

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

اسیضانائے

الاحمدی

جلد سوم

موسم الاصلاحی

۳۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موسوعة الامام الخميني قدس سره الشريف المجلد 32 إلى 41 استفتاءات امام خميني (س)

نويسنده:

آيت الله العظمى سيد روح الله موسى خميني قدس سره

ناشر چاپي:

موسسه تنظيم و نشر آثار امام خميني رحمه الله عليه

ناشر دييجيتالي:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	موسوعه الامام الخميني قدس سره الشريف المجلد ۳۴ استفتائات امام خميني (س) جلد ۳
۸	مشخصات کتاب
۹	اشاره
۱۲	فهرست اجمالی
۱۳	فهرست مطالب
۱۸	نماز (بقیه مسائل نماز مسافر)
۱۹	اشاره
۲۱	قواطع سفر
۲۱	اولین قطع کننده سفر: عبور از وطن
۲۱	مراد از وطن، احکام و اقسام آن
۱۰۴	امکان وطن های متعدد برای هر شخص
۱۱۱	اعراض از وطن
۱۲۷	حکم تردید در اعراض از وطن
۱۶۰	تبعیت در وطن
۱۷۰	دومین قطع کننده سفر: قصد ماندن ده روز در یک محل
۲۵۹	سومین قطع کننده سفر: باقیماندن سی روز مردداً در یک مکان
۲۵۹	اشاره
۲۶۵	احکام مسافر
۲۸۹	حدود اماکن تخییر
۲۹۱	نماز جماعت
۲۹۱	اشاره
۳۰۳	معنای کراهت داشتن اقتدای غیر مسافر به مسافر
۳۰۶	نماز معاده

۳۰۹	نماز خوف
۳۰۹	شرایط نماز جماعت
۳۰۹	حکم اتصال صفوف در نماز جماعت با وجود حائل
۳۲۳	احکام نماز جماعت
۳۲۹	شرایط امام جماعت
۳۳۱	شرطیت عدالت در امام جماعت
۳۴۶	طریقه احراز عدالت در امام جماعت
۳۵۱	شرط صحیح بودن قرائت در امام جماعت
۳۵۳	حکم اقتدا به صاحبان عذر و نقص عضو
۳۵۷	اختلاف مأموم و امام جماعت تقلیداً و اجتهاداً
۳۵۸	اشتباه کردن امام جماعت و کشف بطلان نماز او
۳۶۲	امام جماعت شدن بانوان
۳۶۵	تقیه و شرکت در نماز جماعت اهل سنت
۳۷۶	امام جماعت شدن غیر روحانی
۴۰۳	روزه
۴۰۳	اشاره
۴۰۵	احکام روزه
۴۰۵	نیت
۴۰۷	چیزهایی که باید روزه دار از انجام آن خودداری کند
۴۲۵	آنچه برای روزه دار مکروه است
۴۲۷	آنچه بر روزه خواری مترتب می شود (قضا، کفاره و تعزیر)
۴۶۳	نحوه ادای کفاره روزه
۴۹۰	شرطیت یقین به دخول وقت برای روزه بودن یا نبودن
۴۹۶	شرایط صحت و وجوب روزه
۵۵۱	راه ثابت شدن اول ماه
۵۵۷	قضای روزه ماه رمضان

- روزه های مستحبی ۶۰۱
- زکات ۶۰۳
- اشاره ۶۰۳
- احکام زکات ۶۰۵
- زکات مال ۶۰۵
- اشاره ۶۰۵
- کسی که زکات بر او واجب است ۶۰۶
- چیزهایی که زکات در آن واجب و یا مستحب است ۶۰۸
- زکات طلا و نقره ۶۱۰
- زکات غلات ۶۱۴
- اقسام مستحقین زکات و مصارف آن ۶۱۸
- زکات بدن ۶۲۴
- کسی که زکات فطره بر او واجب است ۶۲۴
- جنس فطریه ۶۲۵
- وقت وجوب زکات فطره ۶۲۵
- مصرف زکات فطره ۶۳۲
- درباره مرکز ۶۳۶

سرشناسه : خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، 1279 - 1368.

عنوان و نام پدیدآور : موسوعة الامام الخميني قدس سره الشريف المجلد 34 استفتائات امام خميني (س) جلد 3 / تحقیق موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).

مشخصات نشر : تهران : موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، 1396.

مشخصات ظاهری : 10 ج.

فروست : موسوعه الامام الخميني (س).

شابک : 3300000 ریال دوره 1-368-212-964-978 ؛ 200000 ریال: ج.1 1-358-212-964-978 ؛ 200000 ریال: ج.2 2-359-212-964-978 ؛ 200000 ریال: ج.3 3-360-212-964-978 ؛ 200000 ریال: ج.4 4-212-964-978-361 ؛ 200000 ریال: ج.5 5-362-212-964-978 ؛ 200000 ریال: ج.6 6-363-212-964-978 ؛ 200000 ریال: ج.7 7-364-212-964-978 ؛ 200000 ریال: ج.8 8-365-212-964-978 ؛ 200000 ریال: ج.9 9-964-978-366-212 ؛ 200000 ریال: ج.10 10-4-367-212-964-978

وضعیت فهرست نویسی : فاپا(چاپ دوم)

یادداشت : ج.2 - 10 (چاپ اول: 1392)(فپا).

یادداشت : چاپ دوم.

مندرجات : ج.1. احکام تقلید، طهارت. - ج.2. نماز (از ابتدا تا شرایط شکسته شدن نماز). - ج.3. نماز (از قواطع سفر تا انتها)، روزه، زکات. - ج.4. خمس. - ج.5. حج، امر به معروف و نهی از منکر، مکاسب محرمه. - ج.6. بیع (خرید و فروش). - ج.7. وقف و نظایر آن، وصیت، یمین و نذر، کفارات. - ج.8. صید و ذباحت، خوردنی ها و آشامیدنی ها - ج.9. نکاح (از اولیای عقد تا انتها). - ج.10. قضا، شهادت، حدود، قصاص ...

موضوع : فقه جعفری -- رساله عملیه -- پرسش ها و پاسخ ها

Islamic law, Ja'fari -- Handbooks, manuals, etc. -- Questions and answers*

فتواهای شیعه -- قرن 14

Fatwas, Shiites -- 20th century

شناسه افزوده : موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)

Institute for Compilation and Publication of Imam Khomeini's Works : شناسه افزوده

رده بندی کنگره : BP183/9/خ8الف47 1396

رده بندی دیویی : 297/3422

شماره کتابشناسی ملی : 3421059

اطلاعات رکورد کتابشناسی : فاپا

آدرس سایت : <https://www.icpikw.ir>

ص: 1

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: 3

جلد اول احکام تقلید، طهارت

جلد دوم نماز (از ابتدا تا شرایط شکسته شدن نماز)

جلد سوم نماز (از قواطع سفر تا انتها)، روزه، زکات

جلد چهارم خمس

جلد پنجم حج، امر به معروف و نهی از منکر، مکاسب محرمه

جلد ششم بیع (خرید و فروش)، شفعه، صلح، اجاره، جعاله، عاریه، ودیعه، مضاربه، شرکت، مزارعه، مساقات، دین و قرض، رهن، حجر، ضمان، حواله و کفالت، وکالت، اقرار، هبه

جلد هفتم وقف و نظائر آن، وصیت، یمین و نذر، کفارات

جلد هشتم صید و ذباحت، خوردنی ها و آشامیدنی ها، غضب، احیای موات و مشترکات، لقطه، نکاح (از ابتدا تا احکام عقد ازدواج)

جلد نهم نکاح (از اولیای عقد تا انتها)، طلاق، خلع و مبارات، ظهار، مواریث

جلد دهم قضا، شهادت، حدود، قصاص، دیات، مسائل مستحدثه (بیمه، سفته، سرقتی، بانک ها، بلیط های بخت آزمایی، تلقیح مصنوعی، تشریح و ترقیع، رادیو و تلویزیون، مقررات دولتی، راهنمایی و رانندگی، خرید و فروش و تقسیم اجناس سهمیه ای، خرید و فروش اجناس قاچاق، مالیات و عوارض، عزاداری، رضایت والدین، مسائل اجتماعی بانوان، مسابقات ورزشی، معارف و مسائل اسلامی، مسائل امنیتی و کشورهای بیگانه، ولایت فقیه)

نماز (بقیه مسائل نماز مسافر)

قواطع سفر ... 3

اول: عبور از وطن ... 3

مراد از وطن، احکام و اقسام آن ... 3

امکان وطن های متعدد برای هر شخص ... 85

اعراض از وطن ... 92

حکم تردید در اعراض از وطن ... 108

تبعیت در وطن ... 141

دوم: قصد ماندن ده روز در يك محل ... 151

سوم: باقیماندن سی روز مردداً در يك مكان ... 239

احکام مسافر ... 245

حدود اماکن تخییر ... 269

نماز جماعت ... 271

معنای کراهت داشتن اقتدای غیر مسافر به مسافر ... 283

نماز معاده ... 286

نماز خوف ... 289

شرایط نماز جماعت ... 289

حکم اتصال صفوف در نماز جماعت با وجود حائل ... 289

احکام نماز جماعت ... 303

شرایط امام جماعت ... 308

شرطیت عدالت در امام جماعت ... 310

طریقه احراز عدالت در امام جماعت ... 325

شرط صحیح بودن قرائت در امام جماعت ... 330

حکم اقتدا به صاحبان عذر و نقص عضو ... 332

اختلاف مأموم و امام جماعت تقلیداً و اجتهاداً ... 336

اشتباه کردن امام جماعت و کشف بطلان نماز او ... 337

امام جماعت شدن بانوان ... 341

تقیه و شرکت در نماز جماعت اهل سنت ... 344

امام جماعت شدن غیر روحانی ... 353

کتاب روزه

نیت

381 ...

چیزهایی که باید روزه دار از انجام آن خودداری کند ... 383

آنچه برای روزه دار مکروه است ... 401

آنچه بر روزه خواری مترتب می شود (قضا، کفاره و تعزیر) ... 403

نحوه ادای کفاره روزه ... 437

شرطیت یقین به دخول وقت برای روزه بودن یا نبودن ... 463

شرایط صحّت و وجوب روزه ... 469

راه ثابت شدن اول ماه ... 523

قضای روزه ماه رمضان ... 529

روزه های مستحبی ... 571

ص: 6

زکات مال ... 575

کسی که زکات بر او واجب است ... 576

چیزهایی که زکات در آن واجب و یا مستحب است ... 578

زکات چهارپایان ... 578

زکات طلا و نقره ... 580

زکات غلات ... 584

اقسام مستحقین زکات و مصارف آن ... 588

زکات بدن ... 594

کسی که زکات فطره بر او واجب است ... 594

جنس فطریه ... 595

وقت وجوب زکات فطره ... 595

مصرف زکات فطره ... 601

اشاره

ص: 1

اولین قطع کننده سفر: عبور از وطن

مراد از وطن، احکام و اقسام آن

[سؤال 2609] 1262

بسمه تعالی 2 / 4 / 1361

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، ارواحنا فداه، سلام علیکم

مسائل زیر در مبحث نماز مسافر، مورد بحث قرار گرفته. مستدعی است بیشتر روشن فرمایید.

1. منظور از وطن اصلی در رساله شریفه چیست؟

بسمه تعالی، منظور وطنی است که در آن جا مکلف، متولد شده است و جایگاه پدری او بوده است.

[سؤال 2610]

2. آیا در وطن اتخاذی، ماندن شش ماه شرط است؟

بسمه تعالی، میزان ماندن، مدتی است که در نظر عرف صدق کند مکلف، اهل آن شهر شده است.

3. اهالی تنکابن سالیان متمادی است به طور آباء و اجدادی هر ساله دو ماه، بیشتر یا کمتر در تابستان ها به بیلاق می روند و در آن جا

خانه و علاقه ای هم دارند. آیا آن جا وطنشان محسوب می شود یا خیر؟

ص: 3

بسمه تعالی، اگر بیلاق را برای همیشه محل زندگی سالی چند ماه قرار دادند، آن جا وطن محسوب می شود.

[سؤال 2611] 937

4. وطن چیست؟ ساکن و منطقه از نظر شرعی را توضیح دهید.

بسمه تعالی، مراد از وطن، محل تولد یا محلی است که انسان بنا دارد همیشه در آن جا زندگی کند.

[سؤال 2612] 1263

بسمه تعالی 1361 / 3 / 22

محضر مبارک امام و مرجع عالی قدر، سلام علیکم

این جانب اهل قزوین هستم که مدتی بود به تهران منتقل و مدت ده سال ساکن بودم به علتی مدت پنج سال است که در شهرستان کرج ساکن هستم ولی به جهت ضرورت اداری مجبورم همه روزه صبح ها از کرج به تهران آمده و بعد از ظهرها به کرج بروم.

سؤال این است که: وضع نماز و روزه بنده و خانواده ام به چه صورت خواهد بود در حالی که از قزوین اعراض نموده ام ولی از تهران خیر؟

بسمه تعالی، در کرج اگر قصد زندگی دائم دارید حکم وطن بار می شود وگرنه بدون قصد اقامت ده روز نماز و روزه قصر است و تهران اگر وطن خود قرار دادید و از آن جا اعراض نکردید در صورتی که محل کار در همان محله سکونت سابق قرار داشته باشد حکم وطن در محل کار مترتب می شود وگرنه در آن جا حکم مسافر دارید.

[سؤال 2613] 1264

بسمه تعالی 1361 / 3 / 2

مسئول محترم پاسخ به سؤالات شرعی دفتر امام بزرگوار امت

ص: 4

پس از اهدای سلام و آرزوی توفیق الهی برای آن برادران گرامی، تقاضامندم با پاسخ به سؤال این جانب مرا از تردید و اضطراب برهانید.

وطن اصلی ام مشهد است و در سال 58 برای تحصیل دانشگاه به تهران آمدم. حتی پس از تعطیلی دانشگاه ها به سبب انقلاب فرهنگی، در تهران مانده ام و در طول دو سال اخیر به دلیل اشتغال در نهادهایی از انقلاب (به علت ارتباط به رشته تحصیلی دانشگاه)، در تهران اقامت داشته ام و هم اکنون نیز بدون این که درس بخوانم در تهران مشغول به کار هستم. طی مدت نزدیک به سه سال اقامت در تهران، بدون این که قصد اقامت دائمی داشته باشم به استناد مسأله شماره 1331 رساله شریف امام امت که می فرمایند: «تا انسان قصد ماندن همیشگی در جایی که غیر وطن اصلی خودش است نداشته باشد وطن او حساب نمی شود مگر آن که بدون قصد ماندن، آن قدر بماند که مردم بگویند این جا وطن اوست» نمازهای خود را به حساب این که تهران وطن دومی محسوب می شود، کامل می خوانده و می خوانم و روزه ها را نیز می گرفته ام.

اکنون نه قصد حتمی بر ماندن دائم و نه قصد حتمی بر نماندن، هیچ کدام ندارم و منتظر شرایط زندگی و... هستم، مگر آن که از این پس احتمالاً بنا بر راهنمایی شما، احتیاج شود یکی از آن دو را انتخاب کنم، خلاصه سؤال این طور است.

آیا نمازهایم کامل است یا شکسته؟

اگر شکسته است، نمازهای سابق را چه باید کرد؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و آنچه برخلاف وظیفه عمل کرده اید قضا دارد.

[سؤال 2614] 1265

بسمه تعالی

دفتر محترم امام خمینی دام ظلّه العالی

پس از عرض سلام این جانب مسأله ای برایم پیش آمده که امیدوارم جواب صریح

ص: 5

بفرمایید من حدود دو سال است که از اصفهان به تهران جهت سربازی اعزام شده ام و در این مدت هر يك ماه و یا 15 روز یکبار به اصفهان می رفته و باز می گشته ام، خواستم بفرمایید که آیا تهران برای من در این مدت 2 سال وطن دوم حساب می شده و می بایستی نمازها را سالم و تمام بخوانم و یا نه؟ در صورتی که جواب منفی باشد با توجه به این که در هر نوبت بیش از ده روز در تهران بوده ام و از محل خدمت خود بیش از 24 کیلومتر دور نمی شده ام ولی ممکن بوده از میدان آزادی (محل خدمت) به میدان امام خمینی و یا شوش که محاسبه کرده ام کمتر از 24 کیلومتر بوده رفته باشم در

این صورت آیا باز من می بایستی نماز شکسته می خوانده ام یا نه؟ در صورت مثبت بودن این جوابتان تکلیف نمازهایی که در این مدت دو سال به طور کامل خوانده ام چه می شود؟ ضمناً باید متذکر شوم که ماه های مبارك رمضان را هم روزه گرفته ام. با توجه به این که بنده از فتوای جدید امام تا امروز آگاهی نداشته ام و فتوای قبلی ایشان که در رساله بوده عمل می نموده ام. خواهشمندم بفرمایید تکلیف بنده چیست؟

بسمه تعالی، تهران وطن شما محسوب نشده و اگر بدون قصد ده روز در يك محله نمازها را تمام خوانده و روزه گرفته اید صحیح نبوده و باید قضا کنید.

[سؤال 2615] 1266

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران و مرجع بزرگوار شیعیان جهان حضرت امام خمینی دام ظلّه العالی، سلام علیکم؛

به استحضار حضرت عالی می رساند نزدیک 5 سال است که شهرکی به نام خاورشهر در 16 کیلومتری خیابان خاوران احداث گردیده که ساکنین آن تماماً پرسنل صنایع دفاع، تغذیه کنندگان جبهه های نبرد اسلام علیه کفر و نفاق جهانی از جهات مهمات و تجهیزات نظامی می باشند.

ص: 6

ساکنان این شهرک بعد از تحویل گرفتن خانه های خود قصد توطن نموده اند ولی چون مسافت محل کارشان از شهرک بیش از حد مسافت شرعی می باشد و باید همه روزه این مسیر را طی نمایند، بعد از قصد توطن حتی به مدت 10 روز هم در محل سکونت خود اقامت نکرده اند و دائماً مسیر بین منزل و محل کار را روزانه طی نموده و می نمایند. لذا با توجه به فتوای حضرت عالی در تحریر الوسيله مبنی بر این که بعد از قصد توطن می باید مدت 6 ماه در محل، اقامت دائم نمایید نماز و روزه اهالی این شهرک چگونه است؟ و در صورت عدم صحت توطن و قصر بودن نماز و حکم مسافر جاری بودن برایشان وضعیت نماز و روزه اقامه شده در مدت اقامت اهالی در شهرک چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، ماندن شش ماه در صدق وطن شرط نیست چنانچه قصد ماندن همیشه در محل سکونت کرده اند و در آن جا مدتی مانده اند که عرفاً گفته شود ساکن آن جا هستند محل مزبور وطن آن ها محسوب می شود و در غیر این صورت در آن حکم مسافر دارند و در هر صورت در بین راه و محل کار باید نماز را شکسته بخوانند.

[سؤال 2616] 1267

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با سلام، خواهش می شود دو مسأله زیر را پاسخ مرحمت فرمایید:

1. شخصی در يك محل از تهران مثلاً میدان شوش قصد اقامت دارد و آن محل وطن مستجد برای او شده و به مقدار صدق عرفی در آن جا بوده و اکنون پس از چند سال انصراف کلی از این محل پیدا کرده و در محل دیگر از همان شهر تهران سکونت کرده است آیا در محل جدید قصد توطن شرط است به نحوی که اگر مردّد باشد باید در کمتر از ده روز نمازش را شکسته بخواند یا قصد توطن در محل جدید که در آن

ص: 7

است شرط نیست و آیا اگر محل جدید با محل قدیم بیش از حد مسافت باشد در مسأله فرق می کند با آن جا که محل جدید کمتر از حد مسافت است یا فرق نمی کند حکم هر دو صورت را بیان فرمایید.

2. در فرض همان مسأله پیش اگر کسی پس از قصد توطن به طور دائم و گذشتن مدت زمانی که از نظر صدق بی اشکال شده است اگر بدون قصد اعراض از این محل اول به محل دیگری از تهران برود و خانه ای تهیه کند آیا قصد توطن در همان محل اول کافی است و به درد آن محل دوم نیز می خورد یا نه؟ و آیا فرق است بین فاصله شدن چهار فرسخ بین محلین و بین فاصله شدن این مقدار مسافت.

ادام الله ظلکم

بسمه تعالی، اگر در محل دوم قصد توطن نکرده حکم وطن ندارد و بدون قصد اقامت ده روز حکم مسافر دارد بلی اگر بدون اعراض از محل اول از آن محل به محل دوم بیاید و فاصله بین آن ها کمتر از مسافت باشد، مسافرت محقق نشده و نماز در آن محل تمام است.

[سؤال 2617] 1890

5. مردی در شهری زن گرفته، زندگی زن آن جاست، مرد هم گاه گاهی چند روز می رود آن جا، برای همیشه بنا ندارد آن جا باشد، آیا وطن مرد هم محسوب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، وطن مرد محسوب نمی شود.

[سؤال 2618] 86

2. وطن اصلی من در سرشك نایین است که سالی یکی دو بار به آن جا می روم. چون از اهالی خانواده کسی در آن جا نداریم و در جای دیگر هم وطن دومی انتخاب نکرده ام، بنابراین همه جا نماز من شکسته است و این مرا به شك انداخته است که آیا تکلیفم درست است یا نه؟

ص: 8

بسمه تعالی، در غیر وطن، حکم مسافر دارید و در وطن، نماز شما تمام است؛ مگر از آن اعراض کرده باشید.

[سؤال 2619] 86

3. چون می دانم که در حدود يك سال دیگر در تهران نیستم، آیا می توانم تهران را به عنوان وطن دوم انتخاب کنم؟

بسمه تعالی، نمی توانید.

[سؤال 2620] 3389

2. اگر کسی شش ماه مداوم مثلاً در تهران سکونت داشته باشد و پس از این مدت به ولایت اصلی خود برگردد و چنانچه دوباره از ولایت خود برای چند روزی به تهران بیاید، این شخص باید نمازش را در تهران تمام بخواند یا مانند مسافر قصر بخواند؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد.

[سؤال 2621] 1268

بسمه تعالی

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

احتراماً استفتا می شود، آیا مردم مسلمان مهران که مهاجر جنگ تحمیلی می باشند و از اول مهرماه 59 تا کنون در شهر ایلام اسکان دارند ایلام وطن آن ها محسوب می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، وطن محسوب نمی شود.

[سؤال 2622] 1269

بسمه تعالی 1361 / 10 / 24

مسئول محترم دفتر امام خمینی، ضمن عرض سلام

کسی که در مشهد سکونت داشته ازدواج نموده و به یکی از شهرستان ها رفته و تا

ص: 9

موقعی که شوهرش در آن جا می باشد ساکن شهرستان می باشند و ضمناً آن شهر وطن شوهر هم نمی باشد، بلکه هر دو تصمیم دارند بعد از انتقال به مشهد بروند و وطن اصلی خود را مشهد قرار داده اند. در این صورت تا زمان انتقال به مشهد نماز هر دوی آن ها را در آن شهر و همچنین در مشهد مشخص فرمایید که تمام بخوانند یا شکسته؟

بسمه تعالی، در محل سکونت فعلی تا قصد ماندن همیشه نکرده اید حکم مسافر دارید و اگر مشهد وطن شما است تا از آن جا اعراض نکرده اید به حکم وطن باقی است.

[سؤال 2623] 1270

بسمه تعالی

مسئول دفتر حضرت امام، سلام. امیدوارم که پیوسته در انجام وظایف خویش موفق باشید، اجرتان با خدا. چندین سؤال داشتم که خواهش می کنم جواب دهید.

1. آیا اگر زنی به منزل پدرش و یا پدر شوهرش در شهر دیگری برود نمازش شکسته است؟

بسمه تعالی، در منزل پدرش اگر وطن اصلی وی بوده و اعراض نکرده حکم وطن باقی است و در منزل پدر شوهر اگر از وطنش به قدر مسافت شرعی فاصله دارد حکم مسافر دارد.

2. اگر شخصی از اعمال گذشته توبه کرده باشد، آیا قضای روزه وی قبل از توبه هم بر وی واجب است و یا در مورد زنی که وضع حمل کرده، باید قضای روزه های حملش را بگیرد و كفاره بدهد؟ مگر نه این که وی بعد از زایمان، از هر گناه پاك شده است؟

بسمه تعالی، نماز و روزه فوت شده در هر صورت قضا دارد و با توبه از گناه یا زایمان زن قضای واجب ساقط نمی شود.

3. وقتی که خواستند مرا عقد کنند قرار شد مهریه مرا خانه قرار دهند، ولی چون داماد منزل شخصی نداشت، آقای عاقد گفتند نمی شود و آن موقع یعنی در سال 1355 مبلغ 200 هزار تومان که قیمت يك منزل نسبتاً خوب بود مهریه من کردند. بعدها شوهرم همیشه می گفت هر وقت خانه خریدم به جای

ص: 10

مهریه ات به نام تو می خریم، تا این که سال گذشته در خارج از تهران در جاده ورامین منزلی قرار شد بخریم و برای تهیه پول آن من مجبور شدم که تمامی طلاهایم را حتی حلقه ازدوایم را بفروشم به این امید که خانه به اسم من خواهد بود و مهریه ام نقد می شود، ولی وقتی که خانه را قولنامه کردیم شوهرم به نام خودش قولنامه کرد (متذکر می شوم که قیمت آن 215 هزار تومان بود که مبلغ پنجاه هزار تومان آن از فروش طلاهای من تأمین می شد) وقتی که به او اعتراض کردم گفت حالا تا روز محضر خیلی مانده و بالاخره روز محضر آمد و او خانه را به نام خودش کرد. وقتی که به او گفتم مگر نه این که مهریه من عندالمطالبه است و من هم طلب آن را کرده بودم چرا چنین کردی؟ در جواب گفت: قیمت خانه ترقی می کند، هر وقتی که خواستی طلاق بگیری نمی آیند که خانه مرا بفروشند مهریه تو را بدهند، آن وقت قسط بندی می کنند و ماهی 500 یا 1000 تومان به تو می دهند (آیا شرعاً چنین است؟) و یا هر وقت پولدار شدم و نخواستم دیگر چیزی بخرم آن وقت به تو می دهم. دیگر این فکر را نمی کند

خانه ای که در سال 55، دوپست هزار تومان بود الآن چقدر قیمت دارد؟

بسمه تعالی، اگر در ضمن عقد پول، مهریه قرار داده شد فقط همان پول را استحقاق دارید و نسبت به خانه خریداری شده به نسبت پولی که در تهیه قیمت آن پرداخت می کنید مطالبه کنید.

4. آیا مرد می تواند به خاطر خصومتش با خانواده زنش مانع رفتن همسرش به منزل پدرش بشود؟

بسمه تعالی، خروج زن از منزل موقوف بر اجازه شوهر است.

خدایا، خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار، خدا نگهدار

[سؤال 2624] 1271

بسمه تعالی 10 / 10 / 1361

محضر مبارك محترم رهبر كبير انقلاب، حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی

پس از عرض سلام، سلامتی آن وجود مبارك را از خداوند تبارك و تعالی خواستارم، ضمناً چند سؤال شرعی است، استدعا دارم جواب آن ها را محبت بفرمایید:

1. ما در توابع اصفهان دارای ملك و خانه شخصی و پدری هستیم و در سال چند مرتبه به محل مراجعه و هر دفعه چهار الی شش روز توقف داریم و مابقی اوقات در تهران ساکن هستیم. امر فرمایید نماز را چگونه بخوانیم.

ص: 11

بسمه تعالی، در وطن اصلی تا اعراض از آن نکرده اید نماز شما تمام است و در تهران اگر قصد ماندن همیشه نکرده اید، حکم مسافر دارید.

2. آیا به مسجدی که در محل، در دست ساختمان است از وجوهات شرعی می توانیم مقداری کمک کنیم؟

بسمه تعالی، با تعیین مقدار استجازه کنید.

3. آیا به اقوام فقیر و مستضعف هم که داریم و سادات نیستند و دارای عائله بوده و از کار افتاده شده اند می توانیم مقداری از وجوهات شرعی کمک کنیم؟

بسمه تعالی، مقداری که می خواهید به آن ها بدهید را معلوم کنید.

[سؤال 2625] 5397

2. بنده مدت ده سال است که در تهران زندگی می کنم و خانه از خود دارم، اما قصد ماندن در تهران را ندارم هر وقت که ممکن شد می خواهم به وطن خویش بروم. آیا تهران وطن من محسوب می شود یا بنده مسافر هستم؟ تکلیف شرعی بنده چیست؟

بسمه تعالی، وطن محسوب نمی شود.

[سؤال 2626] 1272

بسمه تعالی 10 / 8 / 1361

حضور مبارك مرجع عظیم الشان حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی نظر مبارك را در جواب دو سؤال زیر بفرمایید.

1. کسی که اعراض از وطن کرده از اعراض می تواند اعراض کند؟

بسمه تعالی، می تواند به قصد توطن برای بار دوم در آن جا بماند و در این صورت وطن می شود.

[سؤال 2627]

2. وضعیت اقامت نوع طلاب در قم و... که نه توطن است و نه سفر چه می شود؟ به خصوص آن ها که سال های زیادی اقامت دارند.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

ص: 12

بسمه تعالی

محضر مقدس رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و مرجع عالی قدر شیعیان جهان حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

پس از تقدیم درود و سلام و عالی ترین تحیات، امید است سایه آن وجود مقدس تا انقلاب جهانی حضرت مهدی (عج) بر سر کافّه مسلمین و مستضعفین جهان برقرار بوده باشد، مستدعی است بذل مرحمت نموده و به سؤالات ذیل پاسخ عنایت بفرمایید:

1. کارمندان دولت که در شهری - مثلاً تهران - استخدام می شوند و تشکیل خانه و زندگی می دهند و احتمال دارد سال ها و شاید سی سال دوران خدمت را بمانند و به جایی منتقل نشوند، ولی قصد دارند هر موقع بازنشست شدند به وطن اصلی برگردند و در آن جا زندگی کنند، آیا وطن دوم برای آن ها صدق می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال محل خدمت و کار، وطن حساب نمی شود.

2. چنانچه کسی از مکانی که وطن او نیست هر روز به محل کار خود برود و حداقل نتواند ده روز در آن جا بماند چنین کسی چهار فرسخ رفتن او و برگشتن، با کسی که این مسافت را نمی رود و فقط از حد ترخص خارج می شود فرق می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، در هر دو صورت قصد اقامت ده روز در يك محل متحقق نیست.

[سؤال 2629]

3. کسی که در جایی قصد توطن نموده که باید حداقل پنج - شش ماه در آن جا بماند تا وطن بودن صدق کند، آیا متصل ماندن لازم است یا خیر؟ مثلاً در این مدّت هر روز صبح به محل کار می رفته و بر می گشته، آیا به صدق وطن بودن لطمه نمی زند؟

بسمه تعالی، میزان صدق عرفی است و متصل ماندن لازم نیست.

4. آیا حقوق بازنشستگی خمس دارد یا خیر؟ با توجه به این که حقوقی را که در بازنشستگی می دهند خیلی بیشتر است از آن مقدار که از حقوق ایام خدمت کم می کنند؛ مثلاً حقوق در حدود چهار هزار

تومان را فقط چهارصد و پنجاه تومان کم می کنند. و دیگر آن که اگر از خود شخص باشد باید جزء ماترک هم حساب شود، و در این صورت وارث صغیر و کبیر نباید فرق داشته باشد، در صورتی که دولت فقط به فرزندان کمتر از هجده سال می دهد.

بسمه تعالی، حقوق بازنشستگی اگر از حقوق ایام خدمت کم شده خمس دارد و بعد از فوت جزء ترکه محسوب است و تمام ورثه از آن ارث می برند، وگرنه خمس ندارد و تابع مقررات است.

5. در ارتش ماهی یکصد تومان به عنوان پس انداز از حقوق هر پرسنل برمی دارند و یکصد تومان هم خود دولت می گذارد و به همان مقدار یا کمتر از همان پول وام می دهند. لطفاً تکلیف خمس این سه مورد را بیان بفرمایید.

بسمه تعالی، هر مقدار که از حقوق کم شده و بعداً دریافت شده خمس دارد.

[سؤال 2630] 1274

بسمه تعالی

کسی که در شهری غیر از وطن اصلی خود اقامت گزیده است، ولی قصد ندارد که مادام العمر در آن جا بماند و ممکن است بعد از مثلاً ده سال از آن جا منتقل شود، آیا چنین شخصی می تواند در این شهر قصد توطن نماید؟

بسمه تعالی، نمی تواند؛ و بدون قصد توطن دائم یا ماندن به مقداری که صدق عرفی وطن تحقق یابد، حکم وطن مترتب نمی شود.

[سؤال 2631] 4428

2. زیدی از ده فرسخی محلش عیال گرفته، و به شهری آورده که با وطن اصلی زوج، بیش از هشت فرسخ فاصله دارد. آن خانم موقع آمدن به وطن اصلی پدری و به وطن اولیة زوج، نماز و روزه اش چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، در وطن اصلی، نمازش تمام و روزه اش صحیح است، مگر آن که اعراض کرده باشد و در وطن شوهر حکم مسافر دارد، مگر آن که قصد توطن کرده باشد.

ص: 14

5. اگر شخصی ساکن اصفهان باشد، هر روز از منزل تا محل کارش 23 کیلومتر فاصله باشد، اگر قبل یا بعد از ظهر به منزل برگردد، تکلیف نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، اگر از آخر اصفهان کمتر از مسافت می رود و در اصفهان مسافر نیست، نمازش شکسته نمی شود.

به مسئولین محترم دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با درود و سلام به رهبر کبیر انقلاب و امت شهیدپرور و به امید پیروزی جبهه های حق علیه باطل؛ مسائلی در ارتباط با نماز و روزه دارم، خواهشمند است از محضر حضرت امام استفتا فرمایید.

1. من کارمند دولت (ارتش جمهوری اسلامی) می باشم و مدت دو سال است که در 5 کیلومتری اصفهان شهرک قدس خانه خریدم و زندگی می کنم و شهر اصفهان را به عنوان وطن انتخاب کردم.

2. از وطن اصلی ام اعراض نموده ام و مصمم هستم که بعد از بازنشستگی در اصفهان زندگی کنم.

3. محل کارم پایگاه هشتم شکاری می باشد. از شهرک قدس تا پایگاه هشتم شکاری دو راه وجود دارد که یکی از راه ها از اصفهان می گذرد که حد ترخص آن تا پایگاه هشتم شکاری از 17 کیلومتر متجاوز نیست و راه دیگر از شهرک قدس تا پایگاه هشتم شکاری از خانه اصفهان و اتوبان می گذرد که حدود 25 کیلومتر می باشد.

4. کارمندان ارتش همه هر چند وقت يك دفعه به پایگاه دیگر منتقل می شوند (حداقل بعد از سه سال).

با این توضیحات، اولاً آیا می توانم شهر اصفهان را به عنوان وطن انتخاب کنم؟

ثانیاً وضعیت نماز و روزه من چگونه است؟

ثالثاً آیا کارمندان دولت با این تفصیل می توانند وطن انتخاب کنند؟

توضیح این که مدت 18 سال است از وطن اصلی ام مهاجرت کرده ام و تصمیم دارم دیگر به وطن اصلی ام برنگردم.

بسمه تعالی، اگر به قصد ماندن دائم در اصفهان ساکن نشده اید وطن شما محسوب نمی شود و بدون قصد اقامه ده روز در محل سکونت حکم مسافر دارید و همچنین اگر رفت و برگشت شما از محل سکونت تا محل کار به مقدار مسافت باشد.

[سؤال 2634] 1276

بسمه تعالی 1361 / 3 / 31

دفتر استفتای امام، پس از سلام به امام امت و شما یاران او، سؤالی دارم که تقاضای پاسخ از شما می نمایم:

من نظامی هستم و شغل ما طوری است که چند سال به چند سال، از شهری به شهر دیگر منتقل می شویم؛ مثلاً سه چهار سال در این پایگاه هستیم و بعد به تهران یا جای دیگری منتقل می شویم؛ ضمناً وطن اصلی من در کرج می باشد. آیا من که مقلد ایشان هستم، باید همیشه نماز را شکسته بخوانم؟

آیا می توانیم نماز را شکسته بخوانیم و روزه را بگیریم؟

بسمه تعالی، در غیر وطن، حکم مسافر دارید و بدون قصد اقامه ده روز، نماز شکسته و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2635] 1277

بسمه تعالی 1361 / 3 / 5

محضر مبارك حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با سلام و عرض تهنیت به مناسبت پیروزی رزمندگان اسلام بر کفر صدامی

ص: 16

به استحضار عالی می‌رساند: این جانب مدتی است که در این شك به سر می‌برم که مسافرم یا خیر؟ لذا از ابتدا وضع زندگی ام را بیان می‌دارم تا چه فتوا خواهند فرمود.

در زمان مسافرت پدر و مادرم در مشهد متولد شدم؛ تا حدود 15 سالگی، در فیض آباد تربت حیدریه بزرگ شدم؛ سپس خانواده ام به مشهد آمد؛ من نیز برای ادامه تحصیل به مشهد آمدم ولی گمان نمی‌کنم بیش از 6 ماه دائم در مشهد مانده باشم. از سال 55 به بعد برای تحصیل به دانشکده ساری آمدم. منزلی هم در ساری خریده و کاری دولتی دارم؛ دانشکده ام 10 کیلومتر و محل کارم 12 کیلومتر، در دو جهت، از منزل فاصله دارند. در این جا هم بیش از 6 ماه اقامت دائم نداشته ام و مسافرت رفته ام.

با توجه به این که در نظر دارم موقع بازنشستگی به فیض آباد برگردم و این که پس از اخذ لیسانس، محل کارم معلوم نیست ساری باشد یا شهر دیگری؛ تقاضا دارد مشخص فرمایند:

1. وضع عبادات من در شهرستان ساری چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند و بدون قصد اقامت، نماز و روزه قصر است.

2. وضع عباداتم در مدت مسافرت به فیض آباد چگونه است؟

بسمه تعالی، فیض آباد اگر وطن اصلی بوده و از آن اعراض نکردید، به حکم وطن باقی است.

[سؤال 2636]

3. وضع عباداتم در مدت مسافرت به مشهد چگونه است؟

بسمه تعالی، در مشهد مقدس حکم مسافر دارید.

4. چنانچه مسافر شناخته شوم، عبادات قبلی من تا کنون که کامل انجام می‌شود چگونه است؟

بسمه تعالی، نمازهایی که بر خلاف وظیفه انجام گرفته قضا دارد.

5. چنانچه مسافر باشم، چه موقع بایستی قضای آن را به جای آورم؟

بسمه تعالی، قضای واجب را باید هر وقت تمکن داشت به جا آورد و قضای روزه ماه رمضان نباید تا ماه رمضان سال بعد به تأخیر افتد.

6. همان گونه که استحضار دارید، کارکنان دولت در موقع دریافت حقوق، مالیات می پردازند. آیا این مالیات با توجه به این که دولت اسلامی است، می تواند به جای مقداری از خمس محسوب گردد؟

بسمه تعالی، مالیات بابت وجوه شرعیه محسوب نمی شود.

[سؤال 2637] 1278

بسمه تعالی

این جانب منزل یکی از اقوام در گوهردشت زندگی می کنم، ولی آن را به عنوان وطن اختیار نکرده ام. هر روز صبح از گوهردشت به محل کارم در تهران آمده و بعد از ظهر مراجعت می کنم. فاصله تهران تا گوهردشت بیش از چهار فرسخ است. قم موطن اصلی و محل تولدم می باشد. با توجه به این که فعلاً محل کارم در تهران است و در آینده نزدیک می خواهم در تهران شغل تدریس در دانشگاه را داشته باشم. می خواهم از حالا قصد کنم در تهران بمانم. در آینده نیز به احتمال قوی و غیر قابل تشخیص محل کارم را از تهران به شهرستان دیگری تغییر نخواهم داد. لذا سه سؤال ذیل مطرح است:

1. آیا می توانم وطن دوم خود را به عنوان وطن شغلی در تهران انتخاب کنم؟ در حالی که محل زندگی ام در گوهردشت کرج است؟

بسمه تعالی، بدون قصد زندگی دائمی در تهران، آن جا وطن شما محسوب نمی شود.

2. در صورتی که بتوانم تهران را به عنوان وطن دوم اختیار کنم، آیا با رفت و آمد روزانه از گوهردشت به تهران، می توانم روزه ام را بگیرم؟ به این صورت که قبل از ظهر به وطن؛ یعنی تهران رسیده و بعد از ظهر از وطن به منزل در گوهردشت برگردم.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، در محل کار و محل زندگی، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2638]

3. در صورتی که نتوان تهران را به عنوان وطن دوم اختیار نمود، چگونه می توان با حفظ محل زندگی در گوهردشت، وطن دوم را تهران انتخاب نمود؟ آیا می بایست

ص: 18

بسمه تعالی، میزان در وطن دوم، قصد زندگی دائمی داشتن در آن جا است؛ بعلاوه، باید مدتی که در صدق عرفی معتبر است، در آن جا بماند.

[سؤال 2639] 1279

بسمه تعالی

1. شخصی که تهران وطن اصلی او می باشد، به علت عدم تمکن از تهیه مسکن مناسب در تهران، به کرج رفته و مسکنی تهیه می کند. البته در صورت امکان به تهران باز می گردد. ولی تا کنون - که مدت يك سال است - برای او امکان بازگشت به تهران و تهیه مسکن مناسب حاصل نشده است. در این شرایط، آیا کرج شرعاً حکم وطن را دارد یا نه؟ نماز و روزه او و عیالش در کرج تمام است یا شکسته می شود؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، در کرج حکم مسافر دارند که بدون قصد اقامت نماز قصر است.

2. در صورتی که کرج برای شخص مذکور حکم وطن را داشته باشد، مسافرت همه روزه به تهران برای حضور در محل کسب کما فی السابق و برگشت به کرج عصر همه روزه، موجب قصر نماز و روزه در تهران می شود یا نه؟

بسمه تعالی، محل کار، اگر در همان محل سکونت سابق که وطن بود قرار ندارد، در آن جا نیز حکم مسافر دارید.

[سؤال 2640]

3. در صورتی که کرج برای شخص نامبرده، شرعاً وطن محسوب نشود اما ماندن موقت او در کرج برای چندین سال ادامه پیدا کند، به حدی که عرفاً گفته شود: او از اهالی کرج است؛ حکم وی در مورد نماز و روزه در کرج چیست؟ قصر است یا تمام؟

بسمه تعالی، بدون قصد زندگی دائمی در آن محل، حکم وطن مترتب نیست.

4. در صورتی که برای شخص مذکور، کرج وطن محسوب نشود و با امساک از مفطرات در روز ماه

مبارک رمضان و ورود قبل از زوال به تهران؛ می تواند نیت روزه بکند؟ با توجه به نظر جدید حضرت عالی که تهران از شهرهای فوق العاده است و مبدأ سفر از منزل محسوب می شود و تا در مراجعت به منزل نرسیده است، مسافر است؛ شخص نامبرده که موقتاً در کرج سکنا نموده و قبل از ظهر ماه مبارک رمضان وارد تهران می شود، کجای تهران می تواند نیت روزه بکند؟ ابتدای محدوده تهران یا منزل قبل از هجرت به کرج که فعلاً وجود ندارد یا حد ترخص محدوده تهران یا حد ترخص فرضی منزل سابق در تهران؟

بسمه تعالی، اگر قبل از ظهر به همان محل قبل از هجرت برسد، در صورتی که از آن جا اعراض نکرده باشد؛ نیت روزه صحیح است.

5. کسی که وطن او تهران است و هنگام خروج از منزل می داند برای انجام کارهایی متعاقباً بدون خروج از تهران بیش از چهار فرسخ در رفت و بیش از هشت فرسخ در مجموع رفت و برگشت می پیماید؛ چنین شخصی بر حسب نظر مبارک حضرت عالی که در روزنامه جمهوری اخیراً منتشر شد، مسافر است. اما سؤالی مطرح است که آیا چنین شخصی در ماه مبارک رمضان به مجرد رسیدن به محل کار یا حد ترخص فرضی خانه خود بتواند تجدید نیت بکند؟

بسمه تعالی، با رسیدن به محله ای که وطن او است، می تواند نیت روزه کند.

6. آیا از نظر حضرت عالی مالیات های پرداخت شده به دولت جمهوری اسلامی، از خمس یا سهم مبارک امام علیه السلام محسوب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، مالیات، بابت سهمین محسوب نمی شود.

7. برای کمتر پرداخت کردن مالیات به دولت در معاملات سرقفلی، اگر بر حسب معمول کمتر از واقع امر قیمت آن را بگویند، جایز است یا نه؟

بسمه تعالی، مخالفت مقررات جایز نیست.

8. در هنگام معامله سرقفلی، فروشنده بر خریدار شرط کرده که مالیات بر عهده خریدار باشد؛ او هم قبول کرده است. در زمان معامله، مالیات از سوی مسئولین، مثلاً پنج درصد اعلام شده است. اما در زمان انتقال رسمی محل معامله که چند سال بعد از معامله شرعی بود، مالیات به چندین برابر افزایش یافته است. آیا مقدار افزایش یافته هم طبق شرط در ضمن معامله، بر عهده خریدار است یا چون مابه التفاوت، مفروض طرفین هنگام معامله نبوده، بر عهده خریدار نیست؟

بسمه تعالی، با شرط این که اصل مالیات بر عهده خریدار باشد، هر مقدار که دولت مطالبه کند

بر عهده خریدار است.

9. آیا اجازه می فرمایید مقلدین حضرت عالی خمس خود را صرف بازسازی مناطق جنگی بکنند؟ در فرض جواز به چه حسابی بریزند؟

بسمه تعالی، عجلتاً، اجازه نمی دهم.

[سؤال 2641] 1280

بسمه تعالی 1358 / 10 / 18

مرجع عالی قدر شیعیان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت افاضاته

پس از عرض سلام و ارادت، این جانب محل سکونت کرج و محل شغلم تهران است و کارمند اداری هواپیمایی می باشم. فاصله بین این دو شهر بیش از مسافت شرعی است؛ لکن وطن قبلی من در تهران بوده و حدود 15 سال در تهران زندگی کرده ام. به علت نابسامانی وضع مسکن در رژیم سابق، به کرج رفتم و در صورتی که در آینده برایم امکان پذیر شود، علاقه مندم محل سکونت را به تهران انتقال دهم.

لطفاً ذیل این نامه مرقوم بفرمایید که آیا نماز و روزه این جانب حکم نماز و روزه مسافر را دارد یا این که هر دو شهر مذکور وطن من حساب می شوند.

بسمه تعالی، در فرض مذکور محل سکونت، وطن شما نشده است و در غیر وطن اصلی حکم مسافر را دارید.

[سؤال 2642] 1281

بسمه تعالی

1. اشخاصی که در بلد قصد توطن می کنند و مقداری که صدق عرفی بکنند در آن محل توقف نمی کنند بلکه از همان اول شروع به مسافرت می کنند و رفت و آمد می کنند برای این گونه اشخاص بعد از مدت معتناهی آن بلد وطن آن ها خواهد شد یا خیر و بر فرض صدق وطن در آن مقدار از مدت که برای آن ها مشکوک است که صدق عرفی می کند یا خیر باید قصر بخوانند یا جمع؟

بسمه تعالی، تا احراز صدق نکرده اند قصر بخوانند و میزان صدق عرفی است.

ص: 21

2. سرمایه که بخواهند تخمیس کنند باید به شغل نازل تری پردازند فرموده اید خمس ندارد اگر این سرمایه در ظرف چندین سال جمع شد که بعد از چندین سال که جمع شد بخواهد سرمایه قرار دهد در این صورت هم خمس ندارد یا این تفصیل فقط مال سرمایه ای است که در ظرف يك سال جمع شده باشد؟

بسمه تعالی، اگر پول جمع کرده و از ارباح مکاسب بوده و سال بر آن گذشته باید خمس بدهد.

[سؤال 2643] 1282

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت مستطاب اجل و اکرم رهبر انقلاب اسلامی ایران نایب الامام، امام خمینی دامت برکاته سلام علیکم.

به استحضار می رساند ما تعدادی از پرسنل پایگاه هوایی حر در ده فرسنگی همدان ساکن هستیم. اخیراً با تشریف فرمایی نماینده آن زعیم عالی قدر به این مکان مشکلاتی در مسائل شرعی به وجود آمده که سبب شد این نامه به محضرتان تقدیم گردد تا وضع ما روشن شود. تعداد پانزده الی بیست هزار نفر ساکن این یگان همگان مقلد آن زعیم عالی قدر هستند. توجه آن مقام شامخ را به نکات زیر جلب می نمایم.

1. مدت سکونت پرسنل نظامی در این یگان سه الی چهار سال یا بیشتر می باشد حکم نماز و روزه این ها چه می شود.

بسمه تعالی، اگر قصد اقامه ده روز نکنند حکم مسافر را دارند مگر آن که فاصله بین وطن آن ها و یگان کمتر از چهار فرسخ باشد.

[سؤال 2644]

2. پرسنل کارمند ممکن است مدت بیست سال خدمت یا بیشتر را در این یگان ساکن باشند حکم نماز و روزه آن ها چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسأله سابق را دارد.

3. تعدادی از پرسنل به علت نداشتن خانه سازمانی در پایگاه همه روزه با سرویس به همدان رفته و صبح به خدمت باز می گردند وظیفه آنان چیست؟

ص: 22

بسمه تعالی، اگر همدان وطن آن‌ها نباشد حکم مسافر را دارند.

4. تعدادی از پرسنل کارمند به عنوان راننده همه روزه صبح سرویس را به همدان برده عصر باز می‌گردند تکلیف آن‌ها چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور نماز او تمام است مگر در صورتی که همدان وطن او نیست و مقداری که رانندگی می‌کند کمتر از مسافت شرعی باشد.

5. از مقام حضرت آیت‌اللهی سؤال می‌شود آیا ما می‌توانیم دارای دو وطن باشیم به نام وطن اصلی و موطن فرعی.

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 2645]

6. آیا ما پرسنل کارمند می‌توانیم مدتی را که در پایگاه هستیم به عنوان محل زندگی فعلی قرار داده و وطن موقت اختیار کنیم.

بسمه تعالی، اگر موقت است وطن نمی‌شود.

[سؤال 2646] 1283

بسمه تعالی

دفتر حضرت آیت‌الله العظمی امام خمینی، زید عزه العالی

محترماً؛ چند مسأله پرسش می‌گردد:

1. امام خمینی نظرشان در رابطه با وطن گرفتن شهر غیر زادگاه چیست؟ آیا 6 ماه شرط است یا نه؟ آیا ملک داشتن شرط است یا نه؟

بسمه تعالی، محلی که قصد توطن دائم داشته باشد وطن او محسوب است، و ماندن 6 ماه یا داشتن ملک لازم نیست.

2. نظرشان در رابطه با طرح حذف بهره از بانک‌ها چیست؟ آیا با این روش بهره واقعاً در کار نیست یا نه این همان حیل شرعی است که امام صریحاً حرام می‌داند؟

بسمه تعالی، زیاد گرفتن از مقداری که قرض داده، ربا و حرام است.

3. با توجه به ماده واحده در پیرامون اجاره بهای منزل که متضمن کم کردن 20 درصد اجاره بها است،

ص: 23

نظر آن امام چیست؟ صاحب منزل ممکن است رضایت ندهد. آیا رضایت صاحب منزل در نظر گرفته شود یا عمل به قوانین دولت اسلامی؟ و جمع هم ممکن نیست.

بسمه تعالی، باید رضایت مالک تحصیل شود.

[سؤال 2647] 1284

بسمه تعالی

1. اشخاصی که از اوطان خود خارج شده اند و در بعضی شهرها به واسطه شغل های اداری و نحو آن آن جا را وطن نموده یا بدون این قصد مثل همه مردم آن جا زندگی می کنند و عادتاً به وطن اصلی خود نخواهند مراجعت کرد فقط چند روزی برای صله ارحام یا تغییر آب و هوا آن هم نه هر سال آیا به نظر مبارك شما این اعراض عملی اعراض قلبی است که باید بدون قصد اقامه نماز را قصر کنند یا وظیفه اتمام است؟

بسمه تعالی، با قصد توطن تمام و بدون قصد توطن قصر است مگر آن که به قدری مانده باشد که عرفاً وطن او محسوب شود.

[سؤال 2648]

2. زیدی مثلاً از شیراز به قم می آید و در این جا قصد توطن می کند چند روز باید در قم بماند که در این مدت اگر رفت به تهران مثلاً و برگشت به قم بدون قصد اقامه نمازش را تمام بخواند؟

بسمه تعالی، به مقداری که عرفاً وطن و مسکن او گفته شود.

[سؤال 2649]

3. اگر شخص بعد از آن که تصمیم گرفت قم را محل سکونت خود قرار دهد موقتاً ولی بدون قصد اقامه برای انجام کار اداری یا غیره می رود به قدر مسافت یا کمتر، تکلیف نماز و روزه اش در قم و محل کارش یا بین راه به چه نحو است؟

بسمه تعالی، تا قصد اقامه یا توطن نکرده نمازش قصر و روزه ماه مبارك را

ص: 24

نباید بگیرد بلی قضای آن را از ماه رمضان بعد نباید عقب بیندازد و برای آن باید در محلی قصد اقامه کند یا در وطن قضا نماید.

4. مثلاً شخصی مبلغی در آخر سال بابت سهمین بدهکار می شود با کسانی که از طرف شما مأذونند که طول مدت يك سال بپردازد آیا از منافع بین سال که به تدریج می پردازد باید اول تخمیس کند بعد بدهد یا لازم نیست؟

بسمه تعالی، باید اولاً خمس آن را بدهد.

5. زیدی وصی میتی است که ورثه او حاضر به پرداخت مال الوصایه نمی شوند مگر به شکایت و رجوع به مأمورین دولت آیا وظیفه وصی شکایت نمودن است یا حال که ورثه حاضر نمی شوند بر وصی باسی نیست؟

بسمه تعالی، واجب است وصی به انجام وصیت اقدام کند و در صورت ممانعت ورثه می تواند به محاکم مراجعه کند.

6. طایفه ای در يك آبادی حدود پانصد سال است تقریباً زندگی نموده و می نمایند از يك طرف این قریه معروف به وقفیت است ولی چون وقف نامه ای در دست نیست خصوصیات آن را طبقه فعلی اطلاع ندارند. از طرف دیگر مدارکی حدود صد سال اخیر در دست است که چون قریه وقف اولاد ذکور سادات سه قریه بوده این طایفه مستأجر سادات بوده اند به چیز بسیار ناچیزی و آن سادات هم چون املاک دیگری هم دست مستأجرین دیگر بوده با هم نشسته اند توافق کرده اند زید از فلان مستأجر و عمرو از مستأجر دیگر و بکر از مستأجر آخر این قریه مال الاجاره را دریافت نماید در حالی که این حق بر ایشان نبوده زیرا هر طبقه ای از سادات مادام الحیاة حق استفاده از این املاک را داشته اند نه زیاده. علاوه موارد زیادی املاک را هم سادات بین خودشان تعویض و تبدیل کرده اند. در اثر کثرت سادات و متفرق شدن آن ها به اطراف و اکناف رضایت خاطر عموم غیر میسر است و آن عده ای هم که در این سه محل سکونت دارند نه آن ها یقین دارند که حقشان در نزد این طایفه غیر سادات پانصد ساله است و نه این غیر سادات یقین به مالکیت این دسته دارند. حال بعد از همه تصدیقات بفرمایید تکلیف این طبقه فعلی چیست و تصرفات آن ها چگونه است و راه حل چیست امید است جواب را مرقوم و جمعی را از پریشانی نجات دهید، توضیح بر این که موجرین اصلاً در این آبادی سکونت ندارند. متع الله المسلمین بطول بقائکم الشریف

بسمه تعالی، هر مقدار از این املاک که در دست اشخاص است و معامله ملکیت می کنند و اقرار به وقف ندارند محکوم به ملکیت آن ها است و هر مقدار که صاحبان ید می گویند وقف است

باید به اذن حاکم شرع اجاره متعارفه شود و مال الاجاره را اگر موقوف علیهم معلوم است به آن ها ردّ شود و إلا حکم مجهول المالك دارد.

[سؤال 2650] 1285

بسمه تعالی

1. شخصی قصد توطن در بلدی می کند يك ماه یا 25 روز با همین قصد در آن بلد می ماند بعداً مسافرت می کند و بعد از مراجعت از سفر از قصد توطن منصرف می شود آیا برای این گونه اشخاص با ماندن 25 روز یا يك ماه در آن بلد با قصد توطن، آن بلد وطن شده که بعداً انصراف از قصد اول بدون اعراض عملی مضر نباشد یا این که به ماندن يك ماه هنوز وطن آن ها نشده و بعد از برگشتن از قصد باید در آن بلد بدون قصد اقامه نماز را قصرأ بخواند و در صورتی که 25 روز یا يك ماه کافی نباشد برای صدق وطن و مسافرت کرد و در مسافرت از قصد منصرف نشد و مسافرت طولانی شد آیا این مدت طولانی در مسافرت به ضمیمه آن 25 روز یا يك ماه کفایت می کند در صدق وطنیت یا این که هرچه در سفر بوده جزء حساب نیست.

بسمه تعالی، شرط است در وطن مستجد که بعد از قصد توطن به مقداری بماند که عرفاً وطن و مسکن او شمرده شود و در این موارد صدق نمی کند.

2. شخصی در زمان گذشته مبلغی از بعضی مؤسسات دولتی برداشته الآن که نادم شده و می خواهد برگرداند اگر بخواهد به افرادی که متصدی آن مؤسسات هستند بدهد اطمینان ندارد که در صندوق دولت فعلی برود لذا از محضر مبارك تقاضا کرده اند که تکلیف ایشان را معلوم فرمایید که پول یا اجناسی که از دولت سابق برداشته فعلاً به کجا تحویل دهد و اگر خود او فقیر باشد راهی دارد که به خودش برسد؟

بسمه تعالی، باید به همان مؤسسه دولتی رد کند.

3. زنی شوهر او مفقودالایر شده آن زن می گوید من با شوهرم در ضمن عقد شرط کرده ام که اگر تا فلان مدت غیبت کرد و سر من نیامد من وکیل باشم که خودم را مطلقه کنم و چون شوهرم مدتی است

مفقودالایر شده خودم را مطلقه کرده ام آیا این زن اگر بخواهد شوهر کند قول او مسموع است که برای شوهر دوم بی مانع باشد یا خیر؟

ص: 26

بسمه تعالی، اگر ادعای خلیه بودن خود را می کند و مرد احتمال صدق او را می دهد تزویج مانع ندارد.

4. زن اگر بدون اذن شوهر نذر کند یا از مال خود چیزی هبه کند صحیح است یا خیر و بر فرض صحت با نهی شوهر چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، نذر زن بدون اذن شوهر باطل است و هبه او در مال خودش صحیح است حتی با نهی شوهر.

[سؤال 2651] 1286

بسمه تعالی

اشخاصی که در محلی قصد توطن می کنند آن مقدار که باید در آن جا بمانند تا عرفاً صدق کند که آن جا وطن آن ها است باید این مدت را در آن جا بمانند و بیرون نروند یا اگر مسافرت هم بکنند که رفت و آمد آن ها به همان حد برسد کافی است در صدق وطن؟

بسمه تعالی، مسافرت به مقداری که مضر به صدق ماندن در محل مزبور عرفاً نکند مانع ندارد.

[سؤال 2652] 1287

بسمه تعالی

اما بعد؛ من فردی هستم اهل تهران که برای تحصیل علوم دینی به قم عزیمت نموده ام و این جا را به عنوان وطن دوم پذیرفته ام و هفته ای یک بار هم به تهران مسافرت می کنم. وضعیت نماز خواندن برای من چگونه است؟ حضرت عالی در رساله خود قسمت نماز مسافر مسأله 1331 فرموده اید: «تا انسان قصد ماندن همیشگی در جایی که غیر وطن اصلی خودش است نداشته باشد، وطن اصلی او حساب نمی شود؛ مگر آن که بدون قصد ماندن آن قدر بماند که مردم بگویند این جا وطن اوست».

سؤال این است که چقدر باید بمانیم تا بگویند وطن او است؟ دیگر این که گفته

ص: 27

شده: «شش ماه باید بمانید تا وطن حساب شود». آیا در این بین شش ماه به مسافرت برویم، اشکال دارد یا نه؟ بعد از همه این که تا به حال از آمدنم به قم 15 روز می گذرد و این 15 روز را به حساب این که وطن دوم حساب کرده ام نمازم را کامل خوانده ام؛ وضعیت این نمازها چیست؟ لطفاً راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، حکم همان است که از رساله نقل کرده اید و میزان صدق عرفی است و ماندن شش ماه اثر ندارد و در فرض مذکور، قم وطن شما نشده است و باید نمازهایی که بر خلاف خوانده اید قضا کنید.

[سؤال 2653] 1288

بسمه تعالی 1361 / 6 / 31

حضور محترم برادران دفتر امام سلام عرض می نمایم. این جانب متولد شهر کاشان، به مدت بیست و شش سال است در تهران زندگی می نمایم. هم اکنون منزلم در خانه های سازمانی قصر فیروزه نیروی هوایی می باشد و محل کارم در فرماندهی آموزش های هوایی خیابان دماوند است و منزل مادرم در علی آباد خزانه می باشد. در مورد نماز ظهرها که نماز جماعت در محل کار برگزار می شود، از امام جماعت سؤال نمودم گفتند که باید در مورد نماز از دفتر امام سؤال کنی که ایراد دارد یا نه؟ با توجه به خانه سازمانی که موقت است و نمی توانم در آن جا قصد وطن کنم، نمازی که در اداره و منزل مادرم می خوانم درست است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر قصد توطن در تهران نکردید، بدون قصد اقامت ده روز در خصوص يك محله نماز شما در فرض سؤال قصر است.

[سؤال 2654] 1289

بسمه تعالی 1361 / 1 / 28

دفتر امام خمینی، با درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی و امت رزمنده و شهیدپرور ایران، طول عمر امام عزیزمان را از خداوند قادر منان خواستاریم.

ص: 28

خواهشمند است جواب چند مسأله ذیل را از حضرت امام «دامت افاضاته» پرسیده و جهت آگاهی به این جانب ارسال فرمایید.

1. ما جنگزده دهلران ساکن آبدانان که قصد نداریم تا آخر در آبدانان زندگی نماییم آیا آبدانان وطن ما محسوب می گردد یا خیر؟ لازم به تذکر است که تا کنون يك سال و نیم است که در آبدانان زندگی می کنیم؟

بسمه تعالی، وطن محسوب نمی شود.

2. اگر آبدانان وطن محسوب نگردد پس از برگشتن از هر مسافرت آیا باید اقامت ده روز نمایم و

چنانچه پس از برگشتن از مسافرت معلوم نباشد که 4 یا 5 یا 9 یا بیشتر از 10 روز دیگر به مسافرت بروم، نماز را چگونه به جا آورم.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید مگر آن که قصد ماندن ده روز در آن جا نمایید.

3. اگر جنگ زده ای که در آبدانان سکونت دارد می خواهد به جایی که تقریباً پانزده کیلومتر از محل اقامت فاصله دارد مسافرت کند در آن جا نماز را چگونه باید به جا آورد.

بسمه تعالی، اگر در آبدانان قصد ماندن ده روز کرده است با رفتن 15 کیلومتر نماز شکسته نمی شود و باید تمام بخواند و اگر قصد نکرده شکسته است.

[سؤال 2655] 1495

3. آیا محل کار (بنیاد مستضعفان شهرضا) که مدت دو سال و نیم در آن جا مشغول هستم جزء وطن دوم محسوب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، بدون قصد زندگی دائمی، وطن محسوب نمی شود.

[سؤال 2656] 1382

3. عقیده دارم در شهر دیگری زندگی کنم، ولی تا حالا منزلی ندارم، لذا در ماهی یکی دو بار برای مدت دو سه روز می روم و بر می گردم، نماز و روزه ام را به چه ترتیب

بایستی بخوانم و بگیرم؟

بسمه تعالی، بدون قصد توطن و قصد ماندن ده روز، حکم مسافر دارید.

ص: 29

بسمه تعالی 1361/8/2

حضور محترم خدمتگزاران دفتر امام خمینی؛ سلام علیکم

امید است در پیش برد اهداف عالی اسلام، بیش از پیش موفق و مؤید باشید. مسأله ای عبادی برایم مورد اشکال است که می خواهم از شما جویا شوم:

بنده ساکن تهران می باشم، در میدان امام حسین علیه السلام و پدر و مادرم در حدود 30 کیلومتری تهران اقامت دارند. بنده جمعه ها به آن جا می روم و در تابستان هم شاید هر روز به آن جا بروم. از شما می خواهم که بفرمایید وضع نماز و روزه بنده به چه صورت است؟

بسمه تعالی، در غیر وطن، حکم مسافر را دارید.

[سؤال 2658] 1291

بسمه تعالی 1361/7/27

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

این جانب اهل همدان و محصل دبیرستان طالقانی يك سری مشکلات دارم و امیدوارم که مشکل گشایی بفرمایید ای امام بزرگوار.

1. اکنون ما برای تحصیل، از روستا به شهر می آییم و چون راه دور است، لهذا ما در شهر اسدآباد خانه ای کرایه کرده ایم و در هفته، شش روز برای تحصیل به شهر می آییم و در آن خانه ای که گرفته ایم اسکان می یابیم و جمعه ها و تعطیلات هم به وطن اصلی مان می رویم و بعضی مواقع، دو هفته يك بار به وطن می رویم. در این مورد، نماز و روزه ما چگونه است؟

بسمه تعالی، در وطن اصلی، نماز تمام و روزه صحیح است و در محل تحصیل با این که فاصله به مقدار مسافت است، حکم مسافر دارید و اگر قصد ده روز کنید، نماز تمام و روزه صحیح است.

ص: 30

2. همان طور که امر فرموده اید روزهای دوشنبه و پنج شنبه روزه بگیرید، در این مورد که ما روزهای پنج شنبه به وطن می رویم، روزه ما چگونه است در هر دو روز؟

بسمه تعالی، اگر قبل از ظهر به وطن برسید روزه صحیح است.

3. اکنون در مدرسه، نماز جماعت برپا می داریم و امام جماعت از خود بچه ها است و ما شناختی روی بعضی از آن ها نداریم. در این مورد، امر بفرمایید.

بسمه تعالی، امام جماعت باید بالغ و عادل باشد و اگر مأموم، بالغ نباشد، امامت غیر بالغ مانع ندارد.

[سؤال 2659] 1292

بسمه تعالی 1361 / 11 / 8

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب، آیت الله العظمی امام خمینی، سلامتی آن وجود ارجمند و گران قدر و پیروزی رزمندگان اسلام را از درگاه حضرت احدیت مسئلت دارم. خواهشمندم به سؤالات زیر پاسخ فرمایید:

1. سپاهی و پاسدار انقلاب اسلامی سمنان هستم که از وطنم چهار فرسخ فاصله دارد. قصد دارم همیشه در سمنان بمانم؛ ولی حداقل هفته ای یک بار به وطنم نزد پدر و مادر می روم و بر می گردم. نماز و روزه من چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر از وطن اصلی خود اعراض نکرده اید و در سمنان هم قصد همیشه ماندن دارید، در فرض سؤال، در هر دو محل و بین راه، نماز شما تمام است و حکم مسافر ندارید.

[سؤال 2660]

2. آیا وطن پدر و مادر، وطن فرزندان هم محسوب می شود؟

بسمه تعالی، اگر فرزند در آن جا متولد شده و در آن جا بزرگ شده، وطن اصلی او است.

3. فاصله چهار فرسنگ شرعی برای شهرهایی که به علت توسعه نزدیک شده اند، ابتدای مسافت، از منزل محسوب می شود یا آخرین دیوار شهر؟ و انتها، اولین دیوار شهر مقصد می باشد

ص: 31

یا محلی که کار دارد؟

بسمه تعالی، در غیر شهرهای بزرگ خارق العاده، از انتهای شهر تا ابتدای شهر حساب می شود.

[سؤال 2661] 1293

بسمه تعالی

احتراماً؛ خواهشمند است فتوای امام را در موارد زیر به این جانب ابلاغ فرمایید:

1. این جانب پنج سال است که مستخدم دانشگاه اصفهان هستم و در این شهر اقامت دارم و شاید چندین سال دیگر هم در صورت حیات در این جا باشم. مضافاً آن که قصد توطن در این شهر را نیز نموده ام، ولی واقعاً قصد ماندن همیشگی در این شهر را ندارم، یعنی مثلاً در صورت بازنشستگی به موطن اصلی خود بازخواهم گشت. به این ترتیب آیا شهر اصفهان در حکم وطن این جانب هست یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، وطن محسوب نمی شود.

[سؤال 2662]

2. قصد يك امر چگونه تحقق پیدا می کند؟

بسمه تعالی، اگر بنای آن امر را داشته باشد یا قصد ده روز اقامت داشته باشد، قصد محقق است.

[سؤال 2663] 1294

بسمه تعالی 1361 / 3 / 31

خدمت امام عزیز سلام عرض می نمایم و ان شاء الله خدا شما را در پناه امام زمان (عج) صحیح و سالم نگهدارد غرض از مزاحمت این است که در يك مسأله با دوستانم به مشکلی رسیده ام؛

1. من دختری هستم که نزدیک چهار سال است در شهر قم شاغل هستم و وقتی که به قم رفتم، نیت وطن دوم کردم و از این مسأله که باید شش ماه در يك شهر ساکن

ص: 32

بود تا بتوانیم آن جا را وطن دوم قرار بدهیم، اطلاع داشتیم و اما هیچ اطلاع نداشتیم و فکر هم نمی کردم که شش ماه باید منقطع باشد یا متوالی، تازگی ها متوجه این مسأله شدم که 6 ماه باید منقطع نباشد. الآن تکلیف من چیست؟ بعد از چهار سال می توانم قم را وطن دوم قرار دهم؟ در ضمن از وطن اصلی خودم هم اعراض نکرده ام. در صورتی که شب های چهارشنبه به جمکران می روم و قبل از صبح بر می گردم تکلیف نماز و روزه های قبلم چه می شود؟

بسمه تعالی، شش ماه ماندن متصل یا منفصل میزان نیست؛ بلکه میزان بعد از قصد زندگی دائمی، ماندن مقداری است که در نظر عرف صدق کند شخص اهل آن جا شده است.

2. در صورتی که جاهل به مسأله بودم و تمام نماز و روزه ام را به صرف این که وطن دوم من است تمام و کامل خوانده ام اکنون وظیفه ام چیست؟

بسمه تعالی، نماز و روزه گذشته محکوم به صحت است، مگر آن که معلوم شود برخلاف وظیفه انجام گرفته است.

3. شما در رساله در مورد مسائل بانکی که از شما سؤال شده که «وجوهی که در بانک ها به قصد محفوظ بودن - نه سود بردن - گذاشته می شود، در هنگام دریافت، متصدیان بانک مبلغی رویش می گذارند» شما در جواب فرمودید که «اگر به عنوان سود بدهند، جایز نیست»؛ در صورتی که در موقع دریافت، حتماً مقداری به عنوان بهره می دهند؛ ما چه کنیم؟ اگر بخواهیم نگذاریم که باز شما فرمودید که هر چند پولتان کم است در بانک ها بگذارید تا کمک به دولت بشود، اگر بخواهیم بگذاریم، بهره می دهند؛ اگر نگذاریم که به فرموده شما هر چند هم کم باشد، دولت احتیاج دارد. حالا من در بانک تعاون اسلامی گذاشته ام، این چه صورت دارد؟ اگر در بانک ملی بگذارم بهره را چه کنیم؟ یا در بانک اسلامی گذاشتن اصلاً ایرادی دارد یا نه؟ به دولت کمک می شود یا نه؟

بسمه تعالی، گذاشتن پول در بانک اشکال ندارد؛ ولی بهره پول، ربا و حرام است، گرفتن آن جایز نیست.

[سؤال 2664] 1509

2. اشخاصی که مهاجر جنگی می باشند ولی به عنوان مثال، در منطقه ملا ثانی خانه

ص: 33

خریدند، ولی نیت مراجعه به شهر اصلی خود را دارند، آیا وطن برای آن‌ها حساب نمی‌شود؟ حکم روزه و نمازشان چیست؟

بسمه تعالی، تنها خریدن خانه موجب صدق وطن نیست و حکم مسافر دارند.

[سؤال 2665] 1295

بسمه تعالی 1361 / 10 / 21

محضر مبارك زعيم عالی قدر و مرجع عالم اسلام حضرت امام خمینی دامت برکاته، ضمن تقدیم عرض سلام و آرزوی موفقیت دائمی و بقای عمر، تقاضا دارد به سؤالات شرعی این جانب پاسخ فرموده و حقیر را از اضطراب درونی و پریشانی بیرون آورید:

قبلاً در یکی از دهات شهرستان رشت ساکن بودم (شش کیلومتری) و پس از ازدواج به مدت ده ماه در شهر رشت خانه ای اجاره نمودم. سپس به اقتضای شغل دبیری که داشتم به شهرستان لنگرود منتقل گردیدم و در حومه آن شهر به شغل معلمی اشتغال ورزیدم و در آن شهر خانه ای را اجاره نمودم ولی قصد ماندن همیشگی در آن شهر را ندارم. ضمناً هر هفته به شهر رشت مسافرت می‌نمایم (بی وقفه) و نزد اقوام سببی خود به سر می‌برم و گاه هم به ده مراجعت نموده و نزد پدر و مادر خود می‌روم.

1. وضع نماز و روزه حقیر در هر يك از سه مکان فوق در طول سال چگونه خواهد بود؟

بسمه تعالی، در وطن اصلی نماز تمام و روزه صحیح است و در دو محل سکونت موقت، حکم مسافر دارید.

2. آیا می‌شود مرجع تقلید را که در قید حیات است عوض نمود؟ در صورتی که جایز است در چه شرایطی جایز است؟ و در صورت جایز بودن وضع نماز و روزه و دیگر مسائل شرعی، در طول تقلید

نمودن از مرجع قبلی چه صورتی پیدا خواهد کرد؟

بسمه تعالی، اگر مجتهد دوم اعلم یا محتمل الاعلمیه باشد واجب است عدول به او، علی

الاحوط و چنانچه اعمال گذشته از روی تقلید صحیح بوده، اعاده لازم ندارد.

[سؤال 2666] 1296

بسمه تعالی 1361 / 4 / 22

دفتر محترم امام خمینی

ضمن عرض سلام، سؤالی در رابطه با مسائل شرعیه برایم مطرح بود که به علت شنیدن پاسخ های مختلف و متضاد، بدین وسیله برای رفع شک و شبهه با شما تماس گرفته ام.

مدت دو سال است در روستایی که زادگاه پدر و مادرم می باشد معلم هستم. پدرم در آن ده خانه شخصی و مختصری ملک دارد که من نیز در آن خانه به سر می برم. خودم متولد و بزرگ شده تهران هستم و در تعطیلات و اکثر پنج شنبه و جمعه ها به تهران می آیم و تصمیم بر آن دارم که پس از اتمام تعهد خدمتم که پنج سال است بازگشت نمایم. حال می خواهم بدانم که آن جا وطن حساب می شود یا خیر؟ در صورت مثبت و منفی بودن، در تهران چه وضعیتی دارم و وضع نماز و روزه ام در طی مدتی که به این صورت زندگانی می کنم چگونه است؟

توضیح این که هنوز مجرد بوده و با پدر و مادر و خانواده زندگی می کنم.

بسمه تعالی، در فرض مسأله، تهران وطن شما است و روستای مذکور وطن نیست.

[سؤال 2667] 7416

3. ما افرادی که برای چندین سال به خارج کشور آمده ایم و از وطن خود دور هستیم و قصد این را هم نداریم که برای همیشه این جا بمانیم، آیا می توانیم برای چندین سال، محلی را که در آن اقامت گزیده ایم، به عنوان وطن دوم خود حساب بیاوریم؟

بسمه تعالی، وطن محسوب نمی شود.

ص: 35

4. بفرمایید که کجا وطن اصلی و کجا وطن فرعی من است؟

بسمه تعالی، وطن اصلی، محلی است که شخص در آن به دنیا آمده و بزرگ شده است؛ و وطن غیر اصلی، محلی است که انسان در آن جا با قصد این که همیشه در آن ساکن باشد بماند.

[سؤال 2669] 1297

بسمه تعالی 18 / 4 / 1361

دفتر امام امت، ضمن عرض سلام و درود فراوان بر امام امت، خمینی بت شکن این جانب اهل مرنند هستم؛ اما هیچ موقع خودمان به آن طرف نرفتیم؛ به خاطر این که پدرم کارگر ذوب آهن بوده و هر چند سالی در یکی از معادن بودیم؛ اما از موقعی که بافق آمده ایم، 15 سال می گذرد که در این شهرستان انجام وظیفه می نمایم و تمام خانواده مان در شهرسازی بافق هستند و هیچ وطن دیگری نداریم. تا حال، بافق را به عنوان وطن انتخاب کرده و نماز و روزه خود را درست انجام دادیم؛ ولی حال می گویند نماز و روزه شما درست نیست؛ چون صددرصد نمی دانید که تا آخر عمرتان در بافق خواهید ماند. لذا خواهش دارم با قبول زحمت، نظر امام عزیز را در این مورد برایم ارسال فرمایید: در صورت وطن نبودن، نماز و روزه گذشته ما چه می شود؟

و ضمناً اگر وطن نباشد، قصد ده روز باید چطور باشد؟ چون که محل کار ما تا شهرسازی 12 کیلومتر است، باید ده روز در شهرسازی قصد کنیم و بعد از تمام شدن ده روز، به سر کار خود رفت و آمد کنیم یا همین که قصد ده روز کنیم کافی است و می توانیم به سر کار خود رفت و آمد کنیم؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، وطن شما محسوب می شود و نیازی به قصد اقامت ده روز نیست.

بسمه تعالی 12 / 12 / 1361

السلام علیکم، محضر مبارک دفتر استفتای امام خمینی

با درود و سلام به امام امت، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و با درود و سلام به شهیدان راه حق و حقیقت و امت شهید پرور ایران و به شما برادران از جان گذشته

این جانب در حدود سال 1342 به تهران آمدم و در منطقه میدان امام حسین سکونت داشتم در حدود 13 سال در این محله بودم، و در این محله 1 الی 2 بار منزل عوض کردم، و در سال 55 دوباره به مدت 5/2 سال، به شهرستان اراک که وطن اصلی من می باشد و از آن اعراض هم نکرده ام برگشتم و در آن جا سکونت داشتم و بعد، شهریور 58 دوباره به تهران بازگشتم و در محله خزانه بخارایی سکونت نمودم و بعد از چند ماهی به منطقه نظام آباد تغییر مکان دادم و بعد از یک سال، به محله عقاق نارمک تغییر مکان دادم و بعد از چند ماه، به محله مجیدیه باز تغییر مکان دادم و در طول مدت که ذکر شد، مستأجر بودم و هستم و معلوم نیست که در این محله تا چه مدتی باید باشیم. درباره نماز و روزه خود و خانواده ام دستورات لازمه شرعی را توضیح دهید.

بسمه تعالی، در وطن اصلی نماز شما تمام است و در غیر آن، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2671] 1389

3. قصد دارم در شهر دیگری زندگی کنم و وطن اصلی من باشد؛ ولی تا کنون در آن جا زمین یا خانه ندارم؛ اما ماهی یکی دو بار برای مدت دو - سه روز می روم و می مانم. در این شهر به چه ترتیب بایستی نماز و روزه ام را انجام دهم؟

بسمه تعالی، چنانچه شهری را محل سکونت دائم قرار دهید وطن شما می گردد و لازم نیست زمین و خانه داشته باشید.

ص: 37

بسمه تعالی 1361 / 10 / 30

تهران، جماران، دفتر امام خمینی، مسائل این جانب از امام سؤال شود این جانب اهل اصفهان هستم و شغلم در شهر اندیمشک کشاورزی است.

زمینی را برای يك كشت - مثلاً شش ماه - در 50 کیلومتری اندیمشک اجاره می کنم و برای کارگران خود در آن خانه گلی درست می کنم؛ کشت من سیفی جات است. خود من در شهر اندیمشک خانه ای اجاره می کنم و می نشینم و هر روز صبح از خانه خود که در اندیمشک اجاره کرده ام، به صحرا که 50 کیلومتری شهر است می روم و عصر یا شب و یا قبل از ظهر، به شهر بر می گردم. و شاید بعضی از شب ها در صحرا بمانم.

من هر چند روز - تقریباً بیست روز یا يك ماه - به اصفهان می روم و در خانه خود، پنج روز یا ده روز می مانم و دومرتبه بر می گردم. یا مثلاً برای انجام کاری به تهران می آیم و دو روز یا يك روز می مانم و دوباره بر می گردم.

تکلیف نماز و روزه من در اندیمشک و صحرا و اصفهان و تهران چه است؟ آیا نماز من تمام و روزه باید بگیرم و یا نماز من شکسته و روزه را باید افطار نمایم؟

بسمه تعالی، نماز در اصفهان اگر وطن شما است، تمام است و در غیر آن، حکم مسافر دارید؛ مگر قصد توطن کرده باشید.

[سؤال 2673] 1300

بسمه تعالی 1361 / 8 / 27

محضر مبارك امام امت، دامت برکاته

من يك کارگر هستم و در شرکت ملی ذوب آهن شهرستان بافق کار می کنم. وطن اصلی من در دوازده فرسنگی شهرستان بافق قرار دارد. يك عدد خانه در این شهرستان - بافق - برای خودم خریده ام. مدت چهار سال است که در شرکت ملی ذوب

آهن بافق مشغول به کار هستم و هفته ای يك روز - جمعه - به وطن اصلی خود می روم و بر می گردم. از محضر مبارك امام امت می خواهم دستور فرمایند: نماز من شکسته است یا تمام بخوانم؟ روزه چگونه می شود؟ در این مدت، نماز را تمام و روزه را هم گرفته ام. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، اگر در بافق، نیت ماندن دائم نکرده اید، وطن شما نشده و بدون قصد ماندن ده روز، نماز شما در آن جا شکسته است و در وطن اصلی اگر اعراض نکرده اید، نماز شما تمام است.

[سؤال 2674] 1301

بسمه تعالی 1361 / 2 / 20

محضر شریف رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، پس از عرض سلام، توجه مبارك را به سؤالات ذیل جلب می نماید. خواهشمند است پاسخ فرمایید.

1. شخصی از وطن اصلی خارج می شود و وارد شهری می شود و در آن جا در یکی از ادارات دولتی به صورت پیمانی به استخدام دولت در می آید و در آن شهر، خانه خریداری می کند و مدت دو سالی در آن شهر کار می کند و زندگی می کند؛ ولی از این نظر که احتمال می دهد از این شهر انتقالش بدهند، هنوز قصد وطن نکرده؛ ولی از حالا قصد وطن می کند و می گوید به فرض این که چند سالی به شهر دیگر انتقال یابد، قصد دارد به شهر مذکور که در ابتدا استخدام شده و خانه دارد برگردد و بماند و آن را به عنوان وطن خود انتخاب کند. آیا با این وصف، شهر مذکور فوق وطنش محسوب می شود؟ و تکلیف همسرش چیست؟ ضمناً لازم به یادآوری و تذکر است: احتمال هم می دهد که اصلاً به شهر دیگر انتقال نیابد و تا آخر عمر در این شهر بماند.

بسمه تعالی، با قصد سکونت دائم و ماندن مدتی که در صدق عرفی وطن معتبر است، حکم وطن مترتب است و مجرد احتمال انتقال یا قصد

ص: 39

مذکور مضر نیست. و همسر در قصد توطن، مستقل است.

2. آیا ذکر تسبیحات اربعه را در هر صورت - چه با عجله و چه بدون عجله باشی - می توان يك مرتبه خواند؟

بسمه تعالی، يك مرتبه کافی است.

3. شخصی به بیماری زخم معده مبتلا می باشد و اطبا می گویند روزه برایت ضرر دارد؛ ولی خود تشخیص نمی دهد که روزه برایش ضرر دارد یا خیر. آیا در این صورت، تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، اگر احتمال ضرر می دهد، نباید روزه بگیرد.

4. مال حلالی که ارث به انسان می رسد، آن مال در اثر تجارت و کسب، اضافه می شود. آیا اضافه آن خمس دارد یا ندارد؟

بسمه تعالی، سود تجارت ارث، در زاید بر مؤونه سال خمس دارد.

5. شخصی از وطن خود، به شهری که وطنش نیست وارد می شود و در آن شهر قصد ده روز می کند و از اول، قصد دارد که برای تفریح، از شهر خارج شود - کمتر از چهار فرسخ - آیا با خارج شدن از شهر، قصدش صحیح است؟

بسمه تعالی، قصد خروج به کمتر از چهار فرسخ، به مقدار یکی دو ساعت ضرر ندارد.

6. آیا در ماه رمضان می توان عمداً مسافرت نمود که روزه را خورده و از زیر بار روزه شانه خالی کرد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد؛ ولی قبل از روز بیست و سوم، بدون عذر مکروه است.

7. شخصی در ماه رمضان از شهری که وطنش نیست، سحری می خورد به نیت این که قبل از ظهر، به وطنش برسد و روزه بگیرد. آیا از اول وقت می تواند قصد روزه نماید؟

بسمه تعالی، نیت روزه در حال سفر صحیح نیست؛ ولی اگر قبل از ظهر به وطن رسیده و قبلاً افطار نکرده، باید نیت روزه کند و صحیح است.

[سؤال 2675] 1302

بسمه تعالی 12 / 4 / 1361

محضر منور رهبر مستضعفان جهان، حضرت امام خمینی

پس از عرض سلام، از خداوند متعال طول عمر با عزت و سلامت برای آن حضرت مسئلت دارم. استدعا دارم به مسأله شرعی این جانب پاسخ مرحمت فرمایید:

1. ساکن اصفهان و کارمند ذوب آهن می باشم. چهار سال پیش، قصد اقامت در

این شهر را نمودم؛ البته تا زمانی که در ذوب آهن کار بکنم. و در طول این مدت، هر موقع مشکلات زیاد می شده آرزو کرده ام که کاش در شهر خودم - دزفول - کار مناسب فراهم بشود و به آن جا بروم و اگر کار پیدا بشود خواهم رفت.

در ابتدای ورود به اصفهان، با پرسش از بعض روحانیون محترم و مورد اعتماد، این مسأله برایم حتمی شد که می توانم اصفهان را وطن دوم خود قرار دهم؛ ولی حدود يك هفته پیش شنیدم که نمی توانم اصفهان را وطن قرار بدهم. با توجه به این که اقامت بنده در اصفهان، بستگی به ادامه کار در ذوب آهن دارد - که حدود پنجاه کیلومتری آن است - آیا می توانم آن جا را وطن دوم خود محسوب کنم؟

بسمه تعالی، در اصفهان اگر قصد زندگی دائم ندارید، آن جا وطن شما محسوب نمی شود و بدون قصد اقامت ده روز، حکم سفر مترتب است.

2. در این مدت، در اصفهان و دزفول نماز را تمام خوانده ام و در ذوب آهن، نماز را قصر به جا آورده ام. آیا نماز و روزه بنده در این مدت درست بوده است؟ اگر خدای نکرده درست نبوده، تکلیف بنده چیست؟

بسمه تعالی، نماز و روزه تمام، در وطن صحیح است و در غیر وطن، بدون نیت اقامت ده روز صحیح نیست. و هر مقدار از نماز و روزه که مخالف با وظیفه مقررّه انجام گرفته، قضا دارد.

[سؤال 2676] 1303

بسمه تعالی 18 / 9 / 1361

مسئول محترم دفتر امام خمینی، سلام علیکم و رحمة الله و برکاته، لطف فرمایید سؤالات را کتباً جواب فرمایید.

1. فردی است که اهل ورامین می باشد و در ورامین منزل دارد و حداقل هفته ای يك بار و یا ده روز يك بار به ورامین می رود و تصمیم دارد هر موقع فرصتی مناسب پیش آید - بازنشستگی و غیره - به ورامین برود؛ ولی فعلاً در تهران است. نماز و روزه چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، در ورامین، حکم متوطن و در تهران، حکم مسافر دارند.

ص: 41

2. نظرتان راجع به تبدیل به احسن چیست؟

بسمه تعالی، اگر منظور، تبدیل وقف به احسن است جایز نیست و تبدیل، در بعض موارد خاصه است.

[سؤال 2677] 1304

بسمه تعالی 1361 / 1 / 7

قم، دفتر امام خمینی، سلام علیکم

بعد از عرض سلام، احتراماً به استحضار می رسد: شخصی هستم اهل و ساکن بیارجمند شاهرود؛ اما عیال این جانب اهل طزرة دامغان است و ما هم اکنون در بیارجمند اسکان داشته و خانه و زندگی و کار و کسب ما بیارجمند است؛ برای دیدار از اقوام عیال احتمالاً ممکن است هر چند ماهی یک مرتبه، دو یا سه روز یا بیشتر، از بیارجمند به طزرة دامغان برویم؛ نظر حضرت امام در مورد نماز و روزه خود و عیالم چیست؟ آیا عیالم می تواند در زادگاهش نماز درست و روزه صحیح به جا آورد یا نه؟ و مثلاً ضمن این که ما قصد ده روز یا بیشتر داریم که آن جا یعنی طزرة بمانیم، اما سه یا چهار روز که ماندیم، از طزرة به دامغان می رویم و بر می گردیم؛ این جا تکلیف چیست؟ لطفاً هرچه سریع تر به عرض حضرت امام رسیده، جواب مرحمت کنید.

ضمناً بچه این جانب در شهرستان شاهرود متولد شده است، اما الآن ساکن بیارجمند است؛ وطن اصلی او کجا است؟ و آیا او می تواند در شاهرود نماز و روزه صحیح به جا آورد یا خیر؟ و من الله التوفیق

بسمه تعالی، همسر شما در زادگاهش نماز او تمام و روزه او صحیح است مگر این که اعراض نماید؛ و شما در آن جا حکم مسافر دارید مگر این که قصد ماندن ده روز نمایید؛ و قصد سفر در اثنای ده روز با قصد ماندن ده روز منافات دارد؛ و بچه شما اگر بزرگ شده محل تولدش هست، محل تولد وطن او است و تا از آن اعراض نکرده، باقی به حکم وطن است و در محل سکونت بدون قصد توطن و قصد ده روز حکم مسافر دارد.

ص: 42

بسمه تعالی

محضر محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

با درود فراوان و قبل از اتلاف وقت آن حضرت، مسائل زیر مورد سؤال است:

1. این جانب کارمند و محل کارم دائماً در تهران می باشد؛ چون این شرکت در هیچ نقطه ایران شعبه ای ندارد؛ از سال 54 تا آذر 60، مداوم در تهران ساکن بودم و تهران را به عنوان وطن اختیار نمودم. در آذر ماه به علت فشار زیاد و مشکل مسکن، يك آلونك مسكونی در اطراف كرج (رجایی شهر) که در زمین اوقافی واقع است خریداری نمودم و به آن جا کوچ کرده ام؛ اولاً هر روز به تهران رفت و آمد می کنم؛ ثانیاً

تا کنون آن جا را وطن اختیار نکرده و قصد دارم در موقع مناسب به تهران برگردم. لطفاً بفرمایید نمازم به چه صورت در تهران و رجایی شهر باید خوانده شود؟

بسمه تعالی، در محل سکونت فعلی اگر بنای زندگی دائمی ندارید، حکم مسافر مترتب است و محل کار در تهران، اگر در همان محله سکونت سابق - که وطن بوده - قرار دارد و از آن جا اعراض نکردید، به حکم وطن باقی است.

2. از سال 49 - 50 تا کنون به زخم اثنی عشر دچار شده و طبق تجویز پزشك قادر به روزه گرفتن نبوده ام؛ لیکن دو سه سال اول را روزه گرفته و بعد از آن، به دلیل عود کردن بیماری و ادامه آن و تشدید در صورت گرسنگی فکر می کنم از سال 1353 روزه نگرفته ام. لطفاً بفرمایید که بها و قضای روزه من چگونه باید محاسبه و ادا یا پرداخت شود؟

بسمه تعالی، اگر تمکن از قضا ندارید، باید برای هر روز، يك مد طعام به فقیر بدهید.

[سؤال 2679]

3. هر انسان چند وطن می تواند اختیار کند و شرایطش چیست؟

بسمه تعالی، تا دو وطن مانع ندارد و شرایط، در رساله مذکور است.

بسمه تعالی 1361 / 8 / 9

سلام علیکم، دفتر حضرت امام خمینی

نظر به استفتای جدید حضرت امام نسبت به مسائل بلاد کبیره و مسائل مربوطه آن، لطفاً تکلیف نماز و روزه بنده را روشن نمایید.

1. من متولد و ساکن تهران هستم؛ در سال 1333 در میدان شهدا به دنیا آمده و بعد از سه سال به محله دیگری از تهران - در غرب شهر - نقل مکان کردیم و مدت 22 سال در آن محله زندگی کردیم؛ در این مدت، سه بار از خانه ای به خانه دیگر - در یک محدوده مکانی - نقل مکان کردیم. توضیحاً: در این مدت، در منزل پدری زندگی می کردم؛ اکنون مدت دو سال است به علت تشکیل خانواده، از خانه پدری جدا شده و در منزلی در حوالی (یا غیر حوالی) آن منزل قبلی، منزل دیگری اجاره کرده ام که فاصله آن تقریباً یک محله است.

الف. نماز و روزه من در منزل اجاره ای بدین شرط که نمی دانم چند وقت در آن جا هستم (حداکثر یک سال) چیست؟

ب. اگر به خانه پدری بروم، آن جا وضع نماز و روزه ام چیست؟

ج. آیا می توانم در منزل اجاره ای قصد توطن کنم؟ به چه شکل؟

حالا- رابطه من با این مسأله که: کسی که از اول، تهران وطن او بوده است، بعد از آن که تهران در اثر توسعه خارق العاده، از بلاد کبیره محسوب شده، آیا محدوده ای که وطن او به شمار می رود کدام است؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، محدوده تهران، قبل از کبیره شدن آن، وطن شما محسوب است و نماز شما در آن تمام است.

2. آنچه قبل از توسعه خارق العاده بوده است وطن او است، چیست؟ توضیحاً

این که تهران قبلاً وطن من محسوب می شده است.

بسمه تعالی، حکم در مسأله قبل ذکر شد.

[سؤال 2682]

3. تکلیف نیروهای نظامی که هر چند يك بار محل کارشان تغییر می کند چیست؟

بسمه تعالی، مختلف هستند.

[سؤال 2683] 3021

8. هل صحيح أنّ الوطن الجديد لا يتحقّق إلاّ بنية السكن الدائم؟ وما يقال عن الستّة أشهر، فما حكمه برأيكم؟ وعليه ما العمل بالنسبة لطلاب العلوم الدينية الذين يهاجرون

من بلادهم بنية السكن في بلد العلم بضع سنين؟

بسم الله تعالی، لا بدّ في اتخاذ الوطن - كما أشير - أن يكون بنية السكن الدائم والبقاء فيه بمقدار يصدق عرفاً أنّه من مواطني ذلك البلد. وحكم طلبة العلم في غير بلادهم، حكم المسافر في سفره.

[سؤال 2684] 1307

بسمه تعالی 1361 / 4 / 7

قم، دفتر امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، با ابلاغ سلام و تحیات

موقفیت مسئولان محترم را در امر تنویر افکار عمومی و هدایت جامعه اسلامی از خداوندگار باری تعالی مسئلت می نمایم. استدعا دارم فتوای حضرت امام را در مورد مسأله شرعی مشروحه ذیل جهت اطلاع این جانب مرقوم فرمایید.

من زادگاهم ابهر زنجان است و در ذوب آهن اصفهان - 45 کیلومتری جاده اصفهان شهرکرد - شاغل و در پولادشهر - 30 کیلومتری اصفهان و تقریباً 15 کیلومتری کارخانه - سکونت دارم. صبح ساعت 6 عازم محل کارم می شوم و عصر ساعت 16 بر می گردم (حد وسط پولادشهر و کارخانه کوه است) و تصمیم دارم بعد از بازنشستگی - تقریباً 20 سال دیگر - ان شاء الله به وطن اصلی خود - ابهر - بازگردم. آیا من در محل

ص: 45

سکونت فعلی و محل کارم حکم مسافر را دارم؟ و نماز من قصر و روزه ام شکسته است یا باید کامل بخوانم و روزه را بگیرم؟

لازم به تذکر است که چون آینده شغلی نامعلوم و مدت عمرها پوشیده است ولی مع الوصف اگر روزی مایل به ادامه خدمت شدم، باز این تصمیم را دارم که مدت 10 سال در پولادشهر بمانم و بعد به وطن بروم.

چون اکثر همکاران موقعیت نظیر مرا دارند پاسخ استفتا، تکلیف شرعی آنان را معین خواهد کرد.

بسمه تعالی، در فرض مذکور محل سکونت و محل کار وطن محسوب نمی شود.

2. مسأله دیگر این که چون در این رابطه اخبار ضد و نقیض می رسد و در صورت حکم مسافرداشتن مشکلاتی به وجود می آید، آیا مقلدین امام می توانند فقط در این مسأله از مراجع دیگر - که فتوای مغایر با امام را دارند - تقلید نمایند؟

استدعای عاجزانه دارم که پاسخ نامه ام را هر چه زودتر ارسال فرمایید؛ زیرا پاسخ نامه قبلی ام که در رابطه با اعلام شماره حساب بانکی جهت واریز نمودن سهم امام و خمس و آدرس دقیق و درخواست رسید 900 تومان از بابت سهم امام و خمس بود تا کنون به دستم نرسیده است.

بسمه تعالی، از موارد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 2685] 1308

بسم الله الرحمن الرحيم

إلى مكتب سماحة الإمام، حفظه الله ورعاه

نريد أن نطرح عليكم السؤال التالي، راجين الإجابة مع الشكر، ما حكم العراقيين المهاجرين المقيمين في إيران من ناحية الصلاة؛ هل هي قصر أم تمام علماً بأننا من مقلدي الإمام.

بسمه تعالی، بدون قصد التوطن وقصد إقامة عشرة أيام في محل واحد، محكومون بحکم المسافر.

ص: 46

بسمه تعالی 4 / 10 / 1361

با سلام، سؤالی است در مورد نمازهای یومیه که در این مکان بیشتر به این مسأله گرفتارند و جواب مطمئن را نمی دانند.

ما چند سالی است که در پادگان منجیل هستیم و ممکن است که چند سال دیگر هم بمانیم، ولی هنگامی که بازنشستگی یا انتقالی ما بیاید، از این شهر می رویم. حال این شهر و وطن ما حساب می شود یا نه؟

ضمناً ما هر روز برای رفتن به مدرسه یا هر هفته برای رفتن به نماز جمعه، از حد ترخص (6 کیلومتر) بیشتر مسافرت می کنیم نمازهای یومیه ما به چه صورت است؟

در صورتی که تا الآن به علت ندانستن مسأله بر خلاف عمل می کردیم، نمازهای قبل قضا دارد یا ندارد؟ والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، در محل مزبور اگر قصد زندگی دائمی ندارید، حکم وطن مترتب نیست، بلکه حکم مسافر دارید که بدون قصد اقامت ده روز نماز و روزه قصر است و اعمال گذشته اگر مخالف وظیفه مقررّه انجام گرفته، قضا دارد.

[سؤال 2687] 1310

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت امام خمینی

لطفاً بفرمایید: جمعیتی در حدود صد خانواده در جایی ساکن بوده و همان جا را برای خود وطن گرفته اند و بعضی پانزده سال - کمتر و بیشتر - در آن جا ساکن هستند. منتها چون دولت، خانه در اختیار آنان گذاشته، خود خانه ای نساخته اند و در خانه های سازمانی زندگی می کنند. نماز و روزه آن ها چه صورتی دارد؟ در صورتی که در آن جا مالک زمینی نیستند و ممکن است بعد از بازنشستگی که خانه سازمانی از آن ها گرفته

شد، به شهر و جای دیگر کوچ و اقامه نمایند. متذکر می گردد که بعضی مواقع؛ یعنی تقریباً هر هفته دو مرتبه یا سه مرتبه به تهران رفت و آمد می کنند.

بسمه تعالی، اگر از اول قصد داشتند برای زندگی تا آخر عمر در آن جا زندگی نمایند، آن محل وطن محسوب است و نمازشان در آن جا تمام است؛ ولی اگر قصد زندگی دائمی در آن محل نداشتند، در آن جا حکم مسافر دارند که بدون قصد اقامت ده روز نماز شکسته است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2688] 1311

بسمه تعالی 1361/9/27

این جانب جمعی پرسنل نیروی هوایی جمهوری اسلامی پایگاه هشتم شکاری اصفهان، در مدت چهار سال گذشته طبق فتوای امام، مسأله 1329 که هر کس می تواند وطن دوم اختیار کند، بنده هم به خاطر گرفتاری و بیماری همسر که طبق نظریه پزشکان باید در آب و هوای خشک زندگی کند اصفهان را وطن دوم خود اختیار کردم. و نماز و روزه کامل می گرفتم. البته قبل از اصفهان، در بندر بوشهر خدمت می کردم که همسر به بیماری آسم مبتلا شد و به خاطر همین موضوع به اصفهان منتقل شدم تا همسر بتواند به زندگی عادی خود ادامه دهد و من هم بتوانم در اداره، به کار و فعالیت خود ادامه دهم. اما نماینده محترم امام فرمودند چون که ما در خدمت ارتش هستیم، نمی توانیم اراده ای از خود داشته باشیم. با در نظر گرفتن گرفتاری خانوادگی و این که ممکن است وظیفه شرعی حکم کند که در جای دیگری خدمت کنم، مستدعی است بفرمایید که آیا می توانم اصفهان را وطن دوم قرار دهم یا خیر؟ البته ناگفته نماند که بنده بچه اصفهان یا اطراف آن نیستم و اهل اهواز هستم و سال گذشته قرار بود که مرا به جای دیگری منتقل کنند، ولی با نشان دادن مدارک پزشکی از انتقال این جانب خودداری کردند. لطفاً بفرمایید که نماز و روزه من چگونه باید باشد؟

ص: 48

بسمه تعالی، اگر قصد کرده اید که برای همیشه در اصفهان سکونت داشته باشید، اصفهان وطن شما محسوب می شود، هر چند برای خدمت.

[سؤال 2689] 1312

بسمه تعالی

محضر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه، السلام علیکم

از سال 1342 خود را مقلد شما می دانم و از سال 1350 تا 1361 حدود سه سال در خوانسار و چهار سال در شیراز جهت کار و تخصص بوده ام. و این مدت را وطن ثانوی خود فرض می کردم، در حالی که قصد اقامت نمی کردم و ممکن بود مسافرت بیش از هشت فرسخ نیز می رفتم. در عرض این مدت روزه ها را گرفته ام و نمازهای خود را تمام می خواندم. فقط به حساب این که خوانسار و شیراز و چهار محال بختیاری که سپاهی بودم را وطن ثانوی خود حساب می کردم. تکلیف چه بوده است؟

بسمه تعالی، بدون قصد سکونت دائم وطن تحقق پیدا نمی کند و نمازهایی که بر خلاف وظیفه انجام شده قضا دارد.

[سؤال 2690] 1313

بسمه تعالی هفتم محرم الحرام 1403 ق

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از تقدیم سلام، باری عرض می شود که آقایان طلابی که ده یا بیست سال - کمتر یا بیشتر - در قم سکونت دارند و معلوم نیست که برای همیشه در آن جا خواهند ماند؛ ظاهراً نظر جناب عالی این است که وطن آن ها حساب نمی شود؛ آیا احکام وطن بر آن جا جاری است یا خیر؟ یعنی اگر از مسافرت به آن جا آمدند، بدون قصد اقامت می توانند نمازهای خود را تمام بخوانند و روزه های خود را بگیرند یا باید قصد اقامت

کنند؟ برفرض این که احکام وطن بر آن جاری شود، آیا هفته ای یک مرتبه مسافرت

ص: 49

کردن از قم به وطن اصلی یا جای دیگر ضرر به وطن حکمی دارد یا نه؟ لطفاً نظر شریف خود را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند و بدون قصد اقامه نماز شکسته است.

[سؤال 2691] 1314

بسمه تعالی 1361 / 10 / 22

تهران، دفتر امام خمینی، السلام علیکم

این جانب متولد شهرستان، محل سکونت: شهر ری، محل کار: تهران، فاصله منزل تا اداره - با توجه به فتوای امام که حد ترخص شهر ری از درب منزل شروع نمی شود - کمتر از 22 کیلومتر، مسکن: مستأجر، قصد توطن نموده ام که برای همیشه در تهران باشم؛ احتمال نزدیکی به محل کار هست، ولی احتمال دور شدن از مسافت بیش از 22 کیلومتر نیست.

با توجه به مراتب بالا تکلیف نماز و روزه این جانب چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، وطن محقق نشده و بدون قصد ماندن ده روز در يك محل، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2692] 1315

بسمه تعالی

دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با عرض سلام و دعایی خالصانه به درگاه حضرت احدیت جهت طول عمر و سلامت حضرت امام خمینی و با آرزوی موفقیت لشکریان اسلام بر دشمنان نادان و جاهل وابسته به ابرقدرت ها و آرزوی موفقیت برای همه یاران با وفای امام

مسأله ای برای این جانب مطرح است که تقاضامندم طبق فتوای حضرت امام پاسخ دهید.

این جانب در شهرستان رشت متولد شده ام. تا 5 سالگی در آن جا بودم و پس از آن

ص: 50

به تهران مسافرت نمودیم و در خانه اجاره ای به مدت پنج سال می نشستیم و دوباره به رشت رفتیم و دو سال آن جا بودیم (محل تولد) و دوباره به تهران آمدیم و شش سال است که در تهران هستیم. (دو سال در خیابان جی و سه سال در خیابان گرگان) و یک سال آخر، در جاده ساوه و پس از آن ازدواج نمودم و حدود ده ماه است که در شمیران، چیندر در منزل شوهرم ساکن هستم و در منزل او می خواهم همیشه بمانم.

تکلیف نمازهای بنده در صورت های ذیل چگونه است؟

الف: مدت اول سکونت در تهران (در نه سالگی نماز واجب بوده).

ب: مدت برگشت به تولدگاه.

ج: مدت برگشت دوباره به تهران.

د: مدت سکونت در منزل شوهرم.

ه: با فرض این که در منزل همسر قصد سکونت دائمی دارم.

بسمه تعالی، در محل سکونت همسر که قصد زندگی دائمی دارید، حکم وطن دارد و نماز تمام است و در محل تولد که وطن اصلی بوده، اگر اعراض نشده، حکم وطن دارد و در جای دیگر تهران که قبلاً ساکن بودید، حکم مسافر داشتید و نماز مسافر بدون قصد اقامت ده روز در یک محله قصر است.

[سؤال 2693] 1444

2. درجه داران که قبلاً مقلد مرجع دیگر بودند که ایشان، محل کار را مانع برای تمام خواندن نماز نمی دانند و اکنون هم که مقلد مرجع دیگری هستند و به این مسأله، یا قبلاً برخورد و عمل کرده اند و یا برخورد کرده، ولی به خاطر جو حاکم طاغوت بر نظام ژاندارمری، اهمیتی به مسائل شرعی نداده اند، آیا می توانند محل کار خود را وطن اتخاذی انتخاب نمایند یا خیر؟

بسمه تعالی، بدون قصد زندگی دائمی در آن محل، وطن محسوب نمی شود.

ص: 51

محضر مبارك حضرت آيت الله العظمى رهبر انقلاب، حاج آقا روح الله خمينى، دامت برکاته، پس از تقديم سلام، سلامتى حضرت على و جميع علمای ربانى را از ايزد يکتا خواهانم.

مسائلى که سؤال مى شود، در رابطه با پليس راه مى باشد. ابتداً برای اين که مسائل بعد کاملاً واضح باشد متذکر مى شوم که از اصفهان تا سگزی، بيش از چهار فرسخ مى باشد.

1. فردى در پليس راه سگزی مشغول خدمت هستند - غير از رانندگى - و اين عده از استان هاى ديگر مى باشند و برنامه آن ها چنين است که 24 ساعت در سگزی مشغول کارند و 24 ساعت هم به اصفهان پيش خانواده شان مى روند و مدت 7 الی 10 سال است که ساکن اصفهان هستند و اين احتمال وجود دارد که به استان هاى ديگر هم منتقل بشوند. بعضى قصدشان اين است که وقتى بازنشسته يا به اختيار خود شدند، در اصفهان بمانند و بعضى قصدشان اين است که وقتى بازنشسته شدند، به شهر خود برگردند و دستة سوم مشکوک هستند که در آینده چه کنند. تکليف نماز و روزه آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، کسانى که بناى سکونت دائم در اصفهان دارند، در فرض سؤال، نمازشان در اصفهان تمام است و کسى که اين قصد را ندارد يا متردد است، نمازش در اصفهان و محل کار قصر است.

2. سربازانى هستند که از استان اصفهان نمى باشند و فعلاً در پاسگاه پليس راه سگزی مشغول خدمت هستند. بعضى رانندگى مى کنند - گاهى کمتر از چهار فرسخ و گاهى بيشتر از چهار فرسخ - خلاصه، فعلاً راننده پليس راه سگزی مى باشند و در ضمن، کارشان طورى مى باشد که قصد ده روز نمى توانند کنند. نماز و روزه اين ها چگونه است؟

و دستة دوم سربازانى هستند که فعلاً در پليس راه سگزی مشغول کارند، اما شغلشان رانندگى نيست و اين ها هم نمى توانند قصد ده روز بکنند. نماز و روزه اين ها چگونه است؟ و اگر اين دسته، نمازشان

قصر و روزه را نباید بگیرند، سؤال می کنند که مرخصی ما در سال 20 روز است؛ بقیه روزه ها را کی قضا کنیم؟

بسمه تعالی، در غیر وطن اگر نتوانند قصد اقامت ده روز نمایند، نماز قصر است و روزه صحیح نیست؛ مگر کسانی که شغل رانندگی دارند در مسافت شرعی. و قضای روزه باید تا قبل ماه رمضان سال بعد انجام شود.

3. آیا جریمه کردن ماشین های متخلف چه صورت دارد؟ بنابر آنچه گفته می شود، این قانون جریمه

هنوز از مجلس و شورای نگهبان نگذشته است؟

بسمه تعالی، باید طبق مقررات دولت اسلامی عمل شود.

4. افرادی هستند که اصفهان و وطنشان می باشد و برای کار غیر رانندگی، پهلوی راننده می نشینند و برای بررسی تصادفات، این طرف و آن طرف می روند یا این که کار دفتری دارند و خلاصه، برنامه آن ها چنین است که 24 ساعت در سگری هستند و 24 ساعت در اصفهان. نماز و روزه آن ها چگونه است؟ و اگر روزه آن ها صحیح نیست و نباید بگیرند، اگر در ماه رمضان چنین کنند، آیا روزه آن ها صحیح می باشد یا نه؟ این افراد در اصفهان سحری خورده و نیت روزه می کنند؛ بعداً صبح به طرف سگری می روند و در سگری مفطر به جا نیاورده و خلاصه، قبل از ظهر به اصفهان بر می گردند و قصد روزه می کنند و بعد از ظهر دو مرتبه به سگری بر می گردند.

بسمه تعالی، در وطن و رفت و آمدهای کمتر از مسافت شرعی، نماز و روزه تمام است و اگر از وطن به مقدار مسافت دور شدند و دوباره قبل از ظهر به وطن برگشتند، در صورتی که بین راه چیزی نخورده باشند، نیت روزه کنند و صحیح است.

5. آیا اصفهان از شهرهای بزرگ می باشد یا نه؟ و اگر نیست ابتدای مسافت را از خانه های 20 سال قبل اصفهان حساب کنیم یا از خانه های آخر شهر در سال 61 حساب کنیم؟

بسمه تعالی، از شهرهای بزرگ خارق العاده محسوب نیست؛ و مبدأ مسافت در آن جا، آخر شهر است.

[سؤال 2695] 1317

بسمه تعالی 1361 / 4 / 13

دفتر محترم امام خمینی، دام ظلّه

محترماً ضمن عرض ارادت و دعا برای سلامتی رهبر عزیز، مطلب زیر را

ص: 53

عرض می رساند:

ما در تهران سکونت داریم، ولی پدر و مادرمان متولد شهرستان دماوند می باشند و در آن جا مستغلات دارند و هر ساله، حدود پنج ماه در آن جا هستند و ما فرزندان ایشان - جهت دیدار - ماهی يك یا دو بار به آن جا می رویم. گروهی می گویند وطن شما، هر دو جا محسوب می شود. تقاضا داریم که از جهت خواندن نماز و روزه، برایمان مشخص فرمایید که در آن جا نماز، شکسته و یا تکمیل است؟

بسمه تعالی، اگر وطن پدر و مادر، محل تولد و بزرگ شدن شما نیست، وطن شما محسوب نمی شود.

[سؤال 2696] 1318

بسمه تعالی 1361 / 3 / 28

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی، سلام علیکم

ضمن سلام حضور شما، چند سؤال برایم پیش آمد، و از این جهت، مزاحم شدم.

من در روستا متولد شدم و به مدت يك سال است که به شهر ری آمده ام و در خانه عمویم زندگی می کنم، ولی مدتی به خاطر قبول شدن در امتحانات تربیت معلم، در دانشگاه ملی، واقع در اوین مشغول درس خواندن هستم. هفته ای پنج روز را آن جا هستم و دو روز دیگر را در شهر ری می آیم؛ مسافت از شهر ری تا دانشگاه ملی 5/22 کیلومتر بیشتر است. آیا من باید این دو روز را که در شهر ری می آیم، نمازم را شکسته بخوانم یا نه؟

در ضمن، تقریباً شهر ری وطن دوم من حساب می شود و من می خواهم بعد از تحصیلاتم دوباره در شهر ری اقامت کنم.

بسمه تعالی، اگر قصد دارید برای همیشه در شهر ری زندگی نمایید، نماز شما در آن جا تمام است.

ص: 54

6. کسی که در جایی چهارده و پانزده سال مانده و زندگی کرده و قصد ندارد که آن جا را ترك کند آیا آن جا وطن او محسوب می شود یا نه؟ و اگر وطن برای او حساب نمی شود، برای این که آن جا وطن او حساب شود، غیر از قصد دائمی، راهی هست یا نه؟
بسمه تعالی، در فرض مسأله که قصد دائمی ندارد، ترتب احکام وطن در صورتی است که عرفاً وطن محسوب شود.

[سؤال 2698] 1319

بسمه تعالی

خدمت اعضای دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

1. لطفاً نظر امام خمینی را مبنی بر این که چطور کسی می تواند يك شهر به غیر از تهران را وطن خود اختیار کند بیان کنید. آیا همان نیت این که مثلاً قم را وطن خود اختیار نمودم کافی است؟ یا این که علاوه بر نیت باید مدتی در این شهر بمانم و یا این که خانه ای داشته باشم؟ لطفاً این مسأله را کاملاً برایم توضیح دهید.

بسمه تعالی، در غیر شهرهای بزرگ خارق العاده قصد توطن در شهر کفایت می کند و بعد از قصد باید مدتی بماند که در نظر عرف صدق وطن کند.

2. آیا کسی که يك مقدار پول دارد و در آینده قصد ازدواج دارد؛ آیا با این پول می تواند لوازم خانگی مورد احتیاج خود را بخرد یا این که باید خمس آن را بدهد و بعد با پول خمس داده شده بخرد؟ لطفاً روشن نمایید.

بسمه تعالی، اگر از درآمد کسب است و سال بر آن گذشته باید اول خمس آن را پردازد.

[سؤال 2699] 1320

بسمه تعالی

محضر مبارك امام امت، خمینی کبیر

نظر به مسأله 1331 توضیح المسائل جناب عالی که در آن جا قید شده: «اگر کسی

بدون قصد ماندن در محلی آن قدر بماند که مردم بگویند: این جا وطن او است و وطن او محسوب می شود»، این جانب مدت 5 سال است در تهران دانشجو هستم و در شرکت مشغول به کار هستم و بعد از ظهرها تحصیل می کنم و هنوز درس من تمام نشده و در آن محل، صاحب منزل شخصی با سند مالکیت شخصی می باشم و ازدواج هم نموده ام و قصد حتمی ماندن در تهران را ندارم. حکم آن چیست؟

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن دائم در يك محله از تهران، وطن محقق نمی شود. مگر مدت زیادی که مردم او را اهل آن جا بشمارند در آن بماند و 5 سال کافی نیست.

[سؤال 2700] 1321

بسمه تعالی

حضور مبارك رهبر عظیم الشان اسلامی، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی سلام عرض می کنم.

مسأله ای برایم مشکل شده که به هر کسی رجوع کردم، يك جور جواب داد. حقیر مدت ده سال است که در معدن ذغال سنگ پابدانا حوزه کرمان مشغول کار نجاری می باشم؛ محل کارم تا منزل ده کیلومتر فاصله است. صبح که می روم سر کار، ظهر ساعت دوازده بر می گردم و پس از صرف نهار، دوباره ساعت يك می روم و عصر ساعت پنج بر می گردم. فاصله بهاباد تا این جا 130 کیلومتر است و من اقلاً ماهی يك دفعه بهاباد می روم. تا به حال که امام تشریف نیاورده بودند، از حضرت آیت الله بروجردی تقلید می کردم؛ از آن روزی که امام تشریف آوردند، من مسأله را پرسیدم؛ هر کسی يك جور گفت؛ لذا من مجبور شدم که از خود امام بپرسم.

بسمه تعالی، در غیر وطن اصلی بدون قصد توطن و قصد اقامه ده روز، حکم مسافر را دارید.

ص: 56

بسمه تعالی 12 / 8 / 1361

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته، السلام علیکم

لطفاً عنایت فرموده جواب مسأله زیر را مرحمت بفرمایید:

فردی از محل تولد خود به تهران آمده و مدت پنج سال یا ده سال کلاً ساکن بوده است و در اثر گرفتاری یا نداشتن خانه مسکونی، به یکی از شهرهای اطراف تهران که مسافت آن بیش از چهار فرسخ و کمتر از هشت فرسخ شرعی است، رفته و ساکن شده است و اکثر روزها رفت و آمد دارد، و تصمیم دارد اگر مناسبتی پیش آمد باز به تهران برگردد؛ نماز و روزه او چگونه است؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم اگر در محل سکونت قصد زندگی دائمی یا قصد اقامت ده روز ندارد، نماز شکسته است.

[سؤال 2702] 1323

بسمه تعالی

محضر مبارك امام امت، رهبر عظیم الشان، حضرت آیت الله العظمی روح الله الموسوی الخمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

پس از سلام، تقاضا می نمایم که به چند سؤال زیر پاسخ بفرمایید:

1. دختری در وطن (دهات) خود متولد شده و پنج سال در آن جا زندگی کرده و بعد از پنج سال، از وطن به شهر دیگر (ساوه) مهاجرت کرده و پنج سال دیگر هم در این شهر زندگی کرده و در آن شهر ازدواج کرده و به شهر دیگر مثلاً تهران مهاجرت نمودند؛ آیا نماز این دختر در خانه شوهر و در ساوه و در دهات چطور است؟ و کدام يك را باید درست و کدام يك را شکسته بخواند؟

بسمه تعالی، در زادگاه که وطن اصلی او است نماز تمام است، مگر از آن جا اعراض کرده باشد؛ و در سایر جاها حکم مسافر دارد، مگر در محلی که وطن قرار دهد.

ص: 57

2. شخصی در یکی از دهات های همدان متولد شده؛ تا شانزده سال در وطن زندگی می کرده و بعد از شانزده سال به کرج مهاجرت نموده؛ آیا در موقع مسافرت به وطن، نماز این شخص در وطن خود یعنی (همدان) درست است یا شکسته؟
بسمه تعالی، تا از وطن اعراض نکرده، نمازش در آن جا تمام است.

3. شخصی قصد اقامه کرده است که ده روز در پادگان بماند تا نمازش را درست بخواند؛ آیا این شخص می تواند از پادگان به بیرون هم برود؟ اگر می تواند، چقدر می تواند از پادگان دور شود؟

بسمه تعالی، اگر از اول قصد خروج نداشته، بعد از تحقق قصد اقامه و خواندن نماز چهار رکعتی، خروج کمتر از چهار فرسخ ولو مکرراً ضرر ندارد.

4. شخص نقاشی، نقاشی يك ساختمان را مقطعی کترات می کند؛ مثلاً همین طور می گوید: من این ساختمان را این قدر می گیرم نقاشی می کنم؛ آیا پولی که از صاحب این ساختمان می گیرد اشکال دارد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر خصوصیات ساختمان و نقاشی مورد نظر و مقدار پول معلوم باشد و قرارداد شود، معامله صحیح است.

[سؤال 2703] 1324

بسمه تعالی

1. این جانب به طور موقت ساکن کاشان هستم، خانه پدری و محل زندگی سابق من اهواز بوده، ولی برای آینده تصمیم قطعی برای زندگی در کاشان یا اهواز نگرفته ام و معلوم نیست که در آینده کجا را برای وطن انتخاب کنم؛ ولی از جهت این که پدر و مادرم در اهواز هستند، به آن جا تعلقاتی دارم. با مطالعه رساله امام این گونه استنباط

کرده بودم که اهواز وطن من نیست و کاشان هم مسافر هستم؛ از این جهت در اهواز کمتر از ده روز را نماز شکسته می خواندم و روزه را افطار می نمودم، ولی بعداً مطلع شدم که ناچاراً باید وطن انتخاب کنم. لطفاً حکم قطعی را در این زمینه بیان فرمایید و

تکلیف روزه ها و نمازهای این مدتی را که به عنوان مسافر در اهواز خوانده و گرفته ام را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر اهواز محل تولد شما است و در آن جا بزرگ شده اید، تا از

ص: 58

آن اعراض نکرده اید، حکم وطن دارد و نماز را در آن باید تمام بخوانید؛ و آنچه بر خلاف وظیفه عمل کرده اید قضا دارد. و در کاشان حکم مسافر دارید.

2. آیا در نماز مسافر، زن تابع مرد است؟ یعنی هر کجا نماز مرد شکسته است، زن هم باید نمازش را به پیروی از شوهرش شکسته بخواند؟

بسمه تعالی، تابع نیست و میزان، قصد خود زن است.

3. اگر کسی در نماز جماعت توجه کافی نداشته باشد، ولی در منزل و به طور فرادا نمازش از توجه بیشتری برخوردار باشد، می تواند به جای این که در جماعت حاضر شود، در منزل نماز بخواند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و جماعت بهتر است.

[سؤال 2704] 1325

بسمه تعالی هشتم ربیع الثانی 1393 ق

خدمت حضرت آیت الله خمینی، دامت برکاته

1. فتوای حضرت عالی در مسأله 1330 توضیح المسائل صحت دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر قصد دارد در محلی که وطن اصلی اش نیست مدتی بماند و بعد به جای دیگر رود، آن جا وطن او حساب نمی شود.

2. جلد ضبط صوت و رادیو که از کشور غیر اسلامی آمده و چرم می باشد و احتمال دارد که چرم را از کشور اسلامی آن جا برده باشند، طاهر است یا نجس؟

بسمه تعالی، اگر از دست مسلمانی گرفته شده، با احتمال این که او احراز تذکیر کرده، محکوم به طهارت است به شرط آن که مسلم مذکور معامله مذکری با آن بکند علی الاحوط.

3. در هواپیما به اندازه کافی وقت نیست که همه نماز بخوانند؛ وظیفه آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، هر کس متمکن است باید با تمام شرایط نماز بخواند و دیگران به هر نحو ممکن است باید نماز بخوانند.

4. وضو گرفتن از آب هواپیما رضایت مهمان دار را لازم دارد یا خیر؟ اگر راضی نبود وضو باطل است یا خیر؟

بسمه تعالی، تصرف زاید بر مقدار متعارف، منوط است به اجازه متصدیان هواپیما و در این صورت بدون اجازه وضو صحیح نیست.

5. تعمیر رادیو و ضبط در صورتی که نمی دانیم استفاده حلال از آن ها می شود یا حرام چه صورت دارد و مزد گرفتن برای تعمیر آن ها حلال است یا حرام؟

بسمه تعالی، تا علم نداشته باشد که استفاده محرم از آن نمی شود اجازه نمی دهم.

6. کار کردن در کارگاهی که صاحب آن غیر مسلمان است چه صورت دارد؟ اجرت برای کار گرفتن حلال است یا حرام؟

بسمه تعالی، اگر درآمد کارگاه صرف در امور ضاره بر اسلام و مسلمین نشود و عمل هم مشروع باشد، اشکال ندارد.

7. حمام وقف را شهرداری و اوقاف گرفته و اجاره داده است. غسل کردن در این حمام چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، بدون اجازه متولی شرعی صحیح نیست.

8. در بعضی جاها درخت را نذر اباالفضل کرده اند و درآمد آن را صرف ترویج دین می کنند، مثل دعوت کردن مبلغ. این کار چه صورت دارد؟ در حالی که مورد خرج را معلوم نکرده اند!

بسمه تعالی، اگر جهت خاصه ای در نذر تعیین نشده، می تواند در مطلق خیرات صرف کند و ثواب آن را به حضرت هدیه نماید.

9. عموم مردم ده يك حمام درست کردند؛ ولی بعد بعضی عده ای را به زور از آن حمام خارج کردند.

آن ها هم برای خود حمام درست کردند و می گویند: «ما رضایت نداریم شما در این حمام غسل کنید». غسل کردن در این حمام چه صورت دارد؟ برای دسته اول که دیگران را خارج کردند و یا عموم مردم ده چگونه است؟ اگر کسی از خارج آمد غسل کرد چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر حمام مشترك است، بدون رضایت همه شرکا غسل در آن صحیح نیست.

10. در بعضی جاها انسان وارد می شود و علم دارد که حساب سال ندارند. غذا خوردن از آن منزل چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر علم به حرمت مقدار محل ابتلاء ندارد، جایز است.

11. لباس کهنه و کفشی که سربازان از سربازخانه می آورند نماز خواندن در آن جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر به او بخشیده شده جایز است وگرنه جایز نیست.

بسمه تعالی 1361/4/5

با سلام حضور امام خمینی مدّ ظلّه العالی

طبق نامه ای که این جانب سال گذشته به دفتر امام نوشته بودم، شما اجازه داده بودید که نمازم را درست بخوانم با این که از خانه تا محل کارم که موطن من می باشد بیشتر از 35 کیلومتر می باشد ولی اخیراً مسأله ای به نام بلاد بزرگ مطرح شده که مسأله من باز مبهم شده؛ من تا به حال طبق دستور قبلی، هم نمازهایم را درست می خواندم، هم روزه می گرفتم و از خانه تا تهران (در هر نقطه تهران) می رفتم درست می خواندم - یعنی هر دو جا را وطن قرار داده بودم، هم تهران هم روستای فعلی را - ولی اکنون می خواهم بدانم چه کار کنم؟ اگر مسأله فرق کرده من باید نمازهای قبلی را قضا کنم و روزه ها را بگیرم؟ با تشکر، والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، اگر از تهران اعراض نکرده اید و در روستا هم قصد توطن نموده اید، هر دو جا حکم وطن دارد و فاصله فیما بین اگر به قدر مسافت شرعی است، در آن فاصله حکم مسافر دارید.

[سؤال 2706] 1327

بسمه تعالی

قم، دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

خواهشمند است جواب مسأله زیر را طبق فتوای حضرت امام مرقوم فرمایید:

با توجه به این که اکثر افراد ساکن در فولادشهر اصفهان - که در 15 کیلومتری کارخانه ذوب آهن اصفهان قرار دارد - از شهرستان های مختلف می باشند که به علت اشتغال در کارخانه ذوب آهن ناچارند که در خانه های سازمانی که مال دولت می باشد زندگی نمایند و با توجه به این که بعضی از آنان هر هفته يك بار هم به وطن اصلی خودشان (شهری که در آن متولد شده اند) نزد پدر و مادرشان می روند و باز مراجعت

ص: 61

می نمایند، نماز و روزه آنان طبق دستور امام چگونه است؟ این سؤال را از افراد مختلف نموده اند و جواب های متفاوت شنیده اند؛ از آن دفتر استدعا می شود که نسبت به توضیح آن محبت فرمایید. با عرض تشکر و به امید آزادی قدس عزیز

بسمه تعالی، کسانی که آن جا را وطن قرار نداده اند حکم مسافر دارند.

[سؤال 2707] 4867

2. شخصی در شهری زندگی می کند و کارگر شرکت نفت است، شاید سی سال در این شهر است ولی قصد ندارد که تا آخر عمر بماند، خانه در اهواز خرید کرده است که وقتی بازنشسته شد آن جا رود. حال هشت روز می رود در 20 فرسخی کار می کند و هشت روز هم در منزل است؛ تکلیف نماز و روزه او را معین فرمایید.

بسمه تعالی، در شهر و محل کار حکم مسافر دارید.

[سؤال 2708] 1328

بسمه تعالی

خدمت امام بزرگوار و نور چشم امت شهیدپرور و مستضعفان جهان، خمینی بت شکن، روحی له الفداء

چند مسأله شرعی برای ما مطرح بود که به عرض می رساند و استدعا دارد که مورد عنایت و توجه قرار دهید:

1. اگر کسی از وطن خود خارج شود و در محلی اقامت گزیند که برگشتن او به وطن خود قطعی نباشد، طبق فتوای شما اگر مدت ماندن آن قدر باشد که از نظر عرف، مقیم آن جا محسوب شود نمازش را باید کامل بخواند؛ دو سؤال مطرح است:

الف. مدت بقا از نظر عرفی چقدر است؟ و آیا باید در این مدت از آن محل خارج نشود؟

ب. اگر در محل اقامت دوم، نمازش را کامل بخواند (توقف او از نظر عرف به حد معینی رسیده باشد) آیا محل زندگی اول او هم، وطن این شخص خواهد بود یا خیر؟

ص: 62

بسمه تعالی، میزان در صدق وطن در فرض مرقوم، نظر عرف است و گاه گاهی خارج شدن، مضر نیست و تا از وطن اصلی اعراض نکرده به حکم وطن باقی است.

2. اگر کسی در زمان معین، حج بر او واجب شده است - یعنی از نظر مالی مستطیع شده است - و نتوانسته حج برود و پس از مدتی به دلیل نیاز، پول را خرج کرده و اکنون استطاعت رفتن به حج را از نظر مالی ندارد، آیا این فرد باید حج برود یا خیر؟ (البته این فرد، زن است نه مرد و پول خویش را در جهت رفاه زندگی خرج کرده است).

بسمه تعالی، اگر سایر شرایط استطاعت برایش موجود بوده و حج بر او مستقر شده، باید به هر نحو شده حج به جا آورد.

3. ما در بین اقوام خویش، فردی را داریم که نمازش را به طور عمدی و دائمی - تا حال - ترك کرده است و ولایت فقیه را هم قبول ندارد و اصلاً با حکومت اسلامی موافق نیست، حال یا آگاهانه است یا جاهلانه، که ما نمی دانیم، به دلیل این که شوهر خواهر من است مجبوریم که با او رابطه برقرار بکنیم و رفت و آمد داشته باشیم؛ چون به خاطر خواهرم هم که شده مجبورم به خانه آن ها بروم؛ زیرا اگر نروم او ناراحت شده و احتمالاً رابطه خواهری بین ما تیره خواهد شد؛ از نظر شرعی آیا باید خانه آن ها بروم یا خیر؟ و آیا این فرد، کافر محسوب می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، تا ارتداد مسلمان ثابت نشود، محکوم به کفر نمی شود و قطع رحم جایز نیست؛ ولی امر به معروف و نهی از منکر، در صورت وجود شرایط آن، لازم است.

4. فرق کافر و فاسق چیست و حکم ارتباط با آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، ضوابط کفر و ایمان در رساله مذکور است و مسلمانی که واجب را بدون عذر ترك کند یا حرامی را مرتکب شود فاسق است.

5. از چه زمانی پرداختن خمس واجب می شود؛ آیا استقلال از خانواده یا داشتن درآمد - ولو در محیط خانواده - شرط است؟

بسمه تعالی، درآمد کسب شخص برای خودش اگر يك سال بر آن بگذرد خمس دارد، ولو این که شخص در محیط خانواده باشد.

6. آیا انکار عدل یا امامت باعث خروج از اسلام و محکوم به کفر است؟

بسمه تعالی، اگر تنها انکار عدل یا امامت باشد، موجب خروج از مذهب حق می گردد.

7. حکم ارتباط با افرادی که ولایت فقیه را قبول ندارند - یا به خاطر منافع یا جاهلانه - چیست؟

بسمه تعالی، باید با مراعات اخلاق اسلامی با آن ها برخورد و ارشاد نمایند.

بسمه تعالی 10 / 2 / 1362

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب اسلامي، منجي مستضعفين جهان، حضرت امام خميني، مدّ ظلّه العالی

محترماً معروض می دارد: این جانب دانشجوی مرکز آموزش افسری ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران هستم و جهت طیّ دوره آموزشی از روستای جاسب قم به پادگان 22 بهمن (ونک سابق) عزیمت کرده ام، اشکالی در مورد شکسته بودن نماز دانشجویان شهرستانی در پادگان وجود دارد؛ با توجه به این که مدت يك سال را باید به طور شبانه روزی در این پادگان به سر بریم ولیکن پنج شنبه و جمعه ها را به داخل شهر می رویم و با در نظر گرفتن حکم بلاد کبیره، این مسأله را چندگونه بیان می فرمایید، حدود پانصد نفر از دانشجویان که از شهرهای مختلف به این محل عزیمت کرده اند با این اشکال روبه رو هستند؛ آیا ما می توانیم پادگان را وطن دوم خود حساب کنیم یا خیر؟ مستدعی است در مورد نماز و روزه مان ما را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، هر محلی که قصد سکونت دائم در آن جا ندارد، وطن نمی شود و در فرض مسأله، نماز شکسته و روزه صحیح نیست؛ مگر تصمیم بگیرید که ده روز در مرکز آموزش بمانید که نماز تمام و روزه صحیح است و بعد از ده روز، رفت و آمد تا فاصله کمتر از 5/22 کیلومتر مانع ندارد.

[سؤال 2710] 89

2. مسأله دیگر در خصوص افرادی است که بدون قصد توطن، سالیان متمادی در يك شهر سکنا دارند. آیا اگر 8 یا 10 سال مانده باشند، صدق توطن می کند یا باید بیشتر بمانند؟ و در هر صورت، میزان چه مقدار است؟

بسمه تعالی، مقدار ذکر شده، کافی در صدق وطن نیست.

ص: 64

بسمه تعالی 1361 / 4 / 20

پس از عرض سلام، خواهشمند است به يك مسأله فقهی پاسخ دهید:

این جانب کارمند راه آهن دولت جمهوری اسلامی ایران می باشم. وطن اصلی بنده اهواز است. مدت 7 سال پیش به خاطر نداشتن منزل، ناچار به بندر امام خمینی (شاهپور سابق) منتقل شده ام و در آن جا سکونت نمودم، خانه سازمانی اداری دارم که تا محل کارم حدود 12 کیلومتر دور است، همه روزه با سرویس اداره می روم و پس از 8 ساعت کار، بعد از ظهر همان روز بر می گردم، نماز را تمام می خوانم و همه ساله روزه هم گرفته ام و معلوم نیست تا چند مدت در بندر امام باشم ولی خیال دارم پس از این که 10 سال دیگر - که بازنشسته می شوم - در اهواز خانه ای خریداری نمایم؛ در حال حاضر چون از امام خمینی تقلید می نمایم بفرمایید وضعیت نماز و روزه بنده چگونه است؟ ناگفته نماند که تا آمدن امام به ایران، از حضرت آیت الله بهبهانی تقلید

نموده ام. حال بی صبرانه منتظرم برای جواب نامه شما.

ضمناً محل جدید را وطن دوم خود قرار داده ام، آیا وقتی به اهواز مسافرت می کنم، نمازم شکسته است یا درست؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، محل سکونت فعلی وطن شما محسوب نمی شود و چنانچه با نیت اقامت ده روز و پس از خواندن حداقل يك نماز چهار رکعتی، از محل سکونت به محل کار رفته اید نماز و روزه تان صحیح است.

[سؤال 2712] 1331

بسمه تعالی 1361 / 10 / 6

دفتر محترم امام خمینی، سلام علیکم

این جانب در هفته، شش روز در اصفهان مشغول کار هستم و عصر پنج شنبه هر

ص: 65

هفته به زادگاه خودم، کوهپایه که فاصله آن تا اصفهان 72 کیلومتر یا دوازده فرسخ می باشد، می روم و صبح شنبه مجدداً به اصفهان می آیم و در اصفهان اتاق دارم و تصمیم هم دارم در اصفهان منزل تهیه کنم و هنوز هم ازدواج نکرده ام؛ می خواهم به طور دقیق این مسأله را برای بنده روشن بفرمایید که نماز و روزه من چگونه است؟ آیا باید نماز را شکسته بخوانم یا تمام؟ و روزه من در اصفهان چه حالتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر اصفهان را محل سکونت دائمی خود قرار داده اید و چند ماهی در آن جا زندگی کرده اید که صدق می کند آن جا ساکن هستید، نماز شما تمام و روزه شما صحیح است و الاً حکم مسافر دارید.

[سؤال 2713] 1332

بسمه تعالی

ضمن عرض سلام محضر اعضای محترم دفتر امام خمینی

محترماً به عرض می رسانم که بنا به فرموده امام بزرگوار که «هرکس در جایی سکونت دارد دور از وطن، و قصد ندارد که در آن جا که سکونت دارد، برای همیشه بماند...» امام عزیز! در این روزها در مجله پیام انقلاب خواندم که هر کس قصد توطن در جایی که دور از وطن خویش است، نکرد باید نمازش را شکسته بخواند؛ حالا ما می خواهیم از محضر مبارک شما پرسیم ما که مستأجر هستیم دور از وطن خویش، و قصد توطن در این منزل کنونی را نداریم، آیا نماز ما شکسته است یا این که درست بخوانیم؟

بسمه تعالی، در غیر وطن اگر قصد زندگی دائمی ندارید حکم مسافر دارید و بدون قصد اقامت ده روز، نماز شکسته است.

[سؤال 2714] 1333

بسمه تعالی

کارمندانی که مدت ده سال یا کمی بیشتر و یا کمتر، در شهری مأموریت خدمت

ص: 66

دارند و هنوز هم مشخص نیست چند سال دیگر در این شهر باید بمانند، آیا به فتوای معظم له، این نوع افراد همیشه باید قصد دهه بنمایند و یا نمازشان را شکسته بخوانند؟ و در این صورت، نمازهایی که تا کنون خواندند به خیال وطن، چه حکمی دارد؟
بسمه تعالی، حکم مسافر دارند و چنانچه بر خلاف وظیفه عمل کرده اید، باید قضا نمایید.

[سؤال 2715] 1334

بسمه تعالی

در شهری که عقیده دارم بازنشسته شوم و زندگی کنم، نماز و روزه ام را بایستی به چه ترتیب بخوانم و بگیرم؟ چون از هر کس سؤال می کنم يك جوابی به من می دهد، مجبور شدم این سؤال را از طریق دفتر امام و خود امام سؤال کنم و ان شاء الله امیدوارم که جوابش به من برسد و چند نفر دیگر را هم از این سرگردانی نجات دهید.

بسمه تعالی، تا در آن شهر پس از قصد توطن مدتی ساکن نشدید، حکم وطن ندارد.

[سؤال 2716] 1335

بسمه تعالی 1361 / 2 / 11

با سلام بر رهبر بزرگ انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی؛ چندین سؤال دینی دارم که می خواهم به این سؤالات پاسخ دهید:

1. ما کلاً تهرانی هستیم و تا چند سال پیش هم در تهران زندگی می کردیم و الآن هم تمام فامیل های ما در تهران زندگی می کنند و شغل پدرم هم در تهران است و حالا منزلمان در کرج است پدرم هر روز به تهران می رود و شب بر می گردد، نماز و روزه اش چه جور است؟ و من نانخور پدرم هستم و بالاخره در ماه، چندین باری به تهران می آیم، نماز و روزه ام چه جوری است؟ مسافتی که باید از خانه یا محل آخر شهر دور شویم تا نماز شکسته شود هشت فرسخ است و بعضی می گویند چهار

ص: 67

فرسخ می روی و همین مقدار بازمی گردی، می خواستم بدانم که کدام مسافت صحیح است؟

بسمه تعالی، تهران اگر وطن شما بوده و از آن اعراض نکرديد به حکم وطن باقی است و در کرج اگر قصد زندگی دائمی دارید حکم وطن دارد وگرنه در آن جا حکم مسافر دارید و مسافت شرعی هشت فرسخ است ولو در مجموع رفت و برگشت.

2. من از چند نفر که پیشنهاد بودند سؤالی کرده ام که این است: «اگر ما مثلاً در تهرانیم و نمازمان را شکسته بخوانیم آیا وقتی به منزل خودمان برگردیم و وقت باشد برای نماز باید نماز را دوباره تمام بخوانیم؟» که بعضی گفتند که باید تمام خواند و بعضی گفتند که دیگر لازم نیست که بخوانیم، تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، نمازی که در سفر شکسته خوانده می شود در وطن اعاده ندارد.

3. موضوع بهره بانك است؛ چون من برای كمك به دولت مقداری پول در بانك گذاشتم و بانك هم به آن بهره ای داده، بهره آن از لحاظ شرعی اشكال دارد یا نه؟

بسمه تعالی، بهره پول ربا و حرام است.

4. برای مقاومت در برابر به گناه افتادن و از راه حرام جنب شدن که موجب واجب شدن غسل جنابت می شود باید چه کاری کرد؟ البته يك راه آن روزه گرفتن است که برای معده من بد است، راه های دیگر به من پیشنهاد کنید.

بسمه تعالی، از حرام باید خودداری شود و اگر تخلص از حرام ممکن نیست مگر با ازدواج، لازم است ازدواج نماید.

5. شوهر عمه من ضد این انقلاب است و شراب هم می خورد اما خود عمه من فردی است مسلمان و انقلابی؛ از لحاظ شرع، عمه من بر شوهرش محرم است یا نه؟

بسمه تعالی، محرم است.

6. گوش دادن به رادیوی بیگانه - از جمله امریکا - اشکالی دارد یا نه؟ البته من برای این گوش می کنم که اگر کسی حرفی زد، بتوانم بگویم که این ها را که رادیوی بیگانه گفته! و با او بحث کنم.

بسمه تعالی، اگر موجب انحراف نشود اشکال ندارد.

7. پر کردن صدا چه از راه تلفن و یا وسایل دیگر که خود طرف نداند، در صورتی که برای مدرک داشتن باشد که بتوان حرف را ثابت کرد، اشکال دارد یا اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، موارد، مختلف است.

8. تراشیدن موی بدن مرد مثل ریش و سبیل با تیغ حرام است یا نه و همچنین با ماشین ریش تراشی که از ته می تراشد چگونه؟

بسمه تعالی، ریش تراشیدن خواه با تیغ باشد یا با ماشین حرام است، علی الاحوط.

9. عقد کردن دائمی دختری که خانواده آن مسلمان است ولی آن دختر بی حجاب است، مادرش هم همین جور، اشکال دارد یا نه؟ شرایط آن را بگویید.

بسمه تعالی، ازدواج با مراعات شرایط مقرر اشکال ندارد.

10. انسان می تواند نوزاد دختری را برای خود صیغه کند و زنی هم - همچون زن برادرش، زن دایی اش و یا هر زن دیگر - آن را شیر دهد و چون مادر زن آن می شود، بر آن مرد که دختر را صیغه کرده، محرم دائمی می شود و اگر شرایط آن را بگویید متشکرم.

بسمه تعالی، اشکال ندارد و محرم دائمی می شود و شرایط آن در رساله مذکور است.

11. سر بریدن حیوان اگر با چاقو نباشد و با تیغ - مثل تیغ موکت بری - باشد اشکال ندارد یا دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

12. پدر من با دختر خاله اش - که مادر من است - ازدواج کرده است و دایی من هم با دختر خاله اش - که عمه من است - ازدواج کرده است و ما با پسر آنان هم پسر عمه ایم و هم دختر عمه؛ می خواستم

بینم در این صورت من بر دختر دایی ام که دختر عمه ام است محرم یا که نامحرم؟ و ازدواج بین ما اشکالی دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، ازدواج با دختر عمه و دختر دایی اشکال ندارد.

[سؤال 2717] 1811

3. من طلبه ای هستم که وطن اصلی من در اطراف تبریز بوده است، اما فعلاً از آن جا اعراض کرده ام و تقریباً مدت هشت سال در تبریز بوده و آن جا را برای خود، وطن اخذ کرده بودم و مدت دو سال است که در قم هستم و نظرم هم این است که در تبریز خواهم ماند و موقع تعطیلات هم به تبریز می روم؛ حکم نماز بنده در آن محل چیست؟

بسمه تعالی، در تبریز تمام بخوانید و در قم و محلی که اعراض کرده اید، نماز شما شکسته است.

بسمه تعالی دوم ربیع الثانی 1403 ق

محضر مبارك آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلله العالی

پس از عرض سلام و ارادت صمیمانه، بیان بفرمایید: طلابی که از شهرهای مختلف برای تحصیل به حوزه می آیند و برای تبلیغ، روزهای تعطیل هر هفته به مسافرت می روند، نمازشان در حوزه از نظر قصر و اتمام چگونه است؟ در صورتی که بعضی از طلاب، قصد ماندن همیشگی در حوزه را داشته باشند، با فرض این که هر هفته مسافرت می روند نمازشان در حوزه از نظر قصر و اتمام چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر قصد ماندن همیشه ندارند وطن آن ها نشده است و اگر قصد ماندن دائم کرده اند و مقداری هم مانده اند که عرفاً گفته شود ساکن شده اند، وطن ایشان محسوب می شود.

[سؤال 2719] 1467

3. اگر جایی را وطن قرار بدهم و فعلاً هیچ آن جا نروم، بلکه قصد کنم که مثلاً بعد از بیست سال دیگر به آن جا بروم و وطنم باشد، اگر حالا عبورم بیفتد، نماز و روزه ام در آن جا چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2720] 1337

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی، رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران

با عرض سلام به حضور مبارك امام و با درود به تمام شهدای اسلام

این جانب کارمند ذوب آهن اصفهان می باشم که هم اکنون در خانه سازمانی واقع در فولاد شهر که فاصله آن تا کارخانه، چهارده کیلومتر می باشد ساکن می باشم، که هر روز در رفت و آمد می باشم و صدای اذان به گوش نمی رسد؛ در ضمن وطن اصلی و

ص: 70

محل تولد این جانب، شهرستان سمنان می باشد که نیت دارم بعد از بازنشسته شدن - بعد از بیست سال - به سمنان عزیمت نمایم؛ ضمناً به عرض می رساند: دولت زمینی در فولادشهر به این جانب داده که مشغول ساختمان آن می باشم؛ خواهشمند است در مورد خواندن نماز تمام و یا شکسته جهت خودم و همسرم که خانه دار می باشد مرا راهنمایی فرمایید.

1. تا وقتی که در منزل سازمانی سکونت دارم، نماز چگونه است؟

2. وقتی که به منزل شخصی که در حال ساخت می باشد نقل مکان کردم، نماز چگونه است؛ با توجه به این که نیت دارم بعد از بازنشستگی، آن را به فروش برسانم و به وطن سمنان برگردم؟ من الله التوفیق

بسمه تعالی، اگر قصد ماندن دائم در فولاد شهر ندارید، بدون قصد اقامت ده روز در یکی از دو محل، حکم مسافر دارید و فرقی بین داشتن منزل و نداشتن نیست.

[سؤال 2721] 818

2. اگر کسی در محلی منزلی اجاره کرده و نمی داند در آن چه مدت سکونت دارد آیا می تواند قصد وطن کند؟

بسمه تعالی، با این فرض قصد توطن حاصل نمی شود.

[سؤال 2722] 44

3. آیا شخصی در روستا و یا شهری به شرط این که: تا زمانی که شغل دولتی و یا غیراختیاری دارد؛ و یا در صورتی که خانه ای جهت سکونت خریداری کند؛ آیا می تواند آن جا را وطن خود اختیار نماید، تا نماز و روزه هایش را کامل به جا بیاورد؟ و در مواقع مراجعه به محل سکونت قبلی، نماز و روزه هایش چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، با قصد توطن مشروط، وطن نمی شود و محل سکونت قبلی اگر وطن بوده، بدون اعراض به حکم وطن باقی است.

ص: 71

بسمه تعالی 1361 / 11 / 4

حضور محترم مرجع بزرگ شیعه، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

در مورد کسانی که از حضرت عالی تقلید می کنند بفرمایید: هر کسی که محل کارش در کارخانه ایران ناسیونال و منزلش در تهران است و از درب منزل تا محل کار حدود 30 کیلومتر فاصله داشته باشد و از آخر تهران حدود 15 کیلومتر و کمتر تا محل کار:

1. آیا این طور افراد می توانند محل کار خود را وطن قرار دهند - با توجه به این موضوع که در مدت 24 ساعت، بیشتر اوقات خود را در کارخانه می گذرانند - و پیرو آن، نماز را درست بخوانند و روزه بگیرند؟

بسمه تعالی، محلی که محل سکونت دائم قرار داده می شود وطن است و تنها با محل کار بودن وطن نمی شود.

2. آیا از نظر مبارك شما این ها همیشه مسافرنده؟ چون صبح ها همیشه سرکارند و شب ها در منزل؛ منهای روزهای تعطیل.

بسمه تعالی، کسی که برای مقصدی که مسافت بین منزل تا مقصد 5/22 کیلومتر یا بیشتر است حکم مسافر را دارد.

3. آیا به نظر مبارك شما راجع به شهر تهران و امثالهم، حد ترخص از درب منزل است یا از آخر شهر؟

بسمه تعالی، مبدأ مسافت در مثل تهران، منزل است.

4. کسانی که نماز و روزه شان شکسته است و همیشه هم سرکارند - به جز تعطیلات رسمی - پس باید روزه های قضا شده را چگونه و کی به جا آورند؟

بسمه تعالی، باید در طول سال قضا نمایند علی الاحوط.

5. کسانی که از مراجع دیگر تقلید می کنند می توانند تقلید خود را عوض نمایند؟

بسمه تعالی، اگر مجتهد دوم، اعلم یا محتمل الاعلمیه باشد، عدول به او واجب است علی الاحوط.

3. برای فرزندان که در وطن اصلی به دنیا آمده و سپس با والدین هجرت کرده اند، آیا وطن اصلی حکم وطن دارد یا نه؟

بسمه تعالی، تاپس از بلوغ از آن جا اعراض نکردند، برایشان حکم وطن دارد.

[سؤال 2725] 1390

4. شرط زندگی فرزندان با والدین در وطن اصلی چه مدت است؟ آیا با يك سال و دو سال و بیشتر، وطن صدق می کند یا همان طوری که بعضی از علما فتوا داده اند، در صورتی برای آن ها وطن است که در آن جا بالغ شده باشند؟

بسمه تعالی، ماندن تا زمان بلوغ شرط نیست و تا اعراض نکردند، حکم وطن دارد.

[سؤال 2726] 1404

2. بچه ای که در شهری متولد و قبل از بلوغ، به اتفاق والدین در محل دیگری وطن اختیار نموده اند، اکنون پس از بلوغ و مقلد بودن و در مسافرت به محل تولد، آیا وطن اصلی حساب و نمازش تمام است و یا مسافر می باشد؟

بسمه تعالی، اگر از وطن اصلی (محل تولد) اعراض محقق نشده - یعنی قصد این که دیگر برای سکونت به آن جا برنگردد ندارد - باقی بر حکم وطن است.

[سؤال 2727] 1243

2. وطن حقیر ورامین و وطن همسرم کرج است؛ فرزندم در تهران متولد و پس از چند روز به کرج برده شده و پس از يك ماه به شاهرود برده شد (چون حقیر کارمند و محل کارم شاهرود بوده است)؛ و پس از حدود دو سال، با انتقال حقیر به سمنان به سمنان آمد و اکنون هفت سال است که در سمنان می باشد. وطن فرزندم کدام يك از

این شهرها می باشد؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، جای معینی برای فرزند شما وطن محسوب نمی شود، تا خودش بعد از بلوغ، محلی را برای خود وطن انتخاب کند.

[سؤال 2728] 1339

بسمه تعالی 3 / 4 / 1361

این جانب متولد تهران هستم و مدت 17 سال است که در کرج سکونت دارم. مدت دو سال است که در تهران شاغل هستم و منزلت در کرج است. در ضمن چون تمام اقوام در تهران هستند و تهران نیز وطن من است، در این مدت 17 سال روزه می گرفتم و نماز را کامل می خواندم. اخیراً ازدواج کردم و همسرم در کرج شاغل است. اگر شاغل نبود امکان داشت در تهران خانه بگیریم؛ حال که در کرج سکونت دارم موقعیت نماز و روزه من چگونه است؟ خداوند به شما اجر عطا فرماید.

بسمه تعالی، اگر در کرج قصد زندگی دائمی دارید آن جا وطن شما محسوب است وگرنه در آن جا حکم مسافر دارید.

[سؤال 2729] 1340

بسمه تعالی

پس از سلام به خدمت امید مستضعفان جهان و پدر ما امت ایران و امید همه مردم محروم جهان و نایب برحق بقیه الله و تداوم بخش راه رسول الله، امام عزیزمان خمینی، معروض می دارم که من يك روستازاده هستم که وطن اصلی من روستا است؛ پس از اتمام تحصیلات، به بخش بجستان از شهرستان خودمان رفته و معلّم بوم و نمازم را به علت این که 12 فرسنگ است شکسته می خواندم. هنوز شش ماه از تعلیم دادن بچه ها نگذشت که گفتند بیا در سپاه مأمور به خدمت بشو و من آمدم، يك ساله موافقت کردند؛ اما مسئول سپاه گفت: به علت احتیاج ضروری بایستی که همیشه در این جا باشید و من خودم با مسئول آموزش و پرورش دوست هستم و نخواهم

ص: 74

گذاشت که بروی و لذا من که ازدواج کرده ام، در گناباد فوری خانه اجاره کرده و قصد اقامت همیشگی در گناباد کردم و نمازم را طبق دستور امام که در رساله پیرامون نماز مسافر است، به عنوان وطن دوم خود انتخاب کردم. توضیح این که اگر هم موافقت به ماندنم در گناباد نمایند بایستی يك سال یا دو سال دیگر به بجستان بروم و باز به گناباد منتقل خواهم شد و می خواهم برای همیشه در گناباد اقامت کنم و بنده در حال تردیدی این چنین، نماز و روزه خود را کاملاً صحیح به عنوان وطن دوم ادا می کنم. دستور فرمایید که تکلیف من چیست؟ و درباره نمازهای گذشته ام چه کنم؟ و روزه ماه رمضان امسال چه صورت داشته است؟ به علت این که بنده احتمالاً در حال شك هستم، تقاضا دارم که هرچه زودتر جواب را ارسال دارید.

بسمه تعالی، اگر بنا دارید که همیشه در گناباد بمانید حکم وطن دارد ولی با تردید، قصد دائم محقق نمی شود و در این صورت وطن نمی شود.

[سؤال 2730] 1341

بسمه تعالی

محضر مبارك مرجع عالی قدر شیعیان جهان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

1. آیا انسان می تواند بدون اعراض از وطن اصلی، محلی را که احتمالاً طولانی ولی نامعلوم در آن اقامت دارد، به عنوان وطن فعلی انتخاب نماید؛ بدون این که شش ماه در زادگاه و شش ماه در این جا باشد؟

بسمه تعالی، اگر قصد زندگی دائم در آن محل نماید و مدتی هم در آن جا بماند، آن جا وطن او محسوب می شود.

2. در بلاد کبیره - نظیر تهران - حد ترخص چه مسافتی است؟ مثلاً اگر محل سکونت، اطراف دانشگاه تهران باشد و محل کار، بازار، آیا این خارج از حد ترخص است یا نه؟

بسمه تعالی، در مثل تهران، ابتدای مسافت از منزل است؛ ولی حکم سفر، از آخر محله بار می شود.

ص: 75

بسمه تعالی

دفتر محترم رهبر عظیم الشان، حضرت آیت الله امام خمینی

محترماً به عرض می‌رسانم که این جانب در شرکت کفش ملّی نگهبان هستم. به مدت پانزده روز از ساعت پنج صبح از خانه بیرون می‌روم و هفت شب به منزل می‌آیم و پانزده روز پنج بعد از ظهر از منزل خارج می‌شوم و هفت صبح به منزل می‌آیم. مسافت منزل من تا کفش ملّی 31 کیلومتر راه است که در حدود ده فرسنگ رفت و برگشت می‌شود و در نامه قبلی که به عرضتان رساندم مرقوم فرمودید که «نماز شما در تهران هم شکسته می‌باشد». من زادگاهم در شهرستان می‌باشد و 38 سال است که من در تهران مسکن دارم و در سال، امکان دارد پنج روز به وطن خودم بروم و برگردم و بقیه اش را در تهران زندگی می‌کنم و خانه از خودم در تهران دارم و دارای هشت اولاد هستم که زادگاهشان تهران می‌باشد؛ آیا تهران وطن من حساب می‌شود یا محل زادگاهم؟ خواهشمندم مرا راهنمایی کنید. در ضمن مرا راهنمایی کنید که نماز و روزه ام چگونه باید باشد. چون مقلد امام می‌باشم.

بسمه تعالی، اگر بنای مهاجرت از تهران ندارید آن جا نیز وطن شما محسوب است و کسی که بعد از ظهر از وطن خارج شود یا آن که قبل از ظهر به وطن برسد روزه صحیح است.

[سؤال 2732] 1343

بسمه تعالی

حضور محترم امام امت، خمینی کبیر

با سلام، خواهشمند است اعلان فرمایید کسی که اجاره نشین در تهران است و برحسب ضرورت، امکان توطن در محله ای از تهران را تا آخر عمر ندارد و حدود 17 سال در تهران است، آیا باید نماز را شکسته بخواند یا کامل؟ و از طرفی، وضع

ص: 76

روزه اش چگونه است؟ توضیحاً ضرورت مذکور در رابطه با توطن در محله ای از تهران بر حسب بستن قرارداد اجاره به مدت يك سال است.

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن همیشگی، حکم وطن مترتب نمی شود و در فرض مرقوم، بدون قصد ماندن ده روز در يك محله، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2733] 1344

بسمه تعالی 1361 / 4 / 1

حضرت آیت الله امام خمینی، این جانب ساکن خرم می باشم. سیزده سال است که در ذوب آهن کار می کنم. يك قطعه زمین در فلاورجان که 22 کیلومتری ذوب آهن است، خریدم و مسکن دوم خودم قرار دادم؛ چون از آقای خمینی تقلید می کنم تا امروز هم نمازم را تمام خواندم و روزه هم گرفتم. چون چیزی در مسکن قبلی ندارم، خودم که نمی دانم این جا می مانم یا این که می روم؛ چون اگر بتوانم خرجی را تأمین کنم

این جا می مانم و اگر نتوانم خرجی بچه هایم را تأمین کنم ممکن است به جای دیگر بروم، از شما یاری می خواهم که کمک کنید که آیا نماز تمام بخوانم و روزه بگیرم یا خیر؟ يك راه حل به من نشان دهید.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگهدار، والسلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، در محل سکونت فعلی اگر بنای زندگی دائمی ندارید، وطن محسوب نیست و در غیر وطن، بدون نیت اقامت ده روز، نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2734] 244

11. کسانی که در جبهه هستند نمازشان شکسته است؛ آیا هنگام مرخصی که به وطن خود می روند و کمتر از ده روز اقامت می کنند باید تمام بخوانند یا شکسته؟

بسمه تعالی، در وطن، نماز تمام است اگر چه کمتر از ده روز بمانند.

ص: 77

بسمه تعالی 1361 / 10 / 30

ضمن عرض سلام خدمت آن سروران عزیز، خواهشمند است جواب مسأله را مرقوم بفرمایید:

1. شخصی از شهرستانی ترك وطن کرده و به شهرستان دیگری رفته و آن جا را وطن اختیار کرده است. از لحظه سکونت ایشان تا حال شغل ایشان از شهر تا محل کار بیشتر از مسافت شرعی می باشد، به این صورت که روزها به محل کار رفته و شب ها برگشته، آیا این شهر وطن ایشان می باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، با فرض قصد توطن حکم وطن دارد.

2. کسانی هستند که محل کار آن ها از 24 کیلومتر تجاوز کرده، تکلیف نماز و روزه آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2736] 1346

بسمه تعالی 1361 / 9 / 21

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب، حضرت امام خمینی، ادام الله بقاؤه الشریف

فردی هستم در استخدام ارتش جمهوری اسلامی؛ پدر و مادر و خواهر و برادرانم ساکن قم هستند؛ محل سکونت خودم پادگان بیستون (حدود 18 کیلومتری باختران) و محل خدمتم فعلاً منطقه گیلان غرب می باشد.

1. نیتم این است که در صورت امکان، در آینده به قم برگشته و ساکن آن شهر بشوم؛ آیا شهرستان قم وطن محسوب می شود؟

بسمه تعالی، به مجرد نیت، وطن محسوب نمی شود.

[سؤال 2737]

2. چون شغلم نظامی است و در اختیار ارتش قرار دارم و مدت سکونتم در محل

فعلی معلوم نیست، آیا می توانم پادگان بیستون را وطن خود بدانم؟

بسمه تعالی، نمی توانید.

3. اگر گاهی به مرخصی هم می روم، همواره در فاصله بین محل سکونت و شهرستان باختران (حدود 18 کیلومتر) در حال تردد هستم، تکلیف نماز و روزه چه می شود؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

4. در حال حاضر حدود 50 روز روزه قضا مربوط به دو ماه رمضان گذشته دارم، از چه طریق باید آن ها را ادا کنم؟

بسمه تعالی، قضای روزه هر سال را از سال بعد نباید تأخیر بیاندازید علی الاحوط و برای این کار باید در محلی قصد اقامه کنید یا در وطن بمانید و روزه بگیرید.

5. آیا حکم کسی که شغلش رانندگی است شامل حال می شود یا حکم مسافر؟

بسمه تعالی، اگر اشتغال به رانندگی ندارید حکم آن را هم ندارید.

خداوند سایه شما را از سر مسلمین کوتاه نفرماید، ان شاء الله.

[سؤال 2738] 1347

بسمه تعالی 1361 / 6 / 20

مسئولین محترم دفتر امام خمینی، پس از سلام و درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب اسلامی و آرزوی پیروزی رزمندگان اسلام در جبهه نبرد حق علیه باطل، سلامتی و موفقیت تمام برادران مسئول و متعهد را از خداوند متعال خواستارم.

غرض از مزاحمت، 2 سؤال می باشد که درخواست دارم مسئولین محترم، این جانب را یاری نمایند:

1. بنده مقلد امام بزرگوارمان، خمینی عزیز، می باشم و اصلاً تهرانی و متولد شهر تهران هستم و بنا بر ضروریاتی قصد دارم چند سالی را در شیراز سپری کنم؛ شاید يك سال یا بیشتر؛ مدت آن نامشخص می باشد. این است که می خواهم بدانم نماز و روزه این جانب در آن دیار چگونه است؟

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن همیشگی در شیراز حکم مسافر دارید.

2. بنده همسری اختیار کرده ام که زن پدر دارد، آن زن پدر يك مادر مسن و يك دختر 14 ساله دارد،

اشتباه ما این بود که در موقع عقد، يك ساعت قبل از آن فراموش کردیم که آن دختر را صیغه بخوانیم که مادرش به من محرم شود، لذا به همان صورت نامحرم ماندیم که این مسأله باعث می شود که من با آن خانواده نتوانم صمیمی باشم، می خواستم بدانم اگر راهی وجود دارد که بنده به زن پدر همسر محرم شوم لطفاً راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، می توانید با عقد کردن مادر او با زن پدر همسر محرم شوید و تا وقتی عقد باقی است با او محرم هستید؛ مگر این که دخول با مادر او محقق شود که در این صورت بعد از مدت عقد هم محرمیت باقی است.

[سؤال 2739] 1374

2. اگر منزل دوم در مکانی ساخته شده باشد که آن فرد در آن جا ملکی از قبل، از ارث پدر داشته باشد باز چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، داشتن ملك میزان نیست؛ اگر قصد زندگی دائمی در آن جا ندارد آن محل حکم وطن ندارد.

[سؤال 2740] 1348

بسمه تعالی 1361 / 12 / 10

دفتر استفتائات حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

1. طلاب که به قصد درس خواندن به قم یا شهرستان های دیگر مسافرت می کنند، آیا قم وطن آن ها محسوب می شود؟ و اگر محسوب نمی شود، با يك نیت و قصد وطن نمودن، وطن به حساب می آید یا این که اگر بخواهند وطن آن ها محسوب شود شرایطی دارد؟

بسمه تعالی، اگر قصد زندگی دائمی نمایند و مدتی هم در آن جا بمانند وطن محسوب است وگرنه وطن حساب نمی شود.

2. اگر کسی قصد کند که در جایی، ده روز بماند و بداند که در بین ده روز از حد ترخیص خارج می شود آیا قصد او منعقد می شود یا خیر؟ و اگر نداند که از حد ترخیص خارج می شود قصد او چگونه است؟ و بعد از برگشتن آیا نیاز به قصد مجدد دارد یا خیر؟

ص: 80

بسمه تعالی، هنگام قصد اقامت ده روز، قصد خروج از حد ترخص محل اقامت به مدت یکی دو ساعت مضر نیست و بیش از آن اگر قصد دارد خارج شود ضرر به نیت اقامت می رساند و در موردی که قصد خروج مضر نیست، در بازگشت تجدید نیت لازم نیست.

[سؤال 2741] 1408

3. پسری دارم که در تهران زندگی می کند. برای دیدار او که به تهران می روم، در تهران نماز شکسته است یا خیر؟

بسمه تعالی، تهران را اگر وطن قرار ندادید، در آن جا حکم مسافر دارید.

[سؤال 2742] 983

3. اگر کسی در شهری دارای منزلی باشد ولی اکثر اوقات در آن جا نیست، هنگامی که به آن جا می رود متوطن محسوب می شود یا مسافر؟ (آن شهر زادگاهش نیست).

بسمه تعالی، بدون قصد توطن، وطن محسوب نمی شود.

[سؤال 2743] 905

23. آیا مطلق خانۀ پدری انسان، وطن انسان حساب می شود یا آن خانه ای که در آن زندگی کرده؟ و اگر مدت زندگی کردن او در آن خانه کوتاه باشد (مثلاً یکی دو سال) آیا باز هم وطنش محسوب می شود؟

بسمه تعالی، اگر محل تولد خود او باشد و در آن جا رشد کرده، وطن اصلی محسوب می شود.

[سؤال 2744] 905

25. کسی که در جایی قصد توطن می کند، آیا از بدو ورود، نماز و روزه اش تمام و صحیح است یا مدتی باید در آن جا اقامت نماید؟ این مدت، چند ماه یا چند سال است؟

بسمه تعالی، به مقداری باید در آن جا بماند که عرف بگوید آن جا را وطن اتخاذ کرده است.

ص: 81

بسمه تعالی

حضور امام امت، رهبر کبیر انقلاب، آیت الله العظمی خمینی

پس از عرض سلام و آرزوی طول عمر تا انقلاب امام مهدی برای امام امت، خمینی بزرگ؛ تقاضا دارم تکلیف شرعی این جانب را در موارد ذیل مشخص نمایند:

بنده حدود دو سال است که از شهرستان خود به تهران آمده و مشغول به کار می باشم ولی در صورت امکان تمایل دارم که به شهر خود مراجعت نمایم ولی فعلاً امکان آن نیست.

1. آیا این جانب حکم مسافر دارم یا خیر؟

2. در صورتی که حکم مسافر نیست، بنده محل کارم در خارج از تهران در جاده کرج می باشد که فاصله آن تا منزل 30 کیلومتر است ولی فاصله آن تا میدان آزادی حدود 10 کیلومتر می باشد، در این صورت حکم مسافر دارم یا خیر؟

بسمه تعالی، 1 و 2، حکم مسافر دارید.

3. حکم این جانب موقعی که به شهرستان محل تولد و رشد بروم چیست؟ (مسافرت برای دیدار فامیل و موقتی)

بسمه تعالی، در محل تولد، نماز شما تمام است مگر این که اعراض کرده باشید.

بسمه تعالی

1. عضوی از واحد عملیات سپاه پاسداران هستم؛ مدت سه سال است که در غرب خدمت می کنم و چون همیشه حالت مسافر داشته ام و نتوانستم قصد کنم و این طور که از قرائن پیدا است تا زمانی که جمهوری اسلامی درگیر جنگ و خطر است من و امثال

من دچار چنین شرایطی هستیم، وضعیت نماز و روزه ما چه می شود؟

در مدت این سه سال نیز يك سال فکر کرده بودم که می توانم محل کارم را وطن قرار دهم و این کار را کرده ام و پس از این که سؤال کردم، دو سال بقیه را به صورت مسافر عمل نمودم، تکلیف اعمال گذشته ام چه صورتی پیدا می کند؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و بدون یقین به این که در محلی همیشه می مانید، نمی توانید قصد توطن نمایید.

2. حقوق پاسداران از لحاظ خمس و زکات به چه صورت است؛ آیا تعلق می گیرد یا خیر، در صورتی که برای ساختن منزل پس اندازی تهیه شود؟

بسمه تعالی، خمس دارد.

3. اگر مردی از همسرش عکس بگیرد به صورتی که رعایت حجاب نشده باشد، با توجه به این که برای چاپ و ظهور باید به عکاسی برده شود و نامحرم آن را رؤیت می کند، اشکالی مترتب می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر ظاهرکننده، زن را نمی شناسد و مفسده ندارد، اشکال ندارد.

4. حدود کمک به همسر در منزل چقدر است؟ آیا همسر می تواند انتظار داشته باشد که شوهر، بچه داری و آشپزی هم بکند، با توجه به سلامت جسمی همسر؟

بسمه تعالی، حدود وظایف زن و شوهر در رساله ذکر شده است.

[سؤال 2748] 1192

3. در سؤال قبل برای کسانی که بیش از چهار سال در تهران ساکن بوده اند و در آینده معلوم نیست که قصد ماندن در تهران دارند یا نه تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2749] 1351

بسمه تعالی 14 / 1 / 1363

دفتر استفتائات حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

بدین وسیله پاسخ مسأله زیر که مورد ابتلا می باشد را تقاضا می نماید.

عده ای سال ها است در منطقه ای، ساکن عمارات و ساختمان های دولتی بوده و

خود نیز از کارکنان دولت هستند؛ اخیراً در بین آنان شایع شده که چون شما نمی دانید چند مدت در این جا خواهید بود، نماز و روزه شما قصر است و بعضی نیز اکنون در خانه های مسکونی خود، نمازهای خود را شکسته می خوانند، آیا در فتاوی امام امت چنین موردی هست یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر وطن اصلی آن ها نیست و قصد ماندن همیشه در آن جا را ندارند، بدون قصد ماندن ده روز در آن جا حکم مسافر دارند.

[سؤال 2750] 1388

3. در نظر دارم در شهر دیگری، بعد از بازنشسته شدنم زندگی کنم؛ ولی در آن شهر خانه یا زمینی هنوز ندارم؛ ولی در ماه، دو سه بار می روم و دو سه روز می مانم. در آن جا نماز و روزه ام را به چه ترتیب بایستی انجام دهم؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2751] 1352

بسمه تعالی

حضور محترم امام خمینی، دام ظلّه

شخصی است که در بیشتر از چهار فرسخی وطنش کشاورزی می کند و اکثر روزها و شب ها را در آن جا می ماند و قصد کرده تا آخر عمر در آن جا بماند و کشاورزی کند. روزه و نماز او چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر در محل کار، قصد زندگی دائمی ندارد، بدون قصد اقامت ده روز در آن جا حکم مسافر دارد.

[سؤال 2752] 1353

بسمه تعالی 1361 / 6 / 29

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران

پس از شکرگزاری به درگاه خداوند و سلام خدمت آن رهبر بزرگ

ص: 84

برای تعداد زیادی دو سؤال پیش آمده؛ خواهشمند است جواب بفرمایید.

1. این جانب در ذوب آهن اصفهان کار می‌کنم و در پولاد شهر 15 کیلومتری آن جا در محل مسکونی ذوب آهن سکونت دارم و تا زمانی که در ذوب آهن احتیاج می‌باشد - تا 20 سال یا 30 سال دیگر - کار خواهم کرد. نماز و روزه این جانب چگونه است؟

بسمه تعالی، بدون قصد زندگی دائم در محل سکونت فعلی، در محل سکونت و بین راه و محل کار، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2753]

2. در واحد مسکونی که از طرف ذوب آهن واگذار شده و دولتی می‌باشد و کرایه هم کسر می‌نمایند، آیا می‌توانم آن جا را به عنوان وطن قرار بدهم یا خیر؟

بسمه تعالی، می‌توانید آن جا را برای زندگی دائم انتخاب کنید تا وطن شما گردد.

امکان وطن های متعدد برای هر شخص

[سؤال 2754] 1354

بسمه تعالی 1361 / 12 / 7

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی نایب الامام خمینی مدّ ظلّه العالی

مستدعی است حکم مسأله زیر را بیان فرمایید:

شخصی از اهالی کاشان مدتی است که در تهران است به طوری که تهران وطن او حساب می‌شود و در موطن اصلی اش خانه و باغ دارد و سالانه چند روز (کمتر از ده روز) به آن جا سفر می‌کند و ضمناً در شهریار باغی دارد که سالانه مدت نزدیک شش ماه صبح به آن جا رفته و عصر به تهران بر می‌گردد. نماز و روزه این شخص در سه محل مذکور چگونه خواهد بود؟ خداوند توفیق بیشتری به شما عنایت کند.

بسمه تعالی، در وطن اصلی اگر اعراض از آن نکرده نمازش تمام است و

ص: 85

نیز در وطنش در تهران نماز را تمام بخواند و اما در محل سوم حکم مسافر دارد مگر آن که قصد داشته باشد که تا آخر عمر ولو چند ماه در سال در آن جا سکونت نماید.

[سؤال 2755] 1355

بسمه تعالی 15 / 10 / 1361

رهبر بزرگ انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی، دام ظلّه العالی، ضمن عرض سلام و آرزوی سلامت

1. این جانب يك پاسدار از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان می باشم که مدت يك سال از آبادان به اهواز برای درس طلبگی اعزام شدم. در این مدت مذکور نماز شکسته می خوانم و قرار بر این بوده که 5 سال در اهواز باشم. ضمناً نمی توانم نیت ده روز بگیرم؛ چون اکثر پنج شنبه ها و جمعه ها به آبادان و یا شهری دیگر می روم و از این موضوع زیاد نگران هستم که چند سال نماز شکسته بخوانم. آیا می توانم وطن دوم انتخاب کنم و نماز تمام بخوانم؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال که ماندن در محل فعلی موقت است، نمی توانید قصد توطن نمایید.

2. آیا مأمومی که قرائت او فصیح تر از امام جماعت باشد، می تواند برای نماز جماعت به این امام اقتدا کند؟

بسمه تعالی، اقتدا صحیح است.

[سؤال 2756] 1489

2. این که فرموده اید: «انسان می تواند دو وطن داشته باشد و در هر کدام، شش ماه بماند»، اگر در یکی کمتر و در دیگر زیاده تر بماند چطور؟

بسمه تعالی، ماندن شش ماه لازم نیست و اگر کمتر هم بماند با قصد سکونت همیشگی در آن جا، ولو در بعض سال، وطن محقق می شود.

ص: 86

بسمه تعالی 1361 / 11 / 7

اعضای محترم دفتر امام، پس از سلام به حضور شما خواهشمندم در مورد مسأله ای که از رساله امام در مورد شرایط روزه گرفتن و نماز خواندن مسافر است جواب کامل و درست را پاسخ دهید.

من از اهالی آذرشهر می باشم. من در آذرشهر مغازه پشم فروشی دارم و در تبریز نیز مغازه فرش فروشی دارم. کار من این است که پشم از تبریز آورده و بعد از ریسندگی به فرشباغ ها می دهم و فرش از آذرشهر به تبریز برده و در آن جا به فروش می رسانم و نیمی از هفته را در آذرشهر و نیم دیگر هفته را در تبریز می باشم. به درستی نمی دانم که در ماه مبارک رمضان باید روزه بگیرم یا نه؟ و یا این که نماز را در تبریز قصر بخوانم یا نه؟ از شما تقاضا دارم تکلیف نماز و روزه من را طبق رساله آیت الله خمینی توضیح کامل را بدهید. قبلاً از رحمت شما سپاس گزارم.

بسمه تعالی، اگر قصد زندگی دائمی در هر دو شهر را دارید، هر دو شهر وطن شما محسوب می شود و نماز و روزه شما در آن دو شهر تمام است در غیر این صورت در شهری که وطن شما نیست اگر از وطن اصلی به قدر مسافت شرعی فاصله داشته باشد، حکم مسافر دارید و نماز و روزه شما در آن جا بدون نیت اقامت ده روز شکسته است.

[سؤال 2758] 1357

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب اسلامي حضرت آيت الله العظمى امام خميني

امام عزيز، شخصي است هر سال نه ماه در تهران و سه ماه در كرج زندگي مي كند و بنا دارد هر سال اين كار را انجام دهد.

خواهشمند است بفرماييد آن سه ماه كه در كرج زندگي مي كند وطن ثاني او

ص: 87

محسوب می شود یا خیر؟ والسلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، در فرض مذکور وطن او محسوب است.

[سؤال 2759] 5498

6. هر فرد، حداکثر چند وطن می تواند داشته باشد و مقصود از اعراض از وطن چیست؟

بسمه تعالی، داشتن دو وطن اتخاذی مانع ندارد و اعراض، عبارت از صرف نظر از زندگی در آن جا است.

[سؤال 2760] 1358

بسمه تعالی 1361 / 4 / 6

محضر مبارک نایب الامام، حضرت آیت الله العظمی خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از عرض سلام و درخواست سلامت کامل و طول عمر شریف آن حضرت از پروردگار متعال، معروض می دارد: مردم رامسر، بیلاقی دارند که بیش از چهار فرسخ شرعی از شهر رامسر فاصله دارد و مردم در تابستان و فصول دیگر به آن جا می روند. بعضی در آن بیلاق خانه دارند و برخی زراعت دارند و جمعاً کمتر از نصف سال در آن جا رفت و آمد می کنند. آیا نماز مردم در مدت های کمتر از ده روز تمام و روزه آنان

نیز صحیح است و یا این که حکم مسافر را دارند؟ متمنی است حکم خداوند را بیان فرمایید.

از خدای متعال، سعادت و سلامت آن رهبر عزیز را مسئلت دارم.

بسمه تعالی، داشتن منزل یا مزرعه میزان نیست، اگر بنا دارند تا آخر عمر مقداری از سال را در آن جا زندگی کنند، آن جا وطن محسوب است و نماز و روزه تمام است وگرنه در صورتی که با وطن به مقدار مسافت شرعی فاصله داشته باشد در آن جا حکم مسافر دارند.

ص: 88

بسمه تعالی

محضر مبارک امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با درخواست سلامت، طول عمر و موفقیت در تحقق اهداف انقلاب اسلامی از درگاه احدیت؛ خواهشمند است پاسخ مسائلی مطروحه ذیل را مرقوم فرمایید:

1. آیا مقلد می تواند به لحاظ کامل خواندن نماز و روزه گرفتن، دو وطن داشته باشد؛ به این صورت که از وطن اولیه اعراض نکرده و وطن جدیدی برای خود انتخاب نموده است که در آن، کار و زندگی می کند و برنامه مشخصی هم برای مهاجرت به وطن اولیه نیز ندارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد ولی در اتخاذ وطن، لازم است قصد ماندن همیشه و لوقسمتی از هر سال را تا آخر عمر داشته باشد.

2. شخصی که قبلاً متولد و ساکن تهران نبوده و شهر تهران را به عنوان وطن انتخاب می نماید، تکلیف او برای نماز و روزه در دو صورت ذیل چیست؟

الف. مسکنی را خریداری کرده و در آن جا ساکن می باشد.

ب. به صورت اجاره نشینی زندگی می کند که طبیعتاً مطمئن از زندگی دائم و مستمر در يك محل نمی باشد و بنا به شرایط اجاره ها، ممکن است يك سال یا بیشتر در يك محل بماند.

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن همیشه در يك محله خاص در تهران، حکم وطن مترتب نمی شود و فرقی بین داشتن خانه ملکی و اجاری در این جهت نیست و با قصد ماندن همیشه در يك محله، خصوص آن محله وطن محسوب می شود؛ چه خانه ملکی باشد یا اجاری.

3. با توجه به این که تهران از بلاد کبیره می باشد: در چه محدوده ای از محل زندگی می توان نماز را بدون قصد ده روزه، کامل خواند و ملاک تشخیص این محدوده چیست؟

بسمه تعالی، تعیین حدود محله موقوف به نظر عرف است.

4. تکلیف شخصی که محل کارش در تهران ولی خارج از محدوده محل زندگی می باشد، در مورد نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، اگر محل زندگی، وطن او شده و فاصله بین منزل و محل کار به مقدار مسافت 5/22 کیلومتر نباشد، مسافر محسوب نیست و نمازش شکسته نمی شود.

5. از مقام حضرت آیت اللهی سؤال می شود آیا ما می توانیم دارای دو وطن باشیم به نام وطن اصلی و موطن فرعی.

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 2763] 1360

بسمه تعالی 1361 / 3 / 25

سرپرست محترم دفتر امام، با عرض سلام؛ متمنی است با توجه به توضیحی که ذیلاً خواهد آمد، حکم الله را بیان فرمایید:

1. افرادی که دارای دو محل سکونت هستند و فاصله این دو محل بیشتر از مسافت شرعی است که سبب شکسته شدن نماز می شود، با توجه به این که بیشتر مدت سال را در یکی از این دو محل به سر می برند و در مدتی از سال (حدود سه ماه) به طور متناوب در یکی از دو محل فوق الذکر به سر می برند (یعنی در مدت سه ماه، هر دو محل برای سکونت مورد استفاده قرار می گیرد، که ممکن است مدت اقامتشان در هر یک از این دو محل به ده روز برسد یا نرسد)، در این مدت سه ماه، فرایض دینی خود را چگونه ادا نمایند؟

بسمه تعالی، اگر هر دو محل مزبور وطن شما است در هر دو محل، نماز شما تمام و روزه شما صحیح است.

2. در صورتی که موقعیت شغلی ایجاب کند که هر روز برای اشتغال به محلی ما بین دو مکان مسکونی فوق الذکر با شرایط بالا سفر کنند، در محل اشتغال، نحوه به جا آوردن نماز و روزه آن ها چگونه خواهد بود؟

بسمه تعالی، اگر برای رفتن به محل کار و رفتن از آن جا به وطن به مقدار مسافت می روند حکم مسافر دارند.

[سؤال 2764] 1203

5. آیا کسی می تواند دو یا سه شهر یا بیشتر را وطن خود قرار دهد و مثلاً هر روز یا

هر هفته یا هر ماه را در یکی از این شهرها باشد؟ لازم به توضیح است که فاصله شهرها هم با هم بیش از 50 کیلومتر است.

بسمه تعالی، مانع ندارد دو شهر را برای زندگی دائمی اختیار کند ولی بیش از دو وطن، مشکل است.

[سؤال 2765] 1382

4. هر نفر چند وطن دارد؟

بسمه تعالی، اشخاص مختلف هستند و بیش از دو محل وطن جدید، محل اشکال است.

[سؤال 2766] 1262

3. اهالی تنکابن سالیان متمادی است به طور آباء و اجدادی هر ساله دو ماه، بیشتر یا کمتر در تابستان ها به بیلاق می روند و در آن جا خانه و علاقه ای هم دارند. آیا آن جا وطنشان محسوب می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر بیلاق را برای همیشه محل زندگی سالی چند ماه قرار دادند، آن جا وطن محسوب می شود.

[سؤال 2767] 1361

بسمه تعالی

بنده در تهران متولد شدم و مدت 27 سال در تهران زندگی کرده ام و پدر و مادرم و وابستگانم همه در تهران هستند. در تهران ازدواج کردم و شوهرم اهل حومه طالقان است. بعد از چند سال زندگی به قزوین منتقل شده ایم و هم اکنون حدود 5/2 سال تمام است که در قزوین ساکن شده ایم. اگر اداره مرکزی اجازه بدهد شوهرم دوست دارد در قزوین خدمت بکند. امسال متوجه شدم طبق فتوای امام عزیزمان وطن يك جا است و روزه ام و نمازم دچار اشکال است؛ برای این که هفته ای يك بار به منزل مادرم یعنی به تهران می آیم و يك بار به منزل مسکونی پدر و مادر شوهرم، یعنی به طالقان

ص: 91

می رویم. به خاطر آن فتوا، شوهرم وطن را زادگاهش یعنی طالقان قرار داده است و آیا باید در قزوین قصد ده روزه بکنیم؟ یعنی در طول ده روز نباید جایی برویم؟ نه شوهرم نه من طاقت دوری از پدر و مادرمان را نداریم و باید حداقل هفته ای یک بار سر بزنیم. ای امام عزیز! خواهش می کنم ما را یاری بفرمایید که دچار مشکل زیادی شده ایم. مزاحم وقت گران بهایت شده ایم. امیدوارم ما را ببخشید. گفته جناب عالی را عمل خواهیم کرد. خواهش می کنم بفرمایید: ما کجا را وطن قرار بدهیم؟ و آیا ظرف این مدت، اگر قصد ده روزه بکنیم، نباید جایی برویم؟

بسمه تعالی، بیش از یک وطن داشتن مانع ندارد؛ و تهران که وطن اصلی شما بوده تا اعراض نکردید به حکم وطن باقی است و در قزوین اگر بنای زندگی دائمی ندارید، حکم سفر مترتب است که بدون نیت اقامت ده روز نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2768] 1362

بسمه تعالی

محضر رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه

امام عزیز! شخصی است هر سال 9 ماه در تهران و سه ماه در کرج زندگی می کند و بنا دارد هر سال این کار را ادامه دهد. خواهشمند است بفرمایید: آن سه ماه که در کرج زندگی می کند وطن ثانی او محسوب می شود یا خیر؟ والسلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، در فرض مذکور وطن او محسوب است.

اعراض از وطن

[سؤال 2769] 1363

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی دام ظلّه، پس از ابلاغ تحیت و سلام

1. شخصی در تهران که وطنش بوده زندگی می کرده، حالا به کرج رفته است و هر

ص: 92

روز صبح باید بیاید و عصر برگردد. تکلیف نماز و روزه او چیست و اعراض از وطن چگونه است؟

بسمه تعالی، اعراض بیرون رفتن از وطن است با تصمیم بر این که دیگر برای زندگی به آن جا برنگردد و در مسیر و محل کار حکم مسافر دارید و در محل سکونت هم اگر بنای زندگی دائمی در آن جا نداشته باشید، حکم مسافر دارید.

2. شخصی در واحد عملیات است و هر روز یا هر وقت که مأموریت به او دادند باید 5/22 کیلومتر برود و 5/22 کیلومتر برگردد. تکلیف نماز و روزه او چیست؟

بسمه تعالی، در سفر عملیات و همچنین در مقر واحد عملیات اگر وطن او نیست حکم مسافر دارد.

3. اگر شخصی در تهران که وطن اوست به قصد مسافرت از منزل خارج شد، آیا اگر از حد ترخص خارج شد، نمازش قصر می شود؟ و موقع برگشتن اگر حوالی منزل رسید، نمازش تمام است یا قصر، یا حتماً باید داخل منزل برود؟

بسمه تعالی، در مثل تهران مبدأ مسافت از منزل است، ولی حکم سفر با خروج از محله مترتب می شود و در برگشت با رسیدن به محله حکم سفر قطع می شود.

4. شخصی مقداری کتاب برای کتابخانه شخصی خود خریده که همه آن ها را مطالعه نکرده، ولی سال او رسیده. آیا خمس تعلق می گیرد یا نه؟

بسمه تعالی، کتاب ها اگر مورد حاجت و مطابق شئون شخص بوده خمس ندارد.

5. افرادی که در تهران هر روز یا يك روز در میان، گشت می روند، هم دور می زنند، هم مسیر مستقیم را طی می کنند، تکلیف نماز و روزه این افراد چیست؟

بسمه تعالی، اگر شغل شان در مقدار مسافت شرعی گشت زدن است نمازشان تمام است و روزه را باید بگیرند.

6. در جواب این سؤال که کسی که کسی که تهران وطن اوست و هر روز بدون آن که از شهر خارج شود چهار فرسنگ شرعی یا بیشتر راه می رود آیا چنین شخصی مسافر محسوب می شود؟ فرموده اید: با پیمودن مسافت شرعی ولو در داخل شهر حکم مسافر دارد. حالا آیا جواب، دور زدن یا پیچ و خم را هم شامل می شود یا فقط راه مستقیم را؟

بسمه تعالی، میزان راهی است که برای رسیدن به مقصد پیموده می شود، خواه مستقیم باشد یا با پیچ و خم.

7. مقداری پول در دفترچه حساب پس انداز گذاشته ام. حال رفته ام بگیرم مقداری بهره به من می دهند چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، بهره پول ربا و حرام است، گرفتن آن جایز نیست.

8. شخصی در جبهه از سنگر عراقی ها لباس و کفش و یا جوراب و یا ساعت و دینار آورده چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اشیای مختصر مانع ندارد مقاتلین برای خودشان بردارند.

9. آیا می شود كفاره روزه را به جنگ زدگان داد؟

بسمه تعالی، مصرف كفاره فقرا هستند.

10. آیا خمس را می تواند به حساب دولت واریز نماید؟

بسمه تعالی، عجلتاً اجازه نمی دهم.

11. کسی که کارش تحقیق است و باید هر روز بیش از 5/22 کیلومتر برود و 5/22 کیلومتر برگردد تکلیف نماز و روزه او چیست؟

بسمه تعالی، اگر تحقیق در مرکز معین در مقصد است با پیمودن مسافت شرعی حکم مسافر دارد.

12. کسی که به قصد مسافرت از منزل خارج شد اگر وقت نماز است هر کجا رسید می تواند نماز قصر بخواند یا حد و حدودی دارد؟

بسمه تعالی، در مثل تهران بعد از خروج از محله و در سایر جاها بعد از خروج از حد ترخص نماز قصر می شود.

[سؤال 2770] 1376

2. قبلاً این طور برداشت کرده ام که اقامت دائم در يك شهر به معنی صرف نظر کردن از وطن قبلی است و لذا علی رغم قطع نکردن ارتباط با زادگاهم، اخیراً نمازهایم را در آن شهر به طور شکسته خوانده ام، آیا دوباره می توانم نمازهایم را در آن شهر به طور کامل بخوانم یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر اعراض کرده اید حکم مسافر دارید و دوباره تا به آن جا برای سکونت به قصد توطن بر نگردید نماز شما در آن جا شکسته است.

ص: 94

2. شخصی در یکی از دهات های همدان متولد شده؛ تا شانزده سال در وطن زندگی می کرده و بعد از شانزده سال به کرج مهاجرت نموده؛ آیا در موقع مسافرت به وطن، نماز این شخص در وطن خود یعنی (همدان) درست است یا شکسته؟

بسمه تعالی، تا از وطن اعراض نکرده، نمازش در آن جا تمام است.

[سؤال 2772] 1249

3. اگر مسافر هستم، آیا در قریه دلویی که زادگاهم می باشد و هنوز هم از آن جا قطع امید نکرده ام نیز مسافر هستم یا نه؟

بسمه تعالی، تا اعراض از محل تولد خود نکرده اید، به حکم وطن باقی است.

[سؤال 2773] 1890

9. افرادی از وطن اصلی خود می روند برای زندگی به شهر دیگر، به حسب بنای خود قصد مراجعت برای زندگی در وطن را ندارند ولی احتمال می دهند که وضع طوری بشود باز برگردند به وطن، لذا قطع علاقه قلبی نمی کنند آیا در این فرض وطنیت اصلی باقی است یا با قطع زندگی عملاً اعراض محقق شده.

بسمه تعالی، در فرض مذکور اعراض محقق نشده است.

[سؤال 2774] 2068

14. در اعراض از وطن آیا اعراض عملی کافی است مانند کسی که مثلاً سی سال است در شهری ساکن و به وطن خود نرفته ولی باز خود را اهل آن وطن می داند یا در اعراض قصد معتبر است و اصولاً بیان فرمایید معنی اعراض را.

بسمه تعالی، در فرض سؤال اعراض متحقق نیست مگر آن که قاصد عدم عود باشد و در تحقق اعراض باید علاوه بر قصد عملاً هم از آن محل خارج شود.

2. آیا شخصی که محل تولدش با محلی که زندگی می کند تفاوت دارد اگر به آن جا مسافرت کند نمازش قصر است یا نه؟ در صورتی که اعراض نکرده ولی عملاً کاری در آن جا ندارد و فقط گاهی برای دیدن پدر یا مادر و قوم و خویشان آن جا می رود.

بسمه تعالی، اگر از وطن اعراض نکرده نمازش در آن جا تمام است.

[سؤال 2776] 7048

8. آیا نماز مسافر در خانه پدری اش شکسته است یا کامل؟

بسمه تعالی، خانه پدری اگر وطن او نیست یا از آن اعراض کرده در آن جا حکم مسافر دارد.

[سؤال 2777] 2223

4. اگر شخصی در اصفهان ساکن باشد ولی زادگاهش یزد و پدر و مادر و سایر بستگان هم در یزد باشند و هر چندگاه يك دفعه به یزد برود و مدتی نامعین بماند، تکلیف نماز و روزه اش چه می شود؟

بسمه تعالی، تا از وطن اعراض نکرده اید، نماز شما در آن تمام است.

[سؤال 2778] 1364

بسمه تعالی

کسی که از محل خود به شهر دیگری رفته و در آن جا سکونت گزیده است، هنگامی که برای دیدار بستگان خود یا کار دیگری به محل اصلی خود می آید، حکم نماز و روزه او چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر آن محل، وطن او بوده و از آن جا اعراض نکرده است، یعنی قصد نکرده است برای سکونت به آن جا برنگردد، به حکم وطن باقی است.

بسم الله الرحمن الرحيم

المحضر المبارك لسماحة آية الله العظمى الإمام الخميني، دام ظلّه الشريف

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

1. ما هو حكم صلاة وصوم المعاهد العراقي الإيراني الأصل الذي أبعده إلى إيران والذي ليس له نيّة الإقامة الدائمة في إيران؛ كما أنّه لا يعلم في أيّ وقت يرجع إلى وطنه؟

بسمه تعالى، يكون بحكم المسافر؛ فيجب عليه التقصير، إلا إذا نوى العشرة.

2. على فرض سقوط فريضة الصوم أداءً فيما لو كانت صلاة المعاهد العراقي قصراً، فمتى يجب قضاء الصوم؟ هل في خلال وجوده في إيران أم بعد عودته إلى وطنه؟

بسمه تعالى، يجب قضاء ما أفطر من الصوم في خلال تلك السنة على الأحوط؛ فلا بدّ من نيّة الإقامة لذلك.

3. هل يجوز للفتاة غير المتزوجة، لبس الخاتم، كزينة ظاهرة وكذلك الأساور؟ وما حكم وضع الكحل في العين حيث إنّنا قرأنا في أحد الكتب - وأظنّه كتاب الحجاب، «تأليف الشهيد المطهري» - رواية زرارة عن أبي عبدالله الصادق عليه السلام في قوله تعالى: «إلا ما ظهّر منها»، قال: «الزينة الظاهرة، الكحل والخاتم».

بسمه تعالى، الأحوط عدم جواز إظهار الزينة ولو في الوجه والكفين.

4. ما حكم غسل اليد في الحالات الاضطرارية؛ طبقاً لما ورد في نصّ المسألة 20 في واجبات الوضوء، كما ورد في تحرير الوسيلة؟ والسلام على من اتبع الهدى، أرجو إرسال أجوبة هذه الأسئلة على العنوان التالي:

بسمه تعالى، الحكم المذكور في تلك المسألة مختصّ بالمسح.

11. شخصى از زادگاه خود كه وطنش بوده، آمده تهران و هنوز علاقه مند به آن و ماهی يك بار يا دو بار مى رود به وطنش. پدر و مادرش آن جا ملك و خانه و زراعت دارند. آیا اعراض از وطن است يا نه؟ و آیا مى تواند تهران را وطن دوم خود قرار دهد يا نه؟

بسمه تعالی، می تواند تهران را برای خود وطن قرار دهد و چنانچه بنا دارد در سال، مدتی هم در وطن اصلی زندگی کند، آن جا به حکم وطن باقی است.

[سؤال 2781] 1366

بسمه تعالی 18 رمضان المبارک 1402 ق

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه الوارف

کسی که از وطن اصلی و قریه مسقط الرأس و وطن پدر و مادری، برای پیوسته ماندن، اعراض کرده و وطن دیگری برای خود اتخاذ نموده ولی در آن قریه، به اعتبار داشتن ملک و مسکن، تردد و رفت و آمد داشته و دارد و مدتی نمازش را قصر و اخیراً جمع می خواند و چون روحانی متعهدی می باشد و روحانی دیگری هم در قریه نیست و اهالی انتظار دارند که در ایام تردد، به اقامه نماز جماعت و ارشاد آنان پردازد، آیا می تواند در قریه مذکوره نمازش را تمام بخواند و روزه بگیرد؟ و آیا مشمول اعراض عملی که در عروة الوثقی و تحریر الوسیله فرموده اید می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از وطن اصلی اعراض نموده، آن جا برای وی حکم وطن ندارد.

[سؤال 2782] 1367

بسمه تعالی 2 / 5 / 1361

خدمت رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی، سلام عرض می کنم و پس از عرض سلام، سلامتی آن جناب را از درگاه خداوند تبارک و تعالی خواستارم.

اماما، من چند سؤال داشتم که از آن جناب جویای جواب آن ها می باشم:

1. پدر و مادرم در چند سال پیش از روستای ما که در 75 کیلومتری شهر مشهد واقع است به مشهد رفته اند و پدرم گفته است که حتی اگر کلاهم بیفتد به آن جا، برنخواهم گشت و پس از هفت سال زندگی در مشهد باز به روستایمان آمدند، آیا به

ص: 98

علت این ترك وطن، وقتی که بروند به مشهد، روزه و نمازشان درست است و یا خیر؟ و اگر از آن ها درست است، روزه و نماز من هم درست است؟ و اگر درست نیست تکلیف روزه و نمازهای قبلی که روزه و نماز را تمام ادا کرده اند و از خود من چیست؟ (و اگر روزه و نمازها را شکسته خوانده اند) در صورت درستی چگونه؟

بسمه تعالی، اگر از روستا - که وطن اصلی بوده - اعراض نمودید، در برگشت به آن جا حکم مسافر دارید که بدون نیت اقامت ده روز، نماز و روزه قصر است و در مشهد مقدس اگر قصد زندگی دائمی نمودید، در آن جا حکم وطن برای شما مترتب است.

2. چند نفر از بچه های روستای ما همه ساله به مشهد می آیند برای تحصیل، در مدت اقامت که هفته ای يك بار به روستایمان می روند، روزه و نمازشان چگونه است؟ و اگر درست یا شکسته است، نماز و روزه های قبلی آن ها - چه درست ادا نموده اند یا شکسته - تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، در وطن، نمازشان تمام و روزه صحیح است و در محل تحصیل و بین راه، حکم مسافر دارند و نماز و روزه گذشته اگر برخلاف وظیفه مقرر انجام گرفته، باید قضا نمایند.

3. اگر انسان پولی - مثلاً 25000 تومان - به کسی بدهد که آن شخص حیاطی بخرد و آن شخص بخرد و مقداری پول هم از خود شخص باشد و پس از چند وقت بخواهد بفروشد، استفاده آن حیاط مال کیست، در صورتی که چند برابر شده باشد؟ اگر صاحب 25000 تومان بخواهد اضافه تر بگیرد آیا آن اضافه ربا است یا خیر؟

بسمه تعالی، صاحب پول اگر پول را قرض داده، فقط همان مقدار پول را استحقاق مطالبه دارد و زاید بر آن، ربا و حرام است.

4. بنا به تکلیفی که معلوم کرده اید، اگر بخواهیم برویم جبهه و پدر و مادر اجازه ندهند، باید رفت یا خیر؟ اگر مادر اجازه دهد و پدر اجازه ندهد، آن وقت چگونه؟

بسمه تعالی، تا وقتی که جبهه ها نیاز به نیرو دارد رفتن به جبهه واجب است و اجازه والدین شرط نیست.

5. آیا فعلاً رفتن به جبهه واجب تر است یا کشاورزی و تحصیل؟

بسمه تعالی، تشخیص اهمیت بر حسب شرایط و امکانات، با خود شخص است.

بسمه تعالی 12 / 10 / 1361

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

به استحضار می رساند: در یکی از روزهای ماه مبارک رمضان سال جاری، فقیه عالی قدر، حضرت آیت الله صانعی از صدای جمهوری اسلامی (قبل از اذان ظهر) در مورد نماز مسافر مطلبی عنوان فرمودند مبنی بر این که «اگر شخصی از وطن اصلی خود مهاجرت کند و در شهر دیگری سکنا گزیده باشد و سال های متمادی در آن اقامت کرده باشد، هر زمانی که به مدت کمتر از ده روز به وطن قبلی خود که در آن جا خانه و املاکی هم دارد (اعم از موروثی و غیره) برود بر مبنای فتوای حضرت امام خمینی باید نماز را شکسته بخواند و روزه اش را در ماه مبارک رمضان افطار کند» با این که این جانب پس از شنیدن این مسأله تا کنون به نحو مذکور عمل کرده ام، مع ذلك عده ای از دوستان که تا حدودی آشنایی به مسائل شرعی دارند گفتند که چنین مسأله ای در رساله امام وجود ندارد و با این که تردیدی در این مورد ندارم، مع ذلك اجرای این مسأله در بین افراد، مورد شك و تردید است.

نظر به این که این جانب و عده زیادی از اقوام و دوستان در تمام ایام سال، به تفاوت، مسافرت های کوتاهی به وطن آباء و اجدادی خود که در آن جا خانه و املاکی دارند، می نمایند، لذا استدعا دارم جواب مسأله فوق الذکر را مرقوم دارید تا در انجام فرایض دینی دچار اشتباه نگردیم. بی نهایت، موجب تشکر و امتنان خواهد بود.

بسمه تعالی، اگر از وطن اصلی اعراض محقق شود، در آن حکم مسافر دارید و تحقق اعراض به این است که قصد داشته باشید برای سکونت به آن محل برنگردید.

بسمه تعالی 1361 / 6 / 29

حضور ریاست محترم دفتر رهبر عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

با عرض سلام و آرزوی عمر طویل برای رهبر عالی قدر

این جانب متولد روستای ویس در هفده کیلومتری اهواز می باشم. شانزده سال در آن جا زندگی کردم؛ بعد برای ادامه تحصیل به شهرستان شوشتر آمدم و تصمیم گرفتم که دیگر به ویس نروم؛ فاصله شوشتر تا ویس، حدود 65 کیلومتر است؛ پس از گرفتن دیپلم وارد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شدم؛ در تمام این مدت، با توجه به این که قصد اقامت دائم در شوشتر و اعراض از ویس را داشتم، نمازم را تمام خواندم؛ ولی بنا به مقتضا اکنون محل کارم به اهواز انتقال یافته و شب ها به ویس می روم. حال خواهشمندم بفرمایید: نماز حقیر در اهواز و ویس باید تمام خوانده شود یا قصر؛ با توجه به این که مشخص نیست در آینده به چه مکانی انتقال یابم؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در اهواز و روستای محل تولد، حکم مسافر دارید که بدون قصد اقامت ده روز، نماز قصر است.

[سؤال 2785] 905

26. کسی که قصد اعراض از وطنش را دارد (مثلاً قصد دارد سال دیگر از وطنش خارج شود و دیگر آن جا نیاید)، آیا از لحظه ای که قصد اعراض کرده، نمازش شکسته می شود و روزه نمی تواند بگیرد؟ (به فرض این که قصد ده روز اقامت در آن نکند).

بسمه تعالی، تا از آن خارج نشده، حکم وطن باقی است.

[سؤال 2786] 1370

بسمه تعالی 1361 / 9 / 1

دفتر محترم امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

ضمن عرض تشکر سؤالی در مورد قصر نماز در روستایی که قبلاً در آن جا به دنیا

ص: 101

آمدم مطرح شده است که متن آن ذیلاً عرض می شود:

در مورد ترك نكردن روستای مذکور باید به عرض برسانم که این جانب به هیچ وجه قصد بازگشت دائمی به آن روستا را ندارم و در توضیح المسائل، امام اعراض را بنا بر اقامت دائم نداشتن دانسته اند؛ و این مسأله در مورد این جانب نیز صدق می کند.

آنچه که لازم است باید به عرض برسانم این است که بنده به هیچ وجه قصد بازگشت دائمی ندارم و فقط هر چند وقت يك بار چند روزی به آن جا می روم و باز بر می گردم؛ لذا خواهشمند است مرا از سرگردانی در این مورد نجات دهید.

بسمه تعالی، اگر قصد دارید که دیگر برای سکونت به وطن اصلی خود بر نگردید اعراض حاصل است.

[سؤال 2787] 1371

بسمه تعالی 1361 / 6 / 8

محضر مبارك حضرت مستطاب، مرجع معظّم و رهبر مكرّم، آقای روح الله الموسوی الخمينی، دام ظلّه العالی و روحی له الفداء

پس از عرض سلام و ادای احترام و آرزوی سلامت آن جناب، معروض می دارد: این جانب مدت نه - ده سال اول زندگیم را در وطن اصلی ام؛ یعنی روستای ایور از توابع شهرستان کاشمر زندگی کردم و از آن تاریخ؛ یعنی حدود سال 1336 - به علت اشتغال به تحصیل و یا خدمت سربازی - در شهرها و اماکن مختلف زندگی کرده ام. از سال 1350 در شهر ری به عنوان آموزگار استخدام و مشغول به کار شدم و از آن زمان تا به حال در شهر ری ساکن می باشم. مادرم و اغلب اقوام بنده در ایور یعنی زادگاه این جانب ساکنند و بنده سالی حداقل يك مسافرت به آن جا می نمایم، ولی مدت اقامتم در هر سفر به آن جا کم است و غالباً ده روز یا کمتر است. این جانب شهر ری را

وطن خود قرار داده و حدود شش سال پیش نیت نمودم که از ایور به عنوان وطنم اعراض نمایم. لذا هر وقت به آن جا می رفتم فرائضم را به عنوان مسافر ادا می نمودم،

ص: 102

ولی اخیراً پشیمان شده و دوست دارم که روستای ایور وطنم باشد. اگرچه احتمال زندگی کردن در آن جا برایم بعید است، ولی غیر ممکن نیست. با این وصف می خواهم بدانم: آیا می توانسته ام اعراض کنم یا خیر؟ اگر جواب خیر است، تکلیف نمازهایی که در آن جا شکسته خوانده ام چه می شود؟ و اگر جواب بلی است، آیا حالا بدون اقامت يك یا چند ماهه می توانم آن جا را وطن خود بدانم یا خیر؟ باز اگر جواب خیر است، در چه صورتی می توانم آن جا را وطن خود بدانم؟ و اگر وطنم نباشد و با قصد ده روز در آن جا بخواهم بمانم، تا چه فاصله ای می توانم رفت و آمد کنم که قصد ده روزه ام به هم نخورد؟ والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، اگر از وطن اصلی اعراض نمودید دیگر آن جا برای شما حکم وطن ندارد، مگر آن که دویاره به آن جا برگردید و قصد توطن نمایید.

[سؤال 2788] 1372

بسمه تعالی 11 / 8 / 1361

مسئول محترم دفتر امام خمینی، سلام علیکم

امیدوارم همواره در پناه ذات پاک حضرت احدیت و در ظلّ توجّهات ولی عصر «عج» موفق و مؤید و منصور باشید.

خواهشمندم به سؤالات زیر پاسخ فرمایید. متشکرم

1. راجع به اعراض از وطن، در توضیح المسائل شرحی داده نشده. لذا بفرمایید که به چه کسی می گویند که از وطنش اعراض کرده؟ آیا کسی که قلباً وطنش را دوست دارد، ولی مثلاً شاید سالی يك بار به آن جا می رود و احیاناً خانه ای در آن جا دارد، جزو اعراض کنندگان می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از وطن بیرون آمده و بنا دارد که دیگر برای زندگی به آن جا نرود، اعراض متحقق می شود؛ وگرنه اعراض متحقق نیست.

2. قسمتی از فرش به وسیله بول نجس شده و نجاست به پشت فرش هم رسیده و در نتیجه، آن

ص: 103

قسمت از كف اتاق هم نجس گردیده است. آیا وقتی که از رو، قالی (فرش) را به وسیله آب جاری (لوله کشی شهر) تطهیر نماییم، قسمت پشت فرش و آن قسمت از كف اتاق هم پاك می شود یا خیر، بلکه می بایست حتماً پشت فرش و كف اتاق را جداگانه تطهیر کرد؟

بسمه تعالی، برای آب کشیدن، زمین باید جداگانه تطهیر شود و برای پاك کردن فرش، اگر با آب لوله رویش آب بریزند و از پشتش عبور کند و خارج شود، هر دو رو پاك می شود.

[سؤال 2789] 1373

بسمه تعالی 1361 / 1 / 27

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

شخصی در دو روستا زمین مزروعی دارد که بیلاق و قشلاقی می باشد؛ قبلاً در بیلاق سکونت داشته و بیش از ده سال است که بیلاق را ترك و در قشلاق مقیم می باشد؛ ولی چندین قطعه زمین مزروعی و جای ساختمان در روستای بیلاق، متعلق به وی می باشد؛ نامبرده فرزندی دارد که در قشلاق به دنیا آمده و پس از اتمام تحصیل، در روستای بیلاقی به عنوان آموزگار مشغول انجام وظیفه می باشد و تا حال بیش از ده روز در روستای بیلاقی نمانده است و هر هفته، حداقل يك روز به روستای قشلاقی که فاصله آن بیش از چهار فرسخ می باشد مسافرت می کند. حکم نماز و روزه نامبرده چگونه است؟ أجزكم عند الله

بسمه تعالی، اگر روستای بیلاقی وطن آن پسر نیست، در آن جا حکم مسافر دارد.

[سؤال 2790] 1374

بسمه تعالی 1361 / 4 / 21

حضور مرجع تقلید و رهبر بزرگ انقلاب اسلامی ایران، حضرت امام خمینی

1. اگر کسی غیر از منزل مسکونی و دائمی خود، منزلی در مکانی داشته باشد که فاصله آن تا منزل اولی حدوداً از شش فرسخ بیشتر باشد و هر سال حدود يك ماه در

ص: 104

آن جا به سر برد، چنانچه همراه جهاد سازندگی، جهت امر در مان و یا به علل عادی دیگر برای ایام تابستان، هفته ای یکی دو روز به آن منزل رفت و آمد داشته باشد، نماز و روزه اش چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر در سفر از وطن به آن محل، قصد برگشت به وطن در اثنای ده روز را دارد، در آن محل و بین راه حکم مسافر دارد.

2. اگر منزل دوم در مکانی ساخته شده باشد که آن فرد در آن جا ملکی از قبل، از ارث پدر داشته باشد باز چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، داشتن ملك میزان نیست؛ اگر قصد زندگی دائمی در آن جا ندارد آن محل حکم وطن ندارد.

[سؤال 2791] 4274

6. شخصی که در حوزه علمیه قم مشغول تحصیل و ساکن شده و از محل ولادت خود اعراض کرده است و در عین حالی که اعراض کرده در ایام سال برای دیدن والدین و ایام تبلیغی به آن جا می رود و رفت و آمد خود را قطع نکرده است؛ اولاً این اعراض حساب می شود؟ و ثانیاً اگر اعراض حساب شود، با این حالت که دارد و نمی خواهد در آن جا زندگی کند می تواند از اعراض خود عود کند یا خیر؟ و ثالثاً اگر اعراض حساب نشود، تکلیف مدتی که در آن جا نماز به صورت قصر خوانده است چیست؟

بسمه تعالی، اگر قصد کرده که دیگر برای سکونت به وطن اصلی نرود، اعراض محقق شده و در رفت و آمدهای مزبور، حکم مسافر دارد و نمازش در آن جا قصر است.

[سؤال 2792] 1375

بسمه تعالی

حضور محترم دفتر شرعی امام خمینی

پس از عرض سلام؛ از خداوند متعال توفیقات امام خمینی و آن دفتر محترم را در

ص: 105

سؤالات زیر مربوط به چند نفر از خواهران و برادران است که به منظور صرفه جویی در وقت آن دفتر محترم يك جا پرسیده می شود، خواهشمندم به طور مشروح جواب بفرمایید:

1. زن متأهل 26 ساله ای هستم که اهل اصفهان می باشم و حدود 8 سال است که برای تحصیل در دانشگاه به تهران آمده ام. چون قصد بازگشت به اصفهان را نداشته ام، در آن شهر نماز شکسته می خوانم، فعلاً نیز به طور موقت در تهران زندگی می کنم و به طور مشخص معلوم نیست که در آینده محل سکونت من چه شهری است، حکم نماز و روزه ام به چه صورت است و با این توصیف آیا می شود شخص بی وطن باشد؟

بسمه تعالی، اگر از اصفهان اعراض نمودید، نماز شما در آن جا بدون قصد اقامت ده روز قصر است و در جاهای دیگر هم تا قصد زندگی دائمی نکردید حکم مسافر دارید.

2. بلاد کبیره غیر از تهران، کدام يك از شهرهای ایران است و تهران دقیقاً از چند سال قبل جزو بلاد کبیره حساب می شود؟

بسمه تعالی، تشخیص بلاد کبیره خارق العاده و تعیین تاریخ آن موکول به نظر عرف است.

3. از ابتدای زمانی که قاعده شده ام (12 سال قبل) تا حدود يك سال قبل، غسل حیض را روز پنجم انجام داده و دو روز بعد را بر طبق استحاضه قلیله عمل کرده ام (اکثراً در روز هفتم پاك می شده ام) آیا باید نماز و روزه های این چند سال را قضا نمایم؟ ضمناً اگر شخصی دوره قاعدگی او هفت روز است، ولی در روز ششم غسل کرده باشد، آیا همه نماز و روزه ها باید اعاده شود؟

بسمه تعالی، غسل حیض، پیش از پاك شدن باطل است و نمازهایی که بدون غسل صحیح انجام گرفته قضا دارد.

4. اگر برای جلوگیری از حاملگی از دستگاه داخل رحمی (آی. یو. دی I.U.D) استفاده شود و قبلاً مدت قاعدگی هفت روز بوده باشد، با استفاده از این دستگاه مدت خونریزی حدود نه تا چهارده روز خواهد شد، حکم روزه های هفتم به بعد چیست؟ و آیا کلاً مصرف این دستگاه برای جلوگیری از حاملگی از نظر شرعی صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، جلوگیری از حاملگی اگر موجب نازایی دائمی نشود و ضرر به مزاج نرساند و همراه با عمل حرام یا مستلزم آن نباشد، با اجازه شوهر مانع ندارد و عادت اگر از ده روز بگذرد، زاید بر ایام عادت حکم استحاضه دارد و گرنه تمام آن حکم حیض دارد.

5. پوشیدن حلقه پلاتین (طلای سفید) بدون نگین، برای زن متأهلی که در محیط کارش در تماس با مرد نامحرم نیز می باشد چه حکمی دارد؟ در جواب این سؤال گفته اند: «اگر حکم زینت نداشته باشد اشکال ندارد»، منظور چیست؟ چون به هر حال نمایان است (اگرچه از ابتدا، مقصود از دست کردن آن این بوده است که معلوم باشد ازدواج کرده ایم).

بسمه تعالی، پوشیدن مانع ندارد ولی احوط آن است که آن را مخفی کند.

6. غذا و پوشاکی که نزدیکانی که خمس نمی دهند برای ما بیاورند، مصرف آن ها چه حکمی دارد؟ در استفتا از دفتر امام خمینی جواب داده شده که «اگر یقین ندارید که در مال مورد مصرف، خمس است اشکال ندارد»، منظور چیست؟ چون خمس از همه پول جدا نشده است.

در ضمن در مسأله 1764 رساله امام نوشته شده که «اگر از کافر یا کسی که به دادن خمس عقیده ندارد، مالی به دست انسان آمد، واجب نیست خمس آن را بدهد». و نیز در مسأله 1763 رساله امام نوشته شده که «اگر چیزی را که خمس آن داده نشده به کسی ببخشند، پنج يك آن چیز مال او نمی شود». با توجه به مسائل فوق آیا کلاً مواد مذکور مصرفشان حرام است یا این که می توان مصرف کرد و جداگانه خودمان خمس قیمت آن ها را پردازیم؟

آیا می توان از چنین فردی پول قرض کرد و در صورت قرض کردن، پنج يك آن پول را به عنوان خمس

پول قرض شده داد؟ و آیا به عاریه گرفتن وسایلی از قبیل آب میوه گیر برای مدتی، از چنین شخصی اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، حکم همان است که در جواب استفتا و در رساله ذکر شده و اگر صاحب غذا و چیزهای دیگر اصلاً مسلمان معتقد به خمس نباشد، بر مصرف کننده اموال او خمس واجب نیست ولی اگر مسلمان معتقد به وجوب خمس باشد و خمس واجب را نداده، تصرف در مالی که متعلق خمس شده در مقدار خمس، محتاج اجازه از مرجع تقلید است.

7. نمازهایی که تا چند سال پیش خوانده ام اشکالی نظیر صحیح تلفظ کردن «ظ» و «ض» و از این قبیل داشته است، آیا باید اعاده شود؟ و اگر هنگام تلفظ «سمع الله لمن حمد» خلط و مزج شده است - یعنی به صورت «سمع اله هلمن حمد» تلفظ شده است و قیام متصل به رکوع در حالت سکون نبوده و بدن حرکت کرده است آیا باید این نمازها اعاده بشود؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، نمازهای گذشته قضا ندارد.

8. آیا نگاه کردن به استاد مرد (در ضمن تدریس) از نظر شرعی محل اشکال است؟

بسمه تعالی، بدون قصد ریبه اشکال ندارد.

9. در رابطه با سؤال يك نفر پیرامون نماز و روزه شخصی که برای تحصیل به تهران می آید این گونه جواب فرموده اید: «حکم مسافر دارید ولی اگر قصد اقامت ده روز در يك محل نمایید و بخواهید بعد از ده روز به کمتر از مسافت بروید، قصد اقامت محقق شده و تا سفر جدید نکرده اید حکم اقامت باقی است و نمازهای گذشته اگر معلوم است که بعد از چند سال نیز که تهران به سرعت بزرگ شده، خوانده اید، قضا دارد». منظور از «محل» چیست؟ لطفاً دقیقاً مشخص فرمایید.

بسمه تعالی، منظور محله ای از محله های تهران است و تشخیص محدوده آن موکول به نظر عرف است.

حکم تردید در اعراض از وطن

[سؤال 2793] 1376

بسمه تعالی

قم، دفتر امام خمینی

سلام علیکم، با آرزوی سلامتی و طول عمر برای امام امت، تقاضا دارم جواب سؤالات زیر را مرقوم فرمایید.

1. این جانب در یکی از شهرستان ها متولد شده و در آن بزرگ شده ام و سپس به تهران آمده و پس از پایان تحصیلات در آن شهر استخدام شده ام و اکنون در نظر دارم که برای همیشه در تهران بمانم ولی در عین حال ارتباطم را با شهر زادگاهم نبریده ام و هر چند گاه یکبار برای دیدن فامیل و دوستان و همکاری با آن ها به شهر زادگاهم می روم آیا این مطلب به مفهوم صرف نظر کردن از وطن قبلی می باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر قصد ندارید که برای همیشه سکونت در زادگاه خود را ترك کنید به حکم وطن باقی است و نماز شما در آن جا تمام است.

2. قبلاً این طور برداشت کرده ام که اقامت دائم در يك شهر به معنی صرف نظر کردن از وطن قبلی

ص: 108

است و لذا علی‌رغم قطع نکردن ارتباط با شهر زادگاهم، اخیراً نمازهایم را در آن شهر به طور شکسته خوانده ام آیا دوباره می‌توانم نمازهایم را در آن شهر به طور کامل بخوانم یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر اعراض کرده اید حکم مسافر دارید و دوباره تا به آن جابرای سکونت به قصد توطن برنگردید نماز شما در آن جا شکسته است.

3. در تهران محل کارم خارج از محله ای است که در آن سکونت دارم و در ضمن مستأجر هستم و تصمیم ندارم که دائماً در همان محله سکونت نمایم آیا می‌توانم فعلاً در آن محله قصد اقامت نمایم یا خیر؟

بسمه تعالی، با وضعی که مرقوم داشته اید نمی‌توانید قصد توطن کنید و بدون قصد توطن در يك محله یا قصد ماندن ده روز در يك محله حکم مسافر دارید.

[سؤال 2794] 974

2. وضعیت نماز و روزه - در فرض مسأله - اگر بخواهم سفری به دزفول بکنم و برگردم؟

بسمه تعالی، تا از وطن اعراض نکرده اید، حکم آن را دارید.

[سؤال 2795] 1377

بسمه تعالی 1361 / 4 / 30

دفتر امام خمینی، سلام علیکم

پس از عرض سلام، امیدوارم همواره در پناه ذات پاک حضرت احدیت، موفق و مؤید و منصور باشید. خواهشمندم به سؤالات زیر پاسخ فرمایید.

1. دختر خانمی ازدواج می‌کند و از شهر محل تولد و محل اقامت خود و والدینش مهاجرت کرده و در شهر شوهرش (فاصله بیش از 5/22 کیلومتر) ساکن می‌گردد. به طور کلی این دختر خانم اوقاتی را که برای دیدن پدر و مادرش به شهر خودش می‌آید، مسافر محسوب می‌شود یا خیر؟ و آیا شهر محل تولدش که آن را کلاً ترك کرده، وطنش می‌باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، وطن اصلی تا از آن اعراض نکرده، به حکم وطن باقی است.

ص: 109

2. شاطر نانوايي به خاطر گرمای بیش از حد تنور روزه اش را می خورد و می گوید که با این گرمای هوا و گرمای تنور نمی توانم روزه بگیرم و شاید هم در زمستان قضای روزه را بگیرد. آیا او مجاز است که این کار را می کند؟ یعنی هر فردی که امثال چنین شغل ها را دارا بود، می تواند در این فصل روزه نگیرد؟ به هر حال، شاطر نانوا و امثالهم چه کار باید بکند؟

بسمه تعالی، عذر مزبور، مجوز افطار نیست.

3. حوضچه ای کر نیست ولی به وسیله باز کردن شیر آب متصل به لوله کشی شهر، حکم آب جاری را پیدا کرده و مورد استفاده قرار می گیرد. اگر قبل از باز کردن شیر آب، دست نجس خود را وارد حوضچه کنیم، مسلماً آب حوضچه نجس می شود. چنانچه آب حوضچه رنگ و بوی نجاست به خود نگرفته باشد، آیا تنها با باز شدن شیر و وصل شدن جریان آب شهر، آب این حوضچه پاک می شود یا این که باید آن آب را خارج کرد؟

بسمه تعالی، به احتیاط واجب باید آب لوله، ممزوج با آب قلیل متنجس شود تا پاک گردد.

4. بعضی ها چون زخم معده دارند روزه نمی گیرند. آیا تشخیص این مرض توسط هر پزشکی قابل قبول حضرت امام می باشد یا این که باید پزشک مورد نظر، متعهد و پرهیزگار باشد؟

بسمه تعالی، قول پزشک اگر موجب اطمینان باشد کفایت می کند.

5. امام جماعت و قاضی هر دو باید عادل باشند. میزان این عدالت برای هر دو یکی است؟ و این که می گویند کسی که گناه کبیره نکرده و در گناهان صغیره هم اصرار نرزد عادل است، درست می باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، طرق تشخیص عدالت، در رساله مذکور است.

6. بعضی از وقت ها (مثلاً در محیط مدرسه) تمام معلمین يك معلمی را قبول دارند که عادل است و او را به عنوان امام جماعت انتخاب می کنند؛ اما خود آن معلم انکار می کند؛ چون خودش، خودش را بهتر می شناسد و لذا می داند که عادل نیست. در این مواقع اگر مسئولیت امام جماعت را با اصرار دیگران و انکار خود قبول کند (با توجه به این که می داند عادل نیست)، اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، میزان، تشخیص مأمومین است؛ اگر چه کسی که خود را عادل نمی داند، احتیاط مستحب آن است که امامت نکند.

7. اگر انسان بعد از اذان مغرب نمازش را نخواند و بخوابد؛ مثلاً پس از يك ساعت بیدار شده و نماز مغرب و عشا را بخواند، آیا به غیر از این که از فضیلت نماز اول وقت محروم شده، معصیت دیگری هم کرده است؟ یعنی این نوع خوابیدن اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

8. با توجه به مسأله 346 رساله حضرت امام در احکام جنابت، زن ها هم منی دارند. آیا منی زن ها و مردها از نظر رنگ و بو و سایر علائم یکی هستند یا خیر؟ و همچنین آیا زن ها و دختر خانم ها هم محتلم می شوند؟ و آیا شرط ثبوت این احتلام، لکه حاصل از منی است یا خیر؟

بسمه تعالی، تا یقین به خروج منی حاصل نشود، حکم جنابت مترتب نیست.

[سؤال 2796] 1641

2. بنده اهل شوشتر هستم که فعلاً خانه ای از ارث، در آن جا دارم؛ اما قریب 40 سال است که از شوشتر بیرون آمده که حدود 30 سال در اهواز بوده و قریب 7 سال است که در تهران ساکن شده ام و مشغول کار و زندگی می باشم، ولی با این حال، قسم نخورده ام که حتماً به شوشتر بر نخواهم گشت؛ بلکه در عمق فکرم هست که اگر جریانی پیش آمد، ممکن است به شوشتر برگردم و ساکن شوم. الحال با توجه به این فکر و قصد، هر وقت که به طور موقت به شوشتر می روم، نمازم قصر است یا اتمام است؟

بسمه تعالی، تا از وطن اصلی اعراض نشده، به حکم وطن باقی است.

[سؤال 2797] 42

2. زنی اهل شهر کرج می باشد، و شوهرش اهل قم؛ هر زمان که زن بدون قصد ده روز به منزل پدر خود بیاید، آیا می تواند نماز خود را شکسته بخواند یا خیر؟

بسمه تعالی، تا از وطن اصلی اعراض نکرده، به حکم وطن باقی است.

[سؤال 2798] 1378

بسمه تعالی

1. ترك وطن بدین گونه که بگوید فعلاً من ترك وطن نمودم تا بعد اگر دوباره به این جا آمدم این شهر را وطن خود قرار می دهم - با این که قلباً علاقه به وطن خود دارد - درست است یا خیر؟

ص: 111

بسمه تعالی، ترك موقت، اعراض نیست و حکم وطن باقی است.

2. در مورد همسر و یا فرزندی که مکلف شده و در منزل، تابع شوهر و یا پدر خود می باشند در مسأله ترك وطن، آن ها تابع پدر و یا شوهر خود هستند؟ و اگر پدر و یا شوهر ترك وطن نمود، آن ها هم همان حکم را پیدا می کنند و یا باید مستقلاً تصمیم بگیرند؟

بسمه تعالی، زن و فرزندی که از حد تبعیت بالطبع بیرون آمده و صاحب اراده است، در اتخاذ وطن و اعراض از آن و قصد اقامه، تابع نیست و میزان تصمیم خود او است.

3. کسی که تهران وطن او محسوب می شود و بدون اعراض وطن دیگری اختیار کرده و در تهران هیچ گونه ملکی و یا وابستگی - به جز علاقه به وطن - ندارد. در مواقعی که در تهران کار اداری دارد و در نقاط مختلف تهران رفت و آمد می کند و یا برای مهمانی به منزل یکی از اقوام می رود؛ حکم او در مورد نماز، از نظر قصر بودن یا نبودن، چگونه است؟ این شخص حد ترخص را از کجا می تواند حساب کند، آیا تهران را کلاً وطن خود محسوب نماید یا خیر؟ (با در نظر گرفتن فتوای امام در مورد شهرهای بزرگ، مثل تهران از نظر حد شرعی)

بسمه تعالی، همان قسمت از تهران که وطن او بوده تا از آن اعراض نکرده، به حکم وطن باقی است.

4. در مورد پدر نقل شده: هرگاه پدر وارد اتاق فرزندش شود که با همسر خود آمیزش می کند، از نظر شرعی اشکالی ندارد؛ آیا درست است یا خیر؟ و اگر چنین است، جایز است پدر چنین کاری را انجام دهد؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

[سؤال 2799] 2313

6. دختری که از قم به تهران شوهر می رود چنانچه برای دیدن والدین و اقاریش به قم عودت می کند نخواهد ده روز بماند تکلیف عباداتش چیست و آیا وطن اصلی پدر با وطن اتخاذی او در این مسأله فرقی دارد یا خیر و آیا قصد دختر را در اعراض و عدم اعراض ذی دخل می دانید یا خیر.

بسمه تعالی، اگر وطنش بوده تا اعراض ننموده حکم وطن دارد و نمازش تمام است.

ص: 112

بسمه تعالی

حضور مرجع عالی قدر، حضرت امام خمینی

این جانب 23 سال است که از وطن اصلی خود خارج شدم و شك دارم که اعراض کرده ام یا خیر و یقین ندارم. نماز این جانب در وطن اصلی چگونه باید خوانده شود؟

بسمه تعالی، تا اعراض محرز نشده به حکم وطن باقی است.

[سؤال 2801] 127

2. کسی که پدر و مادرش در يك شهرستان به دنیا آمده اند و در آن جا زندگی می کنند و خودش هم در آن جا به دنیا آمده و بزرگ شده ولی حالا در تهران زندگی می کند و گاهی برای دیدن پدر و مادر به آن شهرستان می رود و در ضمن مسافت شرعی را هم می پیماید اولاً: اگر این شخص کمتر از ده روز در آن جا بماند و در ضمن، در آن جا منزل شخصی داشته باشد، در این صورت آیا نمازش تمام است؟

ثانیاً: اگر این شخص کمتر از ده روز در آن جا بماند و منزل شخصی نداشته باشد، نمازش به چه صورت است؟ باید آن را تمام بخواند یا قصر؟

بسمه تعالی، داشتن منزل و ملك میزان نیست. وطن اصلی تا از آن اعراض نکرده، به حکم وطن باقی است و نماز، تمام است.

[سؤال 2802] 818

4. اگر دختر یا پسری بعد از ازدواج به منزل پدرشان به صورت مهمان بیایند در صورتی که فاصله منزل خودشان با منزل پدرشان بیش از 5/22 کیلومتر است نمازشان چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر منزل پدرشان وطن آن ها است و اعراض نکرده اند در آن منزل نمازشان تمام است و بین راه قصر است.

ص: 113

4. دختر بعد از رفتن به خانه شوهر اگر به شهری که وطن اصلی پدر یا وطن اتخا‌ذی پدر بوده مراجعت کند و قصد ده روز ماندن نداشته باشد نماز تمام است یا قصر؟

بسمه تعالی، تا اعراض از وطن اصلی یا اتخا‌ذی حاصل نشده نماز در آن تمام است.

[سؤال 2804] 4920

5. اشخاصی که از وطن اصلی خود می روند در جای دیگر برای کسب، و در آن محل کسب، مثل تهران قصد توطن می کنند، البته از وطن اصلی هم اعراض نکرده اند ولی ممکن است تا زنده هستند به وطن اصلی برنگردند برای ماندن، بلی گاه گاهی مثل ایام عاشورا مثلاً به وطن اصلی مراجعت می کنند و بعد از ایام سوگواری مراجعت می کنند به وطن مستجد، یا این که گاهی برای رسیدگی به املاکشان یا برای میهمانی به وطن اصلی می روند، الآن در حدود پنجاه سال یا بیشتر است که از وطن اصلی به وطن مستجد رفته اند و در خلال این مدت رفتن آن ها به وطن اصلی به نحو مذکور بود، در این صورت این چند روزی که به وطن اصلی می روند نمازشان در آن جا تمام است یا قصر؟

بسمه تعالی، تا اعراض نکرده اند تمام است.

[سؤال 2805] 1961

2. متولد یکی از شهرستان ها می باشم که مدت 23 سال است که در تهران اقامت دارم، و فقط سالی یک بار یا بیشتر جهت تجدید دیدار با بستگان به مدت کمتر از ده روز به زادگاهم مسافرت می کنم؛ چون در زادگاه فاقد ملک شخصی و یا موروثی بوده و قصد حتمی جهت مراجعت به موطن خود ندارم. لذا با توجه به عرایض بالا، اعلام فرمایید هنگام مسافرت به محل مورد اشاره نماز به طور کامل باید خوانده شود یا شکسته؟

ص: 114

بسمه تعالی، اگر از وطن اصلی اعراض نکرده اید یعنی قصد نکرده اید که برای سکونت به آن جا برنگردید نماز شما در آن تمام است و حکم وطن باقی است.

[سؤال 2806] 1380

بسمه تعالی 1361/9/7

با درود و سلام بی کران به رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی

بعد از فتاوی جدید امام در مورد نماز و روزه، برای من و بسیاری از اشخاصی که دارای شرایط مشابه من می باشند سؤالاتی مطرح شده که از شما تقاضا دارم به این سؤالات پاسخ گفته و ما را از شک و تردید نجات دهید.

این جانب متولد یکی از شهرستان ها بوده و پدر و مادر و خانواده ام در آن جا ساکن می باشند و من تقریباً نزدیک به یک سال است که در تهران مستأجر بوده و در یکی از ادارات مشغول به کار می باشم. من هر هفته و یا هر دو هفته یک بار به شهرستان می روم و بر می گردم و احتمال زیاد دارد که در آینده به شهرستان بروم؛ یعنی اگر کاری در شهرستان باشد و یا شغل من به شهرستان انتقال پیدا کند، حتماً به شهرستان می روم و قصد ماندن در تهران را برای همیشه نکرده ام.

با توجه به این که فاصله بین منزل و محل کار این جانب بین 22 تا 5/23 کیلومتر می باشد (یعنی مسیری که سرویس عبور می کند ممکن است فرق کرده و فاصله، کم یا زیاد شود). به هر حال، در دو صورت بالا اگر 5/22 کیلومتر کمتر باشد و یا اگر از 5/22 کیلومتر بیشتر باشد، خواهشمندم به سؤالات زیر پاسخ دهید.

1. نماز و روزه من در منزل شهرستان (محل تولد) چگونه است؟

بسمه تعالی، تا اعراض نکرده اید، حکم وطن باقی است و نماز تمام و روزه صحیح است.

2. نماز و روزه من در محل کار، در صورتی که کمتر از 5/22 و یا بیشتر از 5/22 باشد چگونه است در هر دو صورت؟ نماز و روزه من در منزل تهران چگونه است؟

ص: 115

بسمه تعالی، اگر نتوانید قصد اقامت ده روز در يك محله تهران بنمایید، نماز در محل کار و محل سکونت شکسته است؛ و در صورت تحقق قصد اقامت در يك محله، رفت و آمد تا کمتر از 5/22 مضر نیست.

3. اگر کسی تمام شرایط مرا داشته باشد، با این تفاوت که در تهران متولد شده و حدود 11 سال در این جا بوده، ولی حالا پدر و مادرش در شهرستان هستند و فقط خودش مثل من در تهران است، سؤالات اول و دوم در مورد ایشان چگونه است؟

بسمه تعالی، کسانی که قبل از خارق العاده شدن تهران، در تهران متولد شده اند، تمام محدوده تهران در زمان تولد، وطن آن ها محسوب است و اگر بعد از کبیره شدن تهران متولد شده، تنها همان محله وطن حساب می شود بنا بر احتیاط و نماز تمام و روزه صحیح است؛ مگر سفر شرعی بنماید.

[سؤال 2807] 906

4. اگر در تهران به عنوان مسافر محسوب شوم، قضای روزه های ماه مبارك را چه موقعی به جا آورم؟ با توجه به این که از اصفهان هم ترك وطن کرده ام و نمی توانم نماز

را کامل بخوانم و روزه بگیرم، و ضمن این که در صورتی که اصفهان هم وطن بنده به حساب آید، در طول سال، حداکثر هفت یا هشت روز به اصفهان می روم، آن هم در سه یا چهار نوبت، و هر نوبت يك یا دو روز.

بسمه تعالی، اگر از اصفهان اعراض نکرده اید - یعنی به قصد این که دیگر برای سکونت به آن جا نروید، آن را ترك نکرده اید - در اصفهان نماز شما تمام است و می توانید روزه بگیرید و در هر صورت، قضای روزه ها را از رمضان بعد نباید تأخیر بیندازید، هر چند به این نحو که در محلی قصد ده روز کنید و در آن روزه بگیرید.

[سؤال 2808] 1381

بسمه تعالی 1358 / 6 / 21

پیشگاه مبارك رهبر انقلاب اسلامی ایران حضرت امام خمینی دامت برکاته

مستدعی هستم که به سؤالات زیر در صورت امکان پاسخ دهید:

ص: 116

1. این جانب در کرج سکونت دارم و تصمیم دارم پس از چند سال به محل دیگری بروم، نماز چگونه باید بخوانم؟

بسمه تعالی، تا قصد ده روز نکنید حکم مسافر را دارید مگر آن که وطن شما باشد که تا اعراض نکرده اید باید نماز را تمام بخوانید و روزه صحیح است.

2. این جانب در اسلام آباد کرج زندگی می کنم و محل کارم نیز تهران می باشد و هر هفته شش روز به محل کار می روم، روزه و نماز چگونه است؟

بسمه تعالی، در بین راه و محل کار حکم مسافر را دارید.

3. این جانب در اسلام آباد کرج زندگی می کنم و از اسلام آباد تا کرج حدود پانزده دقیقه راه است. اگر بنده به تهران یا جای دیگری سفر کنم و در هنگام بازگشت در مسجد کرج نماز را چگونه باید بخوانم؟

بسمه تعالی، شکسته است بشرط آن که مسافت شرعی باشد.

[سؤال 2809] 1382

بسمه تعالی

ریاست محترم دفتر امام خمینی، با سلام به رهبر کبیر انقلاب و با درود به شهیدان به خون غلتان کشور جمهوری اسلامی ایران

چند سؤال برای من و تعدادی از رفیقانم پیش آمده که امیدوارم با جواب آن ها کمکی به ما به خاطر خداوند کریم کرده باشید، ان شاء الله.

1. من در شهری که متولد شده ام مدت 20 سال زندگی کرده ام و هنوز پدر و مادرم در آن جا هستند و من سالی یکی دو بار به دیدن آن ها می روم؛ بایستی نماز و روزه ام را چگونه ادا کنم؟

بسمه تعالی، اگر اعراض از آن محل نکرده اید، یعنی قصد نکرده اید که برای سکونت به آن جا برنگردید، نماز شما در آن محل تمام است.

2. فعلاً در شهری که زندگی می کنم، مدت 4 سال است که اقامت دارم ولی محل کارم از شهر، 8 کیلومتر فاصله دارد که هر روز مجبورم این فاصله را بروم و برگردم؛ ضمناً بعضی اوقات هم در

ص: 117

هفته ای یکی دو بار از پادگان هم به صحرا می رویم؛ در ماه، یکی دو شب هم در محل کارم بایستی باشم؛ لطفاً بنویسید که در شهر و در محل کارم به چه ترتیب بایستی نماز و روزه ام را بخوانم و بگیرم؟

بسمه تعالی، اگر در محل سکونت فعلی قصد توطن و ماندن همیشگی ندارید، بدون قصد ماندن ده روز در يك محل، در محل سکونت و محل کار حکم مسافر دارید.

3. عقیده دارم در شهر دیگری زندگی کنم، ولی تا حالا منزلی ندارم، لذا در ماهی یکی دو بار برای مدت دو سه روز می روم و بر می گردم، نماز و روزه ام را به چه ترتیب بایستی بخوانم و بگیرم؟

بسمه تعالی، بدون قصد توطن و قصد ماندن ده روز، حکم مسافر دارید.

4. هر نفر چند وطن دارد؟

بسمه تعالی، اشخاص مختلف هستند و بیش از دو محل وطن جدید، محل اشکال است.

[سؤال 2810] 908

3. آیا تهران یا مشهد یا هر دو، وطن من به حساب می آیند؟

بسمه تعالی، از مشهد مقدس تا اعراض نکردید، به حکم وطن باقی است و در تهران، بدون قصد توطن دائم، وطن محسوب نمی شود.

[سؤال 2811] 1383

بسمه تعالی

دفتر حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی

ضمن درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی و سلام بر تمام رزمندگان و شهدای راه اسلام، احتراماً؛ چند مسأله را در رابطه با احکام، خدمتتان معروض می دارم؛ و امید است ان شاء الله پاسخ این سؤالات ارسال گردد. با عرض پوزش

1. در رساله حضرت امام نوشته شده که: در صورت تردد در بقا و اقامت، اگر مدت اقامت طولانی شود، به حدی که عرفاً از اهل محل اقامت محسوب شود، حکم وطن بار می شود. سؤال این است که منظور از اقامت طولانی، مثلاً در حدود چند سال می باشد؟

2. فردی زادگاه و موطن اصلی وی در یکی از شهرستان های دور می باشد. فرد

ص: 118

مذکور، بعد از گذراندن مدت 18 سال در زادگاه و موطن اصلی خود، به عنوان تحصیل، عازم مثلاً تهران گردیده و فعلاً نیز بعد از اقامت مدت 5 سال در تهران، مردد است؛ یعنی در حال تردید است که آیا بعد از اتمام تحصیلات باید به شهرستان خود برود و یا در تهران باشد. بنا براین، تکلیف نماز و روزه این فرد، در حال حاضر در تهران و زادگاه وی به چه صورت است؟

3. فرد مذکور اگر هم تصمیم داشته باشد که بعد از اتمام تحصیلات به زادگاه خود برود، تکلیف نماز و روزه اش در حال حاضر، در خود تهران و زادگاهش به چه نحو است؟

بسمه تعالی، در زادگاه، تا از آن اعراض نکرده، حکم وطن مترتب است. و در محل تحصیل، حکم مسافر دارد و بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، نماز و روزه قصر است.

[سؤال 2812] 1384

بسمه تعالی 1361 / 8 / 30

محضر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

این جانب کارمند بهداری آذربایجان شرقی اعزامی به هشتروند می باشم، از تبریز تا هشتروند از هشت فرسخ بیشتر می باشد و برنامه شیفتم کارم را ماهانه می نویسند که گاهی بدون توقّف ده روز، در محل خدمتم به سر می برم - مثلاً شش روز در محل خدمت - و بدون توقّف ده روز، در محل وطنم تبریز به سر می برم - مثلاً سه و چهار روز - و گاهی ده روز کامل یا بیشتر در محل خدمت به سر می برم و در وطنم سه و چهار روز هستم که در این فرض، در محل خدمتم ده روز، کامل است ولی در وطنم کامل نمی باشد. این جانب مطابق رساله احکام امام خمینی عمل می کنم؛ در صورتی که يك عده از دوستانم و همکارانم قبول نمی کنند و می گویند که شهرستان هشتروند (محل خدمت) برایم وطن حساب می شود.

ص: 119

1. اولاً نماز و روزه من بدون توقف ده روز در محل خدمت و ثانیاً بدون توقف ده روز در محل وطنم (تبریز) چگونه می باشد؟

بسمه تعالی، در وطن، تا اعراض از آن نکرده اید، نماز تمام است و در محل خدمت، بدون قصد ماندن ده روز شکسته بخوانید.

2. نماز من موقعی که همراه بیمار هستم و بدون توقف یک روز هم در وطنم چگونه می باشد؟ ثانیاً اگر وقت شرعی در وطنم رسیده باشد، آیا نمازم را در وطنم بخوانم یا در محل خدمتم؟

بسمه تعالی، مخیر هستید و هر جا نماز خواندید، وظیفه همان جا را انجام دهید.

[سؤال 2813] 849

2. این جانب اهل ابهر می باشم و چندین سال است که به تهران آمده ام و در این جا مشغول کار می باشم؛ ولی در نظر دارم که پس از بازنشستگی و یا هر مورد دیگری مجدداً به ابهر - یعنی زادگاهم - مراجعت نمایم و در آن به کار کشاورزی مشغول گردم. خواهشمند است وضع نماز و روزه ام را در مسافت کمتر از 10 روز به ابهر بیان بفرمایید؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، ابهر به حکم وطن باقی است و نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2814] 1385

بسمه تعالی

حضور محترم رئیس دفتر امام خمینی در قم

محترماً به استحضار می رساند: زنی هستم اهل شهرستان دزفول که در این شهر بزرگ شده ام و زادگاه اصلی من، همان شهر نامبرده می باشد. حال با مردی زندگی می کنم که شغل او در کارخانه کاغذ سازی می باشد که فاصله کارخانه تا دزفول، حدود 65 کیلومتر می باشد. شوهرم در دزفول بزرگ شده و اهل دزفول می باشد و ملک پدری از خودش ندارد؛ فقط یک خانه دولتی در محل کارخانه هفت تپه داریم.

ص: 120

خواستیم سؤال کنیم: نماز و روزه من و شوهرم به چه صورت می باشد؟ و آیا اگر به دزفول مراجعت کردیم، مسأله ما چه صورتی به خود می گیرد؟

ضمن عرض سپاسگزاری از جواب آن مسئول دفتر، خواهشمند است هرچه زودتر ما را راهنمایی بفرمایید.

بسمه تعالی، تا از وطن خود اعراض نکرده اید، در آن جا نماز و روزه تمام است و در غیر وطن، بدون قصد ماندن ده روز، حکم مسافر دارید و نماز شکسته است.

[سؤال 2815] 1386

بسمه تعالی

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب

با عرض سلام و درود بی پایان بر امام امت، خمینی بت شکن و سلام بر همه شهیدان به خون خفته انقلاب اسلامی ایران؛ محترماً به عرض می رساند که این جانب 25 سال پیش در روستایی از روستاهای شهرستان کرج که حدوداً 40 کیلومتر تا کرج فاصله دارد به دنیا آمدم و تا 13 سالگی در همان جا زندگی می کردم؛ بعد از آن به علت عدم وجود دبیرستان، برای ادامه تحصیل به تهران آمدم، البته خانواده ام در آن جا ماندند. بعد از دو - سه سالی که من در تهران بودم، باز هم پدر و مادرم به خاطر این که خواهران و برادرانم نمی توانستند در آن روستا تحصیل کنند مجبور شدند به تهران بیایند. مدت 10 سالی در تهران بودیم و در این میان، پدر و مادر و همه ما اکثر اوقات و تعطیلی ها به آن روستا می رفتیم و پدرم در آن جا به کشاورزی مشغول می شد. (قابل توجه است که ما در آن جا ملک و زمین و آب و خانه داریم) بعد از آن، من شغل مقدس آموزگاری را انتخاب کرده و به کرج آمدم و پدر و مادرم و خانواده ام هم با من آمدند و در کرج سکنه گزیدیم ولی در این میان، آن روستا را که ظاهراً به عنوان يك وطن آن را تلقی می کردیم، ترك نکردیم؛ خواهشمندم در مورد وطن بودن آن روستا و

ص: 121

چگونگی نماز و روزه ما در آن جا توضیح بفرمایید. قابل توجه است که:

1. این روستا، روستای آباء و اجدادی ما است.

2. ما کرج و هر شهر دیگری را که سکونت کنیم اگر بخواهیم می توانیم ترك کنیم، ولی آن روستا را نه.

3. اکثر اوقات می شود که ما يك ماه و بیشتر و یا کمتر به آن جا می رویم و می مانیم.

بسمه تعالی، در فرض مسأله، روستای مزبور وطن اصلی شما محسوب می شود و نماز و روزه شما در آن جا تمام است.

[سؤال 2816] 1387

بسمه تعالی

اگر کسی از شهر محل تولد خود رفته و در شهر دیگری اقامت گزیده باشد و قصد اقامت در شهر محل تولد خود را هم نداشته باشد فقط برای دیدار، بنا به مقتضا به آن جا برود. ضمناً آن شهر وطن همیشگی پدر و مادر و اجداد او بوده است. نماز و روزه در آن شهر (محل تولد) چگونه است؟

بسمه تعالی، در صورتی که اعراض از آن نکرده باشد، در آن جا باید نماز را تمام بخواند.

[سؤال 2817] 1388

بسمه تعالی

با سلام و درود به رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی

چند تا سؤال برایم پیش آمده که تقاضای جواب دارم:

1. من در شهری که متولد شده ام، مدت 20 سال یا بیشتر زندگی کردم؛ ولی حالا به علت شغل و تغییر زندگی مجبور شده ام که به شهر دیگری مهاجرت کنم. با توجه به این که سالی یکی دو بار به زادگاهم می روم، نماز و روزه ام را به چه ترتیب بایستی انجام دهم؟

ص: 122

بسمه تعالی، تا از زادگاه خود اعراض نکرده اید، نماز شما در آن جا تمام است و بدون قصد توطن یا قصد اقامه ده روز در محل جدید، حکم مسافر دارید.

2. در شهری که فعلاً زندگی می‌کنم، مدت سه چهار سال است که اقامت دارم؛ ولی از خانه ام تا محل کارم هشت کیلومتر است که این فاصله را در روز بایستی بروم و برگردم و گاهی در ماه، دو سه بار مجبورم که شب از محل کارم بخوابم برای مدت 24 ساعت، و گاهی در روزها چند کیلومتر از محل کارم دورتر هم می‌روم و بر می‌گردم. لطفاً بفرمایید که نماز و روزه ام را در خانه به چه ترتیب و در محل کارم به چه ترتیب بایستی انجام دهم؟

بسمه تعالی، اگر خانه شما در غیر وطن شما است، در آن جا و در محل کار حکم مسافر دارید.

3. در نظر دارم در شهر دیگری، بعد از بازنشسته شدنم زندگی کنم؛ ولی در آن شهر خانه یا زمینی هنوز ندارم؛ ولی در ماه، دو سه بار می‌روم و دو سه روز می‌مانم. در آن جا نماز و روزه ام را به چه ترتیب بایستی انجام دهم؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

4. بفرمایید که کجا وطن اصلی و کجا وطن فرعی من است؟

بسمه تعالی، وطن اصلی، محلی است که شخص در آن به دنیا آمده و بزرگ شده است؛ و وطن غیر اصلی، محلی است که انسان در آن جا با قصد این که همیشه در آن ساکن باشد بماند.

[سؤال 2818] 1442

2. کسی از زادگاهش به شهر و یا ده دیگری رفته و در سال، یک ماه و یا کمتر از یک ماه به وطنش می‌آید و این یک ماهش، به صورت 5 روز و یا 8 روز می‌باشد، نمازش قصر می‌باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، در وطن نماز تمام است؛ مگر از آن جا اعراض کرده باشد.

[سؤال 2819] 1389

بسمه تعالی

با درود به روان پاک شهیدان از صدر اسلام تا کنون و با سلام به شما برادران حزب الله، راهنمای امت روح الله

ص: 123

برادران عزیز سؤالاتی برای من پیش آمده که امیدوارم جوابش را ارسال دارید.

1. من در روستایی متولد شده ام و تا سن 18 سالگی در آن جا سکونت داشته ام؛ ولی حالا چند سال است که از آن روستا به شهر دیگری آمده ام؛ ولی سالی یکی دو بار مرخصی می گیرم و پهلوی پدر و مادرم برای مدت کمی می روم. نماز و روزه ام را به چه ترتیب بایستی انجام دهم؟

بسمه تعالی، روستای مذکور، وطن اصلی شما است و تا از آن اعراض نکرده اید، نماز شما در آن تمام و روزه صحیح است.

2. من نظامی هستم و حالا مدت سه سال یا بیشتر است که در شهری سکونت دارم که محل کارم از

خانه ام هشت کیلومتر دور است و شش روز هفته بایستی این مسافت را بروم و برگردم. ضمناً در ماه، یکی دو بار مجبورم در پادگان به عنوان نگهبان شب بمانم برای مدت 24 ساعت. در هفته، یکی دو بار هم چند کیلومتر از پادگان دورتر می رویم و بر می گردیم. شما بفرمایید که نماز و روزه ام را به چه ترتیب بایستی انجام دهم؟ در خانه چطور و در محل کار چطور؟

بسمه تعالی، در محل مذکور، حکم مسافر دارید که بدون قصد ماندن در محل واحد، نماز شکسته و روزه صحیح نیست.

3. قصد دارم در شهر دیگری زندگی کنم و وطن اصلی من باشد؛ ولی تا کنون در آنجا زمین یا خانه ندارم؛ اما ماهی یکی دو بار برای مدت دو - سه روز می روم و می مانم. در این شهر به چه ترتیب بایستی نماز و روزه ام را انجام دهم؟

بسمه تعالی، چنانچه شهری را محل سکونت دائم قرار دهید وطن شما می گردد و لازم نیست زمین و خانه داشته باشید.

[سؤال 2820] 1390

بسمه تعالی 1361 / 3 / 23

ساحت مقدس حضرت سید الانام و حجت الاسلام، آیت الله العظمی فی الارضین، آیت الله خمینی، دام ظلّه العالی

1. اعراض از وطن به چه وضع ثابت می شود؟ و آیا کسی که از وطن اصلی هجرت نموده ولی دائماً در بین سال به آن جا رفت و آمد دارد و سالی چند هفته یا يك ماه یا

ص: 124

بیشتر یا کمتر در آن جا به سر می برد و خانواده خویش را نیز گاهی به وطن اصلی می برد، اگر چه یقین دارد که تا آخر عمر امکان زندگی دائم در این وطن برایش نیست، آیا برای این شخص، حکم وطن دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، زندگی در تمام سال تا آخر عمر میزان نیست. اگر تا آخر عمر بنا دارید سالی چند مدت در آن جا زندگی کنید، به حکم وطن باقی است.

2. در صورت صدق وطن، برای فرزندان متولد در وطن مستجد نیز حکم وطن دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، برای آن ها وطن اصلی شما حکم وطن ندارد.

3. برای فرزندان که در وطن اصلی به دنیا آمده و سپس با والدین هجرت کرده اند، آیا وطن اصلی حکم وطن دارد یا نه؟

بسمه تعالی، تاپس از بلوغ از آن جا اعراض نکردند، برایشان حکم وطن دارد.

4. شرط زندگی فرزندان با والدین در وطن اصلی چه مدت است؟ آیا با يك سال و دو سال و بیشتر، وطن صدق می کند یا همان طوری که بعضی از علما فتوا داده اند، در صورتی برای آن ها وطن است که در آن جا بالغ شده باشند؟

بسمه تعالی، ماندن تا زمان بلوغ شرط نیست و تا اعراض نکردند، حکم وطن دارد.

[سؤال 2821] 1510

2. در زادگاهم با توجه به این که سالی یکی - دو مرتبه پهلوی پدر و مادرم می روم، نماز و روزه ام را به چه ترتیب بایستی بخوانم و بگیرم؟

بسمه تعالی، وطن اصلی تا اعراض نشده، به حکم وطن باقی است.

[سؤال 2822] 1391

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر عظیم الشان و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، نایب الامام، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، امید مستضعفان جهان با احترام؛ استدعا می شود به چند سؤال حقیر پاسخ مرحمت فرمایید.

1. وطن اصلی و زادگاهم نوکنده می باشد که يك دستگاه ساختمان شخصی در

ص: 125

سال 43 احداث نموده و چند سال در آن جا سکونت داشتم. به علت آن که کارمند دولت می باشم، به گرگان منتقل شده و با استفاده از وام کارمندی، یک دستگاه خانه به ناچار برای خود خریده و در آن جا سکونت کرده ام. از خانه نوکنده خود که سه اتاق دارد، دو اتاق را به اشخاصی اجاره داده و یک باب اتاق آن را برای خود فرش کرده و نگه داشته و در تابستان ها با استفاده از مرخصی - با خانواده - به آن جا رفته، چند هفته ای توقف می نمایم و در هر ماه هم یک بار به آن جا رفته و بعضی اوقات، یک تا پنج روز در آن جا توقف می نمایم. حدود دو هکتار زمین هم دارم که مقداری را به اشخاصی اجاره می دهم. آیا با داشتن خانه مسکونی و ملک زراعی در دو محل رفت و آمد مرتب در ماه و احتمال برگشت در ایام بازنشستگی، نماز و روزه این جانب چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، وطن اصلی تا از آن اعراض نکنید، به حکم وطن باقی است؛ و در محل سکونت فعلی اگر قصد زندگی دائمی دارید، حکم وطن مترتب می شود، وگرنه در آن جا حکم مسافر دارید که بدون نیت اقامت ده روز، نماز قصر است.

2. مادرم در سال 1351 در سن 70 سالگی مرحوم شده پدرم در آن سال، 81 سال داشت؛ کوچک ترین اولاد مادرم من می باشم که 37 سال در آن زمان داشتم. بعد از گذشت ایام هفت و صباح، جهت پرداخت بدهی های آن و رسیدگی به اموال داخل صندوقی مادر، به اتفاق اکثریت ورثه مادرم و به اتفاق پدر، صندوق آن مرحومه را باز کرده؛ مقداری لباس بود که پدرم بین بچه ها تقسیم کرده بود و مقداری هم طلا و نقره که پس از صورت برداری بعد از چند روز دیگر به این جانب داده که بفروشم و بدهم بابت هزینه ایام هفت و صباح؛ چون اکثریت هزینه را حقیر ضامن و عهده دار شده بودم. وقتی زیر ورقه صورت اموال داخل صندوقی را پدرم امضا کرده بود، حقیر هم به مبلغ 14000 ریال در بازار به فروش رسانده و وجه آن را بابت بدهی - به دستور پدر - به اشخاص دادم. تا سال 1352 که پدرم حیات داشته، ورثه - بنا بر احترام - چیزی اظهار نکرده بودند؛ تا این که بعد از فوت پدر مرتب نامه نوشته بودند که باید طلاآلات را بیاوری بین ما تقسیم کنی.

سؤال می شود که آیا این فروش که با اجازه پدر بوده چگونه می شود؟ صحیح بوده یا خیر؟ و اگر

صحیح نبوده، آیا بنده باید همان مبلغ 14000 ریال را عیناً بین آن‌ها تقسیم کنم، یا به قیمت امروز که 10 سال گذشته است؟ استدعا می‌شود جواب را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، اگر ورثه، فروش طلاجات را امضا نکنند، می‌توانند هر یک سهم الارث خود را به قیمت فعلی از فروشنده مطالبه نمایند.

[سؤال 2823] 1392

بسمه تعالی 1361 / 4 / 25

سرپرست محترم دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

این جانب اهل شهرستانک، از توابع کرج، مدت چهل و پنج سال است در تهران مقیم می‌باشم و به تناوب، به مدت های یک ماه تا یک روز به شهرستانک که در صد کیلومتری تهران می‌باشد رفت و آمد می‌نمایم. با توجه به این که این جانب در شهرستانک، متولد و در آن جا آب و ملک و کمی هم درآمد دارم و اعراض از وطن هم نکرده و اگر خدا خواست قصد مراجعت دارم، لذا خواهشمند است فتوای امام را در مورد نماز و روزه این جانب و فرزندان تحت تکفل و فرزندان غیر تحت تکفل، مطلع و ارسال فرمایید.

بسمه تعالی، در وطن اصلی، تا از آن اعراض نکردید، نماز و روزه تمام است. و فرزندان اگر آن محل، وطنشان نبوده، در آن جا حکم مسافر دارند.

[سؤال 2824] 1393

بسمه تعالی 1361 / 9 / 10

با آرزوی عمر طولانی برای رهبر عالی قدرمان و پیروزی اسلام در سراسر جهان و نابودی کفر جهانی

دو مسأله برای بنده هست که می‌خواستم از خدمت امام سؤال شود و با توضیح کامل برای این حقیر جواب فرمایید.

1. بنده در تهران، متولد و بعد از 25 سال یعنی پنج سال پیش به کرج آمده‌ام، در

ص: 127

حالی که کار بنده در تهران است و اکنون از مغازه ارثیه پدر که دو برادرم نیز در آن مشغولند، سهمی نیز به من می رسد. لازم به توضیح است که اکنون علاقه و دلبستگی آن چنانی به کرج - که منزل شریکیمان است - ندارم و قرار هم هست که اگر مشتری خوبی پیدا شود بفروشیم و معلوم هم نیست که کی به فروش برسد و ما به تهران برگردیم - شاید يك سال دیگر - و معلوم هم نیست که در تهران بتوانم مجوز دریافت دارم. لذا خواهشمندم بفرمایید: تکلیف این حقیر در رابطه با نماز و روزه چگونه است؟

بسمه تعالی، در تهران که وطن اصلی شما است، بدون اعراض، حکم وطن باقی است و در کرج، بدون قصد توطن و قصد اقامه ده روز، حکم مسافر دارید.

2. برادری می گفت مدت نه سال است که در شرکتی مشغول به کار هستم و با کوشش خستگی ناپذیری - چه در شهرستان ها و چه در مرکز - برای آن شرکت زحمت کشیده ام و اکنون آن شرکت در حال

انحلال است و بنده مقداری جنس - لوازم یدکی و لوازم منزل - که حدود ده هزار تومان است را در نزد خود نگه داشته؛ چرا که در طی این نه سال، حقوق قابل توجهی نداده و اکنون می خواهند با مبلغی ناچیز بنده را به خاطر انحلال شرکت باز خرید کنند. البته بایستی گفته شود که نظیر من 300 نفر دیگر هم هستند که در حال اخراج و باز خرید هستند. حالا بفرمایید: آیا می توانم این مقدار جنس را به عنوان حق ضایع شده خود بدانم یا این که به هر شکل که هست به صاحبش برگردانم؟ خیلی ممنون می شوم.

بسمه تعالی، اگر حقوق قرار دادی به شما داده شده، حق تقاض ندارید و باید مال را به شرکت رد کنید.

[سؤال 2825] 1394

بسمه تعالی 11 / 1 / 1361

حضور محترم رهبر انقلاب و مرجع تقلید، حضرت امام خمینی، مدّ ظله

با نهایت احترام؛ در مسأله 1329 رساله احکام آن رهبر عالی قدر آمده است که «محلّی را که انسان برای اقامت و زندگی خود اختیار کرده وطن او است؛ چه در آن جا

ص: 128

به دنیا آمده و وطن پدر و مادرش باشد یا خودش آن جا را برای زندگی اختیار کرده باشد».

سؤال: شخصی که پدر و مادر و خودش در تهران متولد شده، به شرح مسأله بالا، تهران، وطن، محل اقامت و زندگی او است. او در تهران ازدواج نموده و صاحب سه اولاد شده. به حکم اجبار، مدتی از تهران جلای وطن نموده بدون این که محل سکونت خود را در تهران تغییر داده باشد. اکنون که اجبار جلای وطن برطرف شده، به تهران مراجعت نموده است. آیا کما فی السابق، تهران محل اقامت و زندگی و وطن او است یا جلای وطن اجباری، اعراض محسوب می شود؟

از خدای متعال، سعادت و سلامت آن رهبر عزیز را مسئلت دارم.

بسمه تعالی، اگر اعراض نکرده، محلی که وطن او بوده، به حکم وطن باقی است و بدون قصد اعراض، اعراض محقق نمی شود.

[سؤال 2826] 1395

بسمه تعالی 1361 / 5 / 21

محضر مبارك آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

شخصی است که وطن اصلی او در دهات کاشان است و در آن جا خانه و کشاورزی دارد و اعراض هم ننموده و سالیانه، چندین مرتبه برای کار کشاورزی و سرکشی به آن و خانه خود به دهکده مسافرت می نماید؛ لکن محل کار اصلی او در تهران است و سکنا هم دارد. لطفاً بیان فرمایید: در مورد نماز و روزه چه تکلیفی دارد؟

همچنین اشخاصی هستند که اهل دهکده هستند و موطن اصلی آن ها آن جا است و مالکیت هم دارند و خانه هم در دهکده دارند؛ لکن محل کارشان در تهران است و سالیانه و ماهیانه، چندین مرتبه برای انجام کاری یا برای صلۀ ارحام به وطن اصلی خود می روند و اعراض هم نکرده اند. این اشخاص چه تکلیفی دارند؟

باز هم اشخاصی هستند که وطن اصلی آن ها آن جا است؛ اما محل کارشان جای دیگر است و اعراض هم نکرده اند و سالی چند مرتبه برای دیدن والدین و ارحام به

ص: 129

دهکده مسافرت می کنند. تکلیفشان چیست؟

دیگر اشخاصی که خانه و زندگی و عائله آن ها در دهکده است و محل کارشان تهران یا جای دیگر است، آن ها چه تکلیف دارند؟

تقاضا داریم در موارد فوق، ما را راهنمایی و یاری فرمایید.

بسمه تعالی، در تمام موارد فوق، وطن اصلی تا از آن اعراض نکردند، به حکم وطن باقی است و نمازشان در آن جا تمام است.

[سؤال 2827] 1418

2. چنانچه در مسأله فوق زن از وطن پدر و مادری خود (مشهد)، اعراض نکرده باشد، هنگام قصد اقامت در مشهد در ایام کمتر از ده روز،

نماز او چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، تمام است.

[سؤال 2828] 1396

بسمه تعالی 30 / 5 / 1361

حضور محترم جناب حجت الاسلام والمسلمین، رهبر عالی قدر و بنیان گذار جمهوری اسلامی، امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

این فدوی بعد از رحلت آقای حکیم، مقلد حضرت عالی بودم؛ ولی غسل جمعه را پیروی از آقای خوبی نموده و به همان غسل نماز

خواندم و در ثانی، بنده سال 1360 حیاطی در قم ساختم؛ به عنوان منزل و محل کسبم در دورود است. چون از آقایان روحانی شنیدم از

قول آقای گلپایگانی که فرموده شخص از مکانی که صرف نظر نکرده، می تواند نمازش را تمام بخواند، بنده چون از دورود صرف نظر نکردم

و محل کسبم دورود است، استدعا دارم بنده را از نگرانی در آورید که به اشکال برخورد نکنند. والسلام علی من اتبع الهدی

بسمه تعالی، محل کسب و کار، میزان نیست. اگر محل مزبور وطن شما بوده، تا از آن اعراض نکردید، به حکم وطن باقی است.

ص: 130

بسمه تعالی 1361 / 3 / 29

محضر مبارك رهبر عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی خمینی

محترماً به عرض مبارك می رساند که در این مسأله شرعیه چه می فرمایید که عیال حقیر از ده فرسخی شهر است؛ گاهی به دیدن اقوام و خویشان خویش می رود. نماز و روزه عیال حقیر چگونه است؟

و دیگر این که شیر زن خوردنش چگونه می باشد؟

بسمه تعالی، تا از وطن خود اعراض نکرده، نماز و روزه او تمام و صحیح است و خوردن شیر زن حرام نیست.

[سؤال 2830] 1398

بسمه تعالی

خدمت رهبر انقلاب و مرجع تقلید، امام خمینی، سلام علیکم

مسأله ای که برای ما پیش آمده، مسأله ای است شرعی و آن مسأله، دو وطنه است.

1. ما تهران زندگی می کردیم و بعد از 50 سال از روی اجبار به قرچک نقل مکان کردیم و از قرچک تا تهران، چهار فرسخ است رفتن، و چهار فرسخ برگشت، ضمناً ما در تهران ارثی از پدر داریم. آیا وقتی به تهران بیاییم، حکم مسافر را داریم یا خیر و نماز و روزه ما به چه صورت است؟ البته ما قصد برگشت داریم به وطن خود که تهران است.

بسمه تعالی، وطن اصلی تا اعراض نشده، به حکم وطن باقی است و نماز و روزه در آن جا تمام و صحیح است.

[سؤال 2831]

2. نماز و روزه هایی که ما قبلاً گرفتیم؛ یعنی وقتی به تهران رفتیم، روزه را درست و نماز را تمام خوانده ایم. بنابراین تکلیف ما را روشن نمایید.

بسمه تعالی، گذشت در بالا که در وطن تا اعراض نشده، نماز تمام و روزه صحیح است.

3. در رابطه با نماز شب، آیا نماز شب ارتباط با خدا نیست؟ آیا درست است انسان هر چقدر که می خواهد «الْعَفْوُ» و «أَسَّ تَغْفُرُ اللَّهُ رَبِّي وَآتُوبُ إِلَيْهِ» بگوید یا خیر؟

بسمه تعالی، ترتیب نماز شب در رساله عملیه و در کتب ادعیه مذکور است.

[سؤال 2832] 1136

3. زنانی که بدون التفات (از اعراض و عدم اعراض) از وطن اصلیشان، به شهر شوهر می روند، و پس از التفات هم لابد قصد دارند که اگر زناشویی شان تا آخر عمر برقرار و باقیماند، در شهر شوهر اقامت، و الاً به وطن اصلیشان برگشت نمایند، بفرمایید که حکم نماز و روزه این زن ها در ورود به وطن اصلیشان چه می باشد؟

بسمه تعالی، وطن اصلی تا از آن اعراض نشده، به حکم وطن باقی است.

[سؤال 2833] 1277

2. وضع عباداتم در مدت مسافرت به فیض آباد چگونه است؟

بسمه تعالی، فیض آباد اگر وطن اصلی بوده و از آن اعراض نکردید، به حکم وطن باقی است.

[سؤال 2834] 1399

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه، سلام علیکم

این جانب متولد علویجه مدت پنج سال است که کارمند دولت در دانشگاه هستم و محل کارم بین اصفهان و علویجه، در پنج کیلومتری اصفهان می باشد و دارای منزل و باغاتی در علویجه - 120 کیلومتری اصفهان - و همچنین خانه ای نیز در اصفهان می باشم که زن و فرزندان کوچکم در علویجه، و فرزندان بزرگم در اصفهان تحصیل و زندگی می کنند و در طول هفته، پنج روز در اصفهان زندگی می نمایم و بر سر کار

ص: 132

می روم و دو روز آخر هفته را به علویجه نزد خانواده ام می روم و به کارهای کشاورزی خود می پردازم.

ضمناً از وطن خودم یعنی علویجه اعراض نکرده ام و مصمم هستم پس از بازنشستگی به علویجه رفته و در آن جا زندگی کنم تا اموراتم اصلاح شود؛ و در حال حاضر به علت ناراحتی جسمی و عدم امکان انجام کارهای سنگین، بالا جبار مشغول هر دو کار در اصفهان و علویجه هستم؛ چون یکی از این کارها به تنهایی از لحاظ مادی زندگی را تأمین نمی کند. در مدت پنج سال گذشته، هم در اصفهان و هم در علویجه نماز را تمام می خواندم و همچنین روزه می گرفتم؛ ولی حالا نسبت به وضع خودم شك نموده ام که آیا بایستی نماز را شکسته بخوانم یا تمام؟ و همچنین در مورد روزه. لازم به تذکر است که قبل از پنج سال گذشته، مسائل شرعی را طبق فتاوی آیت الله بروجردی عمل می نمودم. خواهشمند است تکلیف این جانب را در این مورد روشن فرمایید که در مورد نماز و روزه چگونه عمل نمایم؟

بسمه تعالی، محل تولد که وطن اصلی شما بوده، تا از آن جا اعراض نکردید، به حکم وطن باقی است و نماز و روزه شما در آن جا تمام است و در اصفهان اگر قصد زندگی دائم ندارید، حکم مسافر دارید که نماز و روزه قصر است. و نماز و روزه گذشته در اصفهان و محل کار، اگر مخالف وظیفه مسافر انجام گرفته قضا دارد.

[سؤال 2835] 1400

بسمه تعالی 4 / 12 / 1361

امام عزیز! سلام

کسی که برای قصد تحصیل به شهر آمده - مثلاً تهران - و چند سالی است که در آن جا می باشد، حال که می خواهد برای دیدن پدر و مادر خود به شهرستان برود و یکی دو روز در آن جا بماند، نماز و روزه اش چگونه است؟

ص: 133

دوستت دارم خمینی عزیز از ته قلب؛ ای اماما دعا کن شهید شوم؛ دعا کن.

بسمه تعالی، در وطن، تا از آن اعراض نکرده، حکم وطن باقی است و نماز و روزه تمام است.

[سؤال 2836] 1401

بسمه تعالی 10 / 3 / 1361

مسئول محترم دفتر امام خمینی، با عرض سلام و آرزوی پیروزی لشکریان اسلام، خواهشمند است به دو سؤال دینی این جانب پاسخ بفرمایید.

1. این جانب اهل رشت می باشم و چندین سال است که در تهران ساکن می باشم و محل کارم نیز در تهران می باشد و ازدواج نموده ام و منزلی نیز خریداری کرده ام. با توجه به این که در حال حاضر تصمیمی در مورد بازگشت به شهر خود - یعنی رشت - را ندارم، خواهشمند است بفرمایید: در مسافرت های کمتر از ده روز، وضع نماز و روزه ام به چه صورت می باشد؟

بسمه تعالی، در وطن، تا اعراض از آن نکرده اید، نماز تمام و روزه صحیح است و در غیر وطن، نماز شکسته و روزه صحیح نیست.

2. آیا در دادن فطریه می بایست معادل سه کیلو قوت سالیانه را داد یا نه، هر کدام که داده شود کفایت می کند؟ یعنی اگر من در عرض سال غالباً برنج مصرف می نمایم، می توانم در موقع دادن فطریه، سه کیلو گندم و یا وجه آن را بدهم یا خیر؟

بسمه تعالی، قوت غالب یا قیمت آن را بدهند؛ و گندم یا قیمت آن کافی است.

[سؤال 2837] 1402

بسمه تعالی

مسئول محترم دفتر امام خمینی

بنده در دهی با پدر و مادرم بزرگ شدم و در حال حاضر، در شهری که با ده، سی کیلومتر فاصله دارد، با داشتن خانه شخصی زندگی می کنم و هر چند وقت، به ده مزبور

ص: 134

رفت و آمد می نمایم و علاقه مند به آن جا هستم و پیش پدر و مادر - که پدرم، خانه شخصی در ده دارد - احساس می کنم منزل خودم هستم و خیال هم ندارم جهت سکونت دائم به ده برگردم. تقاضای من این است که بفرمایید: در آن ده، نماز تمام بخوانم یا شکسته؟ بسمه تعالی، اگر از ده اعراض نکرده اید، به حکم وطن باقی است و باید در آن جا نماز را تمام بخوانید.

[سؤال 2838] 1403

بسمه تعالی 1361 / 9 / 14

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب اسلامی ایران، آیت الله العظمی امام خمینی

با آرزوی طول عمر برای آن وجود شریف، خواهشمند است به سؤال زیر پاسخ فرمایید:

مدت چهل سال است که جهت امرار معاش، از وطن خود سمنان، به شهیرزاد - 24 کیلومتری آن - رفتم. با توجه به این که علاقه به وطن خود دارم و اعراض هم نکردم، نماز و روزه من در وطنم درست است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از وطن اعراض نکرده اید، در آن حکم وطن باقی است و در محل سکونت فعلی، بدون قصد توطن و ماندن ده روز، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2839] 1404

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، پس از عرض سلام و تحیت، استدعا دارم به سؤالات زیر جواب مرقوم فرمایید:

1. دختری که شوهر اختیار نمود، در مسافرت به وطن اصلی، نمازش تمام است و

ص: 135

یا شوهر کردن دختر به منزلهٔ اعراض بوده و در مسافرت، تابع شوهر می باشد؟ و علاوه، اصولاً دختر وقتی - در سال و یا ماه - تنها و یا با شوهر، چند روزی به منزل پدر و مادر می آیند، تکلیفشان چیست؟

بسمه تعالی، تابع قصد خود دختر است. اگر قصد اعراض از وطن اصلی خود نکرده، در آن محل نمازش تمام و روزه او صحیح است.

2. بچه ای که در شهری متولد و قبل از بلوغ، به اتفاق والدین در محل دیگری وطن اختیار نموده اند، اکنون پس از بلوغ و مقلد بودن و در مسافرت به محل تولد، آیا وطن اصلی حساب و نمازش تمام

است و یا مسافر می باشد؟

بسمه تعالی، اگر از وطن اصلی (محل تولد) اعراض محقق نشده - یعنی قصد این که دیگر برای سکونت به آن جا برنگردد ندارد - باقی بر حکم وطن است.

3. پول هایی که بدون نشانه پیدا می شود - و یا به طور کلی صدقات - را می شود به حساب 100 امام واریز کرد یا نه؟

بسمه تعالی، بنا بر احتیاط، از طرف صاحبش به فقیر صدقه دهند.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگهدار، والسلام علیکم ورحمة الله

[سؤال 2840] 1405

بسمه تعالی

حضرت آیت الله، امام خمینی، دام ظلّه العالی

مدتی است مشغول خدمت مقدس سربازی می باشم و چون مرخصی سالانه ام مصادف با ماه مبارک رمضان شده است، از آن حضرت استدعا دارم بفرمایید: در مرخصی که به وطن اصلی خویش (یعنی زادگاهم) که فاصله اش بیش از حد ترخص است می روم و نظر به این که کمتر از ده روز نیز می خواهم در منزل بمانم، آیا نماز را باید کامل خوانده، روزه نیز بگیرم یا خیر؟

با آرزوی عزت مسلمین و طول عمر برای حضرت عالی

بسمه تعالی، تا از وطن اصلی اعراض نکرده اید، نماز تمام است.

ص: 136

بسمه تعالی

سرپرست محترم دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

ضمن عرض سلام به حضور مبارك رهبر كبير انقلاب اسلامی و درود فراوان به روان شهدای انقلاب اسلامی، خواهشمند است سؤال زیر را از محضر مبارك امام، مدّ ظلّه العالی استفتا و نتیجه را برای این جانب ارسال فرمایید.

این جانب محل زندگی دائمی ام در تهران می باشد؛ ولی در یکی از روستاهای اصفهان به دنیا آمده ام و در آن جا نیز مقداری آب و ملك و منزل مسکونی که البته مالکیت آن، متعلق به پدرم می باشد داریم. در طول سال گاهی به آن جا مسافرت می نمایم که بعضی از این مسافرت ها، مدت زیاد (ده روز تا چند ماه) و بعضی دیگر، چند روز بیشتر طول نمی کشد. خواهشمند است مشخص کنید که نمازهای یومیّه، در آن جا شکسته است یا خیر؟ و نیز همچنین نماز و روزه پدر و مادرم که در آن جا به دنیا آمده اند و مالکیتی نیز دارند؟ با این توضیح که محل زندگی اصلی آن ها در تهران می باشد.

بسمه تعالی، وطن اصلی تا از آن اعراض نکرده، به حکم وطن باقی است و نماز و روزه در آن جا تمام است.

[سؤال 2842] 1407

بسمه تعالی

مسئول محترم دفتر امام خمینی مدّ ظلّه العالی

هدف از تحریر این ورقه به دفتر امام، پرسش يك سؤال شرعی می باشد. از امام بخواهید کسانی که از ایشان تقلید می کنند، در شرایط زیر چه باید بکنند؟

افرادی که بیشتر از 24 کیلومتر از محل اصلی خود دور هستند؛ مثلاً کسی که محل اصلی اش شهرستان کرج است اما در تهران کار می کند و همان جا خانه کرایه دارد اما

هفته ای يك بار به محل اصلی خود - یعنی كرج - پیش پدر و مادر سری می زند و در حال حاضر هم تصمیم دارد که اگر خداوند بزرگ بخواهد، در تهران زندگی تهیه کند و در همان جا مقیم شود، در این شرایط نماز و روزه او چگونه باید باشد؟

یا مثلاً کسی که اهل كرج است و شغلش معلمی است و در تهران به تدریس مشغول است و همان جا خانه نیز کرایه کرده است و در این مدت که مدرسه ها باز است، هفته ای يك بار به كرج سری می زند و تابستان هم به كرج می آید و تعطیلات را در محل اصلی خود سپری می کند و تصمیم هم دارد که اگر پولدار شود خانه ای در تهران بخرد و همان جا بماند به عنوان وطن جدید، در این شرایط، نماز و روزه او چگونه است؟ والسلام

بسمه تعالی، وطن اصلی تا اعراض نکرده، به حکم وطن باقی است و محل کار را تا وطن برای زندگی دائمی قرار نداده، حکم وطن ندارد.

[سؤال 2843] 1408

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی، حضرت امام خمینی، دام عزه، پس از عرض سلام، مسائل ذیل را پاسخ بفرمایید:

1. وطن اصلی خود و اجدادم مزینان است. مدت قریب سی سال است برای امرار معاش، وطنم را ترك و در تهران و گنبد کاووس و مشهد ساکن بوده و هستم و هر ساله برای ایام عاشورا و مراسم سوگواری سالار شهیدان، حضرت ابا عبد الله علیه السلام بنا به وظیفه ای که دارم، به مزینان می روم و تا حالا در ایام مذکور، نمازم را درست می خوانده ام با توجه به این که وطنم می باشد، و ضمناً امور زندگیم در آن جا نمی گذرد.

آیا درست عمل نموده ام یا خیر؟

بسمه تعالی، وطن اصلی تا اعراض از آن نشده، به حکم وطن باقی است.

2. چون ساکن شهرهای مختلف بوده ام لذا از مزینان و تهران و گنبد و مشهد، اولاد دارم. تکلیف آنان در

ص: 138

نماز در مزینان چیست؟ و آیا وطن من وطن آنان هم هست یا زادگاه آنان وطنشان می باشد؟

بسمه تعالی، وطن اصلی شما وطن آنان محسوب نمی شود؛ مگر آن که خودشان آن جا را برای خود وطن قرار دهند.

3. پسری دارم که در تهران زندگی می کند. برای دیدار او که به تهران می روم، در تهران نماز شکسته است یا خیر؟

بسمه تعالی، تهران را اگر وطن قرار ندادید، در آن جا حکم مسافر دارید.

4. منزل مسکونی خود را فروخته ام و زمینی خریده و مشغول ساختمان آن می باشم. آیا وجوهات به همه آن تعلق می گیرد یا بر باقیمانده آن تعلق خواهد گرفت چون در شهرستان که بودم، در زمان مرحوم آیت الله شاهرودی رحمه الله منزل مسکونیم به حساب سال آمده بود.

بسمه تعالی، منزل مسکونی اگر قبلاً تخمیس شده، پول فروش آن خمس ندارد.

[سؤال 2844] 1409

بسمه تعالی

1. این جانب اصلاً اهل شهرستان هستم و سهم خانه ارثی را به برادرم فروخته ام؛ ولی از وطن بودن آن جا اعراض نکرده ام. و در قم نیز خانه ای خریده ام که این جا هم وطن دائمی ام باشد، اما به دلیل کاری، کار این جانب در تهران و جای دیگر بوده است حالا گاهی که در خانه قم می آیم این حکم وطن دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر وقتی در قم بودید وطن شما شده، تا اعراض نکرده اید حکم وطن باقی است.

2. آیا کسی که قضای روزه ماه رمضان بدهکار است می تواند نذر کند و روزه نذر به جا آورد؟

بسمه تعالی، نمی تواند.

3. آیا کسی که در طول روز، کاری که مبطل روزه باشد، انجام نداده باشد، می تواند در وسط روز نیت روزه نذر کند؟

بسمه تعالی، در نذر غیر معین تا قبل از ظهر می تواند اختیارات نیت کند.

4. کسی که قضا و كفاره يك روز ماه رمضان بر گردش است و چند سال بر آن گذشته و ادا نکرده است؛ آیا كفاره تأخیر هم شامل وی می شود؟

ص: 139

بسمه تعالی، نسبت به تأخیر قضا تا يك سال كفاره ثابت است و نسبت به سال های بعد تکرار نمی شود.

[سؤال 2845] 1410

بسمه تعالی

حضور محترم مرجع عالی قدر اسلام و رهبر انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از عرض سلام و درود فراوان به رهبر عظیم الشان اسلام و طلب کردن طول عمر زیاد و سلامتی برای حضرت عالی لطفاً به مسائل شرعیه این مقلد خود پاسخ کامل عنایت فرمایید.

1. زن و شوهری هستیم که خودم اهل نیشابور و همسرم اهل تهران می باشد و همسرم همراه من به محل کار و شغلم که در بندر ماهشهر می باشد، عازم این محل شده است. ضمناً محل خدمت بنده در ماهشهر موقتی است نه دائمی. و مدت آن چهار سال است. لطفاً بفرمایید:

اگر چنانچه بعد از مدتی که در ماهشهر ساکن شدیم به اتفاق همسرم به تهران برای مرخصی برگردیم، آیا تهران که محل سکونت اجدادی همسرم می باشد بایستی نمازهای یومیه خود را کامل بخواند یا شکسته؟ همچنین روزه های ماه مبارك چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر از وطن اصلی اعراض نکرده، حکم وطن باقی است.

2. اگر چنانچه به اتفاق همسرم به نیشابور که محل سکونت اجدادی خودم می باشد برویم، آیا نمازهای یومیه همسرم شکسته می باشد یا کامل؟ همچنین روزه های ماه مبارك رمضان چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، چنانچه موطن شوهر را برای خود وطن قرار نداده باشد، در ایام اقامت در آن حکم مسافر را دارد.

3. اگر چنانچه محل سکونت اجدادی همسرم از تهران به محل دیگری تغییر پیدا کند، تکلیف شرعی همسرم در آن محل ثانی که پدرش سکونت اختیار کرده چطور است؟

بسمه تعالی، وطن اتخاذی جدید پدر و مادر برای او حکم وطن را ندارد.

ص: 140

بسمه تعالی

مسئول محترم دفتر امام خمینی، ضمن عرض سلام، خواهشمندم جواب سؤال زیر را مرقوم فرمایید.

شخصی متولد شهرستان (با فاصله بیش از 24 کیلومتر از تهران) می باشد، ولی اکنون ساکن تهران و شاغل و مستخدم دولت است؛ پدر و مادر وی ساکن شهرستان هستند؛ شخص مذکور، در تهران ازدواج نموده و مالک خانه و زمین نمی باشد و در شهرستان زادگاه خود نیز مالک خانه و زمین شخصی نمی باشد. آیا زمانی که به زادگاه خود مسافرت می کند و به مدت کمتر از ده روز در آن جا می ماند نمازش شکسته است یا کامل؛ در صورتی که والدین شخص مذکور، در همان شهر مالک خانه و زمین هستند؟

بسمه تعالی، تا از وطن اصلی اعراض نشده، به حکم وطن باقی است و نماز در آن جا تمام است.

تبعیت در وطن

بسمه تعالی

محضر شریف حضرت امام، سلام علیکم

آیا ازدواج دختر، يك اعراض قهری است؟ اگر دختری در شهر دیگری به شوهر رفت، اگر بخواهد گاه گاهی به وطن اصلی خود برود و قصد عشره ندارد، نماز او چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، زن تابع شوهر نیست در وطن، و تا اعراض از وطن اصلی نکرده، حکم وطن باقی است و مجرد ازدواج با مردی که در شهر دیگر است، اعراض محقق نمی شود.

3. آیا دختر بعد از ازدواج از نظر معین کردن وطن برای نماز و روزه اش تابع شوهر می باشد، در صورتی که آن محل برای شوهر وطن می باشد؟

بسمه تعالی، زن مستقل است و تابع کسی نیست.

[سؤال 2849] 905

28. آیا زن در توطن یا مسافرت، تابع مرد است؟ در چه شرایطی و تا چه حدی؟

بسمه تعالی، میزان، قصد خود زن است.

[سؤال 2850] 1463

4. حدود دو ماه است که ازدواج کرده و به ساوه آمده ام. به ساوه علاقه ندارم، وطن پدر و مادرم نیز بوده و هر دو اعراض کرده اند، وطن شوهرم هم ساوه است (شوهرم پسرخاله ام است).

الف. آیا زن، تابع شوهر است در توطن یا نه؟ با توجه به این که شوهرم می گوید همیشه در ساوه زندگی خواهد کرد و پاسدار است.

ب. قصد توطن با عدم علاقه امکان دارد یا نه؟

ج. اگر با این مسائل می توانم قصد توطن کنم، آیا بعد از قصد توطن باید ده روز یا بیشتر در ساوه بمانم، فعلاً نماز را جمع می خوانم.

بسمه تعالی، ساوه در صورتی وطن شما می شود که با قصد ماندن همیشه، در آن مدتی بمانید و بدون قصد توطن، وطن شما نیست و زن در این مسأله تابع شوهر نیست.

[سؤال 2851] 1413

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

ضمن عرض سلام و ارادت به آن مرجع عالی قدر، آموزگاری هستم در سرپیشه از

توابع شهرستان بیرجند. همسر اهل زاهدان است و محل کارم یکی از روستاهای بیرجند می باشد و فقط ایام تعطیلات تابستان و تعطیلات رسمی دیگر به روستای زادگاهم که منزل شخصی داریم می رویم، و مدت اقامت ما در آن جا هیچ وقت شش ماه متوالی نمی باشد. تکلیف نماز و روزه همسر در زادگاه من چیست؟ و بالعکس نماز و روزه این جانب در زاهدان و اقامت در منزل پدر همسر چگونه می باشد؟

سریشه محل کار این جانب می باشد و مدت سه سال است در آن جا اقامت دارم و فاصله سریشه تا وطن اصلی خودم... فرسنگ می باشد و از وقتی که به سریشه آمده ام به این نیت مقیم این جایم که معلوم نیست چند سال در این جا بمانم و هر هفته به وطن خودم یا به شهر خواهم رفت مگر آن که پیشامدی شود و یا کار واجبی داشته باشم در این صورت نماز خودم و همسر قصر است یا کامل؟

بسمه تعالی، نماز و روزه شما در وطن اصلی خودتان تمام و در وطن اصلی همسران قصر است و نماز و روزه همسران در وطن اصلی خودش تمام و در وطن شما قصر است و در محل کار هر دو حکم مسافر دارید و بدون نیت اقامت ده روز نماز و روزه قصر است.

[سؤال 2852] 846

3. بفرمایید دختری که شوهر کرد آیا وقتی که برای زیارت پدر و مادر آمد نماز و روزه تمام است یا خیر؟
بسمه تعالی، اگر منزل پدر و مادر محل تولد دختر است و از آن اعراض نکرده نمازش در آن جا تمام است.

[سؤال 2853] 938

2. تکلیف خانواده او که تابع او می باشند، در این مسأله چیست؟ بیان فرمایید.
بسمه تعالی، خانواده در اعراض از وطن و اتخاذ وطن مستقل است.

ص: 143

4. کسی که وطن دارد ولی از جای دیگر زنی گرفته، گاهی با زن و بچه خود از محل زندگی غیر وطن می آید به وطن اصلی که اعراض نکرده، آیا زن و بچه از لحاظ حکم وطن تابع مرد و پدر خود هستند یا نه؟ و نیز زنی که در غیر وطن خود عروس شده گاهی به عنوان دیدن پدر و مادر می آید به وطن اصلی آیا حکم وطن باقی است یا به مجرد ازدواج و زندگی در جای دیگر اعراض محقق می شود.

بسمه تعالی، تابع حساب نمی شوند و مجرد ازدواج و زندگی در محل دیگر اعراض از وطن اصلی نیست.

[سؤال 2855] 1414

بسمه تعالی 1361 / 10 / 25

دفتر حضرت امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

با درود و سلام به امام امت و امت شهیدپرور و رزمندگان جبهه های حق علیه باطل خواهشمند است حقیر را درباره مسأله ای که ذیلاً به استحضار می رسد راهنمایی فرمایند.

همسر این جانب متولد سبزوار و بزرگ شده مشهد می باشد، ولی اکنون که ازدواج نموده به اتفاق این جانب در گناباد زندگی می کند. با توجه به این که پدر و مادرش ساکن مشهد می باشند و نامبرده از سن هشت سالگی در مشهد بوده، وضعیت نماز و روزه وی را در شهرهای سبزوار، مشهد و گناباد تعیین فرمایید.

خدایا، خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار، خدا نگهدار

بسمه تعالی، اگر وقتی همراه پدر و مادر خود به مشهد آمده پدر و مادر او قصد ماندن همیشه در مشهد کرده اند، در مشهد حکم وطن دارد و چنانچه از سبزوار اعراض کرده اند، در آن جا حکم مسافر دارد و در گناباد بدون قصد توطن محکوم به حکم مسافر است.

بسمه تعالی

مسئولین محترم دفتر امام خمینی، تقاضا می شود نظر و فتوای امام را در مورد مسائل زیر جهت اطلاع این جانب ابلاغ فرمایید.

1. کسی همسری از شهر دیگری غیر محل سکونتش، اختیار می کند. تکلیف زن وقتی برای سرکشی به خانواده اش نزد آن ها می رود در مورد نماز و روزه چگونه است؟

بسمه تعالی، زن اگر بعد از ازدواج از وطن اصلی اعراض نکرده، در آن جا نمازش تمام و روزه اش صحیح است.

2. با توجه به این که بیشتر مکان های نماز با الصاق عکس آیین بندی می شود، کراهت وجود عکس در محل نماز به چه اندازه است؟

بسمه تعالی، کراهت در نماز به معنای کمتر ثواب داشتن است و با پوشیدن عکس در موقع نماز زایل می شود و کراهت مخصوص آن جایی است که عکس مقابل نمازگزار باشد.

[سؤال 2857] 1324

2. آیا در نماز مسافر، زن تابع مرد است؟ یعنی این که هر کجا نماز مرد شکسته است، زن هم باید نمازش را به پیروی از شوهرش شکسته بخواند؟

بسمه تعالی، تابع نیست و میزان، قصد خود زن است.

[سؤال 2858] 1410

2. اگر چنانچه به اتفاق همسر به نیشابور که محل سکونت اجدادی خودم می باشد برویم، آیا نمازهای یومیه همسر شکسته می باشد یا کامل؟ همچنین روزه های ماه مبارك رمضان چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، چنانچه موطن شوهر را برای خود وطن قرار نداده باشد، در ایام اقامت در آن حکم مسافر را دارد.

13. اگر کسی قم وطن او بوده و بدون اعراض از این وطن تهران را چون محل کارش بوده وطن اتخاذی قرار داده، بعضی از بچه هایش متولد قم هستند و بعضی در تهران متولد شده اند آیا هنگامی که به وطن اصلی می آیند و می خواهند کمتر از ده روز بمانند تکلیف بچه ها چیست آیا فرقی بین متولدین قم و تهران هست یا خیر؟

بسمه تعالی، در وطن اتخاذی بچه هایی که استقلال در اراده و زندگی ندارند تابع پدر هستند و در وطن اصلی پدر بچه هایی که در آن متولد نشده اند تابع پدر نیستند مگر خودشان قصد توطن نمایند.

بسمه تعالی

محضر مبارک امام خمینی، مرجع تقلید شیعیان، سلام علیکم

در اجرای صحیح فرایض مذهبی تقاضای پاسخ گویی چند سؤال ذیل را دارم.

1. منزل پدری که هنوز در حیات است، برای فرزندی که خود شخصاً مستقل زندگی می کند آیا وطن محسوب شده و در آن جا به جای آوردن نماز و روزه به طور کامل صحیح است؟

2. همچنین منزل فرزند (پسر) برای پدر، که البته از نظر مادی با هم جدا نیستند؟

بسمه تعالی، میزان، منزل پدر یا فرزند نیست؛ بلکه میزان وطن به حساب شخص مکلف است. جایی که وطن مکلف بوده. تا از آن اعراض نکرده، به حکم وطن باقی است.

3. پرداخت فطریه برای فرزندان که دارای عیال و اولاد بوده و جدا از پدر (البته در شهر دیگری) زندگی می کنند، در صورتی که شب عید فطر در منزل پدر باشند، غیر از پرداخت فطریه به وسیله پدر، برای اولاد و عیالاتش واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، در صورتی که پیش از غروب روز آخر ماه رمضان بر منزل پدر وارد شوند و جزو عایله نانخور او محسوب شوند، فطریه شان بر عهده پدر است.

4. در صورتی که در تمام مدت عمر فرزند بزرگ تر، پدرش هم نماز و هم روزه خود را انجام داده، آیا انجام عبادات قبل از تولد، به عهده فرزند بزرگ تر واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، انجام نماز و روزه فوت شده پدر بر پسر بزرگ تر واجب است.

[سؤال 2861] 2068

16. مردی با زن خود از وطن اتخاذی هر دو به وطن اصلی خود می رود و بنا دارد کمتر از ده روز بماند آیا زن هم تابع شوهر است یا وظیفه زن قصر است؟

بسمه تعالی، در مورد سؤال زن تابع شوهر نیست و وطن شوهر اگر وطن زن نبوده نماز او قصر است.

[سؤال 2862] 2068

19. زیدی وطن اصلی او مثلاً شیراز است و مدت مثلاً سی سال است که قم را وطن اتخاذی خود قرار داده و زندگی می کند آیا بچه های زید هنگامی که به شیراز می روند چنانچه قصد اقامه نکنند می توانند نماز خود را تمام بخوانند یا وظیفه آن ها قصر است چون در قم متولد شده اند؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال وطن اصلی پدر وطن اولاد محسوب نیست.

[سؤال 2863] 1528

3. فردی از شمال، در تهران ازدواج کرده و حال این که شمال، فقط وطن شوهر است؛ وظیفه همسر در قبال اعمال عبادی در وطن شوهر چه کیفیت دارد؟

بسمه تعالی، وطن یکی از دو همسر، حکم وطن برای دیگری ندارد.

[سؤال 2864] 1378

2. در مورد همسر و یا فرزندی که مکلف شده و در منزل، تابع شوهر و یا پدر خود می باشند در مسأله ترك وطن، آن ها تابع پدر و یا شوهر خود هستند؟ و اگر پدر و یا شوهر ترك وطن نمود، آن ها هم همان حکم را پیدا می کنند و یا باید مستقلاً تصمیم بگیرند؟

ص: 147

بسمه تعالی، زن و فرزندى که از حد تبعیت بالطبع بیرون آمده و صاحب اراده است، در اتخاذ وطن و اعراض از آن و قصد اقامه، تابع نیست و میزان تصمیم خود او است.

[سؤال 2865] 1417

بسمه تعالی

دفتر حضرت امام خمینی، ادام الله ظلّه علی رؤوس المسلمین

پس از عرض سلام و آرزوی موفقیت برای آن مسئولین محترم، خواهشمند است به سؤالات ذیل جواب کافی مبذول دارید:

1. زن در اعراض از وطن اصلی، تابع شوهر است و یا می تواند مستقل باشد و آیا در صورت اعراض نکردن زن نمازش تمام است؟

بسمه تعالی، تا اعراض نکرده، حکم وطن باقی است و خودش مستقل است.

2. زمین های دیمی که در حریم روستاها است و مردم مشترکاً از آن استفاده می نمایند و ملک کسی نیست، آیا در صورت اعراض از وطن یا عدم استفاده ممتد، آن حق از بین می رود یا باقی است؟

بسمه تعالی، حق استفاده از حریم، تابع حق استفاده از خود روستا است.

3. زکات فطره رزمندگان اسلام - که مخارج آن ها را دولت یا مردم می دهند - در ماه مبارک رمضان، به عهده چه کسی است؟

بسمه تعالی، بر خود آن ها است، با شرایط وجوب فطره.

[سؤال 2866] 1410

3. اگر چنانچه محل سکونت اجدادی همسر از تهران به محل دیگری تغییر پیدا کند، تکلیف شرعی همسر در آن محل ثانی که پدرش سکونت اختیار کرده چطور است؟

بسمه تعالی، وطن اتخاذی جدید پدر و مادر برای او حکم وطن را ندارد.

ص: 148

2. چون ساکن شهرهای مختلف بوده ام لذا از مزینان و تهران و گنبد و مشهد، اولاد دارم. تکلیف آنان در نماز در مزینان چیست؟ و آیا وطن من وطن آنان هم هست یا زادگاه آنان وطنشان می باشد؟

بسمه تعالی، وطن اصلی شما وطن آنان محسوب نمی شود؛ مگر آن که خودشان آن جا را برای خود وطن قرار دهند.

[سؤال 2868] 1418

بسمه تعالی 1361/7/24

محضر مبارك حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ضمن عرض سلام، به استحضار می رساند: حدود سه ماه قبل طی نامه ای به دفتر آن حضرت در جماران، سؤالاتی شرعی که ذیلاً تکرار می شود، از جناب عالی استفتا نمودم؛ لیکن تا این تاریخ هنوز جوابی واصل نگردیده است. از آن جا که دفتر آن حضرت بارها اعلام فرموده اند که تنها سؤالات شرعی پرسیده شود، لهذا مصدّع اوقات گشتم؛ امیدوارم بنا به ضرورت ابتلای مسائل ذیل، نظر شریف را عاجلاً مرقوم فرمایید. مزید بر تشکر است.

1. اگر مردی (مثلاً از کاشان که وطن او است)، با زنی (مثلاً از مشهد که وطن او است) ازدواج کرد، در این صورت وطن مرد، برای زن نیز وطن محسوب می شود یا نه؟ در ایام کمتر از ده روز قصد اقامت در کاشان، نماز زن شکسته است یا تمام؟

بسمه تعالی، وطن مرد و وطن زن محسوب نیست؛ مگر خود زن در آن جا قصد توطن نماید؛ و بدون قصد توطن، حکم مسافر دارد.

2. چنانچه در مسأله فوق زن از وطن پدر و مادری خود (مشهد)، اعراض نکرده باشد، هنگام قصد اقامت در مشهد در ایام کمتر از ده روز، نماز او چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، تمام است.

2. در صورت صدق وطن، برای فرزندان متولد در وطن مستجد نیز حکم وطن دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، برای آن ها وطن اصلی شما حکم وطن ندارد.

[سؤال 2870] 1419

بسمه تعالی 1361 / 10 / 13

دفتر امام امت و رهبر و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، امام خمینی، مدّ ظلّه

بعد از سلام و تقدیر از شما خدمتگزاران اسلام و امام، خواهشمندم که به مسأله زیر با توجه به فتوای امام خمینی جواب دهید. بسیار ممنونم.

ما ایل نشین هستیم و صاحب منطقه ای هستیم که هر وقت یا هر سال، مانعی برای ما پیش نیاید، به آن منطقه می رویم؛ به این معنا که در یک الی سه سال، یک مرتبه به منطقه مذکور می رویم و برای مدت سه الی چهار ماه می مانیم. آیا هر وقت که ما به آن منطقه برویم؛

1. آن جا وطن ما محسوب می شود؟

2. روزه و نماز ما تمام است یا شکسته؟

3. در صورتی که وطن ما محسوب نشود، آیا باید قصد ده روز کنیم و روزه بگیریم؟

طول عمر حضرت عالی را از خداوند خواستارم. خدایا خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار

بسمه تعالی، تا اعراض از آن منطقه نکرده اید، در آن جا حکم وطن دارید که نماز شما در آن جا تمام است و روزه صحیح است و قصد ماندن ده روز لازم نیست.

[سؤال 2871] 1420

بسمه تعالی 23 شوال 1399 ق

دفتر امام امت خمینی کبیر رهبر انقلاب اسلامی ایران

ما سربازانی هستیم که در پاسگاه خدمت می کنیم و نمی توانیم قصد 10 روز کنیم چون نمی دانیم که آیا در آن جا هستیم یا نه، امکان دارد که باشیم و امکان دارد که نباشیم هر دو یا سه روز به قصد مأموریت بیش از هشت فرسخ را راه می رویم و برمی گردیم و باز هم بعد از چند روز دیگر به يك مأموریت؛ دیگر یعنی در هر پاسگاه که باشیم همین طور است یعنی در واقع کار ما این است. آیا ما باید نماز را چگونه بخوانیم و روزه بر ما واجب هست یا نیست چون امکان دارد روزه باشیم و به مأموریت برویم شما راه حل را برای ما بنویسید از شما متشکر هستیم.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و نمی توانید روزه بگیرید.

[سؤال 2872] 1421

بسمه تعالی

حضور مبارك رهبر انقلاب حضرت امام خمینی

این جانب از جبهه خوزستان و از جانب تمامی رزمندگان حضور آن جناب سلام عرض نموده و طول عمر و سلامتی شما را از درگاه ایزد یکتا از صمیم قلب خواستاریم. می خواستم از آن جناب راجع به خواندن نماز در کلیه جبهه ها سؤال نمایم که نه من بلکه خیلی دیگر در این مسأله شك دارند که سالم بخواند یا شکسته، خواهشمند است پاسخ لازم را مرقوم فرمایید:

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك مکان باید قصر بخواند مگر این که سی روز مردد در مکانی بماند و بجای دیگر نرود که بعد از آن باید تمام بخواند.

ص: 151

بسمه تعالی 1361 / 5 / 25

حضور مسئولین محترم دفتر استفتانات امام مستقر در قم

ضمن عرض سلام سربازانی که خدمت سربازی آن‌ها ژاندارمری می‌باشد و امکان دارد تمام خدمت خود را در یک یگان نباشند و به پاسگاه‌های دیگر منتقل شوند و همچنین امکان مأموریت بیش از حد ترخص در هر لحظه برای آن‌ها وجود دارد، تکلیف نماز و روزه آن‌ها چیست؟

بسمه تعالی، اگر محل خدمت از وطن به مقدار مسافت شرعی فاصله دارد در آن جا حکم مسافر دارند و بدون قصد اقامت ده روز نماز قصر است.

[سؤال 2874] 1423

بسمه تعالی 1361 / 6 / 12

مسئولان محترم دفتر امام خمینی مدّ ظلّه العالی

بدین وسیله به عرض می‌رسانم که ما تعدادی سرباز هستیم که در اهواز خدمت می‌کنیم و یگان ما دژبان است. ما از این یگان، در پاسگاهی هستیم هجده کیلومتر دورتر از شهر، و اختیار هم دست خودمان نیست و امکان دارد که جای هر کس را عوض کرده و به پاسگاه دیگر بفرستند. الآن که ما در این پاسگاه هستیم، از وضع نماز خود در شك و تردید هستیم که آیا شکسته باید به جا آوریم یا تمام. در ضمن، هفته‌ای چند بار به شهر رفت و آمد می‌کنیم. حال از حضور آن دفتر خواهشمندیم که نسبت به وضع نماز ما توضیحات لازم را ارسال دارید.

از خداوند متعال، آرزوی سلامتی و تندرستی شماها را خواهیم.

بسمه تعالی، در غیر وطن، بدون قصد اقامت ده روز در یک محل، نماز و روزه قصر است.

2. اگر آبدانان وطن محسوب نگردد پس از برگشتن از هر مسافرت آیا باید اقامت ده روز نمایم و چنانچه پس از برگشتن از مسافرت معلوم نباشد که 4 یا 5 یا 9 یا بیشتر از 10 روز دیگر به مسافرت بروم، نماز را چگونه به جا آورم.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید مگر آن که قصد ماندن ده روز در آن جا نمایید.

[سؤال 2876] 1424

بسمه تعالی 1 / 4 / 1361

دفتر محترم امام امت، خمینی عزیز

احتراماً به استحضار می رساند: چون از طرف دولت جمهوری اسلامی ایران مسئولیت بخشداری سرایان در استان خراسان به این جانب محول گردیده، لذا در رابطه با نماز و روزه خود نمی دانم، آیا نماز را درست به جا آورم و روزه بگیرم یا نه؟

چراکه سؤالات ذیل برایم مبهم است.

1. مأمور دولت هستم و تا زمانی که مسئولین صلاح بدانند باید در این محل باشم. آیا نماز کامل است یا خیر؟

2. حوزه مأموریت به طوری است که بیشتر اوقات باید برای بررسی مشکلات روستاییان به روستاها برویم آیا نماز کامل است یا خیر؟

3. برایم معلوم نیست که ده روز در يك محل بمانم. آیا می توانم جهت گرفتن روزه و به جا آوردن کامل نماز ده روز قصد نمایم و روزه بگیرم و اگر در بین ده روز به خارج از اقامت رفته باز دو مرتبه برگردم و قصد نمایم و روزه بگیرم؟

4. می توانم ده روز قصد نمایم، ولی در این مدت بعد از اذان ظهر جهت بررسی مشکلات به روستاها بروم و نماز را تمام خوانده و روزه بگیرم؟

تکلیف نماز و روزه این جانب به چه صورت است؟ در ضمن وطن اصلی

این جانب مشهد مقدس می باشد.

بسمه تعالی، کسی که از وطن به مقدار مسافت شرعی دور باشد و در غیر وطن نیت اقامت ده روز نکند نماز و روزه اش قصر است و فرقی بین مأمور دولت و غیر او نیست.

[سؤال 2877] 1425

بسمه تعالی

با درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی و سلام بر رزمندگان جبهه های حق علیه باطل

نامه ای که به دفتر امام تقدیم می دارم راجع به مسأله نماز و روزه است و این حقیر پیرو و مقلد رهبر عظیم الشان می باشم. امیدوارم جواب را کتباً اعلام فرمایید.

محل مسکونی این جانب باغ نرده 22 کیلومتری سه راه آذری و محل خدمت در جاده قدیم کرج در پادگان دپو ترابری ارتش می باشد و از در منزل تا محل کار 25 کیلومتر می باشد و هر ماه سه یا چهار بار برای مأموریت به مناطق جنگی اعزام می شوم، خواهشمندم تکلیف این جانب را در مورد نماز و روزه روشن فرمایید.

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر دارید مگر آن که قصد ده روز ماندن در يك محل را داشته باشید. موفق باشید ان شاء الله.

[سؤال 2878] 1426

بسمه تعالی

به خدمت رهبر کبیر انقلاب اسلامی آن پدر مستضعفان جهان

ما آن کسانی هستیم که چند سال پیش به دوستان گفته بودی که یاران من هنوز به دنیا نیامده اند و یا الآن در بستر کودکی هستند حال ما بزرگ شده ایم و در رکاب شما شمشیر می زنیم. اما رهبر بزرگ انقلاب از شما تقاضای سؤالی دارم مسأله این است ما در جبهه باید چگونه نماز بخوانیم؟ مسأله را کم و بیش می دانم ولی می گویند که شما فتوای تازه ای دادید، پس جواب این مسأله را با دست های پر مهرت برایمان بنویسید.

ص: 154

بسمه تعالی، در غیر وطن که از وطن به قدر مسافت شرعی فاصله دارد بدون نیت اقامت ده روز نماز چهار رکعتی شکسته می شود.

[سؤال 2879] 870

5. در مقطعی از دوره دانشجویی در خارج از کشور، بعضی مواقع از شهر تحصیلی دانشگاهی (محل کار و محل تحصیل) به شهرهای دیگر (با بیش از چهار فرسخ راه) به قصد تظاهرات بر ضد رژیم سابق یا سخنرانی مذهبی مسافرت می کردم. بعد از مراجعه به شهر تحصیلی بدون قصد قبلی بعضاً اتفاق می افتاد که مجدداً به فاصله کمتر از 10 روز مسافرت از شهر تحصیلی به شهرهای مذکور تکرار می شد. در تمام این احوال در فواصل مراجعه به شهر تحصیلی، در شهر تحصیلی نمازهای خود را درست می خواندم به اعتبار این که در شهر تحصیلی بیش از یک سال خواهم ماند (در ابتدای هر سال ثبت نام مجدد در دانشگاه می شد) آیا این نمازها صحیح بوده یا خیر؟ و آیا باید نمازها را اعاده نمایم؟ (نمازهایی که در فواصل خوانده شده است؟)

بسمه تعالی، در شهر تحصیلی اگر بدون قصد اقامت ده روز در یک محل نماز تمام خوانده شده، نماز و روزه قضا دارد.

[سؤال 2880] 4861

4. بنده جهت تحصیل فرزندانم از اول مهر تا پایان سال تحصیلی در میانه اقامت نموده و در تابستان در روستای احمد آباد گروس - محل سکونت - ساکن می باشم؛ آیا در ایامی که در میانه هستم، در صورت مسافرت به روستای یاد شده ام، وضع نماز و روزه ام چیست؟ ضمناً از روستا اعراض ننموده ام.

بسمه تعالی، در غیر وطن، بدون قصد اقامت ده روز، نماز شکسته است و با قصد اقامت ده روز، اگر سفر شرعی پیش بیاید اقامت به هم می خورد.

[سؤال 2881] 4861

5. فدوی در ماه محرم الحرام (در موقع اقامت در شهر میانه) جهت روضه خوانی و

ص: 155

مسأله گویی به روستای خود رفته و در مدت ایام سوگواری به سه روستای اطراف می روم و حد شرعی مسافت را طی می نمایم که مانع از قصد اقامه می شود، در این صورت نماز بنده به چه صورت خوانده شود؟

بسمه تعالی، با طی سفر شرعی حکم مسافر دارید.

[سؤال 2882] 1477

3. گروهی در يك خوابگاه مستقر و محل کار کمتر از مسافت، با احتمال انتقال در هر لحظه به محل دیگر که از حد مسافت بیشتر است، و یا برای مجالس روضه و سخنرانی به مدت چند ساعت رفت و برگشت در صورتی که از محل کار (چاه های حفاری) عبور می کنند، حکم نماز و روزه آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، در غیر وطن اگر نتوانند قصد اقامه نمایند حکم مسافر دارند.

[سؤال 2883] 1971

7. بعضاً - بلکه بیشتر مواقع - بیشتر از هفت روز یا پنج روز تا بیست روز، یعنی بیشتر از ده روز در روستا می مانم و بعد از دو یا سه هفته به شهر خودم بر می گردم و دو روز در شهر خودم هستم، کیفیت نماز بنده در این صورت به چه نحو است؟ در چه صورت شکسته و در چه صورت بایستی کامل به جا آورم؟ البته ناگفته نماند که فاصله باختران تا روستای محل خدمتم، حدود صد کیلومتر می باشد.

بسمه تعالی، در صورت اقامت ده روز در محل خدمت با قصد، نماز تمام است وگرنه قصر است.

[سؤال 2884] 1427

بسمه تعالی

رزمندگانی که در جبهه ها هستند و یا امثال آن ها که صددرصد نمی دانند چند روز در يك محل می مانند و در عین حال احتمال دارد که ده ها روز در همان جا بمانند، آیا می توانند قصد اقامت ده روز کنند؟

ص: 156

بسمه تعالی، اگر یقین به ماندن ده روز در يك محل نداشته باشند، نمی توانند قصد اقامت ده روز کنند؛ ولی اگر به حال تردید، سی روز در يك محل ماندند، روز سی و یکم نماز ایشان تمام و روزه شان صحیح است.

[سؤال 2885] 1428

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی؛ پس از تقدیم عرض سلام، سؤالاتی چند در مسائل شرعی خدمت شما معروض می دارم:

1. در جبهه های جنگ اگر فرمانده يك دسته بگوید که ما ده روز نمی توانیم و معلوم نیست در این جا بمانیم و افراد تحت فرمان و نظر او خود، عرفاً تشخیص دهند که به احتمال زیاد ده روز در این جا می مانند و برای رفتن از آن محل، قبل از ده روز احتمال کمی بدهند، در این صورت آیا می توانند قصد کنند و روزه بگیرند؟ و اگر در این حالت، قصد کرد و روزه ماه رمضان را به جا آورد، تکلیف از او ساقط شده است؟ و اگر در یکی از روزهای ماه رمضان، در همین صورت، عمداً روزه خود را با چیز حرام باطل کند کفاره جمع بر او واجب می شود؟

بسمه تعالی، در قصد اقامت ده روز، اطمینان به ماندن ده روز لازم است و احتمال، کافی نیست. روزه اگر در واقع صحیح نبوده، افطار آن کفاره ندارد و روزه و نمازی که خلاف وظیفه مقررّه انجام گرفته قضا دارد.

2. حکم غنائم جنگی که در جنگ با کفار بعثی به دست آمده چیست؟

بسمه تعالی، به جز ادوات جنگی، سایر چیزهای مختصر را رزمندگان می توانند برای خود بردارند؛ مگر آن که منعی از طرف مسئولین مربوطه باشد.

3. آیا سجده بر مْهری که روی آن نقش و نگار و گنبد و نوشتنی است، صحیح می باشد؟ و اگر در سطح مهر ذرات ریز سیاه بینیم و نفهمیم که لگّه و یا چرك است که به مقدار کم در سطح مْهر جمع شده است یا آن که در ساختمان خود مْهر وجود دارد، سجده بر آن صحیح است؟ و اگر تشخیص بدهیم که ذرات

ص: 157

سپاه در مواد اولیه مهر وجود داشته است ولی ندانیم که از چیزهایی است که سجده بر آن صحیح است یا از چیزهایی است که سجده بر آن باطل است، می توان بر آن سجده کرد؟

بسمه تعالی، سجده بر آن اشکال ندارد.

4. شرعاً آیا امریکا مثل شوروی حکم کافر را دارند؟ و آیا معامله با کشور امریکا و اقمارش حرام است؟ و اصولاً معامله با چه طایفه و گروه و افرادی و کشورهای حرام است؟

بسمه تعالی، غیر مسلمان، هر که باشد و در هر کجا باشد، کافر است و شرط صحت معامله، مسلمان بودن طرف معامله نیست و معامله با کشورهای خارجی، تابع مقررات دولت اسلامی است.

5. اگر فرزندی بدون اجازه پدر، قسم بخورد که کاری را که انجام ندادنش بهتر است، انجام ندهد و بعد به قسم خود وفادار نماند، کفار بر او واجب می شود؟ (چون امام در رساله عملیه مرقوم فرموده اند که: قسم فرزند بدون اجازه پدر بعید نیست که صحیح نباشد؛ لیکن احتیاط را نباید ترك کرد).

بسمه تعالی، قسم فرزند، بدون اذن پدر، صحیح نیست و کفاره ندارد.

6. توالتی که در آن از آب قلیل جهت تطهیر استفاده می شود نجس است (منظور، سنگ فرش توالت است)؟

بسمه تعالی، تا یقین به نجاست، حاصل نشده محکوم به طهارت است.

7. آیا لمس زن هایی که بر انسان محرم هستند - مثل خاله - و لمس دختر نابالغ حرام است؟

بسمه تعالی، در غیر محارم جایز نیست و در محارم اشکال ندارد.

8. اختیار فرماندهی و سرپرست ادارات و ارگان های نظامی در استفاده شخصی از بیت المال تا چه حد است؟ و آیا زمینی که متعلق به دولت است و دولت به سپاه واگذار کرده، می توانند به مصرف شخصی برسانند؛ مثلاً زمین را به یکی از اعضای سپاه واگذار کنند؟

بسمه تعالی، تابع مقررات قانونی دولت اسلامی است.

[سؤال 2886] 1203

4. اگر کسی می خواهد قصد ماندن ده روز یا بیشتر در غیر از وطن خود بکند، آیا می تواند همان جا قصد کند یا باید به وطن خود بازگردد و قصد کند و دوباره بازگردد؟

بسمه تعالی، در همان سفر می تواند قصد ماندن ده روز در يك محل بکند.

بسمه تعالی 1361 / 8 / 29

خدمت رهبر انقلاب اسلامی ایران، حضرت آیت الله امام خمینی، دامت برکاته

ما حدود 30 نفر دانش آموز هستیم که از يك ده به نام بزیجان که در 43 کیلومتری شهرستان محلات قرار دارد، برای تحصیل به شهر نامبرده می آییم و خانه اجاره می کنیم. بعضی از روزهای تعطیل (جمعه ها) به ده می رویم؛ که گاهی اوقات، هر جمعه و گاهی اوقات، چند هفته يك بار یا کمتر یا بیشتر به ده می رویم. لازم به توضیح است که خانه ای که اجاره می کنیم، به مدت نه ماه - یعنی از اول سال تحصیلی تا پایان سال تحصیلی - می باشد. در این جا ما از جناب عالی تقاضا داریم که جناب عالی ما را در به جا آوردن احکام اسلامی (نماز خواندن، روزه گرفتن و دیگر تکالیف) راهنمایی فرمایید. نمازها را شکسته بخوانیم یا کامل؟

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در محل تحصیلی حکم مسافر دارید؛ و در وطن، تا اعراض نکرده اید، نماز شما تمام است و روزه صحیح است.

[سؤال 2888] 1090

2. خلبانان هواپیماهای شکاری با توجه به این که اغلب پرواز می کنند؛ آیا می توانند در پایگاه قصد اقامت ده روز بنمایند یا خیر؟

بسمه تعالی، نمی توانند قصد ده روز کنند؛ مگر بدانند که ده روز در آن جا می مانند.

[سؤال 2889] 1430

بسمه تعالی 1361 / 4 / 12

من و دیگر نظامیان که مدت نزدیک به سی سال در محل های مختلف نظامی باید خدمت بکنیم. اغلب پایگاه های ما خارج از شهر بوده و بر اساس قانون ارتش

ص: 159

جمهوری اسلامی ایران، هر نظامی تقریباً مدت سه سال بیشتر یا کمتر، اختیارش در دست ارتش می باشد و در هر شهری که به او گفته شد باید خدمت کند و این امکان هم وجود دارد که در شهر خودم که تهران می باشد، بیشتر از مدت سه سال نتوانم خدمت کنم و اکنون در شهر تبریز، مدت نه ماه است که زندگی می کنم و فاصله منزل تا محل خدمتم 21 کیلومتر می باشد که باید همه روزه این مسافت را طی کنم؛ یعنی 21 کیلومتر بروم و 21 کیلومتر برگردم و تا کنون نماز و روزه ام را کامل به جا آورده ام. آیا تبریز و یا شهرهای دیگر که باید در آن خدمت کنم، وطن محسوب می شود یا نه؟ و مواقعی که برای گذراندن مرخصی به تهران می روم، تکلیف نماز و روزه ام چگونه می شود؟

خواهشمندم در مورد نماز و روزه ما نظامیان، فتوای شرعی را امر بفرمایید.

بسمه تعالی، در وطن، نماز تمام و روزه صحیح است؛ و در غیر وطن، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، نماز قصر است و روزه صحیح نیست؛ و نماز و روزه گذشته چنانچه مخالف وظیفه شرعی انجام گرفته باشد قضا دارد.

[سؤال 2890] 1431

بسمه تعالی 1362 / 2 / 28

حضور محترم حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً به عرض مبارك می رساند که تعدادی از برادران ارتشی که بعضی تقریباً مدت ده سال و بعضی کمتر و یا بیشتر، از سایر شهرها به ده کیلومتری خرم آباد (بدرآباد) انتقال و مشغول کار هستند تا کنون هم نماز خود را چه در بدرآباد و چه در خرم آباد که در رفت و آمد بوده اند - که تقریباً از بدرآباد تا شهر خرم آباد، ده کیلومتر فاصله دارد - تمام خوانده اند و روزه خویش را نیز گرفته اند؛ ولی تعدادی از روحانیون محترم فرموده اند: این برادران که مدت ها در این جا هستند - چه در خانه های سازمانی و چه مستأجر و چه خانه خریده اند - ولی قصد اقامت ندارند و ممکن است سال ها هم

ص: 160

در این جا بمانند، باید نماز خود را شکسته بخوانند؛ لذا تقاضا داریم برای ما روشن فرمایید: آیا این برادران باید نماز خود را تمام بخوانند و یا شکسته؟ و در مورد روزه، وظیفه ایشان چطور است؟ در پایان، سلامتی و سعادت آن امام بزرگوار را از خداوند متعال خواستارم.

بسمه تعالی، کسانی که خرم آباد و بدرآباد وطنشان نیست و نمی توانند قصد اقامت ده روز در یکی از دو محل نمایند، نمازشان شکسته و روزه ایشان صحیح نیست.

[سؤال 2891] 1432

بسمه تعالی 18 / 2 / 1361

دفتر حضرت امام خمینی، دامت برکاته

ما دسته ای دور از وطن هستیم و در غرب کشور به طور مأموریت به مدت دو برج خدمت می کنیم و در این مدت در ایام هفته گاهی از مکان خود به مسافت هشت فرسنگ مسافت می کنیم. ضمناً ظرف همان روز ساعت 5/1 بعد از ظهر به مکان خود باز می گردیم؛ آیا نماز ما شکسته است یا باید تمام به جا آوریم؟

بسمه تعالی، نماز شما شکسته است.

[سؤال 2892] 971

2. یکی از دوستانم در تهران درس می خواند، دو روز مانده به آخر ماه رمضان آن ها تعطیل می شوند. وی می خواهد به محلشان در شهرستان برود؛ البته چون آن جایی که ایشان می خواهند بروند وطن اصلی شان نیست، چطور باید در آن شهر دو یا سه روز روزه قضا شده را به جا آورد؟ آیا باید در آن شهر قصد ده روزه کرد و قضای روزه را گرفت یا طوری دیگر است؟ لطفاً روشن نمایید.

بسمه تعالی، در غیر وطن، در صورتی می تواند قضای روزه را بگیرد که قصد اقامت ده روز نماید.

ص: 161

بسمه تعالی 3 / 9 / 1361

محضر مبارك مرجع عالی قدر و رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله امام خمینی، دامت برکاته

پس از عرض سلام، به استحضار می‌رساند این جانب کارمند بانک ملی تربت حیدریه، برای مدت نامعلومی با رضایت خودم منتقل به رشتخوار، واقع در 50 کیلومتری تربت حیدریه شده‌ام. با توجه به این که قصد ندارم برای همیشه در این جا بمانم، ولی فعلاً در رشتخوار ساکن می‌باشم و سرانجام باید به تربت برگردم، ضمناً تا کنون فقط ماه مبارك رمضان را قصد نموده و روزه گرفته‌ام و نیز نمازم را تمام خوانده‌ام، سؤال: آیا در محل فعلی (رشتخوار) باید نمازم را شکسته و یا کامل به جا آورم و نیز روزه ام را بدون قصد بگیرم یا خیر؟ ضمناً تکلیف نمازهایی که در این مدت، شکسته خوانده‌ام چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در محل کار فعلی حکم مسافر دارید و با قصد اقامت ده روز، نماز تمام است و در صورتی که قصد ماندن ده روز نداشته باشید نماز شکسته است و اعمال گذشته اگر مخالف وظیفه مقررّه انجام گرفته قضا دارد.

[سؤال 2894] 1434

بسمه تعالی 16 / 1 / 1362

حضور محترم حجت الاسلام والمسلمین حضرت آیت الله العظمی، جناب مستطاب، آقای حاج سید روح الله الموسوی الخمینی، دامت برکاته

امید است از خداوند تبارک و تعالی که همیشه در کمال صحت و سلامت بوده باشید. باری عرض می‌شود پدر بزرگوار والا گهر! جان نثار، چند مسأله دارد که در ذیل ورقه به عرض مبارکتان می‌رساند.

ص: 162

1. این جانب اهل سلماس، در حال حاضر مقیم اهواز هستم و در ارتش جمهوری

اسلامی ایران (لشکر 92 زرهی) انجام وظیفه می نمایم و شغل ثابتی دارم و تا ارتش در مورد انتقال این جانب به شهرستان دیگر تصمیم نگیرد، در این جا مشغول خدمت خواهم بود. مستدعی است بفرمایید که نماز و روزه به چه نحوی ادا گردد؟

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در يك محل، حکم مسافر دارید و چنانچه سی روز با تردید در محلی بمانید، بعد از آن باید تمام بخوانید.

[سؤال 2895]

2. اگر چنانچه خود مایل به انتقال باشم، در این صورت نماز و روزه چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارد.

3. شغل ما ایجاب می کند که هر چند وقت، به عنوان پیک به منطقه - در مسافت 80 الی 130 کیلومتر - رفته و در همان روز مراجعت نماییم. در صورتی که پیک رفتن، جزء شغل محسوب می شود، نماز و روزه در محل چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، در سفری که به پیک می روید، نماز شما تمام است.

[سؤال 2896] 5657

2. کسی که قصد ماندن ده روز در جایی نموده ولی به این کیفیت مثلاً ساعت هشت صبح شنبه تا دوشنبه هفته بعد و روزه اش را گرفته بعد معلوم شد که باید تا ساعت هشت صبح سه شنبه می بایستی قصد کرده باشد آیا تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، با قصد اقامت ده روز، اشتباه در حساب مضر به صحت اقامت و جریان حکم آن نیست.

[سؤال 2897] 1435

بسمه تعالی 1361 / 3 / 5

محضر رهبر عظیم الشان امام امت و مرجع عالی قدر خمینی بت شکن

1. در منطقه جنگی هستم ولی حدود بیست کیلومتر پشت جبهه مسئول تدارکات

ص: 163

هستم امکان دارد در درگیری ها و عملیات خط مقدم جبهه شرکت نمایم ولی احتمال می دهم می توانم ده روز یا بیشتر قصد اقامه کنم حتی فرمانده مربوطه ام نیز این احتمال را می دهد آیا می توانم نماز را تمام و روزه فریضه ام را به جا آورم؟

2. اگر در صورت دوم نماز قصر باشد و سال بگذرد برای روزه ام کفاره تعلق می گیرد یا خیر؟

بسمه تعالی، بدون قصد جدی ماندن ده روز در يك محل حکم اقامت مترتب نیست و قضای روزه اگر تا ماه رمضان سال بعد به تأخیر افتاد برای هر روز يك مدّ طعام کفاره باید به فقیر بدهد.

[سؤال 2898] 1436

بسمه تعالی 1361 / 8 / 3

با عرض سلام حضور امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران و با آرزوی توفیق و طول عمر آن امام بزرگوار از خداوند متعال

درباره چند مسأله برایم اشکال پیش آمده است و مجبور شدم از حضور آن رهبر کبیر کسب تکلیف نمایم. امیدوارم که وقت آن را داشته باشید که به وسیله رهنمودهای خود، مرا از سردرگمی نجات دهید.

1. من يك روستایی هستم که با چند نفر از دوستان، از دهی در 72 کیلومتری شیراز برای ادامه تحصیل به این شهر آمده ایم و در خانه کرایه ای زندگی می کنیم. دو هفته يك بار به زادگاهمان نزد خانواده بر می گردیم. وقتی دو هفته شیراز می مانیم، نماز یومیه را درست می خوانیم؛ اما در هنگامی که يك هفته در شیراز می مانیم نمی دانیم نمازمان را درست بخوانیم یا شکسته. خواهشمندم هرچه زودتر ما را راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، در غیر وطن، بدون قصد ماندن ده روز، حکم مسافر دارید.

2. دو خواهر و برادر رضاعی هستند که یکی از آن ها مدت چهارماه پی درپی شیر دیگری را خورده است. آیا به جز آن خواهر و برادر، خواهرهای آن خواهر نمی توانند با برادرهای این برادر ازدواج کنند؟

بسمه تعالی، ازدواج آنان مانع ندارد.

ص: 164

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی، سلام علیکم

این جانبان دانشجویانی هستیم در کشور انگلستان که دچار يك مسأله بسیار بسیار مهم شرعی شده ایم که مدتی است فکر ما را به خود مشغول داشته. شهری که در آن زندگی می کنیم بریستول نام دارد و در غرب لندن واقع شده، با جمعیت 700 هزار نفر و یکی از شهرهای بزرگ انگلیس می باشد. با در نظر گرفتن این که این کشور موطن ما نمی باشد، آیا باید نماز و روزه را به طور کامل به جا آورد یا خیر؟

خواهشمندیم تکلیف این جانبان را هرچه سریع تر - ان شاء الله قبل از شروع ماه مبارک رمضان - روشن نمایید. رسیدن شما را به اهداف عالی انقلاب اسلامی ایران خواهانیم. والسلام

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2900] 1438

بسمه تعالی 12 / 12 / 1361

دفتر محترم امام خمینی

ما برادران، عده ای از نگهبانان هستیم که در يك حوزه - پخش البرز در جاده مخصوص کرج - به عنوان نگهبان انجام وظیفه می نماییم و فاصله خانه هایمان تا محل کار 23 الی 24 کیلومتر می باشد. در ضمن، کارمان شیفتی می باشد؛ یعنی یکی در میان، 15 روز کار و 15 روز استراحت می باشد. غرض از مزاحمت این است که وضعیت نماز و روزه برادران که همگی از امام عزیز تقلید می نماییم چگونه است؟ زیرا از هر جایی که سؤال شد، متفاوت جواب داده اند. تمنا می شود ما را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، بدون قصد ده روز در يك محل و در غیر وطن، حکم مسافر دارید.

ص: 165

بسمه تعالی

با سلام

در رابطه با فتوای جدید امام در رابطه با شکسته بودن نماز مستأجر، این جانب از حدود 18 سال پیش در شمیران در خانه ای که توسط پدرم اجاره شده بود مستقر شدیم و حدود 15 سال در آن محل بودیم که البته مدت اجاره نامه، نامعین بود و بعد از این مدت، پدرم منزلی در کرج خریداری و مدت 5 سال در آن منزل ساکن بودیم؛ البته به قصد برگشت به تهران؛ و بعد از این مدت، منزل را در کرج فروخته و الآن پدرم اجاره نامه ای به مدت يك سال بسته است که الآن در ونك مستقر شده ایم و نظرمان در ابتدای ورود، برای مدت يك سال سکونت بود. خواهشمندم نظر به فتوای جدید امام پاسخ فرمایید.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگهدار، والسلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، که در هیچ يك از محل های مزبور، قصد توطن نکرده اید، بدون قصد ماندن ده روز در يك محله، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2902] 1440

بسمه تعالی 1361 / 5 / 24

حضور محترم دفتر امام خمینی، دامت برکاته

ضمن عرض سلام و دعا، امیدوارم حالتان خوب، و خداوند شما را در خدمت به اسلام موفق بدارد. آمین یا کریم

من یکی از اهالی اردوگاه مهاجرین جنگی اصفهان هستم، که در حدود 15 کیلومتری اصفهان زندگی می کنم. باتوجه به این که مدت اسکان ما معین نیست و ما برای خرید و کارهای روزمره، هر دو سه روز یا هر روز به اصفهان می رویم و می آییم،

ص: 166

آیا محل اردوگاه برای ما وطن محسوب می شود یا خیر؟ و نماز و روزه ما مهاجرین چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، وطن محسوب نیست و بدون قصد اقامت ده روز، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2903] 1441

بسمه تعالی

دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه

محترماً به استحضار آن عزیزان می رساند: چون ماه مبارک رمضان نزدیک می باشد و چند سؤال مشروحاً ذیل برای بعضی ها مبهم و مورد شك و تردید می باشد، مستدعی است دستور فرمایند جهت بر طرف شدن تردید، سؤالات را جواب فرمایید.

1. نماز و روزه، پرسنل وظیفه و کادر به چه نحو می باشد؟ آیا نماز، قصر می باشد یا تمام؟ روزه دارند یا نه؟

2. آیا سرباز وظیفه که در پاسگاه یا واحد دیگری خدمت می کند که فاصله وطن تا محل خدمت، بیش از هشت فرسخ شرعی می باشد و به علت انجام دادن مأموریت نمی تواند قصد ده روز بکند - البته فاصله انجام مأموریت تا واحد، بیش از هشت فرسخ می باشد - از نظر نماز و روزه، وظیفه او به چه نحوه می باشد؟

3. آیا پرسنل وظیفه، در مدت دو سال خدمت وظیفه سربازی حکم مسافر دارند یا نه؟

4. سربازی که به واحدی انتقال داده شده و در بین ده روز، 24 ساعت به وطن خود می رود که فاصله آن، بیش از هشت فرسخ می باشد، نماز و روزه وی به چه نحوه می باشد؟

بسمه تعالی، در تمام صور مذکوره، در غیر وطن، بدون قصد اقامت ده روز نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

ص: 167

بسمه تعالی

دفتر امام، بعد از عرض سلام، خواهشمندیم به سؤالات ذیل جواب بدهید:

1. آیا کسی که در قم تحصیل کند و قصد اقامت همیشگی در آن جا نداشته باشد، اگر گاهی اوقات کمتر از ده روز اقامت کند، نماز او قصر می باشد یا تمام؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، بدون قصد اقامت ده روز نماز شکسته است.

2. کسی از زادگاهش به شهر و یا ده دیگری رفته و در سال، یک ماه و یا کمتر از یک ماه به وطنش می آید و این یک ماهش، به صورت 5 روز و یا 8 روز می باشد، نمازش قصر می باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، در وطن نماز تمام است؛ مگر از آن جا اعراض کرده باشد.

3. اجناسی که از طرف دولت محدود شده، مثلاً برنج؛ اگر کسی برنج از مازندران و یا شهری دیگر آورد و به قیمت بیشتر از قیمت دولتی فروخت، این شخص می تواند بخرد؟ (اجباراً لازم دارد). و یا در همین موضوع، می تواند بخرد و به کس دیگری بفروشد؟

خلاصه، خرید و فروش اجناسی که در دست دولت می باشد، به قیمت گران تر از قیمت دولتی جایز می باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، تابع مقررات دولت اسلامی است.

[سؤال 2905] 1443

بسمه تعالی 1361/4/5

جماران، دفتر امام خمینی، برسد به دست رهبرم حضرت آیت الله امام خمینی

من سرباز وظیفه نماینده انجمن اسلامی پایگاه سه راه بیجار، مدت 3 ماه است که در یک جا در کردستان، در منطقه عملیات مستقر هستیم. آیا نماز و روزه در این جا درست است یا نه؟ اگر درست است، لطفاً جواب را به آدرس ذیل بفرستید.

بسمه تعالی، اگر در یک محل، ده روز یا بیشتر تبت اقامت کنید، نماز تمام و روزه صحیح است؛ وگرنه حکم مسافر دارید.

بسمه تعالی 3 / 4 / 1361

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب، حضرت آيت الله العظمى امام خمينى، مدّ ظله

پرسنل گروهان ژاندارمرى تربت حيدريه، در رابطه با مسأله نماز و روزه، سؤالاتى دارند كه به دستورات حضرتعالى محتاج هستند.

مقدمتاً به عرض مى رسانيم كه اين پرسنل، شامل سربازان، درجه داران، افسران، در مشاغل مختلف: راننده، ادارى، گروه هاى گشت و غيره مى باشند.

سؤالات در مورد افراد فوق الذكر، به شرح زير است:

1. نماز و روزه سربازان، چه صورت پيدا مى كند و با توجه به احتمال نقل و انتقالات و مأموريت، مى توانند قصد اقامت نمايند؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، حكم مسافر دارند.

2. درجه داران كه قبلاً مقلد مرجع ديگر بودند كه ايشان، محل كار را مانع براى تمام خواندن نماز نمى دانند و اکنون هم كه مقلد مرجع ديگرى هستند و به اين مسأله، يا قبلاً برخورد و عمل کرده اند و يا برخورد کرده، ولى به خاطر جو حاكم طاغوت بر نظام ژاندارمرى، اهميتى به مسائل شرعيه نداده اند، آیا مى توانند محل كار خود را وطن اتخاذى انتخاب نمايند يا خير؟

بسمه تعالی، بدون قصد زندگى دائمى در آن محل، وطن محسوب نمى شود.

3. گروه هاى گشتى مبارزه با مواد مخدر كه شغلشان گشت زنى است و بيشتر اوقات، مأموريت هاى دور هم مى روند، آیا دائم السفر محسوب نمى شوند؛ با توجه به اين كه احتمال گرفتن اين شغل از آن ها هم هست؟

بسمه تعالی، اگر شغلشان، گشت به نحو دوره گردى در مقدار مسافت شرعى است، نماز تمام و روزه صحيح است؛ و گرنه، حكم مسافر دارند.

4. پرسنلى كه شغل سازمانى آن ها راننده است ولى اكثرأ بنا به دلايل سازمانى، رانندگى نمى كنند؛ يعنى عملاً نمى شود گفت دائم السفر، آیا گاهى اوقات - ندرتاً - اگر مأموريتى به آن ها واگذار شود، در اين موقع، دائم السفر بودن، شامل آنان مى شود يا خير؟

بسمه تعالی، اگر حداقل در خلال ده روز، يك بار در مقدار مسافت شرعى، شغل رانندگى دارند، نماز تمام و روزه صحيح است؛ و گرنه حكم مسافر دارند.

بسمه تعالی 1361 / 2 / 18

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

محترماً؛ به عرض می رساند: پرسنل هوانیروز (پرسنل خلبان) که به مأموریت اعزام می شوند، مدت مأموریت آنان حداقل 15 روز و حداکثر 20 روز می باشد. با توجه به موقعیت منطقه، ممکن است در این مدت حتی يك پرواز هم صورت نگیرد و بر عکس ممکن است با توجه به نیاز مناطق دیگر، حتی چندین پرواز هم صورت گیرد؛ طبق سؤالی که از بعضی معممین نموده ایم، می گویند: حرف واحد اعزام کننده - که مثلاً

به مدت 15 روز به مأموریت بروید - برای شما حجّت است و می بایستی پس از رفتن به منطقه، قصد نموده و نماز خود را کامل بخوانید؛ حتی اگر روز سوم، محل مأموریت را ترك گفته و به نقطه دیگری از طرف واحد اعزام شوید. و بعضی دیگر از این آقایان می فرمایند: چون در حال انتظار به سر می برید و ممکن است هر لحظه به مأموریتی اعزام شوید، بنابراین چون صد در صد مطمئن نیستید، بایستی نماز خود را شکسته ادا نمایید. لذا از محضر آن امام تقاضا نمودیم هرچه زودتر جواب این مسأله را مرقوم فرمایید و همچنین برای روزه ماه رمضان که تا چند وقت دیگر فرا می رسد؛ ضمن این که مرجع تقلید این پرسنل، حضرت امام خمینی می باشند.

بسمه تعالی، در فرض سؤال که اطمینان به ماندن ده روز در يك محل ندارند، تا سی روز حکم مسافر دارند و نمازشان قصر است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2908] 1446

بسمه تعالی 1362 / 1 / 21

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، حفظه الله تعالی

نظر به این که حضرت عالی بر حسب فتوا، نماز کسی را که بیش از مقدار مسافت

ص: 170

شرعی مسافرت نماید قصر می دانید، آیا برادران ما که در خارج از کشور اشتغال به تحصیل دارند و قصد اقامت دائم در خارج را نیز ندارند و پس از اتمام تحصیل، تصمیم مراجعت به ایران را دارند، در حکم مسافر بوده یا خیر؟ و با توجه بر این امر، نماز و روزه به چه کیفیت است؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله اگر در محل واحد، قصد اقامت ده روز نمایند، نمازشان تمام و روزه صحیح است و الا باید نماز را شکسته بخوانند و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2909] 1447

بسمه تعالی 3 / 1361

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب، امام خمینی، ادام الله ظله الشريف

محترماً به استحضار می رساند به این که در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تربیت جام، تعدادی از برادران، مأمور تبلیغات نوار مرزی اند و اکنون مدت پنج ماه است که کار می کنند و در يك جا ثابت نیستند و در طول این مدت هم نمازشان را شکسته خوانده اند. ما از هر که سؤال نمودیم، جواب مختلف می دادند. از پیشگاه رهبر كبير انقلاب استدعا می شود توضیح دهد که نماز مان چگونه است؟ آیا شکسته بخوانیم یا درست؟ ضمناً این ها سربازند که در سپاه خدمت می کنند و تا آخر خدمتشان هم شاید در گروه تبلیغات باشند. والسلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، نماز و روزه قصر است؛ مگر آن که شغل شما در مسافت شرعی به نحو دوره گردی باشد که در این صورت، نماز و روزه تمام است.

[سؤال 2910] 2057

3. فدوی مدت 22 ماه است که از وطن خویش - قصر شیرین - آواره ام. تا مدتی که در باختران، در بیمارستان و در خانه بودم، قصد ده روز کردم و نماز را تمام

ص: 171

می خواندم؛ ولی این مدت يك سالی که به اسلام آباد غرب آمده ام با این که يك خانه محقر هم دارم، ولی هر آن که قصر شیرین آزاد شود بر می گردم و قصد توطن در این جا را نکردم و فعلاً کارم هم طوری می باشد که نمی توانم ده روز در خانه بمانم. نماز و روزه این جانب در این صورت چگونه خواهد بود؟

بسمه تعالی، در غیر وطن، بدون قصد ماندن ده روز در يك محل، نماز شکسته است و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2911] 1448

بسمه تعالی 1361 / 3 / 24

دفتر محترم حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی

ضمن عرض سلام و آرزوی سلامت برای امام امت، به استحضار می رسانم: این جانب متولد تهران بوده و در محله خیابان هلال احمر، نرسیده به پل امامزاده معصوم ساکن بودم و محل کارم در کیلومتر 24 جاده تهران - ساوه می باشد و مدت چند ماه است که در منازل مسکونی موجود در محل کارم (کیلومتر 24 تهران - ساوه) سکونت دارم و در هر هفته، حداقل يك بار جهت خرید ارزاق و دیدار اقوام، به تهران رفته و بر می گردم. خواهشمندم با توجه به این که منزل مسکونی و محل کارم در يك جا می باشد (کیلومتر 24 جاده تهران - ساوه)، مشخص فرمایید نماز این جانب در محل سکونت فعلی ام شکسته است یا کامل؟ و مواقعی که به تهران می روم، نمازم چگونه می باشد؟

همچنین در ماه مبارك رمضان، از نظر روزه داری چه وضعی خواهم داشت؟ تقاضا دارم با توجه به نزدیکی ماه رمضان، به طور واضح این جانب را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، در محل کار، بدون قصد توطن حکم مسافر دارید، که بدون نیت اقامت ده روز، نماز و روزه قصر است؛ و تهران اگر وطن شما بوده و از آن اعراض نکردید، به حکم وطن باقی است.

ص: 172

بسمه تعالی 1361 / 4 / 13

محضر مبارك حضرت آيت الله العظمى امام خمينى، رهبر كبير انقلاب اسلامى و فرماندهى كل قوا

من متولد شهريار هستم و نظامى مى باشم و محل خدمتم، در لويزان تهران است و تهران را براى خودم وطن انتخاب نكرده ام و بنا به فتواى حضرتعالى، مسافر محسوب مى شوم، حال با اين وجود، مسافت محل كار و محل سكونت من از منزل، 3 كيلومتر است. اگر با قصد ده روز ماندن در منزل، اين مسافت را طى كرده، صبح به محل كار بروم و بعد از ظهر برگردم؛

1. روزه گرفتن براى من چه صورتى دارد؟

2. آيا مى شود نماز را هم در منزل و هم در محل كار درست خواند؟

بسمه تعالى، محل كار اگر داخل حد ترخص محل اقامت در لويزان باشد و جزء محدوده آن محسوب شود، قصد اقامت در فرض سؤال، صحيح است و نماز و روزه، در محل اقامت و محل كار تمام است.

[سؤال 2913] 1450

بسمه تعالی 1361 / 4 / 5

شورای محترم استفتای امام خمینی

پس از عرض سلام و تحیات، محترماً به استحضار عالی می رساند که مسائل زیر برای این جانب روشن نیست. خواهشمند است در توضیح و تشریح آن ها این جانب را یاری فرمایید.

1. این جانب در دماوند خدمت می کنم و هفته ای يك بار به تهران عزیمت می کنم و یا برای استحمام به رودهن (فاصله 20 كيلومتري) و یا دماوند (6 كيلومتري) می روم. آیا می توانم روزه بگیرم؟ البته این جا می گویند که اگر شما از حد ترخص خارج شدید

ص: 173

و فرضاً دماوند رفتید، زمان رفت نباید از دو ساعت بیشتر باشد؛ خواه مسافرت، بیش یا کمتر از چهار فرسخ باشد. و اگر قصد اقامه کنم، می توانم روزه بگیرم یا نه؟ آیا می توانم این جا را موطن دوم خود حساب کنم؟ و اگر قصد اقامه کردم، می توانم بعد از ظهر مسافرت کرده و قبل از ظهر روز بعد بیایم؟ روزه ام درست است یا نه؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، نماز شکسته است و روزه صحیح نیست؛ و بدون قصد زندگی دائمی، غیروطن، وطن نمی شود.

2. من از 29 اردیبهشت ماه 1361 وارد دوره احتیاط شده ام و حقوقمان ماهانه 2225 تومان است. آیا اگر در آخر ماه و سال مبلغی اضافه ماند، خمس و زکات تعلق می گیرد؟

بسمه تعالی، هرچه از حقوق و سایر درآمدها، آخر سال زیاد بماند خمس دارد.

3. من مقداری آلبوم تمبر دارم که ارزش آن ها حدوداً 8 تا 10 هزار تومان می شود و سالیانه، ارزش آن ها اضافه می شود. آیا بر آن ها خمس و زکات تعلق می گیرد؟ و اصولاً جمع آوری تمبر - به صورت سرگرمی - از نظر شرعی صحیح است یا نه؟ و همچنین مقداری وسایل آزمایشگاهی دارم. آیا بر آن ها تعلق می گیرد یا نه؟

بسمه تعالی، جمع آوری تمبر برای غرض عقلایی اشکال ندارد و اگرچه بهتر است از صرف مال در مثل چنین کارهایی خودداری شود؛ و در هر صورت اگر از درآمد کسب تهیه شده و خارج از شؤون متعارفی شخص است، خمس دارد وگرنه خمس ندارد.

[سؤال 2914] 1451

بسمه تعالی

حضور محترم امام امت، دامت برکاته

پس از عرض سلام، چند سؤال داریم که خواهشمندیم جواب فرمایید:

1. راجع به نماز ماها که سر باز هستیم، روحانیون محل، جواب های مختلفی به ما داده اند. حالا ما را راهنمایی کنید که نماز ما به چه صورت می باشد؟ چون در شهری به نام ایذه خدمت می نمایم که حداقل در ماه، چند بار به مأموریت می رویم که البته مدت آن ها معلوم نمی باشد و فاصله آن ها هم از مبدأ که گروهان ژاندارمری ایذه می باشد تا مقصد، بیش از چهار فرسخ می باشد و به همین دلایل، ما در موقع

ص: 174

مأموریت، نماز زمان را شکسته و موقعی که به گروهان مراجعت نمودیم، نماز زمان را کامل می خوانیم. آیا نماز ما صحیح می باشد یا خیر؟
در غیر این صورت، ما به چه صورت نماز بخوانیم؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، نماز شکسته است و روزه صحیح نیست.

2. در مورد روزه ما سربازان چه می فرمایید؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، روزه صحیح نیست.

[سؤال 2915] 1452

بسمه تعالی 16 / 7 / 1361

سلام علیکم، پس از عرض سلام، امیدوارم که حالتان خوب باشد و در پناه ایزد منان در جهت پیشرفت این انقلاب و در جهت خط امام قدم بردارید. چند سؤال دارم که از شما تقاضا دارم که جواب مرقوم فرمایید:

1. من بچه گرمسار هستم و در شاهرود در يك خانه اجاره ای زندگی می کنم و محل کارم در دهی به نام بسطام است که فاصله این ده با شاهرود 6 کیلومتر است و من صبح می روم، ظهر بر می گردم و ظهر می روم، غروب بر می گردم. در این جا نماز و روزه من به چه صورت است؟ این جانب از امام جمعه شاهرود این مسأله را پرسیده ام و ایشان می گویند: می توانی در این مسأله از آیت الله خویی تقلید کنی و نمازت را درست بخوانی؛ در صورتی که من از امام تقلید می کنم. خواهش می کنم هرچه زودتر جواب این را بدهید. در ضمن من تابستان به گرمسار می روم و این جا نیستم، من يك معلم هستم.

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، حکم مسافر دارید.

2. اگر برادر خود من عکس بگیرد و بخواهد يك مرد نامحرم آن عکس را ظاهر کند، آیا این گناه دارد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر ظاهر کننده، شما را نمی شناسد مانع ندارد.

ص: 175

3. اگر يك برادر نامحرم برای مدت يك ساعت فنون رانندگی را یاد بدهد و بقیه را پیش يك فرد محرم تعلیم ببیند، آیا این گناه دارد؟

بسمه تعالی، اگر بدون مفسده باشد اشکال ندارد، با حفظ موازین شرعیه.

[سؤال 2916] 1929

2. سربازهایی که در پاسگاه ها به سر می برند و در هر روز احتمال می دهند که به آن ها مأموریت داده شود که به بیشتر از چهار فرسخ بروند، آیا باید روزه بگیرند یا نه؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2917] 134

2. اگر يك سال به شهری مأموریت داشته باشیم، تکلیف روزه و نماز چیست؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، نماز و روزه در سفر قصر است.

[سؤال 2918] 1453

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی، پس از سلام، من سرباز مأمور در کردستان، اهل مشهد هستم. نماز قصر است یا تمام؟ والسلام

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در محل مأموریت نمازتان قصر است.

[سؤال 2919] 1454

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه، محترماً به سؤال زیر جواب دهید:

مدت بیش از ده سال است که از شهری به شهر دیگری آمده و در آن جا سکونت داریم و چون در شرکت نفت کار می کنم، معلوم نیست که چند سال دیگر در این جا

ص: 176

باشیم و هنوز هم معلوم نیست که بعد از بازنشستگی، در این شهر بمانیم یا به وطن اول یا جای دیگری برویم؛ در حال حاضر باید نماز را کامل خواند یا شکسته؟

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در محل مرقوم، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2920] 1455

بسمه تعالی 1361 / 9 / 25

با عرض سلام خدمت آقایان و خادمین اسلام و بندگان شریف و مؤمن پروردگار

سؤالی که برای من پیش آمده این است: من و شوهرم در خانه پدری ایشان، که تحت مالکیت پدر شوهرم قرار داشت و واقع در شهر ری بود، زندگی می کردیم؛ بر حسب احتیاجات مادی، ایشان آن خانه را فروخته و به اتفاق خانواده (پدر و مادر ایشان) به تجریش عزیمت کرده و در یکی از خانه های مصادره ای مربوط به بنیاد مستضعفان زندگی می کنیم و با ذکر این مسأله که این خانه مال ما نیست و ما به عنوان مستأجر در این خانه سکونت داریم و برای ما مشخص و معین نیست که تا چه مدت در آن خانه ساکن باشیم (چون قید نشده که چه مدت آن جا باشیم) و اصلاً آیا در تهران باشیم یا به شهرستان دیگری عزیمت کنیم و یا از آن جا به محل دیگری در خود تهران برویم، پس برای ما مسأله نماز مان را روشن کرده و بفرمایید که آیا نماز ما شکسته است یا تمام؟ و مسأله روزه هم همین طور.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، حکم مسافر مترتب می شود که بدون قصد اقامه ده روز، نماز شکسته و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2921] 6903

4. از شهرستان اراک به اصفهان آمده ام و مدت تقریباً سیزده سال است که در ذوب آهن خدمت می نمایم و وطنم اراک می باشد و اکنون در فولادشهر زندگی می کنم و در زندگی تصمیم قطعی ندارم که در کدام شهر زندگی خود را ادامه دهم - البته فعلاً قطعه زمینی از دولت به بنده داده اند ولی باز تصمیم قطعی نگرفته ام که بمانم یا خیر -

ص: 177

آیا نماز و روزه این جانب ایرادی دارد اگر از فولادشهر به کارخانه بروم و قبل از اذان ظهر به خانه برگردم؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در محل سکونت و بین راه و محل کار حکم مسافر دارید و بدون قصد اقامت ده روز در يك محل نماز و روزه قصر است.

[سؤال 2922] 736

4. مهاجرین شهرهای مناطق جنگی که حدود دو سال است در شهرهای دیگر کشور زندگی می کنند و معلوم نیست چه موقع به وطن اصلی خود بازگردند، تا زمانی که در غیر وطن اصلی زندگی می کنند تکلیفشان نسبت به نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، بدون قصد ده روز در يك محل، حکم مسافر دارند.

[سؤال 2923] 7188

2. نمازهای شخصی که در جبهه است کامل است یا شکسته؟

بسمه تعالی، بدون قصد ده روز در يك محل، نماز و روزه قصر است.

[سؤال 2924] 3844

4. تلاپی که به جبهه جنگ برای تبلیغ می روند با قصد ده روز می توانند در يك جا نماز خود را تمام بخوانند؟

بسمه تعالی، اگر می دانند ده روز در يك جا می مانند قصد محقق است و باید نماز را تمام بخوانند.

[سؤال 2925] 1456

بسمه تعالی 12 / 3 / 1361

حضور محترم حضرت امام خمینی

با عرض سلام و پوزش؛ نظر مبارك، در مورد دو سؤال زیر چیست:

ص: 178

1. حقیر در نگهداری دستگاه های رادار کار می کنم. دستگاه های رادار عموماً در ارتفاعات کوه ها و تپه ها مستقر می گردد و در اکثر ایستگاه های رادار، محل مسکونی با محل کار فاصله بیش از چهار فرسنگ را دارد. با توجه به این که مدت خدمت مقرر ما در نیروی هوایی در همین شرایط می گذرد و دور از موطن اصلی است، نحوه ادای نماز و روزه به چه صورت خواهد بود؟ در صورتی که حالت مسافر را داشته باشیم، با توجه به این که سالیانه حداکثر 30 یا 45 روز مرخصی داریم و معمولاً در دو سه نوبت داده می شود، نحوه ادای روزه به چه صورت است؟

2. در حال حاضر 5 کیلومتری شرق شهر بندر عباس محل سکونت ما است و محل کارمان در غرب شهر می باشد که فاصله محل کار و محل زیست، 22 کیلومتر است و به علت وجود شهرک ها، شرکت ها و ساختمان های موجود اطراف شهر، تشخیص حدود شهر مشکل است و نظرات روحانیون موجود، متفاوت است، نظر جناب عالی در مورد نماز و روزه ما چیست؟

خدایا خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار، والسلام

بسمه تعالی، محل کار و محل سکونت اگر وطن شما نیست، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، نماز قصر است و روزه صحیح نیست و قضای روزه ماه رمضان نباید از ماه رمضان سال بعد به تأخیر افتد.

[سؤال 2926] 3992

2. من در یکی از روستاها که پنجاه کیلومتر با وطنم فاصله دارد مشغول انجام وظیفه هستم و هر هفته قصد ده روز می نمایم و نماز را آن جا تمام می خوانم ولی اکثر اوقات برای کارهای جزئی - مثلاً آوردن نان - به خانه ام می روم؛ آیا نماز من اشکالی دارد؟

بسمه تعالی، اگر می دانید بین ده روز، از روستا به وطن بر می گردید، نمی توانید قصد ده روز کنید.

ص: 179

بسمه تعالی 1361 / 5 / 31

محضر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

نظر به این که در این پادگان، هر 2 ماه حدود 3000 سرباز جهت آموزش وارد می شوند و در مدت آموزش، يك هفته اردو می روند:

1. کسی که 10 روز در پادگان چهل دختر قصد کند و در این بین (10 روز) حدود 20 کیلومتر برای 6 روز اردو یا غیره برود، وضع نماز او چگونه است؟

2. آیا در مورد روزه هم مسأله به همین شکل است؟

بسمه تعالی، اگر در حین قصد اقامت، می داند که در اثنای ده روز، تا مسافتی برای شرکت در اردو می رود، قصد اقامت متحقق نیست و نماز و روزه قصر است.

[سؤال 2928] 1958

3. آیا می شود در جبهه نیت ده روز کرد و نماز را تمام خواند و روزه گرفت؟

بسمه تعالی، اگر یقین به ماندن ده روز در يك مکان نداشته باشید، نمی توانید قصد کنید.

[سؤال 2929] 5146

2. از مهاجرین جنگی خرمشهر هستم که حدود دو سال است بدون آن که بابلسر را وطن خود اختیار کرده باشم، در آن زندگی می کنم و ممکن است تا بازگشت به شهرم، چند سال دیگر هم طول بکشد. از طرفی محل کارم نیز در بابل - که حدود 20 کیلومتر با بابلسر فاصله دارد - می باشد. استدعا دارم با توجه به فرض مذکور، پاسخ فرمایید: آیا نماز من شکسته است یا کامل؟ در صورت شکسته بودن، تکلیف نماز و روزه هایی که در این مدت گرفته ام چیست؟

بسمه تعالی، بدون قصد ده روز در یکی از دو محل، حکم مسافر دارید.

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب و مرجع آگاه جهان تشيع و فخر آل الرسول صلى الله عليه و آله وسلم و سلاله الزهراء البتول عليها السلام

من سرباز وظیفه هستم و در يك پادگان (فرماندهی ترابری) که در 18 کیلومتری جاده قدیم کرج واقع است در خدمت مقدس سربازی مشغول انجام وظیفه هستم و اهل شهرستان رشت می باشم، موقعیت من این طور است که من هر روز به جز يك روز در هفته (پنج شنبه یا جمعه) که نگهبان هستم در پادگان می مانم و بقیه روزهای هفته را برای خواندن درس طلبگی به مهدیه تهران می آیم، که فاصله پادگان تا مهدیه تهران نزدیک به 22 کیلومتر می باشد. من هر روز از ساعت 6 صبح الی 30/1 بعدازظهر در پادگان هستم و بعداً به مهدیه تهران جهت درس خواندن می روم و بعد از اتمام درس ساعت حدوداً 6 بعدازظهر به منزل خودم واقع در حسن آباد می روم (توضیح این که منظور از منزل اتاقی است که تهیه شده و داریم). سؤال این است که آیا اگر بخوایم در يك ماه مبارك رمضان از پادگان به هیچ وجه خارج نشوم و قصد ده روز کنم و اگر هم بروم خارج از پادگان بعدازظهر بروم و شب نیز دوباره برگردم در پادگان بمانم، آیا می توانم روزه بگیرم؟ و سؤال دیگر این که اگر بخوایم برای درس بروم در ماه مبارك رمضان مسأله چطور است و بهتر کدام يك است، یعنی تکلیف من چیست؟ طول عمر شما رهبر عزیز انقلاب را از خداوند تبارك و تعالی خواستارم.

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در یکی از دو محلّ حکم مسافر دارید و چنانچه فاصله دو محل کمتر از 5/22 کیلومتر است می توانید قبل از ماه رمضان ده روز در یکی از دو محل قصد کنید و بمانید و بعد به هر دو محل رفت و آمد کنید، در این صورت تا مسافرت جدید نکرده اید روزه شما صحیح است.

بسمه تعالی 1361/9/28

حضور رهبر عزیز انقلاب اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

با سلام و دعا به آن وجود مقدس و با امید پیروزی رزمندگان اسلام و سلامتی و شفای مجروحان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و طول عمر با عزت آن حضرت، چند مسأله وجود دارد که امید است به آن پاسخ فرمایید.

1. این جانب معلمی هستم که از طرف وزارت آموزش و پرورش، به کشور قطر اعزام شده ام. موقعیت شهری دوحه - مرکز قطر - بدین صورت است که وسعت مرکز اصلی شهر ابتدا کم بوده و محله به محله نامگذاری شده، ولی از ده سال قبل به این طرف، شروع به ساختمان سازی کرده اند و شرکت ها و مدارس و مساجد و زمین های خالی در بین خیابان ها فراوان است؛ به طوری که محله ها همه به هم متصل شده اند و بدین مناسبت مشخص نیست که حدود فعلی شهر کجا است؛ مثلاً بعضی هتل ها و سوپرمارکت ها در 6 - 7 کیلومتری و بازار جدید میوه و تره بار و ماهی در 10 کیلومتری و تعمیرات و بعضی از نمایندگی های اتومبیل ها در 20 کیلومتری مرکز شهر واقع است؛ و در این مدت سه سال مأموریت، نمازها را تمام خوانده ایم و بعضی از همکاران بنا به ضرورت مالی، منازل خود را دور از مرکز شهر و مدرسه - مثلاً در 8 الی 12 کیلومتری - اجاره کرده اند و در این فاصله، هم منزل و مغازه تازه ساز است و هم زمین خالی و خیابان و فرودگاه و در بعضی جاها دریا، و بنا به وظیفه، در روز دو - سه بار این فاصله را طی می کنند. آیا با این توصیف، باید نماز را تمام بخوانند یا شکسته و تکلیف نمازهای گذشته چیست؟

بسمه تعالی، تا شهر مذکور در بزرگی، خارق العاده نشده و مجموع، به يك شهر نامیده می شود، با فرض قصد اقامت ده روز، نماز تمام است؛ و اگر نمازهای گذشته برخلاف وظیفه انجام شده باید قضا شود.

2. همان طور که اطلاع دارید برادران اهل سنت، مرغ هایی که ذبیحه کشورهای غیرمسلمان است

ص: 182

مصرف می کنند؛ به دلیل آن که چنانچه ذابح، اهل کتاب باشد کافی می دانند و روی پاکت این مرغ ها جمله (ذبح علی حسب شریعة الاسلامیه) نیز نوشته شده. آیا استفاده کردن يك فرد شیعه از این مرغ ها جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، تا احراز نشود تذکيه - ولو به این که احتمال داده شود که واردکننده مسلمان، رعایت تذکيه شرعی را نموده و در اختیار مردم مسلمان برای استفاده گذاشته - حرام است.

3. اوایل بلوغ بر حسب نپرسیدن مسأله و کم رویی و یا نگفتن بزرگ ترها - مانند پدر و مادر و معلم - غسل جنابت را به این ترتیب انجام می دادم که ابتدا سر و صورت و گردن و بعد، طرف راست یعنی نیم تنه راست و سپس طرف چپ یعنی نیم تنه چپ و بعد، دست راست و دست چپ و آخرالامر پای راست و پای چپ را به مدت قریب دو سال می شستم. تکلیف نماز و روزه این مدت چیست؟ آیا باطل است و باید قضای آن را گرفت یا صحیح است؟

بسمه تعالی، غسل، باطل و باید نمازهایی را که با آن خوانده شده قضا نمود؛ ولی روزه ها قضا ندارد.

4. از سال 52 الی 57 معلم مأمور خدمت در فلاورجان اصفهان بودم. در اصفهان منزل اجاره ای داشتیم و وطن اصفهان نبود. صبح ها برای خدمت، به فلاورجان - که حدود 20 کیلومتر تا اصفهان فاصله داشت - می رفتم و ظهرها بر می گشتم و در آن مدت پنج سال نمازها را کامل خواندم و روزه هم گرفتم؛ اکنون به این مسأله واقف شده ام. در آن زمان، از چند نفر که مورد اطمینان بودند سؤال کردم. یکی می گفت: شکسته و دیگری جواب می داد: فتوا تغییر کرده است و باید تمام خواند. تکلیف نماز و روزه های این مدت چیست؟ و در ضمن، قضای نماز دو سالی که غسل را اشتباه می کردم، در همین مدت خواندم. وضع این قضا چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، نماز شکسته است و نمازهایی را که تمام خوانده اید باید شکسته قضا نمایید؛ ولی نمازهایی را که تمام قضا کرده اید، اگر مطابق تکلیف قضای فائده انجام شده صحیح است.

[سؤال 2932] 1460

بسمه تعالی 1360 / 11 / 5

دفتر محترم امام خمینی، دامت برکاته

محترماً؛ به عرض می رساند: این جانب از استان فارس و یکی از کارگران ذوب

ص: 183

آهن اصفهان، در شهر مسکونی پولاد شهر ساکن می باشم و فاصله آن تا کارخانه ذوب آهن پانزده کیلومتر می باشد و بین شهر و محل کار، کوه و گردنه وجود دارد. مدت هفت سال است در ذوب آهن مشغول خدمت هستم و پس از خاتمه و یا در صورت انتقال، به شهر شیراز باز خواهم گشت. آیا با وجودی که این جانب مقلد امام هستم، می توانم قصد وطن کرده و نماز و روزه خود را تمام بخوانم؟

خواهشمند است نسبت به این مسأله که سؤال يك نفر نیست؛ بلکه مسأله اشخاصی است که شرایط من را دارند پاسخ لازم مبذول فرمایید.

بسمه تعالی، در مفروض سؤال، وطن محسوب نمی شود و بدون قصد اقامت ده روز در یکی از دو محل، نه در هر دو محل، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2933] 1461

بسمه تعالی 16 / 9 / 1361

دفتر امام خمینی مدّ ظلّه العالی

محترماً؛ شخصی از زادگاه خود برای کار به ذوب آهن ذغال سنگ پابدانا عزیمت و مدت ده سال مشغول کار می باشد و منزلی در پابدانا کرایه کرده؛ هر روز به فاصله دو فرسخ سر کار می رود و شب به منزل بر می گردد، آیا نمازش شکسته است یا تمام، یا این که سر کار شکسته و منزل تمام است؟

و ضمناً زادگاه اصلی، در فاصله 60 فرسخی طول راه می باشد، آیا نماز وی وقتی که به زادگاه خودش رسید تمام است یا خیر؟ آن هم در سال چندین نوبت، هر نوبت سه الی پنج یا دو الی شش روز می ماند و بعد به سر کارش می رود، آیا نمازش شکسته است یا تمام؟

بسمه تعالی، در صورتی که محل کار و منزل مسکونی، دو محل محسوب شود حکم مسافر دارد؛ مگر این که محل سکونت فعلی را وطن قرار داده

ص: 184

باشد و چنانچه از زادگاه اصلی اعراض نکرده، حکم وطن باقی است و اگر در یکی از دو محل کار، قصد اقامه ده روز نماید یا سفر شرعی کرد نمازش تمام است.

[سؤال 2934] 1462

بسمه تعالی

پس از عرض سلام به پیشگاه اقدس رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران نایب الامام حضرت امام خمینی ادام الله ظله علی رؤوس الأنام به عرض می رساند گرچه در این مورد سؤال ها شده ولی حقیقت مسأله این است که دولت قدری بیابان را گرفته، یک گوشه آن کارخانه ذوب آهن ساخته و گوشه دیگری فضای سبز درست کرده و قسمتی را برای احتیاط نگهداری کرده و گوشه دیگرش شهر ساخته برای سکونت کارگانش. این شهر را خود ذوب آهن با هزینه خود به وسیله کارگران ذوب آهن برای سکونت فقط کارگران خودش تا وقتی مشغول کار هستند ساخته است.

سؤال این است کارگر ذوب آهن می خواهد در این شهر ذوب آهن (قیام پولاد شهر) قصد اقامت کند و از منزلش بیرون بیاید و به محل کارش کارخانه ذوب آهن برود و شب برگردد به منزل، آیا محل اقامه یا محل کارش ولو هفت - هشت کیلومتر فاصله دارد در حکم دو طرف شهر اسلامبول و بغداد و کاظمین - همان طور که در کتاب تحریر الوسيله - هست محسوب است و یا این که دو قسمت جدا از هم حساب می شود؟ با این که اداره و بودجه شهر و کارخانه یکی و با یک بودجه تأمین و اداره می شود.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی (عج)، خمینی را نگهدار.

بسمه تعالی، فاصله اگر به حدی است که در نظر عرف دو محل حساب می شود قصد اقامت متحقق نمی شود.

ص: 185

بسمه تعالی

با عرض سلام حضور امام عزیزمان و امید سلامتی و طول عمر ایشان و ظهور هر چه زودتر امام زمان (عج) امیدوارم به سؤالاتی که برای این جانب پیش آمده است پاسخ فرمایید:

دختری هستم متولد تهران، 22 ساله و بیش از 13 سال را بیرون از تهران - به علت انتقال پدرم که کارمند راه آهن است - زندگی کرده ام و اخیراً شش سال در اصفهان، البته در جاده شیراز - با تابلوی قبل، 12 کیلومتری، و با تابلوی جدید، 5 کیلومتری اصفهان - کوی کارمندان راه آهن، زندگی کرده ام و به علت کمبودهای بسیاری که در این محل وجود دارد برای رفتن به دبیرستان و پس از آن، کلاس های دیگر و شرکت در جهاد دانشگاهی و به طور کلی کارهایی که نیاز به من بود و شرکت در نماز جمعه، بین راه آهن و اصفهان تردد داشته ام، ولی شب ها منزل بوده ام و گاهی روزها دو یا سه بار به اصفهان رفته و به راه آهن برگشته ام.

1. با توجه به این که منزل ما در محوطه راه آهن است آیا زمین های بسیاری که اطراف این منازل، بدون ساختمان و به طور نرده کشیده، وجود دارد نیز مثل منازل محسوب می شود، برای حساب کردن حد ترخص یا 22 کیلومتر و نیم؟

2. در فاصله بین راه آهن و اصفهان و در نزدیکی محوطه راه آهن (نرده کشی) پایگاه شهید وطن پور (هوانیروز) وجود دارد که زمین های بسیاری را تقریباً متصل به شهر، نرده کشی کرده اند و متعلق به هوانیروز است، آیا هوانیروز مثل شهر محسوب می شود یا بیابان؟

3. با توجه به این که در این مدت شش سال، روزه ها را گرفته و نمازها را درست خوانده ام، اگر نماز و روزه ما نماز و روزه مسافر بوده، آیا باید تجدید شود (شکسته خوانده شود و روزه ها گرفته شود)؟ و می دانسته ام نماز و روزه مسافر شکسته است،

ص: 186

ولی نمی دانسته ام که حالت مسافر دارم یا نه؛ اصلاً به فکر هم نرسیده بود که ممکن است مسافر محسوب شوم.

بسمه تعالی، 1 و 2 و 3. در فرض مرقوم، منزل شما خارج از شهر است و بدون قصد ماندن ده روز در یکی از دو محل (شهر و محوطه راه آهن) حکم مسافر داشته اید و نماز شما شکسته بوده است و روزه صحیح نبوده است و آنچه برخلاف وظیفه عمل کرده اید قضا دارد.

4. حدود دو ماه است که ازدواج کرده و به ساوه آمده ام. به ساوه علاقه ندارم، وطن پدر و مادرم نیز بوده و هر دو اعراض کرده اند، وطن شوهرم هم ساوه است (شوهرم، پسر خاله ام است).

الف. آیا زن، تابع شوهر است در توطن یا نه؟ با توجه به این که شوهرم می گوید همیشه در ساوه زندگی خواهد کرد و پاسدار است.

ب. قصد توطن با عدم علاقه امکان دارد یا نه؟

ج. اگر با این مسائل می توانم قصد توطن کنم، آیا بعد از قصد توطن باید ده روز یا بیشتر در ساوه بمانم، فعلاً نماز را جمع می خوانم.

بسمه تعالی، ساوه در صورتی وطن شما می شود که با قصد ماندن همیشه، در آن مدتی بمانید و بدون قصد توطن، وطن شما نیست و زن در این مسأله تابع شوهر نیست.

[سؤال 2936] 1464

بسمه تعالی

1. چون شهر مکه معظمه بزرگ شده و آخر خانه هایی که در سمت عرفات واقع شده تا عرفات، چهار فرسخ شرعی کمتر است، خواهشمند است بفرمایید: کسانی که قبل از رفتن به عرفات، ده روز در شهر مکه نبوده اند ولی تمام مدت قبل از عرفات و بعد از عرفات و منی مجموعاً در شهر مکه، ده روز بیشتر هستند، نمازشان را در شهر مکه و عرفات و منی - چون مادون المسافه است - چگونه بخوانند؟ آیا تمام یا قصر و یا جمع بخوانند، خلاصه، این مسأله، چند سال است که خیلی مورد لزوم شده.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

2. کسانی که می توانند قبل از طلوع فجر، از مشعر الحرام به سوی منی حرکت کنند؛ مثل زن ها و

ص: 187

مریض ها و پیرمردها، آیا جایز است که در همان شب - قبل از طلوع فجر - رمی جمره عقبه کنند یا باید روز برای رمی جمره بروند؟

بسمه تعالی، اگر عذر ندارند، باید صبر کنند و در صورت عذر، مانع ندارد.

3. چون روز عید، رمی جمره برای زن ها و مریض ها و پیرمردها بسیار کار دشواری شده و شب ها هم ایاب و ذهاب خیلی سخت شده،

آیا زن ها و مریض ها و پیرمردها می توانند جهت رمی جمره نایب

بگیرند - که اصلاً خودشان از خیمه منی بیرون نروند - یا نه؟

بسمه تعالی، در صورت عذر، جایز است.

4. وقتی محرم وارد شهر مکه معظمه شد و در هتل - که برای او آماده شده - جای گرفت، آیا می تواند در ماشین سرپوش دار بنشیند و

برای طواف برود؟ چون گاهی در آن منزل که جای گرفته، تا مسجد الحرام يك فرسخ راه است و پیاده رفتن برای بسیاری، کار پرزحمتی

است.

بسمه تعالی، مانع ندارد.

5. در سال های اخیر، پل های متعددی در مسیر به عرفات و مشعر و منی ساخته شده که شخص محرم با ماشین و گاهی پیاده، ناچار

است زیر پل ها عبور کند. آیا زیر این پل ها عبور کردن، کفاره به ذمه حاجی می آید یا نه؟

بسمه تعالی، کفاره ندارد.

[سؤال 2937] 1504

2. محل شهرک که با شهر فاصله دارد، اگر نرده کشی و تأسیسات اداری باشد - مثل نیروی هوایی و پادگان - متصل به شهر محسوب می

شود یا حتماً باید منازل مسکونی باشد که متصل به شهر محسوب شود؟ باید دانست که این نرده کشی 5 کیلومتر است.

بسمه تعالی، میزان، نظر عرف است و در فرض مسأله، دو محل محسوب است.

[سؤال 2938] 1465

بسمه تعالی 1361 / 10 / 13

محضر مبارك حضرت امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، مدّ ظلّه العالی

با آرزوی طول عمر برای حضرت عالی و پیروزی لشکریان اسلام بر لشکریان کفر

این جانب که ساکن تهران هستم، از طرف شرکت متبوعه خود جهت انجام کار. برای مدت نامشخص به منطقه امیدیه در خوزستان اعزام شده ام و هر ماهه برای مرخصی به تهران می روم؛ از زمان ورود به محل سکونت در خوزستان، قصد اقامه ده روز می نمایم و ملزم هستم که از محل قصد اقامت تا محل کارم که حدود 5 کیلومتر می باشد را روزانه - به جز ایام تعطیلات رسمی کشور - طی نمایم و مدت اقامت در محل کار، هشت ساعت می باشد. با توجه به شرح مذکور، مستدعی است بفرمایید: انجام فرایض دینی حقیر در امیدیه به چه صورت باید انجام گیرد؟

به امید پیروزی نهایی اسلام بر کفر و توفیق همه خدمتگزاران اسلام و مسلمین

بسمه تعالی، اگر محل سکونت و محل کار شما در يك شهر باشد، قصد ده روز محقق می شود؛ و اگر محل کار، خارج شهر محل سکونت باشد، در فرض مزبور قصد ده روز محقق نشده و حکم مسافر دارید.

[سؤال 2939] 1466

بسمه تعالی

1. طلابی که برای تبلیغ می روند در دو محل که کمتر از چهار فرسنگ است یا بیشتر از چهار فرسنگ است، نماز در این محل تمام است یا قصر؟ هر دو صورت را بیان فرمایید؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامه ده روز در يك محل حکم مسافر دارند.

2. در وقت اختصاصی نماز ادا، با توجه به این که در انتظار امام جماعت است یا خود امام، منتظر مأمومین هست، می شود نماز دیگر خواند یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

3. اگر قیمت سوقیه افزایش یافته، نه این که گوسفند چاق شده، آیا افزایش قیمت هم نما است و باید خمس بدهد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر مال التجاره نیست، ترقی قیمت آن خمس ندارد.

4. نماز قضای یومیه که احتیاطاً خوانده می شود، آیا می شود امام جماعت شد یا خیر؟

بسمه تعالی، صحیح نیست.

ص: 189

5. شخصی يك قطعه زمینی که حدوداً 900 متر بود، در منطقه شه میرزاد به يك طلبه ای به عنوان سهم شریف امام علیه السلام داده و طلبه هم زمین را آباد کرده و درختکاری نموده و بعد از چند سال، فروخت به 28 هزار تومان برای ساختمان و خریدن ماشین پیکان. حالا وظیفه این طلبه چیست؟ آیا باید این پول را به حوزه بدهد یا نباید بدهد؟ و در صورت اول، چقدر باید بدهد؟ آیا همان ده هزار تومان را یا بیست و هشت هزار تومان را باید بدهد؟

بسمه تعالی، نسبت به مقدار سهم امام، خمس واجب نیست و بقیه، اگر از ارباح است خمس دارد.

6. وجوه شرعیه را می شود به غیر مجتهد خود که در حوزه هست و شهریه هم می دهد داد یا نمی شود؟

بسمه تعالی، موقوف به اجازه از مرجع تقلید است.

7. طلبه ای هستم که در محرم 1399 ه. ق در سنیجان اراک، به وسیله چماق دارها مضروب شدم؛ از آن تاریخ نمی توانم خوب درس بخوانم فقط منبر می روم و ساکن قم هستم. آیا می توانم از شهریه قم که رتبه دوم را امتحان دادم، استفاده کنم یا خیر؟

بسمه تعالی، بستگی به مقررات دفتر شهریه دارد.

[سؤال 2940] 1467

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته، ضمن عرض سلام و دست بوسی، سلامتی و پیروزی آن رهبر عزیز را از خداوند خواهانم. چند مسأله خدمتتان می نویسم؛ لطفاً جواب را مرقوم فرمایید.

1. من يك روحانی جوان هستم که در نزدیکی کازرون شیراز، در يك جا به نام قائمیه چند ماهی است مشغول تبلیغ هستم (از کلاس قرآن و اصول عقاید و احکام و نماز جماعت و امثال این ها) و هر وقت به قم می آیم و به محل مأموریتم بر می گردم، قصد ماندن ده روز در تمام آن منطقه را می کنم، یعنی تا فاصله و شعاع بیست کیلومتری؛ آیا نماز من تمام است یا خیر؟ و اگر بعد از روز اول بخواهم در يك بخش که پانزده کیلومتری آن جاست بروم و نه روز دیگر را آن جا بمانم چطور است؛ چون از

ص: 190

اول قصد داشته ام که چنین کنم؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، قصد محقق نشده و حکم مسافر دارید.

2. اگر دلم بخواهد به جبهه بروم، ولی در این مناطق بتوانم خیلی خدمت کنم، کدام يك مقدم است؟

بسمه تعالی، به مسئولین مراجعه نمایید؛ اگر نیاز نباشد مختارید.

3. اگر جایی را وطن قرار بدهم و فعلاً هیچ آن جا نروم، بلکه قصد کنم که مثلاً بعد از بیست سال دیگر به آن جا بروم و وطنم باشد، اگر حالا عبورم بیفتد، نماز و روزه ام در آن جا چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2941] 1468

بسمه تعالی

1. افرادی هستند که در ارتش خدمت می کنند و بعضی از آن ها مدت زیادی هم در یکی از شهرها ساکن هستند؛ ولی پادگان آن ها در 12 کیلومتری شهر محل سکونت است. نماز و روزه آن ها چه صورت دارد؟ ضمناً آن شهر وطن آن ها نیست.

بسمه تعالی، در حکم مسافرنده و می توانند در یکی از دو محل قصد ده روز کنند و بمانند. بعد از آن تا به حد مسافت نرفته اند، نمازشان تمام و روزه صحیح است هر چند هر روز در آن دو محل رفت و آمد نمایند.

2. پرسنل وظیفه ای در پادگان هستند که از بدو ورود می دانند اگر قصد ده روز کنند، جمعه و پنج شنبه بعد از ظهر را به 12 کیلومتری می روند و تا غروب هستند و بر می گردند؛ آیا آن ها می توانند قصد عشره بکنند؟

بسمه تعالی، نمی توانند قصد کنند.

[سؤال 2942] 1469

بسمه تعالی

آیا کسی که می خواهد در غیر وطن خود قصد اقامت ده روز کند، تا چه اندازه ای قصد خروج از محل اقامت، اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، قصد خروج از محل اقامت، به مدت یکی - دو ساعت تا

ص: 191

کمتر از 5/22 کیلومتر، برای يك بار در طول ده روز، به قصد اقامت ضرری نمی زند و بیشتر از آن مضر است.

[سؤال 2943] 1470

بسمه تعالی

تهران، دفتر امام خمینی، سلام علیکم

من از طرف دولت مدت دو ماه در سنئول مأمور هستم و هر روز یا اغلب بایستی به کارخانه ای که فاصله اش بین 23 الی 29 کیلومتر از مسیرهای مختلف است بروم و البته راننده ای می آید و مرا می برد و لذا به میل او مسیر انتخاب می شود. این فاصله ما بین منزل و کارخانه است و حد ترخص و غیره ملاحظه نگردیده و کارخانه نیز در اطراف شهر دیگری است. حال بایستی نماز را شکسته بخوانم یا صحیح؟ و یا لاقلاً کدام بهتر است؟ فعلاً به هر دو عمل می کنم.

بسمه تعالی، در مفروض سؤال اگر در محل واحد قصد ماندن ده روز ندارید نماز شکسته است.

[سؤال 2944] 1471

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر عالی قدر آیت الله العظمی امام خمینی دام ظلله العالی

چه می فرمایید در این مسأله شرعیه که دو تا ده در حد ترخص واقع است و البته هر کدام مستقل است؛ به این معنی که آب و خاکشان علی حده است و حد و مرزی دارند و در ملك هیچ گونه اشتراکی ندارند آیا در هر دو می شود که قصد اقامه کند يك ماه یا ده روز در هر دو بماند و یا این که قصد اقامه محقق نمی شود؟ جواب مسأله را مرقوم فرمایید که مورد لزوم است.

بسمه تعالی، قصد اقامت ده روز باید در يك محل باشد، ولی در صورتی که ده دیگر داخل در حد ترخص باشد؛ به این معنی که در آن ده

صدای

ص: 192

اذان و دیوار و ساختمان های محل اقامه تشخیص داده می شود رفت و آمد ضروری به قصد اقامه نمی زند.

[سؤال 2945] 3104

3. اگر مبلغی در دو محل نزدیک هم باشد، مثلاً به فاصله دو فرسخ یا کمتر و در یکی از دو محل قصد اقامه کند و در محل دیگر هم منبر برود و بیش از سه ساعت معطل نشود، آیا ضرر به اقامه او دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از اول قصد دارد که در محل دیگر هم برود در صورتی که قصد رفتن بیش از دو ساعت در مجموع ده روز داشته باشد مثل این که هر روز بخواهد برود قصد او محقق نشده و نمازش شکسته است.

[سؤال 2946] 1472

بسمه تعالی 16 / 3 / 1361

ما عده ای از کارکنان پتروشیمی بندر امام خمینی هستیم که از شهرستان های مختلف به این محل آمده ایم. محل زندگی ما در بندر ماهشهر و محل کار ما در بندر امام خمینی می باشد و فاصله بین این دو شهر بیست و دو کیلومتر است و هر روز به طور دائم جهت رفتن به محل کار این مسافت را طی می نمایم. با توجه به موقعیت کارمان نمی توانیم ده روز به طور دائم در یکی از این دو محل باشیم که حداقل مدتی را

به عنوان قصد ده روز نیت داشته باشیم؛ زیرا صبح به محل کارمان در بندر امام خمینی می رویم و بعد از ظهر به ماهشهر برمی گردیم و تصمیم نداریم در آینده (مثلاً بعد از بازنشستگی) در این شهرستان ها بمانیم و این محل ها را هم وطن قرار نداده ایم؛ چون محل تولد خود یا محل دیگری را برای آینده وطن قرار داده ایم. اکنون با توجه به این که ما برای مدت طولانی (مثلاً 20 یا 30 سال) ممکن است در بندر ماهشهر باشیم و هر روز این مسافت را طی نمایم و هیچ کدام از این دو شهر را هم به عنوان وطن انتخاب ننموده ایم و در آینده هم قصد نداریم در این محل ها باشیم، تکلیف نماز و

ص: 193

روزه ما چیست؟ آیا محل های فوق به عنوان وطن دوم برای ما محسوب می شود؟

بسمه تعالی، با فرضی که مرقوم داشته اید حکم مسافر دارید و نماز شما قصر است و نمی توانید روزه بگیرید.

[سؤال 2947] 1273

2. چنانچه کسی از مکانی که وطن او نیست هر روز به محل کار خود برود و حداقل نتواند ده روز در آن جا بماند چنین کسی چهار فرسخ رفتن او و برگشتن، با کسی که این مسافت را نمی رود و فقط از حد ترخص خارج می شود فرق می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، در هر دو صورت قصد اقامت ده روز در يك محل متحقق نیست.

[سؤال 2948] 4417

6. مسافری که قصد کرده ده روز در مکانی بماند، اگر در میان ده روز یا بعد از آن بخواهد کمتر از چهار فرسخ از آن مکان خارج شود، نمازش در آن مکان دوم، چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، تمام است.

[سؤال 2949] 1473

بسمه تعالی

شخصی در تهران مثلاً در میدان شوش قصد اقامت ده روزه کرده است و می خواهد به شمیران برود؛ آیا قصد اقامت او به هم می خورد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر از اول قصد داشته که از محل اقامه در بین ده روز خارج شود و قصد دارد که بیش از دو ساعت برود یا فاصله به حد مسافت است، قصد، محقق نشده و نماز او شکسته است و اگر چنین قصدی نداشته و بعد از خواندن يك نماز چهار رکعتی بنای رفتن پیدا کرده، اگر کمتر از مسافت

ص: 194

باشد، قصد به هم نمی خورد. و در صورت مسافت بودن فاصله، حکم مسافر پیدا می کند.

[سؤال 2950] 2112

2. کسی که در دهی قصد اقامه می کند و قصد دارد که در ده دیگر هم در ضمن مدت اقامت برود در صورتی که فاصله بین این دو ده کمتر از حد ترخص باشد آیا مضر به قصد اقامت هست یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر دو محل است قصد اقامه محقق نشده است.

[سؤال 2951] 1474

بسمه تعالی 1361 / 3 / 28

به نام خدا و با عرض سلام و درود به امام مهدی (عج) و نایب روح خدا، فرمانده کل قوا، امام خمینی؛ به استحضار می رسانم چون ایام نزدیک به ماه مبارک رمضان است و برخی از مسائل، در مناطق عملیاتی برای بعضی اشخاص پیچیده جلوه می کند، بر این شدیم که از چشمه سارها بگذریم و به دریای گره گشایی رجوع کنیم:

منطقه ای که رزمندگان اسلام در آن مستقر هستند حدود 28 کیلومتری شهر سنندج است و چون در هفته ای و یا در هر ده روز یک مرتبه یا دو مرتبه به آن جا می روند و بعضی افراد به علت گرفتاری داشتن، نمی توانند تا قبل از ظهر به مقر مربوطه برگردند و تا بعد از ظهر در شهر سنندج می مانند و با توجه به این که رفتن و برگشتن 56 کیلومتر می باشد و در روزه اشکال پیش می آید، در این موضوع آیا می شود دائم السفر نامیده و نماز و روزه را کامل خواند و روزه را گرفت؟ و آیا می شود قصد ده روز بکنند و در این ده روز از پایگاه مربوطه خارج نشده و اگر به سنندج و از آن طرف به کامیاران رفتند تا قبل از ظهر خود را به محل پایگاه برسانند و روزه باشند؟ آیا روزه آن ها صحیح است؟ متمنی است از این دو راه، یکی را از راه شرع مقدس اسلام و رهنمودهای امام بزرگوارمان انتخاب کنید و یا اگر مسأله ای آسان تر و سهل تر که در این رابطه هست

ص: 195

- که حتماً می باشد - بفرمایید تا برادران، با رسیدن به ماه مبارک رمضان به مشکلی برخورد نکنند.

بسمه تعالی، نماز مسافر قصر است و روزه صحیح نیست مگر آن که قصد اقامت ده روز در يك محل داشته باشد. و در این صورت، اگر قصد داشته باشد در اثنای ده روز برای يك بار تا کمتر از چهار فرسخ به مقدار یکی دو ساعت خارج از محل اقامت برود، اشکال ندارد و زاید بر آن، مضرب به قصد اقامت است.

[سؤال 2952] 1475

بسم الله الرحمن الرحيم

سماحة مرجع الأمة الإسلامية الإمام السيد الخميني، دام ظلّه العالی، السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

وبعدُ غيرُ خافٍ أنّ ممّا تعمّ به البلوى لسكنة البلاد الكبيرة من المهاجرين من أوطانهم مسائل الصلاة والصوم. وقد ورد في «صدق الإقامة» من تعليقاتكم على العروة في المسألة الثامنة من قواطع السفر قولكم: «لا بأس به نحو ساعة أو ساعتين ممّا لا يضرّ عرفاً بإقامة العشرة» لذلك يرجى الإجابة على ما يأتي:

1. هل المراد من عدم البأس بالساعتين مثلاً هو من مجموع العشرة أيام أو أنّ المراد من مجموع النهار كما هو مقتضى التعليق على كلام الماتن الذي جوّز الخروج نهاراً؟

بسم الله الرحمن الرحيم، المراد هو الخروج من محل الإقامة ساعة إلى ساعتين في مجموع العشرة.

[سؤال 2953]

2. هل المراد من العرف المذكور هو خصوص عرف البلد الذي يسكن فيه؟ فإنّ من الممكن أن لم يكن واقعاً اختلاف الأعراف وبالنتيجة اختلاف حكمها؟

بسمه تعالی، العبرة بعرف بلد الإقامة.

ص: 196

3. ما هو الحكم الشرعي في خصوص البلاد الكبيرة جداً التي ربما تزيد المحلّة فيها على محاسبة فراسخ وفي خصوص الطلاب والعمّال الساكنين فيها ليلاً ونهاراً ما عدى الساعات التي يذهبون فيها للدراسة او العمل إلى محلّة أخرى منها مع العلم أنّ ذلك في عرف هذه البلاد لا يضرّ بالإقامة؟

بسم الله الرحمن الرحيم، في البلدان الكبار الخارق للعادة مثل طهران في الحال مبدأ المسافة يعتبر من منزل المسافر ومن سافر من منزله إلى المسافة الشرعية ولو مَلْفَقاً من الذهاب والاياب ترتب عليه حكم المسافر بلا فرق بين الطالب والعامل وغيرهما الاّ من كان السفر عملاً له.

[سؤال 2954] 1476

بسمه تعالی 15 / 11 / 1358

محضر مقدس یگانه پیشوای اسلام آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی

به شرف عرض اقدس عالی می رساند: این جانبان از بلاد مختلف به عنوان سرباز وظیفه در 21 کیلومتری آبادان مستقر هستیم و هر هفته یک بار ما را جهت استحمام به آبادان می برند و در آن جا لااقل 2 ساعت توقف می کنیم و اگر خدمت لازمی در قرارگاه نداشته باشیم، ممکن است توقفمان در آبادان تا 6 ساعت ادامه پیدا کند. آیا قصد خروج این نحوی به قصد اقامه ضرر می زند یا خیر؟ این مسأله را از اشخاصی پرسیده ایم و جواب مختلف به ما داده اند.

بسمه تعالی، با فرض این که در حین قصد اقامه احتمال می دهید که وقتی به آبادان رفتید 6 ساعت بمانید، قصد اقامه محقق نشده و حکم مسافر را دارید، و اگر بدانید که بیش از دو ساعت نمی مانید، می توانید قصد کنید.

[سؤال 2955] 340

4. کسی که برای انجام مأموریت بیست و یک روز به جایی برود هر روز از محل استراحت تا کارش که حدود 8 تا 12 کیلومتر است رفت و آمد نموده و عصر به محل استراحت برگردد آیا نمازش کامل و یا شکسته است و اگر در ماه رمضان باشد روزه اش چه حالتی دارد؟

بسمه تعالی، در مفروض سؤال نماز شکسته است و نمی تواند روزه بگیرد.

ص: 197

بسمه تعالی

محضر مقدس آیت الله العظمی آقای امام خمینی مدّ ظلّه العالی

مستدعی است پاسخ مسائل ذیل را از نظر احکام نماز و روزه بیان فرمایید مزید تشکر است: توضیح این که مسائل ذیل مربوط به کارمندان شرکت گاز خانگیان سرخس مشهد است و این ها در مدت يك ماه 21 روز سرکار اشتغال دارند و بقیه ماه تعطیل و به وطن اصلی خویش در مناطق ایران مراجعت می کنند.

1. گروهی به عنوان دفتردار، آشپز، نگهبان و غیره در خوابگاه ها مستقر هستند که هنگام مسافرت از خوابگاهی به خوابگاه دیگر در همان منطقه به علت این که بین خوابگاه ها گاهی بیش از حد مسافت است، چنانچه مسافرت کرد و برگشت آیا مجدداً نیاز به قصد دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر مسافتی را که می رود و بر می گردد سفر شرعی باشد در صورتی می تواند نماز را تمام به جا آورد که مجدداً قصد اقامه نماید.

[سؤال 2957]

2. گروهی سمت دکتر و مهندسی دارند و مستقر در یکی از خوابگاه ها، ولی به عنوان طبابت و سرپرستی، بین خوابگاه ها و یا خوابگاه و محل کار (حفاری) - که فواصل این نقاط گاهی کمتر و گاهی بیشتر از حد مسافت است - در حرکت می باشند، و یا برای استماع به مجالس و سخنرانی از خوابگاهی به خوابگاه دیگر می روند و بر می گردند آیا این ها مسافر هستند و یا باید نماز را تمام بخوانند؟

بسمه تعالی، در غیر وطن حکم مسافر دارند مگر در محلی قصد اقامه نمایند که در این صورت تا سفر شرعی جدیدی نکرده اند نماز تمام و روزه صحیح است.

3. گروهی در يك خوابگاه مستقر و محل کار کمتر از مسافت، با احتمال انتقال در هر لحظه به محل

دیگر که از حد مسافت بیشتر است، و یا برای مجالس روضه و سخنرانی به مدت چند ساعت رفت و برگشت در صورتی که از محل کار (چاه های حفاری) عبور می کنند؟

بسمه تعالی، در غیر وطن اگر نتوانند قصد اقامه نمایند حکم مسافر دارند.

4. گروهی برای خرید بین شهر و محل کار که از حد مسافت بیشتر است مأموریت دارند؟

5. گروهی نیز به عنوان راننده، مکانیک و غیره وسایل شرکت را از فاصله منطقه گاز به مناطق دیگر ایران (از شرق به غرب کشور) حمل می کنند و معمولاً در این مسیر در حرکتند ولی گاهی اتفاق می افتد که بر اثر مهیا نبودن وسایل چند روز در محل کار توقف می کنند؟ در هر دو صورت وظیفه چیست؟

بسمه تعالی، 4 و 5. حکم مسافر را دارند ولی کسانی که شغل آن ها سفر است مانند راننده باید نماز را تمام بجا آورند و روزه آن ها صحیح است و توقف در محلی کمتر از ده روز حکم مذکور را تغییر نمی دهد.

[سؤال 2958] 2559

2. به علت جنگ تحمیلی پس از خوزستان به استان بوشهر منتقل شده ام و بندر بوشهر هم وطن اصلی من نمی باشد. ضمناً از درب منزل تا درب محل کار، بیست و یک کیلومتر، فاصله می باشد. و نیز خانواده ام در منزل می باشد، تکلیف او را هم روشن بنمایید. خواهشمند است درباره نماز و روزه که چگونه باید عمل نمود، ما را راهنمایی نمایید.

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در یکی از دو محل کار و سکونت، حکم مسافر دارید.

[سؤال 2959] 1388

2. در شهری که فعلاً زندگی می کنم، مدت سه چهار سال است که اقامت دارم؛ ولی از خانه ام تا محل کارم هشت کیلومتر است که این فاصله را در روز بایستی بروم و برگردم و گاهی در ماه، دو سه بار مجبورم که شب در محل کارم بخوابم برای مدت 24 ساعت، و گاهی در روزها چند کیلومتر از محل کارم دورتر هم می روم و بر می گردم. لطفاً بفرمایید که نماز و روزه ام را در خانه به چه ترتیب و در محل کارم به

ص: 199

ترتیب بایستی انجام دهم؟

بسمه تعالی، اگر خانه شما در غیر وطن شما است، در آن جا و در محل کار حکم مسافر دارید.

[سؤال 2960] 1389

2. من نظامی هستم و حالا مدت سه سال یا بیشتر است که در شهری سکونت دارم که محل کارم از خانه ام هشت کیلومتر دور است و شش روز هفته بایستی این مسافت را بروم و برگردم. ضمناً در ماه، یکی دو بار مجبورم در پادگان به عنوان نگهبان شب بمانم برای مدت 24 ساعت. در هفته، یکی دو بار هم چند کیلومتر از پادگان دورتر می رویم و بر می گردیم. شما بفرمایید که نماز و روزه ام را به چه ترتیب بایستی انجام دهم؟ در خانه چطور و در محل کار چطور؟

بسمه تعالی، در محل مذکور، حکم مسافر دارید که بدون قصد ماندن در محل واحد، نماز شکسته و روزه صحیح نیست.

[سؤال 2961] 1478

بسمه تعالی

دفتر حضرت امام، رهبر و مرجع عزیز و امید مستضعفان که خداوند از عمر من بکاهد و به عمر او بیفزاید؛ ان شاء الله، پس از عرض سلام، از خداوند بزرگوار سلامتی و موفقیت خدمتگزاران اسلام را خواهانم تا با راهنمایی آنان، قوانین و دستورات اسلام عزیز را هرچه صحیح تر به جا آوریم.

1. من شخصی هستم که دور از وطن خود، در پایگاه دزفول، ساکن هستم و از محل کارم تا منزل 18 کیلومتر است که در هفته، دو روز و دو شب سر کار می روم. با این حال، ده روز کامل در يك جا نیستم و در بین همکاران طی سؤالاتی که شد، نماز را شکسته می خوانند و هیچ کس تا کنون جواب صد در صد قاطع نداده است و طبق فتوای حضرت امام، کسانی که شغل مسافرتی ندارند - مانند سرباز - با طی مسافت

ص: 200

هشت فرسخ شرعی نماز و روزه آن‌ها شکسته است. لطفاً دستور مسأله چیست؟ اگر نماز و روزه قصر است به خاطر شغلی که ما داریم، در بیشتر مناطق کشور عزیزمان، محل کار ما به این شکل است. تکلیف روزه قضای ما چیست؟

2. آیا پایگاه دزفول، جزو شهرستان دزفول به حساب می‌آید یا نه؟ از درب پایگاه تا شهر چهار کیلومتر است؛ از یک طرف، چسبیده به پادگان زمینی است که متصل به شهر است و از طرف دیگر حصار پایگاه تا کنار رودخانه ادامه دارد و آن طرف رودخانه، شهر واقع شده ولی از منازل تا حصار طرف رودخانه مقداری فاصله است. در ضمن، امام جمعه محترم دزفول می‌گوید که در بین مردم، معروف است که پایگاه، جزء شهر است. با این حال، نماز در شهر دزفول شکسته است؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، شما در محل کار و منزل، حکم مسافر دارید و قضای روزه را باید با قصد اقامت ده روز یا در وطن، پیش از رسیدن ماه رمضان سال بعد انجام دهید؛ و تشخیص یکی بودن پایگاه با شهر، با عرف است.

[سؤال 2962] 1479

بسمه تعالی 10 / 3 / 1361

با درود بر امام امت و تحیت بر روح شهدا و عرض سلام به شما برادران؛ خاطر عالی را به عرایض ذیل معطوف داشته و نظر امام در مورد این مسأله را خواستارم:

پارسال جهت آموزش امور هواپیمایی به اصفهان مسافرت و قصد اقامت نمودم و روزه و نماز را کامل به جا می‌آوردم؛ لکن در قبل از ظهر و یا بعد از ظهر، روزها یک ساعت جهت آموزش در اطراف اصفهان - احتمالاً - خارج از حد سفر، پرواز می‌کردم و این امر بیست روز طول کشید؛ آیا نماز و روزه ما درست بوده است یا خیر؟

بسمه تعالی، حکم مسافر داشته اید و با علم یا احتمال این که بین ده روز از آن جا خارج می‌شوید، نمی‌توانید قصد نمایید.

ص: 201

بسمه تعالی 3 / 10 / 1361

دفتر رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

بعضی از پرسنل این پایگاه مسکنشان در پایگاه و محل کارشان در مکانی است که کمتر از حد مسافت شرعی می باشد. آیا پرسنل فوق الذکر می توانند در پایگاه قصد نموده و بین پایگاه و محل کارشان هر روز یا هفته ای چند روز، رفت و آمد نمایند یا نه؟ لطفاً نظر حضرت عالی را در این مورد بیان فرمایید.

بسمه تعالی، چنانچه محل سکونتشان وطن آن ها نباشد، بدون قصد اقامت ده روز حکم مسافر دارند.

[سؤال 2964] 1481

بسمه تعالی 9 / 9 / 1361

محضر مبارک امام بزرگوار ما و مرجع جهانی، امام خمینی روحی له الفداء

1. نماز و روزه پاسداران و جهادگران و ارتشیان و ژاندارم ها چگونه است؛ در حالی که هیچ کدام یقین ندارند در بین ده روز، مأموریت و مسئولیت، در حومه و حوزه و چند فرسخی برایشان رخ ندهد؟ آیا می توانند قصد ده روز کنند؟ و اگر نمی توانند، روزه را در چه هنگامی بگیرند؟

بسمه تعالی، اگر در وطن خود نیستند و نمی دانند چند روز می مانند، نمازشان شکسته است و نمی توانند روزه بگیرند؛ و برای قضای روزه ها باید در بین سال - تا رمضان دیگر - در وطن روزه بگیرند یا در محلی قصد اقامه ده روز کنند و روزه ها را به جا آورند.

2. برادران اهل تسنن در هنگام سر بردن، پیشانی گوسفندان را رو به قبله قرار می دهند و کاردگاه و دست و پا را رو به قبله قرار نمی دهند. خوردنش برای ما اشکال دارد یا خیر؟ خودشان سر می برند و همه علمایشان که در این حومه هستند حلال می دانند. نمی دانم اصل فتوایشان همین است یا طور دیگری؟

ص: 202

بسمه تعالی، فرض مذکور، حکم جهل به حکم را دارد که ذبیحه، حلال است.

3. آیا به نماز جمعه شان شرکت کنیم، در حالی که آنان به نماز ما شرکت نمی کنند؟ و اگر نماز جمعه را با آنان خواندیم درست است؟ چون امام جمعه آنان، آن شرایط را ممکن است دارا نباشد؟

بسمه تعالی، بستگی به وجود تقیه دارد و با شرایط تقیه، اقتدا صحیح است.

[سؤال 2965] 1482

بسمه تعالی 5 / 10 / 1361

این جانب یکی از سربازان امام زمان در جبهه غرب، به حضور رهبر مسلمانان جهان و رهبر عظیم الشان انقلاب سلام عرض می کنم.

پس از عرض سلام؛ سلامتی تمام بندگان خدا به خصوص ولی عصر، امام زمان (عج) و رهبر عزیزم را از درگاه خداوند متعال خواستارم؛ امیدوارم از من بسیجی راضی باشید. اما دلیل این که دیر به جبهه رفتم این بود که نزدیک دو سال، خرجی خانه را به عهده داشتم؛ چون پدرم بیکار بود و وقتی که پدرم سر کار رفت، در اولین فرصت به جبهه رفتم و هم اکنون نزدیک چهار ماه است که در جبهه ها هستم.

و در آخر، سؤالی داشتم و آن این که ما الآن در جبهه غرب و در یکی از روستاهای سردشت هستیم، فاصله از روستا تا شهر تقریباً چهار کیلومتر است و ما هر چند روز برای کارهای ضروری باید به شهر برویم، آیا باید نمازمان را کامل بخوانیم یا نه؟ و اگر که کامل باید بخوانیم، آیا نمازهایی که الآن شکسته می خوانیم اشکال پیدا می کند یا نه؟

اماما، من آن قدر گنه کارم که ارتباطم با خدا قطع شده و من تو را شفیع قرار می دهم که ما را پیش خدا شفاعت کنی و از خدا بخواهی که این بار سنگین گناه را از دوش ما بردارد و من نیز قول می دهم که گناهی از من سر نزنند. اماما، از خدا بخواه که ما را قبول درگاه خود بگرداند و نعمت بزرگ شهادت را نصیب ما نیز بکند.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگهدار، والسلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، در فرض سؤال، نماز را شکسته بخوانید.

ص: 203

2. اگر کسی قصد کند که در جایی، ده روز بماند و بداند که در بین ده روز از حد ترخص خارج می شود آیا قصد او منعقد می شود یا خیر؟ و اگر نداند که از حد ترخص خارج می شود قصد او چگونه است؟ و بعد از برگشتن آیا نیاز به قصد مجدد دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، هنگام قصد اقامت ده روز، قصد خروج از حد ترخص محل اقامت به مدت یکی دو ساعت مضر نیست و بیش از آن اگر قصد دارد خارج شود ضرر به نیت اقامت می رساند و در موردی که قصد خروج مضر نیست، در بازگشت تجدید نیت لازم نیست.

[سؤال 2967] 823

8. کسی که در جایی قصد اقامت ده روز می کند و از ابتدا هم قصد دارد که کمتر از چهار فرسخ برود و برگردد؛ بلکه قصد دارد که در عرض این ده روز، چند مرتبه برود و برگردد، نماز او چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، اقامه محقق نمی شود.

[سؤال 2968] 1483

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب اسلامي، حضرت آيت الله العظمي امام خميني، دام ظلّه العالی لطفاً به دو سؤال زیر پاسخ فرماید.

1. این جانبان پرسنل پدافند هوایی جزیره کیش به عرض عالی می رسانیم که محل خدمت و انجام وظیفه ما و محل اقامت ما تا شهر کیش، کمتر از چهار فرسخ و بیشتر از حد ترخص است و ما در بین ده روز، به طور مکرر از حد ترخص خارج می شویم و مدت خدمت ما در این جزیره، بعضی دو سال و بعضی سه سال و بعضی تا پنج سال است؛ با وجود این که ما در بین ده روز، هر روز یا يك روز در میان و یا دو روز در

ص: 204

میان، چند ساعت از حد ترخص خارج می شویم، آیا قصد اقامه ما محقق می شود یا نه؟ تکلیف نماز و روزه ما چیست؟

بسمه تعالی، اگر در حین نیت اقامت ده روز، بنای خارج شدن از محل اقامت به بیش از یکی دو ساعت دارند، قصد اقامت متحقق نمی شود؛ ولی اگر بار اول بنای خارج شدن نداشته باشند، پس از نیت اقامت و خواندن يك نماز چهار رکعتی، تا سفر هشت فرسخی پیش نیامده حکم اقامت باقی است.

2. بعضی از افراد پرسنل در نیروی هوایی کارشان فقط رانندگی است؛ و گاهی به مقدار چهار فرسخ و گاهی کمتر از چهار فرسخ رانندگی می کنند و در هیچ کار دیگری دخالت ندارند؛ به طوری که اگر از جزیره کیش به جای دیگر منتقل شوند، باز کار رانندگی را به عهده آن ها می گذارند. آیا در این صورت می توان گفت که شغل این شخص رانندگی است و اشکال مسأله قبل برای او نیست، یا این شخص هم با بقیه فرق نمی کند؟

بسمه تعالی، اگر در مقدار هشت فرسخ شرعی شغل رانندگی دارند، نمازشان تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 2969] 1484

بسمه تعالی

با سلامی از صمیم قلب و آرزوی سلامتی و طول عمر از درگاه حق تعالی برای رهبر کبیر و نایب بقیه الله تا هنگام ظهور آن حضرت؛ لازم بود چند سؤال شرعی که با آن دست به گریبانیم را با قلب امت در میان بگذاریم:

1. تعدادی از سربازان اعزامی از مشهد مقدس به پادگان 01 تهران جهت خدمت زیر پرچم جمهوری اسلامی ایران هستیم و بدین گونه که مسئولین می گویند به مدت سه ماه آموزشی را در این پادگان خواهیم ماند و الآن که بعد از يك هفته آموزش با ماه مبارك رمضان در پیش رو هستیم، آیا با قصد سه ماه، این پادگان منزل ما محسوب شده و ماه رمضان را کامل روزه داریم، و پنج شنبه و جمعه را که از پادگان خارج می شویم، باید حد شرعی را در نظر بگیریم و با پیمودن فاصله بیش از حد مسافر

ص: 205

محسوب شویم؟ در غیر این صورت، لطفاً مسأله را روشن نمایید.

بسمه تعالی، با نیت اقامت ده روز در يك محل، نماز تمام و روزه صحیح است ولی اگر از اول، قصد داشته باشد که بیش از یکی دو ساعت در خلال ده روز از محل اقامت خارج شود این نحو قصد اقامت صحیح نیست و چنانچه با چنین قصدی نماز را تمام بخواند و روزه بگیرد باید آن را قضا کند.

[سؤال 2970]

2. با توجه به این که چند روز گذشته از ماه رمضان را به روش بالا رفتار نموده ایم، در صورت خلاف، چه طریقی برای صحت آن لازم است؟

بسمه تعالی، حکم مسأله از جواب بالا معلوم می شود و اگر بخواهد نماز را تمام بخواند و روزه بگیرد باید قصد کند ده روز در يك محل، بدون خارج شدن از حد ترخص، آن جا بماند.

[سؤال 2971] 1485

بسمه تعالی

با سلام و آرزوی توفیق در راه پیشبرد اهداف مقدس اسلام و طول عمر رهبر کبیر انقلاب، مدّ ظلّه العالی

خواهشمند است فتوای امام را در رابطه با مسائل زیر بیان فرمایید:

1. حکم نماز و روزه کسی که در غیر وطن، قصد اقامه ده روز و بیشتر دارد و از ابتدا قصد دارد دو شب در میان در محلی که به اندازه حد ترخص می باشد برود، چیست؟ آیا حکم مسافر دارد؟ و اگر آن وقت گمان می کرده که نماز او تمام و روزه صحیح است، آیا الآن کفاره تأخیر دارد و یا فقط قضا بر او لازم است؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، قصد اقامه ده روز محقق نشده و حکم مسافر دارد و آنچه بر خلاف وظیفه عمل شده فقط قضا دارد.

ص: 206

2. در رساله امام هست «کسی که قصد اقامه ده روز و بیشتر دارد، می تواند یکی دو ساعت از محل اقامت تا کمتر از چهار فرسخ شرعی برود». آیا این دو ساعت فقط در تمام ده روز است یا هر روز، یکی دو ساعت؟ و اگر هر روز یکی دو ساعت رفته، حکم نماز و روزه آن وقت او چه می شود؟

بسمه تعالی، مربوط به يك بار در تمام ده روز است.

3. کسی که قصد اقامه در محلی به فاصله چهار فرسخ یا مقداری کمتر از وطن خود دارد، اگر روزی یکی دو ساعت از فاصله چهار فرسخ جدا بشود چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، حکم این مسأله از دو مسأله قبل ظاهر شد.

4. خرید و فروش زمین های ممنوع معامله فعلی توسط دولت که با قولنامه به خریدار می دهند و او ساختمان می نماید و بعد، صاحب زمین به عنوان خانه به او سند می دهد شرعاً جایز است یا خیر؟ و آیا فقط معصیت کرده یا نماز خواندن هم در چنین منزلی اشکال دارد؟

بسمه تعالی، تخلف از مقررات جایز نیست ولی اگر از مالک شرعی خریده نماز در آن صحیح است.

3. اگر عده ای از کارکنان پالایشگاه تهران - استثنائاً - در ماه مبارك رمضان، در شهر ری قصد اقامت ده روزه نمایند و روزه بگیرند، با توجه به این که شهر ری تا منزل مسکونی آن ها کمتر از 5/22 کیلومتر می باشد، آیا روزه آن ها صحیح می باشد؟

بسمه تعالی، با فرض این که روزانه بنا دارند به پالایشگاه - که خارج از شهر ری است - بروند، قصد اقامت ده روز در يك محل متحقق نیست و حکم مقیم مترتب نمی شود.

2. فعلاً در شهری که زندگی می‌کنم، مدت چهار سال است که اقامت دارم ولی محل کارم از شهر، 8 کیلومتر فاصله دارد که هر روز مجبورم این فاصله را بروم و برگردم؛ ضمناً بعضی اوقات هم در هفته ای یکی دو بار از پادگان هم به صحرا می‌رویم؛ در ماه، یکی دو شب هم در محل کارم بایستی باشم؛ لطفاً بنویسید که در شهر و در محل کارم به چه ترتیب بایستی نماز و روزه ام را بخوانم و بگیرم؟

بسمه تعالی، اگر در محل سکونت فعلی قصد توطن و ماندن همیشگی ندارید، بدون قصد ماندن ده روز در يك محل، در محل سکونت و محل کار حکم مسافر دارید.

بسم الله الرحمن الرحيم شانزدهم ذوالقعدة 1402 ق

سماحة سيدنا الإمام المفدي، السيد روح الله الموسوي الخميني، دام ظلّه العالی

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

وبعد نرجو من سماحتكم الإجابة على الأسئلة التالية:

1. كنت في شهر رمضان في قرية للتبليغ، ونويت الإقامة عشرة أيام، وكان من نيتي الخروج في كل ليلة إلى قرية تبعد خمسة كيلومتر تقريباً وانقضى الشهر وأنا في كل ليلة أذهب إلى تلك القرية ثلاث ساعات تقريباً، ثم أعود لمحل الإقامة وأغادر إلى قرية أخرى تبعد حوالي كيلومتر واحد ولمدة ثلاث ساعات أيضاً وصادف أن غادرت محل الإقامة نهائياً أكثر من مرة لمدة ثلاث ساعات أو أقل. فهل الإقامة مع هذا كله تعتبر شرعية وهل الصيام والصلاة صحيحان.

بسم الله الرحمن الرحيم، في مفروض السؤال، لم تصح نية الإقامة ويجب قضاء الصوم والصلاة قصرًا.

2. إذا نوى شخص الإقامة عشرة أيام، فكم مرّة يسوغ له مغادرة محلّ الإقامة إلى ما دون المسافة خلال العشرة؟

بسم الله تعالى، إذا كان من قصده حينما نوى الإقامة، ذلك، جاز له قصد الخروج إلى ما دون المسافة بقدر ساعة إلى ساعتين.

3. هل هناك فرق بين من كان من البداية نواياً مغادرة محلّ الإقامة خلال العشرة لمرّة أو مرّاتٍ وبين من لم تكن له هذه النيّة من البداية واتفق له ذلك خلال العشرة؟

بسم الله تعالى، لا يجوز إلاّ مع العلم برضاء المالك، أو العلم بأنّ مالك الحذاء الباقي هو الذي أخذ تلك الحذاء.

4. من نوى الإقامة عشرة أيام في بلد وأتمّها، فهل يسوغ له بعد العشرة أن يمكث يوماً أو أياماً خارج محلّ الإقامة، مع بقائه على التمام؟

بسم الله تعالى، لا مانع من ذلك ويبقى على التمام، وقد تقدّم في المسألة السابقة.

5. هل يشترط في حاكم الشرع (القاضي) أن يكون مجتهداً؟

بسم الله تعالى، يعتبر الاجتهاد، ويجوز في مثل الوقت الحاضر، تصدّي القضاء لغير المجتهد إذا كان عارفاً بالمسائل - ولو تقليداً - بإذن وليّ الأمر.

6. المجتهد الجامع للشرائط إذا أصدر أمراً إلزامياً بالجهاد أو بأيّ شيءٍ آخر، فهل يجب على غير مقلديه، امتثال أمره؟

بسم الله تعالى، ينفذ حكم وليّ الأمر في حقّ الجميع، حتّى على المجتهدين الآخر.

7. إذا أمّ شخصٌ جماعةً للصلاة وتبيّن بطلان صلاته، فهل تعتبر صلاة المأمومين باطلة؟

بسم الله تعالى، تختلف الموارد؛ ومجرد بطلان صلاة الإمام، لا يوجب بطلان صلاة من اتّمم به.

8. إذا اشتبه الحذاء بحذاءٍ آخر في اجتماع الناس، فهل يجوز أخذ الحذاء البديل؟

بسم الله تعالى، لا يجوز إلا مع العلم برضاء المالك، أو العلم بأن مالك الحذاء الباقي هو الذي أخذ تلك الحذاء.

9. في منى - هذه الأيام - يمنع الحجّاج من ذبح الهدي إلا في الأماكن المخصّصة للذبح، التي يشكّ في كونها تابعة لمنى فهل الذبح فيها مجزئ ومبرئ للذمة؟

بسم الله تعالى، مجزئ ومبرئ للذمة.

10. إذا توضأ الإنسان لغاية - كتلاوة القرآن - ثمّ أعرض عن تلك الغاية، فهل يبطل الوضوء؟

بسم الله تعالى، لا يبطل الوضوء بعد ما وقع صحيحاً.

11. هل يصحّ الوضوء إذا كان للكون على الطهارة فقط؛ دون أيّ غاية أخرى؟

بسم الله تعالى، لا بأس به.

12. هل يصحّ الغسل إذا لم يكن المغتسل من نيّته أن يعمل أيّ عمل تترتّب صحّته على الطهارة؟

بسم الله تعالى، لا بأس به.

13. هل يشترط في صحّة الغسل، طهارة تمام كلّ عضوٍ قبل غسله أم يجوز - مثلاً - البدء بغسل أعلى العضو، ثمّ تطهير أسفله وغسله.

بسم الله تعالى، لا- يجب ذلك وإنّما الواجب، طهارة المحل قبل الغسل الوضوئي أو الغسلي؛ فلا يكفي غسل واحد للتطهير والوضوء أو الغسل.

14. هل يجوز شراء الموادّ الغذائية أو غيرها من الأسواق السوداء؛ مع عدم العلم بأنّ أصحاب هذه الموادّ يبيعونها برضى الحكومة الإسلامية أو بدون رضاها، كما قد يحتمل أنّهم جلبوا هذه الموادّ عن طريق التهريب؟

بسم الله تعالى، لا مانع منه ما لم يعلم منع فيه من الدولة الإسلامية.

15. هناك من يأخذ من الشورى المحليّة أشياء لا يحتاجها - كالسيگار مثلاً - ثمّ يبيعها في الأسواق أو يعطيها لأصدقائه. فهل هذا العمل جائز وهل يجوز الشراء من هذا الإنسان؟

بسم الله تعالى، يجب في ذلك مراعاة مقرّرات الدولة الإسلامية.

[سؤال 2980] 1487

بسمه تعالى 15 / 9 / 1361

محضر مبارك امام خميني، رهبر كبير انقلاب و مرجع عالي قدر مسلمين

سؤال هایی پیرامون احکام برای حقیر مطرح است؛ مستدعی است جواب آن ها

ص: 210

مرفوم فرماید.

1. در شهری غیر از موطن خویش سکونت دارم؛ محل کارم ده کیلومتر خارج از همین شهر است؛ قصد اقامت دائم نیز در آن جا ندارم. آیا می توانم در حالی که هر روز به سر کار می روم، قصد اقامت ده روزه در محل سکونت نموده و نمازم را کامل بخوانم؟
- بسمه تعالی، با فرض این که ده روز فقط در محل سکونت نمی مانید، نمی توانید قصد کنید.

[سؤال 2981]

2. برای فردی که در شهری غیر از وطن خود قصد اقامت ده روزه کرده است، حد ترخص چقدر می باشد؟ (طی مسافتی از شهر به بیرون که به موجب آن، قصد به هم می خورد).
- بسمه تعالی، باید قصد کند که از شهر و حدود عرفیه آن خارج نشود.

3. در زمستان از ادرار یا مدفوع - در حین دفع - بخار متصاعد می شود؛ اگر این بخار با لباس تماس حاصل نماید تکلیف چیست؟
- بسمه تعالی، پاك است.

4. در بسیاری از مستراح ها سنگ آن، از نوع چینی بوده و گودی آن ها خیلی کم است، به طوری که آدم می ترسد به هنگام دفع، ادرار به لباسش ترشح کند. در این مورد تکلیف چیست؟
- بسمه تعالی، تا یقین به ترشح پیدا نکرده، لباس او پاك است.

[سؤال 2982] 1012

6. مسافری که می خواهد ده روز در محلی بماند و از اول قصد دارد به اطراف آن جا برود - البته به حد مسافت شرعی (5/22 کیلومتر) - آیا می تواند در مدت ده روز، هر روز روزی دو ساعت برود و برگردد یا نه؟
- بسمه تعالی، قصد اقامت به نحو مزبور، صحیح نیست.

ص: 211

2. پرسنل وظیفه ای در پادگان هستند که از بدو ورود می دانند اگر قصد ده روز کنند، جمعه و پنج شنبه بعد از ظهر را به 12 کیلومتری می روند و تا غروب هستند و بر می گردند؛ آیا آن ها می توانند قصد عشره بکنند؟

بسمه تعالی، نمی توانند قصد کنند.

[سؤال 2984] 5159

5. قصد خروج يك ساعت و دو ساعت در سفر آیا در تمام ده روز يك مرتبه است یا چند مرتبه هم اشکال ندارد؟ و در صورت بیشتر بودن - مثلاً 5 ساعت - حکم او چیست؟

بسمه تعالی، قصد خروج يك یا دو ساعت برای يك بار مضر نیست و زاید بر آن مضر است.

[سؤال 2985] 1488

بسم الله الرحمن الرحيم

سماحة آية الله العظمى امام الأئمة، السيد الخميني، أعز الله نصره

سلام الله عليكم ورحمته وبركاته

1. نوى أحد المكلفين الإقامة عشرة أيام في طهران وكان في نيته الخروج إلى ما دون أربعة فراسخ كل يوم لقضاء بعض أعماله، وبعد أن استقرّ حكم الإقامة لديه بإقامة صلاة رباعية واحدة، باشر كل يوم بالخروج إلى مقرّ عمله الذي لا يبعد عن مكان إقامته الثابت أربعة فراسخ. فهل تصحّ إقامة ذلك المكلف؟ وهل يمضي صومه وصلاته صحيحين؟

بسمه تعالی، إذا كان من نيته الخروج كل يوم من أول الأمر، لم يتحقق قصد الإقامة وعليه التقصر.

2. استقرّ حكم الإقامة لدى أحد المكلفين في طهران، ثم علم أنه سيسافر سفرًا شرعيًا بعد ثلاثة أيام،

فهل يصحّ عنه الصوم في هذه الحالة كذلك؟

بسمه تعالی، یصحّ منه الصوم بعد استقرار حکم التمام ما لم ينشأ سقراً جدیداً.

[سؤال 2986] 1260

2. مهاجرین جنگی که بر اثر اجبار، وطن خود را ترک کرده باشند و در شهرهای دیگر سکونت یافته اند و نیت مراجعه به شهرهای اصلی خود را دارند، آیا وطن آن ها حساب نمی شود؟ و اگر قصد ده روز اقامه کنند، آیا می توانند از حد ترخص بیرون بیایند؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در محل سکونت فعلی، حکم مسافر دارند و هرگاه موقع نیت اقامت، قصد خارج شدن از حد ترخص به یکی دو ساعت داشته باشد مانع ندارد.

[سؤال 2987] 991

9. فرموده اید کسی که نیت اقامه در جایی دارد، اگر در ضمن، قصد داشته باشد که در بین ده روز، یک ساعت یا دو ساعت به مادون مسافت برود و مراجعت کند، مضر به قصد اقامه او نیست؛ آیا این عدم ضرر به قصد، فقط برای یک مرتبه در بین ده روز است یا اگر در هر ده روز، روزی یکی - دو ساعت باشد نیز ضرری به قصد اقامه ندارد؟

بسمه تعالی، قصد خروج یک مرتبه به یکی دو ساعت اشکال ندارد.

[سؤال 2988] 1489

بسمه تعالی

محضر مبارک امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

1. این که فرموده اید: «در قصد اقامه عشره، اگر از اول بنا داشته باشد به اطراف (البته کمتر از چهار فرسخ) برود نمازش شکسته است؛ مگر یکی دو ساعت برود و برگردد». بفرمایید که این دو ساعت را در مدت ده روز فقط یک بار می تواند برود یا هر روز می تواند دو ساعت بیرون رود و نمازش هم شکسته نباشد؟

ص: 213

بسمه تعالی، اگر از اول قصد دارد که هر روز خارج شود، قصد محقق نمی شود و باید نماز را شکسته بخواند.

2. این که فرموده اید: «انسان می تواند دو وطن داشته باشد و در هر کدام، شش ماه بماند»، اگر در یکی کمتر و در دیگر زیادتر بماند چطور؟

بسمه تعالی، ماندن شش ماه لازم نیست و اگر کمتر هم بماند با قصد سکونت همیشگی در آن جا، ولو در بعض سال، وطن محقق می شود.

[سؤال 2989] 1490

بسمه تعالی 1361 / 9 / 20

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه

مستدعی است که به مسائل زیر پاسخ افاده بفرمایید:

1. اگر مسافری در محلی که سفر کرده و از بلاد کبیره نیست، قصد اقامت ده روزه نماید و در بین این ده روز به روستایی برود که فاصله آن با محل اقامت یک فرسخ باشد و یک روز در آن جا بماند، آیا در طول آن یک روز نماز وی شکسته است یا نه؟ و همچنین پس از بازگشت به محل اقامت، دوباره قصد عشره بنماید یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از اول قصد رفتن یک روز به روستا را نداشت نماز وی در فرض مرقوم، در آن روستا و در محل اقامت تمام است.

[سؤال 2990]

2. اگر مسافری در محلی که سفر کرده و از بلاد کبیره نیست قصد اقامت ده روزه نماید، بعد از آن که ده روز در آن جا اقامت کرد و روز یازدهم به روستایی برود که فاصله آن تا محل اقامت، یک فرسخ باشد و یک روز در آن جا بماند، آیا در آن یک روز نماز وی شکسته است یا نه؟ و همچنین پس از بازگشت به محل اقامت لازم است دوباره قصد عشره بنماید یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر موقع رفتن به روستا قصد سفر جدید ندارد و بازگشت به محل اقامت به حساب محل اقامت است، نماز در روستا و در محل اقامت

ص: 214

در فرض مرقوم، تمام است و نیازی به تجدید قصد اقامت نیست.

[سؤال 2991]

3. اگر مسافری در یکی از محلات تهران که از بلاد کبیره است، قصد اقامت ده روزه نماید و در طول این ده روز به محله ای دیگر برود که فاصله آن تا محل اقامت، یک کیلومتر باشد و یک روز در آن جا بماند، آیا در طول این یک روز نماز وی شکسته است یا نه؟ و همچنین پس از بازگشت به محله اولی که قصد اقامت ده روزه داشته است لازم است قصد اقامت را تجدید کند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از اول قصد خارج شدن یک روز از محله محل اقامت نداشت نماز تمام است و تا سفر شرعی جدید پیش نیامده حکم اقامت به قوت خود باقی است.

[سؤال 2992]

4. اگر مسافری در یکی از محلات تهران که از بلاد کبیره است، قصد اقامت ده روزه نماید و ده روز از آن محله خارج نشود، روز یازدهم به محله دیگر برود و یک روز در آن جا بماند و فاصله آن محله با محل اقامت یک کیلومتر باشد، آیا در آن یک روز، نماز وی شکسته است یا نه؟ و همچنین روز بعد که دوباره به محل اقامت اولی برگشت بایستی قصد اقامت را تجدید کند یا خیر؟

بسمه تعالی، حکم همان است که در جواب سؤال دوم ذکر شد.

[سؤال 2993] 5592

3. کسی که منطقه ای را محل اقامت خود قرار داده است - مثلاً درس می خواند در آن منطقه - آیا تجاوز از حد ترخص هر روزه یا یک روز در میان، به قصد اقامت آن شخص ضرر می زند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر از اول قصد خروج روزانه یا یک روز در میان دارد، قصد محقق نیست.

ص: 215

بسمه تعالی

با درود و سلام به رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران.

این جانب از طرف دفتر تبلیغات اسلامی قم يك ماه و دو روز در جبههٔ مهران که ماه مبارك رمضان بود مأموریت یافتم. همان اول به فرمانده گفتم که برادر در این جا چند روز هستیم؟ فرمانده گفتند ده روز یا بیشتر طول می کشد که برویم خود شهر و شهرک مهران، از این جهت فرمانده فرمودند ده روز ما هم قصد دهه کردیم که در همان مکان هر روز روزه بگیریم و نماز را تمام بخوانیم، بعد در همین روزها می رفتیم به منطقهٔ دیگر که برادران در آن منطقه بودند هر روز رفتن و آمدن دو ساعت طول می کشید که سخنرانی تمام شود و تا برگردیم به مکان اصلی. بعد ده روز تمام شد باز ما حرکت نکردیم تا 24 روز طول کشید در این 24 روز نماز را تمام خواندیم و هر روز دو ساعت سخنرانی برای برادران می کردیم البته در مکان دیگر، بعد ما این مسأله را سؤال کردیم گفتند نماز و روزه شما صحیح نبوده است دوباره ادا کنید من هم در این مسأله جاهل بودم که کسی در يك مکان ده روز قصد دهه کرده تنها يك دفعه می تواند از این مکان به مکان دیگر برود سر يك ساعت یا دو ساعت برگردد ما در این 24 روز هر روز می رفتیم تکلیف ما چیست. نظر مبارك را در این مورد بیان فرمایید. باز هم از آن جا به شهرک مهران رفته دوباره قصد دهه کردیم 6 روز بعد را به همین منوال گذرانیدیم مسأله ما شرعاً چگونه باید حل شود؟ والسلام

طول عمر حضرت عالی را از خداوند خواستارم. خدایا خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار

بسمه تعالی، اگر از اول قصد داشته اید که هر روز به محلّ دیگر که از ترخص محلّ اول دورتر است بروید قصد محقق نشده و نمازهایی که تمام خوانده اید را باید شکسته قضا نمایید.

ص: 216

بسمه تعالی

محضر رهبر کبیر انقلاب اسلامی، آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

چه می فرمایید در این مسأله شرعی که دو تا قریه که در داخل حد ترخص قرار گرفته است و صدای اذان می رسد و دیوارها تشخیص داده می شود، لیکن در آب و خاک شریک نیستند، به این معنا که هر کدام مرزی دارند و حدی دارند و در آب و خاک شراکت ندارند، آیا شخص مبلغ و غیره می تواند در این دو قریه مزبور، قصد اقامه کند یا نمی تواند؟ جواب مسأله را مرقوم فرمایید که مورد حاجت است.

بسمه تعالی، در فرض مسأله، در صورتی که در یکی از دو قریه، قصد اقامت ده روز بنماید، نماز تمام است و رفت و آمد به قریه دیگر مانع ندارد.

[سؤال 2996] 1301

5. شخصی از وطن خود، به شهری که وطنش نیست وارد می شود و در آن شهر قصد ده روز می کند و از اول، قصد دارد که برای تفریح - کمتر چهار فرسخ - از شهر خارج شود آیا با خارج شدن از شهر، قصدش صحیح است؟

بسمه تعالی، قصد خروج به کمتر از چهار فرسخ، به مقدار یکی دو ساعت ضرر ندارد.

[سؤال 2997] 5657

3. کسی که قصد اقامه ده روز در جایی می کند اگر از اول قصدش این باشد که هر روز مثلاً به مادون مسافت یک ساعت الی دو ساعت برود و برگردد این قصد صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر در حین نیت اقامت ده روز قصد کند که در تمام ده روز روزانه ولو یک ساعت یا دو ساعت از محل اقامت خارج شود صدق اقامت ده روز و ترتب حکم آن محل اشکال است.

ص: 217

بسمه تعالی 1361 / 7 / 24

دفتر محترم حضرت امام خمینی

احتراماً؛ به عرض می‌رساند مسأله ای شرعی مورد سؤال دانشجویان (غیر بومی) این مدرسه عالی می‌باشد که به شرح ذیل به استحضار می‌رساند:

ساختمان و کلاس های این مدرسه عالی در محلی در حدود 4 کیلومتری کاشان و در جاده کاشان - فین می‌باشد و ما بین این مدرسه و شهر کاشان، روستای دیزچه واقع شده که تقریباً چسبیده به کاشان می‌باشد و سپس روبه روی این مدرسه عالی، روستای فین بزرگ و بعد از حدود 2 کیلومتر، روستای فین کوچک و باغ امیرکبیر می‌باشد. در این حد فاصل حاشیه جاده اکثراً به صورت منازل، ساختمان، فروشگاه، تعمیرگاه و در میان آن ها نیز بعضاً مزارع کوچک مشاهده می‌شود؛ تقریباً می‌توان گفت دیوار شهر از محل مدرسه عالی قابل رؤیت نمی‌باشد و نیز صدای اذان شهر به گوش نمی‌رسد؛ لذا مشکلی که برای دانشجویان غیر بومی پیش آمده این است که چون معمولاً برای ماندن در این شهر باید قصد 10 روز ماندن در کاشان را بنمایند و نیز هر روز بالاجبار این مسافت را باید بروند و برگردند (چون خانه های اکثر ایشان در داخل شهر کاشان می‌باشد) با توجه به این تفصیل:

1. آیا می‌توانند قصد 10 روز بنمایند و نماز را تمام بخوانند؟ و یا این که به علت خروج هر روزه و احتمالاً بازگشت به کاشان در بعد از ظهر، مسافر محسوب شده و نماز را باید شکسته بخوانند؟ یا این که نسبت به این فاصله، دائم السفر محسوب می‌شوند و باید نماز را تمام بخوانند؟

این دانشجویان، موضوع فوق را از علمای محترم محلی در کاشان نیز سؤال نموده اند ولیکن جواب های مختلفی دریافت نموده اند؛ لذا چنانچه این مسأله را به نظر علمای کاشان محول می‌فرمایید، نام ایشان را نیز ذکر فرمایید تا فقط يك جواب را ما

ص: 218

مستند قرار داده و دانشجویان را به پیروی از آن راهنمایی نماییم.

بسمه تعالی، اگر از اول قصد، می خواهد در مجموع، ده روز در شهر بماند، بعد از تحقق قصد، رفت و آمد تا مدرسه، بلکه تا کمتر از چهار فرسخ، قصر نیست و نماز تمام است و الا در صورتی که از اول می خواهد هر روز رفت و آمد نماید، قصد محقق نمی شود و نماز شکسته است.

[سؤال 2999]

2. مسأله دیگر این که چنانچه دانشجویان غیر بومی مورد سؤال الف، می بایست نماز خود را شکسته بخوانند و تا این تاریخ، نماز خود را درست خوانده باشند، تکلیفشان چیست؟ نمازهای گذشته خود را اعاده نمایند یا خیر؟

بسمه تعالی، آنچه را برخلاف وظیفه انجام داده باید قصرأ قضا نماید.

[سؤال 3000] 1494

بسم الله الرحمن الرحيم

1. في تحرير الوسيلة (موضوع قواطع السفر، المسألة: 7): هاتان الساعتان في كل عشرة أيام أم في كل يوم من هذه الأيام العشرة؟

بسمه تعالی، بل ساعتان في كل العشرة.

2. إذا نوى أحدهم الإقامة في مدينة، عشرة أيام ثم طال به البقاء فيها أكثر من الأيام العشرة تلك. هل تتجدد شرايط حركته داخلها... أم تتحوّل حركته في تلك المدينة كأبي مواطن من مواطنيها؟

بسمه تعالی، لا تتجدد الشرائط. نعم يجوز له الخروج عنه محل الإقامة بما دون المسافة ولا تقصر الصلاة بذلك.

[سؤال 3001] 1495

بسمه تعالی 1361 / 4 / 21

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

با درود فراوان به ساحت مقدس رهبر کبیر انقلاب جمهوری اسلامی ایران و سلام

ص: 219

بر روان پاک شهیدان راه حق و حقیقت که آزادی خویش را مرهون ایثار و از خودگذشتگی آن ها می دانم. چون در رابطه با کارم مسأله ای شرعی پیش آمده است با شما مشورت می کنم، خواهشمندم شخصاً راهنمایی فرمایید.

این جانب یکی از خدمتگزاران و عضو پرسنل بنیاد مستضعفان شهرضا، نظر به این که محل تولدم در قریه اسفرجان 50 کیلومتری شهرضا می باشد، حالیه ماه مبارک رمضان را قصد نموده و روزه و نماز را به صورت کامل انجام می دهم، لذا چون کار بنیاد به صورتی است که می بایست همه روزه و یا بعضی از اوقات به اطراف (بیش از حد ترخص) بروم، مراتب ذیل را معروض می دارم:

1. نتیجه نماز و روزه ام چگونه است و آیا قصد شکسته می شود یا نه؟

بسمه تعالی، اگر هنگام قصد اقامت توجه داشتید که در ضمن ده روز، بیش از یکی دو ساعت از محل اقامت خارج می شوید قصد اقامت صحیح نیست و نماز و روزه قصر است.

2. غیر از ماه مبارک رمضان که همه روزه یا هفته ای یکی دو روز به زادگاه اصلی خودم می روم، نماز و روزه ام به چه صورت است؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در محل کار و بین راه حکم مسافر دارید.

3. آیا محل کار (بنیاد مستضعفان شهرضا) که مدت دو سال و نیم در آن جا مشغول هستم جزء وطن دوم محسوب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، بدون قصد زندگی دائمی، وطن محسوب نمی شود.

[سؤال 3002] 2328

3. آیا آوارگانی که در شهری سکنا دارند یا دانش آموزانی که در تهران برای کسب دانش رفته اند و قصد اقامت کرده اند و هر روز صبح باید به مدرسه بروند و بین منزل و محل کار و مدرسه آن ها بیش از حد ترخص باشد و صبح که باید بروند و ظهر یا قبل از ظهر به مقدار کمی به منزل اقامت می رسند، آیا نماز این گونه اشخاص قصر است یا تمام؟ و روزه چطور؟

ص: 220

بسمه تعالی، اگر هنگام قصد اقامت ده روز بنا دارند روزانه از محل اقامت تا بیش از حد ترخص خارج شوند، قصد اقامت صحیح نیست؛ ولی اگر بعداً تصمیم به خارج شدن گرفتند، تا سفر جدید پیش نیامده حکم اقامت به قوت خود باقی است.

[سؤال 3003] 1496

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت مستطاب الزعيم الامام الخميني، مدّ ظلّه العالی

چه می فرمایید درباره شخصی که در تهران قصد اقامت عشره کرده است (در خیابان و میدان شوش مثلاً) و می خواهد برود شمیران، نسبت به صوم و صلاة مقیم مذکور، اقامه او به هم می خورد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از اول قصد داشته که از محل اقامه در بین ده روز خارج شود و قصد دارد که بیش از دو ساعت برود یا فاصله به حد مسافت است، قصد محقق نشده و نماز او شکسته است؛ و اگر چنین قصدی نداشته و بعد از خواندن يك نماز چهار رکعتی بنای رفتن پیدا کرده، اگر کمتر از مسافت باشد قصد به هم نمی خورد و در صورت مسافت بودن فاصله، حکم مسافر پیدا می کند.

[سؤال 3004] 1497

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت امام خميني، مدّ ظلّه العالی

طلایی که ساکن قم نیستند، در صورتی که به جمکران بروند نمازشان تمام است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر قصد ماندن ده روز در قم ندارند، نمازشان قصر است و اگر قصد دارند و در حین قصد می دانند که در بین ده روز به جمکران می روند،

ص: 221

در صورتی که بیش از دو ساعت قصد نداشته باشند، قصد محقق است و نماز تمام است و اگر بعد از تحقق قصد و ماندن ده روز یا خواندن يك نماز چهار رکعتی بنای رفتن پیدا کنند، ضرر ندارد و حکم تمام، باقی است.

[سؤال 3005] 2928

4. مسجد جمکران و شهر قائم و سالاریه و شهرک های تازه ساخته شده اطراف قم آیا جزء شهر قم است یا خارج از شهر قم؟

بسمه تعالی، این گونه امور موکول به نظر عرف است.

[سؤال 3006] 1797

5. مسافری که می خواهد ده روز در محلی بماند و از روز اول هم قصد دارد که در بین ده روز به اطراف آن جا که به 5/22 کیلومتر شرعی نمی رسد برود آیا هر روز می تواند دو ساعت - هر وقت از شبانه روز خواست - برود و برگردد؟ و آیا در این صورت، قصدش به هم نمی خورد؟

بسمه تعالی، در تمام ده روز، فقط يك بار به مقدار يك ساعت تا دو ساعت مانع ندارد.

[سؤال 3007] 804

2. با توجه به فتوای آن مفتی عظیم الشان در مورد کسانی که در مسافرت قصد ده روز می کنند، از حد ترخص به مقدار چند ساعت می توانند خارج شوند و به قصدشان لطمه ای وارد نمی شود؟ بفرمایید که آیا می توانند در همان محلی که (به حد ترخص است) رفته اند نماز بخوانند یا باید برگردند به محلی که قصد کرده اند و در آن جا نمازشان را تمام بخوانند؟

بسمه تعالی، می تواند در آن مقصد هم نماز بخواند و در فرض سؤال، باید تمام بخواند.

ص: 222

بسمه تعالی

محضر مقدس آیت الله العظمی نایب الامام امام خمینی، أدام الله ظلّه

1. در رساله تحریر، مسأله 7 می فرماید: «هرگاه قصدش این باشد که از محل اقامت بیش از دو سه ساعت، به کمتر از مسافت بیرون برود و حتی شب هم بماند، در آن اشکال است» و لازمه اشکال، نماز جمع است. و در توضیح مسأله 1338 می فرماید: «شکسته بخواند». تکلیف مقلدین چیست؟

بسمه تعالی، اگر هنگام قصد اقامت، نیت خروج به کمتر از مسافت بیش از یکی دو ساعت داشته باشد، قصد اقامت صحیح نیست و نماز شکسته است.

[سؤال 3009]

2. در تحریر، بیرون رفتن به باغات و مزارع را می فرماید: «اشکال ندارد»؛ آیا تکرار و قصد تکرار هم اشکال در آن نیست؟

بسمه تعالی، رفتن به محدوده محل اقامت اگر تکرار هم شود اشکال ندارد.

[سؤال 3010]

3. در تحریر می فرماید: «خروج از حد ترخص برای قاصد عشره مضر نیست و باید تمام بخواند» و در توضیح المسائل دارد که با قصد خروجش از حد ترخص، شکسته بخواند. حکم مسأله چه نحو است؟

بسمه تعالی، اگر بعد از تحقق قصد اقامت و خواندن يك نماز چهار رکعتی بنا گذاشت خارج شود، هر چند ساعت خارج شود، مضر به اقامت نیست.

[سؤال 3011]

4. هرگاه کسی در جایی ده روز قصد کند و بعد از ده روز یا پس از خواندن يك نماز چهار رکعتی به اطراف آن جا برود و برگردد؛ در صورتی که کمتر از مسافت باشد،

ولی تکرار کند، حکم نماز و روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، حکم اقامت به حال خود باقی است.

[سؤال 3012] 1499

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران

با درود و سلام خدمت شما و رزمندگان عزیز اسلام و آرزوی پیروزی نهایی مسلمانان بر کفر جهانی در مورد مسأله 1338. «مسافری که می خواهد ده روز در محلی بماند، اگر از اول قصد داشته باشد که در بین ده روز به اطراف آن جا برود، چنانچه جایی که می خواهد برود، از مقدار ترخص دورتر نباشد، باید در همه ده روز نماز را تمام بخواند و اگر از مقدار ترخص دورتر باشد، باید در تمام ده روز نماز را شکسته بخواند؛ ولی چنانچه بخواند يك ساعت یا دو ساعت برود و برگردد، در همه ده روز باید نمازش را تمام بخواند».

خواهشمند است در مورد مسأله فوق که آیا در مدت ده روز اول، هر روز می تواند به مدت يك ساعت یا دو ساعت برود و برگردد، یا این که در مدت ده روز فقط يك بار می تواند به مدت يك یا دو ساعت برود و برگردد؛ و همچنین در مورد رفت و برگشت ده روز دوم و سوم، فتوای شرعی را اعلام فرمایید.

بسمه تعالی، در فرض مسأله، در تمام ده روز اقامه باید قصد بیشتر از يك مرتبه به مقدار يك ساعت بیرون رفتن نداشته باشد؛ ولی بعد از تحقق قصد اقامه و خواندن نماز چهار رکعتی، بیرون رفتن هر روز به هر مدت، کمتر از مسافت شرعی مانع ندارد.

[سؤال 3013] 1797

6. اگر در بین ده روز - که شخصی قصد کرده بماند - منصرف شد، آیا اگر خواست

ص: 224

قصدهش به هم بخورد، لازم است که از 5/22 کیلومتر خارج شود یا اگر فقط نیت بکند که به هم بزند، کافی است؟
بسمه تعالی، بعد از قصد و خواندن حداقل يك نماز چهار رکعتی، تا سفر جدید انجام نگرفته حکم اقامت باقی است.

[سؤال 3014] 1488

2. استقرّر حکم الإقامة لدى أحد المكلّفين في طهران، ثمّ علم أنّه سيسافر سفرأً شرعياً بعد ثلاثة أيّام، فهل يصحّ عنه الصوم في هذه الحالة كذلك؟

بسمه تعالی، یصحّ منه الصوم بعد استقرار حکم التمام ما لم ينشأ سفرأً جدیداً.

[سؤال 3015] 965

2. بعد از ده روز ماندن آیا می توان به بیش از مسافت شرعی رفت؟ در چه شرایطی؟

بسمه تعالی، اگر هنگام قصد اقامت بنا دارد بیش از یکی دو ساعت از محله محل اقامت خارج شود، نیت اقامت صحیح نیست ولی اگر بعداً چنین بنایی پیدا شود تا [از] چهار فرسخ شرعی خارج نشده حکم اقامت باقی است.

[سؤال 3016] 1500

بسمه تعالی

دفتر استفتای امام، محترماً این جانب مدت 7 سال است در مجتمع فولاد اهواز که در 15 کیلومتری شهر اهواز است مشغول کار می باشم و محل سکونت داخل شهر و فاصله منزل تا محل کار 21 کیلومتر می باشد. با توجه به این که قصد ماندن دائمی در اهواز و (در هر جای دیگر) را ندارم، تکلیف نماز و روزه ام چه می باشد؟

ضمناً از زمانی که مرجع تقلید مشخص انتخاب کرده ام، امام خمینی بوده است و

ص: 225

ظرف 7 سال گذشته تا کنون نمازم را تمام می خوانده و در محل کار روزه می گرفته ام. زادگاهم در بفره، 40 کیلومتری سبزوار است و نمی دانم به آن جا بر می گردم یا نه. تکلیف نماز و روزه ام در قریه بفره که در آن جا ملک هم دارم چیست؟

تعداد زیادی از همکارانم، شرایط مشابه دارند و نمازشان را در محل کار تمام می خوانند. لطفاً راهنمایی بفرمایید. در ضمن همسران ما چه تکلیفی دارند؟ یادآوری می شود که منزل مسکونی در اهواز، از خودم می باشد. از شما بسیار متشکریم.

بسمه تعالی، اگر با قصد ده روز در اهواز بمانید و بعد از ده روز به محل کار رفت و آمد کنید، نماز شما تمام است و می توانید روزه بگیرید و در غیر این صورت، حکم مسافر دارید و در وطن اصلی تا اعراض نکرده اید، نماز شما تمام است.

[سؤال 3017] 1501

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی

پس از عرض سلام و آرزوی سلامتی و طول عمر آن حضرت تا قیام بقیة الله؛ با توجه به این که عده ای از دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز که فعلاً مشغول به تحصیل در این دانشکده می باشند، مجبورند هر روز فاصله شهر شیراز تا دانشکده را که برابر 15 کیلومتر است طی کنند، آیا اگر بتوانند ده روز متوالی در شهر شیراز و یا در خوابگاه دانشکده اقامت کنند، می توانند بعد از این مدت، با توجه به رفت و برگشت و مسافت فوق، نماز و روزه شان را کامل بگیرند؟ در غیر این صورت، خواهشمند است تعیین تکلیف برای این عده از دانشجویان بنمایید. قابل تذکر است که دانشجویان فوق موطن اصلی شان شیراز نبوده و فقط جهت تحصیل به این شهر آمده اند و مسکن و خوابگاه آن ها نیز در شهر شیراز واقع است.

بسمه تعالی، در فرض مذکور، نماز تمام و روزه صحیح است.

ص: 226

3. در مورد مسأله 1347 رساله آن حضرت که فرموده اید: «مسافری که قصد کرده ده روز در محلی بماند، اگر بیش از ده روز در آن جا بماند، تا وقتی مسافرت نکرده، باید نمازش را تمام بخواند و لازم نیست دوباره قصد ماندن ده روز کند». خواهشمندم تعیین فرمایید که مقصود از مسافرت در این جا، طی کردن حد شرعی است، و یا گذشتن از حد ترخص هم مسافرت محسوب می شود؟

بسمه تعالی، منظور، سفر شرعی به مقدار مسافت است.

بسمه تعالی

با درود به رهبر کبیر انقلابمان امام خمینی و با درود به تمامی شهیدان راه حق و با درود به شما برادران عزیز انقلابی در دفتر امام

من یکی از خواهران جنگ زده خرمشهری می باشم که بر اثر جنگی که بر این ملت انقلابی تحمیل شده، خانه و کاشانه خود را ترك کرده و به شهر مقدس قم آمدم. بعد از هشت ماه اقامت در قم، به علت انتقال شغل پدر، به اندیمشك رفتیم و الآن یازده ماه از

زندگی من در اندیمشك می گذرد. سؤال من در این جا این است که با ورود ما به اندیمشك نمازمان به چه صورت می باشد؟ آیا باید نماز را تمام و یا شکسته بخوانیم؟

آیا وقتی که ما از اندیمشك، قصد رفتن به اهواز را داشته باشیم و بعد از دو روز ماندن در اهواز، به اندیمشك برگشتیم، در این جا باید نماز را به چه شکلی بخوانیم؟ من از موقعی که به اندیمشك آمدم تا به حال، یازده بار از اندیمشك به قصد قم و یا اهواز مسافرت کردم و هنگامی که بر می گردم، اگر تا ده روز قصد سفر نداشته باشم، نمازم را تمام می خوانم و اگر ده روز تمام شد، باز هم برای ده روز دیگر نیت می کنم که

نمازم را تمام بخوانم؛ ولی اگر از سفر برگشتم و قصد ماندن ده روز را ندارم، نمازم را شکسته می خوانم. نمی دانم تا این جا که من نماز خواندم آیا نماز من اشکالی داشته یا

نه؟ من در این نماز شك کردم که شاید اشتباه باشد.

بسمه تعالی، در غیر وطن اگر قصد اقامت ده روز نکنید، نماز شکسته است؛ و با قصد ده روز، تا مسافرتی پیش نیاید، نماز تمام است و تجدید قصد، لازم نیست.

[سؤال 3020] 1503

بسمه تعالی 1361 / 5 / 7

قم، دفتر محترم امام خمینی

این جانب مقلد امام خمینی هستم که وطن اصلی این جانب، مازندران می باشد و برای پیشبرد زندگی به اصفهان عزیمت نموده و در کارخانه دولتی ذوب آهن استخدام شده ام و محل سکونت تا کارخانه، دوازده کیلومتر می باشد. شرایط نماز و روزه بنده چطور است؟ به امید پیروزی رزمندگان اسلام و طول عمر امام

بسمه تعالی، بدون قصد ماندن ده روز در یکی از دو محل، حکم مسافر دارید؛ و اگر قصد ده روز در یکی از دو محل کنید و بعد از ده روز به محل دیگر بروید، تا سفر شرعی نکرده اید، نماز شما تمام است.

[سؤال 3021] 1504

بسمه تعالی 1361 / 11 / 7

حضور محترم آیت الله العظمی امام خمینی، دام بقاؤه الشریف

محترماً به عرض می رساند: در مسأله 1338 توضیح المسائل آن جناب آمده است: کسی که قصد اقامت ده روز در محلی را بنماید، اگر در عرض ده روز از حد ترخص خارج نشود، نمازش صحیح است؛ فقط در عرض ده روز، دو ساعت مجاز است از حد ترخص خارج شود.

1. بعد از ده روز اگر به قصد خود ادامه دهد، آیا می تواند کمتر از حد مسافرت و به طور نامحدود، از حد ترخص خارج شود یا این که باز محدود است؟

ص: 228

بسمه تعالی، مانع ندارد و نماز شکسته نمی شود.

2. محل شهرک که با شهر فاصله دارد، اگر نرده کشی و تأسیسات اداری باشد - مثل نیروی هوایی و پادگان - متصل به شهر محسوب می شود یا حتماً باید منازل مسکونی باشد که متصل به شهر محسوب شود؟ باید دانست که این نرده کشی 5 کیلومتر است.

بسمه تعالی، میزان، نظر عرف است و در فرض مسأله، دو محل محسوب است.

3. روزه و نمازی که قبل از دانستن این که امام در فتوای خود، محل سکونت غیر وطن را مانند مسافر می داند خوانده و گرفته شده است چه صورت دارد؟ با این که ما نماز و روزه را مانند وطن درست خوانده ایم، آیا قضای نماز و روزه لازم است یا نه؟

بسمه تعالی، آنچه بر خلاف وظیفه عمل شده، باید قضا شود.

4. توضیحاً این که ما قبل از آمدن امام به وطن، از شخص دیگری تقلید می کردیم که شش ماه ماندن در محل یا بیشتر از آن را در حکم وطن می دانست. قبل از وقتی که به امام رجوع شود - شاید حدود کمتر از يك سال - در این مسأله که امام می گویند: در غیر وطن ماندن برای هر چند سال که باشد، حکم مسافر بر ما بار است، ما نماز و روزه را مانند وطن به جا آورده ایم. تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، اگر مطابق تقلید صحیحی عمل کرده اید قضا ندارد.

خدایا خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار، والسلام

[سؤال 3022] 2835

3. اگر کسی در جایی قصد اقامت نمود و پس از آن، هر روز می خواهد برای کارکردن، به مادون مسافت برود - که تقریباً هشت ساعت کار کند - و برگردد به محل اقامه، تا زمانی که به حد مسافت نرفته باشد، آیا نمازهای او قصر است یا تمام؟ و آیا

اگر از اول، قصد چنین کاری را داشته که بعد از ده روز، برای کارکردن برود و برگردد، یا تصادفاً چنین تصمیمی را اتخاذ کرده، فرق دارد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر بعد از ده روز، به کمتر از مسافت رفته، نماز او تمام است؛ هر چند از اول قصد آن را داشته باشد.

[سؤال 3023] 1494

2. إذا نوى أحدهم الإقامة في مدينة، عشرة أيام ثم طال به البقاء فيها أكثر من الأيام

ص: 229

العشرة تلك. هل تتجدد شرايط حركته داخلها... أم تتحوّل حركته في تلك المدينة كأَيّ مواطن من مواطنيها؟

بسمه تعالى، لا تتجدد الشرائط. نعم يجوز له الخروج عنه محلّ الإقامة بما دون المسافة ولا تقصر الصلاة بذلك.

[سؤال 3024] 1289

3. اگر جنگ زده ای که در آبدانان سکونت دارد می خواهد به جایی که تقریباً پانزده کیلومتر از محل اقامت فاصله دارد مسافرت کند در آن جا نماز را چگونه باید به جا آورد.

بسمه تعالى، اگر در آبدانان قصد ماندن ده روز کرده است با رفتن 15 کیلومتر نماز شکسته نمی شود و باید تمام بخواند و اگر قصد نکرده شکسته است.

[سؤال 3025] 5588

2. شخص مسافر در ماه رمضان اگر چنانچه قصد اقامه نماید، اگر شب بیش از هشت فرسخ از محل اقامه دور شود و دوباره بازگردد آیا اقامه او به هم می خورد و مسافر محسوب می گردد یا نه؟

بسمه تعالى، اقامه به هم می خورد.

[سؤال 3026] 1040

9. ما حکم من نوى الإقامة في بلدٍ خرج منها إلى ما دون المسافة بعد صلاة رابعة واحدة، ثم عاد، فهل يحتاج إلى نية جديدة في صورة بقاءه خارج البلد أكثر من ساعتين ولم يكن في نيته بداية الخروج؟

بسم الله الرحمن الرحيم، لا تبطل الإقامة بعد ما تحققت على الوجه الصحيح إلا بالسفر الشرعي.

ص: 230

بسمه تعالی

کسی که ده روز در جایی قصد اقامت نماید و بعد از خواندن يك نماز چهار رکعتی ناچار شود از حد ترخص خارج شود و احياناً يك يا دو روز در آن جا بماند و دویاره به محل اقامت خود بازگردد آیا قصد او به هم می خورد؟

بسمه تعالی، چنانچه کمتر از چهار فرسخ فاصله باشد در فرض مسأله ضرر به قصد اقامه او نمی زند و اگر چهار فرسخ یا بیشتر باشد قصد به هم می خورد.

[سؤال 3028] 2097

2. کسی که در محلی قصد اقامت ده روز را کرده بدون در نظر داشتن این که ممکن است در بین ده روز سفرهایی کمتر از سفر شرعی برایش پیش آید نماز و روزه او قبل و بعد از سفرهای پیش آمده چه حکمی دارد؟ و اگر از اول بخواهد در بین این ده روز سفرهای بیشتر از حد ترخص کند نماز و روزه او چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر قصد اقامت ده روز با شرایط آن متحقق شده تا سفر شرعی جدید پیش نیامده حکم اقامت باقی است و اگر از اول قصد خروج از محل اقامت بیش از یکی دو ساعت دارد قصد اقامت محقق نشده است.

[سؤال 3029] 712

2. اگر با قصد اقامه عشره ایام، يك نماز چهار رکعتی شروع کند و در رکعات یا افعال آن شك کند، اگر امام یا مأموم باشد و رجوع به حافظه کند و بعد از همین نماز از قصد اقامه برگشت نماید، آیا باقی بر تمام بماند یا نه؟ و آیا فرق بین شك در رکعات و افعال رکنی و بین افعال و واجبات غیر رکنی هست که اگر در قسم اول شك کند و رجوع به حافظه نماید یا کثیر الشك باشد و بنا بر انجام گذارد، با شك در قسم ثانی که شك در افعال غیر رکنی است فرق کند؟ با توجه به مسأله 32 و 34 از عروه و تعلیقه.

ص: 231

بسمه تعالی، در فرض شك در ركعات و رجوع به حافظ و برگشت از قصد اقامت، احتیاط ترك نشود.

[سؤال 3030] 1506

بسمه تعالی

اگر شخصی با رعایت شرایط، در محلی قصد اقامت ده روز کند، ولی بعداً برای کاری پیش بینی نشده بخواهد بیش از يك بار و بیشتر از چند ساعت تا کمتر از مسافت 5/22 کیلومتر از محل اقامت خود خارج شود، آیا به اقامت او ضرر می زند؟

بسمه تعالی، اگر از اول، قصد خروج نداشته و حداقل يك نماز چهار رکعتی را با نیت اقامت خوانده است، بعد از آن خارج شدن به مقدار کمتر از مسافت شرعی، هر چند بار و چند ساعت به قصد اقامت ضرر نمی زند.

[سؤال 3031] 1507

بسمه تعالی 1361 / 3 / 17

حضور مبارك حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ضمن عرض خالصانه ترین سلام خدمت جناب عالی، به عرض می رساند: این جانب مدت نه سال است که به استخدام ذوب آهن اصفهان درآمده ام. از این مدت، شش سال در فولاد شهر (شهر مسکونی کارکنان ذوب آهن) ساکن می باشم که فاصله آن تا کارخانه پانزده کیلومتر می باشد. قبلاً از مرجع دیگری تقلید می نمودم که نماز و روزه ام را به طور کامل به جا می آوردم و اکنون از جناب عالی تقلید می نمایم. با در نظر گرفتن این که حقیر مشخص نیست که چه مدت (از 5 تا 20 سال) در این شهر ساکن باشم. همچنین در هیچ شهری خانه یا زمین از خود ندارم. پدرم در تهران خانه دارد که وطن ما آن جا می باشد. طبق قانون کار مدت مرخصی سالیانه ما يك ماه در سال است که از این مدت پانزده روز آن جهت دید و بازدید از والدین و مسافرت و

ص: 232

پیش آمدهای ضروری مصرف می شود و بقیه هم کفاف روزه های قضا شده را تا سال آینده نمی دهد. خواهشمند است تکلیف حقیر و امثال این جانب را در این مورد روشن فرمایید. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، اگر در فولادشهر یا در ذوب آهن با قصد ده روز بمانید، بعد از آن می توانید در هر دو محل رفت و آمد کنید و نماز را تمام بخوانید و روزه بگیرید و تا سفر شرعی نکرده اید نماز تمام و روزه صحیح است. و اگر قصد ماندن در یکی از دو محل را نکنید، حکم مسافر دارید و نمی توانید روزه بگیرید، ولی قضای روزه ها را نباید تا سال بعد تأخیر بیندازید.

[سؤال 3032] 1508

بسمه تعالی 1362 / 2 / 26

محضر رهبر کبیر انقلاب، آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از ابلاغ سلام رزمندگان و طلاب مستقر در جبهه ها استدعا داریم ضمن دعای خیر، حکم مسائل زیر را ابلاغ فرمایید:

1. کسی که ده روز قصد اقامه می نماید و نمی داند که در این ده روز نمی تواند بیشتر از دو ساعت از حد ترخص خارج شود و رفت و هشت ساعت یا بیشتر، از حد ترخص خارج بود و پس از آن، نمازش را تمام و روزه اش را گرفته است، آیا نماز و روزه اش صحیح است یا خیر و باید قضای آن را به جا آورد؟

بسمه تعالی، اگر از اول، قصد رفتن بیش از دو ساعت نداشته، اعمالش صحیح است.

2. اگر کسی ده روز قصد اقامه نمود، می تواند تا دو ساعت از حد ترخص خارج شود و نماز او شکسته نمی شود. حال اگر کسی سی روز مردد در مکانی ماند، بعد از سی روز باید نمازش را تمام بخواند، ولو این که دو روز بماند. حال اگر در بین این دو روز که باید نمازش را تمام بخواند، برای دو ساعت از حد ترخص خارج شد، حکمش چیست؟

بسمه تعالی، تا به حد مسافت شرعی با قصد مسافت خارج نشده، نمازش تمام است.

ص: 233

3. مسافر حداکثر چند ساعت می تواند خارج از حد ترخص باشد که صدمه به قصد اقامه او نزند؟

بسمه تعالی، از مسأله اول معلوم شد.

[سؤال 3034] 1509

بسمه تعالی

1. این جانب مهاجر خرمشهری می باشم و حال در روستایی اطراف اهواز به مدت ده ماه زندگی می کنم و کارم در روستایی دیگر می باشد؛ یعنی مسافت این دو روستا، سیزده کیلومتر است؛ ولی اگر در محل کارم باشم، نه اذان آن روستای خود را می شنوم و نه دیوار آخرین خانه های آن را می بینم. آیا نماز و روزه ام صحیح است و شکسته نیست؟ در ضمن، ساعات کارم از شش صبح الی یک بعد از ظهر می باشد.

بسمه تعالی، اگر بعد از تحقق اقامت در روستای محل سکونت، به روستای محل کار رفت و آمد می نمایید، حکم اقامت در فرض مرقوم، به قوت خود باقی است.

2. اشخاصی که مهاجر جنگی می باشند ولی به عنوان مثال، در منطقه ملا ثانی خانه خریدند، ولی نیت مراجعه به شهر اصلی خود را دارند، آیا وطن برای آن ها حساب نمی شود؟ حکم روزه و نمازشان چیست؟

بسمه تعالی، تنها خریدن خانه موجب صدق وطن نیست و حکم مسافر دارند.

3. مهاجران جنگی که قصد اقامت کرده اند، آیا می توانند از حد هشت فرسخ بگذرند و قبل از نماز ظهر و عصر، به همان جایی که قصد کرده اند برگردند؟

بسمه تعالی، با حصول سفر شرعی، حکم اقامت سابق از بین می رود و بدون نیت اقامت جدید، نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، حتی کنار مهدی، خمینی را نگهدار. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی

حضور محترم رئیس دفتر امام خمینی، رهبر و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

ضمن عرض سلام و آرزوی سلامتی و طول عمر برای رهبر و مرجع عالی قدر

من از شهری که در آن جا متولد شدم منتقل شده ام و الآن در شهر دیگری زندگی می کنم و عقیده دارم که چند سال دیگر که بازنشسته شدم در شهر دیگری زندگی کنم. با توجه به این که در شهری که فعلاً زندگی می کنم، محل کارم از منزل هشت کیلومتر دور است و من مجبورم هر روز به محل کار بروم و برگردم.

1. در شهری که فعلاً زندگی می کنم، نماز و روزه ام را به چه ترتیب بایستی بخوانم و بگیرم، با توجه به کارم؟

بسمه تعالی، محل کار اگر داخل شهر باشد، رفتن روزانه از منزل به محل کار، مضر به قصد اقامت نیست و همچنین اگر محل کار خارج شهر باشد ولی بعد از قصد صحیح اقامت در شهر و یک نماز چهار رکعتی، روزانه به آن جا می روید، حکم اقامت به حال خود باقی است. در غیر این دو صورت، در منزل و محل کار حکم مسافر دارید.

2. در زادگاهم با توجه به این که سالی یکی - دو مرتبه پهلوی پدر و مادرم می روم، نماز و روزه ام را به چه ترتیب بایستی بخوانم و بگیرم؟

بسمه تعالی، وطن اصلی تا اعراض نشده، به حکم وطن باقی است.

[سؤال 3036] 1323

3. شخصی قصد اقامه کرده است که ده روز در پادگان بماند تا نمازش را درست بخواند. آیا این شخص می تواند از پادگان به بیرون هم برود؟ اگر می تواند چقدر می تواند از پادگان دور شود؟ جواب را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، اگر از اول قصد خروج نداشته، بعد از تحقق قصد اقامه و

ص: 235

خواندن نماز چهار رکعتی، خروج کمتر از چهار فرسخ - ولو مکرراً - ضرر ندارد.

[سؤال 3037] 1511

بسمه تعالی

محضر مبارك آيت الله العظمى رهبر عالی قدر انقلاب، امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ضمن ابلاغ سلام و آرزوی موفقیت آن رهبر، عرض می شود: شخصی در محلی قصد عشره نموده و نماز و روزه اش را تمام می خواند؛ حال بنا بر جواز مسافرت بما دون السفر، اگر این شخص در بین ده روز اتفاقاً به وطن خود مسافرت نماید، در صورتی که فاصله اش هشت فرسخ نباشد، آیا چون به وطن رسید قصدش به هم نمی خورد، ولو این که رفتن و اقامت و برگشتن، دو - سه ساعت بیشتر طول بکشد، یا این که قصدش به هم می خورد و بعد از برگشتن می بایستی یا قصد کند یا نمازش را شکسته بخواند؟ نظر مبارك خود را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، قصد به هم نخورده است و نمازش تمام است و تجدید قصد لازم نیست.

[سؤال 3038] 813

3. إذا نوى الشخص السابق الإقامة في بيته لمدة عشرة أيام، فهل هذا يعني أنّ عليه أن لا يذهب إلى دائرته، إذا علمنا أنّ دائرته لا تبعد عن بيته (4 فراسخ)، بل أقلّ من ذلك؟

بسمه تعالی، إذا تحقّق الإقامة في بيته فالذهاب إلى ما دون المسافة لا مانع منه، ولا يضرب بإقامته.

[سؤال 3039] 5588

3. شخص مسافر در محلی قصد اقامه می نماید آیا در به هم خوردن قصد اقامه، دور شدن چهار فرسخ شرط است یا تا حد ترخص؟

ص: 236

بسمه تعالی، بعد از محقق شدن قصد اقامه، با رفتن به کمتر از چهار فرسخ حکم اقامه باقی است.

[سؤال 3040] 2230

2. اگر کسی که قصد داشته باشد ده روز در محلی غیر از وطن بماند اگر از آن جا به محله های دیگر همان شهر و یا روستاهای اطراف همان شهر رفت و آمد کند، در صورتی که فاصله آن محله ها و روستاها تا محل قصد اقامت کمتر از 22 کیلومتر باشد، آیا نماز و روزه چنین شخصی قصر است؟ و اگر مجبور باشد برای انجام کارش هر روز بین دو محل و یا بین شهر و روستا که فاصله اش کمتر از 22 کیلومتر باشد، رفت و آمد نماید چطور؛ باز هم نماز و روزه قصر می شود؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، حکم مسافر دارید. بلی در صورتی که قصد ماندن ده روز در يك محل نمایید و بعد از آن، به کمتر از مسافت بروید، نماز شکسته نمی شود.

[سؤال 3041] 4299

2. شخصی در محلی قصد اقامه عشره نموده و بعد از خواندن يك یا دو نماز چهار رکعتی قرار شد در جای دیگر رفت و آمد کرده و توقّفش هم بیشتر از یکی دو ساعت است، آیا در این صورت قصد عشره اش به هم می خورد؟

بسمه تعالی، فاصله محل دیگر تا محل قصد اقامت اگر کمتر از چهار فرسخ شرعی است، در فرض مرقوم، حکم قصد اقامت به قوت خود باقی است و نماز تمام است.

[سؤال 3042] 6911

2. فردی هستم اهل کرمان، 13 سال می باشد که استخدام کارخانه ذوب آهن اصفهان هستم و در فاصله 12 کیلومتری محل کار، سکونت دارم و همه روزه بایستی در این مسیر رفت و آمد نمایم، تکلیف نماز و روزه این جانب و سایر همکارانم که

ص: 237

تقریباً همین حالت را دارند چیست؟

بسمه تعالی، اگر در يك محل، قصد اقامت ده روز نمایید به طوری که در مجموع ده روز در همان محل بمانید، نماز و روزه صحیح است رفت و آمد تا کمتر از چهار فرسخ ضرر ندارد ولی چنانچه از اول قصد دارید که هر روز رفت و آمد کنید، قصد محقق نیست و نماز شکسته و روزه صحیح نیست.

[سؤال 3043] 1512

بسمه تعالی 1361 / 4 / 20

پس از عرض سلام؛ من يك مهاجر جنگی هستم که قبل از جنگ در خرمشهر در نیروی دریایی خدمت می کرده ام و اکنون به بوشهر منتقل شده ام؛ دو سؤال دارم که اگر امکان دارد محبت کنید و مرا راهنمایی فرمایید:

منزل من تا محل کارم 21 کیلومتر فاصله دارد؛ من هر روز، این فاصله را می روم و بر می گردم؛ مدت خدمت من از ساعت 4 صبح تا 11 صبح در ماه مبارك رمضان و بعد از ماه مبارك رمضان 5/6 تا 5/11 صبح می باشد؛ بفرمایید که من نماز کامل باید بخوانم؟ و آیا می توانم روزه داشته باشم یا نه؟

بسمه تعالی، اگر از ابتدا قصد داشتید روزانه به محل کار بروید، نیت اقامت صحیح نیست و نماز و روزه قصر است ولی اگر بعد از قصد اقامت ده روز و خواندن حداقل يك نماز چهار رکعتی، بنای خارج شدن از محل اقامت گذاشت در فرض مرقوم، نماز و روزه تمام است.

[سؤال 3044] 1513

بسمه تعالی

محضر محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

بعد از عرض سلام، این جانب فرزند کوچک شما، عضو سپاه پاسداران، از شما

ص: 238

پدر گرامی تقاضامندم به سؤالی که مربوط به مسائل نماز است جواب دهید.

شخصی که همیشه مأموریت به جبهه ها را دارد، نماز خود را شکسته بخواند یا درست؟ قصد بکند یا نکند؛ سی روز تمام بشود یا نشود. عاجزانه تقاضا می کنم جواب آن را بفرستید. والسلام علیکم

بسمه تعالی، در غیر وطن اگر قصد ماندن ده روز در يك محل ندارد، نماز قصر است؛ ولی اگر بدون قصد در يك جا سی روز بماند، از روز سی و یکم نمازش در آن جا تمام است.

سومین قطع کننده سفر: باقیماندن سی روز مردداً در يك مکان

اشاره

[سؤال 3045] 1514

بسمه تعالی

محضر مقدس مرجع عالی قدر و رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران سلام علیکم

تکلیف نماز و روزه سربازانی که در حال حاضر برای انجام مأموریت در منطقه جنگی به سر می برند؛ مثل يك آتشبار توپ که بیش از هشت ماه است تغییر موضع این نوع یگان در محور گیلانغرب کمتر از دو تا سه بار انجام شده است. تغییر موضع این نوع واحد را يك سرباز عادی نمی داند، احتمال دارد دستور از مافوق یعنی از فرمانده آتشبار به بالا برای تغییر موضع بیاید و یا نیاید، باز در این محل، مثل محل قبلی دو تا سه ماه طول بکشد و تغییر موضع نشود و در محل اولی خود بماند. در این صورت تکلیف نماز و روزه پرسنل آن واحد چیست؟ آیا می توانند قصد اقامه ده روز کنند و نماز را کامل بخوانند و روزه را هم بگیرند یا نه؟ لطفاً حکم شرعی آن را تشریح

بفرمایید. والسلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، اگر علم ندارد که در محل واحد ده روز می ماند نمی تواند قصد ده روز نماید. بلی اگر با این کیفیت سی روز در يك محل بماند و از آن جا خارج نشود بعد از آن نمازش را باید تمام بخواند.

ص: 239

13. کسانی در جبهه هستند که مقرشان يك جا است و به طور مجدد تا يك ماه، يك جا می مانند که باید از روز سی و یکم نمازشان را تمام بخوانند. سؤال این است که حتی آنان که هر روز به مادون مسافت می روند و به آن جا بر می گردند، همین حکم را دارند یا خیر؟
بسمه تعالی، باید در محل واحد متردداً بماند؛ ولی بیرون رفتن تا کمتر از مسافت، به مقدار چند ساعت در طول مدت، مضر نیست.

[سؤال 3047] 1890

3. به فتوای شما روز در ده روز اقامه، از اول شفق است، آیا در سی روز هم حساب روز چنین است یا نه؟

بسمه تعالی، میزان ماندن سی روز است ولو سی شب نمانده باشد و مبدأ روز طلوع فجر است و تلفیق هم می شود در صورتی که در بین روز وارد شده باشد.

[سؤال 3048] 1515

بسمه تعالی 1361 / 3 / 31

محضر شریف رهبر انقلاب اسلامی امام خمینی

احتراماً معروض می دارد: ما سربازان مدتی است در منطقه مهاباد به يك پایگاه برای مأموریت به مدت نامعلوم اعزام شده ایم و چون ماه رمضان نزدیک است نمی دانیم که روزه ما چگونه است؟ آیا می توانیم در این مأموریت نامعلوم روزه به جای بیاوریم یا نه؟ و از رهبر عزیز تقاضا داریم که در این مورد توضیح لازمه را برای ما بنویسند و همچنین در مورد نماز هم يك توضیح جداگانه بنویسید که بدانیم آیا نماز و روزه ما شکسته است یا نه؟ والسلام

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید، مگر قصد ده روز داشته باشید یا سی روز مردد در آن جا بمانید که بعد از آن باید تمام بخوانید.

ص: 240

بسمه تعالی

رزمندگانی که در جبهه ها هستند و همواره ممکن است جابه جا شوند، یا کسانی که دائماً برای انجام مأموریت های محوله بین شهرها در تردد هستند، وظیفه نماز و روزه آنان چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند، مگر این که سی روز با تردید در يك محل بمانند که در این صورت، بعد از سی روز نمازشان را تمام بخوانند.

[سؤال 3050] 1145

2. تکلیف نماز و روزه رزمندگان جبهه های نبرد چیست؟

بسمه تعالی، اگر مسافرنده، بدون قصد ده روز در يك محل باید شکسته بخوانند و نمی توانند روزه بگیرند. بلی، اگر سی روز مردد در يك محل بمانند. بعد از آن نمازشان تمام است و روزه ایشان صحیح است.

[سؤال 3051] 1230

4. سربازانی که در جبهه ها هستند و نمی دانند که کی حمله می شود، یا ممکن است فردا به جای دیگر منتقل شوند و تحت اختیار خودشان نیستند، وظیفه نماز و روزه آن ها چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند، مگر این که سی روز با تردید در يك محل بمانند که در این صورت بعد از سی روز نمازشان را تمام بخوانند.

[سؤال 3052] 1517

بسمه تعالی

با سلام، احتراماً؛ چند مدتی است سؤالاتی برایمان پیش می آید و در جوابش عاجز گشته ایم، بدین لحاظ برای رفع این مشکل تصمیم گرفتیم که به شما مراجعه کنیم،

لطف کرده به سؤال های این جانب که از این قرار است پاسخ دهید:

1. ما در پشت جبهه هستیم و تقریباً 35 کیلومتر از خط پیاده فاصله داریم و کار ارتش هم جوری است که روی آن نمی شود حساب نمود؛ یعنی معلوم نیست بعد از يك هفته یا بیشتر و یا کمتر تغییر مکان می دهیم یا خیر؟ و باتوجه به مسأله 1355 نماز

مسافر، مسافری که سی روز مردد بوده، در صورتی باید نماز را تمام بخواند که سی روز را يك جا بماند، و ما بیشتر از سی روز هم در همین مکان مانده ایم. حال تکلیف ما را معلوم بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر کسی در يك محل در حال تردید سی روز بماند، بعد از آن هرچه بماند نمازش تمام است.

2. اگر کسی در پشت جبهه، اتافی یا سنگری بسازد و از وسیله دهاتی که فعلاً غیر مسکونی است و وسیله هایش به هم پاشیده، استفاده کند و کف آن را از بلوك آن دهات و روی بلوك ها را با کاه گلی که کاه آن مال آن دهات می باشد و معلوم نیست که صاحبانش اجازه داده اند یا نه، درست کند در این صورت، نماز روی کاه و بلوك آن دهات صحیح است یا باطل؟ تکلیف ما را معین بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر ضرورت باشد، نماز صحیح است.

3. پولی که سال از آن گذشته باشد و به کسی قرض داده باشند، جریان خمسش چگونه می شود؟

بسمه تعالی، خمس دارد، ولی اگر نمی تواند از طرف بگیرد، هر وقت گرفت باید فوری خمس آن را بدهد.

خدایا خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار، والسلام

[سؤال 3053] 2309

3. اگر بعد از سی روز تردید در مسافرت تمام باید خواند، حالا آیا اگر به جهت دیگر شکسته می خوانده - مثل این که بیش از يك ساعت و دو ساعت از حد ترخص هر روز بیرون می رفته - آیا بعد از سی روز هم باید تمام بخواند؟

بسمه تعالی، حکم مذکور در صورتی است که در يك محل، سی روز متردداً بماند.

ص: 242

بسمه تعالی

محضر مبارک مسئولین محترم دفتر امام خمینی

با عرض سلام و آرزوی سلامتی برای امام امت و مؤمنین، خواهشمندیم به مسائل زیر که مورد احتیاج و فوری می باشد پاسخ دهید:

1. مأموران دولتی مانند افراد ژاندارمری، ارتشی، سربازان و پرسنل شهربانی از لحاظ این که وضع مشخصی ندارند و ممکن است در هر آنی به جایی منتقل شوند یا مأموریتی بروند و شاید هم یک ماه کمتر یا بیشتر در یک محل بمانند تکلیف نماز و روزه آن ها چیست؟
بسمه تعالی، بدون قصد ده روز در یک جا حکم مسافر دارند و اگر در محلی سی روز مردد بماند بعد از آن تمام بخواند.

2. اگر کسی پول قرض بگیرد و صاحب پول با او شرط کند: چنانچه خمس به آن تعلق بگیرد شخص مقروض خمس را بپردازد؛ آیا این عمل از نظر اسلام ربا محسوب نمی شود؟

ثانیاً: اگر با همین شرط شخص مقروض پول قرض کند از نظر اسلام چه حکمی دارد؟ توضیح دهید.

بسمه تعالی، این شرط نافذ نیست؛ ولی قرض صحیح است.

3. اگر کسی عمداً شخصی را که مشغول خواندن نماز است با فشار به جلو یا پهلو حرکت دهد در صورتی که نمازگزار روی از قبله نگرداند، نمازش صحیح است یا خیر؟ اگر بیفتد یا خم شود چطور؟ توضیح دهید.

بسمه تعالی، صحیح است.

4. آیا وجهی را یا وسایلی را که دولت جهت مصرف در مدرسه مخصوصی در نظر می گیرد، می توانیم در مدرسه دیگر یا اداره ای دیگر که مربوط به دولت نیست مصرف نماییم، چه نیاز بدان باشد یا نباشد؟

بسمه تعالی، اگر به خصوص مدرسه ای داده شده، باید در همان مدرسه مورد استفاده شود.

5. اگر کسی مجتهد اعلم را طبق رساله عملیه شناخت، فوراً می تواند مرجعش را تغییر دهد و از مسائل

توضیح المسائل مجتهد اعلم تقلید نماید؟ روش انتقال از مجتهدی به مجتهد اعلم را کاملاً توضیح دهید. زیرا این مسأله زیاد مورد ابتلا است.

بسمه تعالی، باید از مجتهد اعلم تقلید نماید علی الاحوط.

[سؤال 3055] 2894

31. وظیفه رزمندگانی که نمی دانند آیا ده روز یا کمتر یا بیشتر در يك محل سکونت دارند چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند؛ ولی اگر در يك محل سی روز به حال شك و تردید مانند، از روز سی و یکم در آن محل نمازشان تمام است.

[سؤال 3056] 1508

2. اگر کسی ده روز قصد اقامه نمود، می تواند تا دو ساعت از حد ترخص خارج شود و نماز او شکسته نمی شود. حال اگر کسی سی روز مردد در مکانی ماند، بعد از سی روز باید نمازش را تمام بخواند، ولو این که دو روز بماند. حال اگر در بین این دو روز که باید نمازش را تمام بخواند، برای دو ساعت از حد ترخص خارج شد، حکمش چیست؟

بسمه تعالی، تا به حد مسافت شرعی با قصد مسافت خارج نشده، نمازش تمام است.

[سؤال 3057] 276

4. رزمندگانی که سی روز پی در پی در يك محل بمانند، در روز سی و یکم نمازشان تمام است، حال اگر کسی در روز بیست و نهم یا سی ام به اندازه هشت فرسخ رفت و برگشت از آن مکان دور شود و بعد به مکان خود برگردد، حال در روز سی و یکم نماز ایشان شکسته است یا تمام؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نماز شکسته است.

ص: 244

محضر مبارك حضرت آيت الله العظمى امام خمينى مدّ ظلّه العالی، سلام عليكم

بنده از سال 1350 وارد تهران شده ام، بدون اين كه قصد وطن و يا ترك وطن قبلى را کرده باشم، اما اين طور بوده كه اغلب كسانى كه به تهران آمده اند در تهران مى ماندند. بعد از چهار سال يعنى در سال 1354 مكلف شده ام و الآن مدت هشت سالى مى شود كه در تهران هستم. از زمانى كه حضرت عالى فتواى جديد را فرموديد و بلاد كبيره را تشریح كرديد حدود شش ماهى مى شود بنده نمازم شكسته شده و شكسته مى خوانم؛ به دليل اين كه مستأجر هستم و نمى توانم در محلى قصد وطن و يا قصد ده روز كنم به دليل شغلى كه دارم.

از مدت هشت سال پيش كه مكلف بوده ام چهار سال را نه نماز خوانده ام و نه روزه گرفته ام و حدود چهار سال ديگر نماز را كامل و روزه را هم گرفته ام و الآن متوجه شده ام كه طبق فتواى شما روزه را نمى توانم بگيريم و نماز هم شكسته است. حال وظيفه من چيست؟

1. در مورد چهار سالى كه نماز نخوانده ام و روزه نگرفته ام و نمى دانستم تهران بلاد كبيره است؟

2. چهار سالى كه نماز را درست خوانده و روزه گرفته ام و حداقل سه سالش را نمى دانستم كه تهران بلاد كبيره است. آيا بايد قضای روزه را به جا آورم و اگر به دليل شغلم نتوانم چه كنم، آيا راهى هست كه بتوانم با دادن كفاره اى يا پولى اين كار را جبران كنم؟ خدايا خدايا تا انقلاب مهدى خمينى را نگهدار، والسلام

بسمه تعالی، بايد نماز و روزه هاى كه انجام نداده ايد را قضا نماييد و همچنين نماز و روزه هاى كه برخلاف وظيفه عمل کرده ايد را قضا كنيد.

بسمه تعالی 1361 / 10 / 26

محضر مبارك حضرت امام، سلام عليكم ورحمة الله، استدعا می شود به چند مسأله جواب دهید:

1. شخصی که اهل تهران نبوده، ولی به طور موقتی در تهران زندگی می کند (مثلاً برای تحصیل) آیا باید تمام نمازهایی که پیش از فتوای حضرت امام (مبنی بر شکسته خواندن آن) درست خوانده قضا کند و شکسته بخواند؟

بسمه تعالی، اگر خلاف وظیفه عمل کرده باید قضا نماید.

2. آیا لباس یا کفش که از چرم ساخته شده و مارک يك مملکت غیر اسلامی روی آن خورده باشد، ولی در بازار مسلمین به فروش می رسد، نجس است؟

بسمه تعالی، اگر از بلاد کفر وارد شده، چنانچه احتمال داده شود که واردکننده مسلمان رعایت ترکیه نموده و در معرض استفاده مسلمان ها می گذارد محکوم به طهارت است.

3. چنانچه بعد یا پیش از بول کردن مایع سفید رنگی از بدن خارج شود و از نظر شکل ظاهری شبیه منی بوده، ولی خارج شدن آن با جهش و شهوت نباشد و شخص هم مریض نباشد، حکم منی دارد؟

بسمه تعالی، پاك است و غسل واجب نیست.

[سؤال 3060] 911

5. نماز و روزه گذشته کسانی که از فتوای جدید حضرت امام اطلاعی نداشتند، احتیاج به اعاده دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر برخلاف وظیفه مقررہ انجام گرفته قضا دارد.

[سؤال 3061] 1302

2. در این مدت در اصفهان و دزفول نماز را تمام خوانده ام و در ذوب آهن نماز را قصر به جا آورده ام. آیا نماز و روزه بنده در این مدت درست بوده است؟ اگر خدای نکرده درست نبوده تکلیف بنده چیست؟

بسمه تعالی، نماز و روزه تمام در وطن صحیح است؛ و در غیر وطن بدون

نیت اقامت ده روز صحیح نیست؛ و هر مقدار از نماز و روزه که مخالف با وظیفه مقررّه انجام گرفته قضا دارد.

[سؤال 3062] 912

3. نماز و روزه هایی که قبل از این استفتا به جا آورده چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر خلاف وظیفه عمل کرده باید قضا نماید.

[سؤال 3063] 903

5. اگر نمازم شکسته است، در مدتی که تمام خوانده ام تکلیفم چیست؟

6. اگر نمازم را باید تمام بخوانم، در مدتی که شکسته خوانده ام تکلیفم چیست؟

بسمه تعالی، 5 و 6، نمازهایی که برخلاف وظیفه عمل کرده اید را باید قضا نمایید.

[سؤال 3064] 1249

4. اگر مسافر هستم، چون در سال های گذشته، خود را دائم السفر می دانستم، آیا باید روزه های ماه مبارك سال های پیش را که گرفته ام، تجدید نمایم یا خیر؟

بسمه تعالی، چنانچه خلاف وظیفه شده، قضا دارد.

[سؤال 3065] 985

4. افرادی که در نماز جمعه تهران شرکت می کنند و عده ای از آن ها که مسافیشان بیش از حد شرعی و نماز عصر را تمام (درست) می خوانند، چه صورت دارد؟ چون در نماز جمعه هم این مسأله برای اشخاص گفته نشده.

بسمه تعالی، در صورتی که با طی مسافت شرعی و قصد مسافت، نماز را تمام بخواند، صحیح نیست.

[سؤال 3066] 5459

3. کارمندی در شهری که موطن اوست کار می کند، بعداً به شهر دیگری منتقل

ص: 247

می شود و قصد هم کرده و نماز را درست می خواند، لکن با عدم توجه یا با جهل به مسأله همیشه روزهای پنج شنبه و جمعه به شهر خودش می رود. بالاخره تا يك سال و اندی نماز را درست می خواند، با توجه به این که در این مدت هیچ وقت ده روز نمانده و به گمان این که چون از اول قصد کرده نمازش درست است، آیا از این به بعد که باز هم ده روز نخواهد ماند باید نماز را قصر بخواند یا درست؟ و به فرض قصر بودن نماز، آیا نمازهایی که خوانده قضا دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، با فرض این که به اندازه مسافت از وطن خود دور شده است در فرض مرقوم، نماز شکسته است و آنچه بر خلاف وظیفه انجام داده است باید اعاده نماید.

[سؤال 3067] 1059

2. کسی مسأله ای را از فردی پرسیده و آن فرد مسأله را اشتباه گفته و سائل بعد از مدتی فهمیده است که عملش اشتباه بوده است. مثلاً نماز را مدتی تمام خوانده در حالی که باید شکسته می خوانده، آیا باید اشتباه خود را جبران کند و نمازهای گذشته را قضا کند یا خیر؟ بسمه تعالی، اگر به جای این که نماز را شکسته بخواند تمام خوانده و می دانسته نماز مسافر شکسته است باید قضا کند.

[سؤال 3068] 1043

5. شخصی در تهران که وطن او نیست آمده برای کار و هر روز از محل کار تا منزلش مسیری را طی می کرده و طبق فتوای حضرت امام در بلاد کبیره باید نماز شکسته می خوانده و روزه نمی گرفته و مسأله را نمی دانسته یا سؤال کرده به او جواب درستی نداده اند، حالا که مسأله برای او روشن شده تکلیف نمازهایی که تمام خوانده و روزه هایی که گرفته چیست؟

بسمه تعالی، روزه و نمازی که پس از بزرگ [و] خارق العاده شدن تهران

ص: 248

بر خلاف وظیفه لازم الرعایه انجام داده قضا دارد.

[سؤال 3069] 5498

4. اگر کسی نمی دانسته که نمازش را باید چهار رکعتی بخواند و دو رکعتی خوانده و یا بر عکس، به جای دو رکعتی چهار رکعتی خوانده است (مثلاً به این دلیل که از مسأله بلاد کبیره مطلع نبوده است)، آیا تکرار این نمازها برای وی واجب است؟ در صورتی که مثلاً مقلد مرجع دیگری بوده باشد چطور؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، باید قضا نماید؛ مگر آن که طبق تقلید صحیح، عمل شده باشد.

[سؤال 3070] 987

2. با توجه به فتوای حضرت امام در مورد بلاد کبیره (تهران) آیا نمازهای گذشته که به جهت ندانستن حکم بوده، باید دوباره خوانده شود؟

بسمه تعالی، اعمالی که برخلاف وظیفه انجام شده، باید قضا شوند.

[سؤال 3071] 1521

بسمه تعالی

محضر مبارک مسؤلان محترم دفتر امام، سلام، خسته نباشید؛ اجرکم عندالله

غرض از مزاحمت این بود که من سربازی هستم که در یکی از پادگان های تبریز، مدت 18 ماه است که انجام وظیفه می کنم. از پادگان تا شهر تبریز 18 کیلومتر فاصله هست و من در طی این مدت، به علت آگاهی نداشتن از مسأله شرعی، بدون این که قصد ده روزه بکنم، نماز را کامل می خواندم و روزه هم گرفتم؛ تا این که چند روز پیش متوجه شدم که باید قصد ده روزه بکنم تا نماز را کامل بخوانم. حالا تکلیف من چیست؟ آیا باید نماز را قضا کنم و روزه را هم قضا کنم یا نه؟ و آیا روزه قضای من، شامل کفاره و مدّ طعام هم می شود یا نه؟

در خاتمه، از شما می خواهم که برادران روحانی را به پایگاه ها و پادگان های ارتش

ص: 249

بفرستید تا مسائل را برای سربازان توضیح بدهند تا این که افراد ناآگاهی مثل من دچار این سرگردانی و مشکل نگردند.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگهدار

بسمه تعالی، باید نمازی که بر خلاف وظیفه خوانده اید و روزه ها را قضا کنید؛ لکن کفاره ندارد.

[سؤال 3072] 3281

4. کسی که می داند هفت روز در شهری خواهد ماند، ولی در اثر غفلت چهار روز نماز را تمام خوانده، وظیفه او چگونه است؟

بسمه تعالی، باید شکسته قضا نماید.

[سؤال 3073] 1522

بسمه تعالی 1361 / 4 / 15

محضر مبارک رهبر عالی قدر، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، السلام علیکم

با احترام فراوان به استحضار عالی می رسانم: در اداره ثبت اسناد طالقان مشغول خدمت هستم و مسئولیت اداره به عهده این جانب می باشد. مدت سه سال است در آن جا به تنهایی سکونت دارم؛ خانواده ام در کرج هستند؛ فقط ایام تعطیل - یعنی در هفته دو روز - در کرج می مانم، به اضافه ایام مرخصی سالیانه. در این مدت سه سال، نماز را چهار رکعتی خواندم و روزه را نیز گرفته ام؛ با توجه به بُعد مسافت از کرج تا طالقان (100 کیلومتر) و با این که بیشتر ایام سال را در طالقان می مانم نماز و روزه این حقیر چگونه است؟ و آیا شامل مسأله 1723 مندرج در احکام دین آن حضرت می باشم یا خیر؟ دستور فرمایید ارشادم سازند.

با آرزوی موفقیت و پیروزی اسلام و نابودی دشمنان جمهوری اسلامی ایران

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در طالقان حکم مسافر دارید و اعمال گذشته اگر مخالف وظیفه مقررّه انجام گرفته قضا دارد.

ص: 250

بسمه تعالی

محضر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از تقدیم سلام حضور شما و به امید پیروزی حق بر باطل و آرزوی ظهور مهدی علیه السلام، استدعامند است مسأله زیر را جواب بفرمایید.

بنده قبلاً مقلد آیت الله بروجردی بودم و محل کارم تا منزل بیش از چهار فرسخ است؛ طبق فتوای جناب عالی نماز و روزه این افراد قصر است. من در سال 49 بیش از یک ماه روزه و نماز را قصر نمودم ولی بعداً دیدم که نمی توانم قضای آن را به جا آورم و بدون این که بدانم پس از عمل به مسأله ای، عدول جایز نیست، عدول نموده و تا حال نماز و روزه ام را تمام خواندم. استدعامند است جواب بفرمایید:

1. تکلیف نماز و روزه حدود 12 سال تمام خواندنم چه می شود؟

2. در آینده چطور انجام وظیفه نمایم؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و آنچه را بر خلاف وظیفه عمل کرده اید باید قضا نمایید.

بسمه تعالی

با سلام و درود فراوان بر امام مسلمین، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، مرجع عظیم الشان، خمینی بت شکن و با سلام بر کارکنان و خدمتگزاران دفتر امام خمینی

از مسئولین دفتر امام تقاضا دارم زحمت کشیده، نظر امام عزیز و امید مستضعفان را در مورد مسائل شرعی زیر جویا شده و ارسال دارید.

1. طبق حکم امام، فقط جایی وطن انسان حساب می شود که آن جا متولد شده باشد. آیا کسی که در جای دیگر متولد شده و بعد از چند سال (16 سال) به تهران آمده و چندین سال در تهران مانده و در این چند سالی که در تهران بوده، مدتی مقلد مجتهد

دیگر بوده و مدتی نیز مقلد امام بوده و هست و در این چند سالی که در تهران بوده، قصد توطن کرده و فکر می کرده واقعاً وطن حساب می شود و در نتیجه، نمازهایش را کامل خوانده و روزه اش را هم گرفته؛ اما اکنون طبق حکم امام فهمیده که قضیه، این طور نبوده و نمی شود قصد توطن کرد، آیا تمام نماز و روزه های این چند سال را باید قضا کند؟ و نیز اگر قرار است قضا شود، آیا مدتی هم که مقلد مجتهد دیگر بوده نیز باید قضا شود یا نه؟

بسمه تعالی، نمازهایی که بر خلاف وظیفه خوانده را باید قضا نماید.

2. کسی که تا کنون اصلاً خمس نداده، برای دادن خمس چگونه باید عمل کند؟ آیا خمس تمام وسایل و لوازمات ضروری که دارد، مثلاً مانند موتور، ماشین، یخچال، خانه، و غیره را نیز باید بدهد؟ و اگر باید بدهد، آیا باید خمس همان قیمت خرید را بدهد یا خمس قیمت فعلی را که ممکن است گران تر یا ارزان تر شده باشد؟

بسمه تعالی، به قیمت فعلی باید خمس بدهد و برای تصفیه حساب، مصالحه لازم است که باید به یکی از وکلای مسلم الوکاله این جانب مراجعه نماید.

3. کسی که ارثی به او می رسد و می داند که خمس آن داده نشده و نیز می داند که این ارث، مخلوط به حرام نیز هست. برای دادن خمس آن چگونه باید عمل کند؟ آیا آن کافی است یا بیشتر باید بدهد؟

بسمه تعالی، باید دو خمس بدهد در صورتی که شرایط حلال شدن مال مخلوط به حرام، با تخمیس موجود باشد.

[سؤال 3076] 1525

بسمه تعالی

شخصی شهرستانی که در تهران دانشجوی بوده و قصد اقامت نداشته است و نمازهایش را تمام می خوانده است و از امسال تهران را وطن خود قرار داده است، آیا قضای نمازها و روزه های چند سال قبل لازم است؟

بسمه تعالی، نمازها و روزه های گذشته اگر برخلاف وظیفه مقرر انجام گرفته، قضا دارد.

ص: 252

2. در صورتی که بر خلاف آن دستور عمل کند و نداند که حکم شرعی در مورد تهران و غیر آن فرق می کند، آیا آن اعمال گذشته باطل هستند؟ چگونه باید آن ها را جبران کرد؟

بسمه تعالی، اعمالی که بر خلاف وظیفه انجام داده را، باید قضا کند.

[سؤال 3078] 1526

بسمه تعالی 18 / 3 / 1361

با سلام و درود به پیشگاه امام امت، خمینی بت شکن و تمامی پویندگان راه حق

سؤالی در زمینه نماز و روزه مسافر برایش آمده که جهت اطلاع از حکم شرعی و ادای تکلیفم این مورد را ذیلاً شرح می دهم:

1. شغل من معلمی می باشد و ساکن نارمک هستم. سال گذشته در محل سه راه آذری خدمت می کردم. طی سال بدون اطلاع از فتوای امام در مورد این که مسافت شرعی در شهر تهران از منزل تا مقصد به حساب می آید؛ نمازهایی را که در این مدت به جا آورده ام کامل و روزه ها را نیز گرفته ام. و چند روزه قضا نیز از سال قبل در این شرایط گرفته ام. تا این که امسال از این مسأله با اطلاع شدم و در حال حاضر احتمال می رود که مسافت منزل ما تا محل مذکور بیش از 21 کیلومتر باشد. در این صورت وظیفه من چه می باشد؟ در ضمن، تعداد نمازها و روزه هایی را که بدین صورت به جا آورده ام را دقیقاً نمی دانم؛ اگر قضای نماز و روزه بر من واجب باشد، به چه تعداد باید

قضا کنم؟

بسمه تعالی، چهار فرسخ شرعی معادل تقریباً بیست و دو و نیم کیلومتر است. و اگر به مقدار مسافت رفته اید، نماز و روزه ای که بر خلاف وظیفه انجام گرفته را باید قضا نمایید. و فقط مقداری را که یقین دارید قضا نمایید. و همچنین اگر نارمک وطن شما نباشد و قصد ماندن ده روز نکرده

ص: 253

باشید؛ باید نماز و روزه را به مقدار متیقن قضا کنید، هر چند فاصله کمتر از چهار فرسخ باشد.

2. آیا در همه موارد می توان به قرآن استخاره کرد یا موارد خاصی دارد؟ فی المثل در مورد طلاق گرفتن یا نگرفتن، می شود استخاره کرد؟ و دیگر آن که اگر شخصی استخاره کند و به آن عمل نکند، حکمش چگونه است؟

بسمه تعالی، استخاره الزام نمی آورد.

[سؤال 3079] 1527

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی رهبر عالی قدر، دام مجده العالی

بدین وسیله استفتا می نماید:

این جانبه از ابتدای تکلیف شرعی مقلد آن جناب بوده و اکنون هم هستم. با فتوای اخیر آن حضرت در روزنامه کیهان، شماره 11641، مورخه سه شنبه 12 مرداد ماه جاری که حدود شرعی را منزل و محل سکونت معین فرموده اند، چون گاهی به عنوان مهمانی یا دیدن اقوام - مجبوراً - بایستی تا حدود سی کیلومتر یا بیشتر را طی نمایم، آیا اجازه می فرمایید در این مسأله به خصوص، به مرجع دیگری رجوع نمایم؟

ضمناً نمازها و روزه ماه مبارك امسال را که بدون توجه به این مسأله، کامل انجام داده ام چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، مسأله فوق، از موارد رجوع به غیر نیست؛ و نماز و روزه ای که مطابق با وظیفه شرعیه واقع نشده قضا دارد.

[سؤال 3080] 1504

3. روزه و نمازی که قبل از دانستن این که امام در فتوای خود، محل سکونت غیر وطن را مانند مسافر می داند خوانده و گرفته شده است چه صورت دارد؟ با این که ما نماز و روزه را مانند وطن درست خوانده ایم، آیا قضای نماز و روزه لازم است یا نه؟

بسمه تعالی، آنچه بر خلاف وظیفه عمل شده، باید قضا شود.

ص: 254

2. در صورتی که جاهل به مسأله بودم و تمام نماز و روزه ام را به صرف این که وطن دوم من است تمام و کامل خوانده ام اکنون وظیفه ام چیست؟

بسمه تعالی، نماز و روزه گذشته محکوم به صحت است، مگر آن که معلوم شود برخلاف وظیفه انجام گرفته است.

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت امام خمینی، بنیان گذار جمهوری اسلامی، دامت افاضاته

1. مدتی قبل از محضر شریفان در مورد مسأله ای استفتا شد که این جانب کارمند دولت و منزل بنده در جنوب تهران و محل کارم در شمیران است و شما فرمودید: در فرض مسأله، حکم مسافر را دارید. با توجه به مسأله فوق الذکر، بنده بدان حالت، مدت 13 سال گذراندم. علاوه بر این، رساله عملیه حضرت عالی در دسترس نبوده و مسافر بودن خودم را در این مدت نمی دانستم، تا این که استفتا شده و فرمودید مسافرید و من بر حتم و یقین، در این مدت 13 سال نمازم را تمام خواندم و همچنین روزه را. نظر جناب عالی را در کیفیت اعمال سال های قبل بیان بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر بر خلاف وظیفه عمل انجام شده باید قضا شود.

2. سوسیس و کالباسی که در حال حاضر در بازار مورد استفاده قرار می گیرد، با توجه به این که رجوع شده به عاملین فروش، اظهار داشتند که قسمی حلال هست و قسمی حرام، منتها عاملین گفتند که ما از نوع حلال داریم؛ نظر جناب عالی را با توجه به مسأله فوق حکمش را بیان بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر در بازار مسلمین تهیه می شود و علم به وجود حرام در آن ندارید، محکوم به حلیت است.

3. فردی از شمال، در تهران ازدواج کرده و حال این که شمال، فقط وطن شوهر است؛ وظیفه همسر در قبال اعمال عبادی در وطن شوهر چه کیفیت دارد؟

بسمه تعالی، وطن یکی از دو همسر، حکم وطن برای دیگری ندارد.

بسمه تعالی 6 / 5 / 1361

با درود به روان پاک شهدای گلگون اسلام و آرزوی توفیق شما بندگان صالح خداوند که در راه به تحقق رسیدن حکومت اسلامی، بیش از پیش کوشا بوده و خالصانه در راه او کوشش می کنید.

با عرض سلام، سؤال را مطرح می کنم: من کارمندی هستم که در اصفهان خدمت می کنم و وطن اصلی من هم اصفهان نیست و محل کارم با محل سکونت، حدود 20 کیلومتر فاصله دارد و هر روز مجبورم این مسافت را طی کنم و نمی توانم قصد ده روز بکنم تا این که از حالت مسافر در بیایم. و مقلد حضرت امام امت، خمینی بت شکن هستم و از سال 58 تا سال 60 بنا به اطلاعات کمی که از مسائل شرعی داشتم و فتوای حضرت امام در رابطه با نماز و روزه برایم روشن نشده بود، نماز را کامل به جا آورده و روزه را هم می گرفتم و فکر می کردم که همیشه مسافر هستم؛ اما بعد از گذشت دو سال با روشن شدن این مسأله، هم اکنون نماز را شکسته و روزه را هم قصر نمودم. می خواستم از محضر شما آقایان سؤال بکنم که این مدتی که بنده اطلاع کافی از این مسأله نداشته و با این که مسافر بودم، نماز را کامل خوانده و روزه را هم گرفته ام، تکلیف بنده چیست؟ آیا باید تمام این مدت را دوباره نمازش را به عنوان نماز مسافر قضا کنم و روزه را هم هر وقت که قصد کردم، دوباره به جا بیاورم یا این که نه احتیاجی نیست؟ تقاضا دارم در این رابطه، مسأله را برایم روشن کنید.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، قضا واجب است.

[سؤال 3084] 1003

2. فردی که در تهران زندگی می کند و در غیر محل تولد، حکم مسافر را دارد، تکلیف نماز و روزه هایی که قبل از فهمیدن فتوای جدید امام خوانده چیست؟

بسمه تعالی، آنچه را بر خلاف وظیفه عمل کرده باید قضا نماید.

ص: 256

بسمه تعالی 1361 / 7 / 29

حضور محترم امام امت، خمینی بزرگ، سرور و مولای ما

خواهشمندم پاسخ مسأله زیر را مرقوم فرمایید.

این جانب از سال 1354 از قم خارج شدم و جهت ادامه تحصیل به شیراز رفتم؛ یک سال در شیراز و چند سال در تهران تحصیل کرده ام؛ دانشجویان دانشکده که اغلب از شهرستان های دیگر به تهران آمده بودند، با توجه به این که حداقل برای چهار سال در تهران خواهند بود و روشن نبودن مسأله وطن دوم، به گمان این که نظر شما در مورد تهران (شهری که در آن تحصیل می کردند)، احتساب آن به عنوان وطن دوم است، نماز، روزه و... خود را مطابق معمول در وطن اول خود انجام می دادند و حکم بلاد کبیره را نیز اجرا نمی کردند؛ که البته از زمانی که حکم جناب عالی را دیده ایم (قریب 5/2 سال پیش تا به حال) آن را به اجرا در می آوریم.

خواهشمند است بفرمایید تکلیف نماز و روزه ما در طی 5 - 6 سال تحصیلی مان چه می شود؟ آیا صحیح است یا باید آن ها را قضا نماییم؟

در ضمن نمی دانم در مدت یک سالی که در شیراز بوده ام آیا نماز و روزه ام را مطابق احکام مربوط به مسافر انجام داده ام یا به طریق وطن دوم. در این مورد نیز تکلیف این جانب را بیان فرمایید. خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگهدار

بسمه تعالی، اگر اعمالی که انجام داده اید بر خلاف وظیفه بوده، باید قضا نمایید و در شیراز حکم مسافر دارید. ولی در فرض مسأله قضا واجب نیست.

[سؤال 3086] 7416

4. این جانب با تصور این که اقامتی نامحدود ولی نه همیشگی، شرایط وطن دوم را داراست، تا چندی پیش، نمازهای خود را در شهری که در آن اقامت گزیده ام، بدون

ص: 257

قصده روز همیشه کامل خوانده ام و روزه هایم را گرفته ام. حال مسأله آن چگونه است؟

بسمه تعالی، نمازهایی که بر خلاف وظیفه خوانده اید و روزه ها را باید قضا کنید.

[سؤال 3087] 1531

بسمه تعالی

این جانب در پادگان (06) تهران مشغول انجام وظیفه هستم. طرز خدمت من به این صورت است که 48 ساعت (دو شبانه روز) در پادگان می ماندم و روز سوم به خانه خودمان واقع در شهر ری (دولت آباد) می رفتم. در این ضمن نماز خود را کامل می خواندم و به هنگام ماه رمضان تمامی روزه های آن را روزه گرفتم، ولی در روز 28 ماه مبارک برایم واضح شد که با این خصوصیات مسافر حساب می شوم و از آن روز به بعد نماز را شکسته خواندم.

حال آیا به هنگام قضای روزه های ماه مبارک آیا لازم است که نمازهای آن روزها را نیز قضا بخوانم یا خیر؟ در صورت قضا کردن نمازها آیا لازم است که نمازهای مغرب و عشا را با هم قضا کنم یا فقط به قضای نمازهای چهار رکعتی اکتفا کنم؟

در این باره امیدوارم که ما را راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، اگر نمازها را در جایی که باید شکسته بخوانید تمام خوانده اید قضا لازم است و نمازهایی که چهار رکعتی نبوده قضا ندارد.

[سؤال 3088] 1459

4. از سال 52 الی 57 معلم مأمور خدمت در فلاورجان اصفهان بودم. در اصفهان منزل اجاره ای داشتیم و وطنم اصفهان نبود. صبح ها برای خدمت، به فلاورجان - که حدود 20 کیلومتر تا اصفهان فاصله داشت - می رفتم و ظهرها برمی گشتم و در آن

ص: 258

مدت پنج سال نمازها را کامل خواندم و روزه هم گرفتم؛ اکنون به این مسأله واقف شده ام. در آن زمان، از چند نفر که مورد اطمینان بودند سؤال کردم. یکی می گفت: شکسته و دیگری جواب می داد: فتوا تغییر کرده است و باید تمام خواند. تکلیف نماز و روزه های این مدت چیست؟ و در ضمن، قضای نماز دو سالی که غسل را اشتباه می کردم، در همین مدت خواندم. وضع این قضا چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، نماز شکسته است و نمازهایی را که تمام خوانده اید باید شکسته قضا نمایید؛ ولی نمازهایی را که تمام قضا کرده اید، اگر مطابق تکلیف قضای فائده انجام شده صحیح است.

[سؤال 3089] 1277

4. چنانچه مسافر شناخته شوم، عبادات قبلی من تا کنون که کامل انجام می شود چگونه است؟

بسمه تعالی، نمازهایی که بر خلاف وظیفه انجام گرفته قضا دارد.

[سؤال 3090] 1532

بسمه تعالی سوم رجب المرجب 1403 ق

محضر مقدس رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله العظمی و مولانا الاعظم، امام خمینی، دام ظلّه العالی، السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

اگر از مقلدین حضرت عالی در مسأله قصر و اتمام در مسافرت و در بلاد کبیره خارق العاده - مانند «تهران» - به واسطه غفلت و عدم اطلاع و یا جاهل بودن - اعم از قاصر و مقصر - بر خلاف فتوای حضرت عالی عمل نموده اند، حالا آیا نمازها و روزه های سنوات گذشته را قضا نمایند یا نه؟ لطفاً جواب مسأله را با توضیح کافی مرقوم فرمایید. متّعنا الله و الاسلام بطول بقاء وجودکم الشریف، آمین.

با آرزوی موفقیت و پیروزی اسلام و نابودی دشمنان جمهوری اسلامی ایران

بسمه تعالی، آنچه بر خلاف فتوا عمل شده و معلوم است، باید قضا شود.

ص: 259

بسمه تعالی 1361 / 5 / 12

محضر مبارك دفتر استفتای امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

خواهشمندم به مسأله شرعی زیر پاسخ فرمایید:

این جانب در ماه مبارك رمضان با توجه به تحقیقی که کردم، یقین حاصل کردم مسافت رفت و برگشت منزل تا محل کار، کمتر از هشت فرسخ شرعی است، لذا روزه های خویش را به جا آوردم و نماز را تمام خواندم و پس از چند روزی بعد از ماه مبارك متوجه شدم که تحقیقاتم درست نبوده و مسافت فوق بیش از هشت فرسخ شرعی بوده است، فتوای حضرت امام در این مورد را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، باید نماز و روزه ها را قضا کنید.

[سؤال 3092] 1534

بسمه تعالی

شخصی در این چند سال اخیر که تهران از بلاد کبیره شده، در یکی از محله های تهران قصد اقامه عشره کرده و اطمینان داشته که قبل از تحقق اقامه، به محله دیگری می تواند برود؛ لذا هر روز از آن محله، به محله دیگری که محل شغل او بوده می رفته و

نماز را تمام خوانده و روزه را هم گرفته؛ فعلاً متوجه شده که با این وضع، اقامه محقق

نمی شود. تکلیف او چیست؟ توضیح این که فاصله بین دو محله، حدود شش کیلومتر بوده است.

بسمه تعالی، روزه ها و نمازهایی که مخالف وظیفه مقررّه انجام گرفته قضا دارد.

[سؤال 3093] 7368

4. اگر در گذشته نماز قصر بوده ولی بر اثر عدم اطلاع، به صورت کامل خوانده شده، باید اعاده گردد یا خیر؟

ص: 260

بسمه تعالی، اگر نمی دانسته که وظیفه مسافر قصر است و تمام خوانده، نماز صحیح است.

[سؤال 3094] 1535

بسمه تعالی

حضور محترم برادران زحمت کش دفتر امام؛ سلام علیکم

محترماً؛ به عرض می رسانم که این جانب در سال 60 - 61 جهت انجام خدمت سربازی به یکی از پایگاه های نظامی تبریز اعزام شدم. در بدو ورود به تبریز (سایت رادار) به خیال این که باید تا پایان خدمت در آن جا بمانم لذا آن پایگاه نظامی را وطن

دوم خود حساب می کردم و فاصله پایگاه نظامی تا شهر تبریز کمتر از چهار فرسخ است، من هم هر هفته برای نماز جمعه یا برای تلفن و کارهای دیگر به شهر می آمدم و در طی این مدت - که يك سال به طول انجامید - نمازم را تمام می خواندم و اکنون که داوطلبانه با برادران بسیج در جبهه هستم و مشغول پیکار با کفار بعثی می باشم لذا برای نوشتن وصیت نامه به این مشکل برخورد کردم که آیا باید قضای شکسته آن يك سال را در وصیت نامه بنویسم یا این که همان نماز که خواندم درست است؟ از شما برادران گرامی تقاضا دارم که مرا در این امر شرعی راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، شما در پادگان مزبور حکم مسافر داشتید و نماز و روزه ای که برخلاف وظیفه انجام گرفته قضا دارد.

[سؤال 3095] 1536

بسمه تعالی

دفتر حضرت امام خمینی، احتراماً؛ به استحضار می رساند این جانب خواهشمندم که به سؤالات زیر پاسخ فرمایید که مورد نیاز می باشد:

1. بنده در شرکتی اشتغال داشتم. بنا به تحقیقاتی، مسیری که آمد و رفت می کردم کمتر از حد فرسنگ شرعی برای این حقیر ثابت شده بود و اکنون از آن شرکت بیرون

ص: 261

آمده ام، هم محلی های این جانب - که همکارم می باشند - می گویند: ما تحقیق کرده ایم، آمد و رفتمان بیشتر از حد فرسنگ شرعی است. اکنون می خواهم عرض کنم که بنده قبلاً مقلد یکی از مراجع بودم (تا تاریخ 12 / 7 / 1358) و بعداً موضع ایشان برای بنده قابل قبول نبود و تقلیدم را از تاریخ مذکور عوض کردم و از فتوای امام چندان آگاهی نداشتم و از تاریخ 12 / 7 / 1358 تا تاریخ 5 / 8 / 1360 روزه هایم را کامل گرفته ام و نمازها را هم تمام خوانده ام و در حال حاضر برای بنده خلاف اعتقاد سابق ثابت شده (یعنی با يك ماشین که مجهز به کیلومتر شمار بود این مسافت را اندازه گرفتیم، شده 25

کیلومتر؛ یعنی رفتن 25 و برگشتن هم 25 کیلومتر)، نتیجتاً از حضور امام امت کسب تکلیف می نمایم که در مدت مذکور نماز و روزه ام چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، آنچه برخلاف وظیفه عمل کرده اید را باید قضا نمایید.

2. اکنون از رادیو و تلویزیون سرودهایی با آهنگ های مختلف پخش می شود البته منظور رادیو و تلویزیون ایران، گوش کردن به آن سرودها چگونه است؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

3. وارد شدن برادران سپاهی به انجمن اسلامی و بسیج شوراهای محلی چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، تابع مقررات است.

[سؤال 3096] 1537

بسمه تعالی 14 / 4 / 1361

خدمت برادران زحمت کش دفتر امام؛ سلام علیکم

محترماً؛ به عرض می رسانم که این جانب دارای مشکلی درباره نماز هستم که تا حال به چند تن از روحانیون محترم مراجعه کردم ولی به علت مشکل بودن مسأله، جواب قانع کننده ای نیافتم، لذا با عذر خواهی از این که وقت با ارزش شما را می گیرم، مشکلم را با شما در میان می گذارم تا شاید راه چاره را نشانم دهید.

من در یکی از دهات ساری زندگی می کنم و هر سال برای تحصیل به شهر ساری می آمدم و خانه اجاره می کردم. فاصله محل ما هم تا ساری 48 کیلومتر است؛ من هم

ص: 262

هر هفته برای دیدن خانواده به ده می رفتم. در طی این مدت تحصیلی به علت ندانستن مسأله و به علت این که هیچ موقع خود را مسافر حساب نمی کردم و ساری را وطن دوم خود حساب می کردم، نماز را تمام می خواندم و این امر پنج سال ادامه داشت. اکنون نمی دانم که باید آن نمازها را قضا کنم و دو رکعتی بخوانم یا این که نه؟ از آن جایی که اکنون در جبهه هستم و باید این مسائل را در وصیت نامه تذکر دهم، لذا از مقامات مسئول تقاضا دارم که مرا راهنمایی کنید. در صورت ممکن، مسأله را به امام اطلاع دهید، شاید که امام راهنمایی لازم را بکند. همان طور که می بینید مدتش زیاد است (پنج سال) و قضایش مشکل و توانایی مالی هم ندارم که برایم قضا نمایند.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، شما در محل تحصیل حکم مسافر داشتید و نمازهایی که برخلاف وظیفه مسافر، در سفر خوانده اید قضا دارد، ان شاء الله موفق باشید.

[سؤال 3097] 1538

بسمه تعالی

بعد از حمد و ثنای پروردگار و سلام بر پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم و عرض سلام بر رهبر عالی قدر اسلام و امام امت، چند سؤال دارم که با کسب اجازه، به عرض می رسانم.

1. در سال های 56 و 57 در خدمت ارتش بودم. محل خدمتم لویزان و حدود 24 کیلومتر از منزلمان فاصله داشت؛ هر روز از ساعت 6 صبح تا 2 بعد از ظهر در محل خدمت حاضر می شدیم. وضع نماز و روزه بنده که در آن زمان کامل به جا می آوردم چگونه و تکلیف بنده چطور بود؟ نماز، قصر بوده یا درست؟

2. محل شغل فعلی بنده تا منزل مسکونی در تهران، حدود 95 کیلومتر فاصله دارد. در مدت سال، بنده يك هفته در تهران و يك هفته در محل کارم بوده ام و تا کنون نماز و روزه را درست یعنی چهار رکعتی به جا آورده ام و روزه نیز گرفته ام.

ص: 263

این جا تکلیف بنده چیست؟

بسمه تعالی، در هر دو فرض سؤال، نماز و روزه ای که بر خلاف وظیفه مسافر انجام گرفته قضا دارد.

3. در موقع بازنشستگی مبلغی که در مدت 8 سال، هر ماه به عنوان پس انداز کسر کرده بودند، با مبلغی سود - حدود سی و پنج هزار تومان - به من دادند. این پول آیا خمس دارد و چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، هر مقدار که از کسر کردن حقوق زمان خدمت، بعداً به شما پرداخت شده خمس دارد، و مقداری که بابت ربح بر آن اضافه شده، ملك شما نمی شود باید آن را به مالك واقعی برگردانید و اگر از دسترسی به او مأیوس هستید، از طرف او به فقرا صدقه بدهید.

4. بعد از سی سال که بازنشست شده ام، مبلغ حدود شش هزار تومان به عنوان حقوق بازنشستگی دریافت می نمایم که با تعداد عایله ای که دارم، حقوق و خرج مساوی است. آیا این حقوق خمس دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر زاید بر مؤونه سال نباشد خمس ندارد.

[سؤال 3098] 989

4. در صورتی که شك نماید یا یقین بداند که بعد از غروب آفتاب به منزل می رسد بدین جهت نماز خود را شکسته به جا آورد ولی وقتی به منزل رسید هنوز نماز قضا نشده آیا بایستی مجدد نماز را به طور کامل به جا آورد یا همان نماز شکسته درست است؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است و اعاده ندارد.

[سؤال 3099] 1384

2. نماز من موقعی که همراه بیمار هستم و بدون توقف يك روز هم، در وطنم چگونه می باشد؟ ثانیاً اگر وقت شرعی در وطنم رسیده باشد، آیا نمازم را در وطنم بخوانم یا در محل خدمتم؟

بسمه تعالی، مخیر هستید و هر جا نماز خواندید، وظیفه همان جا را انجام دهید.

2. در حدود 4 ماه از سال احتمال این که بعد از غروب آفتاب به منزل برسیم وجود دارد؛ در این مدت می توانم نماز مسافر در محیط کار به جا آورم؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 3101] 69

3. در صورت شرکت در نماز جماعت (در محل کار) آیا احتیاجی است که مجدداً در منزل نماز به جای آورم؟

بسمه تعالی، احتیاج به اعاده نیست.

[سؤال 3102] 70

2. نماز را که وقت دارم بیایم به شهر آیا برای این که اول وقت نماز بخوانم باید نماز را شکسته بخوانم یا بیایم به شهر تمام بخوانم؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد نماز را اول وقت در سفر شکسته بخوانید.

[سؤال 3103] 3501

3. کارکنانی که رفت و برگشتشان هشت فرسخ شرعی است، اگر در محل کار نماز بخوانند، احتیاج است که در صورت بودن وقت، دوباره در خانه اقامه شود؟

بسمه تعالی، اعاده لازم نیست.

[سؤال 3104] 1539

بسمه تعالی 1361 / 6 / 2

ما چند نفر نگهبان در شرکتی مشغول به کار هستیم. در وقتی که نماز جماعت برقرار می شود نماز جماعت می خوانیم و عده ای برای شك انداختن در کار ما می گویند نماز شما اشکال دارد برای این که باید نماز شکسته شما دوباره خوانده شود. دوم این که از وقت شرکت دزدیده اید باری رهبر عزیزتر از جانم چون هر نوبت سه

نفر مشغول حفاظت می باشند می توانیم يك نفر انجام وظیفه بکند و دو نفر دیگر در نماز شرکت کنند خواهش می کنم جوابم را بدهید تا به همگی آن ها نشان داده شود.

1. آیا بعد از نماز شکسته جماعت بعد که آمدیم منزل باید نماز را تمام به جا بیاوریم؟

2. آیا از وقت شرکت دزدیده ایم یا نه؟

بسمه تعالی، باید مطابق مقررات عمل کنید و نمازی که در محل کار شکسته بخوانید در منزل اعاده ندارد.

[سؤال 3105] 989

3. در صورتی که شخص یقین داشته باشد قبل از غروب آفتاب به منزل می رسد بایستی نماز را به طور شکسته در اداره به جا آورد یا در منزل به طور کامل؟

بسمه تعالی، می تواند قبل از برگشت به وطن شکسته بخواند.

[سؤال 3106] 1730

3. کسی که در مسافرت است و ظهر می شود و می تواند نمازش را به خانه اش برساند، آیا باید صبر کند تا نماز را به خانه که رسید بخواند یا در مسافرت، شکسته بخواند؟

بسمه تعالی، مختار است.

[سؤال 3107] 1681

2. چنانچه در مسافرت، نماز ظهر و عصر را شکسته بخوانیم و هنوز آفتاب باشد که به شهر و وطن برسیم، آیا باز هم باید نماز ظهر و عصر را اعاده کنیم یا نه؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، اعاده واجب نیست.

[سؤال 3108] 4971

3. اگر به جایی رویم که نماز شکسته باشد (مثلاً نماز ظهر و عصر) و نماز را

ص: 266

شکسته در آن جا ادا کنیم، چنانچه وقتی به مقصد اولیه باز می گردیم وقت برای نماز باشد آیا باید دوباره نماز را کامل به جا آوریم یا خیر؟
بسمه تعالی، اعاده لازم نیست.

[سؤال 3109] 1540

بسمه تعالی

با عرض سلام و تقدیم احترامات فراوان، سؤال هایی به شرح زیر دارم که جواب های آن را از امام عظیم الشان خواستارم:

1. اگر انسان در مسافرت، نماز شکسته بخواند و قبل از قضا شدن نماز (مثلاً غروب آفتاب برای نماز ظهر و عصر) به وطن بازگردد آیا خواندن نماز دوباره واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، اعاده واجب نیست.

2. اگر پدر پولی به فرزندان خود می بخشد برای خودشان و راضی نباشد که به حساب جنگ زدگان و... بگذارند چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر فرزند بالغ باشد پولی که به او بخشیده شده و به قبض او درآمده اختیارش با خود فرزند است.

3. رفتن به نماز جمعه و دعای کمیل در صورتی که پدر راضی نباشد چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر موجب اذیت والدین می شود باید کسب اجازه کنند.

4. اگر پدر خانواده خمس نپردازد و وظیفه دیگر اعضای خانواده چیست؟ آیا خوردن نان این پدر حلال است؟

بسمه تعالی، اگر یقین ندارد که اموال مورد تصرف او از پول غیر مخمس تهیه شده است یا نه، چیزی بر او نیست.

5. آیا خوردن سوسیس و کالباس اشکالی دارد؟ با توجه به این که ما شنیده ایم که این ماده غذایی به وسیله ارمنی ها تولید می شود. فتوای امام در این مورد چیست؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ مگر آن که احراز کند که از راه تماس با دست غیر مسلمان نجس شده و یا این که مشتمل بر چیزی است که خوردن آن حرام است.

ص: 267

6. استفاده از بلیط هایی که دولت با قیمت ارزان تر در اختیار کارکنان خود قرار می دهد، برای افراد فامیل و یا آشنایان جایز است یا خیر؟
بسمه تعالی، اگر مخصوص استفاده کارکنان باشد برای دیگران جایز نیست.

[سؤال 3110] 1541

بسمه تعالی

دفتر حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی

ضمن عرض سلام به حضور رهبر و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی و با امید طول عمر با عزت و سلامتی کامل برای آن حضرت، باری با توجه به فتاوی که چند ماهی است در مورد بلاد کبیره بودن تهران منتشر شده و این که این جانب مقلد حضرت امام هستم چند مسأله در موضوع فوق برایم مطرح است که عنوان می نمایم، خواهشمند است راهنمایی فرمایید.

1. در سال 1355 این جانب از اصفهان برای ادامه تحصیلات دانشگاهی به تهران آمدم، با توجه به این که این جانب موطنم اصفهان بوده، در تهران قصد ده روزه می کردم و ماه رمضان را روزه گرفته و نمازهای یومیه را تمام خواندم، اما فعلاً نمی دانم که آیا

در طی ده روز اول اقامت در تهران در سال 1355 از يك منطقه تهران به منطقه ای دیگر رفته ام یا نه؟ در چنین صورتی آیا روزه ها یا نمازهای این جانب در آن زمان صحیح بوده است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر قصد اقامه در یکی از محله های تهران می کرده اید و فعلاً شك برای شما حاصل شده، نمازها و روزه ها قضا ندارند.

2. با توجه به مسأله فوق آیا فعلاً می توان در تهران روزه قضا گرفت؟ با توجه به این که هر روز از يك منطقه تهران به منطقه ای دیگر می روم (هم اکنون هم دانشجوی هستم).

بسمه تعالی، در مفروض سؤال قضا صحیح نیست.

[سؤال 3111] 1335

2. من از چند نفر که پیشنهاد بودند سؤالی کرده ام که این است: «اگر ما مثلاً در

ص: 268

تهرانیم و نمازمان را شکسته بخوانیم آیا وقتی به منزل خودمان برگردیم و وقت باشد برای نماز باید نماز را دوباره تمام بخوانیم؟» که بعضی گفتند که باید تمام خواند و بعضی گفتند که دیگر لازم نیست که بخوانیم، تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، نمازی که در سفر شکسته خوانده می شود در وطن اعاده ندارد.

حدود اماکن تخییر

[سؤال 3112] 2764

20. در باب نماز یکی از مکان های تخییر از جهت قصر و اتمام مسجد الحرام و مسجد النبی می باشد این حکم اختصاص به مسجد الحرام و مسجد النبی دارد یا در تمام مکه و مدینه تخییر می باشد؟

بسمه تعالی، اختصاص به مسجد دارد.

[سؤال 3113] 2744

10. مسافر در مسجد الحرام و مسجد النبی که از اماکن اربعه تخییر هستند مخیر است بین قصر و اتمام، آیا این حکم اختصاص به مسجد النبی و مسجد الحرام دارد یا شامل جمیع شهر مکه و مدینه منوره می شود و بر فرض اختصاص ملحقات به مسجدین شریفین همان حکم را دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اختصاص به مسجد دارد و احوط اکتفا به مقدار اصلی آن ها است نه ملحقات.

[سؤال 3114] 2827

5. نماز در مسجد الحرام و مسجد النبی که تمام است، منحصر به حدود زمان رسول اکرم است و یا تا زمان ائمه را شامل می گردد؟ یا به لفظ اسم مسجد الحرام با توسعه فعلی هم نماز تمام است.

ص: 269

بسمه تعالی، احوط، اقتضای بر مسجد اصلی است، گرچه در تمام مسجد فعلی هم همان حکم را دارد.

[سؤال 3115] 2818

3. حدود مسجد النبی و مسجد الحرام را که مسافر، بین نماز قصر و اتمام، مخیر است، معین فرمایید.

بسمه تعالی، در جایی که بر مسجد اصلی، اضافه شده احتیاط، قصر است؛ اگر چه تمام خواندن هم صحیح است.

ص: 270

[سؤال 3116] 1542

بسمه تعالی

دفتر حضرت امام خمینی مدّ ظلّه، سلام علیکم

1. آیا کسی که نماز را در تنهایی و بدون جماعت با حال به پا می دارد و در جماعت می ترسد که به ریا بیفتد می تواند در جماعت شرکت نکند؟

بسمه تعالی، از وسوسه باید اجتناب شود و در جماعت شرکت نماید و ریا نکند.

2. در سپاه پاسداران، برادران در سال چند روزی مرخصی دارند. در این مدت مرخصی سالیانه اگر به جبهه رود، کشته شود، آیا شهید محسوب می شود و آیا مسئولین و فرماندهان می توانند در این مدت مرخصی، وی را از جبهه منع کنند؟

بسمه تعالی، بستگی به نظر مسئولین مربوطه دارد.

[سؤال 3117] 660

3. در نیت جماعت آیا حتماً باید نام امام و پیشنماز برده شود یا این که «نماز ظهر را به امامت امام حاضر به جای می آورم قربةً الی الله تعالی»؟

بسمه تعالی، کافی است و اسم بردن لازم نیست.

[سؤال 3118] 1628

4. خواندن نماز یومیه در جماعات، در اماکن ناامن چه حکمی دارد؟

ص: 271

بسمه تعالی، اشکال ندارد، مگر آن که خوف خطر باشد.

[سؤال 3119] 3314

2. افراد آتش نشانی هر لحظه می بایست آماده حرکت باشند جهت اطفاء حریق؛ بنابراین همه نمی توانند با هم پوتین های خود را در آورند که در این صورت موجب اتلاف وقت برای پوشیدن مجدد می شود؛ لذا نماز جماعت برقرار نمی نمایند که بسی جای نگرانی است. با توجه به این مختصر، توضیح بفرمایید که حکم شرعی چیست؟

بسمه تعالی، اگر ضرورت است، چیزی بر آن ها نیست.

[سؤال 3120] 1324

3. اگر کسی در نماز جماعت توجه کافی نداشته باشد، ولی در منزل و به طور فرادا نمازش از توجه بیشتری برخوردار باشد، می تواند به جای این که در جماعت حاضر شود، در منزل نماز بخواند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و جماعت بهتر است.

[سؤال 3121] 1543

بسمه تعالی

اگر در محل کار، نماز جماعت در خارج از وقت فضیلت خوانده شود، ثواب نماز جماعت بیشتر است یا این که شخص، نماز فرادا را در اول وقت بخواند؟

بسمه تعالی، اگر طوری است که در محل کار، جماعت خواندن تعظیم شعائر محسوب است، اولی جماعت خواندن است.

[سؤال 3122] 1544

پاسخ استفتا: [نقل از صحیفه امام، ج 3، ص 206]

زمان؟

موضوع: لزوم حفظ حرمت مراجع تقلید؛ اجازه شرعی، نماز و ...

سؤال کننده: عزیزیان غروی، علی

ص: 272

سؤال: ... عده ای از پیروان جوان آن جناب نسبت به روحانیت اهانت کرده و صراحتاً می گویند مرجع ما اجازه نماز خواندن در پشت سر شما آخوندها نداده، زیرا شما روحانی مسئول نیستید]

جواب: من نگفته ام. باید احترام علما را نگهدارند.

[کسی که در کرج مثلاً ساکن است ولی کارش در تهران، آیا نماز و روزه ایشان چطور است؟]

- در خارج وطن، قصر است.

[این بنده در حوزه علمیه قم که از حوزه درس آن جناب بهره برده ام، اجازه شفاهی عنایت فرموده بودید. در صورت صلاح اجازه نامه کتبی را خواستارم]

- مجازید.

[سؤال 3123] 1545

بسمه تعالی 1361 / 9 / 7

ضمن عرض ادب خدمت امام عظیم الشان، خواهش می کنم بفرمایید:

1. اگر مأموم بخواهد در بین سوره ای که امام می خواند قصد فرادا کند، آیا می تواند سوره دیگری را بخواند یا باید دنباله سوره ای که امام می خواند بخواند؟

بسمه تعالی، می تواند همان سوره را اتمام نماید و عدول از آن سوره به سوره دیگر، حکم عدول در نماز فرادا را دارد که تفصیل آن در رساله مذکور است.

2. آیا در سجده سهو، گفتن تکبیر در ابتدا لازم است؟

بسمه تعالی، تکبیر ندارد.

[سؤال 3124] 667

4. هنگامی که امام جماعت شروع به گفتن «بسم الله الرحمن الرحيم» می کند، اگر مأموم «اعوذ بالله من الشيطان الرجيم» بگوید، به طوری که با هم گفته شود، آیا اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

ص: 273

3. در مورد نماز جماعت و جمعه مسائل جنبی ای برایم وجود دارد؛ نظیر باطل شدن وضو در بین نماز و یا کناره گرفتن از جماعت و قصد فرادا کردن نماز، که لطفاً بفرمایید تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، در وسط نماز اگر وضو باطل شود نماز باطل می شود و قصد انفراد در وسط نماز جماعت اشکال ندارد.

[سؤال 3126] 1890

25. در رساله ها در باب جماعت نوشته اند: اگر مأموم برسد وقتی که امام مشغول خواندن تشهد آخر نماز است چنانچه بخواهد به ثواب جماعت برسد باید بعد از نیت و گفتن تکبیر الاحرام بنشیند و تشهد بخواند با امام تا آخر مسأله، سؤال این است که نیت مأموم در این صورت نیت اقتدا به امام به قصد جماعت است یا نیت نماز خود همچون حال فرادا؟

بسمه تعالی، باید به قصد ملحق شدن به جماعت تکبیر گفته شود.

[سؤال 3127] 1546

بسمه تعالی 1362 / 1 / 5

محضر مبارك حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی

1. در رکعت آخر در حال تشهد اگر مأموم اقتدا کند ثواب نماز جماعت را برده، آیا در سلام اول و یا آخر هم می شود اقتدا کرد و ثواب نماز جماعت را دارد یا نه؟

بسمه تعالی، در این حال نباید اقتدا کند.

2. در نماز جمعه حرف زدن و یا از قبله منحرف شدن ثواب نماز جمعه را دارد و نماز ظهر با این حالت ساقط است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر در خطبه بوده نماز جمعه صحیح است.

3. زمین قبرستان معلوم نیست، آیا وقف برای دفن اموات است یا نه؟ سال ها بایر مانده الآن به صورت جنگل درآمده آن را آباد کردند مغازه و غیره ساخته اند، این عمل جایز بوده یا نه؟

بسمه تعالی، اگر حریم نبوده و مخالف مقررات نباشد اشکال ندارد.

4. اعیانی وقف بوده حالا یا خراب شده و یا او را شخصی خراب کرده و به صورت شهری درآورده، آیا باز هم وقف است اعیان یا نه؟

بسمه تعالی، اعیان جدید تا وقف نشده حکم وقف ندارد ولی اگر کسی وقف را خراب کرده ضامن است و باید به حال اول برگرداند.

5. زمین و اعیانی وقف بوده اعیان از بین رفته زمین باقی است، کسی هم او را آباد نمی کند می شود زمینش را فروخت یا نه؟

بسمه تعالی، فروش وقف جایز نیست مگر در موارد خاصه که در رساله مذکور است.

6. می گویند برای کسی که اولاد نمی شود او را طلاق بدهند بعداً عقد کنند، آیا باید شرایط طلاق را کلاً داشته باشد یا نه؟

بسمه تعالی، این حرف صحت ندارد و طلاق بدون شرایط باطل است.

[سؤال 3128] 1547

بسمه تعالی

آیا در مکانی که نماز جماعت برپا است، خواندن نماز به طور فرادا جایز است؟

بسمه تعالی، چنانچه موجب هتک نماز جماعت یا امام جماعت باشد جایز نیست، هر چند نماز صحیح است.

[سؤال 3129] 1588

2. شخصی نمازگزار است و ساکن محل؛ آیا می تواند به هنگام اقامه نماز جماعت در گوشه ای نماز خود را منفرداً بخواند و این عمل

مکرر و همیشه باشد؟

بسمه تعالی، اگر موجب هتک می شود جایز نیست.

[سؤال 3130] 1658

2. در نماز جماعت به خاطر این که اختلاف نباشد می شود نماز واجب را فرادا بخوانیم یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است، ولی اگر موجب هتک باشد جایز نیست.

ص: 275

2. در دبیرستان که بنده تحصیل می‌کنم، در نماز جماعت پیشنماز، شخصی از معلمین هستند و با این موضوع من اطمینان ندارم که شرایط پیشنماز را داشته باشد؛ بدین منظور برای اجتماع بیشتر در نماز شرکت می‌کنم و حمد و سوره را خودم خوانده و خودم را هماهنگ با امام طوری می‌کنم که کسی نیز برداشت بد نکند. خواهشمندم که مرا در این مسأله یاری فرمایید.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، اشکال ندارد.

[سؤال 3132] 1582

2. آیا موقع خواندن نماز جماعت، کسانی هم می‌توانند در میان نماز جماعت، نماز غیر جماعت در صف بخوانند این کار درست است یا نه؟ چرا؟

بسمه تعالی، اگر موجب هتک جماعت یا امام نباشد اشکال ندارد.

[سؤال 3133] 1548

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی، دامت برکاته

پس از عرض سلام، خواهشمندم جواب سؤال زیر را بفرمایید:

1. در بعضی از ادارات نماز جماعت برپا می‌شود و قاعداً اگر روحانی نداشته باشند، پشت سر یکی از افراد خودشان جماعت می‌خوانند. چون ممکن است بعضی، آن امام جماعت را قبول نداشته باشند و اجباراً در نماز جماعت شرکت کنند، خودشان حمد و سوره را در نماز می‌خوانند، ولی با امام جماعت در رکوع و سجود و قیام هماهنگ هستند، چه صورت دارد؟

با آرزوی موفقیت و پیروزی اسلام و نابودی دشمنان جمهوری اسلامی ایران

بسمه تعالی، شرکت در نماز جماعت بسیار فضیلت دارد؛ ولی کسی حق ندارد کسی را مجبور به شرکت نماید؛ و کسی که عدالت امام برایش محرز

ص: 276

نشده نمی تواند اقتدا کند، ولی مانع ندارد نماز خودش را به همراه جماعت بخواند.

2. آیا کسی که مسجدی را بنا می کند و همهٔ مخارج آن را می دهد، می تواند بگوید که مثلاً فلان اتاق که برای خادم مسجد ساخته ام، راضی نیستم برای کار دیگر گذاشته شود؟

بسمه تعالی، اگر بانی و واقف، مرافق مسجد را برای استفادهٔ به خصوصی تعیین کرده، مخالفت آن جایز نیست؛ ولی اگر در وقف مصرف خاصی تعیین نشده، استفاده در شؤون مربوط به مسجد مانع ندارد.

[سؤال 3134] 1549

بسمه تعالی

1. در بعضی از ادارات کارمندان را مجبور به شرکت در نماز جماعت می کنند و به آن ها می گویند که اجباراً باید نماز جماعت بخوانند و اگر هم شرکت نکنند آن ها را تهدید به اخراج شدن می کنند تا مجبور شوند در نماز شرکت کنند و از طرفی همان طور که اطلاع دارید این روزها کار بانك ها به خاطر تعویض اسکناس شلوغ است و خود حدس بزنید کارمند بانکی که در هر ساعت حدوداً 50 مشتری را به کارشان رسیدگی می کند در عرض این يك ساعت نماز چقدر مشتری باید برای تعویض 20 یا 25 عدد اسکناس خود در صف باقی بماند موقعی که نوبتش شد بانك ها تعطیل می شوند. نمی گویم نماز جماعت را نخوانند. نماز جماعت خواندن را اسلام گفته اما نگفته کار خلق الله را بگذارید و نماز جماعت بخوانید و این هم نمازی که کسی آزادانه به جا نمی آورد.

بسمه تعالی، حق ندارند کسی را الزام به شرکت در نماز جماعت نمایند و امام جماعت اگر در نظر مأمومین عادل باشد جماعت صحیح است.

2. اگر کسی به خاطر مسافرت باید نمازش را شکسته بخواند و یا مانند ما سربازان که نمازهای ما شکسته است اگر احیاناً در حین مسافرت نتوانستیم نماز بخوانیم. برای به جا آوردن قضای نمازهای گذشته باید همان دو رکعت بخوانیم یا نماز تکمیل بخوانیم؟ و یا اگر احیاناً در ایام مرخصی که در شهر خودمان هستیم و باید نماز تکمیل بخوانیم بعد از برگشت از مرخصی و آمدن به جبهه قضای نمازهای

ص: 277

فراموش شده را در جبهه شکسته بخوانیم و یا تکمیل؟

بسمه تعالی، نمازهایی که در سفر فوت شده باید قضای آن به صورت قصر و شکسته خوانده شود.

[سؤال 3135] 617

2. نماز خواندن در مدارس راهنمایی با دانش آموزان پسر، با بودن خواهران در بعضی از مدارس راهنمایی آیا صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 3136] 1550

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله امام خمینی

سلام علیکم، پس از عرض سلام، امیدوارم که حالتان همیشه خوب و سر حال باشید و ما را بیشتر در جهت خودسازی نصیحت کنید و ما هم بهتر بتوانیم از این پندها استفاده کنیم. ان شاء الله.

1. آیا می شود به مأمومی که در نماز چهار رکعتی دو رکعت آن را به جماعت خوانده و دو رکعت باقیمانده را به فرادا می خواند، اقتدا کرد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. آیا در حین نگهبانی و رفت و آمد می شود نماز شب را به جا آورد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

3. آیا همان طور که باید نماز صبح و نماز مغرب و عشا را بلند خواند، به همان صورت هم باید قضای آن ها را بلند خواند یا در قضای نماز

صبح و... آهسته خواندن اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، باید بلند خوانده شود.

[سؤال 3137] 1551

بسمه تعالی 1361 / 9 / 25

دفتر حضرت امام خمینی، ضمن سلام و آرزوی طول عمر حضرت امام تا ظهور

ص: 278

حضرت مهدی (عج) مسأله ای شرعی برای عده ای از کارمندان و هنرجویان هنرستان فنی شهید مسلمی تنکابن به وجود آمده است؛ خواهشمند است در صورت امکان، جواب را مرحمت فرمایید.

در مسأله 1423 توضیح المسائل حضرت امام عنوان شده است که «انسان در بین نماز جماعت می تواند نیت فرادا نماید». اخیراً در بعضی از مدارس و مساجد که نماز جماعت برقرار می گردد، عده ای به علت عدم عدالت امام جماعت و به استناد مسأله فوق، به نیت فرادا در صف نماز حاضر می شوند و همراه با امام و مأمومین، نماز را تمام می نمایند؛ آیا این عمل با توجه به مسأله 992 که حمد و سوره در نماز ظهر و عصر، آهسته و در نماز صبح و مغرب و عشا بایستی بلند خواند، چگونه است؟

بسمه تعالی، مورد سؤال مربوط به نیت فرادا در وسط نماز جماعت نیست؛ و نماز فرادا خواندن در محلی که نماز جماعت برپا است، اگر هتک و بی احترامی نسبت به امام جماعت باشد جایز نیست هرچند نماز صحیح است؛ و در نماز وظیفه جهر و اخفات باید مراعات شود.

[سؤال 3138] 1240

5. موقعی که نماز جماعت برپا است آیا کسی می تواند در همان محل نماز فرادا بخواند؟

بسمه تعالی، در صورتی که به امام جماعت هتک محسوب شود جایز نیست.

[سؤال 3139] 1552

بسمه تعالی 15 / 7 / 1361

مسئول محترم دفتر حضرت امام خمینی سلام علیکم

لطفاً از حضرت امام سؤال کنید: آیا کسی می تواند عمداً کنار نماز جماعت، فرادا بخواند؟

ص: 279

بسمه تعالی، اگر موجب هتک نماز جماعت یا امام جماعت شود جایز نیست.

[سؤال 3140] 1553

بسمه تعالی 1361/7/1

خدمت حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

1. يك نفر «روحانی محترم که از مدرسه عالی شهید مطهری مدتی برای ادای نماز جماعت به اداره ما تشریف می آوردند» يك بار گفتند که اگر در جایی که نماز جماعت منعقد است شخصی وارد شود و به هر دلیل که باشد نماز فرادا بخواند، نمازش حرام و باطل است. با توجه به این که در رساله حضرت عالی به این مورد اشاره ای نشده، تمنا می کنم نظر خود را بفرمایید.

بسمه تعالی، چنانچه موجب هتک نماز جماعت یا امام جماعت باشد حرام است.

2. آیا می توان کفاره نقدی روزه شخصی را که به علت ابتلا به بیماری نمی تواند روزه بگیرد، به حساب 100 امام یا حساب 222 نخست وزیری و مشابه آن ها واریز کرد؟

بسمه تعالی، در صورت لزوم کفاره، باید به فقیر بدهند.

3. آیا اجازه زن از شوهر در مورد نذر و امثالهم شامل درآمد شخصی زن هم می شود؟

بسمه تعالی، در نذر زن، اجازه شوهر شرط است.

4. جنسی «مثلاً فرش» برای منزل خریداری شده و حالا به علت نیاز می خواهند آن را بفروشند.

تکلیف پولی که در این مدت به قیمت فرش اضافه شده چیست؟

بسمه تعالی، اگر پول خرید فرش از درآمد کسب، غیر مخمس بوده، تمام پول فروش آن خمس دارد.

[سؤال 3141] 1554

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، آدام الله ظلّه

در مکانی نماز جماعت تشکیل می شود و امام جماعت آن عادل و مورد تأیید رهبر

ص: 280

هم می باشد. اگر کسی در آن مکان نمازش را فرادا بخواند و قصدش تحقیر امام جماعت باشد و بخواهد به مردم بگوید این عالم عادل نیست و صلاحیت ندارد و یا این که این قصد را نداشته باشد؛ ولی مردم این طور فکر می کنند نماز آن شخص صحیح است یا باطل؟

بسمه تعالی، اگر عمل او به قصد هتك جماعت و امام باشد و یا آن که موجب هتك جماعت یا امام گردد حرام است.

[سؤال 3142] 3340

6. نماز جماعت خواندن در مسجدی که امام جماعت دارد چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، با رعایت شرایط و عدم هتك امام راتب، مانع ندارد.

[سؤال 3143] 1555

بسمه تعالی

خدمت حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

اگر کسی دارد نماز می خواند مثلاً در رکعت چهارم نماز ظهر است و کسی به او اقتدا کند و سپس نماز امام که تمام شد نماز عصرش را به مأموم خود اقتدا کند آیا اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 3144] 1466

4. نماز قضای یومیه که احتیاطاً خوانده می شود، آیا می شود امام جماعت شد یا خیر؟

بسمه تعالی، صحیح نیست.

[سؤال 3145] 1040

2. صلاة ما في الذمة رجاء المطلوبة هل تصح مع الجماعة أم لا؟

بسم الله الرحمن الرحيم، تصح مأموماً لا إماماً؛ فلا يصح للغير أن يقتدي به في مثل تلك الصلاة.

ص: 281

2. نظر حضرت عالی درباره اقتدا کردن به شخصی که نماز وی شکسته است چیست؟ آیا صحیح است که می گویند: «زیاد بودن ثواب نماز جماعت کراهت آن را از بین می برد»؟

بسمه تعالی، صحیح است به نحوی که در رساله عملیه ذکر شده است.

[سؤال 3147] 4796

6. آیا نماز ظهر را به نماز جماعت عصر می توان اقتدا کرد و یا نماز عصر را به جماعت ظهر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 3148] 7080

2. حکم اقتدای مسافر به غیر مسافر و بر عکس چگونه است؟

بسمه تعالی، مکروه است؛ ولی ضرر به صحت جماعت و رجحان آن ندارد.

[سؤال 3149] 1556

بسمه تعالی 1362 / 1 / 22

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه

در کارخانه ها نماز جماعت برقرار است؛ کسانی هستند در کارخانه که نماز آن ها شکسته می باشد و در نماز جماعت شرکت نمی کنند؛

آیا در اول وقت نمازشان را با جماعت بخوانند بهتر است یا این که بعد از وقت که رفتند خانه هایشان تمام بخوانند؟

بسمه تعالی، مخیر هستند و بهتر است اول وقت و به جماعت بخوانند.

[سؤال 3150] 1045

2. اگر کسی بیشتر از بیست و دو کیلومتر در بلاد کبیره مسافرت کرده و آن جا قطعاً نمازش قصر است آیا به سبب نماز جماعت -

هماهنگی با دیگران - می تواند نماز

قضای چهار رکعتی بخواند یا خیر؟ با توجه به این که مسائل را از اعلم به غیر اعلم نمی توان عدول کرد آیا راه چاره دیگری هست؟

بسمه تعالی، می تواند نماز قضای چهار رکعتی به جا آورد. و مسأله مورد رجوع به غیر نیست.

معنای کراهت داشتن اقتدای غیر مسافر به مسافر

[سؤال 3151] 1557

بسمه تعالی 1361 / 3 / 19

دفتر محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

خواهشمند است نظر امام را در مورد اقتدای غیر مسافر به پیشنماز مسافر که نماز را به صورت قصر می خواند، بنویسید.

بسمه تعالی، مانع ندارد و ثوابش از جماعت های دیگر کمتر است.

[سؤال 3152] 1558

بسمه تعالی 1360 / 12 / 15

محضر مبارک پیشوای عظیم الشان مسلمین و مرجع عالی قدر شیعیان، حضرت آیت الله العظمی الإمام الخمینی، ادام الله ظلّه علی رؤوس المسلمین

لطفاً جواب سؤال ذیل را مرقوم فرمایید.

با توجه به فتوای قبلی حضرت عالی مبنی بر کراهت داشتن نماز جماعت برای مسافرین (امام یا مأموم) و با در نظر گرفتن شرایط زمان که طلاب محترم به مناطق مختلف سفر می کنند و علاقه ملت مسلمان بر اجرای فرمان آن رهبر دلسوز مبنی بر اقامه جماعت، آیا همچنان مکروه می دانید یا نظر مبارک تغییر کرده است؟

بسمه تعالی، کراهت به معنای قلت ثواب، نسبت به اقتدای حاضر به حاضر است و اصل نماز و جماعت اشکال ندارد.

ص: 283

2. در رساله آمده است که از مکروهات نماز است اقتدای کسی که نمازش را تمام می خواند به کسی که نمازش را شکسته می خواند و بالعکس، آیا این فتوا همچنان به قوت خودش باقی است؟

بسمه تعالی، فتوا تغییر نکرده است و منظور از کراهت، قلت ثواب است و نماز جماعت صحیح است.

[سؤال 3154] 4209

3. توضیحی برای مسأله 1490 در باب مکروهات نماز جماعت بدهید؛ زیرا این طور استنباط می شود که مواقعی که ما مسافر هستیم، حتی جایی که نماز جماعت برپا باشد، باید نمازمان را فرادا بخوانیم و مکروه است که نمازمان را به جماعت بخوانیم.

بسمه تعالی، منظور از کراهت در این جا این است که ثواب این نماز از جماعت های دیگر کمتر است؛ پس لازم نیست نماز فرادا خوانده شود، بلکه این نماز جماعت از نماز فرادا ثوابش بیشتر است.

[سؤال 3155] 1069

2. درباره مسأله شماره 1490 رساله عملیه امام در مورد مکروهیت نماز جماعت با مسافر توضیح دهید که باتوجه به ضرورت وحدت و نتیجه مؤثر آن منظور از این مکروهیت و تأثیر آن در مقبولیت نماز چگونه است؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است، و کراهت به معنی این است که ثواب آن از جماعت های دیگر کمتر است.

[سؤال 3156] 1559

بسمه تعالی

مقصود از کراهت در اقتدای شخص غیر مسافر به مسافر یا بالعکس چیست؟

بسمه تعالی، مراد اقلیت ثواب از جماعت های دیگر است.

ص: 284

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و بنیان گذار جمهوری اسلامی، امام خمینی، دامت برکاته

چون برای این جانب، یکی از رزمندگان لشکر حق در خطه جنوب، سؤالاتی پیش آمده، لذا آن را خدمت شما مطرح می نمایم تا باشد که با دریافت جواب از طرف شما به وظیفه شرعی ام عمل نمایم.

1. با توجه به اصل مسأله 1490 از مکروهات نماز جماعت، باید عرض کنم ما که اکنون در جبهه هستیم و نماز ما شکسته است، وقتی که در نماز جمعه شهر اهواز شرکت کردیم، وظیفه ما بعد از دو رکعت نماز جمعه چیست؟ اگر به صورت جماعت بخوانیم، با توجه به مسأله 1490 نماز مکروه خواهد بود یا خیر؟

بسمه تعالی، خواندن نماز شکسته به جماعت اشکال ندارد و منظور از کراهت، کمتر بودن ثواب است.

2. چون در جبهه جنوب و جاهای دیگر جبهه، از توالت های صحرائی استفاده می کنند، با توجه به گرمای جنوب مگس های زیادی در درون توالت و روی غائط می نشینند و وقتی ما به توالت می رویم، به روی بدن و لباس هایمان می نشینند. آیا با نشستن روی بدن و لباس، نجس می شویم یا خیر و وظیفه ما نسبت به این مسأله به چه صورت باید باشد؟

بسمه تعالی، تا یقین به انتقال نجاست حاصل نشود، محکوم به طهارت است.

با درود و سلام به پیشگاه امام زمان و نایب بر حقش خمینی کبیر و شهدای انقلاب

بنده ساکن اصفهان و مقلد امام هستم و برای کار هر روز به پولادشهر می آیم و باید نماز خود را شکسته به جای آورم، آیا با توجه به مسأله شماره 1490 رساله امام که می فرماید: (مسافری که نماز ظهر و عصر و عشا را دو رکعت می خواند، مکروه است

در این نمازها به کسی که مسافر نیست اقتدا نماید و کسی که مسافر نیست مکروه است در این نمازها به مسافر اقتدا نماید) و این که امام مسلماً با توجه داشتن به فضیلت جماعت، این مسأله را عنوان کرده اند، آیا مجاز است در نماز جماعت کارکنان این شرکت حاضر شده و نماز را به جماعت بخوانیم یا خیر؟

بسمه تعالی، اقتدای حاضر به مسافر و مسافر به حاضر اشکال ندارد.

[سؤال 3159] 1562

بسمه تعالی 1361 / 4 / 8

مسئول محترم جواب گویی به مسائل دینی دفتر امام خمینی، مدّ ظله العالی

پس از تقدیم سلام و آرزوی موفقیت:

در مسأله 1490 امام خمینی فرموده است: «مسافری که نماز ظهر و عصر و عشا را دو رکعت می خواند مکروه است در این نمازها به کسی که مسافر نیست اقتدا کند و کسی که مسافر نیست مکروه است در این نمازها به مسافر اقتدا نماید».

ما از بعضی ها سؤال کردیم که امام در این مورد دستور جدید فرموده است؟ جوابی تا حالا نگرفته ایم و از شما خواهشمندیم که در این مورد ما را یاری و ارشاد فرمایید. آیا ما که در سفر مأموریت داریم، می توانیم در نمازهای ذکر شده به پیشنهادی که مسافر نیست اقتدا کنیم یا نه؟

بسمه تعالی، اقتدای مسافر به حاضر و بالعکس مانع ندارد و صحیح است و کراهت در این مسأله به معنای کمی ثواب است.

نماز معاده

[سؤال 3160] 1563

بسمه تعالی 1361 / 9 / 15

محضر مبارك رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، متّع الله المسلمین بطول بقائه، امیدوارم وجود مبارکتان با تمام

ص: 286

متعلقین، از صحت و سلامتی کامل برخوردار باشد.

باری اوقات شریفتان را مصدع می شوم به چند مسأله در مورد نماز جماعت:

1. در توضیح المسائل، در مسأله 1404 فرموده اید: «اگر امام یا مأموم بخواهد نمازی را که به جماعت خوانده، دوباره با جماعت بخواند، در صورتی که جماعت دوم و اشخاص آن غیر از اول باشد اشکال ندارد». حال سؤال این است که آیا برای يك روز اشکال ندارد یا هر روز اشکال ندارد؟ جوابش را شما خودتان لطف بفرمایید. بسمه تعالی، اعاده برای مرتبه دوم مانع ندارد، ولو هر روز باشد.

[سؤال 3161]

2. در توضیح المسائل، مسأله 1410 فرموده اید: «اگر انسان نداند نمازی را که امام می خواند، نماز واجب یومیه است یا نماز مستحب، نمی تواند به او اقتدا کند». حالا این

مسأله را با مسأله گذشته در نظر بگیرید که امام جماعت، نماز ظهر و عصر را که واجب است، در مسجد خودش خوانده است و نماز دوم را در جایی دیگر برای عده ای دیگر - به طور اعاده - می خواند و هر روز هم هست؛ معلوم است که نماز دوم مستحب است و فرض هم این است که امام جماعت نه از خودش نماز قضای مسلم دارد و نه از کس دیگر - که مأمومین بدانند این امام جماعت، قضای مسلم خودش را می خواند یا قضای مسلمی که از میت فوت شده است - آیا مأمومین می توانند به این امام جماعت اقتدا کنند؟

بسمه تعالی، در نماز معاده، نماز همان روز را قصد می کند و لازم نیست نیت وجوب و استحباب و می توانند با او اقتدا کنند.

[سؤال 3162] 1564

بسمه تعالی

عرض سلام به حضور حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مستدعی است به مسائل ذیل جواب بفرمایید:

ص: 287

1. صلاة معاده را می شود بیش از دو مرتبه امام بخواند؟

بسمه تعالی، بیش از دو مرتبه نخوانند.

2. آیا زکات یا ردّ مظالم را می شود به جبهه فرستاد؟

بسمه تعالی، مظالم باید به فقرا داده شود و زکات را می توانند برای جبهه بدهند.

3. در روزه آیا اگر آب را يك مرتبه به سر بریزد که تمام سر را فرا بگیرد، حکم ارتماس را دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، ارتماس نیست.

4. پولی را که تعیین شده و جدا گردیده برای وجوه شرعیه، می شود آن ها را خُرد یا عوض نمود به پول دیگر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و به جدا کردن تعیین نمی شود؛ مگر در زکات که با جدا کردن متعین می شود و نباید در آن تصرف کرد.

5. طلبه ای که خانه ندارد، می شود بیش از مخارج سال خود سهم امام را ذخیره نماید تا خانه بخرد؟

بسمه تعالی، منوط به اجازه است.

[سؤال 3163] 1565

بسمه تعالی 1362 / 2 / 2

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی مرجع تقلید شیعیان، امام خمینی، دام ظلّه امام جماعت در محلی اقامه جماعت می نماید و پس از اتمام به محل و مسجد دیگر می رود و برای عده دیگری همان نماز را که خوانده، اعاده می نماید تا این عده هم به فیض جماعت برسند؛ آیا اقامه جماعت در دو محل برای امام جایز یا مستحب می باشد؟ مستدعی است حکم مسأله را در ذیل مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 3164] 1566

بسمه تعالی 1361 / 2 / 25

محضر مبارك آیت الله العظمی امام خمینی، متّع الله المسلمین بطول بقائه

امام جماعت در محلی اقامه جماعت می نماید؛ پس از اتمام به محل دیگر می رود

و برای عده ای دیگر همان نماز را که خوانده اعاده می نماید تا این عده هم به فیض جماعت برسند؛ آیا جایز و مستحب می باشد که در دو محل، نماز جماعت را اقامه نماید یا خیر؟ مستدعی است حکم شرعی مسأله را ذیلاً مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، مانع ندارد.

نماز خوف

[سؤال 3165] 2227

3. نماز خوف فقط در موقع جنگ و میدان جنگ است یا این که اگر موارد دیگری هم باشد مثل حمله کردن دزد یا سباع و درندگان و امثال این ها وظیفه نماز خوف است و آیا شرط صحت این نماز جماعت است یا فرادا هم می شود خواند و اگر شخص مصلی مقیم یا متوطن در آن محل باشد قصر بخواند یا تمام؟

بسمه تعالی، مسأله محل خلاف و اشکال است.

شرایط نماز جماعت

حکم اتصال صفوف در نماز جماعت با وجود حائل

[سؤال 3166] 1567

بسمه تعالی 1982 / 11 / 28

حضرت آیت الله العظمی سید روح الله خمینی، مدّ ظلّه

مسجدی در کراچی، که نماز جماعت در آن برپا می شود، دارای چهار طبقه و طبقه هم کف است؛ حالت نمازگزاران در طبقات به شرح زیر است که:

الف. بعضی از نمازگزاران، در طبقه اول و بعضی از نمازگزاران طبقه هم کف می توانند امام جماعت را ببینند.

ب. بعضی از نمازگزاران طبقه دوم و طبقه سوم می توانند بعضی از نمازگزاران طبقه

ص: 289

هم کف را ببینند؛ ولی هیچ کدام از آنان نمی توانند امام جماعت را که در طبقه هم کف است ببینند.

ج. و اما نمازگزاران طبقه چهارم نمی توانند هیچ کدام از نمازگزاران طبقه هم کف و طبقه اول را ببینند؛ آن ها فقط می توانند بعضی از نمازگزاران طبقه دوم و طبقه سوم را ببینند.

در این جا اضافه می کنم که در هر طبقه، صف های نمازگزاران برپا است و هیچ طبقه تماماً خالی نمی باشد؛ آیا نماز جماعت در طبقات اول، دوم، سوم و چهارم در مسجد فوق ان شاء الله قبول است یا خیر؟

بسمه تعالی، در صورتی که طبقات نسبت به یکدیگر علو فاحش نداشته باشد و کسی که در صف اول هر طبقه می ایستد، از صف قبل از خودش در طبقه قبل، ولو يك نفر را ببیند، نماز صحیح است.

[سؤال 3167] 784

8. در طبقه دوم در داخل مسجد مأمومین زن یا مرد اقتدا می نمایند، در لبه این طبقه يك دیوار نیم متری يك آجره یا نیم آجره وجود دارد که در پشت آن ایستاده و اقتدا می نمایند. آیا وجود این دیوار ضرری به جماعت آن ها می زند یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 3168] 784

5. صفوف زیاد و متعدد در نماز جماعت وجود دارد و شیب زمین اندك اندك است، به طوری که عرفاً صف بعد با صف قبل شیب قابل ملا-حظه ای ندارد؛ ولی در صف های بعدی و اخیر مکان مأمومین با مکان امام نیم متر - کمتر یا بیشتر - پایین تر است این مقادارها با توجه به صفوف زیاد نماز اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور اشکال ندارد.

ص: 290

5. اگر امام جماعت در محراب و جای پایینی ایستاده و عده ای از مأمومین هم در محل بالایی ایستاده و اقتدا کنند و بعد عده دیگری در صف های عقب یا طرف یمن و یسار اقتدا کنندگان مزبور، در جایی که سطح آن، مساوی با محراب و جای ایستادن امام است - ولی از محل ایستادن اقتداکنندگان نزدیک که به واسطه آنان اتصال می یابند پایین تر باشد - قرار گیرند، آیا اقتدای همان عده دیگر صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، با فرض صدق وحدت مکان و اجتماع، اشکال ندارد.

بسمه تعالی

محضر مقدس امام امت، حضرت مستطاب، آیت الله العظمی امام خمینی

به استحضار عالی می رساند مسائل مشروحه زیر مورد سؤال است. خواهشمند است نظریه مبارکتان را جهت اطلاع ارسال بفرمایید.

1. اکثر مساجدی که در پادگان ها تأسیس شده است، از جمله مسجد ولی عصر (عج) واقع در خانه های سازمانی آمادگاه آبیگ ارتش، جلو بالکن آن ها (مخصوص نماز زنانه) به اندازه 70 سانتی متر و به پهنای 30 سانتی متر دیواری ساخته اند، به طوری که خواهران وقتی که به سجده می روند، ارتباط آن ها با جماعت مردانه قطع می شود. آیا نماز خواهران به جماعت اشکال پیدا می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر موجب قطع اتصال می شود، جماعت صحیح نیست.

2. طبق فتوا، پدر جهیزیه ای که برای دخترش در طول سال و از مخارج سالانه اش تهیه می کند خمس ندارد. پدری است که ضمن تهیه جهیزیه برای دخترش، وسایلی نیز برای پسرش می خرد تا موقع شروع زندگی خود در آینده سختی نکشد. آیا برای این وسایل خمس تعلق می گیرد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر مرسوم و متعارف نیست، خمس آن را بدهد.

3. زنی به علت این که شوهرش سنگین وزن است - (وزن شوهر 120 کیلو و وزن زن 40 کیلو) و حرف های ناسزا از شوهرش می شنود، آن قدر ناراحتی می کشد که اگر گناه نبود خودکشی می کرد -

آمدگی ندارد با شوهرش نزدیکی کند، مدت پنج ماه است که از عمل زناشویی خودداری کرده است و شوهرش چند مرتبه به زبان آورده که می خواهد او را طلاق بدهد و این کار را هم نمی کند. سؤال این است که با عدم انجام نزدیکی به شرح فوق، آیا گناهی بر زن مترتب است یا نه؟ و آیا ادامه این وضع با داشتن دو تا بچه در محرمیت آن ها ایجاد اشکال می کند یا نه؟

بسمه تعالی، تا طلاق نداده، محرمیت باقی است و زن در استمتاعاتی که موجب مشقت و حرج بر او نیست باید تمکین کند.

[سؤال 3171] 7327

4. در صف های نماز جماعت آیا باید پس از صف های جلو که اقامه می بندند، به ترتیب عمل شود؛ یعنی اول صف های جلو و بعد به ترتیب صف های عقب اقامه ببندند؟

بسمه تعالی، مهیا شدن برای دخول در نماز کافی است.

[سؤال 3172] 784

7. در يك صف جماعت به واسطه مانعی (تیزی دیوار یا غیره) شخص کنار دستی خود را (که به واسطه او اتصال برقرار نموده) در حال رکوع و سجود نمی بیند؛ ولی در حال قیام و قعود یکدیگر را می بینند. (فرد سمت چپ از جلو اتصال دارد، ولی سمت راستی اتصال از جلو ندارد). آیا نماز شخص سمت راست و دیگران که به واسطه او متصل می شوند صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر علاوه بر اتصال، از صف متقدم ولو يك نفر را در بعض حالات ببیند جماعت صحیح است.

[سؤال 3173] 1569

بسمه تعالی 1359 / 8 / 30

محضر رهبر عالی قدر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

اگر به واسطه کثرت جمعیت، در نماز جماعت بعضی از مأمومین در پشت ساختمان قرار بگیرند و به طور کلی افراد جلو دیده نشوند، در این صورت آیا نماز

ص: 292

آن ها صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر هیچ يك از افراد صف جلو دیده نمی شوند، صحیح نیست.

[سؤال 3174] 2452

5. در نماز جماعت به واسطهٔ زیادی مردم و پُر شدن مسجد، خیابان را فرش کردند و چند صف در خیابان بسته می شود که اتصال آن ها از جلو به چند نفری است که انتهای مسجد، جلوی درب ایستاده اند و صف اول خیابان جلوییشان به غیر دو یا سه نفر، دیوار است. بفرمایید نماز این صف و صف های بعد چگونه است؟

بسمه تعالی، نماز صف های بعد صحیح است و نماز خود این صف تا مقداری صحیح است که از صف قبلی ولو يك نفر را بتواند ببیند.

[سؤال 3175] 1570

بسمه تعالی 1361 / 3 / 22

حضور محترم نایب الامام و رهبر انقلاب، آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، پس از عرض سلام؛ سلامتی آن وجود مبارک را از خداوند متعال مسئلت می نمایم. رهبر عزیز مدتی بود که می خواستم از جناب عالی سؤالاتی بکنم و موفق نمی شدم. ولی بحمدالله والتمّنه خدا لطفی کرد و وسیله ای شد که بتوانم سؤالات خود را عرضه بدارم.

1. در رساله های عملیه فارسی شما راجع به نماز جماعت می فرمایید: «اگر کسی پشت ستون بایستد اگر چه از طرف راست و چپ هم اتصال داشته باشد، نمازش اشکال دارد». بنابراین در نماز جمعه ها که عده زیادی به این طریق نماز می خوانند و فقط از طرف راست یا چپ اتصال دارند، طریقهٔ صحت نماز آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر علاوه بر اتصال از یکی از سه طرف، از صف قبل از خودش بعضی را ببیند جماعت صحیح است.

ص: 293

2. پوشانیدن گردی صورت برای خانم های جوان واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست؛ مگر در صورت وجود مفسده.

3. گوش دادن به آهنگ ها و صداهایی که در سرودهای رادیو یا در برنامه های كودك و فیلم های سینمایی تلویزیون می گذارند چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

4. نگاه کردن زن به آقایانی که در تلویزیون صحبت می کنند و مشخص هستند، چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

5. رانندگی برای خانم ها در صورتی که مجبور نباشند به چه طریق است؟

بسمه تعالی، با مراعات وظایف شرعی اشکال ندارد.

6. در صورتی که کسی روی حساب وظیفه و بدون حقوق، در نهادی انقلابی مثل بنیاد مستضعفان کار کند؛ آیا می تواند در موقع ضروری در حال انجام وظیفه از غذا یا از میوه باغات به اندازه مصرفی خودش استفاده کند؟

بسمه تعالی، بدون رضایت متصدیان مربوطه نباید تصرف کند.

[سؤال 3176] 1571

بسمه تعالی

حضور مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، پیشوای بزرگ مسلمین جهان، اطال الله عمره الشریف.

ضمن عرض سلام و آرزوی سلامتی برای آن حضرت به عرض عالی می رساند که با در نظر داشتن فتوای آن حضرت، در این زمان که امام جماعت یا جمعه در شبستان مسجد اعظم قم ایستاده و صف نمازگزاران تا میدان آستانه و اطراف مقبره شیخان و خیابان چهارمردان و... کشیده می شود، تکلیف نمازگزاران چیست؟ چون که به هیچ نحو (چه بدون واسطه، چه با واسطه) امام جماعت را نمی بینند؟ نکته قابل توجه این که اکثر نماز جمعه ها با همین مشکل روبه رو هستند.

بسمه تعالی، اگر مأوموم از صف قبل از خودش و لو يك نفر را بتواند ببیند و اتصال برقرار باشد اشکال ندارد.

ص: 294

بسمه تعالی

خدمت امام خمینی، دام ظلّه العالی، آن یگانه رهبری که در جاهلیت قرن بیستم، پیامبرگونه دست ما را گرفته، از ظلمات جهل و نادانی به عالم نور و روشنائی هدایت کرده و می کند. 3 سؤال از حضور بزرگوار امام که مصداق مصباح الهدی می باشد دارم.

1. در رساله امام در مسأله 1414 در احکام نماز جماعت آمده است که کسی که پشت ستون ایستاده، اگر از طرف راست یا چپ به واسطه مأموم دیگر به امام متصل نباشد، نمی تواند اقتدا کند؛ بلکه اگر از دو طرف هم متصل باشد ولی از جلو اتصال نداشته باشد جماعتش اشکال دارد؟ بدین ترتیب نماز جمعه ها بنا بر کثرت جمعیت از جلو اتصال ندارد. حکم این مسأله چیست؟

بسمه تعالی، مقصود این است که علاوه بر اتصال به واسطه یکی از دو طرف باید صف جلو ولو بعض افراد آن را ببیند.

2. در احکام شرایط امام جماعت، مسأله 1453 احتیاط مستحب آن است که امام زن نیز مرد باشد و به واسطه همین احتیاط، اکثر مجامع بانوان به امام زن اقتدا می نمایند، ولی در تحریر الوسیله امام احتیاط واجب آورده اند. حکم این مسأله چیست؟

بسمه تعالی، طبق تحریر الوسیله عمل شود.

3. در مورد احتیاط واجب که می شود به مجتهد دیگری رجوع کرد، آن کسانی که امام را اعلم تشخیص داده اند، در مورد احتیاط واجب آیا می شود به مجتهد قبلی شان رجوع کنند؟

بسمه تعالی، در صورتی که جامع شرایط باشد، با مراعات الاعلم فالاعلم مانع ندارد.

بسمه تعالی 1361 / 12 / 9

حضور محترم ریاست دفتر استفتای حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه

با سلام به پیشگاه مقدّس امام عزیز و به امید سلامتی و بقای عمر گران قدرش، هدف از مزاحمت را بیان می دارم:

ص: 295

حضرت امام در مسأله 1411 توضیح المسائل چنین فتوا داده اند: «اگر کسی پشت سر امام جماعت ایستاده باشد، اقتدا کردن کسانی که دو طرف صف اول ایستاده اند و به واسطه دیوار محراب، امام را نمی بینند، اشکال دارد». حقیر استدعا دارد از محضر پرفیض امام عزیز استفتا گردد: تکلیف کسی که مدتی نامعلوم به واسطه عدم اطلاع از این مسأله، این چنین نماز جماعت خوانده است چیست؟ آیا منظور از اشکال دارد، حکم به ابطال نماز است یا صحیح بودن نماز؟

بسمه تعالی، اقتدا صحیح نیست و نماز محکوم به صحت است؛ مگر این که یکی از مبطلات نماز مثل زیاده و نقیصه رکن پیش آمده باشد که باید قضا نماید.

[سؤال 3179] 1574

بسمه تعالی 1361/9/29

حضور محترم مرجع عالی قدر و رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی، دامت برکاته

1. در مسأله 1414: «بلکه اگر از دو طرف هم متصل باشد، ولی از جلو اتصال نداشته باشد، جماعتش اشکال دارد». آیا این اشکال به معنای احتیاط واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، حکم احتیاط واجب را دارد و مقصود از مسأله این است که از صف جلو ولو یک نفر را ببیند.

2. شخصی مقلد مرجعی بوده، به دستور همان مرجع با غسل جمعه نماز می خواند. در حال حاضر آن شخص به مرجع دیگری عدول کرده است. آیا نمازهایی که با غسل جمعه خوانده باید دوباره بخواند

یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر تقلید صحیح بوده نماز صحیح و اعاده آن لازم نیست.

[سؤال 3180] 1588

3. در وسط مسجد حوضی است که صف های جماعت طویل می شوند و عده ای

ص: 296

در جایی می ایستند که از طرف چپ یا راست متصل هستند ولی پیش روی آن ها حوض آب است؛ این گونه اتصال کافی است؟
بسمه تعالی، کافی است.

[سؤال 3181] 1204

2. شما در رساله ذکر فرموده اید که مأموم در نماز جماعت باید پشت ستون یا دیوار نباشد؛ آیا هم اکنون هم که نماز جمعه برقرار می شود و جمعیت زیاد است و کسانی در خارج از مسجد به امام جمعه که در داخل مسجد است اقتدا می کنند صحیح است یا خیر؟
بسمه تعالی، اگر صف جلو خودشان را می بینند مانع ندارد.

[سؤال 3182] 361

2. شخص نمازگزار به هنگام نماز جماعت باید از جلو وصل باشد یا از طرفین و یا هر دو؟ (در این میان، اشکال نماز خواندن روبه روی ستون چگونه است و قطر ستون چقدر باید باشد؟)
بسمه تعالی، اگر از جلو یا یکی از طرفین متصل باشد و لااقل يك نفر از صف قبل از خودش را بتواند ببیند اشکال ندارد.

[سؤال 3183] 1575

بسمه تعالی 14 / 8 / 1358

دفتر امام خمینی

بعد از سلام، به استحضار می رساند: در قسمت نماز جماعت مسأله 1414 رساله امام خمینی چنین آمده: «کسی که پشت ستون ایستاده، اگر از طرف راست یا چپ به واسطه مأموم دیگر با امام متصل نباشد، نمی تواند اقتدا کند بلکه اگر از دو طرف هم متصل باشد، ولی از جلو اتصال نداشته باشد، جماعتش اشکال دارد»؛ با توجه به این که

ص: 297

هم اکنون در نمازهای جمعه و اعیاد مذهبی که در دانشگاه تهران بر پا می شود، جمعیتی متجاوز از يك میلیون نفر شرکت می کنند و در دانشگاه محل مسطحی که این جمعیت بدون این که تعدادی پشت درخت یا ستونی واقع شوند، وجود ندارد و خواه ناخواه تعدادی در پشت ستون یا درخت یا مانع دیگر قرار می گیرند و از جلو اتصال ندارند. خواهشمند است این مسأله را به نظر مبارك امام رسانده و نتیجه را به اطلاع عموم مقلدین برسانید.

بسمه تعالی، اگر اتصال محقق باشد و مأموم بعض صف جلو را ببیند، جماعت صحیح است.

[سؤال 3184] 1576

بسمه تعالی

در رابطه با فتوای آن جناب مبنی بر اتصال صفوف جماعت از جلو برای صف های پشت سر و بطلان نماز کسانی که پشت ستون واقع می شوند هر چند اتصال از راست یا چپ داشته باشند آیا نماز کسانی که در مراسم برگزاری نماز جماعت غالباً اتصالشان به علت کثرت جمعیت به این صورت است چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، با فرض اتصال از راست یا چپ اگر بعض مأمومین صف قبل ولو يك نفر از آن را می بیند اشکال ندارد.

[سؤال 3185] 1815

2. و نیز در رساله توضیح المسائل حضرت آیت الله در کتاب نماز جماعت است که فتوا فرموده اند: اگر کسی پشت ستون ایستاده باشد، بلکه از دو طرف به امام جماعت متصل باشد نمازش اشکال دارد. شنیده شده است در این مورد، تغییر فتوا داده آید. در صورت صحت نداشتن این معنا، آیا نماز جمعه ای که در دانشگاه تهران برگزار می شود و اکثر مأمومینی که در خیابان های اطراف، مشغول ادای فریضه نماز جمعه هستند، با توجه به این که از جلو متصل نیستند، بلکه از چپ یا راست به صفوف

ص: 298

بسمه تعالی، در جماعت علاوه بر اتصال صفوف، باید صف متأخر، یکی از افراد صف متقدم را ببیند.

[سؤال 3186] 1577

بسمه تعالی

1. در صف جماعت اگر کسی در مقابل ستون بایستد که از طرفین متصل است به اشخاصی که آن ها متصل هستند از جلو به صفوف جلو و این شخص، از جلو متصل است به ستون ها، ولی از صف قبل، بعضی از آن ها را می بیند، در این صورت اقتدای او صحیح است یا این که باید از جلو، خودش متصل باشد ولو به یک نفر از صف جلو که امام را می بیند؟

بسمه تعالی، اقتدای او صحیح است.

2. مستحاضه باید برای نمازش غسل و وضو انجام دهد که اگر جمع کند بین نماز ظهر و عصر، یک

غسل کافی است. حال اگر بین دو نماز - مثلاً - تسییحات حضرت زهرا علیها السلام را بخواند، آیا مضر به جمع است و باید فوراً بعد از نماز ظهر، نماز عصر را بخواند یا این که این مقدار از خواندن تعقیب مانعی ندارد و مضر به جمع نیست؟

بسمه تعالی، مثل تسییح حضرت زهرا علیها السلام مضر نیست؛ اگر چه احوط، مراعات سرعت در جمع است.

3. در تهران اگر کسی مسافر بود و وارد تهران شد - که تهران وطن او است - وارد منزل که شد نمازش تمام است یا وارد محله که شد - ولو اول محله - کافی است که نماز را تمام بخواند؟

و نیز اگر از اهل تهران، منزلش آخر محله واقع شده که از منزل که خارج شد - به قصد رفتن مسافت شرعی - محله هم تمام شد، این شخص همین که از منزل خارج شد، نمازش را باید قصر بخواند یا مقداری که از محله دور شد، نمازش قصر می شود؟

بسمه تعالی، با ورود به محله، حکم سفر قطع می شود و با خروج از محله، حکم سفر مترتب می شود.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی تو را به جان مهدی خمینی را نگهدار

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر انقلاب اسلامی ایران حضرت امام خمینی زید عمره العالی

از محضر بزرگ و شریف آن حضرت تقاضا می شود نظر مبارك را درباره مسائل زیر بیان فرمایید.

1. اکنون که در این زمان به برکت انقلاب اسلامی در کشور عزیز ایران در هر هفته نماز دشمن شکن جمعه در سراسر ایران برقرار می شود و صفوف آن نماز پرشکوه به خیابان های اطراف محل اقامه نماز می رسد آیا نماز مردمی که در خیابان ها ایستاده اند

با توجه به فتوای حضرت عالی که می فرمایید: «نماز مأمومین که در پشت ستون ایستاده اند و امام را نمی بینند...» اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، مأموم اگر از مأمومین صف جلو خود ولو يك نفر را در حال نماز می بیند نماز و جماعت صحیح است.

2. نگاه کردن به صورت زن نامحرم در هنگام تکلم و یا نگاه مغازه دار در موقع فروش جنس چه حکمی دارد؟ نظر مبارك در این باره تغییر کرده که در توضیح المسائل احتیاط واجب بر احتراز از آن داده اید (بدون لذت).

بسمه تعالی، اگر خوف فتنه در بین نباشد و موجب فساد نشود مانع ندارد اگر چه بهتر است بدون ضرورت نگاه نکند.

3. آقایان طلاب که مقداری هر ماه شهریه دریافت می نمایند آیا می توانند مقداری از آن را پس انداز نمایند آیا می توانند مثلاً خانه سازی نمایند؟ و آیا خمس بر آن تعلق می گیرد؟

بسمه تعالی، بنا بر احتیاط بیش از مقدار حاجت نگیرند و خمس ندارد.

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. ستونی است يك متر در يك متر آیا می شود در پشت این ستون به امام اقتدا کرد.

در صورتی که از چپ و راست متصل باشد در رساله شما نوشته است که نماز اشکال دارد ولی بعضی می گویند از شما سؤال کرده ایم و گفته اید که اشکال ندارد جواب چیست آیا فتوا عوض شده؟

بسمه تعالی، اگر کسی که پشت ستون قرار گرفته از صف قبل از خودش بتواند ولو يك نفر را ببیند نمازش صحیح است.

2. آیا از نظر شما استمنا حرام است؟

بسمه تعالی، حرام است.

3. در رساله گفته اید اگر نماز جمعه از ظهر شرعی بگذرد احتیاط واجب آن است که نماز ظهر بخواند، آیا منظورتان از اول نماز است یا اول خطبه؛ مثلاً اگر خطبه را از اول ظهر شروع کنند و بعد از ظهر تمام کنند، آیا بعد از ظهر می شود نماز جمعه خواند؟

بسمه تعالی، اگر در اوایل عرفی ظهر نماز خوانده شود مانع ندارد؛ هر چند خطبه را اول ظهر شروع کنند.

4. کسی است روزه واجب گرفته است، اشتباهی چیزی می خورد؛ به خیال این که روزه اش باطل شده است افطار می کند؛ آیا کفاره بر او واجب است یا قضای آن؟

بسمه تعالی، اگر جاهل مقصّر بوده که در یادگرفتن مسأله کوتاهی کرده و روزه ماه رمضان را افطار کرده، قضا و کفاره واجب است.

5. آیا جوهر خودکار جزو چیزهایی است که اگر روی دست باشد وضو را باطل می کند؟

بسمه تعالی، چنانچه جرم داشته باشد باید برطرف شود.

6. آیا در جایی که روحانی نیست می شود امام جماعت، غیر روحانی باشد؟ و در شدت حال - مثلاً روحانی اصلاً پیدا نمی شود - آن وقت چگونه؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکند و چنانچه دسترسی ندارد اقتدای به غیر روحانی با وجود سایر شرایط اشکال ندارد.

[سؤال 3189] 1580

بسمه تعالی 1361 / 8 / 8

دفتر امام خمینی، مدّ ظله، لطفاً این مسائل را پاسخ بفرمایید.

1. مسجدی داریم که ستون هایی به اندازه های مختلف در آن وجود دارد، جهت

ص: 301

نماز جماعت مورد بحث می باشد. لطفاً بفرمایید پشت چه ستون هایی نماز انسان به جماعت، صحیح نیست.

بسمه تعالی، نماز جماعت شخص در پشت ستون وقتی صحیح نیست که از صف قبل از خودش کسی را (هر چند يك نفر) نبیند، وگرنه جماعت، صحیح است.

2. چون با خمیر شیشه سر و کار دارم، بسیاری از موارد با وجودی که جهت پاك سازی اعضای وضو دقت زیاد می شود، مع ذلك این ماده، چسبنده می باشد. همیشه دچار این مسأله می شوم که بعد از نماز، کمی از آن به اعضای وضو چسبیده و چون دقت زیاد می شود، دیگر این مسأله به صورتی و تا سر حد وسواس دنبال می شود و چون کاری است مداوم، برایم مشقت دارد. حل این مسأله چیست؟

بسمه تعالی، اگر مانعی از رسیدن آب به بشره موجود باشد، وضو صحیح نیست؛ ولی از وسوسه باید اجتناب نمایند.

[سؤال 3190] 1581

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران و مرجع تقلید شیعیان جهان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با سلام؛ به استناد مسائل 1411 - 1414 موجود در توضیح المسائل شما صفوفی که از درب مساجد به بیرون کشیده می شود نماز کسانی که پشت ستون یا دیوار قرار می گیرند و از يك طرف متصل هستند؛ ولی صف جلو را نمی بینند چه صورت دارد؟ نظر حضرت عالی در مورد اشکال داشتن مسائل فوق الذکر به چه معنا می باشد؟ در مورد این مسائل وظیفه ما را روشن فرمایید. والسلام علیکم

بسمه تعالی، اگر مأموم علاوه بر اتصال به جماعت، از صف قبل از خودش ولو يك نفر را ببیند؛ نماز او صحیح است.

[سؤال 3191] 4183

4. در نماز جماعت، مأموم از جلو متصل نیست، ولی از طرفین متصل است؛

ص: 302

چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر کسی که در صف متأخر است بتواند صف جلو یا بعض افراد آن را ببیند نماز جماعتشان صحیح است.

احکام نماز جماعت

[سؤال 3192] 1582

بسمه تعالی 1361 / 9 / 24

سلام به پیشگاه مهدی موعود و نایب بر حقش امام خمینی

با عرض سلام؛ امیدوارم که حال شما رهبر محبوب انقلاب اسلامی خوب بوده و به امید خداوند تبارک و تعالی هیچ گونه کسالتی نداشته باشید. و با درود و سلام به تمامی شهیدان راه حق از جمله شهیدان هفتم تیر و رئیس جمهور مکتبی رجایی و باهنر حزب اللهی. خداوند دعای همیشگی «خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی تورا به جان مهدی خمینی را نگهدار» را مستجاب کند و سایه شما را از سر ما کم نکند.

این جانبه ساکن شهرستان نور به چند موضوع برخورد کردم که جواب دادن به دیگران برای من مشکل بود. به همین علت خواستم جواب را از شما جویا شوم؛ لذا از شما امام عزیز این سؤال ها را می پرسم.

1. وقتی مکبر اذان را می گوید، بعد از آن نماز شروع می شود. وقتی که نیت کردیم بعد از نیت حمد و سوره را نمی خوانیم. آیا ما هم در نماز جماعت حمد و سوره را بخوانیم صحیح است یا نه؟ چرا؟ توضیح دهید.

بسمه تعالی، در نماز جماعت حمد و سوره از مأوم ساقط است.

2. آیا موقع خواندن نماز جماعت، کسانی هم می توانند در میان نماز جماعت، نماز غیر جماعت در صف بخوانند این کار درست است یا نه؟ چرا؟

بسمه تعالی، اگر موجب هتک جماعت یا امام نباشد اشکال ندارد.

ص: 303

3. کسانی که در نماز جمعه شرکت می کنند، آیا غسل جمعه بر آن ها واجب است یا نه؟

بسمه تعالی، غسل جمعه مستحب است.

[سؤال 3193] 695

2. در رکعت اول و دوم نماز ظهر و عصر که به صورت جماعت خوانده می شود، آیا مأموم می تواند تسبیحات اربعه بخواند؟

بسمه تعالی، به عنوان ذکر اشکال ندارد.

[سؤال 3194] 6801

5. اگر در نماز جماعت به علت فاصله زیاد با امام، صدای خواندن حمد و سوره امام شنیده نشود، تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 3195] 7006

9. اگر در نماز جماعت، امام رکعت سوم بود و ما رسیدیم و قامت بستیم، باید حمد و سوره بخوانیم یا تسبیحات امام کفایت می کند؟

بسمه تعالی، تسبیحات امام کافی نیست و مأموم باید حمد و سوره بخواند و اگر در رکوع امام، مأموم ملحق شود، حمد و سوره در آن رکعت ساقط است.

[سؤال 3196] 3292

3. در مسائل نماز جماعت مسأله شماره 1439 مأموم قنوت و تشهد را بخواند یا نخواند؟ (در اقتدای به امام جماعت در رکعت دوم) چون معمولاً نمی خواندیم و همه بر این عقیده بودند و من اخیراً در این مسأله به رساله رجوع کردم، حال نمی دانم در رساله اشتباه چاپ شده یا ما اشتباه می کردیم؟ ببخشید لطفاً توضیح بدهید آیا نمازهای قبلی که تشهد و قنوت را (در اقتدای در رکعت دوم) نمی خواندیم غلط بوده یا صحیح؟

ص: 304

بسمه تعالى، خواندن واجب نیست، ولی اگر تبعیت کنند و بخوانند مانع ندارد.

[سؤال 3197] 1583

بسم الله الرحمن الرحيم

مولای الإمام القائد الهمام السيّد آية الله الخميني، حفظكم الله وأبقاكم، السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

لديّ أسئلة وأرجو منكم الإجابة عليها ولكم جزيل الشكر و هي:

1. هل يجب قراءة شيء من التشهد أو القرآن أثناء التجافي في صلاة الجماعة؟

بسمه تعالى، لا يجب.

2. هل الجهر واجب في القراءة فقط، أم في جميع أجزاء الصلاة؟ وكذلك الإخفات؟

بسمه تعالى، في القراءة فقط.

3. هل الإخفات أن تُظهر البحة؟

بسمه تعالى، لا بدّ من صدق الإخفات عرفاً.

4. هل يجب عند شراء اللحوم من أسواق المسلمين أو الدول الإسلامية، السؤال عن تذكيّتها علماً بأنّ الغالب في هذه البلاد التعامل باللحوم غير المذكّاة و ما الحال بالنسبة للجلود؟

بسمه تعالى، لا يجب السؤال ويحكم بالتذكية إذا لم يعلم باستيراد اللحم أو الجلد من البلاد الغير الإسلامية.

5. هل يجوز رمي الآيات القرآنية وأسماء الله تبارك وتعالى بعد تغيير هيئتها مثل الشطب عليها أو تمزيقها أو تغييرها بحيث لا يعرف معناها عند القراءة؟

بسمه تعالى، لا إشكال فيه إذا لم يصدق عليه القرآن واسم الله تعالى عليه بعد التغيير.

6. هل يجوز رمي أسماء «لفظ الجلالة» في القمامة بعدم نيّة الإهانة إليها؟ وما حكمها إذا كانت مرمية؟

بسمه تعالى، لا يجوز الرمي ولا بدّ من أخذها عن موضع الهتك.

7. ما حكم رمي الجرائد والمجلدات في مكان الأوساخ علماً أنّها تحتوي على أسماء الله سبحانه وتعالى وعلى بعض الآيات القرآنية الكريمة؟

بسمه تعالى، محكوم بما ذكر في المسألة السابقة.

8. هل يجوز أكل المعلبات المستوردة من بلاد الكفر؟

بسمه تعالی، اللحوم المستوردة منها محكومة بعدم التذكية إلا إذا احتل أن المستورد المسلم قد أحرز التذكية وجعلها في مورد ابتلاء المسلمين، وسائر المعلبات محكوم بالطهارة والحلیة إلا إذا علم بنجاستها وحرمتها.

[سؤال 3198] 1584

بسمه تعالی

خدمت حضرت آیت الله آقای پسندیده، سلام

به استحضار می رساند که برادر این جانب مدتی بود که نماز و روزه را ترك گفته بود و در جبهه دارخوین شهید شده است، لذا ما بر آن شدیم که قضای آن را به جا آوریم اما توان آن را در خود نیافتیم؛ بدین جهت روی به شما آورده و خواستیم بگوییم که برای اطمینان خاطر، نماز و روزه 5 سال او را قصد داریم به کسی بگوییم انجام دهد و چون در آن حوزه افرادی هستند که این کار را می توانند انجام دهند، لذا از شما تقاضا

داریم در صورت امکان بفرمایید که ما سالیانه چقدر باید پردازیم؟ و اگر شما شماره حسابی بدین منظور دارید بفرمایید تا ما هدیه زحمت 5 سال را به شماره حساب منظور واریز نماییم تا شما هم پس از دریافت آن هدیه، قبض رسید را ارسال دارید.

ضمناً لطف فرموده به سؤالات ذیل پاسخ فرمایید:

1. در نماز، رکعت اول را که با امام سجده ها را به جا آوردیم و همگام با امام برمی خیزیم؛ اما امام کمی زودتر از ما برمی خیزد و ما در حالی که در حال بلندشدن و گفتن بحول الله و قوته هستیم، امام بسم الله الرحمن الرحیم را می گوید. آیا ما که بدنمان در حال حرکت هست و در حال گفتن ذکر می باشیم - در حالی که امام بسم الله را دارد می گوید - نماز ما که مأموم هستیم غلط می باشد؟

بسمه تعالی، جماعت و نماز در فرض سؤال، صحیح است.

2. کسی که تا به حال در وضو صورت را سه بار می شست، بعد از ده سال متوجه شد که صورت را باید دوبار شست. آیا باید تمام نمازهایش را قضا بخواند؟

ص: 306

بسمه تعالی، اگر فقط صورت را سه بار می شسته، نمازهایش صحیح است.

3. شخصی در نمازهایش همیشه کلمه «صراط المستقیم» را غلط می خواند؛ یا در تسیحات اربعه، کلمه آخر یعنی «الّا الله و الله اکبر» را غلط می گفت؛ مثلاً «الا الله» را در آخر که می بایست حرف آخر «ه» با صدای کوتاه خوانده شود، با صدای بلند یعنی «هو» می خواند و می گفت «لا اله الا الله هو». تکلیفش چیست؟ آیا باید بعد از ده سال تمام نمازهایش را قضا به جا آورد؟

بسمه تعالی، نمازهای گذشته، اعاده و قضا ندارد.

[سؤال 3199] 1871

2. در احکام نماز جماعت رساله امام مرقوم است: «اگر مأموم حتی عمداً قبل از امام سلام نماز را بدهد نمازش درست است» و در مسأله بعدی فرموده است: «اگر مأموم غیر از تکبیرة الاحرام و سلام، بقیه نماز را پیش از امام بگوید، اشکال ندارد...».

در این باره توضیح بدهید.

بسمه تعالی، اگر پیش از امام سلام نماز را بگوید نماز و جماعت صحیح است؛ ولی اولی و احوط آن است که سلام را به تأخیر اندازد تا بعد از سلام امام بگوید.

[سؤال 3200] 1585

بسمه تعالی 1362 / 1 / 7

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دام ظلّه

پس از عرض سلام فراوان خدمت آن رهبر گرامی و عظیم الشان از شما خواهش می کنم که نظر مبارکتان را در مورد این مسأله شرعیه بیان فرمایید.

1. اگر در نماز جماعت در حین رکوع یا سجود، مأموم به خیال این که امام از رکوع یا سجود بلند شده بلند شود و بعد متوجه شود که امام هنوز در رکوع یا سجود است چه باید بکند؟

بسمه تعالی، اگر امام در رکوع و سجود می ماند و مأموم می تواند دو مرتبه رکوع و سجود او را درک کند، دو مرتبه به رکوع یا سجود برود و از امام

ص: 307

تبعیت نماید و اشکال ندارد و اگر امام رکوع و سجود را طول نمی دهد مأموم می تواند صبر کند تا امام به او ملحق شود.

2. در مورد اموال دولتی و یا نظامی که فرماندهان اظهار می دارند که بردن آن ها به خانه و یا استفاده شخصی ممنوع است با علم و یقین به این که اگر از آن ها استفاده نشود از بین خواهد رفت چه باید بکنند و چه حکمی این مسأله دارد؟

بسمه تعالی، بستگی به نظر مسئولین دارد.

[سؤال 3201] 2032

4. اگر نمازگزار بی اطلاع ماند تا امام، هر دو سجده را به جا آورد و مأموم هنوز سجده اول را تمام نکرده، در اتمام سجده دوم و در وجوب متابعت از امام تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، سجده دوم را به جا آورد و متابعت نماید.

[سؤال 3202] 1586

بسمه تعالی 1361 / 5 / 13

ضمن عرض سلام و امید سلامت رهبر عالی قدر انقلاب و دعا برای ظهور هرچه زودتر منجی عالم حضرت مهدی (عج) استدعا دارم زحمت کشیده و چگونگی پیوستن به نماز جماعت در رکعت های دوم و سوم و چهارم از رکوع و تشهد و نیز چند دعای دست که مورد تأیید امام باشند برای این جانب ارسال نمایید.

بسمه تعالی، در احکام جماعت به رساله عملیه مراجعه نمایید و در دعای قنوت به رساله یا کتاب دعا رجوع کنید.

شرایط امام جماعت

[سؤال 3203] 340

3. در صورتی که پیشنماز مسجد دیر بیاید و مردم جهت استفاده از فیض اول وقت نماز از روحانی دیگری که در مسجد است تقاضا کنند امام جماعت شود آیا اشکالی

ص: 308

دارد، آیا حتماً بایستی از پیشنهاد اصلی کسب اجازه شود، نماز مردم چطور است؟

بسمه تعالی، اگر هتک امام راتب است این کار را نکنند.

[سؤال 3204] 1587

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه

1. اگر يك روحانی، شروع مسجدی را عهده دار شود آیا بدون اعراض و رضایت او، روحانی دیگری می تواند بیاید دنباله کار مسجد را عهده دار شود، و جای او را بگیرد، و اقامه جماعت نماید، و مخالفت پیش آمده را تأیید نماید؟ تا زمانی که روحانی دوم، یا هر دواز مسجد اعراض نمایند، اختلاف بین مردم برطرف نشده و وحدت جامعه، در مسائل دینی و سیاسی شکل نمی گیرد. تکلیف این دو روحانی و مردم چیست؟

بسمه تعالی، مزاحمت یکدیگر نباید بکنند، و از هر گونه عملی که موجب اختلاف یا بدبینی مردم باشد، باید اجتناب نمایند.

2. اگر در يك بازی که طرفین بر سر آن شرط بسته اند، شخصی بدون شرط شرکت نماید، جایز است؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

3. اگر کارگران کارخانه ای که نان و شیرینی و خوراک و آشامیدنی تولید می کند، در حال کار از مواد غذایی کارخانه، که صاحب اصلی آن، بیت المال مسلمین است بخورند و با اطلاع مدیر کارخانه باشد، جایز است؟

بسمه تعالی، بستگی به مقررات کارخانه دارد.

[سؤال 3205] 1588

بسمه تعالی 1361 / 4 / 2

1. آیا کسی می تواند بدون اجازه امام راتب مسجدی، در آن مسجد اقامه جماعت نماید؟ و اگر نمی تواند، تکلیف مردم نسبت به اقتدای به این امام چیست؟

بسمه تعالی، اجازه معتبر نیست ولی مزاحمت نکند.

ص: 309

2. شخصی نمازگزار است و ساکن محل؛ آیا می تواند به هنگام اقامه نماز جماعت در گوشه ای نماز خود را منفرداً بخواند و این عمل مکرر و همیشه باشد؟

بسمه تعالی، اگر موجب هتک می شود جایز نیست.

3. در وسط مسجد حوضی است که صف های جماعت طویل می شوند و عده ای در جایی می ایستند که از طرف چپ یا راست متصل هستند ولی پیش روی آن ها حوض آب است؛ این گونه اتصال کافی

است؟

بسمه تعالی، کافی است.

4. آیا استعمال و زینت مرد به طلای سفید - مانند طلای زرد - حرام و نماز با آن باطل است یا این که حکم، مخصوص طلای زرد است؟

بسمه تعالی، طلای سفید اشکال ندارد.

[سؤال 3206] 6538

4. يك شخص در يك نماز می شود هم امام شود و هم مأموم؟

بسمه تعالی، اگر منظور این است که کسی که در ابتدای نماز مأموم بوده و به علتی منفرد شده، در بقیه نماز به او اقتدا شود، مانع ندارد.

شرطیت عدالت در امام جماعت

[سؤال 3207] 2820

6. در کاروان ها یا اجتماعات دیگر که جماعت منعقد می شود با عدم احراز عدالت امام آیا می شود که نماز را به جماعت خواند و سپس فرادا نیز بخواند یا خیر؟ با توجه به این که گاهی شرکت نکردن از نظر اخلاقی مفاسدی ممکن است ایجاد کند؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 3208] 4473

4. شرط امام جماعت بنابر مشهور عادل بودن و مسأله دان بودن و صحت قرائت است. اگر وی به واسطه ضعف و نقاهت یا کبر سن در تظاهرات شرکت ننموده، آیا

سلب عدالت از او می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، تا عملی که موجب سلب عدالت است از او صادر نشده، اقتدای به او در نماز مانع ندارد.

[سؤال 3209] 1589

بسمه تعالی

محضر مبارك و مقدس نایب الامام و رهبر عالی قدر امام خمینی متّع الله المسلمین بطول بقائه

با نهایت ادب و احترام؛ به عرض می رساند: مکرر در رهنمودها و سخنرانی های خود تأکید فرموده اید: «مسجد سنگر است؛ سنگرها را حفظ کنید». مسلم است که بدون اقامه جماعت، اجتماع در مسجد میسر نیست. به طوری که خاطر مبارك مستحضر است، بسیاری از دهات و قصبات فاقد روحانی است. گاهی برای ماه مبارك رمضان، يك نفر روحانی به محل می آید وقتی از او درباره شرایط امام جماعت سؤال شود؛ جواب می دهد: شرط امام جماعت این است که هیچ گونه گناه صغیره و کبیره از او سر نزنده باشد. اگر چنین باشد، چهارده نفر معصوم علیهم السلام بیشتر نیست و در نتیجه: اولاً، اجتماعی در مساجد روستاها منعقد نمی شود. و ثانیاً، مردم روستا از ثواب عظیم جماعت محروم مانده و خواهند ماند، لذا استدعا دارد، نظر مبارك را درباره شرایط امام جماعت و این که آیا هر شخص عادی که بین مردم به تقوا و درستکاری معروف باشد، می تواند امام جماعت باشد یا خیر؟ صریحاً بیان فرمایید که مردم بلا تکلیف نباشند. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی خمینی را نگه دار

بسمه تعالی، امام جماعت باید عادل باشد و کسی که بین مردم معروف به تقوا و درست کاری است محکوم به عدالت است، مگر خلاف آن معلوم باشد و با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکند.

ص: 311

4. اگر کسی مشغول خواندن نماز باشد، افرادی به او اقتدا کنند و آن فرد صلاحیت امامت جماعت را در خود ندید. آیا به صرف این که به مأمومین بگوید من صلاحیت امامت جماعت را ندارم، نمازتان را دوباره بخوانید. در صورتی که بدانند مأمومین با گفتن این جمله نمازشان را دوباره نمی خوانند، آیا تکلیف از وی ساقط می شود؟

بسمه تعالی، احراز عدالت امام جماعت نزد مأمومین کافی است.

[سؤال 3211] 2686

4. طلابی که جهت تبلیغ و ارشاد مردم به جبهه های جنگ و یا به شهرها و روستاها می روند، و با این که خود را عادل نمی دانند، اما در مکان های مذکور به آن ها اصرار می کنند که امامت جماعت را قبول کنند، چون می گویند مورد تقویت اسلام و نیروبخشیدن به رزمندگان و موجب کشاندن مردم به مساجد و بزرگ داشتن شعائر اسلامی می باشد، و اگر قبول نکنند موجب دلسردی و بدبینی آن ها به اسلام و روحانیت می شود، در این مورد آیا اجازه قبول امامت جماعت یا کارهایی که عدالت در آن شرط است را می دهید یا نه؟

بسمه تعالی، اگر در نظر مأمومین امام جماعت عادل است، اقتدا صحیح است و گرنه باطل است.

[سؤال 3212] 206

9. شرط عدالت برای امام جماعت به چه صورت است آیا جنبه نسبی دارد و اگر شخصی به خوبی مشهور باشد و مردم او را درست کار بدانند می تواند امام جماعت شود؟ این موضوع در مورد من صدق می کند و در اداره بهداری گاهی به علت نیامدن امام جماعت مرا امام جماعت قرار می دهند ولی من به علت آن که هنوز ایمان کامل ندارم متأسفانه دچار غرور می شوم از این که مردم مرا شایسته امام جماعت شناخته اند

ص: 312

آیا با این حال من می توانم امام جماعت آن ها باشم؟

بسمه تعالی، میزان در عدالت امام جماعت تشخیص مأمومین است و معنی عدالت در رساله ذکر شده است.

[سؤال 3213] 1590

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مرجع تقلید شیعیان، متّع الله المسلمین بطول بقائه الشریف

احتراماً؛ به استحضار مبارك می رساند: مسأله ای اخیراً مورد سؤال مردم قرار گرفته و حقیقت آن را نمی دانند و لذا از آن حضرت، تقاضای جواب کافی و راهنمایی دارند. مسجدی بعد از کلنگ زدن، به مدت يك سال متروك مانده و مسئولین اقدامی برای عملیات ساختمانی آن نکردند تا این که يك روحانی دعوت شد و نامبرده برای پیشروی کار مسجد اقدام و مردم عموماً دخالت و در پایان از ایشان دعوت به عمل آمد که در محل بماند و مسجد را برای خدا بسازند و صورت جلسه ای را برای این امر مهم، تنظیم و امضا نمودند و کار مسجد رسماً دست روحانی مزبور افتاده و شروع به کار کردند؛ ولی در پی يك خلاف توقع که اقدامی به نفع اهالی شهرک بود، از ایشان رنجیده و از پرداخت وجوه به دست ایشان امتناع و پس از يك سال که ایشان دو نماز عید فطر را در مسجد اقامه نمودند، اقدام به آوردن روحانی دیگری نمودند که همشهری مخالفین روحانی سابق الذکر باشد و بلافاصله روحانی تازه رسیده، در برابر روحانی سابق در ورود شهرک و اقامه جماعت در مسجد، موضع خصمانه گرفته و ادعا نمودند که تولیت مسجد را رسماً بر عهده گرفته اند و امام جماعت رسمی مسجد هستند و آن روحانی که قبلاً بوده، در هیئت فعالیت دارند و مردم گروهی به مسجد می روند و گروهی نمی روند و از فیض اقامه نماز در مسجد محروم هستند و معتقد هستند که روحانی اول، اولی به اقامه نماز جماعت و مسئولیت مسجد هست و ثانیاً

ص: 313

اگر روحانی دوم، دارای ورع و تقوا و عدالت لازم و حائز روحیه انقلابی - که فداکاری است - بودند، به جای موضع گیری اقدام به اصلاح نموده و با خرد کردن حیثیت همکار و هم لباس خود، قدم به مسجد نمی گذاردند و مردم ایشان را عادل نمی دانند و مسجد را حق روحانی اول می دانند؛ لکن این در حد اختلاف باقیمانده و حکم قطعی آن را از آن حضرت تقاضا دارند که تکلیف مسجد رفتن آن ها روشن گردد.

بسمه تعالی، مسجد تولیت بردار نیست و امام جماعت باید در نظر مأمومین عادل باشد و مسلمین باید مصلحت اسلام و انقلاب را مقدم بدارند و از دست زدن به هرگونه کاری که موجب تفرقه و از بین رفتن وحدت می شود حذر کنند.

[سؤال 3214] 6865

4. آیا شرایط امام جماعت با امام جمعه فرق می کند؟ عادل بودن که برای امام جماعت واجب است، تعریفش چیست؟ و آیا اگر امام جمعه یا جماعت به روی گناهان صغیره اصرار داشته باشد از عدالت خارج می شود؟

بسمه تعالی، معنای عدالت و شرایط امام جماعت و جمعه در رساله ذکر شده است و اصرار بر صغیره موجب سلب عدالت می شود.

[سؤال 3215] 1377

6. بعضی از وقت ها (مثلاً در محیط مدرسه) تمام معلمین يك معلمی را قبول دارند که عادل است و او را به عنوان امام جماعت انتخاب می کنند؛ اما خود آن معلم انکار می کند؛ چون خودش، خودش را بهتر می شناسد و لذا می داند که عادل نیست. در این مواقع اگر مسئولیت امام جماعت را با اصرار دیگران و انکار خود قبول کند (با توجه به این که می داند عادل نیست)، اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، میزان، تشخیص مأمومین است؛ اگر چه کسی که خود را عادل نمی داند، احتیاط مستحب آن است که امامت نکند.

ص: 314

3. آیا می شود به امام جماعتی که می گوید: «فلان مبلغ به من بدهید تا این که به این مکان بیایم و نماز جماعت برگزار کنم» اقتدا کرد؟ و اصلاً شرط عادل بودن امام جماعت چیست؟ عادل بودن را شرح دهید.

بسمه تعالی، با مراعات عدالت امام جماعت اقتدا صحیح است. و معنای عدالت در رساله ذکر شده است.

[سؤال 3217] 1591

بسمه تعالی

محضر مقدس رهبر عظیم الشان آیت الله العظمی خمینی، دامت برکاته

يك نفر از روحانیون قریب 2 سال است این جا است و طبق تحقیقات بررسی شده در اراك در مدرسه سپه داری تحصیل می نموده است و از محل درآمد موقوفات آن مدرسه حقوق می گرفته است. اینک در تهران قریب دو سال است که امام جماعت است. چون فتوای آن زعیم عالی قدر باطل بودن نماز پشت سر افراد حقوق بگیر از اوقاف است، شامل این مسأله نیز می شود یا خیر؟ امید است که مسلمین از تحیر و سرگردانی نجات یابند.

بسمه تعالی، در امام جماعت عدالت معتبر است و مجرد استفاده از موقوفات مدرسه اگر بر طبق وقف بوده، موجب فسق نمی شود.

[سؤال 3218] 5006

4. مردمی که اکثراً افراد نابالغند و کسی در میان اولیا، عادل نمی باشد، اگر بخواهند نماز جماعت برقرار کنند تکلیف چیست؟ آیا از مؤمنین که حمد و سوره و باقی نماز را صحیح می خوانند، می تواند به امامت بایستد یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز را دسته جمعی و با هم خواندن مانع ندارد ولی در تحقق جماعت و صحت اقتدا، عدالت امام باید برای مأمومین محرز باشد.

ص: 315

بسمه تعالی 1361 / 7 / 28

رهبر کبیر انقلاب و امید مستضعفان جهان و نور چشم ملت شهید پرور ایران، سلام علیکم ورحمة الله

و اما بعد؛ موضوع سؤال این است که آیا فردی که صورت خود را با تیغ یا ماشین ریش تراشی طوری می تراشد که معلوم است صورت خود را کاملاً از ته تراشیده است، می تواند امام جماعت بشود و دیگران به او اقتدا کنند - با توجه به حکمی که شما در مورد تراشیدن ریش داده اید - یا نه؟ والسلام علی عباد الله الصالحین

بسمه تعالی، ریش تراش نمی تواند امام جماعت شود.

[سؤال 3220] 1593

بسمه تعالی 1361 / 5 / 1

حضور محترم پدر بزرگوار، امام خمینی

پس از سلام و آرزوی سلامتی و طول عمر برای آن رهبر گرامی، قبل از هر چیز باید بگویم که من به عنوان یکی از ده ها هزار سربازی که توفیق خدمت به اسلام و جمهوری اسلامی را پیدا کرده ام، این نامه را برای شما می نویسم. پدر بزرگوار چون سؤالاتی برایم پیش آمده بود، مزاحم اوقات شریف شما می شوم.

1. از لحاظ نمازهای جماعت که شرط عادل بودن امام، یکی از شروط اساسی می باشد؛ آیا در مورد برگزاری نمازهای جماعت درون جبهه به امامت یکی از برادران، تکلیف چه می باشد؟ آیا نماز درست است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر کسانی که اقتدا می کنند، امام جماعت را عادل می دانند اقتدا صحیح است.

2. در مورد روزه چون ما نتوانستیم فریضه روزه را به جای آوریم، لذا قرض های آن را باید به میزان يك ماه روزه بگیریم یا این که باید كفارة آن را بپردازیم؟

بسمه تعالی، اگر روزه به جهت سفر یا عذر دیگری فوت شده قضا دارد.

2. اگر کسی به امام جماعت مسجد شك داشته باشد، تا وقتی شكش به یقین نرسیده، می تواند به او اقتدا کند و نمازش صحیح است؟

بسمه تعالی، باید عدالت امام جماعت احراز شود.

[سؤال 3222] 244

10. اقتدا به ائمه جماعتی که انسان آن ها را نمی شناسد و به همین دلیل، خلاف عدالت آن ها محرز و مشخص نیست، صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، صحت اقتدا و جماعت، منوط به احراز عدالت امام جماعت است.

[سؤال 3223] 1594

بسمه تعالی

1. شخصی که رفتار عمومی اش مناسب است، لکن بین زنانش حق مقرر شرعی را اساساً رعایت نمی کند و بین فرزندانش نیز آشکارا تبعیض قائل است، اکنون کسی که به وضعیت او آگاه است آیا باید از او تلقی غیرعادل کند و یا به اعتبار حسن رفتار عمومی، شهادت و امامت جماعت او را صحیح بداند؟

2. آیا کسی که نسبت به پرداخت دقیق حق ارثی سایر ورثه (خواهران) ابا دارد، از این جهت عدالت او منتفی می شود؟

بسمه تعالی، حکم این دو سؤال واضح است و عدالت و احکام آن در رساله عملیه ذکر شده است.

3. پدری که روی بهانه گیری های غیرقبول شارع مقدس، تقریباً همه عمر، نمازش و احیاناً قضای روزه های سفری اش فوت شده است، آیا تکلیف فرزند بزرگ تر همان است که هست؟

بسمه تعالی، چنانچه فوت نماز از روی طغیان نباشد بر پسر بزرگ تر واجب است.

4. شخصی وصیت کرده و برای دفن و کفن قیودی ذکر کرده که اجرای آن ها موجب اذیت و فشار برای

مردم و یا مجریان است، آیا وصیت را به هر حال باید اجرا کرد؟

بسمه تعالی، موارد مختلف است و در مورد عدم تمکن یا مشقت و حرج واجب نیست.

[سؤال 3224] 1595

بسمه تعالی 12 / 6 / 1358

خدمت برادران عزیز، سلام علیکم؛ امیدوارم که خداوند همه ما را مؤید و منصور فرماید تا در راه اجرای اسلام عزیز هرچه بیشتر موفق باشیم.

من یکی از برادران شما در کشور آلمان هستم. می خواستم در زمینه ای مرا راهنمایی کنید. ما در جلساتمان به علت تقویت هرچه بیشتر صفوف اسلام نماز جماعت برپا می داریم. و از آن جایی که همه مسلمان هستیم. در مورد انتخاب امام جماعت شخص به خصوصی را در نظر نمی گیریم و هر بار یکی از ما پیشنهاد می شود می خواستم در این مورد ما را راهنمایی فرمایید. و آیا اصولاً اشکالی در این مورد هست یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر کسی را که برای امامت انتخاب می کنید عادل باشد مانع ندارد.

[سؤال 3225] 333

7. وقتی با برادران دور هم جمع می شویم، نماز را به جماعت می خوانیم؛ چون در این صورت پیشنهاد هم يك دانشجو است و زیاد از احکام اطلاع ندارد، بنابراین آیا این نماز صحیح است؟

بسمه تعالی، امام جماعت باید عادل باشد.

[سؤال 3226] 1972

5. آیا شخصی که عدالت ظاهری دارد، ولی بنا به گفته خود او، بعضی مواقع گناه کبیره از وی سر می زند ولی قرائت حمد و سوره نماز وی از دیگران صحیح تر است، برای برقراری جماعت می تواند امام جماعت شود؟

ص: 318

بسمه تعالی، کسی که گناه کبیره انجام می دهد عادل نیست و نمی توانند به او اقتدا نمایند.

[سؤال 3227] 3011

6. اگر کسی شخصی را عادل نمی داند و برای حفظ وحدت و تعظیم شعائر الهی پشت سر او نماز می خواند، باید بعد، نمازش را اعاده کند یا خیر؟

بسمه تعالی، باید اعاده کند.

[سؤال 3228] 1932

4. اگر انسان پشت سر امام جماعت غیبت کند و برای مثال ادای او را در آورد، اقتدا کردن به او اشکال دارد؟
بسمه تعالی، غیبت و هتک مؤمن جایز نیست و در صورتی که امام جماعت عادل باشد، اقتدای به او صحیح است.

[سؤال 3229] 32

4. اگر فردی را بشناسیم که قبلاً گناه کبیره ای مرتکب شده و اکنون واقعاً نادم و متدین و به مسائل شرعی پایبند است، و گناه کبیره و... انجام نمی دهد، آیا به چنین شخصی می توان برای نماز اقتدا نمود؟
بسمه تعالی، اگر احراز کنید که عادل شده است، اشکال ندارد.

[سؤال 3230] 1958

4. آیا کسی که گناهان کبیره ای انجام داده و بعد توبه کرده، می تواند امام جماعت بشود؟
بسمه تعالی، امام جماعت باید عادل باشد.

[سؤال 3231] 5598

2. آیا استمرار در دروغ گویی باعث سلب عدالت می شود یا خیر؟ و چنان که به

ص: 319

غلط نزد عوام مشهور است دروغ گفتن مرد به همسرش جایز است و آیا در این جا هم استمرار باعث سلب عدالت می شود یا خیر؟
بسمه تعالی، دروغ از گناهان کبیره است.

[سؤال 3232] 1291

3. اکنون در مدرسه، نماز جماعت برپا می داریم و امام جماعت از خود بچه ها است و ما شناختی روی بعضی از آن ها نداریم. در این مورد، امر بفرمایید.

بسمه تعالی، امام جماعت باید بالغ و عادل باشد و اگر مأموم، بالغ نباشد، امامت غیر بالغ مانع ندارد.

[سؤال 3233] 2267

6. اقتدا کردن زن به شوهر عادل در صورتی که بخواهند دو نفری نماز جماعت بخوانند، اشکالی دارد یا خیر؟ و اصولاً خواندن نماز جماعت حداقل با چند نفر جایز است؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 3234] 7415

2. از آن جا که در جلسات مذهبی این جا نماز جماعت برقرار است و از طبقه محترم روحانیت کسی در این جا نیست که عهده دار امامت این نمازها باشد، خواهشمندم مرقوم فرمایید که شرایط امام جماعت برای ما چیست؟

لازم به تذکر است که شرایط مرقومه در رساله شریفه احکام کاملاً مشخص نیست. محترماً مرقوم فرمایید که عدالت مشروطه، چه معنایی دارد؟

در ضمن آیا اگر کسی حتی یکی دو حرف از حروف قرائت نماز را هم دقیقاً تلفظ نمی کند، صلاحیت امامت نماز جماعت را ندارد؟

همچنین اگر کسی کاملاً واجد شرایط فوق نبود، آیا صلاح است به جای نماز

ص: 320

جماعت که بسیار تأکید شده و از نظر وحدت، مورد اهمیت خاصی است، نماز فرادا به جا آوریم؟

بسمه تعالی، امام جماعت باید عادل باشد، یعنی گناه کبیره انجام ندهد و بر معاصی دیگر اصرار نکند و قرائت او هم باید درست باشد و در اسلام، نماز جماعت بسیار ارزشمند و مورد سفارش است.

[سؤال 3235] 1846

4. اگر عادل از عادل دیگری غیبت کند، آیا غیبت کننده از عدالت ساقط می شود؟ غیبت شده چگونه چطور؟ وظیفه ما چیست؟

بسمه تعالی، اگر عدالت هر دو محرز بوده، تا یقین به فسق یکی پیدا نشده، هر دو محکوم به عدالت هستند و کار هر کدام محکوم به صحت است؛ ولی اگر معلوم است که غیبت کننده بدون مجوز غیبت می کند، از عدالت ساقط می شود.

[سؤال 3236] 4473

5. هرگاه کسی امام جماعتی را به واسطه عدم عدالت یا عدم صحت قرائت موظف نباشد به او اقتدا کند، آیا حق دارد و می تواند به دیگری هم اطلاع دهد یا خیر؟

بسمه تعالی، غیبت مؤمن و تهمت زدن جایز نیست.

[سؤال 3237] 1685

4. در بین برادران سنّی چنین معمول است که هر کس برای نماز جماعت، می تواند امام شود؛ مخصوصاً در دانشگاه هرکه در جلو ایستاده بقیه به او اقتدا می کنند؛ آیا بدون این که از این شخص، شناختی داشته باشیم می توانیم در نماز به او اقتدا کنیم؟ در حال حاضر با آن ها نماز قضا را نیت کرده، بعداً خودم نماز واجب را فرادا می خوانم.

بسمه تعالی، در اقتدا، احراز عدالت امام شرط است.

ص: 321

5. چند نفر که هیچ کدام واجد تمامی شرایط امامت نیستند، می خواهند نماز بخوانند. آیا جایز است که شایسته ترین آن ها، امامت کند یا این که واجب است نماز را فرادا بخوانند؟

بسمه تعالی، امام جماعت باید عادل باشد.

[سؤال 3239] 1596

بسمه تعالی

در بیشتر مدارس راهنمایی نماز جماعت برقرار می شود. با توجه به این که اکثر دانش آموزان در سنین 11 تا 14 سال هستند، آیا نماز خواندن همراه آن ها صحیح است؟ شرایط آن چیست؟

بسمه تعالی، اگر امام جماعت بالغ و عادل باشد با مراعات اتصالات صفوف می توانید جماعت بخوانید.

[سؤال 3240] 6529

2. ملائک در صغیره بودن و کبیره بودن گناه چیست؟ و آیا تخلف از مقرراتی همانند مقررات راهنمایی و رانندگی که دولت برای حفظ سلامت نظام قرار داده گناه کبیره است یا صغیره؟

بسمه تعالی، تخلفات ذکر شده کبیره نیستند و در رسائل عملیه اشاره به گناهان کبیره شده است.

[سؤال 3241] 1597

بسمه تعالی

آیا خواندن نماز در پشت سر امام جماعتی که مقلد کس دیگر باشد اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اگر عادل است و مطابق نظر مجتهد مأموم نمازش صحیح است اقتدا مانع ندارد.

ص: 322

3. اصرار کننده بر گناه صغیره در تمام احکام مثل گناه کبیره است، مثلاً حاکم می تواند او را تعزیر کند یا خیر؟

بسمه تعالی، حکم کبیره را دارد.

[سؤال 3243] 1598

بسمه تعالی 17 / 2 / 1361

محضر مبارك حضرت امام خمینی دامت برکاته

چندین سؤال مطرح نموده بودم که متأسفانه مدتی است که از ارسال آن می گذرد و هنوز جوابی دریافت ننموده ام. امیدوارم جواب این سؤالات را هرچه زودتر مرحمت نمایید.

1. با این که حضرت امام فرموده اند در نمازهای جماعت اهل تسنن شرکت کنید و نمازتان هم صحیح و احتیاج به اعاده ندارد، با این حال آیا در مساجد به صرف این که تعدادی به امام جماعتی اقتدا می کنند می توان اکتفا نموده و من هم اقتدا کنم، با این که نمی دانم عادل است و یا حداقل قرائت نمازش را صحیح می خواند یا نه؟

بسمه تعالی، در غیر موارد تقیه احراز عدالت امام جماعت لازم است.

2. با این که لازمه صحت نماز جمعه سکوت مأمومین می باشد، دیده می شود در اکثر نمازهای جمعه در مواقع تأیید سخنان امام جمعه شعار می دهند و یا موقع بردن نام امام زمان از جا بلند می شوند. در این صورت چنین نماز جمعه هایی چه حکمی پیدا می کند؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال نماز جمعه صحیح و مجزی از ظهر است.

3. حضرت امام اجازه می فرمایند از سهم امام صرف جبهه یا مسجد محل یا کمک به ایتم نماییم؟

بسمه تعالی، عجالاً اجازه نمی دهم.

4. همان طور که اطلاع دارید مرحوم شهید رجایی اعلام نمودند که در ادارات دولتی از اول اذان ظهر به مدت نیم ساعت کارکنان ادارات نماز به پا دارند. با این حال آیا رؤسای ادارات چنین حقی دارند که این ساعت را تغییر بدهند و مثلاً یکی دو ساعت عقب بیندازند؟

بسمه تعالی، رعایت مقررات دولت اسلامی لازم است.

3. کسی که گناه کبیره ای انجام داده ولی توبه کرده باشد، آیا می تواند به عنوان پیشنماز، نماز جماعت بخواند؟

بسمه تعالی، شرایط امامت جماعت در رساله مذکور است.

[سؤال 3245] 1599

بسمه تعالی 1361 / 2 / 8

محضر مبارك قائد عظيم الشأن حضرت آيت الله العظمى امام خمينى مدّ ظله

پس از عرض سلام امام جماعت محلی که دارای دفتر ازدواج و طلاق می باشد و طبق دستور اسلام صیغه عقد را می خواند و یا طلاق می

دهد با رعایت همه قوانین شرعی و در دفتر ثبت می کند، آیا می شود به ایشان در نمازها اقتدا کرد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر عدالت او محرز است می تواند به او اقتدا کنند.

[سؤال 3246] 97

5. در تحریر الوسيله، در قسمت شرایط امام جماعت نوشته شده که علی الاقوی صفت عدالت با ارتکاب گناه صغیره زایل می شود؛ در

حالی که در قسمت شرایط مفتی و قاضی احتیاط واجب شده است. کدام يك صحيح است؟

بسمه تعالی، احتیاط است.

[سؤال 3247] 6601

3. ضابطه کبیره و صغیره بودن گناه چیست؟ و از چه طریقی می توان فهمید گناهی کبیره است، یا صغیره؟

بسمه تعالی، تعدادی از گناهان کبیره و ضابطه آن در کتاب تحریر الوسيله مسطور است.

ص: 324

[سؤال 3248] 1600

بسمه تعالی 1361 / 7 / 1

حضور مبارك امام امت سلام

پس از عرض سلام، از حضور جناب عالی سؤال می شود که ما در جبهه هستیم و نمازها را اغلب به جماعت می خوانیم و پیشنهاد ما فرد خاصی نیست و موقع خواندن نماز، بچه ها به همدیگر برای پیشنهاد شدن تعارف می کنند و سرانجام يك نفر جلو می ایستد و در عادل بودن و قرائت صحیح خواندن نمازشان هم شك است؛ اما مسئولین دایرة سیاسی ایدئولوژیک می گویند: چون در جبهه هستیم و نماز جماعت سود زیادی دارد، می شود کسی که قرائتش درست باشد امام جماعت بشود و عادل بودنش چندان مهم نیست. آیا چنین استدلالی صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، بدون احراز عدالت، جماعت صحیح نیست و در احراز عدالت، حسن ظاهر کفایت می کند.

[سؤال 3249] 24

2. اگر امام جماعتی بگوید من عادلَم و انسان ندانم که عادل است یا خیر و بعضی از مردم او را عادل و بعضی دیگر عادل ندانند، می شود در نماز به او اقتدا کرد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر موجب اطمینان نشود و دو شاهد عادل عدالت او را گواهی نکنند اعتبار ندارد.

[سؤال 3250] 24

3. عادل بودن امام جماعت را چگونه می توان شناخت؟

بسمه تعالی، راه احراز عدالت امام جماعت در رساله مذکور است.

ص: 325

بسمه تعالی 1361 / 4 / 17

دفتر حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی

طبق گفته های امام جماعت شهرستان، استنباط ما این بود که اگر امام جماعتی را نمی شناسی، به او نباید اقتدا کنی و باید به کسی اقتدا کنی که به او اعتماد کامل داشته باشی. دیروز چهارشنبه آقای قرائتی در تلویزیون گفتند: اگر وارد مسجدی شدی و دیدی مردم به امام جماعت اقتدا کرده اند و در حال نماز هستند، اگر شما به صورت انفرادی نماز بخوانی نماز شما باطل خواهد بود. لطفاً در این مورد مرا راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، اگر با اقتدای عده ای به امام جماعت، اطمینان به عدالت امام جماعت حاصل شود کفایت می کند؛ و در هر صورت نماز فرادا خواندن در کنار نماز جماعت، اگر موجب هتک جماعت یا امام باشد جایز نیست، هر چند نماز صحیح است.

[سؤال 3252] 647

4. آیا می شود بر حسب این که مردم به شخصی اقتدا می کنند، ما نیز اقتدا کنیم؟

بسمه تعالی، اگر موجب اطمینان به عدالت امام شود مانع ندارد.

[سؤال 3253] 393

2. در مکانی وارد شدیم که اشخاصی مشغول نماز جماعت می باشند؛ تشخیص عدالت امام جماعت چگونه است تا در آن مکان اقتدا کنیم؟

بسمه تعالی، اگر از ناحیه اقتدای نمازگزاران اطمینان به عدالت پیدا شود، اقتدا مانع ندارد.

[سؤال 3254] 1059

7. طلابی که به اردوگاه سپاه و ارتش و یا جای ناشناس می روند و آن ها اصرار می کنند که نماز جماعت بخوان، بر چه اساسی آن ها اقتدا بکنند - در صورتی که

ص: 326

شناسایی ندارند و نماز می خوانند - نمازشان صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، تحقیق کنند تا عدالت امام جماعت را احراز کنند.

[سؤال 3255] 1602

بسمه تعالی

آیا در مواردی که انسان امام جماعت را نمی شناسد و از عدالت یا فسق او اطلاعی ندارد، اقتدا صحیح است؟ و آنچه برای اثبات عدالت کفایت می کند چیست؟

بسمه تعالی، بدون احراز عدالت، جماعت صحیح نیست و در احراز عدالت، حسن ظاهر کفایت می کند.

[سؤال 3256] 1684

3. سؤال در مورد امام جماعت است: شما در رساله، امام جماعت را با شرایطی از قبیل عدالت و... معرفی کرده اید؛ پس یعنی ما اگر می خواهیم پشت سر امامی نماز بگذاریم باید قبلاً در مورد او تحقیق کنیم؟ اگر شخصی نمی تواند برود و در مورد امام تحقیق کند وظیفه اش چیست؟

در ضمن، مثلاً اگر موقع اذان نزدیک مسجدی بودیم که امام آن را هم نمی شناختیم، به این دلیل که او را نمی شناسیم نباید به او اقتدا کنیم و اگر پشت سر او نماز خواندیم، آیا نمازمان درست نیست و باید قضا کنیم؟

بسمه تعالی، در صحت اقتدا، احراز عدالت امام جماعت به طریقی که در رساله مذکور است شرط است.

[سؤال 3257] 20

2. در مورد عادل بودن امام جماعت که گفته می شود حضرت عالی در فتوای جدیدی صادر فرموده اید و تأکید فراوانی روی این موضوع کرده اید، حال اگر انسان امام جماعت مسجد محلش را نشناسد و فقط به صرف این که عده ای از افراد مسلمان محل، پشت سر وی نماز می خوانند، در نمازها به او اقتدا کند؛ آیا نمازش صحیح است

ص: 327

یا خیر؟ (با توجه به این که شما فرموده اید مسجد سنگر است، سنگرها را حفظ کنید)

و در صورتی که جواب شما منفی است، آیا درجایی که نماز جماعت برپا می شود می توان به صورت فرادا و لیکن هماهنگ با صف جماعت نماز گزارد؟

و اگر کسی تا به حال به عادل بودن امام جماعت یقین نداشته و نمازهایی را با وی خوانده، آیا آن نمازها صحیح است یا این که باید قضای آن ها را به جا آورد؟

بسمه تعالی، از هر طریق اطمینان به عدالت پیدا شود، اقتدا مانع ندارد و بدون احراز عدالت اگر بی توجه اقتدا کرده و رکن نماز، کم یا زیاد نشده قضا لازم نیست.

[سؤال 3258] 3092

2. عدالت امام جماعت به چه طریقی حاصل می شود؟ آیا به وسیله معرفی یکی از روحانیون سرشناس شهر یا معرفی از يك مقام رسمی - مثل سیاسی ایدئولوژی در ارتش - عدالت محرز می شود یا نه؟

بسمه تعالی، اگر موجب اطمینان شود، کفایت می کند.

[سؤال 3259] 1603

بسمه تعالی

سلام علیکم، بعد از حمد خداوند متعال، از محضر مبارک مرجع عزیز تقاضا مندم که در مورد چند پرسشی که در مسأله نماز جماعت دارم مرا راهنمایی بفرمایند.

اول این که در شرایط امام جماعت، در مسأله عدالت امام، آیا تنها با تکیه بر این که معتمدین محل ایشان را عادل شناخته و به ایشان اقتدا می کنند، می توان او را امام جماعت خویش قرار داد و اگر نه، چگونه می توانیم به عدالت امام یقین حاصل کنیم؟

و مورد بعد این که آیا می توان در صفوف جماعت مسلمین، نماز را به طور انفرادی خواند، لکن اعمال را هماهنگ با امام انجام داد و حتی اگر عملی را جلوتر از امام انجام داده، آن قدر صبر کند که امام به او برسد که اعمالش هم پای امام پیش رود؟ و این

ص: 328

سؤال به این علت است که اخیراً شنیده شد که این امر، بدعت است و نباید انجام داد. خواهشمندم پاسخ را مبذول دارید.

بسمه تعالی، در صحت جماعت، احراز عدالت امام جماعت شرط است و اقتدای دیگران اگر موجب اطمینان شود کفایت می کند و اگر امام جماعت را عادل نمی داند، گرچه همراه با جماعت نماز خودش بخواند مانع ندارد؛ ولی بهتر است جدا، در جای دیگر نماز بخواند.

[سؤال 3260] 1604

بسمه تعالی

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

دفتر حضرت امام خمینی؛ بنده جواب چند مسأله را لازم دارم.

1. يك نفر این را می داند که عدالت، در پیشنهاد نماز شرط است و لیکن این را نمی داند که فلان فعل ساقط کننده عدالت هست یا نه؛ چند مدت بعد، معلوم شد که آن فعل، ساقط کننده عدالت بود؛ الآن که نمازهایی پشت سر آن پیشنهاد خوانده، صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر احراز عدالت امام با یقین به صدور عمل مذکور از او، از این جهت باشد که جاهل به معنای عدالت است، جماعت او صحیح نیست و چنانچه جاهل مقصر باشد، باید احتیاطاً نماز را اعاده کند.

2. يك نفر در ماه رمضان، به سبب فعل حرام، روزه را باطل کرده و نمی دانسته که به سبب این فعل حرام، روزه باطل می شود یا نه؛ الآن وظیفه چیست؟

بسمه تعالی، اگر جاهل مقصر است، بنا بر احتیاط باید علاوه بر این که روزه را قضا نماید، کفاره جمع بدهد.

3. يك نفر روزه را افطار کرده و لیکن وقت افطار دقیقاً معلوم نبوده؛ آفتاب یقیناً غروب شده بود. آن، وقت افطار سنی ها بود؛ چرا که این ها از وقت شیعه زودتر افطار می کنند. این روزه، صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر قبل از مغرب شرعی افطار کرده، روزه صحیح نیست.

ص: 329

5. امام جماعت و قاضی هر دو باید عادل باشند. میزان این عدالت برای هر دو یکی است؟ و این که می گویند کسی که گناه کبیره نکرده و در گناهان صغیره هم اصرار نرزد عادل است، درست می باشد یا خیر؟
بسمه تعالی، طرق تشخیص عدالت، در رساله مذکور است.

شرط صحیح بودن قرائت در امام جماعت

[سؤال 3262] 2852

4. آیا می شود پشت سر کسی که لکنت زبان دارد و نمی تواند درست کلمات را ادا کند نماز اقتدا کرد؟
بسمه تعالی، اگر صحیح نمی گوید، اقتدا صحیح نیست.

[سؤال 3263] 1605

بسمه تعالی

با تحیات وافره و سلام های آتشین از عشق به خداوند متعال، امیدوارم که اسلام در تمام ممالک ترویج شود و از طریق فهماندن احکام مقدسه اسلام به ملل جهان اسباب صدور انقلابمان را فراهم کنیم، در زیر سؤالاتی مشاهده می شود از این بنده حقیر که امیدوارم جواب این سؤالات را مرقوم فرمایید:

1- در صورتی که امام جماعت همه شرایط امامت جماعت را دارا باشد الا قرائت صحیح (قرائتش صحیح نباشد) آیا می شود به او اقتدا نمود یا خیر؟

بسمه تعالی، کسانی که قرائشان صحیح است نمی توانند به او اقتدا کنند.

[سؤال 3264]

2. يك جمع مسلمان كه می خواهند نماز را به صورت جماعت به جا آورند در صورتی كه از آن ها هیچ کدام دارای قرائت صحیح نباشد آیا می شود از میان آن ها يك

ص: 330

نفر امام شود و بقیه مأموم یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر همه در عدم تمکن از قرائت صحیح مثل هم باشند مانع ندارد.

3. مارش های نظامی که جنبه حماسی دارد و سمفونی بتهون، از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

4. لطفاً مشخص بفرمایید از آهنگ هایی که از رادیو و تلویزیون ایران پخش می شود کدام آهنگ ها از نظر شرعی بلاشکال است با ذکر اسم؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

5. البسه و کفش هایی که ارتش جمهوری اسلامی ایران به سربازان می دهد اگر سربازی در اثر صرفه جویی در آخر خدمت دارای چند دست لباس نو یا کهنه سربازی و چند جفت کفش سربازی باشد از نظر شرعی آیا مجاز به خارج کردن و استفاده خصوصی و شخصی می باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، تابع مقررات ارتش است.

6. گوسفندها و مرغ های یخ زده ای که از بلاد کفر می آورند و در سوق مسلمین و مخصوصاً در سوق مسلمین ایران از ید مسلم خریداری می شود در صورتی که انسان نداند که مسلمانی که این ها را وارد کرده است رعایت ذبح شرعی را می نماید یا نه جایز است مصرف آن ها یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر احتمال بدهد که مسلمان وارد کننده احراز تذکيه حيوان را نموده و آن را در دسترس مسلمین قرار داده محکوم به حلیت است.

7. ماهی هایی که طبخ شده اند و بسته بندی شده اند و از بلاد کفر می آورند اگر زنده از آب گرفتن و در بیرون از آب مردن ماهی ها (ولو به دست غیر مسلمانان) مشخص نباشد محکوم به حلیت است یا

خیر؟

بسمه تعالی، محکوم به حرمت است مگر آن که احتمال دهد که وارد کننده مسلمان احراز تذکيه حيوان را نموده است.

[سؤال 3265] 1355

2. آیا مأمومی که قرائت او فصیح تر از امام جماعت باشد، می تواند برای نماز جماعت به این امام اقتدا کند؟

بسمه تعالی، اقتدا صحیح است.

بسمه تعالی

1. شخصی سعی خود را برای قرائت صحیح به کار برده ولی موفق نشده آیا می تواند اقامه جماعت کنند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی هست و یا قرائت او صحیح نیست امامت نکند.

2. اهل کتاب نجس هستند یا خیر؟

بسمه تعالی، نجسند.

3. علامت جمهوری اسلامی آیا حکم کلمه «الله» را دارد و برای مس آن وضو لازم است؟

بسمه تعالی، بنا بر احتیاط، حکم آن را دارد.

4. بهره سپرده ثابت بانک ها در وضع فعلی چطور است؟ و آیا می شود آن را به حساب بهره ای و کارمزدی که بانک های دیگر از او طلب می کنند گذاشت و مازادش را به بیت المال ریخت؟

بسمه تعالی، بهره را نباید بگیرند.

5. شخصی که فاصله منزل او با محل کار و یا تحصیلش بیش از چهار فرسخ است، تکلیف نماز و روزه او در محل کار و یا تحصیل چیست و آیا در این مسأله بلاد کبیره و صغیره تفاوت دارد یا نه؟ و همچنین اگر تمام سال وضعیتش به این کیفیت باشد تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد.

حکم اقتدا به صاحبان عذر و نقص عضو

بسمه تعالی 15 / 4 / 1361

حضرت مستطاب جناب آیت الله العظمی امام خمینی، پس از ابلاغ سلام و دعا، لطفاً به دو سؤال زیر جواب مرقوم فرماید:

1. اقتدا به امامی که حال قیام و رکوع او یکسان باشد به جهت خمیدگی قامتش، چه صورت دارد؟ و اگر در قیام گاهی از حالت خمیدگی برخیزد و دوباره به حالت

رکوع رود به جهت همان عذر، چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، کسانی که وظیفه شان راست ایستادن در نماز است، نمی توانند اقتدا کنند.

2. بانک های قرض الحسنه برای وام دادن، به هر مقدار پولی که می دهند، دودرصد پول به عنوان کارمزد - نه سود - اخذ می کنند و اگر قرار باشد این کارمزد را نگیرند، هزینه مخرج صندوق از قبیل مزد کارمندان و هزینه خرید دفاتر و اوراق و غیره تهیه نمی گردد. وام گرفتن از این بانک ها و باز کردن حساب در آن ها چه صورت دارد؟ والسلام علينا وعلى عباد الله الصالحين

بسمه تعالی، وام گرفتن اشکال ندارد و کارمزد اگر اسماً کارمزد باشد و در حقیقت برگردد به همان بهره وام، حرام است؛ وگرنه اشکال ندارد.

[سؤال 3268] 1608

بسمه تعالی 17 / 8 / 1362

محضر مقدس امام امت، حضرت آیت الله العظمی روح الله الموسوی، دام ظلّه

با توجه به این که این جانب یکی از طلاب حوزه علمیه خراسان می باشم و در حدود 11 سال مسئولیت امام جماعت را در ادارات و مساجد و غیره قبول می نمودم ولی دست راست این جانب در طفولیت به خاطر افتادن در تنور آتش از ناحیه پنجه دست راست دچار سوختگی و نهایتاً جمع و سرانگشت ها افتاده و فقط بند آخر انگشت ها باقیمانده و سربند آخر انگشت ها روی زمین قرار می گیرد، تکلیف این جانب در خصوص گذشته و آینده که امام جماعت بشوم چیست؟

بسمه تعالی، چنانچه کف دست سالم است و روی زمین می رسد کافی است.

[سؤال 3269] 1609

بسمه تعالی

محضر مبارک بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ص: 333

به خدمتتان معروض می دارم، انگشت بزرگ دست راست این جانب به وسیله جراح بریده شده و چهار انگشت باقیمانده بنابراین تا حدودی جمع شده اند و کاملاً کف انگشتان در سجده به زمین نمی آید؛ با توجه به این که یکی از طلبه های حوزه می باشم آیا می توانم امامت نماز را انجام دهم یا نه؟ به طور روشن حکمش را بیان فرموده و با مهتران مزین فرمایید.

بسمه تعالی، اگر به طور متعارف کف دست بر زمین قرار نمی گیرد، احوط آن است که امامت برای افراد سالم ننماید.

[سؤال 3270] 1610

بسمه تعالی 16 / 8 / 1361

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه الوارف

لطفاً نظر مبارک را در سه مسأله ذیل بیان فرمایید.

اول: این جانب يك روحانی هستم؛ در پی شرکت در جبهه حق علیه باطل، يك پای خودم را از زانو از دست دادم. حال با توجه به این وضع، آیا می توانم امام جماعت بشوم یا نه؟

دوم: در صورت بودن پای مصنوعی، آیا می توانم امام جماعت بشوم یا نه؟

سوم: با این وضع، در حوزه مشغول درس بشوم یا این که در جبهه، مشغول تبلیغ بشوم؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، نمی توانید برای دیگران امامت نمایید؛ و در انتخاب اشتغال به تبلیغ یا ادامه تحصیل، اختیار با خود شما است. ان شاء الله موفق و مأجور باشید.

[سؤال 3271] 144

3. برادری که دارای يك یا دو عضو قطع است، آیا می تواند امام جماعت برادران دیگر شود؟ اگر نمی شود آیا می تواند برای برادرانی که مثل خود هستند به عنوان

ص: 334

جماعت بایستد؟

بسمه تعالی، اگر قطع عضو موجب شده که نماز اختیاری نمی تواند بخواند مثلاً در سجده هفت موضع روی زمین قرار نمی گیرد نمی تواند امام جماعت شود مگر برای مثل خودش.

[سؤال 3272] 1611

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر انقلاب اسلامی، آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

چه می فرمایید در این مسأله شرعی که يك نفر عالم دست راستش را از مرفق ندارد و در موقع سجده بازویش به زمین می رسد؛ آیا در ایام تبلیغات که دهات می رود جایز است که امام جماعت بشود و یا این که جایز نیست. جواب مسأله را مرقوم فرمایید که مورد لزوم است.

بسمه تعالی، نمی تواند امامت کند.

[سؤال 3273] 1612

بسمه تعالی 16 / 3 / 1361

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دامت برکاته

بعد از سلام آیا شخص ناقص می تواند امام کامل شود؛ مثلاً کسی واحده الید یا واحده الرجل است می تواند امام جماعت شود یا نه؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

[سؤال 3274] 168

2. آیا [من که کنترل ادرارم را ندارم] می توانم به عنوان امام جماعت مسجد باشم؟ چون من قبل از اعزامم، امام جماعت روستایمان بودم.

بسمه تعالی، شخص مسلوس نمی تواند برای دیگران امام جماعت شود.

ص: 335

[سؤال 3275] 1613

بسمه تعالی 1358 / 10 / 9

محضر مقدس آیت الله العظمی آقای خمینی، مدّ ظلّه العالی، از حضرت عالی تقاضا دارم به سؤالات ذیل پاسخ فرمایید:

1. کسانی مقلد مجتهدی هستند که آن مجتهد نماز جمعه را جای نماز ظهر کافی نمی داند. این مقلد بعد از خواندن نماز جمعه با امام جماعتی که مقلد حضرت عالی است - یعنی نماز جمعه را کافی و مجزی می دانید - می تواند نماز ظهر خود را به نماز عصر چنین امام جماعتی اقتدا کند یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. زن سیده ای شوهرش فقیر است و نمی تواند تمام مخارج زن سیده خود را برساند؛ آیا مردم می توانند از سهم سادات به آن زن سیده بدهند یا نه؟

بسمه تعالی، باید از حاکم شرع اجازه بگیرند.

3. آیا کسی می تواند زن سیده خود را از سهم سادات مال خود مستطیع کند یا بر فرض از طرف مجتهدی اجازه و وکالت داشته باشد از مال دیگری سهم سادات را به زنش بدهد و او را بفرستد مکه یا خیر؟

بسمه تعالی، با سهم سادات مستطیع نمی شود و جایز نیست سهم سادات را در این راه صرف کند.

[سؤال 3276] 6471

2. کسی که مقلد مجتهدی است که می تواند امام نماز جماعت شود ولیکن اکثر مأمومین مقلد کسی هستند که جایز نمی دانند چنین شخصی امام جماعت شود، آیا می تواند پیشنهاد شود؟

بسمه تعالی، کسی می تواند اقتدا کند که او را عادل بدانند.

ص: 336

بسمه تعالی دوم شعبان 1402 ق

محضر مبارك آيت الله العظمى، مرجع عالی قدر، حضرت امام خمینی، دام عزه

پس از تقدیم عالی ترین تحیات؛ امیدوارم همیشه در ظلّ عنایات ولی عصر (عج) مصون و محفوظ باشید. لطفاً جواب مسائل ذیل را مرقوم فرمایید:

1. امام جماعتی مقلد مرجعی است که فرقی بین «مَنْ كان شغله السفر وشغله في السفر» نمی گذارد و حکم هر دو را یکی می داند و به عنوان دائم السفر، نمازهای خود را تمام می خواند و حال آن که مأموم، مقلد حضرت عالی است که شغلش در سفر است و نمازهای خود را شکسته می خواند؛ آیا چنین مأمومی در آن نمازها می تواند به آن امام جماعت اقتدا نماید یا نه؟

بسمه تعالی، نمی توانند اقتدا نمایند.

2. در سال 54 زمین مختصری را که تقریباً 95 متر می باشد از طرف یکی از مراجع تقلید به عنوان سهم امام به ما دادند و ما نیز چون خانه نداشتیم، مقداری از اثاثیه منزل را فروخته و مبلغی نیز قرض کردیم تا آن را به صورت خانه درآوردیم و مدتی نیز در آن منزل سکونت داشتیم و بعداً به مدت دو - سه سال اعزام به شهرستانی شدیم و در آن جا به تبلیغ مشغول بودیم و این خانه در عرض این مدت خالی بود؛ آیا چنین منزلی متعلق خمس قرار می گیرد یا نه؟

بسمه تعالی، زمین آن خمس ندارد و مابقی اگر از ارباح مکاسب، بدون دادن خمس، در آن صرف شده با خروج از محل حاجت، خمس دارد و اگر محل حاجت است ولو به این که بعداً باید به آن خانه برگردید خمس ندارد.

اشتباه کردن امام جماعت و کشف بطلان نماز او

[سؤال 3278] 908

2. نماز کسانی که به من اقتدا کرده اند (با توجه به این که من قصد ماندن دائمی و توطن در تهران نکرده ام) چگونه بوده است؟ و در صورت وجود اشکال، آن ها چه باید بکنند؟

ص: 337

بسمه تعالی، نماز آنان محکوم به صحت است و شما تکلیفی نسبت به آنان ندارید.

[سؤال 3279] 1486

7. إذا أمَّ شخصٌ جماعةً للصلاة و تبيّن بطلان صلاته، فهل تعتبر صلاة المأمومين باطلة؟

بسم الله تعالی، تختلف الموارد؛ ومجرد بطلان صلاة الإمام، لا يوجب بطلان صلاة من اتّمسّ به.

[سؤال 3280] 1615

بسمه تعالی 1361 / 2 / 29

حضور محترم برادران مسئول دفتر مبارك امام خمینی، دامت توفیقاتکم

سؤالاتی برای این جانب مطرح است که از شما خواهشمندم آن را به خدمت حضرت امام برده و پاسخ آن را برای این جانب ارسال بفرمایید.

1. اگر امام جماعتی نمازش به عللی باطل شود و آن هایی که به ایشان اقتدا کرده اند نمی دانند، آیا امام جماعت می تواند خودش بدون این که به آن ها اطلاع دهد، نماز آن ها را قضا به جا بیاورد یا نه؟

بسمه تعالی، قضا ندارد؛ ولی باید وقتی نمازش باطل شد، از جماعت خارج شود.

2. اگر امام جمعه به عللی (همچون شکسته بودن نمازش) نتواند نماز پرصلابت جمعه را به جا بیاورد، آیا می تواند که به نیابت خویش شخصی را به امام جمعه شدن بفرستد تا آن شخص نماز جمعه را بر پا بدارد یا نه؟

بسمه تعالی، نمی تواند بنابر احتیاط.

[سؤال 3281] 659

4. آیا اگر امام جماعتی نمی دانست نمازش درست نیست یعنی یقین به صحت

ص: 338

داشت، بعد که فهمید، باید نماز مأمومین را قضا کند؟

بسمه تعالی، تکلیفی نسبت به مأمومین ندارد و نماز آن ها قضا ندارد.

[سؤال 3282] 1616

بسمه تعالی

محضر مبارك آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

متمنی است استفتانات ذیل را جواب مرقوم فرمایید.

1. اگر امام جماعت یا جمعه مقداری از قرائت یا اجزای خطبه را نخواند و در حال قرائت هم اگر او را متوجه سهوش بکنند باز اشتباه کند و نماز را تمام کند، نماز مأمومی که متوجه بوده در حال نماز و نماز مأمومی که بعد از نماز متوجه شده چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اجزاء خطبه اشکال ندارد و در حمد و سوره اگر بعد از نماز متوجه شده، نمازش صحیح است؛ ولی اگر در اثنای نماز متوجه اشتباه امام شده باید او را متوجه سازد و اگر امام در قرائت حمد و سوره باز متوجه اشتباه خود نشده، مأموم باید نیت فرادا کند، نماز ظهرش را خودش بخواند.

2. اگر در ضمن سال خمسی، اموالی که مورد معامله و کسب است به سرقت رفت یا تلف غیر عمدی شد، آیا در آخر سال، مجموع موجودی فعلی را نسبت به موجودی مخمس اول سال ملاحظه کند یا

این که باید از مخمس سال گذشته، قیمت اموال سرقت شده یا تلف را کسر کند (در حالی که در اول سال، عین آن اموال شاید نبوده است یا بعضی بوده) و بعد ملاحظه نسبت را بکند تا اضافه را خمس دهد؟ و اگر مقدار سرقت شده را کاملاً نمی داند چگونه محاسبه کند؟ (در عروه و توضیح المسائل

اختلافی در مسأله تلف به چشم می خورد)

بسمه تعالی، اگر سرمایه یا مال التجاره، قسمتی در وسط سال تلف شود و یا آن که در معامله ای زیان پیدا شود، از بقیه درآمد همان رشته کسب جبران می شود و در آخر سال، باقیمانده درآمد پس از کسر تمام خسارات حساب می شود.

ص: 339

3. در محل کسب ملك شخصی یا اجاره ای مخارجی می کند که بعضی مربوط به کسب می شود و بعضی مربوط به کاسب، مانند تلفن و برق و آب و تهویه هوا، و بعض مخارج اثری در کسب ندارد، مانند مخارج بنایی و کارگری یا تعمیرات و تزیینات مثل سنگ فرش و در و پیکر مغازه. اگر همه این ها خمس دارد چگونه قیمت گذاری کند در حالی که بعضی نایاب شده و چندین برابر قیمت پیدا کرده،

مثل تلفن و وسایل تهویه آب؟

بسمه تعالی، هرگونه مخارجی که مربوط به محل کسب یا مربوط به احتیاجات شخص به حساب کسب و محل کسب می شود خمس دارد. مگر این که عین آن تلف شده و صرف آن برای کسب به مورد بوده است.

4. کسی است که دو محل درآمد یا چند محل درآمد دارد؛ مثلاً حقوق دولتی می گیرد و ماشین هم به کرایه می دهد، یا دو مغازه دارد که هر يك دخل و خرجش و ربح و خسراش جدا است و مخارجش را از یکی تأمین می کند، مگر آن که مضطر به دیگری شود؛ و شروع به کسب دوم در ضمن سال خمسی کسب اول است. آیا می تواند دو سال خمسی قرار دهد یا الزاماً يك سال باید قرار دهد که همان سال کسب اول است؟

بسمه تعالی، می تواند برای هر يك، سال جداگانه قرار دهد ولی در فرض سؤال، زیان در یکی از سود در دیگری جبران نمی شود.

[سؤال 3283] 467

2. اگر در نماز جماعت، امام به این صورت اشتباه کند که کلمه ای را ندانسته اشتباه بخواند یا این که آیه ای را فراموش کند بخواند، در صورتی که مأمومی متوجه شود؛ آیا باید نیت فرادا کند؟ به طور کلی تکلیف مأموم در این صورت چیست؟

بسمه تعالی، در غیر قرائت، اشتباه امام ضرر به صحت نماز و جماعت نمی زند و در قرائت، اگر امام را متوجه نسازد که تدارك کند، باید قصد انفراد کند و قرائت را خودش بخواند.

[سؤال 3284] 1040

11. إذا تبين بطلان صلاة الإمام، فهل تبطل صلاة المأمومين؟ وإذا كانت باطلة، فهل يجب عليه أن يخبرهم؟

ص: 340

بسم الله الرحمن الرحيم، صلاتهم محكومة بالصحة؛ ولا يجب على الإمام أن يخبرهم ببطلان صلاة نفسه.

[سؤال 3285] 610

2. کسی زمانی پشت سر يك نفر که به خیال خودش واجد شرایط است نماز خوانده و بعد فهمیده که نه با عدالت است و نه قرائتش درست است؛ یعنی پس از چند ماه فهمیده، چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، نمازهایی که خوانده صحیح است.

امام جماعت شدن بانوان

[سؤال 3286] 1617

بسمه تعالی

دفتر استفتانات حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

خواهشمندم به سؤال های ذیل با استفتا از امام پاسخ بفرمایید.

1. در تحریر الوسيله، جلد اول، راجع به شرایط امام جماعت می فرماید: «یشترط فيه أمور: الإیمان... والذکورة إذا کان المأموم ذکراً بل مطلقاً علی الأحوط». یعنی آیا زن هم نمی تواند به زن اقتدا کند؟ جواب بسیار لازم است و فوری.

بسمه تعالی، احتیاط مراعات شود.

2. اگر از بانک ها چه در زمان گذشته و چه حال پول ربوی بگیرد و با او جنسی را بخرد، آیا حق تصرف در آن را دارد یا ندارد که بسیاری به آن مبتلا هستند؟

بسمه تعالی، از طرف صاحبانش به فقیر صدقه دهند.

3. پولی که از طریق سهمین جمع آوری شده و سال بر آن ها گذشته، خمس دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، خمس ندارد.

[سؤال 3287] 1572

2. در احکام شرایط امام جماعت، مسأله 1453 احتیاط مستحب آن است که امام

ص: 341

زن نیز مرد باشد و به واسطه همین احتیاط، اکثر مجامع بانوان به امام زن اقتدا می نمایند، ولی در تحریر الوسیله امام احتیاط واجب آورده اند. حکم این مسأله چیست؟

بسمه تعالی، طبق تحریر الوسیله عمل شود.

[سؤال 3288] 1618

بسمه تعالی 1361 / 7 / 29

خدمت آن امام بزرگوار و زحمت کشان دفتر آن جناب عزیز، سلام علیکم

من مربی امور تربیتی دبیرستان دخترانه گوهر در خیابان دکتر علی شریعتی می باشم و سؤالی دارم.

ما در مدرسه نماز جماعت را به امامت خواهری که شرایط را داشته برگزار می کردیم تا این که مطلع شدیم که اقتدای به زن صحیح نیست؛ نماز فرادا هم که نمی شود در مدرسه به جای آورد؛ زیرا که حالت وحدت و اتحاد در آن نیست؛ به ناچار نماز جمع برپا می کردیم؛ یعنی خواهری یا در صف جلو همراه دیگر خواهران یا جلوتر از خواهران دیگر نماز می خواند ولی کسی به او اقتدا نمی کند و فقط حالت رکوع و سجود رفتن های خود را با آن فرد جلویی تنظیم می کنند. برای ما بنویسید که آیا مسأله «اقتدای به زن صحیح نیست» صحت دارد؟ و نیز به این شیوه که نماز می گزاریم یعنی به حالت جمع، آیا صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، در این مسأله، احتیاط مراعات شود و به نحوی که نماز خوانده می شود مانع ندارد.

[سؤال 3289] 1619

بسمه تعالی 1361 / 8 / 1

محضر مبارك رهبر عظیم الشان و بنیان گذار جمهوری اسلامی، حضرت آیت الله العظمی الامام الخمينی، السلام علیکم و علی عباد الله الصالحین

همان طور که مستحضرید تا کنون در مدارس دخترانه، نماز جماعت به دو

ص: 342

صورت برگزار می شد. اول این که یکی از خواهران جلو می ایستاد و دیگران با نیت فرادا هماهنگ با او نماز می خواندند و دوم این که نماز جماعت به طور معمول، به امامت یکی از خواهران برگزار می شد. اخیراً گفته شده حضرت عالی صورت اول را بدعت دانسته و حرام شمرده اید و در مورد شکل دوم، احتیاط واجب کرده اید که خواهران امام جماعت نباشند و این امر، نماز جماعت خواهران را به حالت تعلیق درآورده است. لذا با توجه به ثواب و اثر برگزاری این مراسم در مدارس، مستدعی است نظر شریفان را راجع به نماز جماعت مدارس دخترانه ابراز فرمایید.

بسمه تعالی، صورت اول بدعت نیست و می توانند از روحانی مورد اطمینان برای امامت دعوت کنند و احتیاط واجب آن است که زن امامت نکند.

[سؤال 3290] 1620

بسمه تعالی

خدمت رهبر کبیر انقلاب و امام جلیل القدرمان خمینی عزیز، سلام علیکم، دو سؤال دارم:

1. در حکم جدیدتان فرموده اید که «احتیاط واجب است زن امام جماعت زنان را هم به عهده نگیرد». می خواهم بدانم این حکم در همه جا و همه موارد صادق است، حتی در اماکنی که به طور اجتماعی زندگی می کنند مثل حوزه علمیه خواهران که به طور شبانه روزی درس می خوانند؟ و آیا با وجود این در صورت نبودن امامت جماعت مرد می توانیم به مجتهد دیگری رجوع کنیم؟

بسمه تعالی، در احتیاط واجب رجوع به غیر جایز است.

2. در مورد وضو گرفتن فرموده اید: «یک بار آب ریختن واجب و دو بار مستحب و بار سوم حرام می باشد». می خواستم بدانم آیا منظور این است که هر چند بار آب بریزیم تا کاملاً عضو وضو خیس شود این یک بار به حساب می آید و برای بار دوم به همین صورت یا این که یک مشت یک بار و مشت دوم دو بار حساب می شود؟

بسمه تعالی، مراد از یک یا دو بار، شستن است نه ریختن.

ص: 343

2. آیا می شود امام جماعت زن باشد؟ مثلاً مدرسه دخترانه که نماز ظهر و عصر و یا نماز وحدت را در دزفول معلم زن می خواند، منظور امام جماعت زن است، البته برای دخترها.

بسمه تعالی، امامت زن برای زن ها صحیح نیست علی الاحوط.

تقیه و شرکت در نماز جماعت اهل سنت

[سؤال 3292] 2770

9. با توجه به اختلاف نظر موجود در وقت نماز صبح و مغرب از طرفی و تأکید لزوم شرکت در جماعت عامه از طرف دیگر تمنا دارد کیفیت اقتدا و به خصوص این که آیا قرائت در این قبیل موارد هم از مأمومین ساقط می باشد یا خیر و اعاده هم لازم دارد یا نه امر فرمایید مفصلاً مرقوم دارند؟

بسمه تعالی، جماعت با آن ها در مورد تقیّه صحیح است و اعاده ندارد به خصوص که آن ها هم در وقت نماز بخوانند.

[سؤال 3293] 2764

12. در مکه و مدینه نماز را به جماعت در مسافرخانه و هتل بخوانند یا در مسجدالحرام و مسجدالنبی صلی الله علیه و آله فرادا کدام افضل است.

بسمه تعالی، در مسافرخانه و هتل نماز جماعت نخوانند و چنانچه خلاف تقیه باشد صحت جماعت مشکل است.

[سؤال 3294] 1621

بسمه تعالی

در مواردی که دستور فرموده اید «در نماز جماعت برادران اهل سنت شرکت کنیم»؛ آیا این نماز از نظر نیت و غیره مثل نماز جماعت شیعه است؟

ص: 344

بسمه تعالی، به هرنحو آن ها عمل می کنند انجام دهند.

[سؤال 3295] 293

3. آیا در حج اعاده کردن نماز یومیه به امامت فرد سنی که آن فرد شرایط را ندارد صحیح است یا خیر؟ در چه صورت درست و در چه صورت باطل است؟

بسمه تعالی، در مورد تقیه، اعاده واجب نیست.

[سؤال 3296] 5792

5. آیا در نماز جماعت، پشت سر پیشنماز اهل تسنن (سنی) نماز بخوانی اشکال دارد؟ و اگر که ندانی و میان نماز متوجه بشوی که شخص، سنی است اشکالی دارد؟

بسمه تعالی، در مورد تقیه اشکال ندارد.

[سؤال 3297] 6510

2. از مصر سؤال شده است که نظر مبارك امام در صحت نماز جماعت با اهل سنت آیا برای حفظ وحدت و مقصور به حج است یا مطلقاً صحیح است؟ و آیا برای عدم بروز تشاجر و احیاناً اختلافات و درگیری لفظی، برای حفظ وجاهت و وحدت می توان بر فرش های غیر حصیر سجده کرد؟ و در هر دو صورت، آن نماز احتیاج به اعاده دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، مقصور به حج نیست و در هر مورد تقیه باشد، نماز صحیح است.

[سؤال 3298] 1622

بسمه تعالی

محضر مبارك نایب الامام، آیت الله العظمی حاج آقا روح الله خمینی

لطفاً، جواب سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. اقتدا به اهل سنت، با علم به بطلان نماز آنان از نظر شیعه مطلقاً صحیح و مجزی است؟

ص: 345

بسمه تعالی، در صورت تقيه صحيح و مجزی است.

2. برای زنان، پوشاندن پشت پا در حال احرام جایز است؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

3. پوشیدن نعلینی که بندهای عریضی داشته باشد، در حال احرام جایز است؟

بسمه تعالی، اگر تمام روی پا را نمی گیرد، مانع ندارد.

4. مقصود از دوخته نبودن لباس احرام و گره نداشتن آن مطلق دوخت و گره است یا دوخت و گره

قطعات آن به یکدیگر؟

بسمه تعالی، مقصود مطلق لباسی است که صدق کند دوخته شده یا در آن گره هست.

5. در تمام اوقات احرام، پوشیدن دو جامه لازم است یا در شروع آن؟

بسمه تعالی، پوشیدن در تمام اوقات لازم نیست و تجرّد در بعض اوقات مانع ندارد.

6. برای زنان و ضعفا و سرپرست و راهنمای آن ها (نایب و غیره) آیا جایز است قبل از آفتاب، بلکه قبل از فجر، خروج از مشعر و رمی و

قربانی و حلق و تقصیر؟

بسمه تعالی، خروج از مشعر و رمی در شب، در صورت عذر مانع ندارد. و با تمکن از قربانی ولو با استتبابه در روز عید، روز قربانی کنند و

همچنین حلق یا تقصیر باید روز عید باشد.

7. شب هایی را که باید در منی بیتوته کرد، آیا تمام شب لازم است یا قسمتی از آن هم کفایت می کند؟

بسمه تعالی، مقدار واجب از غروب آفتاب است تا نصف شب.

8. استظلال برای مردان محرم، در شب و هوای ابری چه حکم دارد؟

بسمه تعالی، در شب استظلال نیست و در هوای ابری، در روز جایز نیست.

9. نماز طواف واجب را با کثرت طواف کنندگان و نمازگزاران اطراف مقام، کجا باید خواند؟

بسمه تعالی، پشت مقام و اگر نشد در یکی از دو جانب، به تفصیلی که در مناسک ذکر شده است.

2. در اقتدا به جماعت اهل سنت حمد و سوره را باید ترك کرد و یا برای خودش بخواند؟

بسمه تعالی، اگر خلاف تقیه می شود، نباید بخواند.

ص: 346

3. آیا به نماز جمعه شان شرکت کنیم، در حالی که آنان به نماز ما شرکت نمی کنند؟ و اگر نماز جمعه را با آنان خواندیم درست است؟ چون امام جمعه آنان، آن شرایط را ممکن است دارا نباشد؟

بسمه تعالی، بستگی به وجود تقیّه دارد و با شرایط تقیّه، اقتدا صحیح است.

[سؤال 3301] 1059

6. به ائمه جماعت اهل سنت اقتدا کردن چه صورت دارد، آیا نماز صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، در مورد تقیه صحیح است.

[سؤال 3302] 1623

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی، به عرض می رسانم: این جانب از ارادتمندان خاندان عصمت و طهارت می باشم و نسبت به جناب عالی ارادت خالص و صمیمانه ای دارم و در سال 1348 شمسی در ایام محرم الحرام در یکی از شب ها در حرم حضرت علی علیه السلام خدمت شما رسیده و به دست بوسی نائل گشته ام، شنیدم از یکی از اهالی منبر و روحانی مورد اعتماد بنده که فرموده بودید که نماز یومیّه در مسجد النبی و بیت الله الحرام و مکان های متبرکه دیگر که به امامت آقایان علمای اهل تسنن خوانده می شود، از نظر جناب عالی صحیح و اعاده آن بعد از نمازهای یومیّه دیگر جایز نیست یکی از علمای امام جماعت نظر شما را قبول ندارد و می گوید چون نمازهای ایشان از نظر فقه شیعه ایراد دارد باطل است، خواهشمندم نظر خودتان را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، نمازی که با جماعت آنان در موارد تقیّه خوانده می شود محکوم به صحت است و اعاده و قضا ندارد.

بسمه تعالی 12 / 6 / 1362

دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

احتراماً؛ سفارت جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو (هندوستان) سؤالی را به شرح زیر مطرح و از دفتر حضرت امام استفتا می نماید.

آیا در غیر موارد حج، شیعیان می توانند به امام اهل تسنن اقتدا نمایند یا خیر؟

بسمه تعالی، می توانند.

[سؤال 3304] 2826

10. امام جماعت که مثل همه مردم آلوده و اگر بخواهد رعایت احتیاط از نظر طهارت بیشتر از مأمومین کند به مشقت خواهد افتاد اجازه می فرمایید اقامه جماعت کند و با چنین وضعی و بال مردم بر عهده او نخواهد آمد و گاهی برای بیرون رفتن از زیر بار جماعت مردم را سوق به مسجد النبی و مسجد الحرام می دهد و این که تأکید شده با عامه نماز بخوانید این راهنمایی به نظر مبارك صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، رعایت شرایط نماز لازم است و راهنمایی مزبور اشکال ندارد.

[سؤال 3305] 1625

بسمه تعالی

1. طبق رساله امام، یکی از شرایط امام جماعت، شیعه بودن است؛ ایرانی ها با استناد به این فتوا در مساجد حضور پیدا نمی کنند و از آن جا که دانشجویان ایرانی، نمایندگان انقلاب اسلامی در خارج کشور هستند شرکت نکردن آن ها در مساجد و یا حضور عده ای از آن ها با آن اعمال متعصبانه اثر بدی در فکر مسلمین غیر ایرانی گذاشته است و از سوی دیگر، در رساله نوین، امام حضور در نماز جماعت اهل سنت را لازم شمرده است، آیا این بدان معنی است که ما می توانیم به آن ها اقتدا کنیم؟ و اگر

ص: 348

نه، تکلیف من چه می شود؛ چون من هم اکنون در يك مسجد زندگی می کنم؟

بسمه تعالی، اگر شرکت نکردن در نماز آنان موجب بدبینی است، شرکت کنند و با آن ها نماز بخوانند.

2. آیا گوش کردن به تمام موسیقی هایی که از صدای جمهوری اسلامی پخش می شود حلال است؛ حتی آن موسیقی های غربی که به عنوان انقلابی بودن در برنامه ها؛ از جمله برنامه ای به نام «جهانی در انقلاب» که قبل از اخبار ساعت 8 پخش می شود؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

3. ما در این جا مجلات زیادی به زبان ایرانی و عربی قدیمی داریم که چون آیات قرآن و اسم خدا در آن است نمی توانیم آن ها را دور بریزیم؛ آیا می توانید به مطبوعات تذکر دهید که از نوشتن اسم های خدا در روزنامه ها و مجلات خودداری کنند؟

بسمه تعالی، باید از انداختن در جاهایی که موجب هتک است احتراز شود.

4. به نظر من رابطه ای بین سوره توحید و اقسام توحید خدا رسیده است، آیا آن درست است؟

- توحید ذات: «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ»

- توحید صفات: «اللَّهُ الصَّمَدُ»

- توحید افعالی: «لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ»

- توحید عبادت یا ربوبیت: «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ».

بسمه تعالی، به کتب تفسیر مراجعه نمایید.

5. آیا اهل کتاب نجس هستند؟

بسمه تعالی، نجسند.

6. از چه راه می توان فهمید که آیا شهری جزو بلاد کبیره است یا نه؟ و تکلیف دانشجویانی که در این شهرها زندگی می کنند و درس می خوانند در مورد نماز و روزه چیست؟

بسمه تعالی، میزان، نظر عرف است و با فرض شك، حکم بلاد کبیره مترتب نیست.

[سؤال 3306] 1626

بسمه تعالی 1361/7/2

خدمت برادران محترم دفتر امام خمینی

ضمن سلام و آرزوی سلامتی برای رهبر انقلاب و کلیه کسانی که برای اسلام

ص: 349

خدمت می کنند. بدین وسیله تعدادی سؤال مذهبی که در این دیار کفر برای ما دانشجویان مسلمان ایرانی در شهر لیون فرانسه مطرح است بیان می دارد تا در صورت امکان، نظر امام را در این موارد برای ما مرقوم دارید، تا مورد تکثیر و استفاده سایر برادران و خواهران انجمن های اسلامی قرار گیرد.

چه از آن جا که امام امت مدتی در فرانسه اقامت داشته اند، لذا مسائلی به ایشان نسبت داده می شود که ممکن است مورد تأیید رهبر نباشد و اغلب این مسائل، از نوع روزمره و حاد می باشد و بسیار مایلم تا تکلیف اسلامیمان را صحیح و خالصانه در راه خدا انجام دهیم.

مسائل از این قرار است:

1. آیا شرکت در نماز جماعت برادران عرب یا سنی که بر روی موکت و فرش سجده می کنند صحیح است؟ و شرکت در نماز جمعه آن ها که در يك شهر، در چند جا و با تکیه پیشنهاد بر يك قطعه چوب (به جای اسلحه) و خواندن سوره هایی غیر از جمعه و منافقون صورت می گیرد جایز است؟

بسمه تعالی، اگر به حساب مدارا و جلب قلوب و ایجاد و حفظ وحدت مسلمین در برابر کفار باشد مانع ندارد.

2. از آن جا که ارز دانشجویان از طریق بانک ها فرستاده شده و در این جا در بانک های فرانسوی باید نگهداری شود، طبعاً بنا به قانون فرانسه، مبلغی به عنوان بهره به آن تعلق می گیرد. ممکن است قسمتی از این بهره، جبران کم شدن ارزش پول و تورم را در طول مدتی که در بانک بوده بکند؛ ولی تکلیف بخش اضافی آن پول که به عنوان بهره (یا ربا) داده می شود (در فرانسه و سایر کشورهای غرب) چیست؟ و اگر حرام است، چه باید کرد؟ چون خواه ناخواه این بهره، به حساب پس انداز تعلق می گیرد.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، گرفتن بهره از غیر مسلمان برای مسلمان اشکال ندارد.

3. آیا چرمی که در کشور فرانسه به فروش می رسد (یا کفش چرمی و غیره)، از آن جا که احتمال ورود از الجزایر دارد، پاك است و پوشیدن یا استفاده کردنش اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، در حکم میته است.

4. آیا تنها می توان به گفتار برادران عرب که ابراز فروش گوشت اسلامی می کنند اعتماد کرد و از آن گوشت مصرف نمود یا شرایط دیگری وجود دارد؟

بسمه تعالی، اگر فروشنده، مسلمان است و احتمال می رود که تذکیه شرعی آن را احراز کرده و به مسلمین می فروشد، محکوم به حلّیت است.

5. آیا دزدیدن از مغازه یا جایی که گران فروشی و اجحاف می کند درست است؟ و آیا عمل عده ای که یا برای ضررزدن به دولت فرانسه که دستش به خون مسلمین آغشته است و مقادیر هنگفتی به مسلمین بدهکار است یا برای احقاق حقی، تلفن مجانی می کنند یا اتوبوس مجانی سوار می شوند، صحیح و جایز است و گرفتن حق بدین ترتیب درست است یا نه؟

بسمه تعالی، عمل مزبور جایز نیست.

طول عمر حضرت عالی را از خداوند خواستارم. خدایا خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار

[سؤال 3307] 2744

9. آیا نماز جماعت با سنی ها را مجزی می دانید تقیّه اگر اتصال معتبر نزد خودشان که سماع صوت است باشد ولی اتصال معتبر نزد شیعه نباشد کفایت می کند یا خیر؟ و اگر امام جماعت را بدانیم ناصبی است می توان به او اقتدا کرد و مجزی خواهد بود یا خیر؟

بسمه تعالی، در هر صورت عملی که از روی تقیّه انجام شود صحیح است.

[سؤال 3308] 1627

بسمه تعالی 1358/7/9

محضر مبارك آیت الله العظمی آقای حاج آقا روح الله خمینی، دامت برکاته

پس از اهدای سلام و تحیات، ان شاء الله مزاج شریف سلامت و از هرگونه نقاهتی مبرّا باشد. متمنی است جواب مسائل را در اولین وقت امکان مرحمت کنید که برای رفتن به عمره مفرد احتیاج است.

1. آیا احکام اتصال در جماعت را در نماز با مخالفین نیز شرط می دانید؟

بسمه تعالی، شرط است، ولی اگر تقیه اقتضا کند، نبودن آن مضر نیست.

ص: 351

[سؤال 3309]

2. در نماز با مخالفین باید نیت اقتدا کرد؟

بسمه تعالی، مثل سایر جماعات است و باید اقتدا کرد.

[سؤال 3310]

3. نمازی را که با مخالف خوانده می شود، باید لااقل حمد را خواند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر خلاف تقیه باشد، نباید بخوانند.

[سؤال 3311]

4. در نماز مغرب که مخالفین قبل از وقت می خوانند و سایر نمازها، اگر اقتدا کردند، قضا یا اعاده لازم است.

بسمه تعالی، لازم نیست.

[سؤال 3312]

5. آیا حضرت عالی دستور می فرمایید که موقع نماز در حرمین مردم ولو از راه دور بروند با آن ها نماز بخوانند؟ در حالی که چند محظور دارد:

الف. آن ها پنج وقت نماز می خوانند و کسی اگر بخواهد در این دو محل با آن ها مقید باشد که نماز بخواند ده ساعت وقت می خواهد.

ب. برای مردم در غایت صعوبت است که از راه های دور با ترافیک سنگین عمل کنند.

ج. احتمال قوی می رود با اشکالاتی که هست، افراد تمکین نکنند.

د. اگر دستور فوق عمل شود، به کلی اجتماع عبادی حجاج در منزل ها به هم می خورد و اصلاً شرکت روحانیان لغو به نظر می رسد. به نظر می رسد، همان طوری که همیشه سفارش می شد: اگر در مسجد بودند، حتماً در موقع نماز با آن ها نماز خوانده شود بهتر است و سفارشات دیگر هم که منافی با ذکر نیست، البته به جا است.

بسمه تعالی، باید طوری رفتار شود که انتزاع تفرقه و جدایی از آن ها نشود.

ص: 352

11. در حال اختیار افراد شیعه می توانند در نماز جماعت اهل تسنن شرکت کنند و حال این که دست بسته نماز می خوانند و آمین می گویند اگر در حال اختیار نتوانند و در ضرورت شرکت کنند آیا باید آن نماز را اعاده کنند یا خیر؟
بسمه تعالی، در مورد تقیه شرکت جایز است و نماز صحیح است و مختص به مورد ضرورت نیست.

امام جماعت شدن غیر روحانی

[سؤال 3314] 1628

بسمه تعالی

مرجع عالی قدر شیعیان جهان و رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران حضرت امام خمینی دام ظلّه العالی.

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. امامت افراد غیر روحانی در قراء برای عموم با اصرار و تشخیص نمازگزاران (اکثریت) چه حکمی دارد؟
بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند اشکال ندارد.

2. با وحشت و هراس از بوق وضعیت قرمز، نماز آیات واجب می گردد یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

3. خطاب کردن افراد، به «برادر» و «خواهر» قبل از شناسایی خط و مسیر او چگونه است؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

4. خواندن نماز یومیه در جماعات، در اماکن نا امن چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد، مگر آن که خوف خطر باشد.

5. در برودت و یا حرارت هوا و احتمال زیان برای افراد بی بنیه جسمانی نماز جمعه چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد، مگر آن که خوف ضرر برای شخص باشد.

6. خواندن نماز جمعه در محیط مشکوک در امن یا غیر امن چگونه است؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است و احتمال ضعیف خطر، مانع نیست، مگر آن که به حد خوف برسد.

[سؤال 3315] 1978

5. نمازی که در بسیج یا جای دیگر به صورت جماعت خوانده می شود و امام جماعت، غیر معمم می باشد، آیا صحیح است یا باید در جایی که امام جماعت معمم است خوانده شود؟

بسمه تعالی، در صورت دسترسی نداشتن به روحانی و وجود شرایط دیگر مانع ندارد.

[سؤال 3316] 1629

بسمه تعالی

1. در بعضی از مدارس تهران به علت در دسترس نبودن روحانی، به امامت غیر روحانی نماز جماعت خوانده می شود؛ این عمل چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند، اشکال ندارد.

2. آیا اطاعت از تمام قوانین دولت اسلامی (حتی تا حد قوانین راهنمایی و رانندگی و قوانین مساجد راجع به توزیع خاوروبار) واجب شرعی است؟

بسمه تعالی، مراعات مقررات دولت اسلامی لازم است.

3. آیا استماع تمام موسیقی هایی که از صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران پخش می شود جایز است؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

[سؤال 3317] 1630

بسمه تعالی

با عرض معذرت و بدون مقدمه، مسأله ای دارم و از شما می خواهم که جواب دهید.

1. نظر به این که امام اخیراً فتوایی صادر کرده اند و فرموده اند که امام جماعت باید

ص: 354

از اهل علم باشد. با در نظر گرفتن فتوای صادره، شخصی تمام شرایطی که در توضیح المسائل ذکر شده دارا است، فقط از اهل علم نیست. یادآوری می شود از اهل علم در محله حضور ندارد. آیا شخص مذکور می تواند نماز جماعت بخواند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی نباشد، غیر روحانی با وجود سایر شرایط می تواند امامت نماید.

2. شخصی روزه مستحبی گرفته است، چنانچه میان روز سهواً چیزی بیاشامد، روزه باطل می شود

یا خیر؟

بسمه تعالی، باطل نمی شود.

3. آیا سرکشی از قوانین دولتی گناه است یا خیر؟

بسمه تعالی، تخلف از مقررات دولت اسلامی گناه است.

[سؤال 3318] 1631

بسمه تعالی 14 / 6 / 1361

درود بر محمد و آلش و درود بر شهدای کربلای خونین ایران و درود بر پیر جماران و رهبر مستضعفان، لطفاً در مورد سؤال زیر ما را ارشاد بفرمایید.

در جایی که روحانی وجود ندارد که نماز جماعت را اقامه کند - مثل بعضی از جاهای جبهه ها - آیا اگر يك نفر شخصی نماز جماعت را اقامه کند اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، اشکال ندارد.

[سؤال 3319] 1632

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

در وضع موجود، امامت غیر اهل علم در مساجد و اماکن دیگر چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، این عمل، تضعیف مقام شامخ روحانیت است و نباید بشود.

ص: 355

بسمه تعالی

طبق فتوای امام، رهبر کبیر انقلاب، در صورتی که دسترسی به روحانی نباشد می توان به افراد غیر روحانی نماز را اقتدا کرد و لذا در ادارات دولتی و نهادها و جبهه ها که دسترسی به روحانی نیست، چنین عملی انجام می گیرد.

آیا این حکم فقط مربوط به ادارات دولتی و نهادها و جبهه ها می باشد و یا این که مساجد را هم شامل می گردد؟ چون مشاهده شده است در مساجد اگر يك شب امام جماعت به عللی نتواند به مسجد بیاید و یا دیر برسد افرادی جوان از غیبت امام جماعت استفاده کرده فوراً در محراب قرار گرفته و نماز می خوانند و اگر در این موقع امام جماعت برسد می بیند دیگری در محراب است.

آیا در این مقطع از زمان چنین عملی صحیح است و در درازمدت موجب نفوذ افراد منافق در مساجد نیست و باعث تضعیف روحانیت نخواهد شد؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، امامت غیر روحانی در مساجد درست نیست.

[سؤال 3321] 1634

بسمه تعالی 1361 / 5 / 25

سلام علیکم، حضور محترم اعضای دفتر امام خمینی؛ امید است تحت توجهات امام عصر و رهبری امام کبیرمان در کارهایتان موفق باشید.

سؤالی در رابطه با امام جماعت محله مان که فردی غیر روحانی است مطرح شده و آن این که در محله مان فردی هست که از نظر عدالت و علم نسبتاً به خوبی شهرت دارد و انسانی متدین و متشرع است؛ در ضمن مرثیه و نوحه خوانی هم می کند. از آن جا که در مسجد محله مان امام جماعت نداشتیم، یکی از روحانیون (که هیچ گونه سمتی از نظر نمایندگی امام نداشت) وی را به عنوان امام جماعت محل برگزید و ایشان با کت و

ص: 356

شلوار به جلو می ایستد و عده ای هم به این فرد اقتدا می کنند و این فرد الآن مدتی است به عنوان امام جماعت محل مشهور است و مشغول نماز خواندن به عنوان امام جماعت است.

با توجه به فرمایش امام امت که افراد غیر روحانی نباید امام جماعت باشند، خصوصاً از جهت سیاسی آن که منافقین می خواستند با این کار خود (امام جماعت بودن افراد غیر روحانی) روحانیون را از صحنه کنار بزنند و خودشان را مطرح کنند، حال از دفتر محترم تقاضا می شود که نظر امام را در رابطه این که آیا صحیح است به این فرد غیر روحانی که مشهور به امام جماعت محل است، اقتدا بکنیم یا خیر؟ بسمه تعالی، در صورت دسترسی به روحانی، از اقتدای به غیر روحانی اجتناب نمایند.

[سؤال 3322] 1635

بسمه تعالی 1361 / 3 / 8

محضر مقدس مرجع عالی قدر، حضرت آیت الله خمینی، دامت برکاته

با سلام و تبریک به مناسبت تولد مولود فرخنده نیمه شعبان و پیروزی های سپاه اسلام، خاطر مبارک را به عرایض زیر معطوف و خواستار حکم شرعی آن می باشم.

با آن که عده ای از برادران مؤمن در جهاد سازندگی اسفراین مشغول به فعالیت هستند و اکثر اوقات در وقت نمازهای یومیه حداقل بیست نفر می باشند، به علت نبودن یک روحانی در جهاد مجبورند نماز خود را یا به صورت انفرادی بخوانند یا به یکی از برادران با شرایط زیر اقتدا کنند؛ خواهشمند است حکم شرعی هر کدام یک از این دو حالت را که بهتر است بیان نمایید.

با این که تمام برادران از نظر اجتماعی و کار عمومی مورد قبول همدیگر هستند ولی به خاطر آگاهی بیشتر هر فرد از خودش که مثلاً می گویند به خاطر این که من قبلاً فلان کار را کرده ام یا این که شاید در آینده مرتکب خطایی بشوم، حاضر به امامت

ص: 357

جماعت نمی باشند؛ با در نظر گرفتن این حالت کلی اکنون بیان فرمایید: کدام يك از افراد زیر مقدم ترند برای امامت جماعت؟

1. مسن تر و متأهل با نماز تمام 2. مجرد و جوان با نماز قصر 3. جوان و متأهل با نماز تمام 4. جوان و متأهل با نماز قصر. و اصلاً آیا جایز است نماز را بدون روحانی با

جماعت بخوانند، یا نه فرادا بهتر است؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند، اقتدای به غیر روحانی مانع ندارد و امام جماعت باید عادل باشد.

[سؤال 3323] 1636

بسمه تعالی 1361 / 3 / 17

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی

پس از عرض سلام و تحیات به آن امام عظیم الشان، لطفاً بیان فرمایید: در محلی که روحانی آن در هفته، دو شبانه روز و همچنین روزهایی که در رابطه با عزاداری و تولد و مراسم هست حضور دارد، در اوقاتی که روحانی در محل نیست، غیر روحانی که شرایط امام جماعت را داشته باشد می تواند در همان مساجد که روحانی نماز جماعت اقامه می کند، نماز جماعت بخواند یا این که مورد اشکال است و نماز باطل است؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند، اقتدا به غیر روحانی که واجد شرایط باشد مانع ندارد.

[سؤال 3324] 1637

بسمه تعالی 1360 / 7 / 15

محضر مقدس رهبر عالی قدر و مرجع تقلید عالم تشیع، امام خمینی، دام ظلّه العالی

با عرض سلام، به استحضار می رساند: بر طبق فتوایی که در پاسخ حوزه علمیه اصفهان مبنی بر این که جز افراد اهل علم جایز نیست فرد دیگری به عنوان امام

ص: 358

جماعت اقامه کند، استدعا دارد نظر مبارك را در این مورد که در ادارات دولتی که فرد معمم نیست و فاصله مسجد و اداره زیاد و بُعد مسافت باعث اتلاف وقت مراجعین می گردد، در این صورت آیا نماز به فرد عادل غیر معمم اقتدا شود بهتر است یا به صورت انفرادی خوانده شود؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکند.

[سؤال 3325] 1638

بسمه تعالی 1361 / 3 / 9

دفتر رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با نهایت احترام؛ مستدعی است مسأله زیر را از محضر امام عزیزمان استفتا و پاسخ آن را لطف فرموده ارسال فرمایید.

1. در مؤسسات و ادارات، نماز ظهر و عصر به امامت یکی از کارمندان اقامه می شود. شرایط کارمندی که سمت پیشنهاد را دارد چگونه باید باشد و به طور کلی صحیح است یا نه؟

2. تکلیف سایر کارمندان یعنی آن هایی که به این پیشنهاد اقتدا می کنند چیست؟

3. آیا کسی را که به عنوان پیشنهاد انتخاب می کنند مسئولیتی دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی، غیر روحانی نباید امامت کند و اگر دسترسی ندارند، اقتدای به غیر روحانی با وجود شرایط امام جماعت - که عدالت از جمله آن است - مانع ندارد.

[سؤال 3326] 1639

بسمه تعالی 1361 / 11 / 13

خدمت مسئولین محترم دفتر استفتائات امام خمینی

ضمن عرض سلام، از آن جا که در همه جبهه ها روحانیون حضور ندارند و با توجه به اهمیت نماز جماعت، آیا نماز جماعت با پیشوایی یکی از رزمندگان که عادل تر از

ص: 359

همه و قرائتش درست است، صحیح می باشد؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند و امام جماعت را عادل می دانند، می توانند با او نماز جماعت بخوانند.

[سؤال 3327] 1640

بسمه تعالی 14 / 3 / 1361

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب اسلامي، حضرت امام خميني، دام ظلّه

اگر در يك ده یا روستا يك نفر باشد که کارهای خوب انجام می دهد و مردم آن ده یا روستا او را امین می دانند، ولی این فرد مسائلی مانند شکایات نماز و شرایط نماز جماعت را از حفظ نمی داند، اما می تواند از روی رساله مسأله بگوید، آیا چنین فردی می تواند امام جماعت آن ده یا روستا شود یا خیر؟ تکلیف شرعی این فرد چیست؟

بسمه تعالی، شرایط امام جماعت، در رساله مذکور است و در صورت دسترسی به روحانی، به غیر روحانی اقتدا نکنند.

[سؤال 3328] 1641

بسمه تعالی

1. در برخی وزارت خانه ها و ارگان ها، منازل، مساجد و جبهه ها، به علت نبودن روحانی، برای اقامه نماز جماعت از برادران غیر روحانی استفاده می شود، در صورتی که هیچ نوع قصد توهین و تحقیر مستقیم و یا غیر مستقیم، به مقام روحانیت نبوده و وارد نخواهد شد و صرفاً جهت اقامه این فریضه به جماعت است که در جنب آن، از مسائل اسلامی و تفسیر و غیره هم بهره مند می شوند، که اگر نماز را این گونه اقامه نکنند، نه تنها بساط نماز در وزارت خانه ها و خیلی جاها برداشته می شود، بلکه مسائل

شرعی هم تعطیل خواهد شد. با توجه به این مسائل، اقامه جماعت در این اماکن توسط غیر افراد روحانی چه صورتی دارد؟

ص: 360

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند، امامت غیر روحانی واجد شرایط مانع ندارد.

2. بنده اهل شوستر هستم که فعلاً خانه ای از ارث، در آن جا دارم؛ اما قریب 40 سال است که از شوستر بیرون آمده که حدود 30 سال در اهواز بوده و قریب 7 سال است که در تهران ساکن شده ام و مشغول کار و زندگی می باشم، ولی با این حال، قسم نخورده ام که حتماً به شوستر بر نخواهم گشت؛ بلکه در عمق فکرم هست که اگر جریانی پیش آمد، ممکن است به شوستر برگردم و ساکن شوم. الحال با توجه به این فکر و قصد، هر وقت که به طور موقت به شوستر می روم، نماز قصر است یا اتمام است؟

بسمه تعالی، تا از وطن اصلی اعراض نشده، به حکم وطن باقی است.

3. کسی که در زمان طاغوت به علت وام گرفتن از بانک ها، مبلغی به عنوان بهره و سود به بانک ها داده، اگر بانک ها به وجوه ثابت یا پس انداز او سودی اضافه بکنند، آیا به میزان همان سودهای داده شده از طرف او به بانک ها، می تواند بهره دریافت کند؟

بسمه تعالی، از خصوص همان شعبه، به همان مقدار بهره که داده، می تواند به عنوان تقاص دریافت کند.

4. کسی که از 40 سال قبل حساب سال نداشته و هرچه هم وجوهات داده ننوشته و در خلال این مدت، چندین خانه و اثاث البیت و مغازه و ماشین و غیره خریده که در آن زمان مثلاً 50 هزار تومان بوده اند و اینک پنج میلیون تومان شده اند، لطفاً بفرمایید:

اولاً: از چه مبلغی باید خمس بدهد؟

ثانیاً: وضع مخارج و هزینه های این چند ساله چیست و نماز و غسل و روزه اش چگونه است؟

بسمه تعالی، به یکی از نمایندگان مجاز این جانب مراجعه کند و اگر مقدار بدهی معلوم نیست مصالحه نماید و در موقع نماز و غسل و وضو اگر علم به بدهی شرعی و حکم آن نداشته، عمل گذشته محکوم به صحت است.

5. برخی اوقات زن به علت مساحقه و تفخیز با مرد، تحریک که شد، تقریباً حالت انزال به او دست می دهد، یعنی به شدت تکان می خورد و احساس ریزش آبی در داخل خود می کند که فکر می کند منی است و بی حال و سست می شود که فکر می کنند جنب شده اند، آیا پس از این حالت، غسل جنابت واجب است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر یقین به انزال منی حاصل شود و از مجرا به خارج برسد، غسل واجب است.

6. مقداری سهم امام علیه السلام و خمس هست؛ لطف فرموده راهنمایی فرمایید به چه وسیله تقدیم نماییم؟

بسمه تعالی، می توانید به حساب شماره هزار مؤسسه تعاون اسلامی قم حواله کنید.

[سؤال 3329] 1642

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

آیا به نظر مبارك حضرت عالی نماز خواندن پشت سر غیر روحانی که تمام شرایط امامت را دارا است جایز است یا نه؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکند و اگر دسترسی ندارند، اقتدای به غیر روحانی با وجود سایر شرایط مانع ندارد.

[سؤال 3330] 1643

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه

چه می فرمایید راجع به شخصی که سر برهنه است و کت و شلواری است و چنین شخصی امام جماعت بشود برای يك عده مردم يك قریه ای و کلاه به سر بگذارد و نماز جماعت بخواند و در صورتی که در دو کیلومتری همان قریه که وصل است به آبادی شخص دیگری که روحانی است، نماز جماعت می خواند برای مردم آن محوطه. آیا اقتدا به این شخص غیر روحانی جایز است؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکند.

[سؤال 3331] 1644

بسمه تعالی 1361 / 10 / 13

محضر مبارك رهبر عظیم الشان جهان شیعه، حضرت آیت الله العظمی، الامام روح الله الموسوی الخمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از عرض سلام، محترمانه از شما استدعا دارم به چند سؤال ذیل جداگانه پاسخ دهید.

ص: 362

1. در مسجد یا غیر مسجد، در زمانی که روحانی نیست، اقتدا کردن نماز به غیر روحانی چه صورت دارد؟ در سپاه چگونه؟

2. در مسجد یا غیر مسجد، در زمانی که روحانی هست، اقتدا کردن نماز به غیر روحانی چه صورت دارد؟

3. اگر در حالت دوم اقتدا شود، نمازهای خوانده شده چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکنند و اگر دسترسی ندارند، اقتدای به غیر روحانی با وجود سایر شرایط مانع ندارد.

[سؤال 3332] 1645

بسمه تعالی 1361 / 5 / 30

محضر مبارك زعيم عالی قدر و رهبر شیعیان جهان و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران حضرت آیت الله موسوی الخمینی دامت برکاته

مسجد باب الحوائج بندرغازیان واقع در بندر انزلی به لحاظ نداشتن روحانی، توسط یکی از برادران مؤمن و متعهد و متدین و کاملاً آشنا به مسائل شرعی و احکام دینی که به زهد و تقوای ایشان سکنه حوالی مسجد مذکور اعتماد کامل دارند و در عدالت ایشان جای هیچ گونه تردیدی نیست، نماز جماعت اقامه می گردید و در ضمن برای آوردن يك نفر روحانی و سکنا دادن در مسجد تمام امکانات رفاهی از نظر محل سکونت و تجهیزات زندگی از قبل مهیا شده و در این زمینه فعالیت گسترده ای ادامه داشته و دارد. تلاش این مرد خدا در رابطه با اقامه نماز جماعت موجب انسجام و جذب مردم علاقه مند و متدین گردیده بود لکن مدتی قبل توسط امام جمعه وقت شهر اقامه نماز جماعت در مساجد فاقد روحانی ممنوع اعلام شد لذا در اجرای این دستور به مناسبت نبودن روحانی برگزارای نماز جماعت متوقف و به تدریج این مسأله موجب پراکندگی مردم و خلوت شدن مسجد گردیده اینک با مشاهده این وضع هیأت امنای مسجد و اعضای شورای مرکزی این انجمن در صدد چاره جویی برآمده و بر

ص: 363

این شدند که در عین حال تلاش بیشتر با ایجاد تسهیلات و امکانات بهتر و شرایطی مناسب تر برای آوردن روحانی و اسکان دادن وی در مسجد، مراتب را از حضور آن بزرگوار در رابطه با دو مسأله استفتا نمایند:

1. آیا در صورت نبودن روحانی با عنایت به وجود شخصی با مشخصات و صفات معروضه که در حال حاضر با اجازه مراجع ذی صلاح این شهر در مسجد اداره متبوعه خود نماز ظهر و عصر به امامت ایشان اقامه می گردد، آیا می توان در مسجد محل نیز نماز را به وی اقتدا نمود یا خیر؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی غیر روحانی امامت نکند.

2. چندی قبل از طرف وزارت، اداره متبوعه خواستار اعزام داوطلب برای بازسازی مناطق جنگی شده است. مورد سؤال این است که اگر فردی علاقه مند باشد جهت امور بازسازی یا خدمت در جبهه شرکت جوید از طرفی می داند که اگر پدر یا مادر مطلع شوند قطعاً مخالفت خواهند کرد با عنایت به واجب کفایی بودن موضوع بدون اطلاع پدر و مادر یا هر دوی آن ها می توان شرکت جست و یا وقتی به مخالفت آنان نگذاشت.

بسمه تعالی، به مسئولین مراجعه نمایید اگر نیاز باشد رضایت والدین معتبر نیست.

[سؤال 3333] 5487

3. بعد از نظر امام که اجازه دادند در صورتی که روحانی نباشد نماز پشت سر غیر روحانی بخوانند، پس اگر در جایی روحانیون واجد شرایط زیاد باشند و امکان امامت ایشان نیز موجود باشد، آیا اقتدا به غیر روحانی جایز است؟ پس اگر موجب بی احترامی به روحانیون باشد باز هم بی اشکال است؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی باشد، به غیر روحانی اقتدا نکنند.

[سؤال 3334] 1646

بسمه تعالی 1358 / 9 / 27

پیشگاه معظم رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی

بعد از عرض سلام و درود فراوان، خاطر مبارك مستحضر است که در بعضی از

ص: 364

دانشگاه‌ها اختلافاتی بین مسلمین وجود دارد که حتی به داخل مساجد دانشگاه‌ها نیز کشیده شده است، و عمدتاً از طرفداران یا اعضای سازمان مجاهدین خلق هستند که به اختلافات دامن می‌زنند. با توجه به سوابقی که رهبر انقلاب از ایشان دارند، آیا صلاح است برای جلوگیری از دوگانگی در مساجد و محیط دانشگاه‌ها در روزهای معینی که خودشان پیشنهاد کرده‌اند و عملاً هم انجام می‌دهند، در نماز جماعت به ایشان اقتدا نمود یا خیر؟

بسمه تعالی، امامت غیر روحانین تضعیف مقام روحانیت است و نباید بشود.

[سؤال 3335] 1647

بسمه تعالی

پس از آرزوی سلامتی وجود شریف و موفقیت در جمیع امور، خاصه پیروزی کامل آن سرور در منویات و منظورات؛ لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرحمت فرمایید:

1. نقل شده از سرکار عالی که امام جماعت گذشته از شرایطی که در رساله فرموده‌اید، باید دارای علم و لباس روحانیت باشد؛ آیا چنین است یا خیر؟

بسمه تعالی، امامت غیر روحانین تضعیف مقام شامخ روحانیت است و نباید بشود.

2. هرگاه ساختمانی به نام مسجد یا حسینیه به وسیله پول اهل خیر ساخته و استفاده شود، بعداً جایز است آن‌ها را فقط به کتابخانه و یا درمانگاه و یا مجالس ختم اختصاص داد یا جایز نیست؟

بسمه تعالی، تغییر مسجد و حسینیه جایز نیست.

[سؤال 3336]

3. در مسجد محلی امام جماعت عالم و سیدی مورد اعتماد و قبول اکثر اهل محل از مرد و زن است. اما تعدادی از جوانان محل بعد از 15 سال در مسجد دیگری در همان محل و نزدیک مسجد عالم برای خود تشکیل جماعت نموده و یکی از خود

ص: 365

آن‌ها امام جماعت شود. آیا چنین جماعتی صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، از هر عملی که موجب تفرقه و تضعیف روحانیت است باید اجتناب شود.

4. در عزای امام حسین علیه السلام جلو دسته‌های سینه‌زنی و زنجیرزنی علمی بیرون می‌آورند که با شال و پارچه و مجسمه‌هایی تزئین شده است. آیا صحیح است یا خیر؟ با توجه به این که بعضی از فضلا می‌گویند: «یکی از سلاطین صفویه مسافرتی به خارج کشور به کشور مسیحی نموده و روز شهادت و به دار کشیدن جناب عیسی را دید که همین علامت که شکل صلیب بود به دست داشتند. بعد از مراجعت به ایران دستور داد برای عزا و شهادت امام حسین علیه السلام چنین چیزی تهیه کنند که ساخته و معمول شد»، آیا این موضوع تاریخی درست است یا خیر؟

بسمه تعالی، تاریخ مذکور ثابت نیست، و هر نحو عزاداری برای سید مظلومان که مشتمل بر محرمات شرعی نباشد و موجب وهن مذهب هم نشود مانع ندارد.

5. آیا قمه زدن و زنجیر زدن در ایام عزاداری امام حسین علیه السلام صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، از قمه زدن در وضع کنونی خودداری شود و عزاداری به نحو مرسوم مانع ندارد.

6. افرادی که تقلید سایر آقایان مراجع تا حال نموده اند، اجازه می‌فرمایید رجوع به سرکار عالی نموده و تقلید کنند؟

بسمه تعالی، با احراز یا احتمال اعلیت مجتهد دوم، عدول لازم است علی‌الاحوط.

[سؤال 3337] 727

4. چنانچه به امام جماعت روحانی فعلاً دسترسی ندارد، اما می‌تواند یا می‌توانست دسترسی پیدا کند؛ آیا اقامه نماز به امامت غیر روحانی اشکال دارد؟

بسمه تعالی، با داشتن دسترسی به روحانی، از اقتدای به غیر روحانی خودداری کنند.

[سؤال 3338] 1648

بسمه تعالی 1361 / 11 / 5

دفتر استفتائات حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، با سلام، ضمن آرزوی موفقیت، سلامتی و طول عمر امام امت و پیروزی رزمندگان دلیر اسلام

ص: 366

را خواهانم. خواهشمند است به استفتای ذیل که مورد ابتلای مقلدین معظم له می باشد پاسخ فرمایید.

آیا برادران متعهد غیر روحانی می توانند در کارخانجات، مدارس، سپاه و یا مساجد محل امام جماعت شوند یا خیر؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکند و اگر دسترسی ندارند، اقتدای به غیر روحانی با وجود سایر شرایط مانع ندارد.

[سؤال 3339] 1649

بسمه تعالی

اگر منطقه ای روحانی نداشته باشد یا کسی باشد که شرایط امام جماعت را نداشته باشد؛ آیا می توان با غیر روحانی نماز جماعت برپا کرد؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکند و اگر دسترسی ندارند، اقتدای به غیر روحانی اگر عادل باشد مانع ندارد.

[سؤال 3340] 5156

8. در مساجد یا غیر مساجد، غیر از اهل علم کسی حق دارد امام جماعت بشود؟

بسمه تعالی، این عمل تضعیف مقام روحانیت است و نباید بشود.

[سؤال 3341] 7037

2. آیا می شود در مساجدی که فاقد روحانیت است و در دبیرستان ها و یا جاهای دیگر نماز جماعت را با امامت جماعت یکی از برادران که شرایط يك امام جماعت در او می باشد اقامه جماعت کرد یا خیر؟ لطفاً بیان فرمایید.

بسمه تعالی، امامت غیر روحانین تضعیف مقام روحانیت است و نباید بشود.

ص: 367

2. استفاده از معلمین و یا دانش آموزان متعهد در مدرسه، به عنوان امام جماعت چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، امام جماعت باید عادل باشد و با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکند.

[سؤال 3343] 1650

بسمه تعالی 1360 / 7 / 30

محضر مبارك و مقدس امام امت، روح خدا، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه، تقاضا می شود مسأله زیر را برای سپاه پاسداران و دیگر ارگان های بندر دیلم روشن فرمایید.

حضرت امام؛ ما در شهرستان بندر دیلم از توابع استان بوشهر می باشیم. در این شهرستان و روستاهای اطراف، يك روحانی نیست که مردم بتوانند مسائل را از وی سؤال کنند و لذا ما در برگزاری نماز جماعت، بدون وجود روحانی چه کنیم؟ بنابراین در ارگان های انقلابی نماز جماعت بدون وجود روحانی اقامه می شود و ما در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بندر دیلم هستیم و در حدود دو سال است که بدون وجود روحانی به امامت برادران پاسدار که زیاد هم از مسائل شرعی آگاهی ندارند نماز می خوانیم این عمل ما چه صورت دارد؟ آیا بدون روحانی نماز جماعت خوانده شود یا خیر؟ والسلام

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند و امامت غیر روحانی تضعیف روحانیت نیست اشکال ندارد.

[سؤال 3344] 588

3. با توجه به کمبود روحانیت و رفتن آن ها به جبهه ها آیا برای این که در قصبات و دور از شهرستان ها، در مساجد جوان ها جمع شوند و مسأله ای گفته یا تبلیغ دینی شود

ص: 368

و یا برای این که جوان ها و نوجوان ها به برنامه ای خارج از مسجد مشغول نباشند، غیر روحانی می تواند با در نظر گرفتن مسائلی که عرض شد نماز جماعت را برگزار کند یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض عدم دسترسی به روحانی مانع ندارد.

[سؤال 3345] 1137

2. محلی که روحانی موجود نیست آیا می شود يك شخص غیر روحانی، امام جماعت شود؟ خواه در مسجد باشد یا غیر مسجد.

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند مانع ندارد.

[سؤال 3346] 698

2. آیا در مسجدی که امام جماعت ندارد و یا اگر گروهی در صحرا بخواهند نماز جماعت بخوانند و در آن جا روحانی نباشد، به فردی که شرایط يك امام جماعت را دارد، می توان اقتدا کرد؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند، با مراعات شرایط مانع ندارد.

[سؤال 3347] 6

4. عده ای که هیچ روحانی در میانشان نیست به طوری که اگر بخواهند نماز بخوانند، فرادا خواهند خواند، آیا حق دارند نماز جماعت را به امامت فردی غیر روحانی برپا کنند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند، اقتدای به غیر روحانی، با وجود سایر شرایط، مانع ندارد.

[سؤال 3348] 1651

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آیت الله، جناب مستطاب نایب الامام خمینی، سلام عرض می نمایم. امیدوارم سلام گرم فرزندان خود را پذیرفته باشید.

ص: 369

اما بعد، اخیراً شنیده شده است که آن جناب، در فتاوی خود فرموده اید که نمی شود پشت سر کسی که اهل علم نیست، نماز جماعت خواند.

1. حقیر که یکی از مقلدان آن جناب هستم، بعد از تحقیق در فتاوی قبلی و رساله آن جناب، مسأله مورد نظر به چشمم نخورد. با این مقدمه، در محل خودمان شخصی است نماز جماعت می خواند، ولی از اهل علم نیست. با نقل قول فتوای شما، مردم در نماز جماعت حضور نمی یابند، در حالی که شخص مذکور، شرایط امام جماعت را دارا است. از شما می خواهم نظر خود را مرقوم فرمایید. ناگفته نماند از اهل علم، در محل حضور ندارد.

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی نباشد، اقتدا به غیر روحانی، با وجود شرایط مانع ندارد.

2. زمین های موقوفه ای که در زمان محمدرضا خان، نود ساله با اجرتی کم، به مردم داده می شد. حال بعضی از افراد به همان نرخ قبلی، زمین های موقوفه را اجاره می کنند. در صورتی که بعضی از افراد هستند که با نرخ عادلانه بر می دارند، ولی صاحب و مستولی اولیه، حاضر به پس دادن، و یا اجرت بیشتر نمی شود. فتوای خود را بیان نمایید.

بسمه تعالی، تصرف در موقوفه، باید با نظر متولی شرعی باشد.

[سؤال 3349] 1240

4. اگر درجایی یا مسجدی نماز جماعت برپا باشد و عده دیگری هم در طرف دیگر آن محل یا مسجد با يك فرد كت و شلواری نماز جماعت بخوانند آیا اشکال دارد؟

بسمه تعالی، تا دسترسی به روحانی باشد از اقتدا به غیر روحانی اجتناب شود.

[سؤال 3350] 1652

بسمه تعالی 1361 / 11 / 16

سلام و برکات و رحمت خدا بر شما و همه مؤمنین

خدمت امام امت رهبر کبیر انقلاب اسلامی، ولی فقیه مسلمین، نایب امام زمان

ص: 370

1. آیا در محل هایی که روحانی نیست غیر روحانی مثلاً در مسجد می تواند امام جماعت بشود؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند اشکال ندارد.

2. راننده تاکسی در شهری مثل تهران آیا حکم دائم السفر را دارد یا خیر؟ (در رابطه با نماز و روزه)

بسمه تعالی، اگر در مقدار مسافت شرعی رانندگی می کند نماز تمام است.

3. اگر دائم السفر باشد مثلاً از منزلش چهار فرسخ شرعی دور شود برای جلسه قرآن یا حاجت دیگر چه تکلیف دارد؟

بسمه تعالی، در غیر سفر شغلی با پیمودن مسافت شرعی حکم مسافر دارد.

[سؤال 3351] 1653

بسمه تعالی 11 / 3 / 1361

محضر رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی ایران امام خمینی دامت برکاته

چه می فرمایند امام در این مسأله شرعی که مسجدی امام راتب ندارد و شخصی که از اهل علم و معمم بوده باشد دسترس نیست، آیا يك نفر دیگر که واجد شرائط از لحاظ اسلام و صحت قرائت و عدالت است ولی معمم نیست، دیگران می توانند با اقتدا به این شخص از فیض نماز جماعت مستفیض شوند یا نه؟ جواب را دو کلمه دستخط فرمایید که مطابق امر مبارك اقدام شود، اجرکم علی الله و رسوله صلی الله علیه و آله وسلم.

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند و تضعیف روحانیت نمی شود مانع ندارد.

[سؤال 3352] 4634

2. در شهر و یا شهرستان و روستا عالم روحانی سکونت دارد؛ آیا افراد عامی و شخصی و کلاهی جایز است امام جماعت باشد و اقتدای به آن جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، چنانچه به روحانی واجد شرایط دسترسی دارند، به غیر روحانی اقتدا نکند.

6. آیا در جایی که روحانی نیست می شود امام جماعت غیر روحانی باشد و در شدت حال مثلاً روحانی اصلاً پیدا نمی شود آن وقت چگونه؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی غیر روحانی امامت نکند و چنانچه دسترسی ندارند اقتدای به غیر روحانی با وجود سایر شرایط اشکال ندارد.

[سؤال 3354] 7388

2. در جایی که بعضی روزها روحانی نباشد و با اجازه روحانی، غیر روحانی نماز بخواند با تمام شرایط لازم، اشکالی دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکند و اگر دسترسی نباشد، اقتدای به غیر روحانی با وجود سایر شرایط اشکال ندارد.

[سؤال 3355] 7374

4. اقامه نماز جماعت، به امامت يك غیر روحانی در جایی که روحانی هست، چگونه می باشد.

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی واجد شرایط، به غیر روحانی اقتدا نکنند.

[سؤال 3356] 32

3. در جمعی که روحانی در میانشان وجود ندارد، مثلاً در مسافرت یا میهمانی، آیا شخصی را که واجد شرایط باشد، می توان به عنوان امام جماعت انتخاب کرد و به ایشان اقتدا نمود؟

بسمه تعالی، با دسترسی نداشتن به روحانی و عدالت امام جماعت، مانع ندارد.

ص: 372

بسمه تعالی 1361 / 7 / 29

دفتر محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دام ظلّه العالی

احتراماً بنا بر آن که امروزه مساجد و مدارس سنگرهایی مشابه و هر دو مکان، محل عبادت است خوشبختانه همه روزه نماز جماعت در حیاط مدارس برقرار می باشد و چون در دبیرستان صادق که محل خدمت این جانب است برای امامت جماعت دسترسی به افراد روحانی نیست مستدعی است روشن فرمایند که آیا می توان به بعضی از دانش آموزان بین 15 تا 20 سال و یا دبیران جوانی که مطمئن به نظر می رسند و مشغول خدمت به اسلام می باشند اقتدا نمود؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند امامت غیر روحانی واجد شرایط مانع ندارد.

[سؤال 3358] 1655

بسمه تعالی 8 ذی الحجه 1402 ق

لطفاً به سؤالات زیر جواب مرقوم فرمایید:

1. در جایی که افراد روحانی نیست، آیا می شود نماز را به امامت غیر روحانی و به جماعت اقامه کرد؟

بسمه تعالی، در صورت نداشتن دسترسی به روحانی مانع ندارد.

2. حکم نماز و دیگر عبادات که با لباس هایی که از پول خمس نداده تهیه شده اند، به جا آورده شده اند چیست؟ آیا باید قضا شوند؟

بسمه تعالی، اگر علم نداشته اند، قضا واجب نیست.

3. طلبه ای که از پدر خود پول می گیرد، آیا می تواند پول شهریه هم بگیرد، در صورتی که نیاز ندارد؟

بسمه تعالی، بستگی به مقررات دفتر شهریه دارد.

4. آیا از پول شهریه، طلبه در اموری مثل مسافرت، بخشیدن به مستمندان و... می تواند استفاده کند؟

بسمه تعالی، صرف در مخارج متعارف مانع ندارد.

5. کسی که مقدار کمی از پول خمس نداده دارد، آیا می تواند به فقرا ببخشد؟

بسمه تعالی، نسبت به مقدار خمس باید با اجازه باشد.

[سؤال 3359] 1656

بسمه تعالی

1. با توجه به فتوای امام در مورد جایز نبودن امامت غیر معمم جهت اهانت نشدن روحانیت، آیا در مساجد یا محل تجمعی که امام جماعت و روحانی ندارند، می توانند یکی از برادران غیر روحانی اقامه جماعت بکنند یا خیر؟

بسمه تعالی، در صورت دسترسی به روحانی جامع شرایط، غیر روحانی امامت نکند و اگر دسترسی ندارند، اقتدای به غیر روحانی مانع ندارد.

2. اشخاصی که از وطنشان برای مأموریت، به محلی کمتر از حد شرعی می روند و می دانند از محل دوم به محل دورتر که از حد شرعی می گذرد مأموریت خواهند رفت، آیا از بدو حرکت از وطن، مسافر حساب می شوند یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، قصد طی مسافت از اول محقق است و از اول حکم مسافر را دارد.

[سؤال 3360] 1657

بسمه تعالی 11 / 12 / 1361

قم، دفتر استفتای امام، سلام علیکم

1. اگر در مسجد یا غیر مسجد - مثلاً نمازخانه ادارات دولتی - اهل علم از روحانیت نباشد و یا در روز معین غایب باشد، آیا يك نفر غیر روحانی حایز شرایط مذکور در رساله امام می تواند پیشنماز بشود؟

بسمه تعالی، در صورت دسترسی نداشتن به روحانی مانع ندارد.

2. آیا در ساختمانی که فعلاً در ید بنیاد مستضعفان است ولی نمی دانیم حکمی شرعی در مورد مصادره اموال صاحب اصلی آن صادر شده است یا نه، می توان نماز خواند؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور اشکال ندارد.

ص: 374

بسمه تعالی

خدمت برادران مسئول در دفتر امام خمینی

تقاضا نمودیم چند مسأله شرعی را جواب دهید البته طبق فتوای امام خمینی:

1. آیا می شود به فرد غیر روحانی اقتدا کرد و نماز جماعت خواند یا خیر؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی غیر روحانی امامت نکند و اگر دسترسی ندارند اقتدای به غیر روحانی با وجود سایر شرایط مانع ندارد.

2. در نماز جماعت به خاطر این که اختلاف نباشد می شود نماز واجب را افراد بخوانیم یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است، ولی اگر موجب هتک باشد جایز نیست.

[سؤال 3362] 1659

بسمه تعالی 1361 / 2 / 29

دفتر استفتائات حضرت امام خمینی، سلام علیکم

خواهشمند است روشن فرمایید آیا فتوای امام مبنی بر نخواندن نماز جماعت به امامت افراد غیر روحانی مطلق و برای همه مکان ها است؟ تکلیف در مکان هایی که به برادران روحانی دسترسی نیست چیست؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی غیر روحانی امامت نکند و اگر دسترسی ندارند اقتدای به غیر روحانی با وجود سایر شرایط مانع ندارد.

[سؤال 3363] 1660

بسمه تعالی 1361 / 7 / 20

محضر مبارك امام امت، امام خمینی

اماما! عده ای از آموزگاران اصفهان هستیم که عصرهای دوشنبه پس از مدرسه، از ساعت 30/5 الی 8 شب در منزل یکی از آموزگاران، جلسه آموزش قرائت قرآن تشکیل داده ایم و در هنگام مغرب اگر بخواهیم به مسجد برویم و برگردیم، از لحاظ

کمبود وقت امکان پذیر نیست؛ مقصود این است که اگر بخواهیم به مسجد برویم، دیگر وقتی باقی نمی ماند. از حضور جناب عالی استفتا می نمایم که با توجه به این که فرموده اید که اقتدا کردن به غیر روحانی تضعیف روحانیت است، آیا در مورد فوق اجازه می فرمایید که نماز جماعت به امامت یکی از برادران برگزار شود و یا این که بهتر است فرادا خوانده شود و یا این که رفتن به نماز جماعت اصلح است بر جلسه قرآن؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی دارید، از اقتدا به غیر روحانی خودداری نمایید.

[سؤال 3364] 1661

بسمه تعالی 1361 / 10 / 1

محضر شریف رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

امام عزیز و بزرگوار! می دانیم که با وجود روحانی در مکانی، امام جماعت شدن افراد عادی (غیر روحانی) جایز نیست و این توهین به روحانیت است؛ ولی با توجه به این که امروز ما با کمبود روحانی مواجه هستیم و روحانیت عزیز به همه پادگان ها و اردوگاه ها و دسته جات متفرقه نمی رسند و باز به وضوح دیده شده اگر در اوقات نماز، جمعیت های متفرقه به عنوان نماز جماعت، به يك محل جمع نشوند کلی از کارها به جا می ماند و به خصوص وحدت ما به تفرقه مبدل می شود، با این حال در نبود روحانی يك فرد عادی با دارا بودن شرایط اهل علم، به جز لباس مقدّس روحانی، مانند درست بودن قرائت نماز و صالح بودن و ندیدن مردم از او گناه علنی آیا می تواند امام جماعت باشد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی واجد شرایط ندارند، امامت غیر روحانی با مراعات سایر شرایط اشکال ندارد.

ص: 376

بسم الله الرحمن الرحيم

مع كل الاحترام نحن لفيف من الشباب يوجد عندنا سؤال إذا أمكنكم أن تجيبونا عليه وشكراً. السؤال ما يلي:

يوجد عندنا مسجد ولم يوجد عندنا في الوقت الحاضر إمام جماعة، فنحن جماعة؛ أي مجموعة من الشباب والشيخ نصلّي في هذا المسجد، فالشباب يأتون بواحد منهم ويقفون وراء رأسه ويقفون به وأما الشيخ أو الكهول يخالفون هذا العمل ويقولون: إنّ هذا الشاب ليس معمم نحن لم نصلّي وراء هذا فيصلّون إنفراداً ونحن نشكل الجماعة في داخل المسجد، فما حكم صلاة الشيخ والشباب وأيهما أصحّ في هذا الوقت الذي تتهاجم المكاتب الملحدة على الشباب، أرجو أن تشرحوا لنا في الجواب مفصلاً لكي نقرئه أمام الحاضرين في المسجد. وأزيدكم علماً أنّ الشاب الذي يقف أمام الجماعة ويكون إمام الجماعة هو شاب نظيف ومؤمن وعاقل وبالغ وجعفري المذهب ومن الشباب المؤمنين. والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بسمه تعالی، إن وجد من أهل الفضل المعتمين من يوثق به فليقدموه للصلاة جماعة ويقفوا به وإلا فلا مانع من إمامة من يثق أكثر الناس من الشباب والشيخ به ويجمعون عليه وعلى كل حال يجب التحرز في هذا الوقت العصيب عن كل ما يوجب التشتت وينافي توحد صفوف المسلمين.

[سؤال 3366] 378

5. اگر مسجدی روحانی نداشته باشد و مثلاً دو روحانی اطراف آن مسجد نیز صلاحیت آن را نداشته باشند که پشت سرشان نماز خوانده شود، آیا جایز است نماز جماعت در آن مسجد به امامت یک فرد غیر روحانی مورد تأیید برگزار شود؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکند.

ص: 377

روزه

اشاره

ص: 379

[سؤال 3367] 1663

بسمه تعالی

حضور پدر عزیزم و رهبر کبیرم امام خمینی

پس از عرض سلام و ارادت حضور پدر مهربانم، از خداوند تبارک و تعالی سلامتی و طول عمر جناب عالی را خواستارم دو سؤال از شما دارم که خدمتتان عرض می کنم:

1. آیا وقتی که روزه هستیم (روزه های واجب و غیر واجب) و هنگام افطار فرا می رسد می توانیم قبل از آن که افطار کنیم نماز مغرب را بخوانیم؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. آیا کسی که در تهران به دنیا آمده و پدر و مادرش نیز در تهران به دنیا آمده باشند حکم طی کردن چهار فرسخ مسافت (5/22 کیلومتر) در موردش صادق است؟ (نماز را شکسته بخواند و روزه اش را بخورد) لطفاً حکمش را بفرمایید.

بسمه تعالی، بلی در مورد سؤال حکم مسافر مترتب می شود.

نیت

[سؤال 3368] 1815

4. منظور از این که در روزه سیاسی باید جهات شرعی آن رعایت شود چیست؟ و

ص: 381

آیا اگر کسی به واسطه این عمل، دار فانی را وداع گوید، آیا این عمل يك نوع انتحار محسوب می شود؟
بسمه تعالی، اگر منظور، روزه شرعی گرفتن است، باید جهات روزه شرعی مراعات شود و خودکشی جایز نیست.

[سؤال 3369] 1664

بسمه تعالی

مسئولان محترم دفتر حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی از شما تمنا دارم که برایم به طور صحیح در مورد گرفتن روزه سیاسی بنویسید و دیگری راجع به زندگی امام برایم بنویسید که طرز زندگی کردن ایشان چگونه است.

بسمه تعالی، روزه شرعاً همان است که در رساله خوانده اید ولو برای امور سیاسی و پیشبرد مقاصد اسلامی گرفته شود.

[سؤال 3370] 1890

21. در تحریر الوسیله فرموده اید که جایز است افطار در ماه رمضان برای اشخاصی: «الشیخ والشیخة إذا تعدّ علیهما الصوم...» تا آخر، آیا با این تریخص می توانند روزه استیجاری بگیرند و روزه خود را نگیرند یا نه؟

بسمه تعالی، در ماه رمضان روزه غیر رمضان صحیح نیست.

[سؤال 3371] 1409

3. آیا کسی که در طول روز، کاری که مبطل روزه باشد، انجام نداده باشد، می تواند در وسط روز نیت روزه نذر کند؟

بسمه تعالی، در نذر غیر معین تا قبل از ظهر می تواند اختیارات نیت کند.

[سؤال 3372] 7380

4. اگر شخصی نداند و عمداً تا اذان ظهر نیت روزه ماه رمضان نکند آیا اشکال دارد؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، روزه آن روز قضا دارد.

ص: 382

8. اگر شخصی نیت بکند روزه خود را باطل کند و رفت چیزی برداشت و تا نزدیک دهان خود آورد ولی نخورد، آیا روزه اش باطل است؟ اگر به شوخی این کار را انجام داد ولی چیزی نخورد حکم چگونه است؟
بسمه تعالی، تنها نیت خوردن یا آشامیدن، روزه را باطل نمی کند.

چیزهایی که باید روزه دار از انجام آن خودداری کند

[سؤال 3374] 1665

بسمه تعالی

مبتلا به نفس تنگی شدید هستم يك وسیله طبي برای چاره آن درست شده که با فشار دادن سوزن آن مقداری از داروی مایع درون مخزن به صورت پودر گاز از راه دهان به ریه ها پاشیده می شود و باعث تسکین می گردد و روزانه چند بار به آن احتیاج می شود، آیا می توانم با وجود استفاده از آن وسیله طبي روزه دار هم باشم؟ و بدون آن غیر قابل تحمل و یا بسیار سخت و با مشقت است.

بسمه تعالی، داروی مذکور در فرض سؤال که بر استعمال آن اکل و شرب صدق نمی کند مضر به روزه نیست.

[سؤال 3375] 3681

8. حدود 10 سال پیش حمله قلبی به بنده دست داد که بر اثر آن وقتی در حال راه رفتن هستم و یا احساس درد می کنم باید قرص در زیر زبان نگهدارم در این صورت آیا روزه این جانب درست است؟

بسمه تعالی، اگر آب آن فرو می رود روزه صحیح نیست و در صورتی که روزه برای شما ضرر دارد نباید روزه بگیرید.

ص: 383

بسمه تعالی 3 / 2 / 1362

من زنی 45 ساله هستم؛ حدود ده سال است که به بیماری آسم مبتلا هستم و از اسپری ونتولین برای باز کردن راه تنفسی ام استفاده می‌کنم. می‌خواستم از حضور محترم امام عزیزمان تقاضا کنم که به من جواب بدهند: آیا من در ماه مبارک رمضان که روزه هستم و احتیاج شدید به این دارو دارم، می‌توانم استفاده کنم؟ آیا روزه من باطل نیست و آیا باید قضای روزه ام را دوباره بگیرم؟ در ضمن، باید بگویم که حال من برای گرفتن روزه کاملاً مساعد است؛ فقط اشکال من استفاده کردن از این اسپری است که حتماً باید همه روزه از آن استفاده کنم و به صورت بخار، به حلق من می‌رسد و راه تنفسی من را باز می‌کند. خواهش می‌کنم این مشکل مرا تا رسیدن ماه مبارک رمضان پاسخ دهید.

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 3377] 1667

بسمه تعالی 12 / 4 / 1361

محضر مبارک رهبر انقلاب و بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه

شخصی که کسالت سینه دارد و روزه گرفتن ضرری به حال او ندارد ولی در اثر تنگی نفس، یک نوع گاز دارویی روزی چند بار استنشاق می‌کند که اثر آن در گلویش احساس می‌شود که اگر روزه هم نباشد، باید از این دارو استفاده کند، آیا روزه این شخص باطل است یا می‌تواند روزه بگیرد و به اندازه ضرورت از این دارو استفاده کند؟

بسمه تعالی، استعمال داروی مزبور اگر اکل و شرب بر آن در نظر عرف صادق نیست، ضرر به صحت روزه ندارد.

ص: 384

5. آیا بردن وسایل غیر خوراکی به دهان، در هنگام روزه (مثل وسایل دندانپزشکی هنگام معاینه) باعث ابطال روزه می شود؟

بسمه تعالی، مبطل نیست.

[سؤال 3379] 7006

10. آیا درجه گذاشتن در دهان، روزه را باطل می کند؟

بسمه تعالی، در صورتی که خشك باشد مانع ندارد.

[سؤال 3380] 7407

3. آیا معاینه داخلی زنان (توشه واژینال) در ماه مبارك رمضان، روزه بیمار را باطل می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، تنها معاینه موجب بطلان روزه نمی شود.

[سؤال 3381] 1668

بسمه تعالی

حدود 21 سال قبل زمان آیت الله حکیم، خانم نوعروسی بوده که وقتی ماه رمضان شده ایشان اصلاً نمی دانسته که زن هم مثل مرد ممکن است محتلم شود و زن هم منی دارد؛ فقط در رساله خوانده بوده که اگر تا کمتر از ختنه گاه داخل شود غسل ندارد. اطرافی های خانم هم از ایشان ناآگاه تر بوده اند. همسر ایشان هم هر وقت ایشان اعتراض می کرده، می گفته: طبق رساله، ما از دخول جلوگیری می کنیم، پس اشکال ندارد. خلاصه، چند سال روزه ایشان خراب شده؛ حالا می پرسند آیا مقصر منم که نمی دانستم که آن ترشح منی است؟ و آیا کفاره عمد تعلق می گیرد؟ آیا گردن من است یا شوهرم که وادار می کرد؟ همین الآن هم زیر بار نمی رود که روزه باطل بوده، یا چون جاهل به مسأله بوده ام روزه هایم درست است؟ محبت فرموده راهنمایی کنید. سپاس گزارم.

ص: 385

بسمه تعالی، اگر دخول متحقق نشده و یقین ندارید ترشحاتی که خارج می شد منی باشد، روزه ها محکوم به صحت است و قضا و کفاره ندارد. ولی اگر یقین دارید همراه ترشحات، منی خارج می شده، روزه ها قضا دارد و با فرض این که جاهل به حکم بودید کفاره ندارد.

[سؤال 3382] 1669

بسمه تعالی

پس از عرض سلام و سلامتی و دست بوسی خدمت امام بزرگوار، نایب الامام، خمینی، دام ظلّه العالی

1. اگر در ماه مبارک رمضان، در حال بیداری فکریهایی به نظر او آید که باعث خروج منی بشود لیکن قبل از این که منی از او خارج شود جلو آن را بگیرد و نگذارد که خارج گردد، آیا روزه او باطل است؟ و آیا کفاره دارد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر منی از او خارج نشده روزه باطل نیست و کفاره ندارد.

2. آبی که در هنگام بول کردن از انسان خارج می شود و لزج است لیکن منی نیست حکم آن چیست؟

بسمه تعالی، حکم جنابت ندارد.

[سؤال 3383] 3372

5. در ماه رمضان شخصی روزه دار بدون قصد بیرون آمدن منی با خود بازی می نماید و یقین هم دارد که جنب نمی شود ولی اتفاقاً جنب شد. تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، اگر عمل مزبور بر حسب عادت شخص موجب خروج منی نبوده و بر حسب اتفاق بدون قصد خارج شده روزه باطل نمی شود.

[سؤال 3384] 1670

بسمه تعالی 1361 / 8 / 18

محضر مبارک رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، مدّ ظلّه العالی

پس از عرض سلام، سلامتی آن وجود ذی جود و بسیار عزیز را تا انقلاب

ص: 386

مهدی (عج) از ایزد متان خواهانم. متمنی است جواب مسائل ذیل را بیان فرمایید:

1. اگر در ماه رمضان در حال ملاعبه با عیال خویش، کسی جنب شود چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر قصد انزال نداشت و عادت او هم انزال با چنین عملی نبود و اتفاقاً بدون اختیار، انزال شد، روزه صحیح است.

2. آیا شامپو که بعضی می گویند الکل داخل آن است نجس است یا خیر؟

بسمه تعالی، محکوم به طهارت است، مگر آن که احراز کند که از قسم الکل نجس با آن مخلوط است.

3. آیا الکل سفید پاک است یا نجس؟

بسمه تعالی، محکوم به طهارت است.

4. کسی که در ماه رمضان کاری انجام داد که روزه اش باطل شد، کفاره دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از روی علم و عمد باشد کفاره دارد.

5. آیا کفاره روزه ای که برگردن انسان است و می خواهد دین خود را ادا کند و اگر بخواهد 60 مسکین را طعام دهد خیلی مشکل است

فقیر پیدا کردن، آیا در راه دیگری می تواند مصرف کند؟ توضیح فرمایید.

بسمه تعالی، کفاره را باید به همان مصرف کفاره - که فقرا هستند - برساند.

[سؤال 3385] 1671

بسمه تعالی

محضر مبارک مرجع عالی قدر و ولی فقیه شیعیان جهان، حضرت امام خمینی، ادام الله ظلّه العالی

چند مسأله زیر برای بنده پیش آمده که تقاضای رفع و حل آن ها را دارم:

1. اگر انسان در حال روزه ماه رمضان با همسر خود بازی کند تا وقتی که دیگر احساس می کند که ممکن است منی بیاید و در حالی که

مطمئن است اگر خودداری کند منی بیرون نمی آید، از ادامه بازی خودداری کند، ولی برخلاف اطمینان وی منی

بیاید، روزه اش باطل است یا خیر؟ و آیا در صورت بطلان، کفاره هم واجب است یا نه؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، روزه صحیح است.

2. تشخیص این که کسی می تواند کفاره را به جا آورد - مثلاً شصت روز روزه بگیرد - با خود شخص است یا با عرف مردم؟ و یا به هر کدام آن ها می شود عمل کرد؟

بسمه تعالی، تشخیص آن با خود مکلف است.

3. دنبال کردن جریانات ورزشی و علاقه مندی به تیم های ورزشی و خوشحال و ناراحت شدن از پیروزی یا شکست آن ها، که از طرف بعض برادران ارگان ها نیز اعمال می شود، چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

4. عمل به تقویم ها با احتمال این که شهرهای کشور به واسطه دوری از همدیگر و هم افق نبودن، ممکن است با هم تفاوت داشته باشند، چگونه است؟ و اگر يك نفر مرجع در شهری مثل قم اعلام دیدن ماه کند، مردم شهرهای دور، مثل دزفول، می توانند عمل کنند یا خیر؟

بسمه تعالی، مجرد دوری سبب اختلاف نیست؛ اگر دو شهر قریب الافق باشند، دیدن ماه در یکی، برای دیگری کافی است و گرنه کافی نیست.

[سؤال 3386] 1672

بسمه تعالی 1361 / 12 / 2

با درود بر امام امت و با سلام بر شهیدان خونین کفن

يك سؤال فقهی داشته و خواهشمندم به آن پاسخ فرمایید.

یکی از روزهای ماه مبارك رمضان که بنده بیدار شدم برای صرف سحری، متوجه شدم جنب هستم و وقت تا اذان صبح يك ربع بیشتر باقی نمانده و احتمال زیاد دادم که در آن وقت حمام ها باز نباشند و آب سرد هم برای بدن بنده مضر است، با ندانستن این که در این موقعیت باید چه کاری بکنم، تصمیم بر این گرفتم که غذا بخورم و نماز را با تیمم بدل از غسل جنابت بخوانم و بعد وقتی که حمام باز شد بروم و غسل بکنم و همین کار را هم کردم و خوابیدم و بعد از این که حمام باز شد رفتم و غسل کردم و شاید هم احتیاطاً نماز صبح را دوباره خوانده باشم، دقیقاً یادم نمی آید، حال نمی دانم آن روزه بنده صحیح بوده یا خیر؟ و در صورت منفی بودن و قبول نبودن آن،

ص: 388

خواهشمندم جزای آن يك روز روزه را ذکر کنید و ضمناً اضافه کنم که روزه را در آن روز گرفتم و بدون روزه نبودم.

بسمه تعالی، اگر قبل از اذان تیمم نکرده اید روزه شما باطل است.

[سؤال 3387] 1688

4. مسائلی که برای روزه دار پیش می آید و طبق دستور رساله عمل می کند و روزه اش قبول می شود آیا ماه رمضان و غیر ماه رمضان دارد؛ یعنی در ماه رمضان قبول می شود ولی اگر روزه قضا گرفته باشد و مسائلی پیش آید قبول نمی شود؟ واضحتر بگویم مسأله احتلام که طبق دستوری که هست اگر عمل کند روزه اش قبول می شود، اگر این مسأله در روزه قضا پیش آید روزه اش درست است یا نه و همین طور مسائلی دیگر؟ و اصولاً چه مسائلی در روزه های قضا اگر پیش بیاید درست است و چه مسائلی درست نیست؟

بسمه تعالی، فرقی بین ماه رمضان و قضای آن نیست مگر در بقای بر جنابت به تفصیلی که در رساله ذکر شده است.

[سؤال 3388] 730

2. آیا روزه هایم نیز به واسطه باطل بودن غسل باطل می شوند و باید از نو بگیرم و کفاره شان چگونه است؟

بسمه تعالی، روزه ها قضا ندارند.

[سؤال 3389] 4967

4. زیدی مدت ها غسل باطل - جهلاً - انجام داده و پس از گذشت چندین سال متوجه شد. تکلیف نماز و روزه و بقیه عبادات گذشته چیست؟ و بر فرض بطلان روزه، کفاره دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، روزه او صحیح است و نمازهایی که یقین دارد با غسل باطل انجام داده را باید قضا کند.

ص: 389

2. در ماه مبارك رمضان اتفاق خیلی ضروری ای برایم پیش آمد و بنده هم همان موقع محتلم بودم؛ حدود ربع ساعت به اذان صبح مانده بود که در همان موقع، یکی از همسایه های خواهرم آمد و گفت: بیا خواهرت سوخت؛ از خانواده ما همه رفتند و بنده هم خیلی ناراحت بودم، ولی من رفتم تا پیش از اذان صبح غسل کنم؛ بعد وقتی رفتم، دیدم خواهرم و شوهر خواهرم و خواهرزاده ام را به بیمارستان برده اند و حال هر سه نفر خیلی بد بود؛ خلاصه، از این ماجرا خواهرم مُرد و شوهر خواهرم و خواهرزاده ام الحمد لله سالم هستند؛ من چه کار باید می کردم؟ آیا باید اول غسل می کردم یا به داد خواهر می رسیدم؟ اگر به داد خواهرم می رسیدم، روزه ام باطل می شد؛ آیا در این فرض، کفاره هم داشت یا خیر؟

بسمه تعالی، روزه ای که گرفته اید صحیح است؛ ولی وظیفه شما نجات دادن خواهرتان بوده و می توانستید برای روزه تیمم کنید.

[سؤال 3391] 2601

5. اگر کسی می خواهد روزه قرضی اش را بگیرد و حتی شب هم نیت کرده باشد ولی غسل به او واجب شود، آیا می تواند روزه بگیرد و فقط غسل به جا آورد یا آن روز را نمی تواند روزه بگیرد؟

بسمه تعالی، اگر تا صبح به حالت جنابت باقیمانده، نمی تواند روزه بگیرد.

[سؤال 3392] 1863

7. اگر کسی پیش از اذان صبح روز ماه رمضان محتلم باشد و قصد غسل هم نداشته باشد، آیا قضا و کفاره بر او واجب می شود؟

بسمه تعالی، تفصیل مسأله در رساله مذکور است.

بسمه تعالی

حضور محترم شورای استفتانات فتاوی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

1. اگر کسی در ماه مبارک رمضان آیه قرآن و یا حدیث را که می خواهد از قول امام معصوم نقل کند، غلط بخواند و قصدش این بوده صحیح بخواند، لکن در ضمن که می خواند متوجه می شود دارد غلط می خواند، آیا وقتی که فهمید دارد غلط می خواند اگر ادامه بدهد روزه اش باطل می شود یا نه؟ و در صورتی که متوجه روزه اش نباشد، حکم روزه اش چیست؟

بسمه تعالی، اگر غلط خواندن، موجب تغییر معنی شود و آن معنی غلط را بخواهد نسبت به خدا و رسول دهد، حرام است و موجب بطلان روزه می شود.

2. بعضی از مایعات - مثل رنگ ها که بر درب ها می زنند - اگر نجس شوند در صورت انجماد آیا قابل تطهیر هستند یا نه؟ و ظاهر آن ها چگونه؟

بسمه تعالی، ظاهر آن قابل تطهیر است.

3. هنگام وضو گرفتن که باید صورت و دست ها را از بالا به پایین شست، اگر کسی سهواً دستش را از پایین به بالا رفت و یا افقی شست آیا وضویش اشکال پیدا می کند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر صدق شستن از بالا به پایین محفوظ باشد وضو صحیح است.

4. اگر کسی سر سالش مقداری از درآمدش اضافه آمد، در صورتی که بدهکاری به افراد یا بانک ها دارد و هنوز وقت پرداخت آن قسط ها نرسیده، آیا این درآمد سالیانه خمس دارد یا نه؟ در صورتی که اگر خواسته باشد پردازد باز هم بدهکار می باشد؟ و آیا شهریه طلاب اگر مقداری از خرج آن ها اضافه بیاید سر سال خمس دارد یا نه؟

بسمه تعالی، بدهی که باید سال بعد پرداخت شود از درآمد سال کسر نمی شود، و اضافه شهریه خمس ندارد.

5. در كفارة قسم آیا می تواند به جای اطعام ده مسکین، به يك مسکین ده بار اطعام کند و یا پولش را به او بدهد؟ و اگر دسترسی به چنین مسکینی نداشت آیا می تواند پول اطعام را صرف مثلاً امور جنگ زدگان بکند یا نه؟ و یا آن که باید سه روز روزه بگیرد؟

بسمه تعالی، در صورت امکان باید به ده نفر بدهد و مصرف کفاره، فقرا هستند و پول کفایت نمی کند.

6. این که در رساله امام بین آبی که از شیرها و دوش های حمام می ریزد و آبی که در شیرهای منازل است فرق گذاشته اند و اولی را به حکم جاری دانسته اند و دومی را در حکم آب کَرّ، توضیح بفرمایید.

بسمه تعالی، فرقی بین دو مسأله نیست و در هر دو مورد، حکم آب کثیر مترتب است.

7. وضع ملاقای شیء مشتبّه النجاسة که طرف علم اجمالی قرار گرفته چگونه است؛ آیا آن هم لازم الاجتناب است یا نه؟ (ملاقای طرف علم اجمالی نیست ملاقای طرف علم اجمالی است) و یا اگر ترشحاتی از جایی بشود که انسان می داند یا از چیز نجس است یا پاک و هر دو در معرض هستند، آیا آن ترشح لازم الاجتناب است یا نه؟

بسمه تعالی، ملاقای يك طرف شبه محصوره، وجوب اجتناب ندارد و ملاقای مشتبّه به شبهه بدوی، لزوم اجتناب ندارد.

[سؤال 3394] 1674

بسمه تعالی 3 / 4 / 1361

با عرض سلام و آرزوی توفیقتان

غرض از مزاحمت سؤالی است به این شرح که 2 یا 3 سال پیش که گروه ها فعالیت داشتند در کنار خیابان شاهد بحث سیاسی با آن ها بودیم در یکی از روزهای ماه رمضان یکی از حاضرین آن محل که من با او بحث می کردم ادعایی کرد که برای من دروغ بسیار واضحی بود من که می خواستم دروغ اظهار من الشمس او را با يك دروغ خیلی واضح جواب گویم تا نشانش بدهم که چقدر دروغش واضح است بی مقدمه گفتم شنیدی که پیامبر (منظورم حضرت محمد صلی الله علیه و آله بود) گفته خدا نیست. بعد از این جریان یادم افتاد که روزه ام. با توجه به این که من مبطلات روزه را می دانستم ولی آن موقع یادم نبود که روزه ام و متوجه نبودم که دارم دروغ به پیامبر نسبت می دهم و این کار باعث ابطال روزه می شود آیا روزه من باطل شده و آیا باید قضا نمایم و کفاره بدهم؟ خلاصه وظیفه ام چیست؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال روزه صحیح است و قضا و کفاره ندارد.

ص: 392

7. در ماه رمضان سر را مانند غواصان بپوشاند و زیر آب رود چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، روزه باطل نمی شود.

[سؤال 3396] 1564

3. در روزه آیا اگر آب را يك مرتبه به سر بریزد که تمام سر را فرا بگیرد، حکم ارتماس را دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، ارتماس نیست.

[سؤال 3397] 1675

بسمه تعالی 13 / 5 / 1361

محضر مبارك حضرت آيت الله العظمى امام خمينى، سلام عليكم ورحمة الله وبركاته، پیروزی حضرت عالی و سلامتی جسم و جان آن امام بزرگوار را از محضر حضرت باری تعالی مسئلت می داریم.

اماما! ما جمعی از کارگران تونل ذغال سنگ ذوب آهن البرز منطقه کیاسر، با دهان روزه هنگامی که برای کار به تونل می رویم با وجود رعایت و توجه کامل و زدن ماسک، مع الوصف گرد و غبار به حلق ما می رسد و رفتن به سر کار نیز اجباری است؛ تکلیف روزه ما چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر با خودداری کامل، باز بدون اختیار چیزی از گرد و خاک به حلق برسد در فرض مرقوم، مضر به صحت روزه نیست.

[سؤال 3398] 1676

بسمه تعالی 5 / 4 / 1361

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب، حضرت امام خمینی، حامی مستضعفان جهان

در رساله توضیح المسائل امام خمینی، تحت عنوان رساندن غبار غلیظ به حلق، مسأله 1603 چنین آمده است: «رساندن غبار غلیظ به حلق روزه را باطل می کند چه

غبار چیزی باشد که خوردن آن حلال است مثل آرد یا غبار چیزی باشد که خوردن آن حرام است». سؤال این است که آیا روزه ما با توجه به گردو خاک و غبار غلیظ و کشنده حاصل از فعالیت شبانه روزی و بی امان کارخانه سیمان ری که به حلق ما فرو می رود صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، اگر غبار غلیظ محسوب نمی شود به روزه ضرر نمی رساند.

[سؤال 3399] 1677

بسمه تعالی 1361 / 3 / 8

ضمن سلام به حضور شما خدمتگزاران در دفتر امام، طول عمر و سلامتی رهبر عزیز و پیروزی رزمندگان را از خدای متان خواهانم.

من کارگرم و روی يك كمباین کشاورزی کار می کنم؛ گندم های این منطقه در این فصل، رسیده و درو آن ها مصادف با ماه مبارك رمضان می باشد. از طرفی کارکردن در مزرعه با كمباین که همراه با گردوغبار می باشد، باعث باطل شدن روزه می شود؛ و از طرف دیگر اگر گندم برای بعد از ماه رمضان گذارده شود، فاسد می شود. تکلیف روزه کارگران كمباین چه می شود؟

بسمه تعالی، در صورت امکان باید خود را حفظ کنند و روزه بگیرند، و اگر ممکن نیست و حتماً گردوغبار غلیظ به حلق فرو می رود و باید کار کنند، معذورند و به همان حال روزه را بگیرند و بعد قضا کنند.

[سؤال 3400] 169

6. در رساله فرمودید که تنقیه با هر چیز روان روزه را باطل می کند، اما من با وضعی که دارم و ناچارم يك روز در میان تنقیه شوم با آب خالص، آیا روزه هایم باطل است؟ در این صورت تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، برای حفظ روزه، در شب تنقیه انجام دهید.

ص: 394

بسمه تعالی

خواهشمند است: استفتائات زیر از امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، پرسیده شود.

1. اگر شخصی در ماه مبارک رمضان و در حال روزه سهواً سرش را زیر آب ببرد و به گمان این که روزه اش باطل شده، چون مسأله را نمی دانسته، دوباره سر خود را عمداً زیر آب ببرد، ولی تا افطار چیزی نخورد؛ آیا روزه او باطل شده؟ در صورت ابطال روزه، آیا باید فقط قضای روزه را بگیرد یا کفاره هم باید بدهد؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط، باید قضای روزه را بگیرد و اگر جاهل مقصر بوده، کفاره هم بدهد علی الاحوط.

[سؤال 3402]

2. اگر شخصی در ماه مبارک رمضان و در حال روزه، استمنا کند. در حالی که نمی دانسته که استمنا فعل حرام است، ولی می دانسته که روزه را باطل می کند و تا افطار چیزی نخورد. آیا باید قضای روزه را بگیرد و یک کفاره بدهد یا این که قضای روزه را بگیرد و کفاره جمع بدهد؟

بسمه تعالی، روزه او باطل شده و باید قضای آن را به جا آورد و بنابر احتیاط کفاره جمع دارد.

3. اگر شخصی روزه خود را به چیز حرامی افطار کند، در حالی که نمی دانسته که آن چیز حرام است، آیا باید یک کفاره بدهد یا باید کفاره جمع بدهد؟

بسمه تعالی، احتیاطاً کفاره جمع بدهد.

4. آیا کسانی که برای تفریح و تنوع به ماهی گیری می روند و ماهی هایی را که صید کرده اند به مصرف می رسانند. سفر آن ها سفر معصیت است و گناه دارد؟

بسمه تعالی، سفر معصیت نیست.

5. کارمندانی که در ادارات و در نهادهای دولتی و انقلابی کار می کنند و در بین ساعات اداری در بعضی از مواقع، کار و مراجعاتی ندارند، اگر در آن مواقع، کار شخصی خود را انجام دهند، آیا اشکالی دارد؟

بسمه تعالی، تابع مقررات اداره و نهاد مذکور است.

6. بعضی از کارمندان نهادها کارشان طوری است که اگر در ساعت مقرر سرکار خویش حاضر نشوند یا مقداری (مثلاً نیم ساعت یا یک ساعت) تأخیر داشته باشند لطمه ای به کار اداره یا مردم نمی خورد، آیا اگر این کارمندان تأخیر داشته باشند حقوق آن ها اشکال دارد؟

بسمه تعالی، بستگی به مقررات دارد.

[سؤال 3403] 1579

4. کسی است روزه واجب گرفته است اشتباهی چیزی می خورد به خیال این که روزه اش باطل شده است افطار می کند آیا کفاره بر او واجب است یا قضای آن؟

بسمه تعالی، اگر جاهل مقصّر بوده که در یادگرفتن مسأله کوتاهی کرده و روزه ماه رمضان را افطار کرده، قضا و کفاره واجب است.

[سؤال 3404] 1679

بسمه تعالی

1. آیا چرك گلو باعث ابطال روزه می شود؟

بسمه تعالی، اگر پیش از رسیدن به فضای دهن فرو رود مبطل نیست.

2. خواندن آیات قرآن به صورت سرود و آهنگ دار جایز است؟

بسمه تعالی، اگر مطرب باشد جایز نیست.

[سؤال 3405] 736

6. اگر بر اثر خون دماغ شدن، خون وارد حلق شود و سپس همراه با اخلاط سینه بیرون آورده شود، روزه باطل می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر عمدی نباشد مبطل روزه نیست.

[سؤال 3406] 2505

2. شخصی در روز ماه مبارك رمضان اخلاط را با علم به این که فرو بردن آن مبطل روزه می باشد، خورده است حال تکلیف وی چیست؟

ص: 396

بسمه تعالی، اگر اخلاط به فضای دهان رسیده و بعد فرو برده به احتیاط واجب قضا و کفاره دارد.

[سؤال 3407] 1957

4. به واسطه نرمی لثه هایم دائماً از آن ها خون می آید؛ به خصوص در خواب؛ ماه رمضان را نیز تماماً روزه گرفته ام لکن بعضی مواقع متوجه نمی شدم و خون پایین می رفت و هرگاه دهانم را برای رفع خون می شستم، نمی توانستم بیش از يك بار آب دهانم را بیرون بریزم، چون دوباره خون از لثه هایم می آمد؛ به دکتر نیز مراجعه کرده ام ولی هنوز مؤثر واقع نشده است؛ آیا روزه هایم صحیح بوده؟ و اگر در آینده نیز به این درد دچار بودم تکلیفم چیست؟

بسمه تعالی، اگر در آب دهان مستهلك باشد مضر به روزه نیست.

[سؤال 3408] 1753

3. روزه دار اگر بتواند با آخ گفتن اخلاط سینه را بیرون بریزد لازم است این کار یا اگر بدون آخ در فضای دهان آمد لازم است بیرون بریزد لطفاً فضای دهان را معلوم بدارید از کجا است؟

بسمه تعالی، اگر به فضای دهن نرسیده لازم نیست آن را بیرون بریزد و اگر رسیده احوط آن است که آن را نبلعد.

[سؤال 3409] 1680

بسمه تعالی

محضر امام خمینی

نسوار از تنباکوی تلخ است در دهن میگذارد از گلو پایین نمی رود شخص روزه دار اگر نسوار در دهن نگذارد تا وقت افطار سرش گیج می رود هر وقت نسوار در دهن گذاشت سر گیجه آن برطرف می شود ولی از گلو پایین نمی رود مست کننده هم نیست روزه را باطل می کند یا نه؟ شما بیان فرمایید.

ص: 397

بسمه تعالی، احتیاط واجب آن است که روزه دار از این کار خودداری کند.

[سؤال 3410] 1681

بسمه تعالی 1362/ 1/ 9

دفتر محترم استفتانات امام، سلام علیکم، با درود به ولی عصر (عج) و نایب برحقش، رهبر کبیر انقلاب و رزمندگان پیروزمند اسلام خواهشمندم که سؤالات زیر را جواب و ارسال فرمایید:

1. چنانچه در روزه قضا سهواً چیزی را بخوریم یا بیاشامیم تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، روزه صحیح است.

2. چنانچه در مسافرت، نماز ظهر و عصر را شکسته بخوانیم و هنوز آفتاب باشد که به شهر و وطن برسیم، آیا باز هم باید نماز ظهر و عصر را اعاده کنیم یا نه؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، اعاده واجب نیست.

3. این جانب مبلغی را که حدود سه هزار تومان است از یک سید عیالمند طلب دارم که قرار بود در تاریخ 1/ 7/ 61 بدهد و چون نداشته، هنوز نداده است، آیا امام اجازه می دهند که به جای خمس حساب کنم؟ هر طور می توانند دستور فرمایند.

بسمه تعالی، در فرض فقیر بودن او، مجازید بابت سهم سادات خود محسوب نمایید.

4. یکی از نزدیکان من مخفیانه تریاک می کشد، تکلیف من نسبت به او چیست؟ لطفاً فتوای امام را نسبت به خرید و فروش و کشیدن تریاک برایم بنویسید.

بسمه تعالی، او را ارشاد نمایید؛ خرید و فروش تریاک جایز نیست.

[سؤال 3411] 1682

بسمه تعالی

با درود و سلام به رهبر عظیم الشان انقلاب و قلب تپنده امت، و با سلام به کلیه روحانیون و رزمندگان مبارز و تلاشگر، سؤال را مطرح می نمایم.

چند سال است به بیماری مربوط به لته به نام «پیوره» دچار شده ام و یکی - دو سال اول را در صدد معالجه برآمدم، ولی بعد از معالجاتی که به انجام رسید، مؤثر واقع

نگشت و چون این بیماری مربوط به لثه می باشد، در روز چندین مرتبه از آن خون خارج می شود و هرگاه متوجه شوم، آب دهان را خارج می نمایم، ولی امکان دارد مواقعی بدون توجه فرو داده شود. آیا روزه هایی را که گرفته ام، صحیح است یا خیر؟ اگر صحیح نمی باشد، چه حکمی دارد؟ و چون راه علاج آن کشیدن کل دندان ها می باشد، ان شاء الله بعد از ماه مبارك رمضان تمام دندان ها را می کشم و قبل از ماه مبارك رمضان فرصت برای کشیدن دندان ها نشد، به جهت این که امکان می دادم با دارو بهبود یابد.

بسمه تعالی، اگر بدون توجه و اختیار فرو داده شده، مضر به صحت روزه نیست.

[سؤال 3412] 1683

بسمه تعالی 16 / 10 / 1361

حضور مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

در مسأله 1634 فرموده اید: «کسی که می خواهد قضای روزه رمضان را بگیرد، هرگاه تا اذان صبح جنب بماند، اگرچه از روی عمد نباشد، روزه او باطل است».

حال اگر در روزه قضای رمضان، در صورت بودن وقت، به طور غیر عمد چیزی بخورد، روزه او باطل می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، باطل نمی شود.

[سؤال 3413] 1684

بسمه تعالی

با سلام و درود بر شهدای راه حق و آزادی و با درود بر رزمندگان پر خروش علیه کفر صدامی و با درود بی پایان به امام امت، یار و یاور بر حق مهدی (عج)

با عرض پوزش سؤالاتم را که در مورد احکام است مطرح می کنم:

1. از هنگامی که من به سن بلوغ شرعی رسیدم، متأسفانه به علت سهل انگاری

ص: 399

خانواده و این که خودم به آن درجه از شعور و یقین نرسیده بودم، تا چند سال عباداتم را به جا نیاورده ام و اکنون سؤالم از شما این است که من باید در مورد واجباتی که انجام نداده ام چه کنم؟

بسمه تعالی، نماز و روزه فوت شده قضا دارد.

[سؤال 3414]

2. در مورد روزه آیا من باید به دستوری که در مورد شخصی که عمداً روزه نگرفته است عمل کنم؟ که در این صورت، باید حدود 20 سال روزه و قضا و كفارة آن ها را بگیرم و این از توان من خارج است. آیا امکان این هست که فقط قضای روزه هایم را بگیرم و كفارة آن ها را خدا بر من ببخشد؟

بسمه تعالی، در افطار روزه اگر غافل غیر ملتفت به وجوب آن بودید، كفاره ندارد.

3. سؤالم در مورد امام جماعت است: شما در رساله، امام جماعت را با شرایطی از قبیل عدالت و... معرفی کرده اید؛ پس یعنی ما اگر می خواهیم پشت سر امامی نماز بگذاریم باید قبلاً در مورد او تحقیق کنیم؟ اگر شخصی نمی تواند برود و در مورد امام تحقیق کند وظیفه اش چیست؟

در ضمن، مثلاً اگر موقع اذان نزدیک مسجدی بودیم که امام آن را هم نمی شناختیم، به این دلیل که او را نمی شناسیم نباید به او اقتدا کنیم و اگر پشت سر او نماز خواندیم، آیا نمازمان درست نیست و باید قضا کنیم؟

بسمه تعالی، در صحت اقتدا، احراز عدالت امام جماعت به طریقی که در رساله مذکور است شرط است.

[سؤال 3415] 1630

2. شخصی روزه مستحبی گرفته است، چنانچه میان روز سهواً چیزی بیاشامد، روزه باطل می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، باطل نمی شود.

ص: 400

بسمه تعالی

1. آیا مسواک کردن با خمیردندان در حال روزه اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد ولی باید از فرو رفتن آب دهان جلوگیری شود.

2. در ترکیه به روغن های جامد (غیر مایع) تحقیقاً روغن خوک اضافه می کردند ولی بعد، مقامات مسئول می گویند که دیگر اضافه نمی کنند ولی باز هم در بین يك قسمت از مسلمانان شایع است که باز این روغن ها دارای روغن خوک هستند و مورد استفاده قرار نمی دهند؛ حکم این مسأله چیست؟ به اضافه این که ایران - نمی دانم با تحقیق یا بدون تحقیق - مقدار زیادی از آن ها را خریداری کرده است و می کند و باید گفت که حتی در مسلمان بودن این مقامات نیز جای سؤال هست.

بسمه تعالی، استفاده از روغن در فرض سؤال، اشکال ندارد؛ مگر این که اطمینان حاصل شود که روغن خوک داخل روغن است.

3. بعد از غسل جنابت، وضو برای نماز لازم نیست، آیا با این غسل می توان نافله نماز را هم خواند یا قرآن مسح نمود؟

بسمه تعالی، می تواند نماز نافله و سایر کارهای مشروط به طهارت را انجام دهد.

4. در بین برادران سنّی چنین معمول است که هر کس برای نماز جماعت، می تواند امام شود؛ مخصوصاً در دانشگاه هر که در جلو ایستاده، بقیه به او اقتدا می کنند؛ آیا بدون این که از این شخص، شناختی داشته باشیم می توانیم در نماز به او اقتدا کنیم؟ در حال حاضر با آن ها نماز قضا را نیت کرده، بعداً خودم نماز واجب را فرادا می خوانم.

بسمه تعالی، در اقتدا، احراز عدالت امام شرط است.

5. برادران سنّی، مَهر در نماز نمی گذارند و محل سجده روی موکت است؛ آیا برای وحدت پیش آن ها ما هم می توانیم پیشانی را در سجده بر موکت بگذاریم؟

بسمه تعالی، مجرد وحدت، موجب جواز سجده بر غیر ما یصح السجود علیه نمی شود.

6. در سرودهایی که در حال حاضر از رادیو و تلویزیون ایران پخش می شود به قدر زیادی از موسیقی استفاده می شود و حتی می توان گفت با ترانه، از نظر حرف ها فرق دارد، با در نظر گرفتن حرمت

موسیقی، گوش کردن به این نوع سرودها چگونه است؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

7. در تیمم به طوری که در رساله امام هست باید دست ها را روی ابروها و بالای بینی کشید آیا در این صورت خود بینی هم مسح می شود یا که اندازه مسح، تنها تا میان دو ابرو می باشد؟

با تشکر و آرزوی توفیقات از باری تعالی

بسمه تعالی، لازم نیست خود بینی مسح شود.

[سؤال 3417] 836

7. بعد از اذان صبح در ماه مبارك رمضان اگر در اثر تماس با همسر، تحریکاتی صورت بگیرد که منجر به آمدن منی نشود، اشکالی دارد یا خیر؟ در صورت خوابیدن بعد از تماس، اگر جنب شود چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر منی خارج نشود ضرر به روزه ندارد و احتلام روزه دار ضرر به روزه ندارد.

[سؤال 3418] 333

3. آیا مسواک کردن با خمیر دندان روزه را باطل می کند، بدون این که آب یا خمیر دندان بلعیده شود؟

بسمه تعالی، اگر به حلق نرسد باطل نمی کند.

[سؤال 3419] 1209

2. البته خودتان با اطلاع هستید که در بعضی از شهرهای ایران - مانند جنوب - که دریا وجود دارد، هوا خیلی خیلی گرم است و اتفاقاً ماه مبارك رمضان در فصل تابستان شروع شده که کارگران یا باقی ملت در حال روزه گرفتن می باشند و از شدت گرما خیلی خیلی ناراحت می باشند. آیا می توانند پارچه یا وسیله دیگری برای این که تشنگی خود را برطرف کنند به وسیله آب یا آب سرد شده بر روی خود بیندازند یا خیر، اشکال دارد برای روزه یا خیر؟ جواب مرقوم فرماید.

ص: 402

بسمه تعالی، برای روزه ضرر ندارد؛ گرچه عمل مزبور برای روزه دار مکروه است.

آنچه بر روزه خواری مترتب می شود (قضا، کفاره و تعزیر)

[سؤال 3420] 1686

بسمه تعالی

با عرض سلام، خواهشمندم که تکلیف این جانب را در مسائل ذیل بیان فرمایید:

1. اگر شخص روزه داری در ماه رمضان عملی انجام دهد که نداند روزه را باطل می کند یا نه و بعداً متوجه شود که آن عمل، روزه را باطل می کرده است، آیا کفاره جمع باید بدهد یا فرد؟

بسمه تعالی، اگر شخص جاهل، غافل و ملتفت به سؤال نبوده کفاره واجب نیست، والا کفاره واجب است؛ و کفاره جمع در افطار به حرام است که در رساله مذکور است.

2. این جانب پاسدار هستم و محل خدمتم در تهران می باشد و حدود يك سال است که در آن جا به سر می برم و فعلاً قصد برگشتن به اراک را ندارم؛ آیا می توانم تهران را وطن دوم خود فرض کنم و در آن جا نماز و روزه خود را تماماً بگیرم؟

بسمه تعالی، می توانید یکی از محلات تهران را وطن دوم خود قرار دهید.

3. کتاب ها و البسه و وسایلی که انسان در طول سال می خرد، آیا به آن ها خمس تعلق می گیرد یا نه؛ مخصوصاً کتاب هایی که انسان به قصد مطالعه می خرد و چه بسا به علت فراموشی آن را نمی خواند؟

بسمه تعالی، اگر به قدر احتیاج خریده، خمس آن واجب نیست.

[سؤال 3421] 3677

3. آیا کسانی که قبل از انقلاب اسماً مسلمان بوده اند و وظایف شرعیه را انجام نمی دادند، ولی بعد از انقلاب بحمد الله مسلمان شده اند، باید قضای روزه های

ص: 403

سابقشان را به صورت معمول به جا آورند یا باید برای يك روز 60 روز روزه بگیرند؟

بسمه تعالی، اگر عمداً روزه نگرفته اند کفاره دارد.

[سؤال 3422] 1687

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آيت الله العظمى امام خمينى، سلام عليكم

با توجه به اين كه بر دختر در سن نه سال تمام نماز و روزه واجب است، اين جانب از سن نه سالگى تا 12 سالگى كه دوران بلوغ من بوده است تقريباً 50 روز را از اين سه سال روزه نگرفته ام، ولى در سن بلوغ (12 سالگى) و بعد از آن را به طور كامل روزه گرفته ام. اكنون از آن زمان تا به حال چند سالى مى گذرد. حال از امام بزرگوار كسب تكليف گرفتن روزه اين 50 روز را مى نمايم. خواهش دارم هرچه زودتر اين تكليف را به اطلاع من برسانيد. والسلام

بسمه تعالی، قضای روزه هایی که در زمان بلوغ نگرفته اید را باید بگیرید، و چنانچه روزه برای شما ضرر داشته یا جاهل بوده اید و در یادگرفتن مسأله کوتاهی نکرده اید، کفاره بر شما واجب نیست.

[سؤال 3423] 1860

3. اگر روزه اش را خورد کفاره دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر روزه را بدون خوف مرض عمداً افطار نمود، علاوه بر قضا، کفاره هم دارد.

[سؤال 3424] 1688

بسمه تعالی

حضور محترم دفتر امام خمينى مدّ ظلّه العالی

چند سؤال درباره قضای روزه دارم:

1. وقتی که روزه بر من واجب شد ضعیف بودم و روزه های 10 - 11 - 12 سالگی

ص: 404

را خورده ام و در ضمن نمی دانستم که به جای هر روزه ای که بخوریم 60 روز باید روزه بگیریم. حال با توجه به این که ضعیف بودم و نمی دانستم تکلیف من چیست؟ در ضمن قضای این چند سال را یعنی هر سال سی روزه را گرفته ام.

بسمه تعالی، روزه های فوت شده قضا دارد و اگر با علم به وجوب روزه قدرت بر روزه گرفتن داشتید و عمداً افطار نمودید هر روز علاوه بر قضا كفاره هم دارد.

2. زن یا دختری که كفاره روزه برایش واجب شده است و خرجی اش بر عهده پدر یا شوهر است و استقلال مالی ندارد اگر كفاره روزه را از پول پدر یا شوهر بدهد قبول است یا خیر؟ و اگر خیر چطور می تواند كفاره روزه را بدهد؟

بسمه تعالی، چنانچه با اجازه پدر یا شوهر باشد كفایت می کند.

3. يك مسأله درباره قضای روزه رمضان در رساله بدین صورت است: اگر قضای روزه رمضان را چند سال تأخیر بیندازد باید قضا را بگیرد و برای هر روز يك مد طعام به فقیر بدهد، این چند سال دقیقاً یا احتمالاً چند سال است یعنی چهار سال پنج سال یا بیشتر یا کمتر.

بسمه تعالی، در صورت تأخیر قضا تا ماه رمضان سال بعد، برای تأخیر يك مرتبه كفاره لازم است و هر ساله تکرار نمی شود.

4. مسائلی که برای روزه دار پیش می آید و طبق دستور رساله عمل می کند و روزه اش قبول می شود آیا ماه رمضان و غیر ماه رمضان دارد؛ یعنی در ماه رمضان قبول می شود ولی اگر روزه قضا گرفته باشد و مسائلی پیش آید قبول نمی شود؟ واضح تر بگویم مسأله احتلام که طبق دستوری که هست اگر عمل کند روزه اش قبول می شود، اگر این مسأله در روزه قضا پیش آید روزه اش درست است یا نه و همین طور مسائلی دیگر؟ و اصولاً چه مسائلی در روزه های قضا اگر پیش بیاید درست است و چه مسائلی درست نیست؟

بسمه تعالی، فرقی بین ماه رمضان و قضای آن نیست مگر در بقای بر جنابت به تفصیلی که در رساله ذکر شده است.

5. اگر کسی فرق مسائل روزه رمضان و روزه قضا را نداند و موقعی که روزه قضا گرفته مسأله ای برایش پیش آمده و طبق مسأله روزه رمضان عمل کرده آیا اگر مدّت طولانی مثلاً يك سال بعد از این مسأله را بفهمد باید دو مرتبه روزه قضا را بگیرد؟ و اگر نمی داند که قضای روزه کدام سال را این طوری گرفته

است چطور باید عمل کند؟

بسمه تعالی، اگر طبق وظیفه عمل نموده روزه صحیح است و گرنه مقدار یقینی را باید دوباره قضا کند.

6. اگر کسی روزه قضا گرفته باشد و بعد از ظهر در مسأله ای که روزه را باطل می کند شك کند، مثلاً شك کند که خلط بینی اش به دهان رسیده یا نه می تواند روزه را باطل کند؟ و اگر در مسأله ای که مکروه است باز هم می تواند روزه را باطل کند مثل انقیه کشیدن که در روزه مکروه است؟

بسمه تعالی، روزه قضای واجب را بعد از ظهر نمی تواند افطار کند.

[سؤال 3425] 1689

بسمه تعالی 1361 / 3 / 26

مدیر محترم دفتر امام خمینی

پس از سلام و درود بی پایان به رهبر کبیر و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران امام خمینی، این جانب چند سؤال فقهی داشتم، خواهشمند است به عرض امام امت رسانیده و پاسخ آن را ارسال فرمایید:

1. شخصی از سن بلوغ تا سی سالگی روزه نگرفته و بعد از آن هم تا کنون که پنجاه و چهار سال از عمرش گذشته به علت بیماری دستگاه گوارش (کاستریت - کلیت - زخم معده و اثناعشر) نمی تواند روزه بگیرد. تکلیف چیست؟

2. آیا کفاره آن را می تواند به صورت نقدی بپردازد، یعنی قیمت کفاره معلوم نماید و به حساب های نهادهای انقلابی و کمک به دولت جمهوری اسلامی، مانند شماره 222 - 1314 - 99999 و غیره واریز نماید؟

بسمه تعالی، 1 و 2، اگر از سن بلوغ قدرت بر روزه داشته و عالم به وجوب آن بوده و عمداً ترك کرده، علاوه بر قضا، کفاره هم دارد که برای هر روز می تواند شصت مد طعام به شصت فقیر تسلیم نماید، و کفاره را باید به فقیر شرعی بدهد و قضا را اگر فعلاً نمی تواند بگیرد بر ذمه او می ماند تا بعد از فوت از طرف او قضا کنند، ولی روزه ای که در اثر مرض فوت شده و در

ص: 406

اثر استمرار مرض نتوانست قضا کند قضا ندارد، لیکن برای هر روز باید يك مد طعام به فقیر بدهد.

3. شخصی در زمان حیات مبلغی به عنوان امانت نزد شخص دیگری گذارده که پس از فوت او مصرف

دفن و قبر او نماید، شخص مورد نظر تقریباً 20 سال پیش فوت نموده و به وسیله کس دیگری دفن شده ولی قبر وی را جمع نکرده اند؛ یعنی روی آن سنگ نیانداخته اند، و مشخصات او معلوم نیست و منظور متوفی هم همان سنگ و مشخصات بوده، ولی امانتدار به عللی در آن زمان این کار نکرده است. آیا در حال حاضر برای رضای خدا و متوفی می تواند مبلغ مذکور را به نیت آن مرحوم مزبور به حساب های مذکور بالا واریز نماید یا خیر؟ چنانچه امکان ندارد محل آن را معین فرمایید. ضمناً مزار متوفی را در حال حاضر نمی داند کجاست.

بسمه تعالی، باید بر طبق وصیت عمل کند و اگر عمل به وصیت مورد ندارد پول به ورثه می رسد.

[سؤال 3426] 1863

2. اگر به زور در دهان شخص روزه دار غذایی بریزند اما از گلویش پایین نرود، و بعداً شخص به خیال این که روزه اش باطل شده چیزی بخورد، آیا بر او قضا و كفاره واجب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، قضا واجب است و اگر نسبت به حکم مسأله جاهل قاصر بوده كفاره ندارد.

[سؤال 3427] 5

2. شخصی در نظام گذشته ایران از کلیه اعتقادات مذهبی به دور بوده است و در صورتی که اعتقادی نیز وجود داشته صرفاً از روی مسائل خانوادگی بوده است و در آن موقع با منطق خود قادر به پذیرش آن ها نبوده و در حال حاضر به اسلام ایمان آورده است؛ آیا لازم است نماز و روزه قضای خود را ادا کند؟ و در صورتی که لازم است؛ آیا برای مثال در مورد روزه می بایست به ازای هر روز روزه قضا شصت روز روزه بگیرد؟

ص: 407

بسمه تعالی، اگر مسلمان بوده، قضا دارد و چنانچه جاهل قاصر بوده، روزه ها کفاره ندارد.

[سؤال 3428] 1690

بسمه تعالی

با عرض سلام و آرزوی سلامتی برای امام عزیز

لطفاً پاسخ دو سؤال ذیل را مرقوم فرمایید:

1. من در وقتی که از نظر شرعی تکلیف شده بودم (چند سال پیش) و به سال قمری پانزده سال تمام داشتم. هرچه به من می گفتند که تکلیف شدن پسر به پانزده سالگی با سال قمری است، باور نمی کردم و فکر می کردم که باید با سال شمسی پانزده ساله باشم و به حساب همین ناباوری، روزه آن سال را نگرفتم. حالا که فهمیده ام تکلیفم چیست؟

بسمه تعالی، اگر سهل انگاری در سؤال و تحقیق کرده اید، قضا و کفاره واجب است.

2. اگر من به دنبال استاد اخلاق و در راه پیدا کردن او باشم، باید تا چه حدی اصرار بورزم و نشانه او چیست؟ نکند به ضلالت ببرد؟

بسمه تعالی، از افراد مورد وثوق جو یا شوید.

[سؤال 3429] 1691

بسمه تعالی

محضر مقدس امام امت، موفق در جهاد با نفس

اگر کسی در ماه مبارك رمضان عملی انجام دهد که موجب کفاره شود و یقین داشته باشد که این کار کفاره ندارد و حتی فکرش را هم نمی کرده که این کار موجب کفاره شود حکمش چیست؟ آیا باید کفاره بدهد یا خیر؟

بسمه تعالی، عملی که موجب بطلان روزه می شود، چنانچه از روی عمد و اختیار و با توجه به روزه از روزه دار صادر شود موجب قضا و کفاره است.

ص: 408

2. به مدت سی سال نیز روزه نگرفته ام تکلیفم در این رابطه چه می باشد؟

بسمه تعالی، روزه هایی که عمداً افطار شده، علاوه بر قضا، کفاره هم دارد.

[سؤال 3431] 1744

3. اگر کسی پدر و مادر او بگویند که هنوز کوچکی و روزه نگیر و نمی توانی بگیری اما 9 سالش تمام شده باشد (دختر) آیا کفاره روزه هایی را که نگرفته باید بدهد؟

بسمه تعالی، اگر نمی دانسته که روزه بر او واجب است کفاره ندارد.

[سؤال 3432] 660

2. این جانب دو سال روزه نگرفته ام (یعنی بدون دلیل؛ نه مریض بودم و نه چیز دیگری) باید چند ماه روزه بگیرم؟ و نیت چه باشد؟

بسمه تعالی، اگر عمداً روزه نگرفته اید کفاره دارد و در رساله ذکر شده است.

[سؤال 3433] 1692

بسم الله الرحمن الرحيم 1361 / 5 / 8

سماحة إمامنا وقائدنا ومرجعنا، الإمام الخميني، حفظه الباري ورعاه، السلام عليكم ورحمة الله وبركاته، أدعو الباري عزّ وجلّ أن يرزقكم العافية ويوفّقكم لمرضاته ويديم عمركم لترفل بظلكم الوارف؛ إنّه (نعم المولى ونعم النصير).

وبعد؛ الحمد لله على هدايته لدينه والتوفيق لما دعا إليه من سيّله؛ فإنّني بعد بلوغي لم أكن أعرف ما هو التكليف الشرعي ولم يعلمني أحد الأحكام الشرعية، والآن بدأت بقضاء صلاتي وصومي؛ فما هو حكم صومي بالخصوص؟ هل عليّ الكفارة وما مقدارها، أم عليّ القضاء دون الكفارة؟ علماً؛ أنّني أحد المجاهدين العراقيين المقيم في معسكر الأهواز ولا أملك مقدار الكفارة إذا كانت عن كلّ يوم إطعام ستّين مسكيناً؛ فما

ص: 409

حکمی الشرعی؟ أفتونا مأجورین ومحفوظین بحفظه تعالیٰ.

بسم الله الرحمن الرحيم، إن كنت حينما فات منك الصوم الواجب جاهلاً بالحكم عن قصور، وغير ملتفت إلى السؤال، فلا تجب عليك الكفارة؛ وإلا فتجب؛ وعلى فرض العجز عنها في الحال، توقع القدرة عليها في المستقبل ان شاء الله .

[سؤال 3434] 1693

بسم الله الرحمن الرحيم

مولانا! ما تقولون في من استمنى في شهر رمضان وكان:

1. غير عالم بحرمة الاستمناء لكن يرى بنظره بشاعة هذا العمل ولكن لم يكن مطلعاً على حرمة شرعاً ولا يدري بمفطريته للصوم أيضاً.
 2. الصورة الأولى إلا أنه كان يدري بمفطريته للصوم وأمسك بعده إلى الليل فهل تجب عليه كفارة التخيير أو الجمع أو لا يجب عليه إلا القضاء أو غير ذلك، ولا بأس بالإشارة إلى مدرك الحكم هل هو الاحتياط أو غير ذلك، أفتونا مأجورين والحمد لله رب العالمين.
- بسمه تعالیٰ، يجب عليه القضاء في الصورتين وكفارة الجمع على الأحوط نعم لو كان الجاهل قاصراً غير ملتفت إلى السؤال فالظاهر عدم وجوب الكفارة عليه.

[سؤال 3435] 1719

2. بعد از بلوغ تقریباً پانزده سال مسلسل روزه نگرفتیم بعد متوجه شدم که اگر کسی بتواند که روزه بگیرد و روزه نگیرد قضا و کفاره هر دو واجب است حالا این قدر کفاره روزه واجب شده است که اگر بگیرم عمرم وفا نمی کند الآن چه باید کرد من خیلی پریشان و پشیمان هستم شما برای خلاصی من از این مسأله راه حلی پیدا کنید.

بسمه تعالیٰ، روزه واجب ماه رمضان اگر فوت شده قضا دارد و در صورتی

ص: 410

که افطار عمدی و با علم به حکم مسأله باشد کفاره هم دارد و در کفاره افطار عمدی می توانید به جای شصت روز روزه شصت مد طعام به شصت فقیر بدهید.

[سؤال 3436] 1670

4. کسی که در ماه رمضان کاری انجام داد که روزه اش باطل شد، کفاره دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از روی علم و عمد باشد کفاره دارد.

[سؤال 3437] 1694

بسمه تعالی 1361 / 11 / 5

سلام علیکم، با دعا برای طول عمر امام و تسریع در ظهور حضرت مهدی و پیروزی رزمندگان اسلام و نصرت مسلمین، سؤال شرعی خود را که با مقدمه نسبتاً طولانی است مطرح می کنم:

من در سال 1341 در يك خانواده شیعی مذهب متولد شدم. از سن 9 الی 10 سالگی نماز خواندن و روزه گرفتن را شروع کردم؛ بدین صورت که ماه رمضان، اکثر روزه ها را گرفتم و نمازها را می خواندم ولی در غیر این ماه، چند ماه نماز می خواندم و چند ماه نمی خواندم؛ گاه ماه ها می خواندم و همین طور گاه ماه ها ترك می شد و این به خاطر عصیان نبوده بلکه از ضعف ایمان و آگاهی و عدم تبلیغات اسلامی و جو خراب طاغوت و مقید نبودن زیاد خانواده ام بوده است. تا چند ماه بعد از انقلاب که شعله های تحقیق در من شعله ور شد، من به مطالعه کتاب هایی در رابطه با جهان بینی و ایدئولوژی به طور اعم و جهان بینی و ایدئولوژی مادی و الهی - اسلام و سایر ادیان - پرداختم.

حالا سؤالاتی چند در این زمینه مطرح می سازم؛ لازم به تذکر است در این مدت نماز و روزه تمام قضا شده:

الف. نمازهایی که در سن بلوغ و در مدت تحقیق فوت شده، در صورتی که مقدار آن ها را نمی دانم، چگونه و به چه مقدار باید قضا شود؟

ص: 411

ب. روزه هایی که قبل از تحقیق و بعد به صورت عمدی فوت شده، در صورتی که مقدار آن را نمی دانم، چگونه باید قضا شود؟

ج. روزه هایی که قبل و بعد از تحقیق عمداً فوت شده، در صورتی که مقدار آن را نمی دانم، چگونه باید قضا شود؟

د. روزه هایی که در حین تحقیق فوت شده چگونه می شود؟ (يك ماه، روزه بوده).

ه. اگر قرار بر يك روز، شصت روز قضای آن تعلق گیرد، چون توانایی جسمی و هم امکان آن را ندارم - چون در کردستان در سپاه فعلاً شاغل هستم و اکثرأ نیت ده روز قصد را نمی توانم بکنم - باید كفاره بدهم، آیا كفاره را می توان به جبهه اختصاص داد؟

توجه: نماز و روزه هایی که به عمد یا غیر عمد در قبل از تحقیق، ترك شده، از روی کبر و مخالفت با امر خدا نبوده بلکه از عدم آگاهی و کمبود ایمان مذهبی بوده و نیز روزه ها و نمازهایی که در هنگام تحقیق، ترك شده نیز چنین بوده است.

مستدعی است جواب مسائل شرعی بالا را در اسرع وقت برای این بنده بفرستید.

بسمه تعالی، آنچه یقین دارید از نماز و روزه از شما فوت شده را باید قضا نمایید و در صورتی که از روی عمد یا جهل تقصیری روزه نگرفته اید باید كفاره هم بدهید و می توانید برای هر روز، شصت فقیر را اطعام نمایید و دادن پول کفایت نمی کند.

[سؤال 3438] 2084

3. زن به واسطهٔ مریض بودن، در ماه رمضان روزه نگرفت یا آن که عصباناً روزهٔ خود را خورده است و تا ماه رمضان ثانی روزه نگرفت و تمکّن بر كفاره ندارد، غیر از مهریه ای که از شوهر طلبکار است، آیا واجب است که به اندازهٔ كفاره از مهریه از شوهر خود گرفته و ادای كفاره نماید یا خیر؟

بسمه تعالی، كفاره واجب است ولو این که از مهریه بگیرد و بپردازد.

ص: 412

2. اگر کسی مسأله خود را نمی دانسته که اگر روزه ماه رمضان را باطل کند باید به جای آن شصت روز و یا به شصت فقیر طعام دهد و بعد از چند سال فهمیده باشد که این طور است، حتماً باید همان کفاره را بدهد؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم باید کفاره بدهد.

[سؤال 3440] 1695

بسمه تعالی

حضور رهبر معظم، امام خمینی مدّ ظلّه العالی

این جانب در سنین ده تا دوازده سالگی به علت نادانی، بیشتر روزه هایم را خوردم؛ و روزهای حاملگی به علت دستور دکتر، روزه نگرفتم و روز عروسی به علت مصادف شدن با ماه رمضان، يك ماه نگرفتم. اکنون پنجاه ساله هستم و نمی توانم همه آن ها را بگیرم. البته تا آن جا که ممکن باشد، روزه می گیرم و در ماه مبارك رمضان هم روزه هایم را تمام و کامل می گیرم؛ اکنون نمی دانم تکلیف من در مقابل این ها چیست؟ از طرفی هم نمی توانم (وسعم نمی رسد) که برای هر روز، شصت نفر را طعام بدهم یا پولش را به آن ها بدهم. لذا از شما درخواست می کنم به من بنویسید که چه کار بکنم؟ و اگر باید به این شصت نفر پول بدهم، چقدر می شود؟ و من در مقابل این همه روزه خواری چه کار باید بکنم تا دینم را ادا نموده باشم؟

بسمه تعالی، اگر [از] روی علم و عمد، روزه ها را نگرفته اید، علاوه بر قضا کفاره هم واجب است؛ ولی زن اگر بچه شیر می دهد و روزه برای او یا بچه اش ضرر دارد، می تواند افطار کند و فقط روزه را قضا کند و کفاره ندارد (1) و دادن پول به جای کفاره کفایت نمی کند.

ص: 413

1- . یعنی لازم نیست کفاره کسی را که عمداً روزه نگرفته است بپردازد؛ اگرچه کفاره مخصوص زنی که به خاطر شیردادن، روزه خود را نگرفته است، در محل خود بیان شده است.

2. کسی که در ماه رمضان مسافرت می کند و قبل از خروج از حد ترخص افطار می کند، ولی نمی دانسته که قبل از خروج از حد ترخص، افطار موجب کفاره می شود. آیا با عدم علم به وجوب کفاره، افطار عمدی محسوب می شود، که باید یکی از کفارات سه گانه را انجام دهد؟

بسمه تعالی، جهل به وجوب کفاره، موجب سقوط کفاره نیست.

با سلام و درود به امام امت و تمامی پویندگان راه حق؛ متمنی است سؤالات زیر را پاسخ دهید:

1. این جانب هنگامی که در سنین تکلیف بودم - یعنی از 9 سالگی به بعد - به توصیه و تأکید مادرم و اصرار بر این که تو توانایی گرفتن روزه را نداری و از طرفی با توجه به این که خودم در آن زمان نمی توانستم تشخیص دهم که آیا می توانم روزه بگیرم یا نه، روزه هایی را نگرفته ام که اکنون چون سالیان زیادی می گذرد، اولاً تعداد روزه های قضا را نمی دانم، و ثانیاً نمی دانم کفاره دارد یا نه؛ تکلیف من اکنون جهت ادای وظایف گذشته چیست؟

بسمه تعالی، به مقداری که یقین دارید که بعد از بلوغ، روزه نگرفته اید، باید قضا نمایید و کفاره در فرض مسأله واجب نیست.

2. مدت 2 سال است که در آموزش و پرورش به طور غیر رسمی خدمت می کنم و حقوقی دریافت می دارم و از طرفی در خانه پدرم زندگی می کنم و قهراً خرج خوراک و مسکن را پدرم تأمین می کند و سایر خرج های مربوط به خود، از درآمد خودم می باشد. در مدت این 2 سال، مقداری پس انداز دارم که جهت خرید وسایلی از جهیزیه خودم - با توجه به این که پدرم توانایی کامل مالی از این جهت ندارد - در بانک گذاشته ام، آیا به این مبلغ پس انداز خمس تعلق می گیرد؟ و اگر جواب مثبت است، خمس این 2 سال را چگونه محاسبه کنم؟

بسمه تعالی، آنچه از حقوق که از مؤونه سال زیاد آمده، باید خمس آن را به مرجع تقلید یا نماینده مسلم الوکاله او برسانید.

3. اگر مقداری انگور را جهت سرکه شدن در کوزه ای بریزیم و هر بار مقداری انگور به آن اضافه کنیم، در صورتی که انگورهای قبلی به اصطلاح جوش آمده باشد، سرکه پاك است یا این که حرام؟ پختن کشمش به همراه غذا حکمش چگونه است؟

بسمه تعالی، بعد از سرکه شدن حلال است و باد کردن کشمش و جوش آمدن آن در غذا، موجب حرمت آن نیست.

4. خواندن بیش از هفت آیه از قرآن کریم برای زن حائض مکروه است؛ با توجه به این که در ماه مبارك رمضان خواندن قرآن فضیلت بسیاری دارد، آیا مکروه بودن مانع از خواندن قرآن است؟

بسمه تعالی، در غیر چهار سوره عزیمه مانع نیست.

[سؤال 3443] 1697

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

امام عزیز! دختر 26 ساله ای هستم که مدت شش سال است که اسلام عزیز را به عنوان مکتب و راه زندگی ام انتخاب کرده ام و در سال های گذشته به علت جو حاکم بر زمان و محیط خانوادگی، هیچ کدام از فرایض را به جا نمی آوردم. خواهش می کنم راهنمایی ام فرمایید که شانزده سال کفاره روزه ام را چگونه و چقدر باید پردازم تا در محضر پروردگار، شرمگین تر از آنچه که هستم، نباشم؟

در ضمن، از نظر جسمانی نمی توانم روزه هایم را قضا نمایم.

بسمه تعالی، اگر تقصیر در یادگرفتن مسأله نکرده، خوردن روزه ها فقط قضا دارد و هر وقت قدرت پیدا کرد، قضا نماید.

[سؤال 3444] 1698

بسمه تعالی

حضور محترم مسئولان دفتر امام خمینی مدّ ظلّه العالی

پس از سلام و آرزوی توفیق؛ این جانب از سن 9 سالگی که تکلیف شده ام تا پیش

ص: 415

از انقلاب که 6 سال می شود، ماه های رمضان را روزه نگرفته ام؛ اکنون اگر بخواهم قضای آن را به جا بیاورم چه باید بکنم؟ و از چه راه هایی ممکن است؟ با توجه به این که در آن موقع کسی نبود که تکالیف اسلامی را به من تذکر دهد.

بسمه تعالی، روزه هایی که پس از رسیدن به سن بلوغ شرعی از شما فوت شده قضا دارد و هنگام ترك روزه واجب اگر اطلاع از وجوب روزه و حرمت افطار آن نداشتید كفاره ندارد.

[سؤال 3445] 1699

بسمه تعالی

صمیمانه ترین سلام را نثار وجود پربرکت امام زمان و نایب برحقش می نمایم و با درود به روان پاک شهیدان و سلام بر رزمندگان اسلام و دعا برای نایب امام زمان که خدا تا ظهور امام زمان (عج) زنده و مؤیدش بدارد.

باری مختصراً عرض می دارم کسی که 21 سال سن دارد و فقط همین سال را روزه داشته و سال های گذشته سعی کرد روزه نگهدارد اما نتوانست (یا به دلیل ضعف بدنی و یا به خاطر محیط و محیط خانوادگی) حالا تکلیف این شخص را در مورد روزه های گذشته بیان فرمایید. والسلام، ومن الله التوفیق

بسمه تعالی، روزه هایی را که در زمان تکلیف نگرفته باید قضا کند و اگر از روی عذر یا جهل، بدون این که التفات به یادگرفتن مسأله داشته باشد افطار نموده كفاره ندارد.

[سؤال 3446] 1700

بسمه تعالی

با عرض سلام و درود فراوان حضور رهبر کبیر انقلاب امام خمینی

لطفاً پاسخ دو سؤال ذیل را مرقوم فرمایید:

1. اگر فردی یادش بیاید که مثلاً پنج سال پیش در ماه رمضان کاری که روزه را

ص: 416

باطل می کند انجام داده (استمناء) و شاید گاهی در يك روز مثلاً دو بار یا سه بار این عمل را انجام داده، خود این فرد در آن زمان از انجام این عمل زشت ناراحت بوده و می دانسته که عمل بدی است اما به هیچ وجه این مسأله به ذهن او خطور پیدا نکرده که ممکن است روزه را باطل کند، حتی غسل را نیز انجام داده و روزه را تا به شب ادامه داده، حال چند سؤال در مورد روزه و در مورد خود این عمل پیش می آید:

اولاً این که الآن این فرد نمی داند چه مدت یعنی چند روز این عمل را انجام داده؟ و ثانیاً این که آیا در این مدت 5 سال گذشته که به مسأله عمل نکرده چگونه باید عمل کند؟

بسمه تعالی، روزه روزهایی که عمل مزبور در آن انجام گرفته قضا دارد و اگر در هنگام عمل، جاهل قاصر بوده و احتمال نمی داده که حرام و مبطل روزه باشد کفاره ندارد.

2. آیا وقتی که غسل کرده، بعد از این عمل (استمناء) بدن او پاک گردیده؟ و اگر بعد از این عمل (استمناء) وقت تنگ است برای نماز می تواند تیمم بدل از غسل انجام دهد یا نه، با این که آب در اختیار او است؟ و آیا اگر غسل کرد، مثل غسل جنابت جای وضو را می گیرد یا نه؟ و آیا عرقی که بعد از این عمل از بدن او خارج شده نجس است یا نه؟

بسمه تعالی، عرق جنابت از حرام نجس نیست ولی نماز با آن صحیح نیست و غسل جنابت - و لو از حرام باشد - کفایت از وضو می کند و تیمم در ضیق وقت در فرض مرقوم صحیح است و جنابت از حرام در غسل و تیمم با جنابت از حلال فرقی ندارد.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی خمینی را نگه دار

[سؤال 3447] 1701

بسمه تعالی

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

بعد از عرض سلام؛ خواهشمند است جواب مسأله ذیل را بفرمایید:

این جانب که الحال 17 سال دارم قبل از سن بلوغ (بلوغ سنی) از جهت دیگر بالغ

ص: 417

شدم (13 یا 14 سالگی). متأسفانه در اثر عدم اطلاع والدین و بر اثر جهالت خودم چند روزی را از روزه ماه رمضان خورده ام؛ حال می خواهم که بفرمایید تکلیف من در حال حاضر چیست؟

اگر شامل حال آن مسأله ای قرار می گیرم که بر مبنای آن باید قضای آن روزه ها را بگیرم و همچنین کفاره آن را انجام دهم، با این وصف که چند سالی از آن ایام سپری شده تکلیف من چیست؟ خواهشمندم اگر باید پیش از آغاز رمضان جاری عملی انجام دهم بفرمایید.

ثانیاً: از آن جا که عایدی من اندک است و توانایی آن را ندارم تمامی کفاره آن روزها را - که جمع دو سال آن حدود 30 روز می شود - بدهم و باید بعداً آن را بپردازم، آیا می توانم روزه مستحبی بگیرم و یا خیر؟

بسمه تعالی، قضای روزه ها را باید بگیرید ولی اگر از روی جهالت روزه نگرفته اید و تقصیر در یادگرفتن مسأله نکرده اید کفاره ندارد.

[سؤال 3448] 1702

بسمه تعالی 6 / 6 / 1361

دفتر محترم امام خمینی، دام ظلله العالی

جوانی هستم که در اوایل بلوغ، بین 15 - 16 سالگی، در ماه رمضان قبل از ظهر استمناء کرده و سپس غسل می کردم و سعی داشتم غسل من قبل از ظهر باشد و آنچه که به آن یقین داشتم در صحت روزه، طهارت قبل از ظهر بود و حتی احتمال اشتباه هم نمی دادم و چون یقین داشتم به این که روزه من صحیح است، مسأله را هم از کسی سؤال نکردم؛ اکنون تکلیف من از نظر کفاره چگونه است؟ و اگر کفاره دارد، نوع آن و مقدار آن را بیان بفرمایید. خدا امام را برای ما نگهدارد.

بسمه تعالی، اگر جاهل به حکم بوده اید به حدی که احتمال باطل شدن روزه را هم نمی دادید، کفاره ندارد.

ص: 418

بسم الله الرحمن الرحيم

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

إلى سماحة الأستاذ الأعظم والمرجع الديني الأكبر، الإمام الخميني، دام ظله، وروحي وأرواح المؤمنين لك الفداء نرجو أن تعطيني رأيك في بعض المسائل علماً بأنني أحد مقلّديك الذين قرّروا أن يسيروا على الخطّ الصحيح ولكن هناك بعض المسائل وهي:

1. عند ما بلغت في السنّ الخامسة عشر من عهدي، كنت لا أعرف كيفية غسل الجنابة. وكنت طوال مدّة من 15 سنة إلى 17 سنة إلاّ ثلاثة أشهر على هذا النمط، حتّى عرفت؛ فما حكم صلواتي وصيامي التي صلّيتها وصمتها في هذه الفترة؟

2. في الفترة ما بين 15 سنة و 17 سنة في رمضان عند ما كان عمري 16 سنة، فطرت عمداً عند ما اشتدّ بي العطش وكان ورائي عمل كثير، وفي نفس هذه الفترة بعد أيّام أجنبت نفسي؛ لعلمي أنّ إجناب النفس لا يفطر، فما هو الحلّ؟

ونسأل الله أن يغفر لنا ذنوبنا، ونشكر لكم جهودكم.

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بسم الله الرحمن الرحيم، إجناب النفس في حالة الصوم، وكذا التعمّد في البقاء على الجنابة، وكذا تناول المفطر من الماء وغيره عمداً، يوجب بطلان الصوم ويجب عليه القضاء والكفّارة في صوم شهر رمضان وإن كان جاهلاً بحكم المفطر وأنّه يبطل الصوم إلاّ إذا كان جاهلاً قاصراً بحيث لم يكن يلتفت إلى السؤال؛ إذ لم يكن يخطر بباله أنّه يبطل الصوم؛ ففي مثله يكتفى منه قضاء الصوم ولا يجب عليه الكفّارة.

بسمه تعالى

خدمت حضرت امام خميني، مدّ ظله العالی، السلام عليك ورحمة الله وبركاته، پس

از ادای خالصانه ترین تحیات، از آن امام بزرگوار دو مسأله شرعی را که مورد احتیاج است، استفتا می نمایم:

1. اگر مردی در قبل از انقلاب به علت ندانستن مسأله شرعی، نمی دانسته که مکلف شده است در حالی که این فرد در آن زمان مکلف بوده است ولی پدر و مادرش به علت این که او ضعیف است و مکلف نشده از روزه اش ممانعت می کرده اند، بنابراین آیا بر این فرد کفارات قضای روزه عمدی واجب است یا این که تنها قضای روزه کافی است؟

بسمه تعالی، در صورتی که غافل بوده و ملتفت به سؤال نبوده کفاره ندارد.

2. اگر فردی از دیگری غیبت نموده، برای توبه کردن باید از طرف مقابل جلب رضایت نماید یا این که تنها استغفار کافی است؟ در صورت مانع بودن شرم و حیا چه باید کرد؟

بسمه تعالی، استغفار کافی است.

[سؤال 3451] 1705

بسمه تعالی

پس از عرض سلام و با آرزوی پیروزی هرچه سریع تر رزمندگان اسلام بر قوای کفر صدامی، مسأله ای برای این جانب مطرح می باشد که امید پاسخ دارم.

1. این جانب در هشتم رمضان سال 1343 متولد شده ام و به این ترتیب بعد از 15 سال، یعنی در هشت رمضان سال 1358 بر طبق سال قمری مکلف بوده ام و می باید روزه هایم را می گرفتم، ولی فراموش کرده ام که آیا نسبت به این که سن تکلیف، بر طبق سال قمری محاسبه می شود شك داشتم یا یقین داشتم. پدرم به من می گفت که روزه هایم را نگیرم؛ زیرا هنوز مکلف نشده ام، ولی من تعدادی از آن ها را گرفتم و به یاد ندارم که چه تعدادی را نگرفته ام. حال سؤال من این است که آیا کفاره و قضایی بر من واجب است و چه تعداد را می بایست قضا و یا کفاره بدهم؟

بسمه تعالی، روزه هایی را که یقین دارید در زمان تکلیف نگرفته اید باید قضا کنید؛ و چنانچه در یادگرفتن مسأله کوتاهی نکرده باشید، کفاره

ص: 420

واجب نیست؛ و سال را قمری حساب کنید.

2. آیا ریش تراشی معصیت است یا خیر؟ و آیا نوجوانانی که برای رشد شماپیشان، موهای تازه رویده خود را می تراشند، معصیت کرده اند یا خیر؟ و آیا اگر قسمتی از موهای صورت را زده و قسمتی را نگاه دارد، باز اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، بنا بر احتیاط نباید بتراشند؛ و تراشیدن بعضی، حکم تراشیدن همه را دارد، مگر بعضی اطراف صورت که حکم اصلاح دارد.

3. آیا آب هایی که در نهرهای شهرها روان است، حکم نجاست را دارند و یا پاکند؟

بسمه تعالی، اگر یقین به نجاست آن ها نباشد، پاک است.

4. در وضو گرفتن، شخصی بعد از این که دو مشت آب بر دستش می ریزد، يك مشت دیگر بر شیر آب ریخته و شیر را می بندد. آیا این آب، حکم آب اضافه را ندارد؟ و آیا وضوی این شخص درست است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر بعد از ریختن آب بر شیر، برای تمام کردن وضو دست می کشد و با آب وضو مسح می کند، مانع ندارد.

[سؤال 3452] 1706

بسمه تعالی 1361 / 9 / 27

دفتر رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم، خاطر عالی را مستحضر می دارد:

این جانب 25 ساله، به برکت انقلاب اسلامی متحول شده و از این که در گذشته به خاطر فرهنگ طاغوتی، فقط به طور اسمی مسلمان بوده و هیچ گونه پایبندی در عمل به واجبات و ترك محرمات، به طور معقول و منطقی نداشته ام، شرمسار و از خدای متعال طلب عفو و مغفرت و از آن رهبر عزیز، استمداد دعای خیر در انجام امور لازم را می نمایم. لکن مجبور گشتم در رابطه با مسأله روزه، سطور زیر را نوشته و چند دقیقه ای تصدیق اوقات نمایم؛ باشد که با ارشادات و رهنمودهایی که می فرمایند، قدری از اضطراب و تشویش های حاصله از گناهان گذشته ام کاسته گردد.

آن گونه که خاطر م اجازه می دهد. مدت هفت سال روزه نگرفته و چندان اعتقاد

ص: 421

راسخی نسبت به قضا و كفاره های مربوطه نداشته ام و در حال حاضر دقیقاً 161 روز بدهکار هستم، که باتوجه به فتاوی آن حضرت در خصوص قضای شصت روزه برای هر روز و یا اطعام شصت مسکین برای هر روز و با عنایت به این که خانه دار بوده و درآمدی ندارم، جداً نگران و مضطرب شده ام، و فقط مقداری پول از ارث پدری دارم که به عنوان پس انداز برای روز مبادا منظور نموده ام. اینک استدعا دارم در این خصوص، ارشاد و راهنمایی بفرمایید که باتوجه به جهلم نسبت به مسأله و محکم نبودن اعتقاد و عدم استطاعت فعلی (چه از نظر جسمی و چه مالی)، در زمینه ادای دین چه اقدامی می توانم انجام دهم تا نزد خدای یکتا شرمسار و گناهکار نباشم؟

قبلاً از مرحام رهبر عزیز، سپاسگزاری و جداً ملتمس دعای خیر هستم.

ضمناً اضافه می نمایم که قضای مربوط به پنج سال روزه که با عذر موجه نتوانسته ام بگیرم، بر عهده ام می باشد که علاوه بر قضاهاى فوق الذکر می باشد.

بسمه تعالی، اگر جاهل به مسأله بوده اید و غافل از یادگرفتن بوده اید، فقط قضای روزه ها را به جا آورید و كفاره واجب نیست؛ و همچنین اگر نمی توانید كفاره بدهید، لازم نیست خود را به مشقت بیندازید.

[سؤال 3453] 1707

بسمه تعالی

حضور محترم مسئولین دفتر امام خمینی مدّ ظلّه العالی

الف. کسی که حدود هفت سال روزه قضا دارد (به علت بی توجهی والدین به دین و عدم برخورداری از محیط و معاشرین معتقد به خدا) و اکنون پس از گذشت هفت سال زندگی بیهوده و پوچ، در سنین 16 - 17 سالگی به حقیقت دین اسلام پی برده و به زندگی خود هدف بخشیده، با توجه به این که جوّ محیط خانواده و خویشاوندان هم اکنون، او را به سوی عدم رعایت احکام دین اسلام سوق می دهد و حتی به نامالیماتی چند منجر گردیده است، وظیفه اش چیست؟

ص: 422

ب. و اما کسی که تا کنون مادرش مانع از گرفتن روزه او می شده و اکنون در سن 16 سالگی، خود به روشنی دین الهی از میان ظلمت عقاید پوچ پی برده و اکنون مصمم بر رعایت احکام دین خدا شده و حال، هفت سال روزه قضا دارد، وظیفه اش چیست؟

بسمه تعالی، در هر دو سؤال، روزه هایی که در زمان تکلیف از او فوت شده را باید قضا کند و اگر جاهل بوده و تقصیری در یادگرفتن مسأله نکرده کفاره ندارد.

[سؤال 3454] 2033

6. کسی که جاهل به مسأله بوده، روزه هایی که خورده در زمان جاهلیت، کفاره دارد یا قضا؟

بسمه تعالی، قضا دارد و اگر جاهل بوده به حدی که در ذهنش خطور نمی کرده که عمل او اشکال داشته باشد، کفاره ندارد.

[سؤال 3455] 1708

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب، دام ظلّه العالی، این جانب چند سال پیش ماشین پیکان داشتم و با ماشین خودم اجیر شدم برای بردن ماشین های بزرگ که از مرز بازرگان که از مرز، وسایل سنگین به تهران حمل می کردند؛ من هم به عنوان راهنما با ماشینم به جلو آن ها می افتادم و با همین نحو به تهران می بردیم. آن زمان هم مصادف بود با ماه مبارك رمضان و ماشین هایی که راهنمایی می کردم مقرراتی داشت که در ساعت چند کیلومتر باید راه برود. در وسط راه تهران - بازرگان خواب به من غلبه کرد و مثل این که دوبار هم پشت فرمان خوابیدم و از ترس این که بخوابم و تصادف بکنم و در شرایطی که زبان های رانندگان ماشین های سنگین را نمی دانستم لذا مجبور شدم تا تهران که دو روز طول می کشید روز اول را روزه گرفتم اما روز دوم را خوردم و روز بعدش که از تهران می خواستم

ص: 423

برگردم و در تهران مهمان بودم سحری را خوردم ولی متوجه شدم که صبح شده و من بعد از طلوع فجر صبح صادق غذا می خوردم، خیال کردم که روزه ام دیگر باطل شد و مجدداً آن روز را هم خوردم؛ حالا شرعاً تکلیف چه هست و باید چه بکنم؟ فقط قضا لازم است و یا خدای نکرده کفاره هم لازم دارد؟

توضیح این که شغل من رانندگی بوده و خوردن روزه برای من جایز نبود.

و نیز توضیح این که بلافاصله قضای دو روز را که خورده بودم به جا آوردم.

بسمه تعالی، در فرض جهل و عدم التفات به سؤال، کفاره لازم نیست.

[سؤال 3456] 2105

2. اگر فرد روزه داری در ماه رمضان عملی را انجام دهد که نداند آن عمل روزه را باطل می کند یا نه و بعداً بفهمد که آن عمل روزه را باطل می کند، تکلیف او چیست؟

بسمه تعالی، اگر جاهل غیر ملتفت به سؤال باشد کفاره ندارد و چنانچه کوتاهی در یادگرفتن حکم و سؤال نموده، کفاره جمع در افطار به حرام و یکی از شقوق کفاره تخییری در افطار به غیر حرام باید بدهد.

[سؤال 3457] 1709

بسمه تعالی 1361 / 3 / 23

با درود و سلام فراوان به خدمت شما

حقیقاً مدت 5 سال است که روزه بر من واجب گشته است؛ ولی به علت کارکردن و درودگری در دو سال قبل و ناآگاه بودن و علت های دیگر در سال های قبل از آن، نتوانستم روزه بگیرم و در این مدت نماز را حداکثر به جا آورده و اگر هم نیاورده ام می توانم و به جا می آورم و الآن هم مشغول هستم؛ ولی الآن نمی توانم قضای روزه ام را بگیرم؛ چون مدت سه سال که در تهران هستم، نماز شکسته است که نمی توانم روزه بگیرم و در ضمن، علت شکسته بودن نماز هم آن است که بچه شهرستان می باشم که در تهران هستم. حال از شما خواهش می کنم برایم بنویسید که آیا کفاره این مدت

ص: 424

روزه را که من باید فقیر سیر کنم و یا برده آزاد کنم، اگر بخواهم پول بدهم، چقدر پول حداقل می شود؟ و آیا اصلاً می شود به پول تبدیل کرد این کفاره را؟ و اگر می شود، آیا من می توانم این مبلغ را در راه خیری - مانند بنیاد امور جنگ زدگان و یا بازسازی مناطق جنگی و جاهایی امثال این ها - پرداخت و یا خرج بنمایم؟

بسمه تعالی، قضای نماز و روزه فوت شده واجب است و نسبت به افطار روزه، اگر غافل غیر ملتفت به وجوب روزه بودید، کفاره ندارد و در کفاره افطار روزه واجب، پول کفایت نمی کند.

[سؤال 3458] 4274

5. کسی که در جایی قصد اقامه کند و بعد از اتمام ده روز به گمان این که دومرتبه باید قصد اقامه کند تا بتواند روزه بگیرد روزه نگرفت (چون نمی خواست در آن جا ده روز بماند) آیا این شخص کفاره بایست بدهد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر جاهل مقصر بوده بنا بر احتیاط، کفاره بدهد.

[سؤال 3459] 2279

6. اگر کسی يك روز روزه خواری کرد و بعد کفاره بدهد آیا قضای آن روز هم بر او واجب است؟

بسمه تعالی، قضای روزه واجب است.

[سؤال 3460] 1957

3. شخصی که در سنین 16 یا 17 سالگی در دوران طاعوت به واسطه سهل انگاری و کم توجهی به امر روزه، ماه رمضان را روزه نگرفته (البته نماز می خوانده) حکمش چیست؟ آیا باید کفاره بدهد؟

بسمه تعالی، روزه ماه مبارك رمضان اگر عمداً بدون عذر شرعی افطار شده، علاوه بر قضا، کفاره هم دارد.

ص: 425

3. روزه ماه رمضان را اگر بدون عذر موجه افطار کند، علاوه بر کفاره، حد شرعی هم دارد یا ندارد؟ و در صورتی که حد داشته باشد، حد آن چقدر است؟

بسمه تعالی، حد شرعی ندارد؛ ولی در موارد افطار عمدی تعزیر دارد.

4. کسانی که تظاهر به روزه خوردن می کنند حد دارند یا ندارند؟

بسمه تعالی، تعزیر دارد که موکول به نظر حاکم شرع است.

بسمه تعالی

خدمت مرجع تقلید و رهبر بزرگوارم سلام خالصانه عرض می کنم؛ با اجازه شریف محترماً چند سؤال دینی را به عرض می رسانم که خواهشمندم جواب بفرمایید:

1. آیا فوت روزه هایی که از ابتدای تکلیف يك دختر تا 2 - 3 سال به علت بچگی تمام و عدم ذره ای درك از نماز و روزه - که اگر می خوانده یا می گرفته صرفاً از ترس پدر و مادر بوده - کفاره عمدی خوردن نیز دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، در صورت علم به وجوب روزه و یا تقصیر در سؤال از حکم آن، کفاره واجب است.

2. آیا پول جیبی ای که پدر به فرزند می دهد رضایت او از طرز خرج کردن فرزند نیز در آن شرط است یا خیر؟ (با توجه به این که طرز خرج کردن غیر اسلامی نیست).

بسمه تعالی، اگر پول را به فرزند بخشیده باشد در خرج کردن آن در راه حلال آزاد است ولی سعی نماید در رضایت پدر.

3. اگر انسان به علت رفتار بد پدر و مادر، قلباً بی آن که دست خودش باشد از آن ها بدش بیاید، نمازهایش به درگاه خدا قبول است یا خیر؟

بسمه تعالی، باید فرزند با نظر محبت به پدر و مادر مسلمان نگاه کند و بد آمدن از رفتار بد، غیر

از بد آمدن از خود شخص است.

4. آیا نگاه دختر یا زن به صورت مرد نامحرم با نظر معمولی و اطمینان خاطر از این که به هوس نمی افتد حرام است یا خیر؟

5. آیا نگاه دختر یا زن به روحانیون و مردان مؤمن از روی معنویت و محبت الهی و عاری از هوس، حرام است یا خیر؟

بسمه تعالی، 4 و 5. نگاه به صورت مرد نامحرم در فرض نداشتن مفسده مانع ندارد.

6. خوردن غذای کسی که معتقد به دادن خمس نیست و نیز کسی که خمس نمی دهد اما شك داریم که معتقد به دادن خمس نیز هست یا خیر چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر علم به وجود خمس در غذا ندارد استفاده جایز است.

[سؤال 3464] 1743

3. شخصی حدود 30 سال دارد و از هنگام مکلف شدن روزه نگرفته است (البته عذر شرعی نداشته است). تکلیف چنین فردی چیست؟

بسمه تعالی، قضای روزه ها بر او واجب است و اگر از روی عمد و بدون عذر افطار کرده کفاره دارد.

[سؤال 3465] 1604

2. يك نفر در ماه رمضان، به سبب فعل حرام، روزه را باطل کرده و نمی دانسته که به سبب این فعل حرام، روزه باطل می شود یا نه؛ الآن وظیفه چیست؟

بسمه تعالی، اگر جاهل مقصر است، بنابر احتیاط باید علاوه بر این که روزه را قضا نماید، کفاره جمع بدهد.

[سؤال 3466] 2689

2. از نه سالگی تا چند سال روزه نگرفته ام؛ به این ترتیب که پدر و مادر نمی گذاشتند بگیرم و می گفتند که توانایی جسمی نداری، (با این که می توانستم) و سحر بیدارم نمی کردند و کمی هم که بزرگ تر شدم گاهی عمداً می خوردم چون اولاً که مسائل کفاره روزه را نمی دانستم و دوم این که اهمیتی به مسأله روزه نمی دادم؛ حال

ص: 427

تنها قضای روزه ها را می گیرم و نمی دانم که تکلیفم چیست؛ آیا باید کفاره بدهم یا خیر؟ و در ضمن، اگر کفاره واجب است، ارتباط آن با مسأله واجب الحج بودن چگونه است؟

بسمه تعالی، هر مقدار که یقین دارید می توانسته اید روزه بگیرید و عمداً و بدون عذر افطار کرده اید کفاره دارد و واجب الحج نبودن شما در مسأله قبل معلوم شد.

[سؤال 3467] 2505

4. در مورد کفاره جمع روزه ماه رمضان بعضی گفته اند کفاره عتق رقبه به لحاظ ملغی شدن نظام برده داری در جهان کنونی غیر قابل اجرا شده است، لطفاً بفرمایید آیا درست است؟ و اگر همچنان به قوت خود باقی است قیمت يك بنده چه مقدار است؟

بسمه تعالی، در فرض عدم امکان عتق رقبه تکلیف به عتق ساقط است.

[سؤال 3468] 1711

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت امام خمینی دامت برکاته، سلام علیکم

امیدوارم خداوند شما را تا انقلاب جهانی حضرت مهدی برای مستضعفان جهان پابرجا و پایدار بدارد.

اگر کسی روزه های واجب را عمداً خورده، همچون که در توضیح المسائل آمده است روزه اش باطل است و باید دو ماه روزه بگیرد. حال اگر روزه هایی که خورده است زیاد باشد که نتواند آن مقدار معین را بگیرد، آیا می تواند شصت فقیر را سیر کند؟

آیا می تواند این مقدار پول را به جبهه ها دهد یا به جنگ زده ها؟

بسمه تعالی، سیر کردن شصت فقیر کفایت می کند و مصرف کفاره فقط فقرا هستند.

ص: 428

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت امام خمینی (روحی فداه)، پس از عرض سلام

کسی که دادن کفاره جمع بر ذمه او است، مثلاً به حرام روزه خود را باطل کرده، به جای آزادی يك بنده چه باید بکند؟

بسمه تعالی، با فرض عدم تمکن، لازم نیست بنده آزاد کند.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی خمینی را نگه دار

بسمه تعالی 1361 / 9 / 29

محضر مبارك رهبر کبیر جهان اسلام و زعیم حوزه های علوم دینی و نایب بر حق حضرت مهدی (عج)، حضرت امام خمینی، دامت
افاضاته

این جانب سؤالاتی دارم که پاسخ بفرمایید.

1. اگر کسی در ماه مبارك رمضان در شب محتلم شد، اتفاقاً مهمان هم بود و از خجالت زدگی، بچگی و نادانی غسل نکرد و با همین حالت چند روز روزه گرفت. - با در نظر گرفتن محل این فرد در دهی که حمام ندارد - حکم شرعی مسأله چیست؟ آیا روزه آن شخص صحیح است یا باطل؟ اگر باطل است، آیا کفاره دارد یا ندارد؟ و اگر کفاره دارد، آیا کفاره جمع دارد یا يك کفاره کافی است؟ و بر فرض اگر کفاره جمع داشته باشد این شخص قدرت مالی ندارد که شصت فقیر را طعام بدهد؛ یا يك بنده آزاد کند؛ پس عوض از این دو، چه عملی باید انجام داد؟

بسمه تعالی، اگر از روی علم و عمد باقی بر جنابت تا صبح مانده روزه او باطل است و باید قضای آن را به جا آورد و کفاره جمع واجب نیست و اگر فعلاً نمی تواند کفاره بدهد، هر وقت توانست انجام دهد.

2. در رساله شما در مسأله 1588 آمده است. «اگر روزه دار استمناء کند یعنی با خود کاری کند که منی از او بیرون آید روزه اش باطل می شود». حال سؤال این است که كفاره هم دارد یا نه؟ و همچنین در مسأله بعد که فرموده اید: «ولی اگر کاری کند که بی اختیار منی از او بیرون آید، روزه اش باطل می شود».

بسمه تعالی، اگر از روی علم و عمد بوده كفاره دارد و كفارة او جمع است.

3. باز در قسمتی از مسأله 1595 آمده است: «ولی اگر شوخی را ادامه دهد تا آن جا که نزدیک است منی خارج شود و خودداری نکند تا خارج گردد روزه اش باطل است». باز سؤال در این است که كفاره دارد یا نه؟

بسمه تعالی، در حکم دو مسأله قبل است.

4. اگر کسی به قصد بیرون آمدن منی با خود یا با غیر کاری کرد و یا در جایی واقع شد که منی از او بیرون آمد و بعد از آن از مبطلات روزه خودداری بکند و یا نکند، در هر دو صورت حکم شرعی چیست؟ و در صورت اول که خودداری بکند، آیا كفاره دارد یا نه؟ و اگر كفاره دارد، آیا كفاره جمع دارد یا یکی کافی است؟ و در صورت دوم که از مبطلات روزه خودداری نکند، باز كفاره دارد یا ندارد و اگر كفاره دارد كفاره جمع یا یکی؟ البته ناگفته نماند در صورت دوم که از مبطلات خودداری نکرده، به خاطر این بوده که با خود فکر کرده، حال که روزه ام باطل شده پس چرا از مبطلات خودداری کنم و در اذیت باشم و فقط مقداری آب نوشیده، البته قصد مخالفت امر خدا را نداشته.

بسمه تعالی، يك كفاره بیشتر واجب نشده و چنانچه افطار به حرام شده كفاره جمع باید بدهد.

2. اگر مسلمانی در زمان طاغوت، در اثر ناآگاهی و سستی 5 سال یعنی 5 ماه رمضان را روزه نگرفته و روزه را خورده، لطفاً با توجه به این که اگر بخواهد برای هر يك روز، 60 روز روزه بگیرد، تعداد آن روزها به 9000 روز می رسد و این برایش ممکن نیست، در این مورد توضیح بفرمایید که آیا باید 9000 روز روزه بگیرد و یا این که كفاره دهد؟

بسمه تعالی، اگر از روی علم و التفات روزه نگرفته، باید كفاره بدهد و در كفاره، روزه گرفتن معین نیست و می تواند برای هر روز شصت مسکین اطعام کند.

[سؤال 3475] 1714

بسمه تعالی

محضر مقدس امام بزرگوار، حضرت آیت الله العظمی خمینی، دام ظلّه العالی

1. اگر چنانچه فردی هشت كفاره روزه، كفاره جمع بدهکار باشد و گرفتن 16 ماه روزه برایش مشکل باشد و یا اگر بخواهد در مدت طولانی مثلاً 16 سال بگیرد، بترسد که نتواند موفق شود؛ آیا جناب عالی اجازه می فرمایید که به جای گرفتن روزه پول پرداخت نماید؟
بسمه تعالی، در كفاره جمع، به جای شصت روز روزه چیز دیگر كفایت نمی کند.

2. اگر فردی یقین داشته باشد که باید سی روز كفاره جمع را دنبال هم بگیرد و گرفت و بعد فهمید که سی و يك روز باید دنبال هم بگیرد؛ آیا این سی روز روزه را که گرفته از بین خواهد رفت و كفاره را باید از سر بگیرد یا خیر لازم نیست؟

بسمه تعالی، اگر جاهل قاصر بوده که عذر صادق باشد اشکال ندارد؛ ولی بعد از آن که متوجه شد، باید فوراً يك روز را بگیرد.

بسمه تعالی

بعد از تقدیم تحیات وافرۀ خویش به محضر امام؛ سؤالاتی دارم:

1. کسی که در ماه رمضان استمناء کرده است چه کفاره ای بر او واجب می شود؟

بسمه تعالی، کفاره جمع واجب است علی الاحوط.

2. آیا می شود کفاره این عمل را به يك نفر داد، یا به شصت نفر از طلابی که خرج سالانه شان را ندارند اطعام نمود؟

بسمه تعالی، باید کفاره اطعام نسبت به 60 نفر انجام شود.

3. اگر بخواهد پول اطعام را بدهد به مستحقش باید قیمت زمان انجام عمل را حساب نمود یا هنگام

ادای کفاره؟

بسمه تعالی، دادن پول کافی نیست.

4. نگاه کردن به صورت زن در تلویزیون آیا حرام است؟

بسمه تعالی، مانع ندارد؛ مگر در فرض وجود مفسده.

5. طلابی که به تبلیغ می روند و بدین جهت وجهی را دریافت می نمایند در صورت پس انداز، خمس و سهم به آن تعلق می گیرد یا خیر؟

بسمه تعالی، خمس زاید بر مؤونه باید داده شود.

[سؤال 3477] 1743

5. دو جوان مکلف در ماه رمضان در حالت روزه، با به هم رسانیدن و مالیدن بدن به یکدیگر، منی از آنان خارج شده است. لازم به تذکر

می باشد که این کار حدود دو سال پیش انجام گرفته است. تکلیف این دو نفر چه می باشد؟

بسمه تعالی، این کار حرام و مبطل روزه و موجب کفاره جمع است.

[سؤال 3478] 1678

3. اگر شخصی روزه خود را به چیز حرامی افطار کند، در حالی که نمی دانسته که آن چیز حرام است، آیا باید يك کفاره بدهد یا باید کفاره

جمع بدهد؟

بسمه تعالی، احتیاطاً کفاره جمع بدهد.

ص: 432

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران امام خمینی

برای این جانب سؤالی پیش آمده است که مطرح می نمایم.

در حدود سه سال نماز و روزه قضا دارم. يك سال از این نماز و روزه هایی که من به جا نیاوردم همراه با عمل حرام بوده است و حال برای من چگونگی مجازات و کفاره آن را بیان نمایید و به چه نحوی به جا بیاورم اگر که کفاره دارد؟

در ضمن بنده در حال مسافرت در این مدت سه سال به سر می برم. بیش از این مزاحم وقت گران بها و شریف شما نمی شوم.

بسمه تعالی، نماز و روزه فوت شده قضا دارد و روزه اگر در سفر فوت شده کفاره ندارد فقط تأخیر قضا تا ماه رمضان سال بعد برای هر روز يك مد طعام کفاره دارد ولی اگر روزه در وطن یا با قصد اقامت در سفر از روی عمد و اختیار فوت شده علاوه بر قضا، کفاره هم دارد و در افطار با حرام کفاره جمع واجب است علی الأحوط.

[سؤال 3480] 7132

2. شخصی است که دو سال روزه جمع بر گردن دارد و در حال حاضر توبه کرده (لازم به تذکر است که این شخص در این مدت، مسلمان بوده و الآن نیز هست)، نظر مبارك حضرت امام در مورد حکم این مسأله و قضای روزه ها چیست؟ و همچنین در مورد پنج سال روزه غیر جمع نظر مبارك ایشان چیست؟

بسمه تعالی، منظور از روزه جمع، ظاهر نیست؛ اگر روزه ای را افطار کرده اید باید قضای آن را به جا آورید و چنانچه عمداً و بدون عذر افطار نموده اید علاوه بر قضا، باید کفاره هم بدهید و کفاره آن برای هر روز، يك بنده آزاد کردن یا شصت مسکین طعام دادن یا شصت روز روزه گرفتن

ص: 433

است و چنانچه با کاری که فی نفسه حرام است افطار کرده باشید، باید کفاره جمع بدهید؛ یعنی در صورت امکان، هر سه کفاره را بدهید و اگر هر سه ممکن نیست، هر کدام که امکان دارد را انجام دهید.

[سؤال 3481] 1717

بسمه تعالی 1361 / 4 / 6

محضر مبارك رهبر عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

اما بعد، بیان فرمایید که اگر شخصی در روز ماه رمضان با همسر حلال خود جماع نماید، ضمن بطلان روزه و وجوب کفاره، حکم جنب از حرام هم بر او جاری است یا خیر؟ والسلام علیکم

بسمه تعالی، حکم جنابت از حرام در مورد سؤال مترتب نیست.

[سؤال 3482] 1718

بسمه تعالی

محضر مبارك امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ضمن سلام، متمنی است به سؤالات این جانب پاسخ بفرمایید:

1. بر شخصی که کفاره جمع تعلق گرفته، آیا در این زمان، بنده آزاد کردن از او ساقط می باشد؟

بسمه تعالی، ساقط است.

2. در دعاهایی مانند دعای کمیل، که در کتاب دعا ذکر شده مثلاً سه مرتبه «یا رب» بگویند، معمول شده اخیراً نه مرتبه می گویند، آیا اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، به قصد رجا اشکال ندارد.

3. اگر کاسبی که پیاده روی جلوی مغازه او وسیع است و مقداری از اجناس خود را بیرون بچیند به طوری که مردم به راحتی بتوانند عبور کنند جایز است یا خیر و اگر جایز نیست آیا پولی که بدین صورت تحصیل می کند حرام است یا حلال؟

بسمه تعالی، اگر مخالف مقررات نباشد، اشکال ندارد.

ص: 434

4. نرخی که از طرف شورای میادین برای میوه و تره بار تعیین می شود، برای فروختن جنس درهم است، اگر مشتری جنس را درهم نخرد و مرغوبش را ببرد و درجه دو بماند، آیا جایز است، فروشنده جنس مرغوب را بیشتر از باقیمانده درجه دو حساب کند؟
بسمه تعالی، اگر مخالف مقررات نباشد، اشکال ندارد.

5. آیا غیبت کردن يك نفر یا دو نفر از يك گروه 300 نفری، یا مثلاً از يك هیأت و يك بازاری که اسم او را ذکر نکنی تا مشخص شود، آیا حرام است یا اشکالی ندارد؟
بسمه تعالی، مانع ندارد.

6. اگر شخصی نذر نموده که درس دینی بخواند و به دنبالش هم رفت، ولی ذوق و شوق آن را پیدا نکرد و نتوانست بخواند، آیا باید کفاره بدهد یا خیر؟
بسمه تعالی، اگر در نذر صیغه شرعی خوانده نشده یا قدرت بر انجام آن نباشد، چیزی بر شما نیست.

7. در محل کسب، زنان مسلمان - که نگاه غیر ریبه به آن ها هم حرام است - برای خرید می آیند و نمی شود انسان سر را به پایین بیندازد و هم ترازو بکشد و هم پول بگیرد و جنس بفروشد و هم مواظب جنس باشد که نبرند و خواه ناخواه چشم به صورت آن ها می افتد. آیا حرام است یا خیر؟
بسمه تعالی، عمل مزبور اگر از روی ریبه نباشد، اشکال ندارد.

[سؤال 3483] 3179

2. روزه نذر غیر معینی را بعد از ظهر جایز است افطار کنند یا خیر؟
بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 3484] 3179

3. قضای روزه نذر معینی را بعد از ظهر جایز است افطار کنند یا خیر؟
بسمه تعالی، جایز است.

[سؤال 3485] 1719

بسمه تعالی

حضرت آیت الله العظمی السید روح الله الخمینی، مدّ ظلّه العالی

التحیة والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته. وصلی الله علی نبیه وآله وسلّم

خدمت حضور اقدس عرض می شود که بنده دو مسأله دارم و نمی دانم که چه باید کرد؟

1. روزه داشتم و بعد از زوال و پیش از زوال شکستم چه باید کرد؟

بسمه تعالی، شکستن روزه ماه رمضان چه پیش از زوال باشد یا بعد از زوال حرام است و کفاره دارد و افطار قضای روزه ماه رمضان بعد از زوال کفاره دارد و روزه مستحبی اشکال ندارد.

2. بعد از بلوغ تقریباً پانزده سال مسلسل روزه نگرفتم بعد متوجه شدم که اگر کسی بتواند که روزه بگیرد و روزه نگیرد قضا و کفاره هر دو واجب است حالا این قدر کفاره روزه واجب شده است که اگر بگیرم عمرم وفا نمی کند الآن چه باید کرد من خیلی پریشان و پشیمان هستم شما برای خلاصی من از این مسأله راه حلی پیدا کنید.

بسمه تعالی، روزه واجب ماه رمضان اگر فوت شده قضا دارد و در صورتی که افطار عمدی و با علم به حکم مسأله باشد کفاره هم دارد و در کفاره افطار عمدی می توانید به جای شصت روز روزه شصت مد طعام به شصت فقیر بدهید.

3. بالکلیه خمس ادا نکردم. الآن متوجه شدم آیا بر تمام اثاثیه بیت خمس واجب است یا صرف نقدی و اشیای خوردنی، وساطت بکنید.

بسمه تعالی، تمام آنچه که از درآمد کسب تهیه شده و سال بر آن گذشته خمس دارد. مگر در مؤونه.

4. من می خواهم که سهم سادات را با دست خود به فرد محتاج بدهم آیا جناب عالی اجازه می دهید یا نه؟

بسمه تعالی، مجازید سهم سادات را به سادات فقیر عقیف متدین بدهید.

5. برای نیت در مسائل نماز جمعه و ظهر در زمان غیبت امام معصوم علیهم السلام چه باید کرد؟

بسمه تعالی، نماز جمعه در زمان غیبت واجب تخییری است و مجزی از نماز ظهر است.

[سؤال 3486] 1748

3. اگر همسر کسی روزه ماه مبارك را عمداً افطار کند، کفاره روزه با خود او است یا با شوهر؟

بسمه تعالی، با خود او است.

ص: 436

4. اگر كفاره روزه زن با شوهر باشد و شوهر قادر به پرداخت كفاره نباشد، تكليفش چیست؟

بسمه تعالی، بر شوهر چیزی نیست.

نحوه ادای كفاره روزه

[سؤال 3488] 1720

بسمه تعالی 1361 / 3 / 13

دفتر امام خمینی دام ظلّه

در مسأله 1725 توضیح المسائل امام قید شده کسی که به واسطه پیری نمی تواند روزه بگیرد یا برای او مشقت دارد روزه بر او واجب نیست، ولی در صورت دوم باید برای هر روز يك مد که تقریباً ده سیر است گندم یا جو و مانند این ها به فقیر بدهد.

آیا می توان پول يك ماه رمضان المبارک را به حساب جهاد سازندگی یا جنگ زدگان پرداخت نمود یا خیر.

بسمه تعالی، كفایت نمی کند و باید به همان نحو که در رساله است عمل کند.

[سؤال 3489] 1363

9. آیا می شود كفاره روزه را به جنگ زدگان داد؟

بسمه تعالی، مصرف كفاره فقرا هستند.

[سؤال 3490] 1721

بسمه تعالی

حضور محترم دفتر امام خمینی مدّ ظلّه العالی

با تشکر از شما خواهشمند است به سؤالات زیر پاسخ فرمایید:

1. در حدود چندین ماه پیش خانواده این جانب مبلغی پول را به عنوان كفاره روزه

چندین ساله به حساب 222 شهید رجایی واریز کرد، آیا این عمل موافق فتوای امام خمینی می باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، کفایت نمی کند و کفاره روزه باید به فقیر اطعام شود.

2. آیا می توانیم خمس را به حساب 100 امام خمینی واریز نماییم یا خیر؟

بسمه تعالی، عجزاً به حساب مذکور اجازه نمی دهم و می توانند به حساب شماره هزار مؤسسه تعاون اسلامی قم حواله نمایند.

[سؤال 3491] 1863

4. در صورتی که پیدا کردن شصت فقیر برای دادن کفاره روزه، مشکل باشد آیا می توان معادل قیمت طعام، پول برای کمک به جبهه یا نوسازی شهرهای مخروبه جنگی و نظایر آن پرداخت؟

بسمه تعالی، کفایت نمی کند.

[سؤال 3492] 1722

بسمه تعالی 1361 / 7 / 24

محضر مقدس رهبر انقلاب و مرجع عالی قدر شیعیان جهان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

به عرض حضرت عالی می رساند که مبلغی بدهی شرعی به مؤسسه تعاون اسلامی قم فرستاده شد که رسید آن در این نامه است، آیا آن مبلغ واصل گردیده است یا خیر؟

1. این جانب حدود سه ماه از روزه های ماه مبارك رمضان، در زمان طاغوت را بدهکار هستم، آیا باید کفاره های آن ها را بدهم؟ اگر کفاره بر من واجب است آیا می توانم به جای گرفتن 60 روز روزه (برای هر روز) پول آن ها را حساب کرده و به یکی از حساب هایی که دولت برای مستضعفین باز نموده است واریز نمایم؟ تکلیفم چیست؟

بسمه تعالی، اگر روزه عمداً افطار شده، کفاره دارد و می توانید برای هر روز، شصت مد طعام به شصت فقیر بدهید و پول کفایت نمی کند؛ مگر

ص: 438

آن که فقیر، وکیل شود با آن پول طعام بخرد و بابت کفاره قبول نماید.

2. اگر شخصی بدهی شرعی خود را اشتبهاً به حساب 100 امام واریز نماید اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر قبلاً واریز نموده قبول است ولی فعلاً اجازه نمی‌دهم بدهی بابت سهمین را به حساب مذکور واریز نمایند.

[سؤال 3493] 1723

بسمه تعالی 1361 / 4 / 8

قم، دفتر امام خمینی، سلام علیکم

این جانب مدت چند سال در آن رژیم کثیف پهلوی - لعنة الله علیه - از گرفتن روزه خودداری نمودم؛ حالا - در این رژیم پربرکت که خداوند متعال به وجود رهبر عزیزمان و علمای اعلام می‌خواهد ما را از گناه پاک کند، از آن بزرگوار تقاضا می‌شود اجازه فرمایید تا هرچه تا کنون پول به جبهه و جنگ زدگان فرستادم و می‌فرستم در راه خدا از کفاره آن روزه‌هایی که عمداً فوت شده حساب شود تا شاید از بدبختی‌های گذشته‌هایی یابیم و ما هم با خیال راحت نیت کفاره نماییم.

بسمه تعالی، دادن پول به جبهه، کفاره محسوب نمی‌شود.

[سؤال 3494] 580

2. کسی که کفاره روزه دارد و باید بدهد، آیا می‌تواند به کمیته امداد و یا به بنیاد جنگ زدگان بدهد؟

بسمه تعالی، باید طعام بدهد و به فقرا بدهد.

[سؤال 3495] 1553

2. آیا می‌توان کفاره نقدی روزه شخصی را که به علت ابتلا به بیماری نمی‌تواند روزه بگیرد، به حساب 100 امام یا حساب 222 نخست وزیری و مشابه آن‌ها واریز کرد؟

بسمه تعالی، در صورت لزوم کفاره، باید به فقیر بدهند.

ص: 439

بسمه تعالی 1361 / 3 / 2

محضر رهبر عظیم الشان انقلاب - دامت برکاته - سلام عرض می نمایم و سلامتی و طول عمر آن امام بزرگوار را از درگاه ایزد قادر مٔان خواهانم.

امام عزیز! یکی دو مسأله دینی برایم پیش آمده که قادر به حل آن نیستم:

1. اگر کسی طی چندین سال بر اثر بیماری نتوانسته روزه بگیرد و کفاره آن را هم نداده، آیا می تواند پول آن را به حساب هایی که در بانک ها باز شده بریزد؛ مانند حساب 100 امام و یا جنگ زدگان یا دیگر ارگان های انقلابی؟ و از نظر دینی و موازین شرعی اسلام اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، دادن پول به حساب کافی نیست.

2. اگر به فقیر غیر مسلمان کمک کنیم و ندانیم بعد بفهمیم؛ یا بدانیم، از نظر دین اشکالی دارد؟

بسمه تعالی، اگر صدقه مستحبه بوده مانع ندارد.

3. در رابطه با حلقه نامزدی است که در دست مرد است، آیا نماز دارد؟ این سؤال را از چند نفر کرده ام ولی به جواب قطعی نرسیده ام؛ یکی می گوید نماز ندارد؛ یکی می گوید دارد؛ یکی می گوید که حلقه نامزدی برای مرد اشکالی ندارد که هنگام نماز هم در دستش باشد؛ و از یک روحانی پرسیدم، گفت طلا که نیست، ولی به دلیل این که به آن می گویند «طلای سفید» هنگام نماز در بیاور؛ و به جواب قانع کننده نرسیده ام که امید است با راهنمایی شما مشکلات و مسائل خود را حل کنم.

بسمه تعالی، اگر پلاتین است اشکال ندارد.

[سؤال 3497] 1725

بسمه تعالی 1361 / 3 / 29

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از عرض سلام؛ محترماً معروض می دارد:

1. اگر شخصی که چند سال روزه قضا دارد و قضای آن ها تأخیر افتاده و حالا باید کفاره بدهد، آیا این شخص می تواند پول کفاره را به جبهه ها بدهد یا این که گندم یا جو

را به جبهه ها بدهد یا خیر؟

بسمه تعالی، پول کافی نیست؛ باید برای هر روز، يك مد طعام به فقیر بدهد.

2. پدر بنده یکی از کارمندان بازنشسته دولت است که حقوقی معادل 3360 تومان از دولت بابت بازنشستگی می گیرد که این پول کفاف خرج ماهانه منزل را نمی کند که از طریق مغازه ای که دارد و مشغول کار در آن است این کسری بودجه منزل را جبران می کند، ضمناً خمس مغازه را هم الآن به صورت ماهانه می پردازد، لطفاً بفرمایید در رابطه با فتوای اخیر حضرت عالی که در مجله پاسدار اسلام چاپ شده مبنی بر این که «اگر حقوق بازنشستگی از حقوق سابق کسر می شده خمس دارد»، حالا پدرم هم باید خمس بدهد یا خیر؟

بسمه تعالی، حکم همان است که اشاره شد.

3. حضرت امام، بعضی اشخاص هستند که از اقوام و آشنایان می باشند که این ها خمس یا زکات را نمی پردازند، حال آیا می شود به منزل این گونه افراد رفت یا خیر؟ و آیا می توان در منزل آنان غذا خورد و کارهای دیگر را انجام داد؟ و همچنین افرادی هستند که قبلاً مشروب می خوردند یا این که رعایت نجس و پاکی را نمی کنند، آیا در مورد این ها هم می توان رفت و آمد کرد و غذا در منزلشان خورد؟

بسمه تعالی، اگر یقین ندارید که غذا و اموالی که مورد تصرف شما قرار می گیرد نجس باشد یا

متعلق حقوق شرعیه باشد، تصرف اشکال ندارد.

[سؤال 3498] 744

7. در رساله امام آمده است که هرکس روزه قضایش را تا ماه رمضان سال دیگر به جا نیاورد، باید برای هر روز، يك مد (10 سیر) گندم بپردازد، آیا می شود معادل گندم

یا همان طور که در رساله آمده برنج یا سایر چیزها، پول به فقیری داد؟

بسمه تعالی، سایر اقسام طعام هم کافی است، ولی پول کافی نیست.

[سؤال 3499] 1726

بسمه تعالی 1361 / 7 / 20

محضر مقدس حضرت امام خمینی

محترماً به استحضار عالی می رساند: جان نثار کارمند اداره امور اقتصاد و دارایی، از

ص: 441

آن مقام معظم و امام عزیزم استدعا دارم در صورت امکان، فدوی را مورد لطف و محبت قرار داده و جواب سؤالات ذیل را پاسخ فرموده تا بتوانم با وجدانی راحت و آسوده زندگانی دنیوی و اخروی خود را سپری نموده و همواره خدمتگزار مملکت و دعاگوی آن مقام امامت و رهبری گرامی باشم:

1. مدت چندین سال، کفاره روزه بدهکار می باشم و از آن جایی که پرداخت این مبلغ به طور کلی بسیار سنگین می باشد و برای من مقدور نیست، آیا می توانم جمع مبلغ مذکور را تقسیط نموده و در مدت عمر و به مرور زمان به یکی از حساب های جاری دولتی از قبیل سیل زدگان، جبهه ها، جنگ زدگان، حساب 100 امام و بنیاد شهید و غیره واریز نمایم یا خیر؟

بسمه تعالی، کفاره باید در مورد خودش صرف شود و اگر قدرت ندارید، به تدریج پردازید، و دادن پول کفایت نمی کند.

2. از صدقه سر مبارك آن بزرگوار و انقلاب اسلامی عزیز، زمینی از طرف بنیاد مسکن در تهران در اختیار این جانب گذاشتند که با گرفتن وام و غیره، محلی مناسب برای سکونت بحمدالله ساخته شد و اکنون مدت چندین ماه است که بنا به درخواست خودم، از تهران به شهر مشهد انتقال پیدا نموده ام و اکنون در وضع فعلی، اداره دارایی يك خانه سازمانی به طور موقت در اختیار من گذاشته که در آن جا سکونت دارم؛ لذا تقاضا دارم من را از نگرانی بیرون آورده جواب مرقوم فرمایید که آیا با داشتن يك صد و سی هزار تومان (يك میلیون و سیصد هزار ریال) بدهکاری و قرض و با حقوق ماهیانه چهل هزار ریال از دولت و پنج سرعائله تحت تکفل، می توانم برای مدتی که بدهکاری های من کم یا تمام می شود، منزل خود در تهران را اجاره و رهن داده که با درآمد آن قروض خود را داده و در این مدت، در این خانه سازمانی باشم یا خیر؟

بسمه تعالی، با مراعات مقررات دولت اسلامی مانع ندارد.

3. آیا می توانم منزل مسکونی خودم را در تهران با نرخ روز و جدید فروخته و همان مقدار را در شهرستان مشهد منزل مسکونی بخرم یا خیر؟ و چنانچه منزل تهران را بفروشم، از فروش آن خمس یا زکات و دیگر وجوهات شرعیه باید بدهم یا خیر؟ (با رعایت کلیه ضوابط و قوانین دولتی)

بسمه تعالی، بستگی به مقررات دولت اسلامی دارد.

4. آیا می توانم محل مسکونی در تهران را (با اجازه آن مقام محترم و دولت عزیز) اجاره و رهن داده و با همان پول در مشهد منزل مسکونی رهن و اجاره نمایم یا خیر؟ و چنانچه مقدار اجاره تهران بیشتر بود، آیا به اضافی آن خمس و زکات و دیگر وجوهات تعلق می گیرد یا خیر و مبلغ آن چقدر است؟

بسمه تعالی، حکم مسائل قبل را دارد و اضافه، سر سال خمس دارد.

[سؤال 3500] 1216

3. آیا کفاره روزه فقط به مصارفی که در توضیح المسائل فرموده اید، باید برسد یا می توان با اجازه آن امام عزیز، به مصارف دیگری مثل کمک به جبهه های جنگ و جنگ زدگان یا بنیاد مستضعفان یا حساب 100 خانه سازی و یا سایر امور خیریه رساند؟ اگر می شود راهنمایی بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر فقیر باشند اشکال ندارد.

[سؤال 3501] 4274

4. کسی که کفاره بدهکار است و قدرت گرفتن ندارد و طعام دادن به شصت فقیر هم برای او مشقت دارد، آیا می تواند به مصرف جبهه برساند یا خیر؟

بسمه تعالی، کفایت نمی کند.

[سؤال 3502] 1881

3. آیا می شود کفاره روزه ماه رمضان را به مصرف تعمیر ساختمان مسجد یا غسلخانه رسانید یا خیر؟

بسمه تعالی، مصرف کفاره روزه، فقرا هستند.

[سؤال 3503] 1727

بسمه تعالی 30 / 4 / 1361

سلام ای امام بزرگوار امیدوارم که حالتان خوب باشد و خواندن این نامه شما را ناراحت نکند و از این که وقت گران بهایتان را می گیرم معذرت می خواهم ولی چاره دیگری نداشتم. من دختری هستم که در سال 1339 متولد شده ام و از 9 سالگی تا

ص: 443

کنون به علت بی توجهی خانواده در سنین پایین و ضعف جسمانی در سال های بعد نتوانسته ام روزه بگیرم مگر چند روز و قبلاً چون پدرم درآمد کافی نداشت نتوانستم کفاره روزه ام را بدهم و بعد از مرگ پدرم هم درآمدی نداشتم تا این که يك سال است که خودم معلم شده ام و درآمدی دارم و تصمیم گرفته ام به امید خداوند بخشنده کفاره روزه هایم را بدهم ولی درست نتوانسته ام حساب بکنم و نمی دانستم به چه کسی بدهم آیا می توانم به ستاد جنگ زدگان یا... بدهم یا نه؟

بسمه تعالی، روزه هایی که عمداً بدون عذر شرعی افطار شده علاوه بر قضا کفاره هم دارد و برای کفاره افطار عمدی می توانید شصت مد طعام به شصت فقیر بدهید و پول کفایت نمی کند مگر آن که فقیر وکیل شود که با پول طعام بخرد و بابت کفاره بردارد.

[سؤال 3504] 1728

بسمه تعالی

حضور محترم مرجع عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

پس از عرض سلام و آرزوی سلامتی از درگاه خداوند یگانه

این جانب به علت بیماری شش سال است که روزه نگرفته ام و بنا به فتوای حضرت عالی در رساله عملیه باید برای پرداخت کفاره آن، طعام به فقرا بدهم. بدین وسیله از حضرت عالی سؤال می کنم که آیا می توانم مبلغی برابر با کفاره را به جبهه یا به یکی از نهادهای انقلابی و حکومتی پرداخت نمایم؟

بسمه تعالی، در کفاره، دادن پول کفایت نمی کند.

[سؤال 3505] 1715

2. آیا می شود کفاره این عمل (استمناء در ماه رمضان) را به يك نفر داد، یا به شصت نفر از طلابی که خرج سالانه شان را ندارند اطعام نمود؟

بسمه تعالی، باید کفاره اطعام نسبت به 60 نفر انجام شود.

ص: 444

3. اگر بخواهد پول اطعام را بدهد به مستحقش باید قیمت زمان انجام عمل را حساب نمود یا هنگام ادای کفاره؟

بسمه تعالی، دادن پول کافی نیست.

[سؤال 3507] 1729

بسمه تعالی 1361 / 4 / 17

حضور مبارك رهبر كبير انقلاب اسلامی ایران امام خمینی

سؤالی در مورد پرداخت کفاره پیش آمده، خدمت شما عرض می کنم.

آیا می توان کفاره را در صورت پیدا نکردن افراد فقیر، به حساب جنگ زدگان یا به حساب هلال احمر در جهت بازسازی شهرهای جنگ زده واریز نمود؟

با تشکر فراوان، ان شاء الله (که) خداوند همواره پشتیبان شما باشد و تا انقلاب حضرت مهدی (عج) بر سر این ملت يك راهنما باشید.

بسمه تعالی، کفاره باید به مصرف فقرا برسد؛ اگر جنگ زدگان فقیر باشند مانع ندارد و پول کافی نیست، باید طعام بابت کفاره به فقرا بدهند.

[سؤال 3508] 1730

بسمه تعالی 1361 / 2 / 29

دفتر مبارك امام خمینی، دام بقاؤه، این جانب در 3 مسأله اشکال دارم:

1. به علت مرض، نمی توانم روزه بگیرم و هر روز باید يك مد طعام به فقیر بدهم. آیا می توانم پول آن را به فقیر بدهم یا نه؟ و آیا همه را می توانم به يك نفر بدهم یا نه؟ زیرا چندین روز بدهکارم؟

بسمه تعالی، به يك نفر مانع ندارد؛ ولی دادن پول، کافی نیست؛ مگر آن که فقیر را وکیل کنید که از طرف شما طعام بخرد و برای خود بردارد.

2. محل کارم از خانه، 60 کیلومتر فاصله دارد که هر روز با اتوبوس، سر کار می روم و در قسمت

راه سازی شرکت کار می کنم و به راه ها سرکشی می کنم (در طول 20 کیلومتری، رفت و آمد و سرکشی می کنم). آیا شغلم مسافرت حساب می شود یا نه؟

لازم به توضیح است که قبلاً که در يك نقطه در محل کارم بودم، شغلم مسافرت حساب نمی شد؛ اما حالا که راه سازی کار می کنم، شغلم مسافرت است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر به مقدار مسافت، سرکشی به راه می کنید، نماز شما تمام است.

3. کسی که در مسافرت است و ظهر می شود و می تواند نمازش را به خانه اش برساند، آیا باید صبر کند تا نماز را به خانه که رسید بخواند یا در مسافرت، شکسته بخواند؟

بسمه تعالی، مختار است.

[سؤال 3509] 1731

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت مستطاب، آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی

شخص بیماری که معذور از گرفتن روزه می باشد و بایستی برای هر روز يك مد طعام كفاره بدهد، آیا جایز است قیمت طعام را به مسکین پردازد و یا آن که واجب است عین آن را بدهد؟ استدعا آن که حکم الله را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، دادن قیمت کفایت نمی کند؛ بلی می تواند پول را به فقیر بدهد و او را وکیل کند که از طرف صاحب پول، طعام تهیه کند و تملک نماید.

[سؤال 3510] 1670

5. آیا كفاره روزه ای که برگردن انسان است و می خواهد دین خود را ادا کند و اگر بخواید 60 مسکین را طعام دهد خیلی مشکل است فقیر پیدا کردن، آیا در راه دیگری می تواند مصرف کند؟ توضیح فرمایید.

بسمه تعالی، كفاره را باید به همان مصرف كفاره - که فقرا هستند - برساند.

[سؤال 3511] 1732

بسمه تعالی 27 رمضان 1402 ق

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

احتراماً با ابلاغ سلام و تحیت، استفتا می شود که شخصی مکلف است به اطعام فقرا جهت کفاره یا فدیة، آیا می تواند طعام را خریداری نماید و فقیر مستحق را به فروشنده حواله دهد و اگر فقیر مورد حواله را که قبول کرده قبل از تصرف به محال علیه بفروشد، آیا ذمه مکلف بری می شود؟

با توجه به این که اطعام به دو صورت محقق می شود اشباع و ایکال و تحویل عین طعام ولو این که فوراً آن طعام را بفروشد و اگر چه به خود مکلف باشد و با توجه به این که با تحقق حواله و قبول محتال و محال علیه، قبض محقق می شود چنان که اگر ضامن آنچه را بر ذمه گرفته به دیگری حواله کند و مضمون له قبول کند ذمه ضامن بری می شود و اگر چه محال علیه نپرداخته باشد و یا اگر مکاتب، مال الکتابه را به دیگری حواله دهد و سید هم قبول کند مکاتب آزاد می شود و اگر چه هنوز محال علیه نپرداخته باشد و چه فرقی است بین حواله ها با این که قبول حواله به منزله قبض تلقی شده و خلاصه تسلیم طعام به دو صورت مصداق پیدا می کند تسلیم عین یا قبول حواله، والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، با تسلیم به فقیر به نیت کفاره ملك فقیر می شود و اختیار فروش آن به محال علیه یا شخص دیگر با خود فقیر است، ولی فقیر پیش از تحویل گرفتن مالک نمی شود تا بتواند آن را به دیگری بفروشد.

[سؤال 3512] 1733

بسمه تعالی 1361 / 12 / 16

مدت دو ماه روزه قرض دارم. سؤالی که دارم این است که آیا می توانم کفاره این دو ماه را به يك نفر فقیر بدهم یا نه خواهش می کنم مرا راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، اگر کفاره افطار عمدی است باید به شصت مسکین داده شود و به يك نفر کفایت نمی کند و اگر کفاره تأخیر قضای روزه تا سال بعد است می توانند همه را به يك نفر بدهند.

ص: 447

3. در مورد کفاره روزه، آیا باید ده سیر طعام را به صورت غذا، کفاره داد یا وجه آن را نیز می توان پرداخت نمود؟

و آیا اگر فردی پنج روز کفاره روزه بدهکار باشد، همه آن را می تواند به يك شخص بدهد؟

بسمه تعالی، دادن وجه کفایت نمی کند و کفاره روزه، اگر کفاره تأخیر باشد، می تواند همه را به يك نفر بدهد؛ و اگر کفاره افطار عمدی باشد، باید برای هر روز، شصت مسکین را اطعام کند یا به هر يك از آن ها يك مد طعام بدهد؛ و می تواند کفاره چند روز را به همان شصت نفر بدهد.

[سؤال 3514] 1734

بسمه تعالی 1361 / 6 / 31

حضور محترم رهبر عزیز انقلاب، آیت الله العظمی خمینی سلام عرض می نمایم و طول و بقای عمر و موفقیت شما را از خداوند متعال خواهانم.

دو سؤال برایم پیش آمده است که از شما می خواهم که جواب بفرمایید:

1. آیا کفاره روزه را می توان برای جبهه یا بازسازی مناطق جنگی ارسال کرد؟ و خرج کلی 60 نفر مسکین را چقدر باید حساب کرد؟

بسمه تعالی، در کفاره افطار روزه، دادن پول کافی نیست، باید شصت فقیر را اطعام نمود، یا شصت مد طعام به شصت فقیر داد.

2. در مورد بی حجابی، آیا می توانیم و امر می فرمایید که آن ها را به مغازه راه ندهیم و به آن ها جنس عرضه نماییم؟

بسمه تعالی، با مراعات شرایط مقررّه، امر به معروف و نهی از منکر نمایید و چنانچه به مغازه راه ندادن و جنس نفروختن موجب می شود دست از خلاف بردارند مانع ندارد.

ای امام عزیز! از شما تقاضا دارم که برای این بنده گناهکار از خداوند طلب بخشش فرمایید و دعا کنید.

بسمه تعالی 1361 / 12 / 19

با درود بر رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و با درود بر فقیه عالی قدر حضرت آیت الله منتظری

در رساله های عملیه آمده است «کسی که در ماه رمضان عمداً روزه اش را بخورد و یا عمداً کاری بکند که روزه اش باطل شود، باید به جای هر روزی که عمداً روزه اش را خورده یا باطل کرده است 60 روز روزه به اضافه قضای آن برای کفاره آن بگیرد و یا این که به 60 نفر فقیر طعام بدهد». و اکنون با توجه به نیاز مبرم جبهه های اسلام به کمک های مالی، می خواهیم بدانیم که آیا می شود این کفاره را به صورت نقدی به جبهه های اسلام بفرستیم؟ والسلام

بسمه تعالی، در کفاره مذکور، دادن پول کافی نیست بلکه باید به شصت فقیر طعام داده شود.

[سؤال 3516] 1736

بسمه تعالی

با تقدیم سلام و درود فراوان به محضر مبارک امام عزیز، این قلب تپنده ملت مسلمان ایران و مستضعفین تحت ستم دنیا؛

بدین وسیله به اطلاع می رسانم جوانی هستم که مشکلی دارم و این مشکل مرا می آزارد و روحم در عذاب است. مشکلم این است که چهار روز روزه با کفاره بدهکارم؛ چون امکان آن شرط هایی که امام در رساله گفته برایم نیست، آیا می شود به جای این که برای يك روز روزه که باید شکم 60 فقیر را سیر کرد، آن را به پول تبدیل

کرده، به حساب کمک به جنگ زدگان و یا به جبهه های جنگ برای رزمندگان و یا به مسجدی که در شهر ما درست می کنند، بدهم؟

اگر این امکان هست، مبلغی که برای سیر کردن شکم يك فقیر در نظر گرفته

ص: 449

می شود در جواب نامه ذکر شود که من بتوانم دقیقاً آن را حساب کنم و به جبهه و یا مسجد و یا پل سازی و یا به حساب جنگ زدگان و غیره خرج کنم.

بسمه تعالی، دادن پول کفایت نمی کند و باید اطعام کند یا به هر فقیر يك مد طعام بدهد و دادن به حساب، کفایت نمی کند.

[سؤال 3517] 2279

7. اگر کسی در سابق روزه خواری می کرده و اکنون می خواهد کفاره بدهد و آن همه فقیر را هم سراغ ندارد، آیا می تواند کفاره را به صورت پول به جبهه ها کمک کند؟

بسمه تعالی، دادن پول کافی نیست و باید به شصت فقیر اطعام کند و می تواند کفاره چند روز را به شصت فقیر تکرار کند.

[سؤال 3518] 6608

3. آیا می توان کفاره خوردن يك روزه ماه رمضان (60 مد طعام) را به يك نفر داد؟ یا به یکی از حساب های جنگ زدگان، رانده شدگان از عراق و افغانستان واریز نمود؟

بسمه تعالی، باید کفاره را به شصت مسکین بدهند و دادن به يك نفر یا به حساب کفایت نمی کند.

[سؤال 3519] 2601

6. اگر کسی روزه را مخصوصاً در ماه رمضان بخورد، برای پرداخت کفاره آن، می خواهد غذای شصت نفر را بدهد، ولی شصت نفر مستحق پیدا نکنند؛ آیا می تواند به شش نفر ده دفعه غذا بدهد و یا به ده نفر شش دفعه غذا بدهد یا نه؟ آیا می تواند پول

آن را بدهد؟ مقدار آن چقدر است؟

بسمه تعالی، کفاره را باید به شصت مسکین بدهد و دادن پول کافی نیست.

[سؤال 3520] 1737

بسمه تعالی

سلام به رهبر انقلاب اسلامی، امام خمینی، دامت برکاته و سلام به برادران دفتر

ص: 450

امام خمینی، سؤال هایی داشتیم که امیدوارم کاملاً برایم توضیح دهید.

1. در مورد کفاره روزه، چون به شصت فقیر دسترسی ندارم؛ آیا به فقیرانی که در کوچه و بازار هستند می توان داد یا نه؟ و یا این که می توان تمام کفاره را به يك فقیر داد و یا به حساب صد و دیگر شماره حساب ها داد؟ این مسأله را کاملاً توضیح دهید.

بسمه تعالی، اگر کفاره افطار عمدی است باید به شصت مسکین داده شود و به يك نفر کفایت نمی کند.

2. کسی که مسافر است و قصد ده روز می کند که در جایی بماند، ولی بعد از چند روز مسأله ای برایش پیش می آید که مدت بیست و چهار ساعت از آن مکان خارج شود و این مسافت، از بیست و چهار کیلومتر بیشتر است، اگر به مکان سابق که قصد کرده برگردد؛ آیا قصدش صحیح است؟ یعنی می تواند نماز درست بخواند یا شکسته می شود؟

بسمه تعالی، در مورد سؤال، باید دو مرتبه قصد کند.

[سؤال 3521] 1738

بسمه تعالی 1361 / 9 / 13

محضر مبارك رهبر انقلاب اسلامی، امام خمینی، زید عزّه

شخصی می خواهد کفاره روزه های خود را به فقرا اطعام کند؛ اما نمی تواند برای هر روزی، شصت مسکین پیدا کند؛ آیا می تواند همه را به چند مسکین بدهد و یا در مورد جنگ زدگان مصرف کند و یا راه دیگری هست؟ بیان فرمایید.

بسمه تعالی، کفاره باید به شصت مسکین داده شود، و به کمتر یا به غیر آن ها کفایت نمی کند؛ و کفاره چند روز را می توان به شصت مسکین تکرار کرد.

[سؤال 3522] 1739

بسمه تعالی 1361 / 5 / 18

با درود و سلام به رهبر کبیر انقلاب اسلامی و با سلام به رزمندگان اسلام و شهدای جنگ تحمیلی، سؤال و مشکلم را مطرح می نمایم:

ص: 451

سال ها قبل، حدود يك ماه از رمضان را عمداً روزه نگرفته ام، قضای آن را به جا آورده ولی كفاره را هنوز نپرداخته ام؛ زیرا مقدار كفاره زیاد است و من فکر کردم که اگر این مقدار را به پول نقد تبدیل و به فقرا یا كمك به جبهه و یا مصارف دیگر برسانم بهتر باشد؛ لطفاً اگر امکان دارد مرا راهنمایی و كمك کنید.

بسمه تعالی، پول کافی نیست و برای هر روز باید شصت روز روزه بگیرید یا شصت فقیر اطعام کنید یا شصت مد طعام به شصت فقیر بدهید و می توانید پول را به فقرای مورد اعتماد بدهید تا از طرف شما طعام بخرند و بابت كفاره بردارند.

[سؤال 3523] 1740

بسمه تعالی 1361 / 5 / 1

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه، السلام علیکم، تقاضا دارد پاسخ شرعی سؤال ذیل را بیان بفرمایید.

اگر کسی به تقصیر، در گذشته چند سالی قضای روزه واجب داشته باشد و نگرفته باشد و هم اکنون نتواند برای هر روز، شصت روز روزه بگیرد و نیز به علت عدم دسترسی به بنده نتواند آن را آزاد کند، و شرایط زندگی او طوری باشد که نتواند بابت هر روز روزه خواری، شصت فقیر را سیر کند، به کدام يك از طرق زیر می تواند عمل نماید؟

الف. هر جا فقری را پیدا کرد، او را به عنوان يك فقیر سیر کند تا همین طور بشود شصت فقیر را برای هر روز از روزه هایی که عمداً خورده است سیر کند.

ب. پول يك غذای ساده، مثلاً آبگوشت یا حلوا با نان را محاسبه کرده و هر جا فقری یافت، به او بدهد و شرط کند که به مصرف غذا برساند.

ج. پول يك غذای ساده را حساب کرده و به یکی از مراکز خیریه یا مکان هایی که صرف افراد فقیر می نمایند یا یکی از بنیادها، مانند بنیاد امور جنگ زدگان، بنیاد شهدا،

ص: 452

بنیاد مستضعفین یا یکی از کمیته های کمک به جبهه های جنگ و نظایر آن واریز نماید، تا به یکی از مصارف فوق برسد.

د. اگر هیچ يك از راه های فوق صحیح نیست یا راه صحیح تری وجود دارد، با توجه به مراتب بالا مستدعی است جهت انجام تکالیف شرعی بیان بفرمایید.

بسمه تعالی، به ترتیبی که در بند الف ذکر شده عمل نماید، صحیح و مجزی است و می تواند به هر فقیر يك مدّ طعام که تقریباً ده سیر گندم یا جو یا نان و نحو آن به فقیر بدهد و اگر پول آن را بدهد باید او را وکیل کند که از طرف صاحب پول طعام بخرد و برای خود بردارد.

[سؤال 3524] 1741

بسمه تعالی

خدمت رهبر کبیر و عزیز انقلاب اسلامی ایران

سلام و درود پر مهر و گرمم را از صمیم قلب به حسین زمانمان تقدیم می کنم و امید سلامتی و طول عمر آن حضرت را تا ظهور حضرت بقیه الله الاعظم دارم و امیدوارم که دعای خیر را برای ما سربازان جان برکف و پیروان راهتان هرگز فراموش نفرمایید. دو سؤال از آن عزیز و بزرگوار دارم:

1. آیا کفاره روزه باطل شده را- که باید شصت فقیر را سیر کرد - می شود به جنگ زدگان داد؟ و در غیر این صورت آیا می شود پولش را به امام جماعت داد تا او به فقیرهایی که می شناسد بدهد؟ آیا روزه باطل (سهواً) کفاره دارد؟

بسمه تعالی، افطار عمدی روزه ماه مبارک رمضان کفاره دارد و کفاره را باید به فقرا بدهید و می توانید کسی را وکیل کنید که با پول شما طعام تهیه کند و به فقرا برساند.

2. آیا جبهه رفتن افرادی که آموزش نظامی دیده اند و یا به جبهه رفته اند، واجب عینی است یا کفایی؟ و در صورتی که پدر و مادر از رفتن به جبهه فرزندشان تقریباً ناراضی باشند، آیا باز می شود رفت یا نه؟ و آیا در قیامت از پدر و مادر نمی پرسند که چرا نگذاشتید فرزندتان به جهاد برود؟

ص: 453

بسمه تعالی، تا وقتی که جبهه ها نیاز به نیرو دارد، رفتن به جبهه واجب است و رضایت والدین شرط نیست.

[سؤال 3525] 5446

3. کفارات را به خصوص کفاره افطار رمضان را می توان به حساب 200 واریز کرد؟

بسمه تعالی، کفایت نمی کند و باید در خصوص اطعام فقیر صرف شود.

[سؤال 3526] 1742

بسمه تعالی

خدمت امام امت، رهبر کبیر انقلاب اسلامی

از محضر شما تقاضای پاسخ به این سؤالات را دارم؛ با این آرزو که خدای بزرگ، شما را تا ظهور ولی عصر، آقا امام زمان (عج) در پناه خودش حفظ فرماید:

1. در مورد کفاره روزه رمضان که يك موردش دادن طعام به 60 فقیر است، آیا می شود پولش را به فقیر داد؟ یا این که پولش را صرف امورات دیگر، مثل ریختن به حساب 100 امام یا جنگ و... کرد؟

بسمه تعالی، دادن پول و به حساب ریختن آن کفایت نمی کند و باید صرف اطعام شود.

2. آیا بهره هایی که در اثر گذاشتن پول در بانک می دهند، گرفتن جایز است؟

بسمه تعالی، بهره پول، ربا و حرام است.

3. با توجه به این که اجناس و وسایل نسبت به قبل گران تر شده و بعضی اوقات این مقدار زیاد است، آیا می شود وسیله ای که از آن استفاده کرده ایم به قیمت روز بفروشیم؛ حال چه قصدمان خریدن جنس مثل آن دوباره باشد یا فقط قصد فروش و به دست آوردن پولش را داریم؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 3527] 649

2. درباره دادن يك یا چند مد طعام به فقیر، این امر را چگونه باید اجرا کرد؟ آیا

ص: 454

باید مستقیماً به فقیر داد؟ در آن صورت، شرط فقر چیست؟ در صورتی که راه های دیگری مثل فرستادن برای دفتر امام و غیره هست، ذکر فرمایید.

بسمه تعالی، کفاره باید طعام باشد و به فقیر داده شود و مانع ندارد بدهکار، وکیل کند دیگری را در رساندن کفاره به فقیر.

[سؤال 3528] 1743

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت مستطاب، آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم، با آرزوی سلامت و طول عمر آن مرجع عالی قدر، خواهشمند است پاسخ سؤالات زیر را بیان فرمایید.

1. کسی که کفاره 60 روز روزه را بر گردن دارد و نمی تواند 60 فقیر را یافته و اطعام دهد، آیا می تواند مبلغ تخمینی آن را به حساب بازسازی مناطق جنگی یا حساب هایی از این قبیل واریز نماید؟

بسمه تعالی، دادن به حساب کفایت نمی کند.

[سؤال 3529]

2. کسی که کفاره 60 روز روزه را بر گردن دارد و نمی تواند 60 فقیر را يك جا یافته و طعام دهد، آیا می تواند مبلغ تخمینی آن را به چند فقیر دم دست پردازد؟ ضمناً آیا می تواند طعام 60 فقیر را به چند فقیر بدهد؟

بسمه تعالی، باید به شصت مسکین اطعام کند و دادن پول کافی نیست.

3. شخصی حدود 30 سال دارد و از هنگام مکلف شدن روزه نگرفته است (البته عذر شرعی نداشته است). تکلیف چنین فردی چیست؟

بسمه تعالی، قضای روزه ها بر او واجب است و اگر از روی عمد و بدون عذر افطار کرده کفاره دارد.

4. در فرض بالا اگر همان شخص نماز یومیه خود را گاه و بیگاه خوانده باشد، تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، نمازهایی را که نخوانده باید قضا نماید.

ص: 455

5. دو جوان مکلف در ماه رمضان در حالت روزه، با به هم رسانیدن و مالیدن بدن به یکدیگر، منی از آنان خارج شده است. لازم به تذکر می باشد که این کار حدود دو سال پیش انجام گرفته است. تکلیف این دو نفر چه می باشد؟

بسمه تعالی، این کار حرام و مبطل روزه و موجب کفاره جمع است.

6. حضرت عالی در تحریر الوسیله از جمله چیزهایی که خمس به آن ها تعلق می گیرد، کتاب را فرموده اید. خواهشمند است اعلام فرمایید که شامل چه کتاب هایی می باشد و در صورتی که شامل کتاب ها باشد، آیا شخص خودش می تواند تعدادی از کتاب ها را با محاسبه مبلغ خمس، به کتابخانه های مساجد تحویل دهد؟ آیا باید با نظر نماینده حضرت عالی باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر خمس دارد و کتاب ها مورد نیاز نیست، باید با اجازه حاکم شرع عمل کند.

7. شخصی حدود 16 سال است که دارای مغازه خواروبار فروشی می باشد و تا حال با توجه به کمبود درآمد و مواجه شدن با قرض و غیره، هیچ گونه خمسی پرداخت نکرده است. در حال حاضر که وضع وی کمی بهتر شده است می خواهد خمس بپردازد. تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، به یکی از وکلای مسلم الوکاله این جانب مراجعه و تصفیه حساب کند.

[سؤال 3530] 1744

بسمه تعالی 1361 / 11 / 11

با عرض سلام، لطفاً نظرات امام را در این موارد جویا شوید.

1. آیا می توان به جای کفاره روزه که به شصت فقیر و هر فقیر يك مد طعام است، به جای طعام می توان پول آن را به فقیر و یا به جبهه داد و یا پول آن را به يك فقیر داد؟

بسمه تعالی، در کفاره باید اطعام مسکین شود و دادن پول و کمک به جبهه کفایت نمی کند.

2. اگر کسی مسأله خود را نمی دانسته که اگر روزه ماه رمضان را باطل کند باید به جای آن شصت روز و یا به شصت فقیر طعام دهد و بعد از چند سال فهمیده باشد که این طور است، حتماً باید همان کفاره را بدهد؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم باید کفاره بدهد.

3. اگر کسی پدر و مادر او بگویند که هنوز کوچکی و روزه نگیر و نمی توانی بگیری اما 9 سالش تمام شده باشد (دختر) آیا کفاره روزه هایی را که نگرفته باید بدهد؟

ص: 456

بسمه تعالی، اگر نمی دانسته که روزه بر او واجب است کفاره ندارد.

4. اگر زن در نماز جمعه به طور مداوم شرکت نکند گرچه بدون عذر هم باشد آیا گناه به گردن او است؟ و آیا مشمول حدیث (که هر کس بدون عذر سه بار در نماز جمعه شرکت نکند منافق است) می باشد؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است.

[سؤال 3531] 1797

4. شخصی کفاره روزه خود را برنج و روغن به فقیر داده. آیا صحیح است؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 3532] 1745

بسمه تعالی 1358 / 10 / 15

محضر مبارک رهبر انقلاب امام خمینی، دامت برکاته، سلام علیکم، احتراماً؛ معروض می دارد:

1. این جانب سه سال نماز و روزه قضا دارم؛ چون در خانواده ای بزرگ شدم که از برنامه اسلام ناآگاه بودند. هنوز دقیقاً نمی دانم که آیا در این سه سال نماز و روزه انجام می دادم یا خیر و روی هم رفته پیش خود حساب کردم که 3 سال نماز و روزه بدهکارم که فعلاً مشغول جبران آن می باشم. آیا کفاره روزه از طرف شما بخشیده می شود؟ در غیر این صورت کفاره این سه سال چند تومان می شود؟ آیا باید حتماً به 60 فقیر داد؟ در صورتی که پیرزن ها و یتیم های بی سرپرستی را می شناسم، می توانم به آن ها ماهانه در حدود 50 تا 100 تومان یا بیشتر از این پول پرداخت کنم؟ آیا مقداری از این پول را می توانم به پدرم که مستضعف است کمک کنم؟

بسمه تعالی، با فرض شك در این که نماز و روزه از شما فوت شده، قضا و کفاره واجب نیست و کفاره روزه در صورتی واجب است که بدانید روزه را عمداً بدون عذر افطار کرده اید و در این صورت می توانید برای هر روز به شصت مسکین به هر يك، يك مد گندم که تقریباً ده سیر است بدهید و اگر

ص: 457

بخواهید قیمت آن را بدهید باید او را وکیل کنید که از طرف شما گندم بخرد.

2. موسیقی ای که فعلاً از صدا و سیمای جمهوری اسلامی پخش می شود اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، موسیقی حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

3. پوشیه زدن زن ها واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

4. آیا زن ها می توانند آموزش اسلحه یاد بگیرند؟

بسمه تعالی، با مراعات وظائف شرعیه مانع ندارد.

[سؤال 3533]

5. کفاره روزه را اگر بخواهم برای سال های متمادی بدهم آیا سالانه ارزش آن فرق می کند؟

بسمه تعالی، قیمت کافی نیست و حکم آن گذشت.

6. پولی به مبلغ 18 هزار تومان در بانک اسلامی به سپرده گذاشتم و فعلاً قرض دارم. پس از آن که وامش تمام شد، آیا این پول خمس

دارد؟ در صورتی که این پول هم قرض بوده، ولی پرداخت شده حکم آن چیست؟

بسمه تعالی، اگر قرض برای گذاشتن پول در بانک بوده و از ارباح مکاسب ادا شده، باید خمس مبلغی که در بانک موجود است را بدهید و

اگر وام دیگری در بین هست، تفصیلی دارد که در

رساله عملیه ذکر شده است.

[سؤال 3534] 4026

3. با توجه به این که پیدا کردن 60 نفر فقیر واجد شرایط کار ساده ای نیست، برای پرداخت کفاره روزه عمد خورده شده، آیا می توان مبلغ

آن را به کمیته امداد امام خمینی که سرپرستی خانواده های بی بضاعت را به عهده دارند و یا هر ارگان دولتی دیگر که در امور ذی ربط

فعالیت دارند یا سازمان بهزیستی و هلال احمر، پرداخت نمود؛ زیرا در جمهوری اسلامی باید همه امور در يك کانال و به طور متمرکز

انجام

ص: 458

شود تا تمام بودجه های اسلامی با تمرکز، قدرت کارآیی بیشتری پیدا کند.

بسمه تعالی، کفاره باید به صورت طعام به فقرا داده شود و وکیل گرفتن در این امر مانع ندارد.

[سؤال 3535] 1746

بسمه تعالی 1361/6/1

حضور محترم حضرت مستطاب، آیت الله الاعظم، رهبر کبیر انقلاب و پایه گذار جمهوری اسلامی ایران، امام خمینی، دام بقاؤه

محترماً معروض می دارد: یکی از رفقای بنده سؤال می کند که در ایام جوانی دو روز روزه تعمّدی بدهکار هستم و برای هر روزی بایستی شصت مسکین طعام بدهم؛ اولاً بفرمایید آیا ممکن است پولش را جهت جنگ زدگان بدهم یا خیر؟ در صورتی که ممکن نیست، آیا می شود پولش را به چند نفر بدهم یا خیر؟ یا این که حتماً بایستی شصت نفر مسکین را طعام بدهم؟ استدعا دارم جواب مرقوم فرمایید که خیلی ضروری است. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، باید برای هر روز، شصت مسکین اطعام شوند و برای روز دوم می توانند همان شصت مسکین اول را اطعام نمایند و دادن پول کافی نیست و می توانند به هر یک از شصت مسکین، یک مد طعام بدهند و اگر پول به او بدهند باید او را وکیل کنند که از طرف صاحب پول، طعام بخرد و برای خود بردارد.

[سؤال 3536] 1747

بسمه تعالی

خدمت مسئول محترم دفتر امام

با کمال شرمندگی در مقابل خداوند متعال از گذشته خود و کوتاهی در رابطه با مسائل معنوی؛ شخصی هستم که حدود سیزده سال - یعنی 13×30 روز - روزه قضا به

ص: 459

عهده ام می باشد و مقلد و مخلص حضرت امام خمینی - دام ظلّه - هستم و این مسائل برایم مطرح است:

1. مبلغ کفاره روزه برای اطعام مساکین برای يك روز روزه و همین طور برای 13×30 روز روزه را معین نمایید؟ (غذای عمده ما نان و برنج می باشد).

بسمه تعالی، قیمت کافی نیست؛ مگر آن که فقیر را وکیل نماید که با پول، طعام بخرد و بابت کفاره بردارد و تعیین قیمت موكول به نظر خود شخص است.

[سؤال 3537]

2. در صورتی که در رساله امام می فرماید که «باید هر وعده طعام به يك مسکین برسد» و برای من این امکان وجود ندارد که تقسیم کنم، چه باید بکنم؟ آیا می توان وکیل اختیار کرد؟ اگر می شود، لطفاً يك نفر را معرفی نمایید.

بسمه تعالی، برای کفاره افطار عمدی می تواند شصت مد طعام به شصت فقیر بدهد و برای کفاره تأخیر قضای روزه باید برای هر روز يك مد طعام به فقیر بدهد و می تواند در پرداخت کفاره وکیل بگیرد.

[سؤال 3538]

3. درآمد این جانب با داشتن يك زن و دو فرزند، حقوقی است که از یکی از ارگان های انقلابی دریافت می دارم و مستأجر هستم ولی مبلغ 330000 تومان، برابر 3300000 ریال که از شغل قبلی در زندگی مانده و خمس آن را حساب کرده ام دارم، آیا مجازم که پول کفاره های روزه خود را، هر مبلغ که باشد، از این پول بپردازم؟

بسمه تعالی، حکم مسأله در بالا ذکر شد.

[سؤال 3539] 472

2. شخصی يك روز، کفاره روزه دارد و برایش امکان ندارد که 60 فقیر را غذا بدهد یا يك فقیر را 60 وعده غذا دهد. آیا می تواند مبلغ آن را به يك یا چند نفر دهد و

ص: 460

آن شخص به اختیار خود آن را خرج کند؟

بسمه تعالی، کفایت نمی کند.

[سؤال 3540] 1714

2. اگر فردی یقین داشته باشد که باید سی روز کفاره جمع را دنبال هم بگیرد و گرفت و بعد فهمید که سی و یک روز باید دنبال هم بگیرد؛ آیا این سی روز روزه را که گرفته از بین خواهد رفت و کفاره را باید از سر بگیرد یا خیر لازم نیست؟

بسمه تعالی، اگر جاهل قاصر بوده که عذر صادق باشد اشکال ندارد؛ ولی بعد از آن که متوجه شد، باید فوراً یک روزه را بگیرد.

[سؤال 3541] 1671

2. تشخیص این که کسی می تواند کفاره را به جا آورد - مثلاً شصت روز روزه بگیرد - با خود شخص است یا با عرف مردم؟ و یا به هر کدام آن ها می شود عمل کرد؟

بسمه تعالی، تشخیص آن با خود مکلف است.

[سؤال 3542] 1748

بسمه تعالی 11 / 10 / 1361

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و مرجع عالی قدر، سلام علیکم، ضمن آرزوی طول عمر شریف آن حضرت، تمنا دارم به سؤالات زیر پاسخ فرمایید:

1. اگر کسی یک روز از روزه های ماه مبارك رمضان را عمداً بخورد و بعد، کفاره آن روز را 61 روز روزه نتواند بگیرد و بنده هم نتواند بخرد و آزاد کند و 60 مسکین هم نباشد که طعام دهد، آیا می تواند آن مقدار خوراکی را به یک خانواده فقیر بدهد یا نه؟

بسمه تعالی، کفایت نمی کند و باید به شصت مسکین اطعام کند.

ص: 461

2. آیا می تواند به جای آن مقدار خوراکی، پول آن را یا مثلاً لباس خریده و به آن فقیر بدهد یا نه؟

بسمه تعالی، کافی نیست.

3. اگر همسر کسی روزه ماه مبارك را عمداً افطار کند، كفارة روزه با خود او است یا با شوهر؟

بسمه تعالی، با خود او است.

4. اگر كفارة روزه زن با شوهر باشد و شوهر قادر به پرداخت كفاره نباشد، تكلیفش چیست؟

بسمه تعالی، بر شوهر چیزی نیست.

7. تا قبل از انقلاب اسلامی به علت محیط نامساعد، به مسائل اسلامی آگاهی نداشتیم و لذا از نماز و روزه هم خبری نبود و به برکت انقلاب، پس از انقلاب نماز و روزه را به جا می آورم؛ البته سال اول انقلاب چند روزی و سال دوم هم پنج روز روزه نگرفتم و از كفاره خبر نداشتیم و به لطف خدا پارسال و امسال روزه ام کامل بوده؛ حالا با توجه به عدم آگاهی از نظر كفاره چه باید بکنم؟ آیا قضای آن ها را به جا بیاورم کافی است؟ روزه های قبل از انقلاب که مقدارش زیاد است چه؟ ناگفته نماند که بودجه برای كفاره (سیرکردن 60 نفر) را ندارم.

بسمه تعالی، نماز و روزه فوت شده قضا دارد و افطار روزه اگر عمدی بوده علاوه بر قضا، كفاره هم دارد و كفاره را اگر فعلاً تمکن ندارید می توانید صبر کنید هر وقت تمکن حاصل شد به تدریج بپردازید.

بسمه تعالی 1361 / 4 / 29

تا قبل از انقلاب تا اندازه زیاد مسلمان شناسنامه ای بودیم و از چیزهای دیگر اسلام زیاد خبر نداشتیم. مثلاً روزه که آن قدر به آن اهمیت نمی دادم چون گناه را درك نمی کردم که اگر روزه نگیرم گناه دارد دنیایی هست یعنی اعتقاد داشتیم به دنیای دیگر

ولی درك نمی کردم. و تازه اطلاع از این نداشتم که اگر روزه نگیرم باید 60 روز جای آن ها که نگرفتم بگیرم و غیر...

ولی حالا به امید خدا و با رهبری امام امت انقلاب شد و ماها که اطلاع کامل نداشتیم اطلاع ما کامل شد. به هر حال من با حسابی که کرده ام 180 روز روزه نگرفته ام که قضای آن ها کار سختی است و درآمدی هم ندارم که بتوانم کفاره آن ها را بدهم از شما سؤال می کنم که بفرمایید چه باید بکنم تا از این مشکل راحت شوم.

بسمه تعالی، قضای تمام روزه های فوت شده واجب است و عذر ناتوانی موجب سقوط نمی شود و برای کفاره می توانید طعام به فقرا بدهید و اگر فعلاً میسر نیست هر وقت تمکن پیدا کردید کفاره را بپردازید.

شرطیت یقین به دخول وقت برای روزه بودن یا نبودن

[سؤال 3546] 1750

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر عزیز انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی، دام ظلّه العالی

لطفاً به دو سؤال ذیل پاسخ مرقوم فرمایید:

1. در سال های قبل، تقریباً میان تمام مردم شهرستان دزفول عقیده این بود که تا آخر اذان یا تا آخر آخرین اذان صبح هنوز می توان در سحرهای ماه مبارک رمضان، غذا و آب خورد. تکلیف روزه های این مردم چیست؟

البته در آن موقع بی نظمی در وقت اذان ها بود و گاه میان اولین و آخرین اذان، فاصله بیش از ده دقیقه بود.

بسمه تعالی، هر يك از مردم، به اعتقاد خودش باید عمل کند و تایقین به دخول وقت پیدا نشده، خوردن مانع ندارد.

2. حقیر پس از گذشت چهار سال از سن بلوغم (حدوداً) تلفظ های صحیح در قرائت نماز را رعایت

ص: 463

کرده ام؛ ولی در چهار سال فوق الذکر، شاید در دو سال دوم آن، متوجه وجوب قرائت صحیح شدم؛ ولی به علت کم عقلی و جوآن زمان که بیشتر انقلابی بودم تا شرعی، متأسفانه اعتنا نکردم به رعایت قرائت صحیح، تکلیف حقیر چیست؟
بسمه تعالی، اگر قرائت را صحیح خوانده باشید یا در یادگرفتن آن کوتاهی نکرده باشید، صحیح است.

[سؤال 3547] 1751

بسمه تعالی

حضور محترم مسئولان دفتر امام خمینی مدّ ظلّه العالی

لطفاً پاسخ سوالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. این جانب فکر می کردم شهر قم همیشه دو دقیقه دیرتر از تهران صبح می شود، ولیکن بعداً متوجه شدم که قم در تابستان ها دو دقیقه دیرتر و در زمستان ها دو دقیقه زودتر از تهران صبح می شود، و به واسطه ندانستن این قاعده علمی، در چند روز از قضای روزه های واجبم، در اول صبح غذا می خوردم، یعنی وقتی که اذان تهران را می گفتند، من تازه دست از غذا خوردن برمی داشتم، زیرا فکر می کردم به افق قم، دو دقیقه دیگر صبح می گردد. حال روزه این چند روز صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، قاعده مزبوره علم آور نیست. اگر یقین ندارید که بعد از طلوع فجر چیز خورده باشید، روزه های قضا محکوم به صحت است.

2. کسی که نذر کند هر روز چند رکعت نماز - مثلاً نمازهای نافله - را بخواند، بعد چون فکر می کرده پدر می تواند نذر فرزند را فسخ کند، به پدر می گوید: نذر مرا فسخ کن؛ بعد دوباره نذر می کند که هر روز فقط نافله صبح را بخواند، آیا حالا دو نذر بر گردن او است یا یکی از این دو نذر بر گردن او است؟

بسمه تعالی، اگر صیغه مخصوص نذر را خوانده و نذر شرعی شده، باید به هر دو نذر عمل نماید.

3. وقتی که شخصی بگوید: برای خدا بر خودم واجب می کنم فلان نماز مستحبی را، آیا این جمله کفایت می کند بر واجب شدن نماز مستحبی یا خیر؟

بسمه تعالی، عبارت مزبوره کافی نیست.

ص: 464

بسمه تعالی

1. در سن نه سالگی که روزه بر من واجب شده بود، پدرمان برای خوردن سحری وقتی ما را بیدار می کرد که 5 دقیقه به اذان صبح مانده بود و ما مشغول خوردن سحری می شدیم و وقتی که اذان می گفتند، می گفت تا اذان تمام نشده است، می توانید بخورید و ما هم همین کار را می کردیم و تا کلمه حی علی خیرالعمل می خوردیم. حالا نمی دانم قضا دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر نمی دانید بعد از طلوع فجر خورده اید، قضا ندارد.

2. من چند سال است که شروع به نماز قضا کرده ام و نماز را همیشه خوانده ام؛ فقط فکر می کنم که نماز را صحیح نخوانده ام یا وضویم صحیح نبوده و وقت شروع نماز آن را با گردش نخوانده ام (اول، صبح تا عشا و روز دوم اول، ظهر تا صبح). حالا دوباره باید با گردش از سر شروع کنم؟

بسمه تعالی، ترتیب لازم نیست مگر بین ظهر و عصر يك روز و مغرب و عشاى يك روز.

3. ما درآمدمان به اندازه خرجمان می باشد. فقط ممکن است در طول سال، از ربّ گوجه فرنگی یا از پارچه و برنج، چیزی اضافه آید و من برای خودمان روز اول مهر را سال قرار داده ام؛ حالا- به من می گویند که در آن روز اگر دفترچه برای بچه ها و یا میوه هم در منزل داری خمس تعلق می گیرد، با وجودی که می دانم تا قبل از سال دیگر تمام می شود. خواهشمندم توضیح بفرمایید. لطفاً شماره حساب خمس را بفرمایید تا واريز نمايم.

بسمه تعالی، احتیاطاً آن ها را حساب کنید و می توانید به حساب شماره هزار مؤسسه تعاونی اسلامی قم حواله کنید.

[سؤال 3549] 2252

4. رادیوی جمهوری اسلامی و مساجد شهر، اذان صبح را اعلام می دارند؛ شخص عازم صیام می تواند بر ملاک وقت شناسی شخصی، مثلاً يك ربع ساعت دیگر را آغاز امساك خودش قرار دهد؟

بسمه تعالی، میزان، اطمینان و تشخیص شخص مکلف است.

ص: 465

3. يك نفر روزه را افطار کرده و لیکن وقت افطار دقیقاً معلوم نبوده؛ آفتاب یقیناً غروب شده بود. آن، وقت افطار سنی ها بود؛ چرا که این ها از وقت شیعه زودتر افطار می کنند. این روزه، صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر قبل از مغرب شرعی افطار کرده، روزه صحیح نیست.

[سؤال 3551] 2161

2. در ماه مبارك رمضان، وقت افطار بعد از شنیدن کلمه مقدس الله اکبر، مسلمان مجاز است روزه را بشکند یا تا تمام شدن اذان باید صبر کند؟ همچنین وقت سحری به شنیدن کلمه مقدس الله اکبر، باید امساک کند یا تا آخر اذان می تواند خوردن را ادامه دهد؟

بسمه تعالی، در آخر روز تا حصول اطمینان به داخل شدن شب باید صبر کند و در آخر شب تا یقین به صبح حاصل نشده، امساک لازم نیست.

[سؤال 3552] 1753

بسمه تعالی

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. آیا برای کسانی که با اذان رادیو یقین به صبح حاصل نمی شود می توانند خوردن و آشامیدن را ادامه داده تا یقین به صبح پیدا شود و یا خیر؟ و مقصود از تبین در آیه شریفه (حتی یتبین لکم) چیست؟

بسمه تعالی، تا طلوع فجر به یقین یا به طریق شرعی ثابت نشده امساک واجب نیست.

2. افرادی که مانند نانوا و آهنگر مثلاً که با اشتغال به کارشان روزه گرفتن برایشان بسیار مشکل است بعضی از گویندگان مسائل شرعی پیشنهاد داده اند که هر روز تا مسافت شرعی مسافرت کنند مثلاً سر چهار فرسخ که رسیدند افطار کنند و برگردند مشغول کارشان شوند اولاً آیا این راهنمایی درست است یا

خیر؟ و ثانیاً آیا در مدت يك ماه كثیر السفر نمی شوند؟

بسمه تعالی، اشكال ندارد و حکم سفر مترتب است.

3. روزه دار اگر بتواند با آخ گفتن اخلاط سینه را بیرون بریزد لازم است این کار یا اگر بدون آخ در فضای دهان آمد لازم است بیرون بریزد لطفاً فضای دهان را معلوم بدارید از کجا است؟

بسمه تعالی، اگر به فضای دهن نرسیده لازم نیست آن را بیرون بریزد و اگر رسیده احوط آن است که آن را نبلعد.

4. آیا تکلیف اکثر مردمی که نمی توانند در مورد گوشت های یخ زده که از خارج وارد می کنند احراز تذکيه و ذبح اسلامی نمایند چیست؟

بسمه تعالی، اگر احتمال دهند که وارد کننده مسلمان احراز تذکيه حیوان را کرده و آن را در دسترس مسلمین قرار داده محکوم به حلیت است.

5. آیا مبلغی که علی المعمول هنگام تسلیم وجوهات به اشخاص بر می گردانید به عنوان هدیه یا حق السعی است یا عنوان دیگری و به هر حال اگر در آخر سال چیزی از آن باقیماند باید تخمیس شود یا خیر؟

بسمه تعالی، خمس ندارد.

6. اگر کسی در بین سال از منافع و درآمد خود منزلی بسازد یا فرشی تهیه کند و بعد از يك سال یا بیشتر آن منزل را بفروشد و هنوز آخر سال خمسش نرسیده - یا اگر سال نداشته قبل از گذشتن يك سال از فروش آن - منزل دیگری که محتاج بوده خریده باید تخمیس گردد یا منزلی که خریده تخمیس شود یا چون مؤونه صرف در مؤونه شده و در بین سال هم بوده خمس ندارد؟

بسمه تعالی، پول فروش خانه اول خمس دارد و اگر بدون تخمیس خانه دیگر خریده باید به حاکم شرع مراجعه کند.

7. زیدی فوت نموده دارای چند وارث کبیر و يك یا چند وارث صغیر است آیا ورثه کبیر در تصرفات خود چون در آن به نحو مشاع و مشترك است محتاج به اجازه از حاکم شرعی است یا خیر؟

بسمه تعالی، نسبت به سهم صغار موقوف به اجازه ولی شرعی است.

8. آیا وضو و غسل و نماز در اماکن تقسیم اراضی شده در زمان طاغوت جایز است یا نه؟ بر فرض عدم جواز تکلیف مبلغین در ایام تبلیغ و اهل محل و آبادی چیست؟

بسمه تعالی، اگر آب مباح باشد وضو و غسل صحیح است.

9. چند نفر در اراضی بایر و موات در زمان طاغوت تعداد هفت حلقه چاه حفر کرده ولی هنوز استفاده

از چاه نکرده رژیم طاغوتی سرنگون شد و آن افراد یا از ترس یا جهات دیگر به سراغ چاه ها و زمین نرفتند و دیگران بعد از انقلاب یکی از چاه ها را تعمیر و تخلیه نموده با موتور آب کشیده حدود شاید صد هکتار از آن زمین موات را کشت نمودند و از طرف هیأت واگذاری زمین هم آمده محل مزبور را دیده و اجازه کشت دادند اولاً آیا با حفر چاه برای چند نفر اول حقی مانند حق التحجیر یا حق اولویت ثابت است یا خیر بر فرض عدم ثبوت حق آیا تکلیف این اشخاص فعلی نسبت به چاه و آب آن چیست؟

بسمه تعالی، اگر در ملک مشروع چاه حفر شده یا در زمین موات به قصد تملك حفر کردند تصرف در آب چاه موقوف بر اجازه مالك است.

10. در عقدنامه های سابق مثلاً نوشته اند صدق باقی یا مهریه ده تومان که صد ریال است حالیه زوج همان ده تومان را باید بپردازد یا ده تومان فعلی را یا در مسأله تفصیلی است؟

بسمه تعالی، میزان پول رایج فعلی است مگر خصوصیتی قید شده باشد.

11. مسافر بعد از قصد مسافت و خروج از حد ترخص و طی مسافت که نیت روزه نداشته چگونه می شود که اگر قبل از ظهر به وطن برگردد باید نیت روزه نماید و حال آن که می فرماید نیت قطع مبطل صوم است؟

بسمه تعالی، در سفر روزه نیست و برای مسافری که قبل از ظهر به وطن برسد دلیل خاص است و ربطی به نیت قطع ندارد.

12. زیدی با عمرو عمل لواط انجام داده ولی نمی داند که مادر و خواهر و دختر مفعول بر فاعل حرام است به عقد دائم یا به انقطاع، آیا لازم است از باب ارشاد و نهی از منکر آگاهش کنند، یا چون نمی داند به او چیزی نگویند اگرچه بعد از اطلاع منجر به افتراق و جدایی گردد؟

بسمه تعالی، به طوری که مفسده ای نداشته باشد حکم مسأله را به او بگویند.

13. اگر کسی قم وطن او بوده و بدون اعراض از این وطن تهران را چون محل کارش بوده وطن اتخاذی قرار داده، بعضی از بچه هایش متولد قم هستند و بعضی در تهران متولد شده اند آیا هنگامی که به وطن اصلی می آیند و می خواهند کمتر از ده روز بمانند تکلیف بچه ها چیست آیا فرقی بین متولدین قم و تهران هست یا خیر؟

بسمه تعالی، در وطن اتخاذی بچه هایی که استقلال در اراده و زندگی ندارند تابع پدر هستند و در وطن اصلی پدر بچه هایی که در آن متولد نشده اند تابع پدر نیستند مگر خودشان قصد توطن نمایند.

14. عده ای از برادران در مدارس علمیه قم مثلاً مشغول درس عربی شده اند و از سهم امام و شهریه ها هم استفاده کرده اند در صورتی که بعد از چند سال از این رشته خارج شدند آیا وجوهی که مصرف کرده اند باید به مرجع خود یا به مراجع برگردانند یا فقط از وقتی که خارج شدند حق دریافت ندارند یا فرق است بین کسانی که از اول قصد خروج داشتند یا بعد از چند سال تصمیم گرفتند و خارج شدند؟

بسمه تعالی، اگر در موقع دریافت واجد شرایط بودند برگرداندن لازم نیست.

[سؤال 3553] 1688

2. زن یا دختری که کفاره روزه برایش واجب شده است و خرجی اش بر عهده پدر یا شوهر است و استقلال مالی ندارد اگر کفاره روزه را از پول پدر یا شوهر بدهد قبول است یا خیر؟ و اگر خیر چطور می تواند کفاره روزه را بدهد؟

بسمه تعالی، چنانچه با اجازه پدر یا شوهر باشد کفایت می کند.

شرایط صحت و وجوب روزه

[سؤال 3554] 7327

6. قرص هایی که برای جلوگیری از حاملگی خورده می شود وضع نامنظمی را در عادت ماهانه زنان ایجاد می کند (یعنی در ماه مبارك رمضان با خوردن قرص از عادت ماهانه جلوگیری کرده و تمام ماه مبارك رمضان را روزه می گیرند) آیا روزه هایی که در

دوران عادت ماهانه است ولی با خوردن قرص، آن را می گیرند، صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر مضر به مزاج نباشد و موجب قتل نفس نشود اشکال ندارد و در هر صورت، روزه صحیح است.

[سؤال 3555] 1754

بسمه تعالی

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دامت برکاته

معروض می دارم بر این که:

ص: 469

1. بعضی از زنان قرص می خورند تا مطهر بمانند و حیض نشوند، حکم نماز و روزه آن ها را بیان فرمایید؟

بسمه تعالی، اگر با خوردن قرص، جلوگیری از عادت شود، نماز و روزه صحیح است.

2. شخصی در تصادف مرده ولی قابل غسل و تیمم نیست، حکمش چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور غسل و تیمم لازم نیست.

3. شخصی قبل از ظهر مسافرت کرده و پیش از ظهر هم برگشت و چیزهایی که روزه را باطل می کند انجام نداده، می تواند روزه بگیرد یا نه؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و اگر روزه واجب معین است واجب است نیت کند و روزه بگیرد.

4. کسی در سجده شك کرده است يك سجده یا دو سجده و یا سه سجده کرده حکم مسأله را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر بعد از محل است احتیاط کند و اگر در محل است يك سجده به جا آورد.

5. شخصی سر مرغ و یا حیوان دیگر را با آهن ذبح نموده و بعد از ذبح آن حیوان داخل آب می افتد و در میان آب جان می دهد، این حیوان حلال است.

بسمه تعالی، حلال است.

6. کسی سر حیوان را ذبح نموده، بعد از ذبح می بیند نصف حلقوم در بدن و نصف دیگر در سر می باشد حکم مسأله را بیان کنید.

بسمه تعالی، اگر چهار رگ بریده نشده حرام است.

[سؤال 3556] 1755

بسمه تعالی 1361 / 4 / 25

حضرت مستطاب، آیت الله فی الأرضین، رئیس الملة والدين، سید العلماء، المجاهد الأكبر، رهبر انقلاب اسلامی ایران و جهان، حاج آقا روح الله الموسوي الخميني، أدام الله ظلکم الشریف علی رؤوس المسلمین

نظر مبارکتان را در این مسأله بیان فرمایید که زن، در سن من تحیض است ولی از قرص جلوگیری استفاده کرده تا روزه اش را نخورد؛ آیا روزه چنین زنی

ص: 470

است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر با خوردن قرص، حیض بند آمده روزه صحیح است.

[سؤال 3557] 646

7. اخیراً در بین خانم‌ها رایج شده است که در ماه رمضان قرص جلوگیری از حیض می‌خورند تا بتوانند روزه‌ها را بگیرند و قضای روزه‌ای به‌گرددنشان نیفتد، آیا این عمل جایز است و در ضمن در موقع سفر به حج هم این کار را می‌کنند، آیا در سفر به حج هم جایز است. و در آخر آیا این عمل حرام خدا را حلال کردن نیست.

بسمه تعالی، اگر موجب ضرر برای شخص نباشد اشکال ندارد.

[سؤال 3558] 4894

2. آیا يك زن در ماه مبارك رمضان می‌تواند از قرص‌هایی استفاده کند تا بتواند تمام روزه را کامل بگیرد؟ آیا روزه آن شخص درست است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر ضرر به مزاج نزند اشکال ندارد.

[سؤال 3559] 135

3. آیا مسافری که نماز شکسته می‌خواند، می‌تواند روزه قضا بگیرد و نماز قضای صحیح به جا آورد؟

بسمه تعالی، می‌تواند نماز قضای تمام به جا آورد ولی نمی‌تواند روزه قضا بگیرد.

[سؤال 3560] 989

2. در صورت شکسته بودن نماز تکلیف روزه‌ها چه می‌شود؟

بسمه تعالی، روزه از مسافر صحیح نیست و قضا دارد.

[سؤال 3561] 1541

2. با توجه به مسأله فوق آیا فعلاً می‌توان در تهران روزه قضا گرفت؟ با توجه به

این که هر روز از يك منطقه تهران به منطقه ای دیگر می روم (هم اکنون هم دانشجوی هستم).

بسمه تعالی، در مفروض سؤال قضا صحیح نیست.

[سؤال 3562] 1756

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دام ظلّه العالی

پس از اهدا تحیت و سلام از راه دور از سنگر عشق و شهادت در جبهه های حق علیه باطل به استحضار می رساند که آیا در سفر روزه استحبابی درست است و یا خیر؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

[سؤال 3563] 1278

2. در صورتی که بتوانم تهران را به عنوان وطن دوم اختیار کنم، آیا با رفت و آمد روزانه از گوهردشت به تهران، می توانم روزه ام را بگیرم؟ به این صورت که قبل از ظهر به وطن؛ یعنی تهران رسیده و بعد از ظهر از وطن به منزل در گوهردشت برگردم.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، در محل کار و محل زندگی، حکم مسافر دارید.

[سؤال 3564] 2032

7. آیا کسانی که در شهری غیر از وطن مسئولیت دارند و احياناً تا چند سال نمی توانند جایی قصد اقامت کنند، برای روزه های خود چه کنند؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند.

[سؤال 3565] 1757

بسمه تعالی

تهران، دفتر امام امت

ارشاد فرماید فاصله 30 کیلومتر از منزل تا محل کارم که همه روزه طی می نمایم،

ص: 472

روزه این جانب به چه صورت خواهد بود؟

بسمه تعالی، اگر از بیرون شهر تا محل کار به مقدار مسافت شرعی باشد حکم مسافر دارد.

[سؤال 3566] 1753

2. افرادی که مانند نانوا و آهنگر مثلاً که با اشتغال به کارشان روزه گرفتن برایشان بسیار مشکل است بعضی از گویندگان مسائل شرعی پیشنهاد داده اند که هر روز تا مسافت شرعی مسافرت کنند مثلاً سر چهار فرسخ که رسیدند افطار کنند و برگردند مشغول کارشان شوند اولاً آیا این راهنمایی درست است یا خیر؟ و ثانیاً آیا در مدت يك ماه كثير السفر نمی شوند؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد و حکم سفر مترتب است.

[سؤال 3567] 1115

3. آیا قضای روزه ماه رمضان را در سفر می شود به جا آورد یا خیر؟

بسمه تعالی، صحیح نیست.

[سؤال 3568] 1758

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی، نایب الامام، امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ضمن سلام، خواهشمند است نسبت به مسأله زیر اظهار نظر فرمایند.

این جانب برای انجام کسب و معاش، هر روز از فاصله ای حدود 95 کیلومتر به شهر دیگری غیر از محل سکونت می روم و همان روز - بعد از ظهر، قبل از غروب آفتاب - به محل زندگی خود بازگشت می نمایم و لذا نماز را در شهر خودم تمام می خوانم. تکلیف این جانب در مورد روزه ماه مبارك رمضان چیست؟

بسمه تعالی، در مسیر و محل کار، حکم مسافر دارید و روزه از مسافر صحیح نیست.

ص: 473

بسمه تعالی 1361/4/2

دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

به استحضار می‌رساند شهرک معلولین قدس کرج واقع بین تهران - کرج می‌باشد که تعدادی کارمندان به طور شیفتی 24 ساعته انجام وظیفه می‌نمایند که با توجه به ماه مبارک رمضان خواهشمند است اعلام فرمایید که نحوه‌ی روزه گرفتن این چنین کارمندان به چه صورت می‌باشد؟

بسمه تعالی، اگر در رفت و برگشت به مقدار هشت فرسخ شرعی طی مسافت می‌کنند حکم مسافر دارند.

[سؤال 3570] 1760

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی مدّ ظلّه العالی

محترماً؛ به عرض می‌رسانم این جانب چون روزه می‌گیرم و خانه‌ام در 17 کیلومتری جاده ساوه می‌باشد و محل کارم در بازار تهران و می‌گویند که روزه این جانب شکسته می‌باشد؛ چون در رساله امام خمینی قید شده که «هر کس فاصله خانه تا محل کارش بیش از 22 کیلومتر باشد، روزه اش شکسته است» و ما از یکی از پیشنهادها سؤال کردیم و آن پیشنهاد گفت که اگر از میدان گمرک تا خانه ات کمتر از 22 کیلومتر باشد روزه ات درست است ولی پیشنهاد دیگری می‌گوید: درست نیست؛ در صورت درست نبودن روزه این جانب به علت دوری راه، آیا می‌شود فقط در مورد روزه به مرجع دیگری عدول کرد یا نه؟

طول عمر حضرت عالی را از خداوند خواستارم.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، در مسیر و محل کار حکم مسافر دارید و روزه صحیح نیست و مسأله از موارد رجوع به غیر نیست.

بسمه تعالی 1361 / 4 / 27

ریاست دفتر رهبر عزیز انقلاب امام خمینی، مدّ ظلّه الشریف

این جانب محکمه ای در داخل شهر تهران دارم که فاصله رفت و برگشت منزل از مطب بیش از 5/45 کیلومتر می باشد و اجباراً نیز بایستی تا ظهر در محکمه باشم؛ لطفاً بفرمایید راجع به روزه ماه مبارک رمضان بایستی طبق قواعد روزه مسافر عمل نمایم و یا این که گرفتن روزه، صحیح بوده و باطل نمی باشد؛ چون در رساله حضرت امام صریحاً در داخل شهر تهران مطلبی درج نشده است اما شنیده ام که حضرت امام فتوای جدیدی در این مورد صادر فرموده اند.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، در مسیر و محل کار حکم مسافر دارید.

[سؤال 3572] 1762

بسمه تعالی 1361 / 4 / 7

حضور محترم دفتر نایب الامام، امام خمینی، سلام

این جانب به خاطر مسأله چند تن از برادرانی که روزه خودشان را می خورند و می گویند در رساله امام خمینی فرموده که روزه شما باطل است، من خواستم با عرض پوزش چند لحظه ای از وقت شما را بگیرم. چون این نفرات، هر روز به غیر از روز جمعه در سر کار هستند و فاصله بین روستای ما تا سر کار، بیشتر از هشت فرسخ است و این ها هر روز صبح باید بروند و غروب برگردند، تکلیف این نفرات درباره این مسأله چیست؟

خدایا خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار

بسمه تعالی، در فرض سؤال، در مسیر و محل کار، حکم مسافر دارند و روزه از مسافر صحیح نیست.

ص: 475

بسمه تعالی

محضر مبارك آیت الله العظمی امام خمینی، سلام علیکم

ما مقلدین شما در کارخانه باطری سازی نیرو، وابسته به وزارت دفاع ملی می باشیم. مشاهده می شود که عده ای از کارکنان این کارخانه به واسطه دوری منزل تا محل کارشان مبادرت به خوردن روزه (البته در خفا) می کنند و چون از ایشان سؤال می شود، در جواب می گویند: ما مقلد امامیم و اکثر این ها در تهران سکونت دارند و به خاطر پیچ و خم خیابان ها که مسیر سرویس از حد شرعی می گذرد، اقدام به روزه خواری می کنند؛ البته چون ما کارکنان، مدت 30 سال یا بیشتر در این کارخانه انجام وظیفه می کنیم برای اسلام و مملکت - ان شاء الله - که هر روزه این راه باید طی شود، شما دستوری بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر از منزل که در تهران باشد تا محل کار، رفت و برگشت به مقدار هشت فرسخ شرعی باشد حکم مسافر دارند و روزه از مسافر صحیح نیست.

[سؤال 3574] 1764

بسمه تعالی 1361 / 7 / 8

خدمت امام؛ سلام، امیدوارم حال شما خوب باشد. باری امام جان، سه سؤال برای من پیش آمده که در رساله شما جواب آن را پیدا نکردم، امید دارم که شما خود جواب آنان را بدهید:

1. امام، من در ماه رمضان در جبهه بودم و روزه نگرفتم، حالا از جبهه برگشتم، آیا روزه را بگیرم؟ آیا کفاره دارد؟

بسمه تعالی، اگر مسافر بوده اید کفاره ندارد.

2. امام، آیا می شود در نماز شب، در رکعت آخر نماز، به جای دو سوره آخر، دو سوره بخوانم، آیا نماز باطل است؟

ص: 476

بسمه تعالی، سؤال روشن نیست.

3. امام! آیا واجب است در جبهه شرکت کنم یا این که در پی درس خود بروم؟ آیا واجب است به فرمان پدر و مادر گوش دهم؟

بسمه تعالی، بستگی به نیاز جبهه ها دارد و تشخیص آن با مسئولین است.

[سؤال 3575] 1765

بسمه تعالی 1361 / 3 / 7

مقدم ملکوتی امام امت، ادام الله بقانکم

1. مرقوم فرماید که آیا در مسافرت مشروع و خیر می شود روزه قضای واجب و كفاره آن را گرفت؟ مثلاً مانند مسافرت رزمندگان اسلام در جبهه های حق علیه باطل.

بسمه تعالی، در سفر، روزه صحیح نیست.

2. در مسافرت آیا می توانیم قضای نمازهای در حال حضر را به جا آوریم یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و باید تمام بخوانید.

3. با دست زدن به بدن شهیدی که در صحنه نبرد است آیا غسل مس میت باید بکنیم یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

4. آیا غسل میت برای خود شهید واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، شهیدی که در جبهه به شهادت رسیده غسل ندارد.

5. تکلیف رزمندگان اسلام - چه در خط مقدم جبهه ها یا در پشت جبهه ها - در مورد نماز و روزه ماه مبارك رمضان چیست؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل حکم مسافر دارید.

[سؤال 3576] 1766

بسمه تعالی 1361 / 4 / 14

محضر مبارك زعيم عالی قدر، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

حضرت امام در رساله فرمودید: اگر کسی در بلاد اعظم (تهران) صبح، چهار فرسخ تا محل کار برود و عصر، چهار فرسخ برگردد، حکم

مسافر را دارد.

حالا لطفاً به مسائل زیر پاسخ فرمایید.

ص: 477

1. شخصی در نارمک منزل دارد و محل کار او پالایشگاه تهران و فاصله، 38 کیلومتر است. او هر روز صبح سر کار می آید و ساعت 3 بعد از ظهر برمی گردد. حکم این شخص چگونه است؟ اگر مسافر است، در صبح ماه رمضان که از 43 کمتر راه رفته و بعد از ظهر هم برگشته است!

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، در بین راه و محل کار، حکم مسافر دارد و روزه از مسافر صحیح نیست، باید آن را قضا نماید.

2. اگر شخص بالا، روز ماه رمضان از نارمک بیاید پالایشگاه (38 کیلومتر) و قبل از ظهر، 38 کیلومتر برگردد منزل، و قبل از ظهر در منزل نیت روزه کند، روزه اش درست است یا نه و حال آن که صبح ماه رمضان 76 کیلومتر راه رفته است؟

بسمه تعالی، با فرض این که در راه، تناول مفطر نکرده و قبل از ظهر به وطن برگشته، باید نیت

روزه کند و روزه اش صحیح است.

3. اگر شخص بالا، صبح ماه رمضان از نارمک بیاید پالایشگاه 38 کیلومتر و قبل از ظهر، 36 کیلومتر

برگردد و در دو کیلومتری منزلش، در منزل یکی از اقوام بماند، روزه اش چگونه است؟

بسمه تعالی، تا به منزل نرسیده، حکم سفر باقی است.

[سؤال 3577] 169

11. در يك روز ماه رمضان که روزه بودم به سسکه شیدی افتادم. اگر چند قطره ای آب می نوشیدم سسکه ام برطرف می شد ولی من برای این که روزه ام باطل نشود، آب نوشیدم و تا افطار سسکه می کردم به طوری که خیلی مرا ناراحت کرده بود، اما اعتنا نکردم؛ آیا روزه آن روز من مقبول است یا باید قضای آن را به جای آورم؟

بسمه تعالی، روزه صحیح است.

[سؤال 3578] 169

5. با وضعی که دارم، علاقه شیدی به روزه گرفتن دارم و تمام ایام ماه مبارك رمضان را روزه می گیرم و روزه نه تنها برایم اثر منفی نداشته بلکه خواص درمانی زیادی هم داشته است؛ مثلاً در اواخر ماه رمضان 1401 هجری قمری شن کلیه زیادی

ص: 478

از من خارج شد. تازه اگر خواص درمانی هم نداشت باز هم نمی توانم روزه نگیرم؛ چون علاقه زیادی به روزه گرفتن دارم و هر کسی مرا منع می کند اعتنا نمی کنم، آیا روزه هایم مقبول است یا بیهوده؟

بسمه تعالی، ان شاء الله قبول است.

[سؤال 3579] 1767

بسمه تعالی 1361 / 3 / 31

دفتر محترم حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی

محترماً به استحضار می رساند کارگران کارگاهی در نزدیکی ورامین که در فاصله پنجاه کیلومتری تهران قرار دارد از نظر روزه ماه مبارک رمضان دچار اشکال می باشند و با توجه به این که در سال های گذشته روزه می گرفته اند ولی بنا به آنچه شایع است حضرت امام فتوا داده اند که کسانی که نمی توانند قبل از اذان ظهر به محل اقامت خود مراجعت نمایند روزه آن ها باطل است لذا خواهشمند است راهنمایی لازم را به عمل آورید.

بسمه تعالی، در محل کار و بین راه حکم مسافر دارند و اگر محل سکونت ووطنشان نباشد در آن جا نیز حکم مسافر دارند و مسافر نمی تواند در سفر روزه بگیرد.

[سؤال 3580] 4961

5. اگر بیماری در ماه مبارک رمضان در بیمارستان بستری است که باید تا چند روز بعد عمل جراحی بشود و برای این بیمار، روزه ضرری نداشته باشد ولی پزشکان به دلیل این که روزه برای عمل جراحی که در چند روز بعد انجام می شود زیان دارد، مانع هستند، آیا شخص بیمار باید روزه بگیرد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر تأخیر عمل جراحی محذور دارد، در فرض مسأله افطار جایز است.

ص: 479

3. اگر خانمی در ماه مبارك رمضان وقتی که فقط يك ربع ساعت به اذان مغرب باقی است حائض شود آیا روزه آن روزش باطل است؟

بسمه تعالی، باطل است.

[سؤال 3582] 1768

بسمه تعالی 1361 / 3 / 23

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با توجه به موقعیت جنگی کشور و پرواز خلبانان هواپیمای شکاری که بایستی اغلب در پرواز باشند و همچنین نظریه پزشک هوایی مبنی بر این که خلبانان فوق الذکر نبایستی شکم گرسنه پرواز نمایند، تقاضا می شود بفرمایید: روزه آنان چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر روزه ضرر دارد، افطار نمایند و بعداً قضا کنند.

[سؤال 3583] 985

5. چنانچه دکتر، مریضی را از روزه گرفتن منع کند و چون اکثر دکتراها مؤمن نمی باشند و نسبت به مسائل واقعی شرعی اطلاع ندارند، آیا نظریه دکتر در این مورد قابل اجرا می باشد و بایستی عمل کرد؟

بسمه تعالی، اگر موجب خوف ضرر باشد، نباید روزه بگیرد.

[سؤال 3584] 1850

3. کشاورزانی که موقع چیدن و درو کردن زراعت آنان مصادف با شهر مبارك رمضان بوده، اگر روزه بگیرند نمی توانند زراعت را که دسترنج يك ساله آنان است درو کرده و یارای آن را هم ندارند از صبح تا شب با دهان روزه در صحرا بمانند، چون همه گونه لطمه به زراعت از قبیل آفات آسمانی و خشکیدن و پایمال شدن حتمی

ص: 480

است و اگر روزه را بخورند بایستی برای هر روز 61 روز روزه گرفته یا سایر کفاره شرعی را بدهند که یارای آن را نیز ندارند، به هر صورت خودتان بهتر از هرکس به وضع زارعین مستحضرید، تکلیف کشاورزان چه بوده؟ و شاید کسی در این مورد به روزه خوری اقدام نموده به چه نحو بایستی عمل و تلافی آن را بنمایند؟ بیان فرمایید.

بسمه تعالی، عذر مزبور مجوز افطار نیست ولی اگر در وسط روز، ادامه روزه ضرری یا حرجی شود می توانند در آن موقع افطار کنند و کفاره ندارد.

[سؤال 3585] 1860

2. اگر شخصی بداند که اگر در سحر غذا نخورد، روزه گرفتن برای او مضر خواهد بود، اگر سهواً در سحر بیدار نشد و سحری نخورد آیا گرفتن روزه بر وی واجب است؟

بسمه تعالی، گرفتن روزه واجب است ولی در اثنای روز اگر خوف مرض پیش آمد و یا آن که ادامه روزه حرجی شد افطار بنمایند.

[سؤال 3586] 1301

3. شخصی به بیماری زخم معده مبتلا می باشد و اطباء می گویند روزه برایت ضرر دارد؛ ولی خود تشخیص نمی دهد که روزه برایش ضرر دارد یا خیر. آیا در این صورت، تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، اگر احتمال ضرر می دهد، نباید روزه بگیرد.

[سؤال 3587] 7355

4. بچه های بالغ یا جوان هایی که در اثر ضعف مفرط، روزه گرفتن برایشان سخت است یا زخم معده دارند چه بکنند؟

بسمه تعالی، اگر روزه ضرر دارد نباید بگیرند.

ص: 481

بسمه تعالی

حضور امام بزرگوارمان، نجات دهنده مستضعفان؛ سلام

دختری هستم 17 ساله. چون اغلب مریض و خیلی ضعیف بودم، بنابراین از سن 9 سالگی نمی گذاشتند روزه بگیرم البته نه این که من بگیرم و آن ها به خوردم بدهند، بلکه می گفتند تو ضعیفی و گناهِش با ما و این قبیل حرف ها، البته اغلب همسایگان و آشنایان به مادرم توصیه می کردند نگذار روزه بگیرد؛ ضعیف تر می شود. حالا من واقعاً نمی دانم قدرت روزه گرفتن داشته ام یا نه و از طرف دیگر، چون قبل از انقلاب با رساله سر و کار نداشتم، مسأله طهارت با آب قلیل را نمی دانستم و تا 5 یا 6 ماه کمتر یا بیشتر که این مسأله را در رساله خواندم، غلط انجام می دادم؛ آیا باید نمازهایم را قضا کنم یا نه؟ خواهش می کنم برایم در مورد این دو مسأله توضیح دهید.

بسمه تعالی، اگر ترس داشته اید که روزه برای شما ضرر داشته باشد، افطار جایز بوده و فقط قضا دارد، نمازهایی که ذکر کرده اید صحیح است.

[سؤال 3589] 2032

6. آیا تکلیف برای نماز و روزه، سال قمری است یا شمسی و یا این که فرد در انتخاب هر کدام، اختیار دارد؟ و اگر بچه هایی که در سن 9 سالگی می باشند، با زحمت فراوان و گاهی دیده شده که مبتلا به مریضی می شوند، تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، قمری است؛ و اگر روزه بر آن ها ضرر دارد نباید بگیرند.

[سؤال 3590] 1770

بسمه تعالی 1361 / 3 / 31

خدمت امام امت و کارکنان دفتر آن حضرت

پس از عرض سلام و تهنیت پیروزی های اخیر انقلاب اسلامی خدمت امام امت و کارکنان دفتر آن حضرت و توفیق برای ادامه حرکت اصیل اسلامی خود که در جهت

ص: 482

گسترش فرهنگ اسلامی مردم می باشد؛ برای رفع ابهام از این جانب احتیاج به نکاتی چند و یا راهنمایی های آن اشخاص عالی قدر دارم.

با توجه به این که گرفتن روزه ماه مبارك رمضان یکی از وظایف مسلم شرعی است که بر عهده هر مسلمانی است که این وظیفه را انجام دهد ولی این جانب به علت ضعیف بودن چشم و پس از مراجعه کردن به پزشك معالج، ایشان تأکید فرموده اند که گرفتن روزه به ضعیف تر شدن چشم شما می افزاید، لذا با توجه به این که این جانب یکی از مقلدین حضرت امام امت می باشم و تا به حال، روزه خود را مرتب گرفته ام حالا برای رفع ابهام از این مشکل، این جانب را در حد امکان راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، اگر خوف ضرر دارید، روزه صحیح نیست.

[سؤال 3591] 1771

بسمه تعالی

حضور محترم مرجع بزرگ تقلید و رهبر انقلاب اسلامی، امام خمینی

این جانب دانش آموز دوم دبیرستان، حدود چهار سال است که چشمانم به علت نزدیک بینی ضعیف شده است و از عینك استفاده می کنم. مدتی قبل، بعد از مراجعه به دکتر متخصص چشم، پزشك از من خواست تا از گرفتن روزه اجتناب نمایم؛ زیرا برای چشمانم ضرر دارد. از این گفته دکتر خوف در درونم پدیدار شد و چون چشم عضوی نیست که بتوان به ضرر داشتن روزه برای آن توسط خود انسان پی برد، لذا از آن جناب بیان وظیفه ام را در مورد گرفتن روزه خواستارم و در صورتی که گرفتن روزه لازم نیست، تا چه مدت؟ چون خود، شخصاً نمی توانم از اتمام ضرر رساندن روزه به چشم یقین پیدا کرده و آگاه شوم؛ آیا تا آن هنگام که پزشك گفت، می توانم از گرفتن روزه خودداری کنم؟

و ضمناً با توجه به این که روزه گرفتن از سه سال قبل برایم ضرر داشته است تکلیف تعدادی از روزه های قضایم در این مدت چه می شود؟ آیا باید كفارة آن

ص: 483

روزه ها را پردازم یا خیر؟ خواهشمندم مرا در مسأله یاری نمایید.

بسمه تعالی، تا هر وقت از روزه گرفتن خوف ضرر برای چشم شما باشد، روزه نگیرید ولی برای تأخیر تا یک سال، برای هر روز یک مد طعام باید به فقیر بدهید.

[سؤال 3592] 1772

بسمه تعالی

با عرض سلام و آرزوی موفقیت و شادکامی برای شما مردان راه حق و طول عمر امام بزرگوار امیدوارم که حال شما خوب و سلامتی برقرار باشد. سؤال این است که من تعداد زیادی روزه قضا دارم که تا کنون 50 روز آن ها را به لطف الله گرفته ام اما در حدود 35 روز دیگر را هم باید بگیرم که به دلایلی مثل ضعیف بودن، لاغری و ناتوانی نتوانستم بقیه را بگیرم. حال از شما خواهش دارم که در این مورد مرا راهنمایی فرمایید که آیا بقیه روزه هایم را در این شرایط کنونی می توانم بگیرم یا به چند سال بعد موکول

کنم و آیا این دلایل لاغری و ناتوانی و ضعیفی می تواند از روزه گرفتن من جلوگیری نماید یا نه؟

بسمه تعالی، اگر با نظر دکتر مورد اطمینان برای شما ترس پیدا شود که روزه ضرر دارد روزه را افطار کنید و قضای آن را در وقت سلامت به جا آورید ولی اگر سالم باشید و خوف ضرر نباشد باید روزه بگیرید.

[سؤال 3593] 1773

بسمه تعالی

خداوندا از عمر من بنده مریض بردار و بر عمر امام من بیفزای؛ آمین، پیشگاه حضرت امام خمینی، با عرض سلام و معذرت

شخصی هستم 24 ساله که مدت دوازده سال است به مرض ریوی مبتلا هستم، که به خاطر این مرض، همیشه از سینه ام خون و خلط می آید. آیا روزه گرفتن با وضع

ص: 484

ناراحت کننده ای که دارم، بر من واجب است؟ حال روزه گرفته ام، اما در بیشتر وقت ها خلط و خونی که از سینه ام می آمد، در حلق فرو برده ام و ناچار هم بوده ام. اگر بخوام روزه بگیرم، از نظر وجدانی روحم در عذاب است. و اگر بخوام روزه بگیرم، با يك چنین مرضی مبتلا هستم و پزشك ها می گویند: معالجه شما حدوداً چهل هزار تومان خرج دارد ولی من در تمام عمرم هیچ وقت، دارای چهل هزار تومان پول نخواهم شد. در هر صورت، شرایط من حکم می کند که روزه بگیرم یا نه؟

بسمه تعالی، اگر روزه موجب بروز مرض یا تشدید بیماری شود، واجب نیست. و اگر خون به فضای دهن نرسد مضر به صحت روزه نیست.

[سؤال 3594] 1774

بسمه تعالی 1362 / 2 / 22

حضور مرجع عالی قدر، آیت الله العظمی امام خمینی، بعد از تقدیم سلام، سلامتی و طول عمر و موفقیت شما را از خداوند منان آرزومندم.

در خصوص روزه گرفتن این جانب، سؤالی دارم: من چشمانم ضعیف است و شماره چشمم 8 می باشد و در بلا تکلیفی به سر می برم؛ خیلی دوست دارم روزه بگیرم، ولی می ترسم؛ از دو جهت ترس دارم: می ترسم روزه بگیرم و برای چشمانم ضرر داشته باشد؛ و به همان اندازه که برای روزه گرفتن ترس دارم، برای نگرفتن نیز ترس دارم؛ می ترسم روزه بگیرم و ضرری نداشته باشد. خواهش می کنم مرا راهنمایی کنید. البته با این که ماه مبارك رمضان نزدیک است، زود جواب دهید.

در ضمن اگر جواب منفی باشد و نباید روزه بگیرم، آیا می توانم کارهای ظریف دیگری از قبیل خیاطی، بافتنی و مطالعه را انجام دهم یا خیر؟

بسمه تعالی، با فرض خوف و ترس ضرر برای چشم، روزه گرفتن جایز نیست؛ و همچنین کارهای دیگری که به چشم ضرر داشته باشد.

ص: 485

بسمه تعالی هشتم رمضان 1402 ق

محضر مبارك دفتر حضرت امام و مرجع بزرگ عالم تشیع و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، پس از تقدیم عرض سلام و دعا، به عرض می رساند که:

بعضی از کارکنان کارخانه ذوب آهن اصفهان گرچه در این ماه مبارك رمضان، برنامه کار آن ها تغییر کرده و ساعت 11 از محل کار خارج می شوند، ولی بعضی از آن ها که چندین فرسخ از شهرکرد فاصله دارند، حدود يك ساعت و نیم راه را باید طی کنند؛ در هر حال، بعد از ظهر به وطن می رسند ولی روزه می گیرند و هر چه مسأله و احکام برایشان گفته می شود، آن ها در جواب می گویند که اگر ما در این ماه مبارك روزه نگیریم، بعداً دیگر موفق به گرفتن قضای آن نمی شویم. لطفاً ما را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، در سفر شرعی، روزه صحیح نیست و نماز شکسته است و باید روزه را در طول سال قضا نمایند.

[سؤال 3596] 1776

بسمه تعالی 1362 / 2 / 4

خدمت مرجع اعظم و قائد کبیر اسلام و مسلمین، آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی علی رؤوس المسلمین

معروض می دارم: طلبه ای است که چند سال است به خاطر ضعیف بودن چشم، روزه نگرفته؛ ولی الآن به نظرش رسیده که اگر از نظر غذا مراعات کند و روزها استراحت کند، ممکن است بتواند روزه بگیرد. از آن مرجع بزرگوار استدعا دارم بفرمایید: در این صورت، روزه برای او واجب است یا نه؟ و در صورت وجوب، تکلیف روزه های سال های گذشته چیست؟

بسمه تعالی، اگر خوف ضرر دارد، باید روزه ها را افطار کند؛ و در غیر این

صورت، باید روزه بگیرد و قضای روزه های سابق بر عهده او است؛ هر وقت تمکن داشت، آن ها را به جا آورد.

[سؤال 3597] 1777

بسمه تعالی

محضر مبارک امام امت، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

از خداوند متعال سلامت و طول عمر برای آن حضرت و سعادت برای مسلمین را به رهبری آن قائد بزرگ خواستارم. استدعا دارد که حکم شرعی مسأله زیر را مرقوم فرمایید:

مدت ده سال عمداً روزه نگرفته ام و از زمانی که تصمیم به روزه گرفته ام، به علت ابتلای شدید به زخم معده، اطبا روزه گرفتن را به هیچ وجه برایم جایز نمی دانند؛ حال بنده چه باید بکنم؟ در ضمن از نظر مالی متوسط الاحوال می باشم.

بسمه تعالی، اگر روزه برای شما ضرر دارد، نباید بگیرید و روزه های قضا بر عهده شما است و اگر کفاره بر عهده شما است، در صورت تمکن برای هر روز به شصت مسکین اطعام کنید.

[سؤال 3598] 1778

بسمه تعالی 1361 / 9 / 14

محضر محترم دفتر امام خمینی دامت برکاته، سلام علیکم

با کمال احترام؛ به عرض می رساند که اگر یک نفر محصل باشد و یک سال درس بخواند و در اواخر سال، یعنی هنگام امتحانات، ماه رمضان فرا رسد و ماه رمضان هم در تابستان واقع شده باشد که انسان نتواند هم روزه بگیرد و هم درس بخواند و اگر آن چند روز را درس نخواند، زحمت یک سالش به هدر می رود و به همین جهت چهار روز از روزه رمضان - که مصادف با فصل امتحان باشد - را بخورد، تکلیف شرعی او در این خصوص، طبق فتوای امام خمینی چیست؟

ص: 487

بسمه تعالی، باید روزه بگیرد و تا در حرج واقع نشود، نمی تواند افطار کند. بلی می تواند مسافرت کند و در سفر افطار نماید و بعد از برگشتن، در آن روز لازم نیست امساک کند.

[سؤال 3599] 1826

4. من امسال دو روز، روزه ام را بی جهت باطل کردم البته دلیل داشتم ولی نمی دانم آیا درست است یا نادرست است من يك روز به دلیل این که هوا گرم بود من گردگیری کردم و دچار تشنگی زیادی شدم و روزه را باطل کردم و روز دیگر به خاطر این که در يك روز دو امتحان داشتم و در گرسنگی نیز درس را متوجه نمی شدم باز هم باطل کردم باز هم لطفاً بفرمایید تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، قضا و کفاره دارد.

[سؤال 3600] 1779

بسمه تعالی 1361 / 4 / 1

با عرض سلام و تقدیم بهترین احترامات و آرزوی سلامتی رهبر عزیزمان، این مرجع تقلید بزرگوار و رهبر مسلمانان و مستضعفین جهان، امام خمینی

در آستانه فرا رسیدن ماه مبارك رمضان و روزه، يك مشکل و سؤال برای ما پیش آمده و آن این که در زمانی که ماه مبارك و خدایی رمضان فرا می رسد متأسفانه ما کشاورزان، محصولات کشاورزیمان هنگام درو آن ها فرا رسیده و ما مجبوریم که در میان آفتاب داغ و یا شاید گرد و غبار روزانه، روی آن ها فعالیت کنیم که در این صورت روزه گرفتن برای ما خیلی مشکل به نظر می رسد؛ حالا خواستیم که نظر امام را در مورد این که آیا روزه بر ما واجب است یا مستحب یا هر طور دیگر، برای ما بفرستید.

بسمه تعالی، روزه ماه مبارك رمضان واجب است و کار، مجوز افطار نیست.

ص: 488

بسمه تعالی 1361/4/8

خدمت رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی، امام خمینی

با درود و سلام به رهبر کبیر و مرجع تقلید، امام خمینی و با سلام به رزمندگانی که در جبهه های ایران و لبنان، علیه متجاوزان مقابله می کنند.

چند مسأله پیش آمده که جواب درست آن را برایم بنویسید:

1. الآن کسی خانه ما نیست و من و برادرم هستیم و من نان آور خانه هستم (فعلاً) و چون من در کشتارگاه اهواز کار می کنم و سالن کشتارگاه پوشیده است و تقریباً 200 نفر در آن جا کار می کنند و هر روز، اندازه 1000 رأس گوسفند و گاو و گاو میش می آورند و ذبح می کنند و آن ها چون خونشان حرارت زیادی دارد و هوا به درستی در آن جا نفوذ ندارد و من طاقت روزه گرفتن را ندارم و چند روز گرفتم ولی بی اندازه، هوای آن جا گرم است (کشتارگاه اهواز)، من طاقت نیاوردم و روزه ام را خوردم. می خواستم بیرسم آیا باید کار بکنم و روزه نگیرم یا کار نکنم و روزه بگیرم؟

بسمه تعالی، باید روزه بگیرید و چنانچه در وسط روز، ادامه روزه، حرجی شد مجازید افطار کنید.

2. من در سوره حمد و سلام نماز اشکالاتی دارم و چون در رساله جناب عالی خواندم که نوشته بروید نماز جماعت، می خواستم بیرسم قضای آن نمازها را باید به جا بیاورم یا نه؟

بسمه تعالی، اگر یقین به باطل بودن نمازهای گذشته ندارید، قضا واجب نیست.

3. در رساله نوشته که چیزهایی در کشتن حیوانات، مکروه است؛ مثلاً (نباید گوسفند را موقعی که ذبح می کنند، گوسفند دیگر ببیند) ولی در کشتارگاه، گله، گله، گوسفند می آورند و ما باید یکی بعد از دیگری بکشیم و همه را پیش هم و پشت سر هم رو به قبله ذبح می کنیم. آیا اشکالی دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ ولی بهتر است در صورت امکان، حکم مزبور مراعات شود.

طول عمر حضرت عالی را از خداوند خواستارم.

بسمه تعالی 1359/5/9

قم، دفتر امام خمینی، با عرض سلام به پیشگاه رهبر عالی قدر

خاطر مبارك را مستحضر می دارد: این جانبان کشاورزان قریه محمدآباد بانه هستیم. در ماه مبارك رمضان کار کشاورزی بی نهایت فشرده است؛ زیرا بعضی ها درو و بقیه و جین پنبه و آب گیری دارند. و درجه حرارت به طور دقیق که از نیم ساعت به ظهر مانده تا ظهر معلوم نمودیم در بیابان 44 درجه روی صفر بود. کشاورزان اگر کار نکنند امورات زندگی شان تأمین نمی شود و زراعتشان از بین می رود و اگر کار کنند، نمی توانند روزه بگیرند. خواهشمندیم حکم شرعی آن را با در نظر گرفتن شرایط زندگی و کار ما در ماه مبارك رمضان برایمان لطف بفرمایید بنویسید. از لطفتان سپاس گزاریم.

بسمه تعالی، روزه ماه رمضان بر هر مکلفی واجب است و بهانه کار و گرما مجوز افطار نمی شود؛ ولی اگر ادامه اشتغال به کار لازم بود و در اثنای روز ادامه روزه دارای زحمت و مشقت غیر قابل تحمل بود، می تواند آن روز را از زمانی که مشقت بار شد افطار کند و بعداً قضا نماید.

[سؤال 3603] 1782

بسمه تعالی

دفتر محترم امام خمینی

در بعضی از روزهای ماه مبارك رمضان يك نفر کشاورز نوبت آبیاری دارد و در هوای گرم تابستان با بودن روزه، آبیاری تقریباً غیر ممکن است و به عکس، در حال آبیاری زراعت، روزه گرفتن تقریباً غیر ممکن است؛ یعنی طوری است که اگر روزه باشد، لطمه به زراعت و یا مسلماً لطمه به سلامتی می زند. لطفاً می خواهیم بدانیم آیا این شخص می تواند روزه آن روز را افطار کند و قضای آن را بگیرد یا خیر؟

ص: 490

بسمه تعالی، اگر می‌تواند کار را ترك کند، باید روزه بگیرد و اگر نمی‌تواند، هر وقت به حرج افتاد می‌تواند افطار نماید؛ ولی تا در حرج واقع نشده، نباید روزه را باطل کند.

[سؤال 3604] 2894

38. آیا روزه گرفتن برای رزمندگان در ماه رمضان واجب است یا نه؟

بسمه تعالی، روزه واجب از مکلف ساقط نیست؛ ولی اگر در اثنای روز ادامه روزه حرجی شود می‌تواند افطار کند.

[سؤال 3605] 4951

3. جاهایی خیلی گرم است در ماه مبارك رمضان روزه می‌گیرند بعد از ظهر دهانشان خشک می‌شود از کار کردن باز می‌مانند روز را به سختی به سر می‌رسانند همه مردم زراعت کار هستند همه از گرما ضعف می‌کنند بعضی‌ها نمی‌توانند روز را به مغرب برسانند از شدت گرما روزه را می‌خورند این‌ها می‌توانند به گرما روزه نگیرند هر وقت هوا سرد شد روزه بگیرند یا نه جایز نیست؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، در فرضی که ذکر شده نمی‌تواند روزه را افطار کنند.

[سؤال 3606] 5681

2. بعضی بچه‌ها هستند که اول بلوغ، پدر و مادر به آن‌ها می‌گویند: «شما ضعیف هستید و روزه نگیرید». ولی خود آن بچه‌ها تشخیص نمی‌دهند که روزه مضر است یا نه. و به گفته پدر یا مادر روزه نمی‌گیرند و بعد از رشد و بزرگ شدن هم یاد ندارند که

آن روز واقعاً ضعیف بوده‌اند و روزه مضر بوده یا نه، فقط پدر یا مادر می‌گویند که «شما ضعیف بودید». این‌گونه اشخاص علاوه بر قضا کفاره عمد هم باید بدهند یا خیر؟

بسمه تعالی، لازم نیست.

ص: 491

17. اگر کسی بدون سحری بماند، می تواند روزه اش را بخورد؟

بسمه تعالی، افطار جایز نیست؛ مگر آن که ادامه روزه حرجی شود.

[سؤال 3608] 1783

بسمه تعالی 1362 / 1 / 20

حضور محترم رهبر عالی قدر انقلاب اسلامی؛ چند سؤال شرعی دارم که به شرح زیر می باشد:

1. بنده کارگری هستم در یکی از شهرهای خوزستان و شغلی دارم که همه اش با آهن سر و کار دارم و در ماه رمضان به علت گرمای زیاد و به خصوص کاری که من دارم - که همه اش با آهن های داغ کار می کنم - روزه گرفتن برایم بسیار مشکل است و نمی توانم روزه بگیرم و کارم طوری است که خرج زندگی خود و خانواده فقط از این کار است و در ضمن، بنده قرضی دارم که باید هر ماه پرداخت کنم و به این دلیل نمی توانم در ماه رمضان بیکار باشم؛ از حضورتان استدعا دارم که بفرمایید بنده چه کنم؟

بسمه تعالی، باید روزه بگیرید و اگر کار را نمی توانید ترك کنید و در بین روز به حرج افتادید، می توانید افطار نمایید.

2. در نماز جمعه وقتی که امام مشغول خطبه است، برگشتن به چپ و راست یا حرف زدن در بین خطبه چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد، ولی نباید موجب فوات فائده خطبه شود.

[سؤال 3609] 1784

بسمه تعالی

با سلام و درود فراوان به امام امت

نظر به این که در چند سال اخیر، ماه مبارك رمضان مصادف با اوایل تابستان

ص: 492

می باشد و محصول کشاورزان و ررامین - از جمله گندم و جو و صیفی جات - در این زمان به دست می آید و گرمای طاقت فرسای این منطقه، کشاورزان را بر سر دو راهی قرار داده است که آیا روزه را گرفته و محصول را جمع نکنند و یا محصول را جمع کرده و روزه را نگیرند، لذا از آن امام بزرگوار تقاضا داریم که ما را در مورد این مسأله و قضا یا کفاره داشتن روزه هایمان ارشاد فرمایند.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، اگر جمع آوری محصول برای شخص ضرورت داشته باشد و روزه گرفتن برای او حرجی و مشقت زیاد دارد، می توانند پس از آن که به مشقت افتادند روزه را افطار کنند ولی تا به مشقت نیفتاده اند حق ندارند افطار کنند و اگر افطار نمایند، باید کفاره بدهند.

[سؤال 3610] 1785

بسمه تعالی 1361 / 4 / 8

تهران، دفتر امام خمینی

1. اگر يك نفر كارش سخت باشد كه نتواند روزه بگیرد و اگر روزه بگیرد، نمی تواند كار بکند و اگر كار نکند، خود و عائله اش خرجی ندارند، تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، روزه ماه مبارك رمضان واجب است و کار، مجوز افطار نیست ولی اگر در حال روزه، ادامه آن حرجی شد و نتوانست روزه را به آخر برساند مجاز است افطار کند.

2. کارگران شرکت نفت در اداره بهره برداری کار می کنند، مدت هشت روز سر کار هستند و چهار روز استراحت در منزل، و محل کار تا منزل 10 فرسنگ و 12 ماه سال بدین صورت کار می کنند؛ نماز و روزه این ها قصر است یا تمام؟

بسمه تعالی، در مسیر و محل کار، حکم مسافر دارند و قضای روزه را ایام استراحت در وطن انجام دهند.

3. کارگران شرکت نفت هر روز باید بروند سر چاه های نفتی و بهره برداری و بعد از ظهر برمی گردند و

ص: 493

این رفت و آمد، 15 فرسنگ یا بیشتر می باشد؛ نماز و روزه آن ها قصر است یا تمام، بدون توقف ده روز در منزل؟

بسمه تعالی، در مسیر و محل کار، حکم مسافر دارند.

[سؤال 3611] 1377

2. شاطر نانویی به خاطر گرمای بیش از حد تنور روزه اش را می خورد و می گوید که با این گرمای هوا و گرمای تنور نمی توانم روزه بگیرم و شاید هم در زمستان قضای روزه را بگیرد. آیا او مجاز است که این کار را می کند؟ یعنی هر فردی که امثال چنین شغل ها را دارا بود، می تواند در این فصل روزه نگیرد؟ به هر حال، شاطر نانوا و امثالهم چه کار باید بکند؟

بسمه تعالی، عذر مزبور، مجوز افطار نیست.

[سؤال 3612] 1078

10. با ملاحظه آن که روزه مندور، در سفر جایز است - با شرایطی که در تحریر بیان فرموده اید - آیا مراد، این است که روز معینی را نذر کند - مثلاً اول ماه - و یا این که اگر نذر کند روزی را روزه بگیرد - چه در سفر و چه در حضر - را نیز شامل می شود؟

و آیا این حکم، مخصوص کسی است که در حضر باشد و نذر کند و یا این که در سفر هم می تواند نذر کند؟

بسمه تعالی، مراد، فرض دوم است و یا روزه در سفر را نذر نماید و فرقی بین این که خواندن صیغه، در حضر باشد یا سفر نیست.

[سؤال 3613] 1377

4. بعضی ها چون زخم معده دارند روزه نمی گیرند. آیا تشخیص این مرض توسط هر پزشکی قابل قبول حضرت امام می باشد یا این که باید پزشک مورد نظر، متعهد و پرهیزگار باشد؟

بسمه تعالی، قول پزشک اگر موجب اطمینان باشد کفایت می کند.

ص: 494

بسمه تعالی

1. اشخاصی که روزه قضا بر ذمه آن ها است می توانند برای گرفتن روزه اجیر شوند یا خیر؟ بر فرض جواز، اگر وقت قضای روزه خودشان مضیق باشد باز هم می توانند اجیر شوند یا خیر؟

بسمه تعالی، در وسعت وقت، مانع ندارد و در فرض ضیق وقت، جایز نیست و صحت اجاره، محل اشکال است؛ ولی روزه ای که به نیابت بگیرند صحیح است.

2. اشخاصی که قضای روزه بر ذمه آن ها بوده و نگرفته اند و فعلاً از گرفتن روزه معذورند و عذر آن ها هم برطرف شدنی نیست تکلیف آن ها چیست؟

بسمه تعالی، باید وصیت کنند.

بسمه تعالی

با درود و سلام به امام کبیرمان خمینی بت شکن و با امید پیروزی نهایی برای رزمندگان اسلام

1. کسی که روزه قضا دارد نمی تواند روزه مستحبی بگیرد؟ و یا اگر قبلاً حکم مسأله را نمی دانسته و روزه مستحبی گرفته و نیت قضا را نداشته در صورتی که روزه قضا به عهده او بود و نیت روزه مستحبی کرده آیا بعد از فهمیدن مسأله روزه هایی را که قبلاً به حکم مستحبی گرفته به روزه قضای او حساب می شود؟

بسمه تعالی، به جای قضا حساب نمی شود.

2. کسی که آموزگار است و هفته ای يك بار به خانه خود برمی گردد و در واقع نه ده روز در محل کار می ماند (يك هفته می ماند) و نه در خانه خود و فاصله خانه خود تا محل کار نماز شکسته است آیا این فرد می تواند روزه را کامل بگیرد و نماز را نیز تمام بخواند یا همیشه باید شکسته بخواند و روزه نگیرد؟

بسمه تعالی، در غیر وطن نمازش شکسته است و نمی تواند روزه بگیرد و باید قضای روزه را از سال تأخیر نیندازد.

3. چون مخارج فرزند به عهده پدر و مادر است اگر این مخارج را پدر و مادر از راه حرام به دست آورند و لباس فرزندان غصبی باشد و فرزندان نیز از آن مسأله اطلاع دارند آیا مسئولیتی متوجه

فرزندان است؟

بسمه تعالی، اگر بداند چیزی تماماً یا بعضاً غصب است تصرف در آن حرام است.

4. کسی که فرضاً چندین سال پیش مالی را که پارچه بوده غصب کرد و آن را لباس دوخته و حال از کار خود پشیمان شده و می خواهد مالی را که غصب کرده به اندازه آن پولش را بپردازد اولاً این پول را به کجا بدهد؟ ثانیاً آیا باید این نرخ پارچه ها را به نرخ روز بدهد یا به نرخ همان سالی که آن را غصب کرده چون آن سال فرضاً چهار سال پیش قیمت پارچه ارزان تر از حال بوده.

بسمه تعالی، با وجود عین لباس باید عین آن را و با تلف آن قیمت روز تلف آن را به صاحبش رد کند و اگر او را نمی شناسد و مایوس از شناسایی او است از طرف او به فقیر صدقه

بدهد.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی از نهضت خمینی محافظت بفرما.

[سؤال 3616] 736

2. روزه های مستحبی که در روزهای دوشنبه و پنج شنبه هر هفته و در طول سال گرفته می شود، کفایت از قضای روزه ماه مبارك رمضان می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، روزه مستحبی کافی از روزه واجب نیست و کسی که قضای روزه واجب دارد، نمی تواند روزه مستحبی بگیرد.

[سؤال 3617] 1409

2. آیا کسی که قضای روزه ماه رمضان بدهکار است می تواند نذر کند و روزه نذر به جا آورد؟

بسمه تعالی، نمی تواند.

ص: 496

3. شخصی قبل از ظهر مسافرت کرده و پیش از ظهر هم برگشت و چیزهایی که روزه را باطل می کند انجام نداده، می تواند روزه بگیرد یا نه؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و اگر روزه واجب معین است واجب است نیت کند و روزه بگیرد.

[سؤال 3619] 1788

بسمه تعالی 1361 / 3 / 16

دفتر رهبر عالی قدر حضرت امام خمینی دامت برکاته، احتراماً متمنی است هرچه زودتر به این مسأله جواب فرمایید

این جانب قبلاً چند سال در تهران ساکن بودم ولی روی اجبار و نبودن خانه اجاره ای به فردیس کرج که تا تهران 50 کیلومتر است خانه ام را بردم ولی محل کار خودم تهران است که همه روزه صبح ها می آیم و عصرها می روم قبلاً این مسأله را به آیت الله خویی مراجعه کردم ولی چون مقلد امامم و اجازه به غیر نمی دهد علی هذا متمنی است زودتر تا نرسیدن ماه مبارک جواب مرقوم دارید که تکلیفم در تهران و فردیس چیست؟ ضمناً به عرض برسانم از تهران اعراض نموده ام و در صورتی که وزارت مسکن اجازه بدهد در صدد خرید خانه هستم و بفرمایید چون خانه قبلی که در تهران ساکن بودم در مسیر راهم نیست آیا وقتی وارد تهران می شوم تا ظهر نشده در حال امساک هستم بعداً باید به محل خانه قبلی بروم اذان که دادند نیت کنم و برگردم سر کارم آن وقت تکلیف فردیس برای نماز چیست روزهایی که تعطیل هستم باید شکسته بخوانم یا درست منتظر جواب هستم.

بسمه تعالی، اگر قبل از ظهر به خانه ای که در تهران دارید بروید و بعد از ظهر از آن جا بروید می توانید روزه بگیرید و گرنه حکم مسافر دارید.

ص: 497

10. در ماه رمضان کسانی که می خواهند به مسافرت بروند باید از شب نیت مسافرت داشته باشند یا نه و آیا حکم آن فرق می کند که از شب قصد سفر داشته باشد یا نداشته باشد؟

بسمه تعالی، فرقی در حکم نیست.

[سؤال 3621] 1316

4. افرادی هستند که اصفهان وطنشان می باشد و برای کار غیر رانندگی، پهلوی راننده می نشینند و برای بررسی تصادفات، این طرف و آن طرف می روند یا این که کار دفتری دارند و خلاصه، برنامه آن ها چنین است که 24 ساعت در سگری هستند و 24 ساعت در اصفهان. نماز و روزه آن ها چگونه است؟ و اگر روزه آن ها صحیح نیست و نباید بگیرند، اگر در ماه رمضان چنین کنند، آیا روزه آن ها صحیح می باشد یا نه؟ این افراد در

اصفهان سحری خورده و نیت روزه می کنند؛ بعداً صبح به طرف سگری می روند و در سگری مفطر به جا نیاورده و خلاصه، قبل از ظهر به اصفهان بر می گردند و قصد روزه می کنند و بعد از ظهر دو مرتبه به سگری بر می گردند.

بسمه تعالی، در وطن و رفت و آمدهای کمتر از مسافت شرعی، نماز و روزه تمام است و اگر از وطن به مقدار مسافت دور شدند و دوباره قبل از ظهر به وطن برگشتند، در صورتی که بین راه چیزی نخورده باشند، نیت روزه کنند و صحیح است.

[سؤال 3622] 1890

7. کسی روزه داشت و به قصد مسافت شرعی از حد ترخص خارج شد ولی به حد مسافت نرسیده برگشت به وطن پیش از ظهر چیزی نخورده آیا باید قصد روزه کند یا نه؟

بسمه تعالی، باید روزه بگیرد.

6. کسی که روزه گرفته و پیش از ظهر به قصد سفر خارج شده تا حد مسافت شرعی، سپس چیزی نخورده مراجعت می کند آیا می تواند یا لازم است قصد روزه کند دوباره، مانند مسافری که قبل از ظهر به وطن رسیده، اگر چیزی نخورده باشد باید قصد روزه نماید یا نه؛ چون قصد روزه اش با قصد مسافت و خروج از حد ترخص باطل شد و نمی تواند دوباره قصد روزه کند؟

بسمه تعالی، اگر قبل از ظهر به وطن خود رسیده باید روزه بگیرد.

[سؤال 3624] 1789

بسمه تعالی 6 / 4 / 1361

کسی که در ماه مبارك رمضان صبح مسافت کند و هشت فرسخ برود و قصد داشته باشد قبل از ظهر به محل سکونتش برگردد، آیا می تواند امساک کند تا وقتی رسید به محل سکونتش قصد روزه کند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و در صورت امساک پس از بازگشت قبل از ظهر به وطن، واجب است نیت روزه نماید.

[سؤال 3625] 1790

بسمه تعالی 9 / 3 / 1361

خدمت حضرت امام خمینی

با درود و سلام به رهبر انقلاب تقاضا دارم که چون کنیز شما کارگر است و فاصله از محل زندگی خود تا محل کارش (دو روز در دو هفته) حدود 5 فرسخ می باشد، به من بفرمایید که آیا روزه این جانب در ماه مبارك رمضان که در يك روز 10 فرسخ راه رفت و برگشت دارم باطل است یا صحیح می باشد؟ دست های شما را می بوسم. بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و نمی توانید روزه بگیرید؛ مگر این که قبل از ظهر به وطن برگردید یا بعد از ظهر از آن جا بروید.

7. شخصی در ماه رمضان از شهری که وطنش نیست، سحری می خورد به نیت این که قبل از ظهر، به وطنش برسد و روزه بگیرد. آیا از اول وقت می تواند قصد روزه نماید؟

بسمه تعالی، نیت روزه در حال سفر صحیح نیست؛ ولی اگر قبل از ظهر به وطن رسیده و قبلاً افطار نکرده، باید نیت روزه کند و صحیح است.

[سؤال 3627] 1766

2. اگر شخص بالا، روز ماه رمضان از نارمک بیاید پالایشگاه (38 کیلومتر) و قبل از ظهر، 38 کیلومتر برگردد منزل، و قبل از ظهر در منزل نیت روزه کند، روزه اش درست است یا نه و حال آن که صبح ماه رمضان 76 کیلومتر راه رفته است؟

بسمه تعالی، با فرض این که در راه، تناول مفطر نکرده و قبل از ظهر به وطن برگشته، باید نیت روزه کند و روزه اش صحیح است.

[سؤال 3628] 1766

3. اگر شخص بالا، صبح ماه رمضان از نارمک بیاید پالایشگاه 38 کیلومتر و قبل از ظهر، 36 کیلومتر برگردد و در دو کیلومتری منزلش، در منزل یکی از اقوام بماند،

روزه اش چطور است؟

بسمه تعالی، تا به منزل نرسیده، حکم سفر باقی است.

[سؤال 3629] 1791

بسم الله الرحمن الرحيم

حضرة آية الله العظمى الامام الخميني دام ظله

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته و بعد نرجوكم التفضل بإفتائنا في ما يلي:

1. عامل في منطقة عملي يتعد عن وطنه المسافة الشرعية يخرج إلى مقر عمله يوم السبت ويعود وطنه عصر الأربعاء (ومعه نيته البقاء في عمله هذا ما لم يفصل ولكنه

لا يعلم مدة بقائه في منطقته هذه قد ينقل إلى منطقة عمل أخرى) فما حكمه من ناحيه القصر والتمام فإن كان القصر فما حكمه وقد توهم أن حكمه التمام لمدة عشر سنوات وصام وهو يعود إلى أهله في شهر رمضان يومياً؟

بسمه تعالى، حكمه حكم المسافر، ولو وصل إلى وطنه قبل ظهر شهر رمضان ولم يتناول المفطر يجب عليه نية الصوم ويصح صومه.

[سؤال 3630]

2. عامل كما في السؤال الأول حاله، إلا أنه يخرج أيضاً من منطقة عمله مسافة شرعية يومياً؟

بسمه تعالى، إذا لم يتخذ السفر شغلاً وعملاً له يكون بحكم المسافر.

3. ما حكم الدخول في عمل ووظيفة والحال أنه لا يتم ذلك حتى يجري عليه فحص طبي دقيقة حتى على العورة؟

بسمه تعالى، لا يجوز إذا كان مستلزمًا للمحرّم.

4. ما حكم الدخول في المدارس الحكومية عندنا (في السعودية) ومن مناهجهم تدريس المذهب الوهابي ولا يوجد البديل عند هذه المدارس للتعلّم؟

بسمه تعالى، لا يجوز إذا كان موجباً للانحراف.

5. ما حكم التدريس في المدارس المذكوره إذا كان يدرس مناهج لا يمت إلى المذهب الوهابي بصلة أو يمت مع بيانه للحق ولكنّه قد يتبلي أحياناً بتدريس نفس منهج المقروء عليه مع مخالفته للحق؟

بسمه تعالى، حكمه حكم سابقه.

[سؤال 3631] 1792

بسمه تعالى 16 / 4 / 1361

محضر مقدس آيت الله العظمى، رهبر عالی قدر، آقای خمینی، مدّ ظله العالی

شخصی از وطن خود هر روز می رود به هشت فرسخی یا بیشتر، مدتی است - شاید پنج سال یا بیشتر باشد - کارمند يك شهری است؛ ناچار است در ماه رمضان هم رفت و آمد کند، لذا هر صبح می رود محل کارش، قبل از ظهر برمی گردد به وطن

ص: 501

خود؛ نماز ظهر و عصر را در خانه خود می خواند؛ بعد از ظهر می رود محل کار خود، غروب آفتاب همان روز برمی گردد باز به خانه خود؛ در ماه رمضان، روزه و غیر ماه رمضان نمازش چه صورت دارد؛ باید تمام کند یا قصر؟ با کمال تشکر؛ جواب مرحمت فرمایید.

بسمه تعالی، در محل کار و بین راه، حکم مسافر دارد؛ اگر نماز را در محل کار بخواند، باید قصر بخواند و برای روزه اگر بعد از ظهر از وطن خارج شود، روزه صحیح است.

[سؤال 3632] 1793

بسمه تعالی 1358 / 8 / 25

شخصی قبل از ظهر در ماه مبارک به سفری می رود که تقریباً بیست فرسخ رفتن و برگشتن است و مفطری به عمل نیاورده و قبل از ظهر به وطن می رسد. آیا روزه او صحیح است یا خیر؟

طول عمر حضرت عالی را از خداوند خواستارم.

بسمه تعالی، باید نیت روزه کند و صحیح است.

[سؤال 3633] 836

4. اگر در ماه مبارک رمضان، بعد از اذان صبح از کرج به شمیران (محل کار) رفته و قبل از اذان ظهر به مرکز تهران برگشته (بدون انجام اعمالی که باعث افطار روزه شود) و بعد از اذان ظهر به کرج بروم، روزه آن روز صحیح است؟ البته هر روز این کار تکرار شود؟

5. تکلیف نماز و روزه های قبلی که به جا آورده ام چطور است؟

بسمه تعالی، 4 و 5، اگر قبل از ظهر به محله ای که آن جا را وطن انتخاب نمودید، برسید روزه صحیح است و نماز و روزه ای که مخالف وظیفه مقررّه انجام شده قضا دارد.

ص: 502

2. آیا می شود صبح که سر کار می روم (رفت و آمد حدود 70 کیلومتر) مدتی به ظهر مانده آن قدر به محل اقامت نزدیک شوم که فاصله کمتر از 24 کیلومتر شود در آن جا نماز را کامل بخوانم و روزه را هم بگیرم یعنی افطار ننمایم پس از خواندن نماز باز به محل کار مراجعت نمایم و آخر وقت به محل سکونت برگردم.

بسمه تعالی، رسیدن به 24 کیلومتری کافی نیست اگر قبل از ظهر به وطن خود برسید و افطار نکرده باشید می توانید روزه بگیرید ولی اگر محل سکونت وطن شما نباشد در هر صورت حکم مسافر دارید.

[سؤال 3635] 1794

بسمه تعالی 1361 / 5 / 6

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

با توجه به مسأله شماره 1722 توضیح المسائل که مسافر چنانچه پیش از ظهر شرعی به وطن خویش برسد و مفطری انجام نداده باشد، می تواند قصد روزه نماید و روزه بگیرد، بفرمایید: اگر مسافر پیش از ظهر از وطن سفر کرده و پیش از ظهر همان روز به وطن مراجعت نماید و این امر - به علت دور بودن محل خدمت از وطن - همه روزه تکرار گردد، می تواند روزه بگیرد یا خیر؟

بسمه تعالی، می تواند در سفر مفطر به جا نیارد تا با رسیدن پیش از ظهر به وطن، نیت روزه نماید و روزه اش صحیح است.

[سؤال 3636] 1795

بسمه تعالی

برادران محترم دفتر امام خمینی

با عرض سلام به عرضتان می رسانم: این جانب کارگر شرکت صنایع بسته بندی ایران، مدت یازده سال است که در شرکت مزبور، واقع در کیلومتر 12 جاده قدیم کرج

ص: 503

مشغول به کار می باشم و منزلم در افسریه می باشد، که از منزل تا محل کار سی کیلومتر می باشد، که ساعت یازده صبح از درب شرکت خارج شده و ساعت دوازده ظهر به اتوبان افسریه می رسم، که تقریباً حدود چهار کیلومتر با منزل این جانب فاصله است. می خواهم بدانم آیا روزه من باطل است یا خیر؟ در ضمن، یادآوری می شود که از خرداد 1351 در تهران بوده و مدت هفت سال در نیروی هوایی بوده و چهار سال نیز در افسریه ساکن می باشم.

بسمه تعالی، اگر محله افسریه وطن او است و قبل از ظهر به آن محله رسیده، نیت روزه کند و صحیح است، هر چند قبل از ظهر به منزل نرسیده باشد.

[سؤال 3637] 1279

4. در صورتی که برای شخص مذکور، کرج وطن محسوب نشود و با امساک از مفطرات در روز ماه مبارک رمضان و ورود قبل از زوال به تهران؛ می تواند نیت روزه بکند؟ با توجه به نظر جدید حضرت عالی که تهران از شهرهای فوق العاده است و مبدأ سفر از منزل محسوب می شود و تا در مراجعت به منزل نرسیده است، مسافر است؛ شخص نامبرده که موقتاً در کرج سکنا نموده و قبل از ظهر ماه مبارک رمضان وارد تهران می شود، کجای تهران می تواند نیت روزه بکند؟ ابتدای محدوده تهران یا منزل قبل از هجرت به کرج که فعلاً وجود ندارد یا حد ترخص محدوده تهران یا حد ترخص فرضی منزل سابق در تهران؟

بسمه تعالی، اگر قبل از ظهر به همان محل قبل از هجرت برسد، در صورتی که از آن جا اعراض نکرده باشد؛ نیت روزه صحیح است.

[سؤال 3638] 1279

5. کسی که وطن او تهران است و هنگام خروج از منزل می داند برای انجام کارهایی متعاقباً بدون خروج از تهران بیش از چهار فرسخ در رفت و بیش از هشت

ص: 504

فرسخ در مجموع رفت و برگشت می پیماید چنین شخصی بر حسب نظر مبارك حضرت عالی که در روزنامه جمهوری اخیراً منتشر شد مسافر است اما سؤالی مطرح است که آیا چنین شخصی در ماه مبارك رمضان به مجرد رسیدن به محل کار یا حد ترخص فرضی خانه خود می تواند تجدید نیت بکند؟

بسمه تعالی، با رسیدن به محله ای که وطن او است می تواند نیت روزه کند.

[سؤال 3639] 1796

بسمه تعالی 16 / 4 / 1361

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی، دامت افاضاته

ضمن طلب پیروزی رزمندگان اسلام در جبهه های نبرد حق علیه باطل و نابودی صهیونیسم جهانی، تقاضا می نمایم که مسائل زیر را روشن فرمایید:

1. چنانچه شخصی در تهران، هر روز مسافت هشت فرسخ را از منزل تا محل کار خود طی نماید، برای این که روزه اش باطل نشود، در هنگام برگشت، حداقل در چه فاصله ای از در خانه خود باید باشد؟ آیا دیدن دیوار خانه از مسافت مثلاً سیصد متری و یا رسیدن به محل، در وقت اذان ظهر صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر قبل از ظهر به وطن برسد و قصد روزه نماید، روزه صحیح است.

2. آیا طی نمودن مسافت هشت فرسخ در داخل شهر یا مثلاً طی نمودن فاصله بین شوش و شمیران، باعث شکستن نماز و یا باطل شدن روزه می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، در تهران، مبدأ مسافت، منزل است.

3. اگر کسی به نیت رفتن به مقصدی که باعث شکستن نماز او نمی شود برود، اگر بر حسب اتفاق کاری پیش بیاید که باید از حد مسافت شرعی خارج شود، آیا نماز او قصر و روزه او باطل می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از جایی که قصد جدید کرده تا مقصد، چهار فرسخ باشد نماز شکسته می شود.

4. در قبل از انقلاب اسلامی، جهت ترخیص کالا مبالغی به عنوان انعام داده می شد. در حال حاضر اگر

ص: 505

این مبلغ پرداخت نشود، کالا را دیر ترخیص نموده و با مشکلات زیادی روبه رو می نمایند. آیا ادامه این انعام از لحاظ شرعی صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، با مراعات رضایت صاحب پول و مقررات دولت اسلامی مانع ندارد.

[سؤال 3640] 3134

4. موقع برگشت از مرخصی به جبهه، سحری را در ساوه خوردم ولی آن روز را روزه گرفتم - یعنی فردایش را - بعد حدود ساعت 10 الی 11 وارد کردستان شدم؛ آیا روزه ام صحیح است یا نه؟ اگر نه، قضای آن چگونه است؟

بسمه تعالی، چنانچه قبل از ظهر به محل اقامه ده روز رسیده اید و قصد روزه کرده اید روزه صحیح است.

[سؤال 3641] 1797

بسمه تعالی 1361 / 4 / 12

دفتر امام خمینی، دام ظلّه العالی، پس از ابلاغ تحیت و سلام، لطفاً بفرمایید:

1. اگر شخصی در وطنش باشد و هنوز ظهر نشده است، مسافرت نمود و هنوز هم ظهر نشده، به وطنش برگشت، آیا می تواند وقتی که هنوز به منزلش نرسیده، روزه خود را افطار کند؟ یعنی به محدوده منزل باید برسد یا اگر نرسیده می تواند افطار کند؟

بسمه تعالی، اگر مقدار مسافت شرعی را پیموده، تا به وطن نرسیده می تواند افطار کند.

2. شخصی از منزلش مسافرت کرد و وقتی برگشت، به منزلش نرفته و آمد محل کارش، که تا منزلش 2 الی 6 کیلومتر یا بیشتر فاصله دارد. اگر خواست محل کارش نمازش بخواند تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، در شهرهای متعارف با رسیدن به حد ترخص شهر، حکم سفر قطع می گردد و در شهرهای بزرگ خارق العاده با رسیدن به محله ای که منزل او در آن محله قرار دارد حکم سفر قطع می شود.

3. شخصی از منزلش که مبدأ، حساب می شود قصد مسافرت نمود. آیا اگر یک کیلومتر یا کمتر آمد و هنوز داخل محدوده منزلش می باشد، باید نمازش را شکسته بخواند یا باید از حد ترخص خارج شود

ص: 506

که نمازش را شکسته بخواند؟

بسمه تعالی، در شهرهای بزرگ خارق العاده گرچه مبدأ مسافت، منزل است ولی حکم سفر از هر محله مترتب می شود.

4. شخصی کفاره روزه خود را برنج و روغن به فقیر داده. آیا صحیح است؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

5. مسافری که می خواهد ده روز در محلی بماند و از روز اول هم قصد دارد که در بین ده روز به اطراف آن جا که به 5/22 کیلومتر شرعی نمی رسد برود آیا هر روز می تواند دو ساعت - هر وقت از شبانه روز خواست - برود و برگردد؟ و آیا در این صورت، قصدش به هم نمی خورد؟

بسمه تعالی، در تمام ده روز، فقط يك بار به مقدار يك ساعت تا دو ساعت مانع ندارد.

6. اگر در بین ده روز - که شخصی قصد کرده بماند - منصرف شد، آیا اگر خواست قصدش به هم بخورد، لازم است که از 5/22 کیلومتر خارج شود یا اگر فقط نیت بکند که به هم بزند، کافی است؟

بسمه تعالی، بعد از قصد و خواندن حداقل يك نماز چهار رکعتی، تا سفر جدید انجام نگرفته حکم اقامت باقی است.

7. شخصی 10 سال است که به تهران آمده؛ کارش و شغلش تهران است. آیا وطن او حساب می شود یا باید قصد وطن نماید؟

بسمه تعالی، بدون قصد توطن، وطن محسوب نمی شود.

8. اگر شخصی نیت بکند روزه خود را باطل کند و رفت چیزی برداشت و تا نزدیک دهان خود آورد ولی نخورد، آیا روزه اش باطل است؟ اگر به شوخی این کار را انجام داد ولی چیزی نخورد حکم چگونه است؟

بسمه تعالی، تنها نیت خوردن یا آشامیدن، روزه را باطل نمی کند.

9. درباره حق مازۀ فتوای حضرت امام چیست؟ شخصی در حال رفتن است که می بیند از دیوار باغ مقداری شاخه میوه بیرون ریخته؛ آیا می تواند مقدار کمی بخورد یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، جایز نیست بنابر احتیاط.

10. شخصی جنب شده و نتوانست غسل کند و تیمم بدل از غسل نمود و نماز صبح را خواند و باز نتوانست غسل کند. آیا برای خواندن نماز مغرب و عشا و ظهر و عصر، يك تیمم بدل از غسل کفایت می کند؟ اگر يك تیمم نمود برای نماز ظهر و عصر و باطل نشد، می تواند باز با همان تیمم بدل از غسل، نماز مغرب و عشا بخواند؟

بسمه تعالی، تا عذر مجوز تیمم بدل از غسل باقی است، تیمم بدل از غسل به قوت خود باقی است و اگر بعد از آن، حدث اصغر سرزند فقط وضو یا تیمم بدل از وضو لازم است.

[سؤال 3642] 1798

بسمه تعالی 1361 / 4 / 10

با سلام و درود فراوان بر امام امت خمینی بت شکن و درود به روان پاک شهیدان 7 تیر؛ به خصوص شهید مظلوم دکتر بهشتی و دیگر شهیدان انقلاب اسلامی.

یک عرض کوچکی خدمت جناب عالی دارم که مربوط به مسائل ماه مبارک رمضان است، که فرض کنید من صبح از خانه بیرون می روم و برای انجام یک کار مجبورم که مسافرت کنم و صبح راه می افتم و تا ظهر برمی گردم به منزل خود، مثلاً فرض کنید که من صبح با هواپیما از مشهد حرکت می کنم به قصد تهران یا تبریز و از ظهر هم زودتر برمی گردم به منزل خود، این روزه من قضا می شود یا خیر؟ چون من نماز را در وطن به جا می آورم و نماز من تمام خوانده می شود، برای روزه من شما چه تذکر می دهید؟

بسمه تعالی، اگر پیش از افطار کردن روزه در سفر، قبل از ظهر به وطن بازگردید، روزه صحیح است. ان شاء الله موفق باشید.

[سؤال 3643] 1799

بسمه تعالی

خدمت رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت نایب الامام، امام خمینی

با سلام بر امام عزیزمان و امید این که خدا تا انقلاب مهدی فاطمه او را نگهدارد و ثمره تلاش او و خون شهیدان را به ثمر رساند، مطلب زیر را طلب استفتا دارم:

قبلاً از امام درباره غیر وطن بودن محل کار، به شرط موقت، سؤال کردم و اما به تازگی به یکی از بخش های شیراز در 85 کیلومتری منتقل شده ام که صبح ها تا ظهر در آن جا خدمت و عصرها جهت کار در ارگان ها به شیراز بیایم، حال برای

ص: 508

ماه مبارك اگر:

1. صبح بعد از سحری به راه افتاده و قبل از ساعات اداری مشغول به کار شوم و يك ساعت قبل از ظهر شرعی حرکت کنم که پیش از اذان ظهر در شیراز باشم، آیا با این کار می شود روزه گرفت؟

2. آیا با این کار (بر هم زدن قوانین اداری و ساعات اداری) واجبی را ترك نکرده ام به خاطر انجام واجبی مانند روزه؟

بسمه تعالی، اگر قبل از ظهر به وطن برمی گردید، می توانید روزه بگیرید.

[سؤال 3644] 1753

11. مسافر بعد از قصد مسافت و خروج از حد ترخص و طی مسافت که نیت روزه نداشته چگونه می شود که اگر قبل از ظهر به وطن برگردد باید نیت روزه نماید و حال آن که می فرمایید نیت قطع مبطل صوم است؟

بسمه تعالی، در سفر روزه نیست و برای مسافری که قبل از ظهر به وطن برسد دلیل خاص است و ربطی به نیت قطع ندارد.

[سؤال 3645] 1159

2. در ماه مبارك رمضان قبل از ظهر اگر کسی به سفر برود چیزی نخورد و قبل از ظهر هم به وطن برگردد آیا بعد از مراجعت به وطن نیت روزه کند صحیح است یا این مسأله مربوط به مسافری است که از سفر قبل از ظهر به وطن می رسد؟

بسمه تعالی، حکم هر دو مسأله یکی است و واجب است روزه بگیرد.

[سؤال 3646] 1800

بسمه تعالی 1361 / 4 / 5

حضور مبارك مسئولان دفتر امام سلام عرض می کنم.

بعد از سلام خدمت شما، عرض می کنم که این جانب کارگر ماشین سازی ایران ناسیونال هستم؛ محل سکونت من تهران - اتابک می باشد و محل کارم 18 کیلومتری

ص: 509

تهران - کرج است مسافت رفت و برگشت 70 کیلومتر می باشد، در ماه مبارك رمضان 15 روز صبح کار و 15 روز بعد از ظهر کار هستم؛ ساعت کار صبح، ساعت 4 الی 12 ظهر و ظهر نمی توانم در کارخانه نماز بخوانم ولی کار بعد از ظهر ساعت 12 الی

19 می باشد؛ وضع نماز و روزه من به چه صورت است؟ لطفاً توضیح فرمایید.

بسمه تعالی، در مسیر و محل کار حکم مسافر دارید و نماز در سفر شکسته می شود و اگر قبل از ظهر به وطن برسید و یا آن که بعد از ظهر از وطن خارج شوید روزه آن روز صحیح است.

[سؤال 3647] 1801

بسمه تعالی

دفتر محترم رهبر عظیم الشأن حضرت آیت الله امام خمینی

محترماً به عرض می رسانم که این جانب در شرکت کفش ملی نگهبان هستم. به مدت پانزده روز از ساعت پنج صبح از خانه بیرون می روم و هفت شب به منزل می آیم و پانزده روز پنج بعد از ظهر از منزل خارج می شوم و هفت صبح می آیم منزل. مسافت منزل من تا کفش ملی 31 کیلومتر راه است که در حدود ده فرسنگ رفت و برگشت می شود و در نامه قبلی که به عرضتان رساندم مرقوم فرمودید که «نماز شما در تهران هم شکسته می باشد». من زادگاهم در شهرستان می باشد و 38 سال است که من در تهران مسکن دارم و در سال، امکان دارد پنج روز به وطن خودم بروم و برگردم و بقیه اش را در تهران زندگی می کنم و خانه از خودم در تهران دارم و دارای هشت اولاد هستم که زادگاهشان تهران می باشد؛ آیا تهران وطن من حساب می شود یا محل زادگاهم؟ خواهشمندم مرا راهنمایی کنید. در ضمن مرا راهنمایی کنید که نماز و روزه ام چگونه باید باشد چون مقلد امام می باشم، قبلاً متشکرم

بسمه تعالی، اگر بنای مهاجرت از تهران ندارید آن جا نیز وطن شما محسوب است و کسی که بعد از ظهر از وطن خارج شود یا آن که قبل از ظهر به وطن برسد روزه صحیح است.

ص: 510

2. همان طور که امر فرموده اید روزهای دوشنبه و پنجشنبه روزه بگیرید، در این مورد که ما روزهای پنجشنبه به وطن می رویم، روزه ما چگونه است در هر دو روز؟

بسمه تعالی، اگر قبل از ظهر به وطن برسید روزه صحیح است.

[سؤال 3649] 1802

بسمه تعالی

حضور مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دامت برکاته

ضمن سلام خواهشمند است به يك سؤال پاسخ فرمایید.

این جانب در ستاد پشتیبانی جنگ مستقر در پادگان ابوذر هستم و جایی در غیر پادگان نیز ندارم، آیا می توانم روزه بگیرم یا نه؟

خدایا خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار

بسمه تعالی، اگر ده روز بنا دارید در پادگان بمانید و خارج نشوید، نماز تمام و روزه صحیح است.

[سؤال 3650] 1803

بسمه تعالی 1361 / 4 / 4

دفتر استفتائات حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی

لطفاً نظر امام را در مورد مسأله زیر بفرمایید.

آیا سربازانی که در جبهه های حق علیه باطل هستند و نماز آن ها به خاطر تغییر جا شکسته است می توانند روزه بگیرند؟ و اگر نتوانستند طبق معمول باید قضایش را به جا بیاورند؟ و آیا کفاره هم بر آن ها واجب می شود؟

بسمه تعالی، بدون نیت اقامت ده روز در يك محل، نماز قصر است و روزه صحیح نیست و روزه فوت شده ماه مبارك رمضان در فرض سؤال قضا دارد کفاره ندارد.

بسمه تعالی 1361 / 3 / 1

حضور محترم رهبر انقلاب و امام امت و پدر بزرگوارمان

آیا در ماه مبارك رمضان برادران و خواهرانی که در جبهه حق علیه باطل به سر می برند می توانند روزه بگیرند یا نه؟ و اگر هم روزه نگرفتند بعد از تمام شدن ماه رمضان لازم هست که قضایش را بگیرند یا نه؟

بسمه تعالی، بدون قصد ده روز در يك جا نمی توانند روزه بگیرند و قضای روزه های فوت شده را باید بگیرند.

[سؤال 3652] 1805

بسمه تعالی

با سلام و درود بر مهدی (عج) و بر نایب او امام خمینی و بر شهدای اسلام و بر شما خدمتگزاران به جمهوری اسلامی

کسی مجرد است و در ماه مبارك رمضان می داند که صبح می خواهد مسافرت برود که روزه او باطل و نمازش شکسته می شود. او در وقتی که قبل از اذان سحری خورد و نماز صبح هم خواند و بعد از آن، کاری کرده که جنب شده. آیا باید فقط قضای آن روز را بگیرد یا كفاره دارد؟ اگر كفاره دارد، كفاره اش چیست؟ جواب را فوری دهید

بسمه تعالی، باید روزه را قضا کند و كفاره بدهد، و اگر به حرام، خود را جنب کرده و بعد از اذان صبح بوده، باید كفاره جمع بدهد علی الأحوط.

[سؤال 3653] 1806

بسمه تعالی

خدمت مسئول محترم دفتر امام خمینی

این جانب شخصی هستم که از محل کارم تا منزل، در مسیر رفتن 5/23 کیلومتر

ص: 512

می باشد و در مسیر برگشتن از محل کار تا منزل 23 کیلومتر می باشد؛ تکلیف نماز و روزه ام چیست؟ و در صورتی که روزه ام باطل می شود و مسافر محسوب می شوم، آیا می توانم در روزهای غیر از ماه رمضان که در محل کارم هستم و نمازم شکسته است، روزه های قضا شده را بگیرم یا نه؟ و همچنین تا به حال نمازم را درست خوانده ام و روزه ام را نیز طبق کسی که نماز و روزه اش درست است رفتار نموده ام.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و قضای روزه را در محل کار، بدون قصد ماندن ده روز در آن جا، نمی توانید بگیرید.

[سؤال 3654] 388

2. اکثر افرادی که در رابطه با منافقین دستگیر شده اند و زندانی هستند و بعداً به اشتباه خودشان پی بردند (با اقرار خودشان) می گویند: در موقع فعالیت برای سازمان، ما روزه نگرفته ایم و الآن می خواهیم روزه بگیریم: آیا مسافرت، سفر معصیت بوده یا خیر؟ آیا کفاره روزه واجب است یا خیر؟ اگر کفاره واجب شود، چگونه به جا بیاوریم؟ اگر همه قضا و کفاره را بگیریم، تکلیف ما لایطاق لازم می آید یا خیر؟ تمنا می شود جواب مسأله را لطف نموده مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، سفر در ایام نفاق به منظور پیگیری کار و هدف منافقین، حکم سفر معصیت دارد و روزه ای که عمداً افطار شده، علاوه بر قضا، کفاره هم دارد.

[سؤال 3655] 1807

بسمه تعالی

سلام علیکم، پس از عرض سلام، سلامتی شما رهبر عزیز و گرامی تمام مستضعفان جهان را از درگاه خداوند باری تعالی خواستارم.

ای امام عزیز! من راجع به دو مسأله از شما سؤال دارم که از این قرارند:

1. راجع به روزه گرفتن در جبهه؛ ما در این جبهه ای که هستیم خیلی ساکت است و

ص: 513

گویا که از جنگ خبری نیست، آیا ما باید روزه بگیریم یا نه؟ اگر نه، قضای آن لازم است یا نه؟ (ما در جبهه نوسود هستیم).

بسمه تعالی، اگر قصد ماندن ده روز در يك محل دارید نماز تمام و روزه صحیح و واجب است.

2. راجع به تعبیر خوابی که من دیده ام؛ خواب من این بود که در بعد از ظهر روز 29 / 3 / 61 خواب دیده بودم، خواب دیدم که فرمانده منطقه جنگی ما پهلوی من آمد ولی چیزی نگفت؛ و باز در شب آن روز، بعد از اتمام پست (نگهبانی) و بعد از خواندن نماز صبح، خوابیده بودم، ناگهان خواب دیدم که در حال گریه کردن بودم و در همین حال خواب دیدم که دزدی را دستگیر کردیم و به علت این که برای تحویل دزد به عقب جبهه وقت نداشتیم آن دزد را به پدر دوستم که همراهمان بود دادیم تا به عقب جبهه تحویل دهد، بعد خودمان با مزدوران بعضی درگیر شدیم که از طرف آن ها به ما تیراندازی با اسلحه تیربار کلاش شد و من از ناحیه پا مجروح شدم و به زمین افتادم، بعد یکی از بعثیون به طرف من آمد و با تیراندازی رزمندگان اسلام به عقب برگشت؛ در همان حال که من تیر خوردم، شروع به خندیدن کردم که ناگهان پدرم به بالای سرم رسیده و گفت که مبارك باشد. این خواب من بود به طور مفصل. تعبیر این خواب چیست؟

بسمه تعالی، ان شاء الله خیر است؛ موفق باشید.

[سؤال 3656] 1808

بسمه تعالی 1361 / 12 / 8

تهران، دفتر حضرت امام خمینی، دامت افاضاته

توقیراً به استحضار می رساند: این جانب ساکن رامسر و کارمند فعلی بانک صادرات شهرستان تنکابن، مدت چند سالی است که متوالیاً فاصله 22 کیلومتری محل سکونت تا محل کارم را به صورت همه روزه رفت و آمد می کنم، مسموع شد که گرفتن روزه در ماه رمضان با توجه به فاصله فوق صحیح نمی باشد آیا این مطلب صحت دارد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر محل سکونت، وطن شما است یا در آن جا قصد ماندن ده روز کرده اید و نماز چهار رکعتی خوانده اید و بعد قصد رفتن به محل دیگر

ص: 514

کرده اید، با رفتن به کمتر از 5/22 کیلومتر حکم مسافر پیدا نمی کنید و روزه صحیح است و در غیر این صورت حکم مسافر دارید و نمی توانید روزه بگیرید.

[سؤال 3657] 1809

بسمه تعالی 1361 / 5 / 15

کسانی که بلاد کبیره وطن آن ها نمی باشد، اگر بدانند که حداقل يك روز در فاصله ده روز از محل سکونت خود به محل دیگری می روند، در این صورت آیا می توانند قصد اقامت نمایند و روزه واجب به جا آورند یا خیر؟

بسمه تعالی، نمی توانند قصد کنند و حکم مسافر دارند.

[سؤال 3658] 1810

بسمه تعالی 1361 / 9 / 20

سلام علیکم، با عرض سلام بر امام امت و روحانیون پیرو ایشان؛ امیدوارم که حال شما خوب و سر حال باشید که در راه خدا انجام وظیفه نمایید.

مسأله ای دارم که باید عرض کنم: این جانب اهل دزفول والآن در تیپ 7 ولی عصر می باشم، در سپاه خدمت می کنم. چون روزه واجب از قبل دارم و باید بگیرم، در ضمن من هم در پادگان کرخه هستم که نماز را شکسته می خوانم چون روزه قضایی دارم، باید بگیرم و معلوم نیست تا کی در تیپ خدمت کنم، لطف بفرمایید که چطور روزه های قضایی را به جای آورم؟

بسمه تعالی، اگر بخواهید قضای روزه ها را به جا آورید باید در محلی قصد ماندن ده روز کنید و در آن جا روزه بگیرید.

[سؤال 3659] 1451

2. در مورد روزه ما سربازان چه می فرمایید؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در يك محل، روزه صحیح نیست.

ص: 515

بسمه تعالی 1362 / 1 / 12

محضر مبارك حضرت امام، رهبر كبير انقلاب اسلامي، دامت افاضاته

ضمن سلام و ارادت بيكران؛ نظر مبارك را درباره مسائل زير مرقوم بفرماييد:

1. شخصي در ماه مبارك رمضان در جايي قصد اقامه آن ماه را در آن محل کرده است، ولي هر روز بعد از افطار از حد ترخص خارج مي شود، اما در عرض دو ساعت و نيم يا سه ساعت به آن محل بازمي گردد، وظيفه اين شخص نسبت به روزه و نمازش در آن محل چيست؟
بسمه تعالی، اگر از اول قصد خارج شدن هر شب را داشته قصد محقق نشده است و بايد روزه ها را قضا کند.

2. آيا شرب ماء الشعير حرام است يا نه؟

بسمه تعالی، اگر آب جو است حرام است.

3. من طلبه ای هستم که وطن اصلی من در اطراف تبریز بوده است، اما فعلاً از آن جا اعراض کرده ام و تقريباً مدت هشت سال در تبریز بوده و آن جا را برای خود، وطن اخذ کرده بودم و مدت دو سال است که در قم هستم و نظرم هم اين است که در تبریز خواهم ماند و موقع تعطيلات هم به تبریز مي روم؛ حکم نماز بنده در آن محل چيست؟
بسمه تعالی، در تبریز تمام بخوانيد و در قم و محلی که اعراض کرده ايد، نماز شما شکسته است.

[سؤال 3661] 1812

بسمه تعالی 1361 / 7 / 24

حضور محترم مسئولان دفتر امام، سلام عرض می کنم

اميدوارم که حالتان خوب باشد و همواره در سایه پرچم امام زمان، حضرت مهدي (عج) و نايب بزرگوارش امام خميني بر مشکلات خود نائل شويد.

باری برادر عزیز ما در جبهه حق بر علیه باطل، روزهای دوشنبه و پنجشنبه را به

ص: 516

گفته امام عزیزمان روزه می گیریم. می خواستیم بدانیم که آیا می شود این روزه ها را به نیت قضا گرفت یا نه؟ امید است در این امر شرعی، ما را یاری نمایید.

بسمه تعالی، روزه در سفر صحیح نیست، مگر این که با قصد ده روز در يك محل بماند و روزه بگیرد، و در این صورت گرفتن روزه قضا هم مانع ندارد. بلی اگر نذر کنند در سفر روزه بگیرند، روزه صحیح است، ولی قضا محسوب نمی شود.

[سؤال 3662] 1813

بسمه تعالی

قم، دفتر امام، با درود به رهبر کبیر انقلاب

عده ای سرباز هستیم که در محل پاسگاه خدمت می کنیم و نمی توانستیم قصد ده روز کنیم و روزه بگیریم. بعد به دلیل هایی توانستیم قصد ده روز کنیم، و در این ده روز هم به جایی که 48 کیلومتر فاصله داشته باشد نرفتیم و روزه گرفتیم، و الآن هم از ده روز بیشتر است که روزه را گرفته ایم. آیا روزه ما درست و نماز ما کامل است؟ در ضمن، در ده روز خود هم شك نداشتیم. جواب را به طور ساده بنویسید.

بسمه تعالی، در فرض مذکور، اگر در بین ده روز مسافت شرعی نرفته اید، روزه شما درست است.

[سؤال 3663] 3134

3. من در جبهه بودم؛ ماه مبارك رمضان بود؛ قصد ده روز می کردم و روزه می گرفتم. ده روز بار اول تمام شد. در نیت ده روز دوم، روز هفتم برای مرخصی به منزل رفتم؛ آیا روزه ام صحیح است یا نه؟ اگر نه، قضای آن باید چگونه باشد؟

بسمه تعالی، روزه صحیح است و احتیاج به نیت ده روز دوم نیست.

ص: 517

11. کسی که بعد از خواندن يك نماز چهار رکعتی از ماندن ده روز منصرف شد روزه او چه حکمی دارد می تواند روزه بگیرد یا نه؟

بسمه تعالی، روزه او صحیح است.

[سؤال 3665] 1814

بسمه تعالی دوم رمضان 1402 ق

محضر زعیم عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

مستدعی است به مسأله زیر، جواب مرحمت فرماید:

مقلدین آن حضرت که ساکن تهران و یا حومه هستند و از منزل تا محل کارشان، چهار فرسخ شرعی است و شغلشان هم مسافرت و سفرشان هم سفر معصیت نیست و به فتوای آن حضرت تکلیفشان گرفتن روزه نیست، آیا می توانند قبل از حرکت از خانه، روزه شان را باطل کنند؟ یا پس از حرکت و خروج از منزل؟

بسمه تعالی، تا از محله ای که منزلشان در آن قرار گرفته خارج نشوند، نمی توانند روزه را افطار کنند.

[سؤال 3666] 4804

3. کارگران افغانستان که در کشور ایران کار می کنند و در ایام ماه مبارك رمضان به جهت سنگینی کارشان - مثلاً درست کردن دانه مرغ و کار کردن در آسیاب که لازم دارد کیسه های صد کیلویی یا هفتاد کیلویی را به سر بازو گرفته و به ماشین بار بزنند یا از ماشین پایین کنند و امثال این کارها - هر ده روز، جهت قصر شدن روزه، مسافت شرعی را بروند و شب در آن جا بمانند و فردا به کارخانه حاضر شوند. آیا روزه ای را که به این طریق خورده، کفاره دارد یا تنها قضا کافی است؟ البته این سفر تنها در ماه مبارك رمضان می باشد.

بسمه تعالی، روزه ای که در مسافرت افطار شده، فقط قضا دارد، کفاره ندارد و سفر در فرض مرقوم، اشکال ندارد.

ص: 518

6. آیا در ماه رمضان می توان عمداً مسافرت نمود که روزه را خورد و از زیر بار روزه شانه خالی کرد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد؛ ولی قبل از روز بیست و سوم، بدون عذر مکروه است.

[سؤال 3668] 1815

بسمه تعالی 17 / 4 / 1361

خدمت حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

1. مفاد رساله عملیه حضرت آیت الله در مورد کسی که برای فرار از امر واجب سفر می کند این است که چون برای فرار از امر واجب - مثلاً بدهکاری - سفر می کند، باید نمازش را تمام بخواند. حال اگر کسی در ماه مبارک رمضان برای فرار از روزه به سفر می رود، با توجه به این که ترك واجبی نموده، آیا نماز وی قصر است یا تمام؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، نماز قصر است و روزه صحیح نیست.

2. و نیز در رساله توضیح المسائل حضرت آیت الله در کتاب نماز جماعت است که فتوا فرموده اند: اگر کسی پشت ستون ایستاده باشد، بلکه از دو طرف به امام جماعت متصل باشد نمازش اشکال دارد.

شنیده شده است در این مورد، تغییر فتوا داده اید. در صورت صحت نداشتن این معنا، آیا نماز جمعه ای که در دانشگاه تهران برگزار می شود و اکثر مأمومینی که در خیابان های اطراف، مشغول ادای فریضه نماز جمعه هستند، با توجه به این که از جلو متصل نیستند، بلکه از چپ یا راست به صفوف جماعت پیوسته اند، اشکال دارد؟

بسمه تعالی، در جماعت علاوه بر اتصال صفوف، باید صف متأخر، یکی از افراد صف متقدم را ببیند.

3. رقصیدن در اسلام چه صورت دارد و تا چه حد جایز است؟

بسمه تعالی، در مجلس عروسی زنانه با اجتناب از محرّمات خارجی مانع ندارد.

4. منظور از این که در روزه سیاسی باید جهات شرعی آن رعایت شود چیست؟ و آیا اگر کسی به واسطه این عمل، دار فانی را وداع گوید، آیا این عمل يك نوع انتحار محسوب می شود؟

بسمه تعالی، اگر منظور، روزه شرعی گرفتن است، باید جهات روزه شرعی مراعات شود و خودکشی جایز نیست.

5. اگر کسی جنسی را بخرد و قصد فروش داشته باشد و قیمت آن يك دفعه به حد چشم گیری بالا رود، آیا جنس مزبور را باید به قیمت روز فروخت و یا این که به همان قیمتی که قبلاً خریده بود؟

بسمه تعالی، فروش به قیمت روز با مراعات مقررات دولت اسلامی مانع ندارد.

6. مقداری کاغذ در زمان رژیم سرسپرده از اداره ای آورده شده بود. اکنون می توان آن را در مساجد برای تبلیغ استفاده کرد و یا این که باید آن را به اداره مربوطه تسلیم نمود؟ آیا می توان در حال حاضر، از ادارات برای تبلیغ در جهت اهداف انقلاب اسلامی استفاده کرد؟

بسمه تعالی، باید از مسئولین اداره مربوطه کسب اجازه کنند.

7. نصب نمودن تصاویری که روح دارند در مساجد، در حال حاضر چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ لکن کراهت دارد.

[سؤال 3669] 769

6. من رخص له بالإفطار في شهر رمضان والمفطر لسفر أو لمرض فهل يجوز له التجاهر بالإفطار؟

بسم الله تعالی، ليس له هتك حرمة شهر رمضان.

[سؤال 3670] 1816

بسمه تعالی

ماه مبارك رمضان که مصادف است با فصل درو، و درو کردن با دهان روزه خیلی مشکل است و معمولاً نمی توانند روزه بگیرند زیرا درو گندم یا جو عقب می ماند و در نتیجه محصول از بین می رود امام در این مورد چه دستور می فرمایند؟

بسمه تعالی، در صورتی که بتوانند روزه بگیرند و لو این که برای درو کمک بگیرند یا در شب کار کنند باید روزه بگیرند و اگر ممکن نباشد باید روزه بگیرند و اگر در بین روز روزه برای آن ها حرجی شد بعد از آن می توانند افطار کنند.

ص: 520

2. در بعضی موارد که افطار می کنند باید فدیة بدهند و اگر قضای روزه ماه رمضان را هم تا ماه رمضان آینده به تأخیر بیندازد باید فدیة بدهد؛ اگر کسی در موقع افطار فدیة ندهد و بعد از يك سال یا دو سال بخواهد قضای روزه را بگیرد، باید يك فدیة بدهد یا دو فدیة؛ یکی برای افطار و یکی برای تأخیر قضا؟

بسمه تعالی، در مواردی که افطار فدیة دارد، کافی از فدیة تأخیر قضا نیست.

[سؤال 3672] 4069

2. آیا بر زن حامله در مدت حاملگی - به خصوص ماه های اول - روزه واجب است و برای حمل او ضرری ندارد؟

بسمه تعالی، روزه بر او واجب است، مگر برای خود او یا حمل ضرر داشته باشد.

[سؤال 3673] 1817

بسمه تعالی

بعد از درود بر خدا و رسول او و سلام بر جناب عالی، مسائلی برایم پیش آمد شده که خواهشمندم جواب آن ها را برایم بدهید.

1. در قسمت احکام روزه قضا در رساله عملیه امام امت، مسأله 1703، اشاره به مرضی شده که می خواستم بدانم شامل حال من هم می شود یا خیر؟ من در سال 60 به واسطه باردار بودن نتوانستم تمام ماه را روزه بگیرم و نصف آن را خوردم؛ و این حالت بارداری و بعد، زایمان و دوره نقاهت و بعد، شیردادن باعث شد که تا ماه رمضان امسال نتوانم قضای روزه هایم را بگیرم؛ چه حالا هم به خاطر شیردادن، روزه نمی گیرم و اجباراً می خورم (که البته، دو روز برای امتحان گرفتم که شیرم قطع می شد و بچه، بی قراری می کرد و گرسنه می ماند). می خواستم بدانم آیا این خود، درد بی درمانی

ص: 521

نیست که شامل حال ما زنان می شود یا این که نه، مرض نیست و قضا به قوت خود باقی است؟

بسمه تعالی، در مثل مورد سؤال، علاوه بر لزوم قضا، واجب است برای هر روز، يك مد طعام (ده سیر) به فقیر بدهید.

2. در روزنامه ها آگهی برای سرمایه گذاری می دهند که ما چگونگی آن را سؤال کردیم. يك جا گفتند: برای - مثلاً - طرح پلاستیک زنی است که در قبال هر صد هزار تومان که بدهیم، ماهی سه هزار تومان می دهند، که صاحب مال اگر وقت داشته باشد و بتواند خود هم برود و آن جا کار کند، حقوقی را اضافه می گیرد. می خواستم بدانم از نظر شرع اسلام این گونه سرمایه گذاری ها و پول آن حلال است یا خیر؟

توضیح دهم که اغلب این کارها، کارهای تولیدی و ابتکاری است که با سرمایه گذاری ها می خواهند راه بیندازند.

بسمه تعالی، پول را اگر بابت وام می گیرند، بهره آن ربا و حرام است؛ ولی چنانچه به عنوان شرکت باشد، سود حاصله - به نسبت سرمایه - مانع ندارد.

3. شخصی از نظر مالی، واجب الحج است؛ ولی از نظر جسمانی نمی تواند برود و ثبت نام هم نکرده.

حال با وجود این که اوقاف اعلام کرده که تا 5 سال آینده ثبت نام نمی کند و بعد هم برای فرستادن به مکه، اولویت قرار داده که با همه این احوال، رفتن این شخص، يك مقداری امکانش کم است، این شخص، از مرجع خود سؤال می کند که آیا می تواند خرج سفر خود را به حساب 100 امام یا بازسازی مناطق جنگی بریزد؟ آیا این کار از حج، واجب تر نیست بر فرد فرد مسلمانان؟! اگر آن مرجع عالی قدر اجازه می فرمایند، بنویسید که به کدام حساب پولش را بریزد؟

بسمه تعالی، اگر سال اول استطاعت مالی است، تا استطاعت بدنی و آزادی راه نباشد، حج واجب نیست؛ ولی اگر از قبل، مستطیع بوده و نرفته و حالیه نمی تواند برود، باید نایب بگیرد.

[سؤال 3674] 7387

4. زن بچه دو ماهه داشته باشد در ماه مبارك رمضان اگر روزه بگیرد بچه بی شیر می ماند از پستان محروم می شود ولی بچه را می شود به شیر خشک اداره کرد حالا مادر بچه روزه بگیرد یا قضا کند؟

بسمه تعالی، در مفروض سؤال به احتیاط واجب روزه را افطار نکند در صورتی که خوف برای مزاج بچه نداشته باشد و الاً افطار کند.

ص: 522

5. کسی که مدت ها است که یا حامله است یا بچه شیر می دهد و ماه رمضان نمی تواند روزه بگیرد، تکلیفش در قضای روزه چگونه است؟

بسمه تعالی، وجوب قضا ساقط نیست.

[سؤال 3676] 6615

2. کسی خوراك حلال ندارد به حرام مخلوط است نمی تواند از هم سوا کند در ماه مبارك رمضان روزه می گیرد روزه اش صحیح است یا باطل است؟ شما امر بفرمایید.

بسمه تعالی، به صحت روزه ضرر ندارد.

راه ثابت شدن اول ماه

[سؤال 3677] 71

2. در شهرهایی که افقشان با افق ایران متساوی نیست و تفاوت دارد مثل افغانستان، در اول ماه رمضان با اعلام رادیو ایران روزه گرفته و در آخر ماه هم با اعلام رادیو ایران روزه را افطار کرده خلاصه با حکم حاکم شرع از مملکت ایران که رادیو اعلام کرده آیا در افغانستان روزه خود را می تواند افطار کند یا نه؟

بسمه تعالی، ثبوت هلال در بلاد غربی نسبت به بلاد شرقی اثر ندارد.

[سؤال 3678] 1671

4. عمل به تقویم ها با احتمال این که شهرهای کشور به واسطه دوری از همدیگر و هم افق نبودن، ممکن است با هم تفاوت داشته باشند، چگونه است؟ و اگر يك نفر مرجع در شهری مثل قم اعلام دیدن ماه کند، مردم شهرهای دور، مثل دزفول، می توانند عمل کنند یا خیر؟

بسمه تعالی، مجرد دوری سبب اختلاف نیست؛ اگر دو شهر قریب الافق باشند، دیدن ماه در یکی، برای دیگری کافی است وگرنه کافی نیست.

5. در مسأله رؤیت هلال، نظر مبارك این است که هرگاه علم به توافق افق باشد اگر در جایی رؤیت شد برای جای دیگر که هم افق است ثابت است استدعا آن که مرقوم فرمایید منظور از توافق افق چیست مثلاً تا چه مقدار از زمان و اندازه از نظر طلوع و غروب اگر متفاوت باشد توافق است یا تخالف مثلاً در ایران از شرق تا غرب آن شاید قریب سه ربع ساعت فرق کند آیا ایران دارای يك افق است یا خیر چون این مسأله محل بحث و گفت و گو و احتیاج شدید است استدعا می شود توضیح بیشتری مرقوم فرمایید که موجب مزید تشکر و دعاگویی است.

بسمه تعالی، اختلاف افق و مقدار آن را باید از اهل نجوم و ریاضیون پرسید ولی بدون اشکال نیم ساعت و زیاده اختلاف است و در موارد اختلاف اگر در شرق بلد دیده شود در غرب نیز ثابت است و اگر در غرب دیده شود در شرق ثابت نمی شود.

[سؤال 3680] 1818

بسمه تعالی 1361 / 7 / 20

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه

1. اگر رادیو در جمهوری اسلامی خبر بدهد که در تهران یا قم ماه را دیده اند، آیا مسلمان ها در سرتاسر ایران می توانند عید بگیرند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر اطمینان پیدا شود به رؤیت هلال از هر طریق که باشد، نسبت به آن بلد و بلاد هم افق و بلاد غربی حجّت است.

[سؤال 3681]

2. اگر حاکم شرع حکم کند که فرداً مثلاً عید فطر است، آیا همه مسلمان ها در سرتاسر ایران می توانند عید بگیرند یا نه؟ به طور واضح نظریه خود را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارد و حکم حاکم، نسبت به بلاد مذکوره مطلقاً حجّت است.

ص: 524

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آيت الله العظمى امام خمينى مدّ ظلّه العالى

به سه سؤال زير كه مورد اختلاف است پاسخ مرقوم بفرماييد.

1. اگر در شهری رؤیت هلال ثابت بشود برای شهرهای هم افق و نزدیک دیگر نیز مفید است لطفاً بفرمایید شهرهایی که پنج یا شش دقیقه اختلاف افق دارند هم افق و نزدیک محسوب می شوند یا مختلف الافقند و ضمناً حد آن را تعیین بفرمایید.

بسمه تعالی، میزان هم افق بودن یا نزدیک به هم افق بودن است.

[سؤال 3683]

2. آیا حکم حاکم شرع در مورد اثبات رؤیت هلال مثل شهادت عدلین است یا این که فرق دارد و برای شهرهای دور و مختلف الافق نیز نافذ است.

بسمه تعالی، حکم حاکم نیز در شهرهای هم افق یا نزدیک به هم افق و در شهرهایی که در غرب مورد حکم قرار دارد نافذ است.

[سؤال 3684] 1820

بسمه تعالی

دفتر استفتای حضرت آیت الله العظمی و رهبر عظیم الشان و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، امام خمینی، مدّ ظلّه العالی در شهر قم

محترماً معروض می شود این که چند سؤال می شود از محضر مبارك امام که مورد احتیاج است در افغانستان:

1. آیا افق از نظر امام تا چه حد را شرط است؛ مثلاً به اعلام رادیو جمهوری اسلامی ایران می توانند مردم مسلمان افغانستان افطار کنند یا نه؟ در حالی که افق شرعی از تهران تا افغانستان يك ساعت می باشد.

بسمه تعالی، ثبوت هلال در ایران برای افغانستان کفایت نمی کند.

ص: 525

2. چند منطقه روستایی بغل هم واقع شده است و خانه های روستایی با همدیگر متصل هستند ولی از نظر مساجد از همدیگر جدا هستند؛ حالا در موقع مسافرت، خفای جدراں را در نظر بگیرند و یا این که خفای اذان منطقه خودشان را؟

بسمه تعالی، در فرض خفای یکی از جدراں یا اذان و عدم خفای دیگری، احتیاط مراعات شود.

[سؤال 3685] 1821

بسم الله الرحمن الرحيم 16 / 7 / 1982

والصلاة والسلام على محمد وآله الطاهرين، الإخوة الكرام في مكتب الإمام الخميني المحترم، السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

أنا مسلم من جنوب لبنان أتابع دراستي حالياً في جامعة لندن في بريطانيا، ومن مقلدي قائد الأمة الإسلامية، الإمام الخميني، حفظه الله.

بالرغم من اطلاعي على رسالة السيد الخميني (زبدة الأحكام)؛ فإنه لا زال عندي مجموعة من الأسئلة الشرعية التي تتعلق بثبوت هلال شهري رمضان وشوال، وسأكون بغاية الشكر والامتنان إذا كان بإمكانكم رفع هذه الأسئلة للسيد الإمام شخصياً؛ كي أحصل على إجابة مبرئة للذمة، إن شاء الله. والأسئلة هي:

1. ذكر سماحتكم: «أن ثبوت الهلال في بلد ما يكفي لثبوته في بلد مجاور فيما إذا علم توافق البلدين في الأفق». السؤال هو: ما هي المسافة بالفراسخ لتحديد اتحاد الأفق أو عدمه؟ وهل هذه المسافة ثابتة بالنسبة للدول الواقعة على نفس خط الطول أو نفس خط العرض؟

بسم الله تعالی، المراد توافق الأفقین في وقت ساعة غروب الشمس، ويتفق في البلدين المتقاربين في الطول والعرض.

[سؤال 3686]

2. إذا ثبت الهلال في دولة إسلامية مجاورة ومتحدة مع بلدنا في الأفق، وكنا لا نعرف

ص: 526

الطرق الشرعية المعتمدة في تلك الدولة ولا نعرف حال المفتي الذي أصدر الفتوى، هل يجوز الأخذ بالفتوى أم يجب التدقيق والسؤال؟

بسم الله تعالى، لا يصح الاعتماد إلا بعد إحراز حجّة قول المفتي.

3. يشترط في المفتي أن يكون عادلاً، ويكتفي بحسن الظاهر في إثبات ذلك؛ السؤال هو: ما المقصود

ب- «حسن الظاهر»؟ هل هو اليقين الناشئ عن المعاشرة والمعرفة الشخصية، أم هو يبنى على ما يقوله الآخرين حول المفتي؟

بسمه تعالى، المراد حسن ظاهره في أقواله وأفعاله الكاشف عن اهتمامه على التجنّب عن الحرام وعلى المواظبة على الواجبات.

[سؤال 3687]

4. هل يجوز الأخذ بفتوى أهل السنّة في ثبوت الهلال فيما إذا تأكّدنا من عدالة المفتي، وأنّ الطرق الشرعية المتّبعة هي نفسها الموجودة عند أئمّة أهل البيت عليهم السلام؟ وإن كان الجواب لا، فما هو النصّ على ذلك؟

بسمه تعالى، لا بأس بالأخذ بقوله إذا أفاد الوثوق والاطمئنان، وأمّا التعبّد بالقبول فيختصّ بمن توفّر فيه شروط الإفتاء والحكم. والدليل عليه، هو الدليل على حجّة قول المفتي لغيره، وأدلة ثبوت الهلال بحكم الفقيه الحاكم.

[سؤال 3688] 1822

بسمه تعالى

محضر مبارك حضرت آيت الله العظمى امام خميني، دام ظله العالی

بعد از درود فراوان به همه شهيدان راه حق و رزمندگان اسلام، به عرض عالی می رساند كه:

1. آیا اثبات عيد فطر در ايران برای مردم افغانستان و پاکستان كفايت می كند يا خير؟

بسمه تعالى، در صورت اتحاد افق كفايت می كند.

ص: 527

2. و در یوم مشکوک در آخر رمضان در روز، ماه دیده شود، آیا آن روز از رمضان است و یا از شوال؟

بسمه تعالی، مجرد رؤیت در روز کافی نیست.

[سؤال 3690] 1823

بسمه تعالی

از محضر امام امت استفتا می شود که کشور افغانستان که از لحاظ افق با کشور جمهوری اسلامی ایران اتحاد ندارد، آیا اگر رؤیت هلال در ایران ثابت شود و از رادیوی ایران اعلام شود که عید است، آیا در افغانستان هم عید است یا باید در آن جا هم دیده شود؟ جواب واضح بفرمایید.

بسمه تعالی، کفایت نمی کند و باید در آن جا رؤیت شود.

[سؤال 3691] 4804

2. افق ایران و افغانستان یکی است یا دو تا؟ یعنی اگر در ایران رؤیت هلال ثابت شود و از رادیوی جمهوری اسلامی اعلام شود مردم افغانستان می توانند ترتیب اثر بدهند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر ثابت شود هلال ماه رمضان یا شوال در ایران رؤیت شده، برای محیط مثل افغانستان اعتبار ندارد، مگر در مناطقی که با محل رؤیت هلال، هم افق یا متقارب در افق باشند.

[سؤال 3692] 1824

بسمه تعالی

محضر آیت الله العظمی رهبر اعظم انقلاب اسلامی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با اهمیتی که این مسأله در این ماه مبارک و مخصوصاً عید فطر دارد امید داریم جواب این مسأله مهم را قبل از فرا رسیدن عید فطر زیارت نماییم، ان شاء الله.

ص: 528

افرادی که در مرز تفتان هم مرز میرجاوه زندگی می کنند، آیا می توانند مثل برادران ایرانی هم مرز خود به استناد این که در ایران هلال ثابت شده، این ها هم روزه یا عید بگیرند؟ البته این هم معلوم است که مرز تفتان با مرز میرجاوه فقط در حدود بیست قدم تقریباً فاصله دارد.

همان طوری که سال گذشته در بعض شهرهای ایران مثل تهران، یزد، مشهد مقدس هلال اول ماه شوال ثابت شد و شهرهای شرقی مثل زاهدان هم عید نمودند؛ آیا ما اهل کویت بلوچستان هم به استناد زاهدان که قریب افق به ما است می توانیم روزه بگیریم و یا عید نماییم، چون در حدود بیست دقیقه فرق افق می باشد؟

خلاصه؛ معیار در اتحاد و اختلاف در افق چند دقیقه است؟

بسمه تعالی، اگر در محلی رؤیت هلال ثابت شود، نسبت به بلاد هم افق با آن محل و بلاد غربی آن نیز ثابت می شود و اما نسبت به بلادی که در شرق آن محل واقع باشند اثر ندارد و با تفاوت بیست دقیقه، وحدت افق حاصل نیست.

قضای روزه ماه رمضان

[سؤال 3693] 1270

2. اگر شخصی از اعمال گذشته توبه کرده باشد، آیا قضای روزه وی قبل از توبه هم بر وی واجب است و یا در مورد زنی که وضع حمل کرده، باید قضای روزه های حملش را بگیرد و كفاره بدهد؟ مگر نه این که وی بعد از زایمان، از هر گناه پاك شده است؟ بسمه تعالی، نماز و روزه فوت شده در هر صورت قضا دارد و با توبه از گناه یا زایمان زن قضای واجب ساقط نمی شود.

[سؤال 3694] 861

10. برادرانی که در جبهه ها هستند ایام ماه مبارك رمضان روزه نمی توانند بگیرند

ص: 529

چون مسافرنند و اختیار در دست خودشان نیست. آیا باید بعداً قضای روزه را بگیرند؟

بسمه تعالی، قضای روزه فوت شده واجب است.

[سؤال 3695] 1593

2. در مورد روزه چون ما نتوانستیم فریضه روزه را به جای آوریم، لذا قرض های آن را باید به میزان يك ماه روزه بگیریم یا این که باید كفارة آن را بپردازیم؟

بسمه تعالی، اگر روزه به جهت سفر یا عذر دیگری فوت شده قضا دارد.

[سؤال 3696] 1825

بسمه تعالی

حضور حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

این جانب مدت 15 روز در جبهه جنگ حق علیه باطل بوده ام و روزه ام را خورده ام و بعد که زخمی شده ام آمده ام به وطن خود، در طی این چند ماه پام شکسته و دیگر قدرت روزه گرفتن ندارم و این سال دارد تمام می شود. لطفاً دستور فرمایید که تکلیف روزه هایی که خورده ام چیست؟

بسمه تعالی، اگر فعلاً نمی توانید قضای روزه ها را بگیرید تأخیر بیندازید و هر وقت تمکن پیدا کردید آن را به جا آورید.

[سؤال 3697] 1688

5. اگر کسی فرق مسائل روزه رمضان و روزه قضا را نداند و موقعی که روزه قضا گرفته مسأله ای برایش پیش آمده و طبق مسأله روزه رمضان عمل کرده آیا اگر مدّت طولانی مثلاً يك سال بعد از این مسأله را بفهمد باید دو مرتبه روزه قضا را بگیرد؟ و اگر نمی داند که قضای روزه کدام سال را این طوری گرفته است چگونه باید عمل کند؟

بسمه تعالی، اگر طبق وظیفه عمل نموده روزه صحیح است و گرنه مقدار یقینی را باید دوباره قضا کند.

ص: 530

3. اگر کسی شك کند که آیا در فلان سال بالغ بوده است یا نه، و از سال های بعد از آن، قضای چند روز روزه ماه رمضان بر او واجب باشد، تکلیف او چیست، آیا باید قضای روزه ماه رمضان آن سال مشکوک را بگیرد یا نه؟

بسمه تعالی، روزه سالی که شك دارد در آن سال بالغ بوده یا نه قضا ندارد.

[سؤال 3699] 3296

2. خواهرانی که در ماه مبارك رمضان به لحاظ عذر شرعی تعدادی روزه به گردن آن ها هست و هر سال هم تعدادی از آن ها را می گیرند ولی شمارش آن ها را نمی دانند ولی احتمال زیادی می دهند که اکثر آن ها را نگرفته اند، حال این اشخاص باید چند روز روزه بگیرند تا جبران شود؟

بسمه تعالی، مقداری را که یقین دارد بر عهده او است، قضا کند.

[سؤال 3700] 1826

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر عالی قدر و کبیر ملت مسلمان ایران امام خمینی

سلام علیکم؛ بدون مقدمه محترماً معروض می دارم که غرض از مزاحمت سؤالاتی بود که در مسائل دینی برایم پیش آمده و می خواستم با اجازه آن را عرض نمایم.

1. مسأله ام این است که من دختری 18 ساله هستم و از عمرم چهار، پنج سال آخر را روزه گرفته ام و بقیه را نگرفته ام تازه سال هایی را که گرفته ام جز دو سال، بقیه را نمی دانم چند روز روزه گرفته ام و چند روز قضا دارم لطفاً بفرمایید تکلیف چیست؟

2. سال های قبل را که اصلاً روزه نگرفته ام آیا كفاره 60 روز روزه و مانند آن دارد یا خیر؟

3. من به جز يك سال اخير بقیه را نمی دانستم که اگر مثلاً با عرض معذرت فراوان

ص: 531

عذر شرعی ندارم باید روزه بگیرم وگرنه كفاره دارد و برای همین به امید جبران آن در يك روز دیگر مثلاً، آن را باطل می کردم باز هم می خواستم بفرمایید تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، مقداری که یقین دارید روزه نگرفته اید را باید قضا کنید و چنانچه عمداً و بدون عذر افطار کرده اید كفاره دارد.

4. من امسال دو روز، روزه ام را بی جهت باطل کردم البته دلیل داشتم ولی نمی دانم آیا درست است یا نادرست است من يك روز به دلیل این که هوا گرم بود من گردگیری کردم و دچار تشنگی زیادی شدم و روزه را باطل کردم و روز دیگر به خاطر این که در يك روز دو امتحان داشتم و در گرسنگی نیز درس را متوجه نمی شدم باز هم باطل کردم باز هم لطفاً بفرمایید تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، قضا و كفاره دارد.

[سؤال 3701] 1827

بسمه تعالی

به نام الله؛ پاسدار حرمت خون شهیدان، سلام به رهبر کبیر انقلاب، اما ما مشکلی دارم که می خواهیم با راهنمایی شما رهبر عزیز، این مشکل را از بین ببرم.

دختری هستم هفده ساله که به حکم شرع اسلام از نه سالگی شروع به روزه گرفتن کرده ام. اما سه سال اول را به گفته خواهر بزرگم با کمی خوردن پنیر و چیزهای دیگر روزه ام را خراب کرده ام؛ اما خود من به یاد نمی آورم که يك روز از این سه سال، چیزی خورده باشم. اما ما باور کنید که نمی خواهیم دروغ بگویم، اما خواهرم قسم می خورد که من می خورده ام. حالا- می خواهیم با راهنمایی شما رهبر کبیر، بتوانم تکلیف خودم را روشن بکنم. امیدوارم بتوانم با راهنمایی شما رهبر عزیز تصفیه نفس و باطن کنم. به امید پیروزی رزمندگان در جبهه نبرد

قابل تذکر است که در سه سال اول، یادی از این که روزه ای گرفته باشم هم ندارم.

بسمه تعالی، اگر یادتان نیست که روزه نگرفته اید یا افطار کرده اید، چیزی بر شما نیست.

ص: 532

بسمه تعالی

محضر مبارك رهبر عالی قدر، حضرت امام خمینی، دامت برکاته، سلام علیکم

بانویی است مدت چهارده سال ازدواج کرده و در این مدت، روزه های هیچ سالی را - در ماه مبارك رمضان - مرتب نگرفته؛ یعنی گاهی حامله و گاهی تقریباً مریض بوده، و در ایام غیر ماه رمضان هم که سلامت بوده، قضای آن ها را به جا نیاورده، و موانعی هم نداشته است؛ و نمی داند در این چند سال ماه رمضان، چند روز را روزه گرفته و چند روز را نگرفته. خلاصه در بلا تکلیفی است. از حضور آن امام بزرگوار استدعا داریم که ما را راهنمایی فرمایند تا ان شاء الله تعالی دین خود را به اسلام عزیز ادا نماییم. ومن الله التوفیق، به امید پیروزی های رزمندگان ظفرمند اسلام از خداوند کریم سلامتی و سرفرازی و طول عمر مبارك را همیشه خواهانیم.

بسمه تعالی، روزه هایی را که یقین دارد قضا شده، باید قضا نماید و بیشتر از آن واجب نیست.

[سؤال 3703] 3992

3. فردی در جوانی به روزه، زیاد اهمیت نمی داده به این صورت که گاهی تمام ماه رمضان را روزه می گرفته و گاهی ده روز یا بیشتر یا کمتر و حساب آن ها را ندارد، حال وظیفه او چیست؟

بسمه تعالی، مقداری را که یقین به فوت آن ها دارد قضا کند و در صورت افطار عمدی، کفاره دارد.

[سؤال 3704] 1829

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی خمینی مدّ ظلّه العالی

دلیل چه است که قضای نماز برابر است اضافه نمی شود قضای يك روز روزه

ص: 533

شصت روز است با همه که نماز مقدم از روزه است؟ شما امر بفرمایید.

بسمه تعالی، قضای روزه هم يك روز است لکن شصت روز كفارة افطار عمدی است و شاید ترك نماز عمداً به واسطه اهمیت قابل كفاره نباشد.

[سؤال 3705] 1830

بسمه تعالی

خدمت حضرت امام خمینی، دام ظلّه العالی

با قصد عشره، در روز 21 رمضان المبارک که مدتی از ده روز گذشته بود، از شهر خارج شده و حدود 25 کیلومتر دور گشتیم، ولی یقین نداریم و صددرصد در شك می باشیم که موقع خروج، قبل از ظهر شرعی بوده است یا بعد از ظهر. روزه آن روز چه صورت دارد؟ به امید پیروزی اسلام بر کفر

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، روزه محکوم به صحت است.

[سؤال 3706] 169

12. در آغاز بیماری ام یادم نیست که در اولین ماه رمضان که پیش آمده، روزه گرفته ام یا نه اما فکر می کنم به واسطه بیماری، روزه آن ماه را یا تماماً یا چندین روزش را نگرفته ام. با این وضعی که دارم و در سال بیش از يك ماه نمی توانم روزه بگیرم آیا قضای آن سال بر من واجب و لازم است؟

بسمه تعالی، اگر تمکن ندارید واجب نیست. به شرط آن که روزه نگرفتن از جهت مرض مستمرّ باشد و در غیر این صورت قضا دارد.

[سؤال 3707] 1831

بسمه تعالی

این جانب دختری چهارده ساله هستم که مدت دو سال از روزه ام را بی هیچ عذر موجه نگرفته ام؛ هم اکنون تمام دارایی ام برای پرداخت كفاره، يك النگو است؛ آیا

ص: 534

مجاز هستم علیرغم نارضایتی مادرم، آن را فروخته و کفاره روزه ام را پردازم؟

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، النگو اگر ملك شما است، اختیار آن با خودتان است؛ لیکن وجوب ادای کفاره فوری نیست.

[سؤال 3708] 1832

بسمه تعالی

درود و سلام بی پایان به رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله امام خمینی

ما پرسنل هوانیروز باختران، درباره نماز و روزه خود سؤالاتی داریم که با اجازه شما آن را مطرح می کنیم:

پایگاه ما خارج از شهر، به فاصله 18 کیلومتر قرار گرفته و شهرک بیستون که از پایگاه 22 کیلومتر فاصله دارد، محل زندگی تعداد زیادی از پرسنل می باشد و تعدادی هم در خانه های سازمانی داخل پایگاه زندگی می کنند و افرادی از پرسنل هم در شهر زندگی می کنند؛ شروع خدمت ما ساعت 30/6 و خاتمه خدمت، ساعت 30/13 می باشد و تعداد قلیلی از پرسنل، بومی هستند و اکثریت پرسنل، وطن آن ها در سایر شهرستان های ایران می باشد؛ مدت شش سال است که این پایگاه تأسیس شده و تمام پرسنل، نماز و روزه خود را کامل به جا می آوردند؛ ولی امسال مسئولین سیاسی - ایدئولوژی پایگاه اظهار می دارند که نماز پرسنلی که در شهر و شهرک بیستون سکونت دارند، شکسته می باشد و روزه هم نباید بگیرند و پرسنل خانه های سازمانی هم اگر به شهر برای کاری مراجعه کنند و بیشتر از دو ساعت آن جا باشند، نماز و روزه آن ها هم اشکال دارد و می بایست تمام پرسنل، زمانی که برای مرخصی به وطن خود می روند، قضای روزه خود را بگیرند.

با در نظر گرفتن این مطلب که مدت مرخصی سالیانه پرسنل، 27 روز در سال می باشد و از این مدت هم، چند روزی را در راه خواهند بود و هرگز موفق نخواهند

ص: 535

شد که قضای تمام روزه های خود را بگیرند، خواهشمندیم نظر خود را در این باره بفرمایید.

بسمه تعالی، حکم شرعی همان است که در بالا اشاره شد و قضای روزه را باید در وطن یا با قصد اقامت ده روز در سفر انجام دهند؛ و اگر قضای تمام روزه ها تا پیش از رمضان سال بعد امکان نداشت، در تأخیر آن معذورند.

[سؤال 3709] 69

4. در صورت مسافر بودن من فقط می توانم روزهای تعطیل قضای روزه ها را به جا آورم. با در نظر گرفتن ماه مبارك رمضان که در حال حاضر در تابستان است چنانچه مجبور باشم روزه قضا بگیرم، اگر به زمستان برخورد کند، اشکالی نخواهد داشت؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 3710] 1833

بسمه تعالی 1361 / 11 / 9

پس از عرض سلام، این جانب کارمند شرکت واحد چون منزلم در کرج است و مرتب باید بین تهران و کرج مسافر باشم طبق فتوای حضرت امام نمازم شکسته و روزه ام باطل می باشد، می خواهم بدانم من که در ماه مبارك روزه نمی گیرم آیا این روزه

از من ساقط است یا باید قضای آن را بگیرم؟ یا اگر صورت دیگری دارد روشن نمایید.

بسمه تعالی، روزه ای که به حساب سفر افطار می شود قضا دارد و قضای آن نباید تا ماه رمضان سال بعد به تأخیر افتد.

[سؤال 3711] 1834

بسمه تعالی

پس از عرض سلام، این جانب اهل میمه صد کیلومتری اصفهان مدت سیزده سال قبل در کارخانه ای در اصفهان استخدام گردیده ام و در سال جاری در اصفهان خانه ای

ص: 536

ساخته ام و سکونت دارم و چون عقیده دارم پس از بازنشستگی یا به هر طریقی که به کارم خاتمه دهم و به میمه و محل زادگاه خود برگردم و به دستور امام چنانچه کسی برای همیشه نخواهد در جایی بماند وطن او حساب نمی شود و ما همه روزه به ذوب آهن که 40 کیلومتر می باشد تا اصفهان، رفت و برگشت می نمایم و نمازها را شکسته هم در اصفهان و هم کارخانه می خوانیم، ولی روزه ماه مبارک را نه مرخصی به قدر کافی داریم که قصد اقامت کنیم و نه راه دیگری داریم. خواهشمندیم راجع به این مسأله ما را راهنمایی کنید و از امام بخواهید ما را مورد مرحمت قرار دهند و در این مسأله که افراد زیادی مواجه هستند دستوری بفرمایند که ما در پیشگاه خداوند متعال مقروض نباشیم.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و قضای روزه ها را نباید از سال بعد تأخیر بیندازید علی الاحوط و برای این کار یا باید در وطن قضای روزه ها را بگیرید و یا در محلی قصد ماندن ده روز کنید.

[سؤال 3712] 1835

بسمه تعالی 12 / 10 / 1361

حضور محترم دفتر آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

سلام علیکم بما صبرتم

در شهری مثل مشهد، کارمندی که از منزل تا مسیر کار خود بیش از چهار فرسنگ راه می پیماید و همین مسافت را برمی گردد، تکلیف نماز و روزه او چیست؟ چنانچه قصر است، پس ماه مبارک رمضان که در اواخر مدارس شروع می شود تکلیف این افراد چیست؟ آیا چنانچه روزه قصر باشد، خوردن آن در صورتی که بعداً - یعنی قبل از رسیدن ماه مبارک رمضان - در سال بعد گرفته شود مسئولیت شرعی ندارد؟

بسمه تعالی، حکم مسافر دارد و روزه ها را در بین سال تا رمضان بعد باید قضا نماید علی الاحوط.

ص: 537

2. اگر مسأله فوق شامل حال ما می شود، ما باید قضای روزه ماه رمضان را در چه وقت سال بگیریم؛ چون بدون وقفه به سر کار می رویم؛ برای این که استخدام شهرداری می باشیم؟

بسمه تعالی، باید در طول سال در وطن یا در محلی که قصد اقامه می نماید، قضا نماید و از رمضان سال آینده تأخیر نیندازد.

[سؤال 3714] 1836

بسمه تعالی 1361 / 11 / 27

روزه قضای ماه مبارك رمضان را می توان در مسافرت به عنوان قضا گرفت یا خیر؟ در صورت عدم امکان، اشخاصی که مقلد امام هستند و همیشه نمازشان شکسته است و نمی توانند ماه رمضان را روزه بگیرند تکلیفشان چیست؟

بسمه تعالی، روزه قضا در سفر صحیح نیست و به احتیاط واجب روزه قضا را نباید از سال بعد تأخیر بیندازد ولو قصد ده روز نماید.

[سؤال 3715] 724

2. به چه صورت می توان 5 - 6 سال روزه را قضا کرد، و یا کفاره داد؟

بسمه تعالی، لازم نیست روزه های قضا پشت سر هم باشد و می توانید به تدریج و با فاصله بگیرید، ولی اگر کفاره بر عهده شما باشد، باید به ترتیبی که در رساله ذکر شده عمل کنید.

[سؤال 3716] 1837

بسمه تعالی

احتراماً؛ به استحضار می رساند: این جانبان کارکنان سازمان تأمین اجتماعی شعبه تاکستان، ساکن قزوین می باشیم و همه روزه فاصله دو شهر مذکور را که 35 کیلومتر می باشد رفت و آمد می نمایم. با توجه به این که مقلد امام خمینی هستیم و امکان دارد

ص: 538

ناچار باشیم برای سال های سال به همین منوال در قزوین ساکن و در تاکستان اشتغال به کار داشته باشیم، وضع ما از نظر نماز و روزه چگونه خواهد بود؟ آیا باید نماز را شکسته خواند و قضای روزه های ماه رمضان را به جای آوریم یا راه دیگری وجود دارد؟ توضیح این که گرفتن 30 روز روزه قضا در روزهای غیر اداری و تعطیل و روزهایی که مرخصی هستیم بسیار مشکل خواهد بود. چون از چنین روزهایی معمولاً به منظور مسافرت به شهرهای دیگر و دیدار اقوام استفاده می نماییم. در ضمن بسیاری از کارکنان سایر ادارات شاغل در تاکستان وضع مشابهی با وضع ما دارند.

بسمه تعالی، حکم مسافر دارید و قضای روزه را باید تا سال بعد یا در وطن یا در محلی که قصد ماندن ده روز کنید انجام دهید.

[سؤال 3717] 1838

بسمه تعالی 10 / 12 / 1361

خدمت رهبر انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خمینی سلام عرض می نمایم. تربت حیدریه منزل و مسکن من است ولی با زن و بچه های خودم در پاسگاه در 20 فرسنگی هستم ولی معلوم نیست که چند روز در این پاسگاه باشم یا چند سال و شما گفته بودید که قصد ده روز بکنید ممکن است در روز دو بار به مأموریت برویم یا چند روز یک بار و یا هر روز برویم از یک فرسنگی تا شش فرسنگی بروم و برگردم با قصد ده روز هم که نمی شود از حد دور شد، یعنی تا صدای اذان شنیده نشد قصد به هم می خورد حالیه نماز که شکسته خوانده می شود روزه در چه موقع باید گرفته شود چون تا آخر عمر نماز شکسته است.

بسمه تعالی، بدون قصد ده روز حکم مسافر دارید و قضای روزه هر سال را نباید از رمضان بعد تأخیر بیندازید و لو به این نحو که در محلی قصد ده روز نمایید.

ص: 539

بسمه تعالی 1361 / 11 / 29

خدمت رهبر کبیر انقلاب، بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، سلام علیکم

مرجع عالی قدر، این جانب یکی از روستاییان قائم شهر مازندران می باشم. پدرم کشاورز می باشد؛ ما در حدود هشت فرسخ دور از شهر، زمین داریم؛ من در ماه رمضان برای کمک به پدرم و تراشیدن شالی (برنج) به زمین مان رفتم؛ روزه هم داشتم، ولی نمی دانستم که روزه ام باطل می شود و فکر می کردم چون برای امرار معاش است اشکالی ندارد. وقتی به جبهه آمدم، به یکی از روحانیون جریان را گفتم. روحانی در جواب گفت: باید قضای روزه را بگیری. من گفتم: این جا می توانم؟ جواب داد: خیر؛ اگر یک ماه اسکان داشته باشی می توانی؛ ولی من یک رزمندۀ تحت نظارت فرمانده ام و هر لحظه امکان دارد نقل مکانمان دهند، و سرنوشت من هم معلوم نیست؛ شاید اگر خداوند تبارک و تعالی بخواهد، به شهادت برسم. لذا از حضرت عالی می خواهم بفرمایید تکلیف من در مورد این روزه چیست و چه کار کنم؟

بسمه تعالی، باید قضای روزه ها را به جا آورید و اگر باید در جبهه باشید و نمی توانید قصد ده روز کنید، می توانید قضای روزه ها را تأخیر بیندازید و بعداً به جا آورید، و چنانچه مالی دارید، وصیت کنید که در صورت شهادت، از مال شما روزه ها را بدهند و اگر مال ندارید، وصیت لازم نیست.

[سؤال 3719] 575

2. بعضی از کارمندان این اداره از شهرستان دیگر می آیند که از شهرشان تا این جا، حد مسافت است؛ هر روز، دو ساعت بعد از ظهر به شهرشان می روند صوم و صلاة آن ها چه صورت دارد؟ در صورت قصر بودن، در تمام دوره سال، به استثنای روزهای تعطیلی، مسافر خواهند بود و روزه ماه رمضان را نمی توانند بگیرند؟

ص: 540

بسمه تعالی، حکم مسافر دارند و قضای روزه را نباید تا ماه رمضان سال بعد تأخیر بیندازند.

[سؤال 3720] 1840

بسمه تعالی

حضور سرپرست محترم دفتر حضرت امام؛ سلام علیکم

غرض از مزاحمت، این جانب کارمند دولت، از شهرستان بهشهر که موطن اصلی خودم می باشد، به یکی از بخش های شهرستان رشت منتقل شدم و هفته ای یک بار حتماً باید به شهرستان هشتر (34 کیلومتری بخشی که در آن جا در حال حاضر ساکن هستم) یا به استانداری گیلان برای کار اداری بروم.

آیا این جانب که کارمند دولت هستم و فعلاً در بخش ماسال به دولت جمهوری اسلامی ایران خدمت می نمایم و به احتمال زیاد، یکی دو سال دیگر باید در شهرستان دیگر خدمت کنم و اگر هم مصلحت بود چهار - پنج سالی این جا بمانم و به هر حال باید به شهرستان دیگر بروم و در پایان، دوست دارم بعد از بازنشستگی در شهرستان خودم زندگی کنم، آیا نماز و روزه ای که در بخش ماسال باید به جا آورم شکسته (قصر) است یا نه؟ و آیا روزه قضا و یا مستحبی می توانم در این جا به جا آورم یا نه؟ و اگر نماز و روزه ام شکسته می باشد و آن طوری که در رساله نوشته شده است «تأخیر قضای روزه هر سالی، از رمضان دیگر جایز نیست، به احتیاط لازم» لطفاً این جانب را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، در فرض مسأله نماز و روزه در محل سکونت و غیر آن شکسته است؛ مگر این که بتوانید ده روز در یک محل بمانید و قصد نمایید؛ که نماز، تمام و روزه، صحیح خواهد بود و در صورت شکسته بودن نماز، روزه قضا و روزه مستحبی جایز نیست و باید حتی الامکان قضا را از رمضان آینده تأخیر نیندازید به احتیاط واجب.

ص: 541

5. چنانچه مسافر باشم، چه موقع بایستی قضای آن را به جای آورم؟

بسمه تعالی، قضای واجب را باید هر وقت تمکن داشت به جا آورد و قضای روزه ماه رمضان نباید تا ماه رمضان سال بعد به تأخیر افتد.

[سؤال 3722] 5227

4. شخصی که محل کسب و شغل او به اندازه مسافت شرعیه - یک سره و یا ذهاب و ایابش - از موطن مسکونی اش فاصله داشته باشد و هر روز و یا هفته ای چند بار برای انجام شغل، به محل کسبش تردد نماید، می فرماید حکم مسافر عادی دارد. آیا برای او در صورت عدم اضطرار، لازم است در عرض یک سال، اقلأً به اندازه یک ماه و یا به قدر روزه های فائته، در موطن و یا در محل کسب اقامه نماید و صوم های فائته را

قضا نماید و یا لازم نیست؟

بسمه تعالی، باید در طول سال، در وطن یا با قصد اقامه ده روز، روزه ها را قضا نماید و از رمضان آینده تأخیر نیندازد علی الاحوط.

[سؤال 3723] 1841

بسمه تعالی

سلام علیکم، موفقیت شما را جهت پیشبرد اسلام عزیز از خداوند مسئلت داریم.

مدت یک ماه روزه قضا دارم (البته این مدت را در جبهه بوده ام) اکنون شغلم معلمی است و نماز را در روستایی که در آن تدریس می نمایم شکسته می خوانم؛ حال چگونه می توانم قضای یک ماه را به جای آورم؟ من الله التوفیق

بسمه تعالی، باید یا در وطن روزه ها را قضا کنید یا در محلی قصد ماندن ده روز کنید و روزه بگیرید.

[سؤال 3724] 1346

4. در حال حاضر حدود 50 روز روزه قضا مربوط به دو ماه رمضان گذشته دارم، از

ص: 542

چه طریق باید آن ها را ادا کنم؟

بسمه تعالی، قضای روزه هر سال را از سال بعد نباید تأخیر بیندازید علی الاحوط و برای این کار باید در محلی قصد اقامه کنید یا در وطن بمانید و روزه بگیرید.

[سؤال 3725] 1842

بسمه تعالی 1361 / 11 / 20

با درود و سلام به امام زمان حضرت مهدی (عج) و نایب برحقش امام امت و شهیدان کربلا و شهیدان کربلاهای ایران

این جانب در تابستان سال گذشته به جبهه رفته بودم و در عملیات پیروز رمضان شرکت داشتم. در این عملیات، ترکش خمپاره به چشم راست من اصابت کرد و این چشم من از بین رفت و الآن دارای يك چشم می باشم و تا حالا نتوانسته ام که قضای يك ماه روزه ام را بگیرم؛ چون آموزگار هستم و به امر تدریس مشغول می باشم و روزی پنج ساعت تدریس می کنم؛ تکلیف بنده در این مورد چیست؟ امیدوارم که نظر شرعی اسلام را برای این جانب بنویسید.

از خداوند کریم سلامتی و سرفرازی و طول عمر مبارك را همیشه خواهانیم.

بسمه تعالی، اگر روزه برای شما ضرر ندارد، باید قضای روزه ها را بگیرید و بنا بر احتیاط نباید از رمضان آینده تأخیر بیندازید و برای این کار باید در وطن بمانید یا در محلی قصد ده روز کنید.

[سؤال 3726] 1365

2. علی فرض سقوط فریضة الصوم أداءً فیما لو كانت صلاة المعاول العراقي قصرًا، فمتی يجب قضاء الصوم؟ هل في خلال وجوده في ایران أم بعد عودته إلى وطنه؟

بسمه تعالی، يجب قضاء ما أفطر من الصوم في خلال تلك السنة على الأحوط؛ فلا بدّ من نيّة الإقامة لذلك.

ص: 543

بسمه تعالی 1361 / 2 / 20

تهران، دفتر امام خمینی

محترماً به عرض می‌رسانم: تعدادی کارگر که برای کار، مسافت هشت فرسخ را در صبح طی و عصر به منزل مراجعه می‌کنند و مرخصی سالانه آن‌ها طوری است که نمی‌توانند در ماه رمضان از آن استفاده کنند و مدت چهار سال است که دائم در این کار هستند، خواهشمندم تکلیف شرعی در مورد روزه آن‌ها را معین کنید.

بسمه تعالی، باید قضای روزه‌ها را در ایام تعطیلی در وطن یا با قصد اقامت ده روز در سفر به جا آورند.

[سؤال 3728] 1844

بسمه تعالی 1361 / 9 / 16

حضور محترم قائد عظیم الشان و رهبر شیعیان جهان، امام خمینی، اعلی الله مقامه، سلام علیکم

با توجه به رساله آن مقام معظم، شخصی هر روز به شهر می‌آید و برگشت می‌نماید (کارمند دولت است) و حد شرعی تا همدان می‌گذرد و امسال نیز روزه و نماز به فتوای آن مرجع محترم قصر بوده و روزه ام نیز بالطبع قضا شده؛ اکنون مشخص فرمایید روزه‌های قضا شده را چگونه می‌توانم قبل از رسیدن ماه مبارک رمضان ادا نمایم؟

بسمه تعالی، باید قضای روزه را از رمضان بعد تأخیر نیندازید و برای گرفتن روزه باید یا در محلی قصد ماندن ده روز نمایید یا در وطن بمانید.

[سؤال 3729] 1845

بسمه تعالی 1361 / 10 / 26

دفتر امام امت، رهبر کبیر انقلاب اسلامی

ضمن عرض سلام و آرزوی طول عمر امام امت و پیروزی رزمندگان اسلام؛

این جانب کارمند مخابرات تبریز که حدود 15 ماه است به استخدام مخابرات درآمده ام و در شهر تبریز مشغول خدمت می باشم ولی خودم ساکن اسکو هستم که در 35 کیلومتری تبریز قرار دارد. به علت این که هیچ گونه امکاناتی در شهر تبریز ندارم، مجبورم هر روز صبح به تبریز آمده و عصر به اسکو برگردم. چند روز مانده به ماه رمضان پیش، به بعضی از روحانیون مراجعه کرده، جریان را خدمت آن ها رساندم که بنده با این وضع چطوری می توانم روزه ام را بگیرم؟ بعضی ها گفتند: نمی توانی بگیری؛ بعضی ها گفتند: می توانی بگیری. روی همین تناقض گویی و با مراجعه به رساله امام مجبور شدم مزاحم شما شوم تا تکلیفم معلوم شود. خواهشمند است بنده را در این باره راهنمایی فرمایید.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته. خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی از نهضت خمینی محافظت بفرما.

بسمه تعالی، روزه هایی که از رمضان گذشته از شما فوت شده را باید تا رمضان آینده قضا نمایید و برای این کار، باید یا در وطن یا در محلی که قصد ده روز کرده باشید روزه بگیرید و اگر طوری عمل کنید که قبل از ظهر به وطن برسید روزه صحیح است.

[سؤال 3730] 1099

2. در مورد افرادی که مأمور به خدمت می باشند و محل سکونت تا محل کار آن ها، از حد فاصله شرعی می گذرد، نماز آن ها قصر و روزه نمی توانند بگیرند. در صورتی که مدت مأموریت 4 الی 10 سال می باشد، چگونه می توانند قضای روزه را بگیرند؟

بسمه تعالی، قضای روزه هر سال را نباید از سال بعد، به تأخیر اندازد و برای این کار باید یا در وطن، روزه ها را قضا کند یا در محلی قصد ماندن ده روز کند و روزه های قضا را بگیرد.

ص: 545

5. اگر محل کار شخصی از منزل وی شش فرسخ بیشتر باشد و کار وی همیشه همین باشد، به طوری که نتواند کار خود را تعطیل کند، این شخص چگونه می بایست در طول سال، روزه خود را بگیرد؟

بسمه تعالی، مسافت شرعی هشت فرسخ است و چنین شخصی حکم مسافر دارد و قضای روزه ها را نباید از سال بعد عقب بیندازد.

[سؤال 3732] 1338

4. کسانی که نماز و روزه شان شکسته است و همیشه هم سر کارند - به جز تعطیلات رسمی - پس باید روزه های قضا شده را چگونه و کی به جا آورند؟

بسمه تعالی، باید در طول سال قضا نمایند علی الاحوط.

[سؤال 3733] 646

6. کسی که می خواهد کفاره روزه را روزه بگیرد و یادش نیست که چه سالی کفاره برایش واجب شده است، حال که می خواهد روزه بگیرد اگر در نیت فقط بگوید کفاره روزه را می گیرم و قید نکند مال چه سالی است، قبول است و اگر قبول نیست چه نیتی بکند؟ و آیا اگر کفاره روزه هم چند سالی بگذرد باز مثل روزه قضا کفاره به آن تعلق می گیرد.

بسمه تعالی، تأخیر روزه کفاره، کفاره تأخیر ندارد و تعیین سال و روز لازم نیست.

[سؤال 3734] 3307

4. اگر کسی 7 روز قضای روزه واجب داشته باشد آیا باید قضای آن را 7 روز متوالی به جا آورد؟ یا اشکال ندارد مثلاً 7 هفته در هر هفته يك روزه؟

بسمه تعالی، توالی لازم نیست.

ص: 546

بسمه تعالی

رهبر عزیز انقلاب، دام ظلّه

1. شخصی خیال کرده فلان سال بالغ شده و از سال های بعد آن سال (بلوغ) هم قضای روزه به گردن دارد. مدتی به نیت قضای سال بلوغ روزه گرفته، ولی بعداً معلوم شده که آن سال، بالغ نبوده، آیا می تواند روزه های قضایی که گرفته به جای قضای سال های بعدی حساب کند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. شخصی که در هر نماز و در هر چیزی شك می کند و نمی داند كثیر الشك است یا وسواس، چه کند؟

بسمه تعالی، وسواس است و باید به وسوسه اعتنا نکند.

3. اگر مسؤل کتابخانه - غیر عمدی - کتاب وقفی را از بین برده، حالا یادش نیست در چه موردی بوده، فقط احتمال ضعیفی می دهد درباره فلان موضوع بوده، چه کند؟

بسمه تعالی، با نظر متصدی شرعی مربوط با پول آن کتاب مورد احتمال را تهیه کند و به جای آن قرار دهد.

4. اگر عادل از عادل دیگری غیبت کند، آیا غیبت کننده از عدالت ساقط می شود؟ غیبت شده چگونه؟

وظیفه ما چیست؟

بسمه تعالی، اگر عدالت هر دو محرز بوده، تا یقین به فسق یکی پیدا نشده، هر دو محکوم به عدالت هستند و کار هر کدام محکوم به صحت است؛ ولی اگر معلوم است که غیبت کننده بدون مجوز غیبت می کند، از عدالت ساقط می شود.

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت امام خمینی، دامت برکاته

تقاضامندم در مورد مسائل زیر راهنمایی ام فرمایید:

1. ماه مبارك رمضان را روزه می گرفتم، ولی چند روزی از ماه رمضان را به خاطر

عذر شرعی که داشتیم نتوانستیم بگیریم و حال چهار تای آن روزه ها را با ضعف طاقت فرسا گرفتم، از شما تقاضا دارم بفرمایید وظیفه من نسبت به بقیه روزه هایی که نگرفته ام چیست؟ و اکنون هرچه فکر می کنم نمی دانم بقیه آن ها را چگونه بگیرم؟ چون که از نظر قوای بدنی ضعیف هستم و گرفتن روزه بسیار برایم می آورد که قابل تحمل نیست. لطفاً جواب مسأله را برایم توضیح دهید.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم قضای روزه ها را تأخیر بیندازید.

2. مدت يك سال و نیم است که سعی می کنم حواسم را جمع نماز کنم، ولی در بین نماز فکرم به يك سو کشیده می شود، يك وقت متوجه می شوم که نماز می خوانم ولی نمی دانم چند رکعت نماز خوانده ام، یا تشهد را خوانده ام، یا چند سجده کرده ام. و بالاخره نماز را از سر می گیرم، خیلی کم ممکن می شود که نماز را با دقت بخوانم، از نماز خواندنم ناراضی هستم بفرمایید با توضیح بسیار که چگونه بخوانم.

بسمه تعالی، لازم نیست نماز را از سر بگیرید و به همان نحو که می خوانید صحیح است.

[سؤال 3737] 1848

بسمه تعالی

ضمن عرض سلام و آرزوی موفقیت برای شما

بنده سؤالی داشتم به این ترتیب که با توجه به این که سن تکلیف شرعی دختران از نه سالگی شروع می شود و این جانب تا 5/1 سال قبل از پیروزی انقلاب که از گذشته توبه نموده و به انجام تکالیف پرداختم در مورد نماز و روزه بی توجه بوده و کسی به ما نگفت که مثلاً تکلیف شما این است. به هر حال خواهشمندم در این مورد بنده را راهنمایی فرمایید.

در مورد روزه گاهی که می توانستم روزه را می گرفتم، ولی به علت ضعف بدن قادر به اتمام آن نبودم تا این که بیماری معده عارضم شد و در طی این چند سال در ماه مبارك رمضان شاید حداکثر پنج روزی می توانستم روزه بگیرم.

بسمه تعالی، نماز و روزه هایی که در حال تکلیف از شما فوت شده را باید

ص: 548

قضا نماید و چنانچه مرض شما استمرار دارد و نمی توانید در طول سال قضا نمایید باید برای هر روز يك مد طعام به فقیر بدهید.

[سؤال 3738] 1849

بسمه تعالی 1361 / 11 / 26

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مرجع عالی قدر و رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی ایران

1. این جانب به علت ضعف مزاجی و زیان برای چشم و عدم طاقت تشنگی شدید قسمت زیادی از روزه های واجب ماه مبارك رمضان خود را کاملاً نتوانسته ام بگیرم و حتی بدین علت قضای آن ها را نیز انجام نداده ام. و احتیاطاً آن مدت را 35 سال تخمین زده و برای 35 ماه مبارك رمضان معادل 1050 روز در نظر گرفتم و برای كفاره از قرار روزی يك مد - که اگر هر مد را 750 گرم حساب کنیم 5/787 کیلوگرم لازم است - احتیاطاً جمعاً 820 کیلوگرم (گندم و نان و...) معین کردم و به مقتضای امکانات و احتیاجات مستحقین محترم معادل 000/25000 ریال به افراد مورد اطمینان دادم که وکالتاً از طرف این جانب به مصرف مستحقین مربوطه بنا به شناسایی و تشخیص خودشان در دو شهر دزفول و اراک و یا دهات آن ها برسانند. تقاضا دارم بفرمایید که: این مقدار قوت اغذیه برای مدّت مذکور شرعاً کفایت می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، کفایت می کند.

2. این دیون مربوط به 35 سال قبل به این طرف بود، ولی كفاره را کلاً و يك جا از محل درآمد آخرین سال خود انجام داده ام و نه آن که از درآمد هر سال به طور جداگانه كفاره آن سال را تأدیه نمایم.

در این صورت وضع شرعی آن چگونه است؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد و خمس واجب نشده است.

[سؤال 3739] 2852

6. بنده در سال گذشته، به علت عمل جراحی که داشتم، نتوانسته بودم روزه بگیرم، و اکنون بعد از جراحی به علت ضرر جسمانی نمی توانم روزه بگیرم. اگر تا قبل از ماه

ص: 549

مبارك رمضان، نتوانم قضای روزه را بگیرم و یا چند روز روزه قضا را بتوانم بگیرم و مابقی را نتوانم، تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، قضای روزه در موردی که مرض، تا رمضان بعد استمرار داشته باشد ساقط است.

[سؤال 3740] 1850

بسمه تعالی 27 رمضان المبارک 1402 ق

مقام شامخ حضرت مستطاب رهبر و قائد عظیم الشان، امام الخمينی، مدّ ظلّه العالی

احتراماً؛ جواب مسائل زیر از آن مقام معظم مورد استدعا می باشد:

1. کسانی به علت داشتن امراض درونی که به ظاهر، سالم به نظر می رسند و در باطن، مریض واقعی هستند مانند - مرض قند و امثاله - که مریض در اثر ضعف مفراط، قادر به روزه گرفتن نمی باشد - نه ادایی و نه قضایی - تکلیف این اشخاص چه بوده؟ و وضع دادن کفاره این اشخاص تا چه مدت و چگونه است؟ جواب مورد استدعا است.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، روزه بر آنان واجب نیست و برای هر روز باید يك مد طعام (تقریباً ده سیر) به فقیر بدهند.

2. عده ای در مورد عدول از بعضی مراجع، واهمه از باطل بودن اعمال گذشته خود دارند، نظریه حضرت عالی در این مورد چه بوده؟ به طور واضح بیان فرمایید موجب تشکر است.

بسمه تعالی، اعمال گذشته اگر مطابق واقع یا مطابق با فتوای کسی که لازم بود از او تقلید نمایند انجام گرفته، محکوم به صحت است.

3. کشاورزانی که موقع چیدن و درو کردن زراعت آنان مصادف با شهر مبارک رمضان بوده، اگر روزه بگیرند نمی توانند زراعت را که دسترنج يك ساله آنان است درو کرده و یارای آن را هم ندارند از صبح تا شب با دهان روزه در صحرا بمانند، چون همه گونه لطمه به زراعت از قبیل آفات آسمانی و خشکیدن و پایمال شدن حتمی است و اگر روزه را بخورند بایستی برای هر روز 61 روز روزه گرفته یا سایر کفاره شرعی را بدهند که یارای آن را نیز ندارند، به هر صورت خودتان بهتر از هرکس به وضع زارعین مستحضرید، تکلیف کشاورزان چه بوده؟ و شاید کسی در این مورد به روزه خوری اقدام نموده به چه نحو بایستی عمل و تلافی آن را بنمایید؟ بیان فرمایید.

ص: 550

بسمه تعالی، عذر مزبور مجوز افطار نیست ولی اگر در وسط روز، ادامه روزه ضرری یا حرجی شود می توانند در آن موقع افطار کنند و کفاره ندارد.

4. در موقع بیرون ریختن دوغ از مشک، موش مرده ای از مشک بیرون می آید، تطهیر مشک در فتوای آن حضرت به چه نحو است؟ امر به ابلاغ فرماید.

بسمه تعالی، تطهیر آن مشکل است و بدون عبور آب پاک از اجزای آن پاک نمی شود و اگر لوله آب را در داخل آن باز کنند تا پر شود پاک می شود.

5. شخصی در موقع استطاعت به حج نرفته، بعد ثروتش از بین رفته؛ به وسیله شخص دیگری به عنوان مستخدم و کارگر به حج می رود؛ آیا قبلاً که در موقع استطاعت ترك حج نموده، ذمه اش ساقط می گردد یا خیر؟

بسمه تعالی، باید مناسک حج را به نیت انجام حج واجب به جا آورد و بدون آن، حج از ذمه اش ساقط نمی شود.

از خداوند کریم سلامتی و سرفرازی و طول عمر مبارک را همیشه خواهانیم.

[سؤال 3741] 1851

بسمه تعالی

در دوران کودکی دچار فلج پا شدم به طوری که قادر به تکان دادن پاهایم نبودم. این مرض من مادرزادی نبود بلکه فکر می کنم در اثر سهل انگاری یکی از والدین من بود. پدرم برای این که بتوانم روی پاهایم بایستم با آن که وضع مالی او خیلی خوب نبود پاهایم را معالجه کرد البته نه به طور کامل. چون دکترها قادر به معالجه کامل پاهایم نبودند. چون من در کودکی وقتی هر طفلی شروع به راه رفتن می کند با پدر و مادر به مشهد رفتیم و در حرم مبارک حضرت امام رضا بود که اولین قدم را برداشتم و توانستم روی پاهایم بایستم به همین دلیل وقتی پدرم نتوانست از پزشک ها برای معالجه پاهایم نتیجه ای بگیرد مرا به حضور امام رضا علیه السلام بردند. اما شاید به خواست خداوندی از امام رضا علیه السلام شفا حاصل نکردم. وقتی به تکلیف رسیدم پدرم اجازه نمی دادند روزه هایم را بگیرم و می گفتند که چون تو پایت ضعیف است در اثر روزه گرفتن ناتوان می شوی و من هم دیگر آن قوه و آن وضع مالی را ندارم تا دوباره پای تو

ص: 551

را معالجه کنم به همین خاطر پدرم تا سن 12 سالگی به من اجازه روزه گرفتن را نمی دادند و من هم که به تکلیف شرعی خود کاملاً آگاه نبودم به حرف پدرم گوش می دادم و روزه هایم را نمی گرفتم. اما در سن 12 سالگی دیگر فهمیدم که در امور مربوط به مسائل شرعی باید رضای خدا را در نظر بگیرم نه حرف والدین را به همین دلیل روزه هایم را در سن 13 سالگی و 14 سالگی گرفتم. حالا که می خواهم روزه هایی را که در اوایل سنم که به تکلیف رسیده بودم و نگرفتم ادا کنم پدرم باز با این کار من مخالف هستند و به من می گویند تو باید اول حکم شرعی این کارت را بدانی و من هم چون از رساله شما تقلید می کنم این سؤال را از شما پدر عزیز و گرامیم می کنم که آیا بهتر است که من روزه هایم را بگیرم با این حالی که دارم یا نه. البته این را هم متذکر شوم که من توانایی روزه گرفتن را در خودم می بینم. در ضمن پدرم هم آن مقدار مواد غذایی را که باید در نتیجه روزه نگرفتن های من به فقیر بدهند نداده اند.

خواهشمندم جواب این سؤال مرا که در زمینه مسائل شرعی است بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر یقین پیدا کنید که در سه سال اول بلوغ می توانسته اید روزه بگیرید و روزه برای شما ولو به طور قضا در طول همان سال ضرری نداشته باید قضا نمایید و الاً لازم نیست قضای روزه ها را بگیرید.

[سؤال 3742] 1852

بسم الله الرحمن الرحيم

آية الله العظمى وزعيم الأمة الإسلامية، الإمام الخميني، روجي له الفداء

في البداية أدعو الله عز وجل أن يأخذ من عمري وعمر أطفالي ويضيفها إلى عمركم الشريف، إن شاء الله

وَأَمَّا بَعْدُ: أَنَا مَعَاوِدُ عِرَاقِي أَقْلُدُ سَمَاحَتِكُمْ؛ كُنْتُ أَسْكُنُ مَدِينَةَ إِيلَامِ حَوَالِي سِتِّينَ وَمِنذُ خَمْسَةِ أَشْهُرٍ انْتَقَلْتُ إِلَى طَهْرَانَ وَأَسْكُنُ الْآنَ فِي مَنصُورِ أَبَادٍ، الْوَاقِعَةُ بَيْنَ شَوْشِ

ص: 552

وشاه عبدالعظيم؛ في كل يوم أذهب إلى عملي في مدرسة المعاولين، الواقعة في خيابان فردوسي، كوجه اتابك، مقابل جريدة كيهان. كنت في البداية أصلي صلاةً تامةً إلى أن أخبرني مدير المدرسة عن فتوى سماحتكم حول المعاولين، وقال إنَّ صلاتنا حسب فتوى الإمام، هي أن تكون صلاة قصر حتى عند ما أعود إلى البيت. لذلك أنا الآن حائر وقرأت الفتاوى باللغة الفارسية وباللغة العربية؛ إلا أنني لم أفهم جيداً ولا أدري الآن كيف تكون صلاتي وكيف أصوم؟!

علماء: كنت في أول يوم في رمضان المبارك الماضي نائماً في المستشفى بسبب إجراء عملية جراحية في الحنجرة ولم أصم رمضان وقد صمت الآن في أيام الجمع - وهي يوم عطلتي - صمت أربعة أيام والآن بعد أن أخبرني مدير المدرسة بمضمون فتوى سماحتكم حول المعاولين، أسأل سماحتكم كيف أصوم طلب شهر رمضان - وهو شهر تقريباً - وصالتي هي القصر حتى تلك التي أصليها في بيتي - حسب فتواكم - وما هو حكم الأيام الأربعة التي صمتها سابقاً؟

أرجو أن يكون الجواب سريعاً، حتى أتمكن من صيام شهر رمضان الذي لم أصمه بسبب المرض.

أكرّر يا إمام الأمة دعائي إلى الله سبحانه و تعالى أن يمنّ عليكم بالصحة والعافية وطول العمر، بجاه محمد وعلي والأئمة المعصومين عليهم السلام.

ملاحظه: علماً إذا فتح طريق العراق وأصبح الحكم هناك إسلامياً فسأعود فوراً إلى العراق. والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بسمه تعالى، في الفرض المذكور، بدون قصد الإقامة في المحلّة الواحدة، يحكم بحكم المسافر؛ ومع التمكن من قضاء الصيام، تجب الإقامة والقصد والإتيان بالقضاء على الأحوط.

[سؤال 3743] 5506

2. (مسألة 1703) اگر به واسطه مرض، روزه رمضان را نگیرد و مرض او تا رمضان

ص: 553

سال بعد طول بکشد، قضای روزه هایی را که نگرفته بر او واجب نیست و باید هر روز يك مد - که تقریباً ده سیر است - طعام، یعنی گندم یا جو و مانند این ها، به فقیر بدهد.

در این صورت کسی که مثلاً هفت سال است مریض می باشد، باید طعام برای هفت سال روزه رمضان بدهد؟

بسمه تعالی، بلی برای هر روز، يك مد طعام باید بدهد.

[سؤال 3744] 1853

بسمه تعالی 1361 / 3 / 29

سلام علیکم، پس از سلام، از شما تقاضا می کنم به مسائل شرعی این حقیر پاسخی واضح و ساده بدهید؛ زیرا از لحاظ فهم لغات مشکل، بسیار ضعیف هستم. قبلاً از لطف شما کمال تشکر را دارم.

دختری 27 ساله هستم که از سن پنج سالگی به بیماری رماتیسم مبتلا شده ام و تا کنون نیز به بیماری مبتلا هستم و به طور مستمر دارو می خورم و تحت نظر پزشک می باشم. در ضمن، به بیماری اعصاب نیز مبتلا هستم.

1. این حقیر از سن نه سالگی - که روزه ماه رمضان بر دختران واجب می شود - تا کنون که 27 سال دارم نتوانسته ام به علت بیماری روزه بگیرم. آیا من باید کفاره روزه هایی را که نگرفته ام بدهم؟ در صورت مثبت بودن جواب، بفرمایید که چه چیز، چه مقدار، و به کجا باید بدهم؟

بسمه تعالی، اگر به علت بیماری، روزه فوت شده و بیماری استمرار دارد، قضا ساقط است، ولی برای هر روز باید يك مد طعام به فقیر بدهید.

2. این حقیر در بسیاری از روزها بر اثر شدت بیماری نتوانسته ام نماز یومیه ام را بخوانم و اکنون خیلی نماز قضا دارم و ترتیب قضا شدن آن ها را نیز نمی دانم؛ چون تعداد آن ها خیلی زیاد است و حساب از دستم خارج هست. از شما می خواهم مرا راهنمایی کنید که:

الف. آیا من می توانم از این به بعد، نمازهای قضا شده ام را همراه نمازهای پنجگانه یومیه بخوانم؛ مثلاً وقتی که نماز صبح امروز را می خوانم، پس از آن، يك نماز قضای صبح نیز بخوانم و به همین ترتیب،

ص: 554

ظهر و عصر و مغرب و عشا نیز چنین عمل کنم و در هر شبانه روز، همراه نمازهای پنجگانه یومیه، یک شبانه روز هم نماز قضا بخوانم؟

بسمه تعالی، هر مقدار از نمازها که یقین دارید فوت شده، باید قضا نمایید و ترتیب واجب نیست، مگر بین ظهرین و عشاءین.

ب. آیا می توانم نمازهای قضا را به جای نماز شب - در صورت مساعدبودن حال - بخوانم؛ مثلاً هر شب، یک شبانه روز یا دو شبانه روز نماز قضا بخوانم؟

بسمه تعالی، به هر نحو قضای نماز را به جا آورید، اشکال ندارد.

3. این حقیر به علت خشک شدگی مفصل ها و درد موجود در آن ها نمی توانم برای سجده، مهر را روی زمین گذاشته و سجده کنم؛ لذا مهر را بر روی میزی می گذارم و به اندازه رکوع خم شده و سجده می کنم؛ و اگر در جایی باشم که میز نباشد، مهر را با دست به پیشانی ام گذاشته و سجده می کنم. بنابراین هنگام سجده، پیشانی ام را بر روی مهری که روی میزی قرار دارد می گذارم و دو کف دستهایم نیز روی میز قرار می گیرد؛ ولی دو سر زانوها و دو انگشت بزرگ پاهایم روی زمین قرار نمی گیرد. آیا سجده کردن من به این ترتیب صحیح است یا نه؟ در صورت منفی بودن جواب، بفرمایید که چه باید بکنم؟

بسمه تعالی، اگر به جز نحو مزبور نمی توانید سجده کنید، اشکال ندارد.

4. این حقیر نمی توانم خم شده و روی پاهایم را مسح بکشم، بلکه باید پایم را به طرف عقب بالا آورده و مسح بکشم. البته این کار را فقط برای پای راستم می توانم انجام دهم که پس از بالا آوردن پای راست، با دست چپم روی پای راستم را مسح می کشم؛ چون نمی توانم با دست راست، روی پای راستم را مسح بکشم. و پای چپم را اصلاً مسح نمی کشم چون همان طور که گفتم نه می توانم خم شده و مسح بکشم و نه این که می توانم پای چپم را مانند پای راستم بالا بیاورم.

در ضمن من نمی توانم (طبق رساله امام) از یکی از افراد خانواده ام بخواهم که از طرف من روی پاهایم را مسح بکشد زیرا این کاری یک روزه یا دو روزه نیست بلکه کاری همیشگی است و من می دانم که این درخواست من از آن ها باعث کاهش شخصیت من (یک مسلمان) می شود. خواهشمندم مرا راهنمایی بفرمایید.

بسمه تعالی، وضو صحیح است ولی اگر بتوانید بدون حرج و مشقت از دیگری ولو با دادن اجرت بخواهید شما را وضو دهد باید کمک بگیرید.

[سؤال 3745] 1305

2. از سال 49 - 50 تا کنون به زخم اثنی عشر دچار شده و طبق تجویز پزشک قادر

ص: 555

به روزه گرفتن نبوده ام؛ لیکن دو سه سال اول را روزه گرفته و بعد از آن، به دلیل عود کردن بیماری و ادامه آن و تشدید در صورت گرسنگی فکر می‌کنم از سال 1353 روزه نگرفته‌ام. لطفاً بفرمایید که بها و قضای روزه من چگونه باید محاسبه و ادا یا پرداخت شود؟

بسمه تعالی، اگر تمکن از قضا ندارید، باید برای هر روز، يك مد طعام به فقیر بدهید.

[سؤال 3746] 1854

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، ادام الله ظله

چند مسأله مورد حاجت است؛ حکم الله آن را بیان فرمایید:

1. در ماه رمضان افرادی که مریض هستند یا در مواردی که روزه نمی‌گیرند و باید فدیة بدهند، اگر یقین داشته باشند که تا آخر ماه رمضان نمی‌توانند روزه بگیرند، می‌توانند اول ماه رمضان فدیة يك ماه را بدهند؟

بسمه تعالی، فدیة بعد از افطار واجب می‌شود.

2. در بعضی موارد که افطار می‌کنند باید فدیة بدهند و اگر قضای روزه ماه رمضان را هم تا ماه رمضان آینده به تأخیر بیندازد باید فدیة بدهد؛ اگر کسی در موقع افطار فدیة ندهد و بعد از يك سال یا دو سال بخواهد قضای روزه را بگیرد، باید يك فدیة بدهد یا دو فدیة؛ یکی برای افطار و یکی برای تأخیر قضا؟

بسمه تعالی، در مواردی که افطار فدیة دارد، کافی از فدیة تأخیر قضا نیست.

3. روزه ماه رمضان را اگر بدون عذر موجه افطار کند، علاوه بر كفاره، حد شرعی هم دارد یا ندارد؟ و در صورتی که حد داشته باشد، حد آن چقدر است؟

بسمه تعالی، حد شرعی ندارد؛ ولی در موارد افطار عمدی تعزیر دارد.

4. کسانی که تظاهر به روزه خوردن می‌کنند حد دارند یا ندارند؟

بسمه تعالی، تعزیر دارد که موکول به نظر حاکم شرع است.

5. بدن افرادی که به وسیله منافقین یا تصادف قطعه قطعه شده، باید قطعات بدن او را غسل بدهند یا باید تیمم بدل از غسل میت بدهند؟

ص: 556

بسمه تعالی، اگر غسل ممکن است، باید غسل بدهند به تفصیلی که در رساله مذکور است.

6. اگر بدن چند شهید یا بدن چند میت باشد باید نماز به طور جداگانه به بدن آن ها خواند یا به همه آن ها يك نماز باید خواند.

بسمه تعالی، يك نماز برای چند میت کفایت می کند.

7. کسی در نماز جمعه شرکت کرد به قصد نماز جمعه اما در موقع نیت متوجه نبود و به جای نیت نماز جمعه نیت نماز ظهر کرد نماز او

چه صورت دارد به عنوان نماز جمعه صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است و کفایت از ظهر می کند.

8. کسی که از دنیا رفته و مستطیع بوده و به مکه نرفته اکنون وراث او باید حج بلدی یا میقاتی برای او انجام دهند و آیا در کم و زیاد بودن

ثروت و صغیر داشتن و نداشتن متوفی حکم آن فرق می کند یا نه؟

بسمه تعالی، از اصل ترکه مصارف حج میقاتی برداشته می شود و کفایت می کند.

9. کشیدن تریاک حلال است یا حرام؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

10. در ماه رمضان کسانی که می خواهند به مسافرت بروند باید از شب نیت مسافرت داشته باشند یا نه و آیا حکم آن فرق می کند که از

شب قصد سفر داشته باشد یا نداشته باشد؟

بسمه تعالی، فرقی در حکم نیست.

11. به افرادی که مورد وثوق بوده اند سهم امام علیه السلام و سهم سادات داده اند اکنون معلوم شده آن افراد صلاحیت نداشته اند آیا دین

این افراد بری شده یا مدیون هستند.

بسمه تعالی، اگر پول در دست گیرنده موجود نیست لازم نیست بر شخص دوباره بدهد.

12. در اذان و اقامه که فرموده اید خوب است بعد از «أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ» نام حضرت علی علیه السلام هم بگویند باید در هر

يك دو مرتبه نام حضرت علی علیه السلام را بگویند یا در اذان دو مرتبه و اقامه يك مرتبه.

بسمه تعالی، شهادت به ولایت بعد از شهادت به رسالت به قصد قربت مانع ندارد و از شعائر مذهب است.

[سؤال 3747] 1855

بسمه تعالی

1. آیا شخصی که بیمار بوده و نتوانسته چند سالی متوالی روزه بگیرد، هنگامی که بیماری او رفع شده روزه های سال قبل را باید بگیرد؟

بسمه تعالی، اگر در تمام سال مریض بوده قضای آن سال واجب نیست و برای هر روز يك مد طعام که تقریباً ده سیر است کفاره بدهد.

2. وظیفه زنی که شوهرش قبلاً نماز نمی خوانده و خمس و زکات نمی داده، ولی در حال حاضر نماز می خواند خمس و زکات نمی دهد چیست؟ البته مطهرات و کارهای دیگر دینی خود را انجام می داده است.

بسمه تعالی، اگر می داند که شوهرش خمس و زکات بدهکار است و نمی دهد، با شرایط، او را امر به معروف کند.

[سؤال 3748] 2306

2. در کفاره تأخیر، اطعام کفایت می کند یا تسلیم مدّ، معین است؟

بسمه تعالی، مدّ طعام باید داد.

[سؤال 3749] 2344

2. دختر بالغی که به واسطه ضعف بنیه نمی تواند ماه مبارك روزه بگیرد و بعد ماه مبارك هم تا سال دیگر نمی تواند قرضش را بگیرد حکمش چیست؟

بسمه تعالی، قضای روزه ها بر عهده او هست. هر وقت توانست بگیرد و برای تأخیر هر روز تا رمضان بعد باید يك مد طعام که تقریباً ده سیر است به فقیر بدهد. مگر آن که در تأخیر معذور باشد و پس از آن اگر تأخیر شد چیزی بر او نیست.

[سؤال 3750] 1856

بسمه تعالی

چنانچه به خاطر سفر یا عذر شرعی دیگر، روزه واجب رمضان افطار شده باشد، تأخیر قضای آن تا رمضان بعد چه حکمی دارد؟ و در صورت تأخیر، تکلیف شرعی چیست؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط واجب تأخیر جایز نیست؛ و چنانچه تأخیر افتاد، برای هر روز يك مد طعام که تقریباً ده سیر است به فقیر بدهند.

ص: 558

بسمه تعالی

کسی که با عذر شرعی مانند سفر و مرض، روزه ماه مبارك رمضان را افطار کرده است؛ آیا می تواند قضای آن را از ماه رمضان بعد تأخیر بیندازد و در صورت تأخیر تکلیف شرعی چیست؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط واجب نباید تأخیر بیندازد و اگر تأخیر انداخت، برای هر روز باید يك مد که تقریباً ده سیر است، گندم یا نان و مثل آن به فقیر بدهد.

[سؤال 3752] 1858

بسمه تعالی 1361 / 9 / 6

سلام علیکم، اگر شخصی در ماه مبارك رمضان در جبهه باشد و نتواند روزه بگیرد و بعد از این که از جبهه برگشت، مدتی را روزه نگیرد و بعد، محل کارش تغییر کند - با فرض این که نداند محل کارش تغییر می کند - و بعد از تغییر، محل کار طوری باشد که از 24 کیلومتر بگذرد و نمازش کامل نباشد و نتواند روزه اش را بگیرد و رمضان سال بعد بیاید، قضیه روزه هایی که به این صورت بوده و نگرفته، چه می شود؟

بسمه تعالی، قضای روزه ها بر ذمه او است و باید برای هر روز که قضای آن تا رمضان بعد تأخیر شده، يك مد طعام به فقیر بدهد و مد، تقریباً ده سیر است.

[سؤال 3753] 2252

2. کسی که شغلش مسافرت نیست ولی تمام سال در سفر است تکلیف قضای روزه اش چیست؟ آیا می تواند به سال بعد تعویق اندازد؟

بسمه تعالی، تأخیر قضا تا ماه رمضان سال بعد جایز نیست و اگر تأخیر افتاد باید علاوه بر قضا، برای هر روز يك مد طعام (ده سیر) به فقیر بدهد.

ص: 559

2. هرگاه فردی به دلایلی مجبور باشد به مدت چند سال در تهران که از بلاد کبیره است زندگی کند و در این چند مدت قصد اقامت موقت نماید و همچنین محل کار و منزلش نیز در دو محله مختلف تهران باشد، طبق فتوای حضرت امام نماز و روزه اش قصر است - با توجه به این که محل کار و منزلش در دو نقطه یعنی دو محل مختلف و با فاصله زیاد می باشد و هر روز باید این راه را برود - سؤال این است که اگر این فرد برایش مقدور نباشد در مدت این چند سال، آن هم هر سالی بیش از چند روز به زادگاه اصلی خود برود و با توجه به این که روزه ماه رمضان را نیز نمی شود بیش از يك سال عقب انداخت، بنابر این تکلیف روزه این فرد چگونه بوده و چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، قضای روزه هر سال را از رمضان بعد نباید تأخیر بیندازید و اگر تأخیر بیندازید، برای هر روز باید يك مد طعام - که تقریباً ده سیر است - به فقیر بدهید.

بسمه تعالی

دفتر امام خمینی، با درود بر امام امت و سلام بر شهیدان و یاد آوارگان و معلولان

احتراماً؛ پیرو نامه قبلی که شما درباره آن مسأله فرموده بودید که در محل کار (مشکین شهر) بدون قصد ماندن ده روز، حکم مسافر را دارید، صحیح این مسأله در رساله امام هم بود؛ اما فرموده بودید که باید قصد کنید ده روز در محلی (مشکین شهر، محل کار) بمانید. باید عرض کنم که شغل این جانب طوری است که نمی توانم قصد اقامت ده روز را بنمایم؛ چون هر روز امکان دارد جهت بازدید و یا خرید و یا... به روستاهای دوردست و یا شهرهای دیگر مسافرت نمایم. و همچنین نوشته بودید که باید در وطن باشید. باید عرض کنم که برای این کار باید يك ماه مرخصی بگیرم تا در

وطن خود روزه بگیریم؛ که این هم امکان پذیر نمی باشد. و تازه شاید يك ماه مرخصی گرفته و در وطن خود بمانم. اما تکلیف این جانب در ماه رمضان چیست؟ چون در ماه رمضان هم من به مشکلات فوق الاشاره گرفتارم.

بسمه تعالی، اگر امکان ندارد در وطن یا محلی که قصد ده روز کنید قضای روزه ها را به جا آورید، نمی توانید روزه بگیرید و قضای روزه ها بر ذمه شما باقی می ماند، و برای هر روز که قضای آن تا رمضان بعد تأخیر افتاده، باید يك مد طعام بدهید. مگر آن که در تأخیر عذر داشته باشید.

[سؤال 3756] 1860

بسمه تعالی هفدهم رمضان 1402 ق

حضور محترم آیت الله العظمی الامام روح الله موسوی خمینی

سپاس خداوند یکتا را که بر ملت ما منت نهاد و رهبری امت ما را به دست شخصیتی والا مقام، روحانی، بت شکن، عالم ربانی و امامی همچون آن حضرت، واگذار نمود. پس از عرض سلام و دعا از برای بقای عمر آن جناب تا ظهور آقا مهدی (عج) روحی فداه؛ مسائلی دارم که به عرض می رسانم:

1. اگر شخصی در ماه مبارك به تکلیف رسیده باشد اما خودش نداند و پس از ماه مبارك بفهمد که مکلف بوده و نتواند که تا رسیدن ماه مبارك سال بعد قضا کند، چه مقدار كفاره بر وی واجب می شود؟
بسمه تعالی، برای هر روز که تأخیر افتاده يك مد طعام كفاره دارد.

2. اگر شخصی بداند که اگر در سحر غذا نخورد، روزه گرفتن برای او مضر خواهد بود، اگر سهواً در سحر بیدار نشد و سحری نخورد آیا گرفتن روزه بر وی واجب است؟

بسمه تعالی، گرفتن روزه واجب است ولی در اثنای روز اگر خوف مرض پیش آمد و یا آن که ادامه روزه حرجی شد افطار بنماید.

3. اگر روزه اش را خورد كفاره دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر روزه را بدون خوف مرض عمداً افطار نمود، علاوه بر قضا، كفاره هم دارد.

ص: 561

4. اگر به شخصی ارثی برسد و از پول آن ارث، خانه ای تهیه کند، آیا بر وی خمس واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، ارثیه خمس ندارد.

5. اگر شخصی در نماز ظهر سهواً حمد و سوره بلند بخواند یا در نماز مغرب سهواً حمد و سوره آهسته بخواند نمازش باطل است یا صحیح؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نماز صحیح است.

6. اگر در سجده یا رکوع که دو ذکر را می توان گفت، هر دو ذکر را بگویند و یکی از آن دو را غلط بخواند، نمازش صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نماز صحیح است.

[سؤال 3757] 1861

بسمه تعالی 1362 / 1 / 8

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، پس از عرض تحیات و ادعیه خالصانه؛ به عرض عالی می رساند:

1. از گرفتن روزه در ماه مبارک رمضان معذور بوده ام و تا کنون نیز نتوانسته ام قضای روزه ام را به جای آورم، از بابت كفارة روزه يك ماهه به علت بیماری چه مبلغ باید پرداخت؟

بسمه تعالی، برای تأخیر هر روز، باید يك مد طعام به فقیر بدهید و دادن پول کافی نیست.

2. آیا حساب شماره 1000 مؤسسه تعاون قم صرفاً در مورد وجوهات خمس می باشد یا خیر؟ آیا درباره نذورات و كفارات می توان به این حساب وجهی واریز نمود یا خیر؟

بسمه تعالی، نذر باید در جهت نذر صرف شود و كفارات هم باید به مصارف معینه برسد و دادن به حساب كفایت نمی کند.

3. جهت اداره کلاس و آموزشگاه، پس از ارشاد، موعظه و ارائه طریق آیا می توان به تنبیه بدنی متوسّل گردید؟

بسمه تعالی، جایز نیست؛ مگر در موارد ضروری به طوری که موجب جرح و صدم نشود.

ص: 562

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی و ناجی مستضعفین جهان و نایب بر حق امام زمان، امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

این جانب یکی از مقلدین و تابعین شما - ان شاء الله تعالی - دچار مشکلاتی هستم که صلاح دیدم با وجود وقت کم شما، حال که در عصری زندگی می‌کنم که خداوند بر ما منت نهاده و جهان را از وجود چنین نوری منور ساخته، مشکلاتم را با شما در میان نهم تا دچار سرگردانی نشوم. البته مشکلات من بیشتر، مسائل شرعی می‌باشد که با مراجعه به رساله جناب عالی هم، آن طور که باید، حل نشده است.

1. اولین مشکل من در رابطه با روزه می‌باشد. من با این که در یک خانواده تقریباً مذهبی به دنیا آمده‌ام، ولی آن طور که باید، در روزه‌های ما دقت نشده و آن طور که پدرم می‌گفت، لاقلاً من باید حدود سه سال از ماه رمضان که روزه را خورده‌ام روزه بگیرم، که البته آن طور که معلوم است باید هر ماه را 30 روز حساب کنم. البته من از نظر قوای بدنی، معمولی‌مایل به ضعیف هستم. با توجه به این که تعداد زیادی هم روزه بابت هر سال که خورده‌ام - که البته عمدی نبوده - بدهکارم و ضمناً هم اکنون باردار می‌باشم و اگر زنده بمانم و خدا بخواهد، با وجود این فرزند - که آینده خدا به ما ان شاء الله خواهد داد - فکر می‌کنم مجبور شوم امسال هم روزه نگیرم، لذا تقاضا می‌کنم دستوری بفرمایید که اگر ممکن است، من روزه‌هایم را بتوانم با مد طعام که به فقیر داده می‌شود جبران کنم، آن چنان که ان شاء الله خداوند راضی شود. البته من نمی‌دانم به کجا پول بدهم و چقدر باید بدهم و آیا روزه عمدی جریمه اش با روزه غیرعمدی فرقی دارد یا خیر؟ و تقاضا می‌کنم شما بفرمایید که چه کنم؟

بسمه تعالی، هر عدد از روزه‌ها که یقین دارید باطل بوده و یا نگرفته‌اید، واجب است قضا شود؛ و اگر روزه‌هایی را که خورده‌اید، از روی تقصیر نبوده کفاره ندارد؛ و چنانچه قضای روزه‌ها از همان سال تأخیر افتاده، باید

برای هر روز يك مد طعام (ده سیر نان) به فقیر بدهید و دادن پول کافی نیست.

2. مسأله دیگری که می خواهم سؤال کنم این است که چون شوهر من نظامی است در دوران طاغوت

لعنتی - حدود بیست سال پیش - گاهی شوهرم از اداره غذا می آورد منزل، من و بچه هایم می خوردیم و یا اجناسی را به منزل می آورد مثل خودکار، و غیره که من چون اول آگاه نبودم از آن ها استفاده کرده ام. البته حدود دوازده سال است که توسط یکی از اقوام، نسبت به ماهیت کثیف و منحوس پهلوی آگاهی پیدا نمودم؛ لذا حالا نمی دانم که من باید رد مظالم بدهم یا خیر؟ البته با چند تن از روحانیون آشنایی دارم ولی چون خجالت می کشم این مسائل را نزد آن ها مطرح کنم، لذا از شما تقاضا می کنم که تکلیف من را در این رابطه معلوم فرمایید که چه کار کنم که دینم ادا شود؟

بسمه تعالی، هر مقدار از مال دولت که یقین دارید بدون رعایت مقررات دولت استفاده کرده اید، باید به صندوق همان بخش دولتی واریز نمایید.

3. خداوند سه فرزند به من داده که هر سه فدای راه حق. از این سه فرزند، یکی پسر دوازده ساله ای است که حدود سه سال پیش در يك روز برفی از سه طبقه ساختمان سقوط کرد و مغز او آسیب دید.

وقتی من به بیمارستان رفتم، یکی از نذرهایی که کردم تا شفای او را خداوند بدهد، این بود که او خوب شود و با دست خودش هزار تومان به شما بدهد. می دانم که شما نه به این پول ها نیاز دارید و نه استفاده می کنید، ولی چه کنم، به هر حال نذر کرده ام. شما را به جان امام زمان قسم می دهم که اگر ممکن است، پنج دقیقه به من وقت بدهید که فرزندم را نزد شما بیاورم که هم نذرم ادا شود و هم شما دستی به سر او بکشید تا او شفای کامل یابد. رهبرم این را بدانید که - حتماً می دانید - شما بر قلب های ما حاکم هستید و خدا می داند که همین فرزند من می گوید که شما را خواب دیده و شما او را شفا داده اید؛ با این که این بچه هم اکنون مقداری فراموشی و حواس پرتی دارد ولی خدا می داند که بارها به من گفته که مادر چرا مرا نمی بری که من شفا بگیرم؟! شما را به خدا اگر امکان دارد، با این که می دانم وقت شما بسیار تنگ و مهم تر از آن است که ما مزاحم شویم، ولی از شما خواهش می کنم که دل يك مادر را نشکنید و پنج دقیقه به من وقت بدهید. البته اگر شما نخواهید، من جلو نمی آیم؛ فقط پسر را می فرستم تا شما دستی به سر او بکشید و دعا کنید که این بچه يك انسان مفید به حال اسلام و جامعه اسلامی باشد و دعا کنید که همه ما را - من و فرزندانم را - شهید از دنیا ببرد. ضمناً دعا کنید که خداوند پسری به ما عطا بفرماید که وجودش مفید و ما را نزد امام زمان روسفید گرداند.

بسمه تعالی، در صورتی که صیغه شرعی نذر را نخوانده اید، عمل به آن واجب نیست. خداوند

مَنان به فرزند شما و همه مرضی شفا عنایت فرماید؛ ان شاء الله

4. امام عزیز آخرین سؤالم در رابطه با وظیفه زن در عصر حاضر است. اگر امکان دارد بفرمایید که مهم ترین وظیفه يك زن در جامعه کنونی چیست؟ و در رابطه با خودم که مدیر يك مدرسه می باشم نظرتان چیست؟ آیا خانه نشستن و فرزند بزرگ کردن بهتر از شغل مدیریت است یا خیر یا توأمأ؟ که البته توأمأ به طوری که می دانید، مقداری قصور خواهد شد در هر دو وظیفه؛ یکی مادری و یکی مدیریت. لذا بفرمایید کدام ارجح می باشد؟ هر چه شما بفرمایید، مطمئن باشید که به جان، پذیرای آن می باشم.

بسمه تعالی، با رسیدگی به امر فرزند، به قدر امکان از خدمت اجتماعی کوتاهی نشود.

[سؤال 3759] 1688

3. يك مسأله درباره قضاى روزه رمضان در رساله بدین صورت است: اگر قضاى روزه رمضان را چند سال تأخیر بیندازد باید قضا را بگیرد و برای هر روز يك مد طعام به فقیر بدهد، این چند سال دقیقاً یا احتمالاً چند سال است یعنی چهار سال پنج سال یا بیشتر یا کمتر.

بسمه تعالی، در صورت تأخیر قضا تا ماه رمضان سال بعد، برای تأخیر يك مرتبه كفاره لازم است و هر ساله تکرار نمی شود.

[سؤال 3760] 1863

بسمه تعالی 11 / 3 / 1361

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دامت برکاته

مستدعی است به سؤالات زیر جواب مرقوم فرمایید:

1. اگر قضاى روزه ماه رمضان، بیشتر از يك سال به تأخیر بیفتد، آیا میزان جریمه، همان يك مد طعام برای هر روز است؟

بسمه تعالی، همان يك مد طعام در يك دفعه كفایت می کند.

2. اگر به زور در دهان شخص روزه دار غذایی بریزند اما از گلویش پایین نرود، و بعداً شخص به خیال این که روزه اش باطل شده چیزی بخورد، آیا بر او قضا و كفاره واجب می شود یا نه؟

ص: 565

بسمه تعالی، قضاء واجب است و اگر نسبت به حکم مسأله جاهل قاصر بوده کفاره ندارد.

3. اگر کسی شك کند که آیا در فلان سال بالغ بوده است یا نه، و از سال های بعد از آن، قضای چند روز روزه ماه رمضان بر او واجب باشد، تکلیف او چیست، آیا باید قضای روزه ماه رمضان آن سال مشکوک را بگیرد یا نه؟

بسمه تعالی، روزه سالی که شك دارد در آن سال بالغ بوده یا نه قضا ندارد.

4. در صورتی که پیدا کردن شصت فقیر برای دادن کفاره روزه، مشکل باشد آیا می توان معادل قیمت طعام، پول برای کمک به جبهه یا نوسازی شهرهای مخروبه جنگی و نظایر آن پرداخت؟

بسمه تعالی، کفایت نمی کند.

5. آیا نهی کردن کسی که با تیغ صورتش را می تراشد، لازم است یا نه؟

بسمه تعالی، با مراعات شرایط نهی از منکر واجب است علی الاحوط.

6. اگر کسی در وضو، بیشتر از دو مرتبه برای شستن دست ها و صورت آب بریزد و بعداً بفهمد که آب ریختن دفعه سوم جایز نیست، آیا باید قضای نمازهایی را که با این وضوها خوانده به جا آورد یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال وضو و نماز صحیح است.

7. اگر کسی پیش از اذان صبح روز ماه رمضان محتلم باشد و قصد غسل هم نداشته باشد، آیا قضا و کفاره بر او واجب می شود؟

بسمه تعالی، تفصیل مسأله در رساله مذکور است.

[سؤال 3761] 1409

4. کسی که قضا و کفاره يك روز ماه رمضان بر گردش است و چند سال بر آن گذشته و ادا نکرده است؛ آیا کفاره تأخیر هم شامل وی می شود؟

بسمه تعالی، نسبت به تأخیر قضا تا يك سال کفاره ثابت است و نسبت به سال های بعد تکرار نمی شود.

[سؤال 3762] 244

12. اگر قضا و کفاره روزه را در چند رمضان (چند سال) به تأخیر انداخت همان قضا و کفاره کافی است یا چند برابر می شود و جریمه دارد؟

بسمه تعالی، قضا و کفاره افطار عمدی، تکرار ندارد ولی تأخیر قضا تا ماه رمضان سال بعد کفاره دارد.

4. اگر کسی قصد داشته باشد سحر بلند شود و روزه قضا بگیرد، ولی خوابش بگیرد و بلند نشود، آیا كفاره یا جریمه ای دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، كفاره ندارد مگر این که به قصد روزه قضا تا بعد از ظهر امساک کند و بعد از ظهر افطار نماید.

[سؤال 3764] 1688

6. اگر کسی روزه قضا گرفته باشد و بعد از ظهر در مسأله ای که روزه را باطل می کند شك کند، مثلاً شك کند که خلط بینی اش به دهان رسیده یا نه می تواند روزه را باطل کند؟ و اگر در مسأله ای که مکروه است باز هم می تواند روزه را باطل کند مثل انقیه کشیدن که در روزه مکروه است؟

بسمه تعالی، روزه قضای واجب را بعد از ظهر نمی تواند افطار کند.

[سؤال 3765] 2006

7. کسانی که ماه مبارك رمضان را مسافرنند - مثل برادران رزمنده در جبهه های جنگ - اگر چند روز مانده به آخر ماه رمضان شهید شود یا مسافر بمیرد یا مثلاً بعد از ماه مبارك، قبل از آن که به وطن مراجعت کند یا قصد ده روز کند، شهید شود یا بمیرد آیا روزه های آن ها را باید قضا کرد یا واجب نیست؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، قضا واجب است.

[سؤال 3766] 1967

2. آیا کسانی که ماه رمضان را در جبهه باشند و نتوانند روزه بگیرند قضای آن بعد از جنگ باید گرفته شود یا نه برای مثال رمضان پارسال و امسال را نتوانسته بگیرد و امکان دارد همه سال را در جبهه باشد و رمضان آینده هم در جنگ باشد آیا باید قضای 90 روز را بگیرد یا اگر هم شهید شد باید وصیت کند که قضای آن را بگیرند یا نه؟

بسمه تعالی، قضای روزه فوت شده واجب است و نباید تا ماه رمضان سال

ص: 567

بعد به تأخیر افتد و با موت شخص قضا ساقط نمی شود مگر آن که زمان کافی برای به جا آوردن قضای روزه نداشته باشد.

[سؤال 3767] 1864

بسمه تعالی

اگر کسی قضای روزه ای که به طور عمدی یا عذری ترك کرده و بر ذمه او هست و اکنون قدرت بر روزه گرفتن ندارد، تکلیف او چیست؟

بسمه تعالی، هر وقت قدرت پیدا کرد بگیرد و اگر قدرت پیدا نکرد هنگامی که علائم موت بر او ظاهر شد وصیت کند و چنانچه پسر بزرگ تر دارد و بدون وصیت از دنیا برود بر پسر بزرگ تر واجب می شود.

[سؤال 3768] 1865

بسمه تعالی 1361/9/7

دفتر پربركت حضرت امام خمینی، امید است در پناه خداوند قادر متعال و سایه امام عزیز، در انجام امور محوٰله موفق و مؤید باشید.

این جانب یکی از کارکنان وزارت نفت، تنها برادرم در مورخ 1360/7/6 در یکی از جبهه های حق علیه باطل به افتخار شهادت نائل آمد. نامبرده مدت پنج سال به تعداد 150 روز از روزه هایش را نگرفته و قبل از این که وضعیت روزه ها را مشخص کند شهید می شود. پس از آن خودم شخصاً قبول کردم که روزه هایش را بگیرم و این مسأله را با امام جماعت مسجد محل خود در میان گذاشته و ایشان اظهار داشتند: مشکلی نمی بینم. قابل توجه است که من از سن سیزده سالگی - به حول و قوه الهی - تمامی روزه هایی که بر عهده ام بوده گرفته، بدون این که يك روزه قرضی داشته باشم. اکنون که در مورخ 61/9/7 مشغول نوشتن این نامه می باشم، مقدار هفت روز از 150 روز روزه های برادر شهیدم را گرفته ام و با خواب هایی که در این مدت يك هفته دیده ام و تعبیر نموده اند، یقین حاصل کردم که او نیز بسیار راضی و خشنود می باشد. اکنون

ص: 568

بستگان و همکاران و دوستانم که متوجه شده اند من روزه ها را به عهده گرفته ام، می گویند: شهید با آن مقام ارجمندی که نزد پروردگار عادل دارد احتیاج به روزه ندارد

و روزه و نمازهایش بخشیده می شود. باتوجه به این که با تعهدی که خودم نمودم هیچ گونه سستی و رخوتی نداشته و نخواستم رفع مسئولیتی نمایم و تا زمانی که جواب این نامه به دستم برسد همچنان روزه ها را خواهم گرفت. مستدعی است من و دیگر دوستانم را در این مورد راهنمایی نموده و ارشاد نمایید.

از خداوند کریم سلامتی و سرفرازی و طول عمر مبارك را همیشه خواهانیم.

بسمه تعالی، مانع ندارد و می توانید روزه های قضای او را بگیرید ان شاء الله موجب علو درجات او می شود.

[سؤال 3769] 1060

2. شخصی در ماه رمضان همه اش در مسافرت بوده. در ماه رمضان یا بعد از ماه رمضان فوت می کند یا شهید می شود، در حالی که به وطن باز نگشته یا جایی اقامت ده روز نکرده است. آیا قضای رمضان بر ولی او واجب است یا عمل به وصیت قضای روزه او لازم است؟ و یا مثلاً تبرّعاً انجام قضای رمضان، صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، بدون وصیت، بر ولی چیزی نیست و انجام عمل تبرّعاً مانع ندارد. بلی اگر پسر بزرگ تر دارد، روزه هایی که در سفر از او فوت شده را باید قضا کند.

[سؤال 3770] 1866

بسمه تعالی

خدمت رهبر کبیر انقلاب حضرت امام خمینی، سلام

حضرت امام، این جانب فردی هستم گنهکار و تمامی سرمایه من مبلغی در حدود يك صد هزار تومان می باشد؛ سن من در حدود شصت سال است. حضرت امام،

ص: 569

می خواستم سؤال کنم که آیا کسی هست که شصت سال برای من نماز و روزه بخواند و بگیرد و من تمام سرمایه ام را به او بدهم؟ یا این که اگر این مبلغ را به حساب جنگ یا مستضعفان بدهم و نیت کنم که برای نماز و روزه است قبول است یا خیر؟ چون که من می دانم کسی شصت سال نماز و روزه نمی خواند برای من، خواهشمندم از آن رهبر کبیر انقلاب و قلب تپنده ملت مظلوم ایران که من چه کار کنم که شاید مورد رحمت ربّ العالمین قرار گیرم؟

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگهدار، والسلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، اگر وارثی دارید با او مشورت کنید و دادن پول به حساب مزبور کفایت از نماز و روزه نمی کند.

[سؤال 3771] 1867

بسمه تعالی

محضر مبارک مسئولان محترم دفتر امام، سلام، خسته نباشید؛ اجرکم عندالله

غرض از مزاحمت این بود که من سربازی هستم که در یکی از پادگان های تبریز، مدت 18 ماه است که انجام وظیفه می کنم. از پادگان تا شهر تبریز 18 کیلومتر فاصله هست و من در طی این مدت، به علت آگاهی نداشتن از مسأله شرعی، بدون این که قصد ده روزه بکنم، نماز را کامل می خواندم و روزه هم گرفتم؛ تا این که چند روز پیش متوجه شدم که باید قصد ده روزه بکنم تا نماز را کامل بخوانم. حالا تکلیف من چیست؟ آیا باید نماز را قضا کنم و روزه را هم قضا کنم یا نه؟ و آیا روزه قضای من، شامل کفاره و مد طعام هم می شود یا نه؟

در خاتمه، از شما می خواهم که برادران روحانی را به پایگاه ها و پادگان های ارتش بفرستید تا مسائل را برای سربازان توضیح بدهند تا این که افراد ناآگاهی مثل من دچار این سرگردانی و مشکل نگردند.

سلام گرم و صمیمانه مرا به محضر مبارک حضرت امام خمینی، دامت برکاته برسانید. آرزوی موفقیت برای شما و پیروزی برای رزمندگان اسلام را دارم. خدایا،

ص: 570

خدایا، تا انقلاب مهدی (عج)، خمینی را نگهدار.

بسمه تعالی، باید نمازی که بر خلاف وظیفه خوانده اید و روزه ها را قضا کنید؛ لکن کفاره ندارد.

روزه های مستحبی

[سؤال 3772] 1868

بسمه تعالی 1361 / 11 / 28

1. در رساله امام نوشته که سه روز روزه مستحبی گرفتن در ماه ثواب دارد؛ الحمد لله خداوند این توفیق را به من داده و چند سال است که بنده روزه های مستحبی را می گیرم؛ یعنی پنج شنبه اول و چهارشنبه وسط و پنج شنبه آخر ماه را روزه می گیرم؛ شنیدم موقعی که روزه مستحبی هستی، اگر کسی شما را دعوت کرد، شما می توانید روزه را بخورید. در این موقع چه صورت دارد؟ و باز هم شنیدم که اگر روزه را بخورید، ثواب بیشتری دارد.

بسمه تعالی، اگر مؤمنی دعوت به افطار روزه مستحبی کرده، روزه را افطار نمایید، اولی است.

2. در ماه مبارك رمضان اتفاق خیلی ضروری ای برایم پیش آمد و بنده هم همان موقع محترم بودم؛ حدود ربع ساعت به اذان صبح مانده بود که در همان موقع، یکی از همسایه های خواهرم آمد و گفت: بیا خواهرت سوخت؛ از خانواده ما همه رفتند و بنده هم خیلی ناراحت بودم، ولی من رفتم تا پیش از اذان صبح غسل کنم؛ بعد وقتی رفتم، دیدم خواهرم و شوهر خواهرم و خواهرزاده ام را به بیمارستان برده اند و حال هر سه نفر خیلی بد بود؛ خلاصه، از این ماجرا خواهرم مُرد و شوهر خواهرم و خواهرزاده ام الحمد لله سالم هستند؛ من چه کار باید می کردم؟ آیا باید اول غسل می کردم یا به داد خواهر می رسیدم؟ اگر به داد خواهرم می رسیدم، روزه ام باطل می شد؛ آیا در این فرض، کفاره هم داشت یا خیر؟

بسمه تعالی، روزه ای که گرفته اید صحیح است؛ ولی وظیفه شما نجات دادن خواهرتان بوده و می توانستید برای روزه تیمم کنید.

ص: 571

زکات

اشاره

ص: 573

[سؤال 3773] 1869

بسمه تعالی 11 / 12 / 1361

دفتر محترم حضرت امام خمینی، دامت تأییداته

با سلام و درود به رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی ایران و شهدای گلگون کفن و جانبازان انقلاب و ملت شهیدپرور ایران، به عرض می رساند:

1. به برکت انقلاب، برادران اهل تسنن بخش مرزی سیاه چشمه در اثر تبلیغات و آگاهی حاضرند زکات گوسفندان خود را به ستاد کمک رسانی پشت جبهه مستقر در سیاه چشمه پردازند. در فقه شیعه گوسفندان ایشان مشمول زکات نیستند، ولی در بین اهل تسنن مرسوم است به علمای خود زکات گوسفند می پردازند. آیا ستاد می تواند فقه ایشان را ملاک عمل قرار داده، بابت زکات قبول نماید یا خیر؟ اگر به فقه ایشان عمل شد و برای جنگ زدگان یا رزمندگان مصرف شد آیا صحیح است؟ عنایتاً نتیجه را ذیلاً مرقوم فرماید تا تکلیف شرعی از این حیث روشن شود.

بسمه تعالی، اگر مطابق مذهب خودشان صحیح می دانند گرفتن آن مانع ندارد.

ص: 575

2. طبق اظهار برادران داوطلب اهل تسنن اگر ستاد تحویل نگیرد ما ناچاریم مثل سابق به علمای خود تحویل نماییم. خواهشمند است در این مورد امر امام روشن گردد.

بسمه تعالی، حکم مسأله معلوم شد و ستاد می تواند تحویل بگیرد.

[سؤال 3775] 3681

7. بر اساس رساله های عملیه زکات به نه چیز تعلق می گیرد که در بیان آن ها نامی از پول، سهام، ساختمان، ماشین آلات کارخانجات و زمین وجود ندارد آیا کسی می تواند بر این اساس زکات بپردازد؟ و در این صورت چگونه آن را توزیع نماید؟

بسمه تعالی، در غیر نه چیز زکات واجب نیست.

کسی که زکات بر او واجب است

[سؤال 3776] 3268

3. سن دختران و پسرانی که خمس و زکات به آن ها واجب می شود چند سال باید باشد؟

بسمه تعالی، همان سن بلوغ ایشان است.

[سؤال 3777] 1870

بسمه تعالی 1361 / 5 / 2

محضر مبارك رهبر عالی قدر، مرجع عظیم الشان، حضرت امام خمینی، أدام الله ظلّه الشریف علی رؤوس الأنام

با تقدیم ادعیه خالصانه؛ استدعا دارد مقرر فرمایند با بذل عنایت به مسائل شرعی زیر، پاسخ لازم امر به اعلام فرمایند:

1. بنیاد مستضعفان خوی در قطعه زمینی گندم کاشته و حالا می خواهد برداشت

ص: 576

محصول نماید. آیا در سر خرمن به این غلّه بنیاد هم زکات تعلق می گیرد و باید بنیاد، زکات متعلقه را پردازد یا نه؟ در صورت مثبت بودن جواب، به کجا و کدام محل پرداخت گردد؟

بسمه تعالی، اگر ملك «جهت» است نه شخص یا اشخاص، زکات ندارد.

2. رأی مبارك که درباره موضوع فجر صادق در شب های مهتابی بر این است که برای برگزاری نماز مقداری تأمل شود، تا سپیده فجر بر مهتاب غلبه نماید، آیا باز فتوای شریفه براین منوال است؟ در صورت مثبت بودن پاسخ، چند دقیقه قابل تأمل است و شب های مهتابی چند شب در ماه قمری خواهد بود؟

بسمه تعالی، میزان، شبهایی است که روشنایی ماه بر طلوع فجر غالب است و باید برای نماز صبر کند تا روشنایی طلوع فجر احراز شود.

3. آیا تفاوت افق شهرستان ها از لحاظ اوقات شرعی، در هر سه نوبت فرائض یومیه یکسان است؟ مثلاً تفاوت فاصله افق خوی تا تهران، به فرض این که 25 دقیقه و 51 ثانیه است، در هر سه نماز باید این مقدار رعایت شود یا هنگام صبح و شام تغییر می کند؟

بسمه تعالی، بلاد، مختلف است و در هر يك از نمازها باید دخول وقت احراز شود.

[سؤال 3778] 6630

5. خرمن گندم مال دو نفر است هنوز تقسیم نکردند به حساب زکات رسیده اگر تقسیم کند از حساب کم می شود این خرمن زکات دارد یا ندارد؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، زکات ندارد.

[سؤال 3779] 1871

بسمه تعالی 1361 / 9 / 30

1. شخصی زکات گندم بدهکار است و از طرفی مقروض می باشد و قدرت پرداخت يك جای بدهی را ندارد يك دستگاه تراکتور هم دارد که اگر برای بدهی هایش آن را بفروشد وام او که تقریباً مساوی است با قیمت تراکتور، پرداخت می شود. ولی پس از فروش تراکتور عائله اش در مضیقۀ زندگی به سر می برند.

ص: 577

خواهشمند است مقرر فرمایید بایستی زکات را بدهد یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، زکات واجب ساقط نیست.

2. در احکام نماز جماعت رساله امام مرقوم است: «اگر مأموم حتی عمداً قبل از امام سلام نماز را بدهد نمازش درست است» و در مسأله بعدی فرموده است: «اگر مأموم غیر از تکبیرة الاحرام و سلام، بقیة نماز را پیش از امام بگوید، اشکال ندارد...» در این باره توضیح دهید.

بسمه تعالی، اگر پیش از امام سلام نماز را بگوید نماز و جماعت صحیح است؛ ولی اولی و احوط آن است که سلام را به تأخیر اندازد تا بعد از سلام امام بگوید.

چیزهایی که زکات در آن واجب و یا مستحب است

[سؤال 3780] 2601

9. آیا به چیزی که خمس تعلق می گیرد، زکات تعلق نمی گیرد؟

بسمه تعالی، موارد زکات و خمس در رساله عملیه مذکور است.

زکات چهارپایان

[سؤال 3781] 2216

2. آیا تعلق زکات به گوسفندان و گاوها هر ساله در تعداد مادرها با بچه ها است؟

بسمه تعالی، در مسأله صور و تفصیلی است که در کتاب تحریر ذکر شده است.

[سؤال 3782] 1872

بسمه تعالی 13 / 11 / 1361

محضر مبارك حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

پس از تقدیم عرض سلام، چون گوسفندان این جانب از مراتع بیلاق و قشلاق استفاده می کنند و در مدت 12 ماه سال بین دو الی سه ماه از سال را توأمأً از خوراك دستی (جو) و مرتع استفاده می کنند، هر گوسفند در این مدت بین یکصد و پنجاه الی

ص: 578

دویست تومان خوراك دستی (جو) مصرف دارد، استدعا دارد اعلام فرمایید آیا این گوسفند زکات دارد یا نه؟ والسلام

بسمه تعالی، اگر عنوان علف چر مراتع بر آن صادق باشد زکات دارد، ولی اگر مدتی از سال را با خوراك دستی می گذراند زکات ندارد.

[سؤال 3783] 6817

3. گوسفندان منطقه فارس در ایام سال به چرا می روند؛ لکن در فصل زمستان مالک دو سه ماه شب ها کمبود خوراك را به وسیله کاه و جو و امثال آن از بودجه خود تأمین می نماید. با تحقق سایر شرایط، آیا به این گوسفندان زکات تعلق می گیرد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر در مدت مزبور گوسفندان با چریدن در بیابان سیر نمی شوند و برای سیر کردن و نگاهداری آن ها احتیاج به تکمیل کمبود خوراك است، زکات تعلق نمی گیرد.

[سؤال 3784] 1873

بسمه تعالی

سلام محضر مبارك حضرت آیت الله امام خمینی

در مسأله زکات برای ما اشکالی پیش آمده است. شما در رساله خود نوشته اید که «اگر گوسفندی علوفه دستی بخورد (حتی در زمان کم) زکات به آن تعلق نمی گیرد».

حالا ما حدود 450 رأس گوسفند داریم که شش ماه از سال علف صحرا را می خورد و شش ماه دیگر همراه با علوفه صحرا، ما نیز علوفه دستی از قبیل یونجه خشک شده و جو به آن ها می دهیم. خواهشمندیم که معلوم بفرمایید که زکات به این گوسفندان تعلق می گیرد یا نه؟ خمس چطور؟ والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، زکات ندارد و با وجود شرایط خمس دارد.

ص: 579

[سؤال 3785] 1874

بسمه تعالی

دفتر استفتائات امام خمینی مدّ ظلّه العالی

محترماً خواهشمند است نظر امام را راجع به دو مسأله زیر کسب و این جانب را مطلع فرمایید:

1. حدّ نصاب مقدار طلا که به آن زکات تعلق می گیرد چقدر است و اگر این طلا به صورت سکه و به عنوان هدیه گرفته شده باشد باز هم زکات به آن تعلق می گیرد؟

بسمه تعالی، مقدار نصاب و شرایط زکات در رساله ذکر شده و به هدیه هم زکات تعلق دارد.

2. رطوبتی که از انسان هنگام معاشرت و «معاشقه» با همسر خود از او خارج می شود آیا حکم منی را دارد و غسل بر آن واجب است یا خیر و اگر حکم منی را ندارد آیا پاک است یا باید تطهیر گردد؟

بسمه تعالی، اگر یقین به منی بودن آن ندارد، غسل واجب نیست و پاک است.

[سؤال 3786] 4851

2. آیا به چیزهایی که زینت زن ها حساب می شود، مانند النگو و گلوبند و چیزهای دیگر زکات تعلق می گیرد؟ جواب مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، به غیر مسکوک از طلا زکات تعلق نمی گیرد و همچنین طلائی که برای زینت استعمال می شود زکات ندارد.

[سؤال 3787] 2069

2. طلاهای مسکوک، مثل اشرفی طلا و یک پهلوی ها که در این زمان به عنوان متاع و مثنی خرید و فروش می شود اگر به حد نصاب برسد زکات دارد یا خیر؟ همچنین

ص: 580

پول نقره مسکوکى که پنجاه سال یا شصت سال قبل در مملکت رایج بوده زکات دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، زکات دارد.

[سؤال 3788] 1875

بسمه تعالی

1. بعضی از پول های نقره که مسکوک است و در زمان سابق رایج بوده، ولی فعلاً به عنوان متاع و مثنی معامله می شود، و همچنین بعضی طلاهای مسکوک که به عنوان متاع و مثنی می شود، زکات آن ها واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر در گذشته نزدیک رایج بوده، به نحوی که در عداد عتیقه جات محسوب نیست، بلکه به حساب پول مسکوک بر آن معامله واقع می شود، به نحوی که عنوان سکه در ارزش آن هم دخل دارد، حکم نقد رایج بر آن مترتب است.

2. نظر کردن به عکس زن اجنبیه در صورتی که او را بشناسد جایز است یا نه؟ و بر فرض عدم جواز، مراد از شناختن چیست؟ همین که بداند - ولو اسماً - فلان زن، دختر یا عیال فلان شخص است، کافی است یا چیز دیگری مراد است؟

بسمه تعالی، نظر به عکس زن اجنبیه ای که او را به عنوان زن فلان شخص یا خواهر فلان - مثلاً - بشناسد جایز نیست علی الاحوط.

3. عینی که متعلق خمس است، اگر مالک بخواهد خمس آن را از مال دیگری غیر از پول ادا کند، جایز است یا خیر؟ چون در این مسأله بین تحریر و حاشیه عروه تفاوتی به نظر می رسد.

بسمه تعالی، احوط آن است که در سهم مبارك امام علیه السلام با رضایت مجتهد مرجع تقلید یا وکیل مجاز او [این کار انجام شود]

4. در بعضی از مراکز آموزشی دولتی، به بعضی از دانشجویان ماهیانه مبلغی به عنوان کمک هزینه تحصیلی پرداخت می شود، مشروط بر این که پس از پایان تحصیل به مدت معینی در استخدام دولت باشند، و در زمان استخدام هم حقوق این افراد با کسانی که بدون چنین تعهدی استخدام می شوند، تفاوت نمی کند؛ آیا عمل به این شرط لازم است یا نه؟ و در صورتی که می تواند به این تعهد عمل نکند،

ص: 581

آیا اخذ مبلغ مزبور جایز است یا نه؟ و در صورت جواز، خمس دارد یا نه؟

بسمه تعالی، دریافت کمک تحصیلی مانع ندارد و مجرد تعهد مزبور، الزام آور نیست و وجه ذکر شده خمس ندارد.

5. اگر کسی در تشهد، در کلمه «و رسوله» بعد از ادا کردن، یقین ندارد که صحیح ادا کرده، ولی ظن قوی دارد که صحیح گفته، آیا جایز است احتیاطاً تکرار کند یا نه؟

بسمه تعالی، احتیاط مانع ندارد.

6. مظالم و کفارات و صدقات واجبه را می شود به واجب النفقه داد یا نه؟

بسمه تعالی، در مواردی که در مصرف، فقر شرط است، نمی تواند به واجب النفقه خودش بدهد.

7. اگر به قصد یکی از سه سلام نماز «السلام» را گفت، آیا می تواند دنباله سلام دیگری را به او ملحق کند یا نه؟

بسمه تعالی، مجزی نیست علی الاحوط.

[سؤال 3789] 1876

بسمه تعالی

پس از عرض سلام، از خداوند منان، تندرستی و توفیقتان را در راه پیشبرد اهداف اسلامی آرزومندم.

غرض از مزاحمت، طرح چند سؤال مذهبی می باشد:

1. طلاهایی که به مناسبت ازدواج، به کسی هدیه داده شده است، زکات دارد یا خیر؟ اصولاً زکات طلا چه مقدار می باشد؟

بسمه تعالی، اگر طلای مذکور، مسکوک باشد و برای زینت نباشد و به حد نصاب است، زکات دارد و شرایط و مقدار زکات، در رساله ذکر شده است.

2. کفاره برای قسم دروغ، چه مقدار می باشد؟ (ده نفر را که باید اطعام نمود، مقدارش چقدر است؟) و آیا همه وجه آن را می توان به يك شخص داد یا حتماً باید بین ده نفر قسمت نمود؟

بسمه تعالی، اطعام ده مسکین، کفایت از کفاره می کند و باید به ده نفر اطعام شود و به يك نفر کافی نیست و حد اطعام، این است که آن ها را سیر کند و می تواند به جای اطعام، به هر فقیر يك مد طعام - که تقریباً ده سیر است - بدهد.

ص: 582

3. در مورد کفاره روزه، آیا باید ده سیر طعام را به صورت غذا، کفاره داد یا وجه آن را نیز می توان پرداخت نمود؟ و آیا اگر فردی پنج روز کفاره روزه بدهکار باشد، همه آن را می تواند به يك شخص بدهد؟

بسمه تعالی، دادن وجه کفایت نمی کند و کفاره روزه، اگر کفاره تأخیر باشد، می تواند همه را به يك نفر بدهد؛ و اگر کفاره افطار عمدی باشد، باید برای هر روز، شصت مسکین را اطعام کند یا به هر يك از آن ها يك مد طعام بدهد؛ و می تواند کفاره چند روز را به همان شصت نفر بدهد.

4. آیا غسل نفاس بانوان پس از زایمان در روز دهم وضع حمل می باشد؟ و آیا غسل دیگری هم به عهده او می باشد؟ مثلاً در روز هفتم غسل حیض هم دارد؟

بسمه تعالی، اگر خون تا ده روز ادامه داشته و قطع شود، بعد از قطع خون باید غسل نفاس کند و غسل دیگری قبل از آن نیست.

5. آیا خانمی که کارمند است ولی حقوقش را خرج مخارج زندگی می نماید و پس اندازی ندارد، آیا چون نفقه به عهده همسرش می باشد و او موظف به خرج کردن برای زندگی نبوده است، به صرف این که کارمند است بر او حج واجب می شود؟

بسمه تعالی، اگر شوهر نفقه او را می پردازد و زن به مقداری دارد که به مکه برود و برگردد، مستطیع می شود.

6. کارمندی که هر ماه مقداری پول در بانک می گذارد، حتی اگر یادداشت نماید که هر ماه چقدر در بانک گذاشته است، باز هم سر سال نمی تواند خمس آن را حساب نماید - چون در طی سال مقدار پولی را که برداشت می نماید مشخص نیست که متعلق به کدام ماه بوده است تا از خمس آن مقدار پول معاف شود اگر سر سال هر چقدر پول که پس انداز کرده است خمس آن را حساب نماید، پول ها در زمان های مختلفی پس انداز شده و تاریخ تعلق گرفتن خمس به آن ها متفاوت است پس چگونه باید خمس آن را حساب نماید؟

بسمه تعالی، از وقتی اولین حقوق به حساب او ریخته شده را اول سال قرار دهد و آخر آن سال، خمس تمام پس انداز بین این سال را پردازد.

[سؤال 3790] 1877

بسمه تعالی

سلام علیکم، با سلام و دعا به رهبر شیعیان جهان و ولی امر مسلمین، خواهشمند است به سؤالات شرعی زیر پاسخ فرمایید:

ص: 583

1. در رساله آمده است که زکات، بر سکه مسکوکی تعلق می گیرد که معامله با آن، رواج داشته باشد. منظور از «رواج» بودن، در مسأله مذکور چیست؟

بسمه تعالی، منظور این است که در زمانی با این سکه، معامله می شده است.

2. آیا خمس، بر وسایلی که دختر برای زندگی آینده اش (جهیزیه) تهیه می کند، تعلق می گیرد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر مورد نیاز او است و باید آن را به تدریج تهیه کند، خمس ندارد.

3. مسأله فوق، در رابطه با پسر چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارد و اگر تهیه کردن بر او لازم نیست، خمس دارد.

4. پولی را از بانك به عنوان وام گرفته ام که بانك، 12% بهره می گیرد و نمی دانم که این 12%، بهره است یا دستمزد. مسأله فوق چه صورت دارد و وظیفه شرعی ما در حال حاضر چیست؟

بسمه تعالی، به کیفیت مرقوم، بهره است و ربا، و حرام است.

[سؤال 3791] 647

8. آیا زکات به سکه های طلائی که به عنوان هدیه به شخصی داده اند تعلق می گیرد؟ و در صورت تعلق گرفتن، به چه کسی باید داد؟ مثلاً می شود به حساب جبهه جنگ و یا دولت واریز کرد؟ آیا زکات سال های گذشته را نیز باید داد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر شرایط وجوب زکات در آن جمع باشد و به حد نصاب برسد، زکات دارد و برای هر سال جداگانه زکات دارد و صرف آن برای جبهه مانع ندارد.

زکات غلات

[سؤال 3792] 1878

بسمه تعالی

1. در مورد مسأله (1872) توضیح المسائل: «اگر گندم و جو و خرما را پیش از خشك شدن مصرف کند اگر چه خشك آن ها به اندازه نصاب باشد، زکات آن ها

ص: 584

واجب نیست...»، اگر انگور و خرما را بفروشد، باز هم زکات ندارد؟

بسمه تعالی، منظور مصرف متعارفی غله در اعاشه خودش است و اگر بعد از وقت تعلق زکات بفروشد، اگر به مقداری باشد که در صورت خشک شدن به حد نصاب می رسید، زکات آن باید پرداخت شود.

[سؤال 3793]

2. گندم و جو و خرما که از آب چاه عمیقی - که به وسیله کشاورز حفر و هزینه آن تأمین می گردد - آبیاری می شوند، آیا زکات آن ها ده يك داده شود یا بیست يك؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، يك بیستم است.

[سؤال 3794]

3. مخارجی که برای گندم و جو و انگور کرده است (اعم از هزینه شخم و مؤبر باغ انگور و لباس - که به واسطه زراعت کم شده - و هزینه خرید تراکتور و وسایل کشاورزی) حتی مخارجات مقدماتی آن ها می تواند از حاصل، کسر کند یا نه؟

بسمه تعالی، تمام مخارجی که برای به دست آوردن حاصل مصرف کرده، استثنا می شود. و در تراکتور و وسایل دیگر که باقی می ماند فقط استهلاك آن کسر می شود.

[سؤال 3795]

4. آیا می تواند قیمت وقتی را که برای زراعت تخم پاشیده جزء مخارج حساب کند یا نه؟ موضوع را روشن فرمایید.

بسمه تعالی، قیمت بذر استثنا می شود. و میزان قیمت روز پاشیدن بذر است.

5. زمین و ملك این روستا در سال 1342 به وسیله دولت فروخته شده به زارعین و قبرستان قدیم او را زارعی از زمین تصرفی خود برای قبرستان وقف نموده البته با مالك اصلی تبانی و توافق به عمل نیامده از نظر شرع مقدس جایز است یا نه؟

ص: 585

بسمه تعالی، اگر شرعاً ملك واقف نبوده وقف صحیح نیست.

6. سهم سادات را بدون اجازه جناب عالی می توان به سادات داد یا نه؟

بسمه تعالی، متوقف بر اجازه است.

7. بنده اخیراً سهمین را خدمت آیت الله منتظری در قم ارسال کردم اجازه می فرمایید یا نه؟

بسمه تعالی، قبول است.

8. آیا قرض بین سال را از مالی که خمس به آن تعلق گرفته، در سال های بعد می توان داد؟ همچنین در مورد قرض سال قبل؟

بسمه تعالی، ادای قرض بابت سرمایه و قرض دستگردان بدهی خمس نیست و قرض بابت مؤونه سال ریح از ریح استثنا می شود و قرض ها در صورت ادا در سال ریح جزء مؤونه محسوب می شود و خمس ندارد.

9. شرایط ذبح طیور اعم از مرغ و غیره، مانند حیوانات است یا نه؟

بسمه تعالی، فرقی ندارد.

[سؤال 3796] 2517

3. در این روستا در باغستان ها به وسیله بیل و هوکا کار می شود و با توجه به نبودن کارگر، صاحبان آن ها مجبورند دست از کارهای خود برداشته (یعنی از بتایی یا نجاری یا کفاشی و یا کارگری) دست به دست هم داده، کار زراعت را در فصل خودش پیش بیندازند که بتوانند مقداری کشت کنند که برای خرج خود و همچنین علوفه حیوانات خود، مقداری از سال را بگذرانند. این گونه زراعت، به گفته بعضی از روحانی های بومی، کلیه عایدی خرمنی را که به نصاب برسد، نصف زکات آن را پردازند و زکات نصف دیگر را جهت مخارجات زراعت نگهدارند.

بسمه تعالی، در سهم حاصل هر يك که به حد نصاب برسد زکات واجب است و بعد از کسر مخارج، زکات بقیه داده می شود.

[سؤال 3797] 147

4. مخارج زراعت باید از غلات فقط کسر شود یا به نسبت از کاه هم؟

بسمه تعالی، از مجموع کسر می شود.

ص: 586

3. کسی که ده من گندم از زکات خود قرض کند زراعت کند صد من گندم شود از بالای صد من، ده من گندم بردارد زکات بدهد صحیح است یا نه این صد من را همه را زکات بدهد؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر عین گندم زکات را قبل از آن که ادا کند زراعت کرده تمام حاصل، تابع زکات است.

[سؤال 3799] 1879

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، پس از عرض سلام و تحیت، به عرض می رساند:

1. در موضوع زکات غلاتّ که به وسیله چاه های عمیق مشروب می گردد، آیا حکم استفاده از آب نهر و باران را دارد یا حکم استفاده از دلو - که زکات آن می باشد - را دارد؟

بسمه تعالی، حکم استفاده از دلو [را] دارد که زکات آن، نصف عشر است.

2. در سؤالات جدید که در آخر توضیح المسائل مرقوم شده، آمده: مرکبی که از ربیح کسب تهیه می شود، خمس دارد. مراد از مرکب چیست؟ آیا شامل ماشین سواری هم می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، ماشین سواری، اگر مورد نیاز در زندگی و مطابق شؤن شخص باشد، خمس ندارد.

3. در مسائل اخیر که در جراید انتشار یافته، مرقوم شده: ماشین سواری اگر مورد احتیاج باشد، خمس ندارد. منظور از احتیاج، تا چه اندازه است؟ ولو این که هفته ای، یک یا دو بار مورد استفاده قرار گیرد و مع ذلك می تواند این یک یا دو دفعه را هم از وسایل عمومی استفاده کند؟

بسمه تعالی، اگر در طول هفته یا ماه و سال، چند بار مورد استفاده واقع شود و مطابق شؤن شخص باشد، مؤونه محسوب می شود.

4. در مسأله فوق، اگر مرکب، ماشین را شامل نشود، اگر کسی سابقاً خمس ماشین سواری را پرداخته،

می تواند مبلغ پرداختی را در سال های آتیه - اگر بدهی بابت خمس پیدا کرد - کسر نماید یا خیر؟ متمنی است جواب را مرقوم فرموده؛ چون زیاد، مورد ابتلا می باشد.

بسمه تعالی، نمی تواند محسوب دارد.

[سؤال 3800] 4656

2. محصول زکات چاه عمیق موتوری چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، آبیاری زراعت اگر به وسیله موتور از آب چاه است، زکات يك بیستم است.

اقسام مستحقین زکات و مصارف آن

[سؤال 3801] 1880

بسمه تعالی

1. زکات مال را به حساب شماره 200 دادن جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. در نماز اگر کسی در «بحول الله وقوته أقوم وأقعد» اکتفا کند به کلمه «بحول الله» فقط جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر به قصد ذکر بگوید اشکال ندارد.

[سؤال 3802] 623

3. از زکات و ردّ مظالم می توان به جبهه کمک کرد یا نه؟

بسمه تعالی، مظالم باید به فقیر داده شود و از زکات، مانع ندارد؛ و اگر فقیر باشد، او را مقدم بدانند.

[سؤال 3803] 1564

2. آیا زکات یا ردّ مظالم را می شود به جبهه فرستاد؟

بسمه تعالی، مظالم باید به فقرا داده شود و زکات را می توانند برای جبهه بدهند.

ص: 588

8. میزان فقر افراد چیست؟ آیا همین که شخصی مثلاً حدود 500 تومان پول نداشته اما از لحاظ خوراکی چندان در مضیقه نبود، می توان وجوهات واجب را به وی داد؟

بسمه تعالی، فقیر کسی است که احتیاجات سال خود و عائله اش را ندارد و نمی تواند تأمین کند.

[سؤال 3805] 1881

بسمه تعالی

1. آیا می شود از بابت زکات مال یا زکات فطره، به جنگ زده ها و یا جبهه جنگ کمک کرد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر جنگ زده، فقیر باشد مانع ندارد و همچنین صرف در جبهه ها اشکال ندارد.

2. آیا اجازه می فرمایید که از بابت سهم امام علیه السلام برای بازسازی شهرهای خراب شده منطقه جنگ داد یا خیر؟ و همین طور به جبهه جنگ می شود کمک کرد یا خیر؟

بسمه تعالی، با تعیین مقدار، اجازه خاصه لازم است.

3. آیا می شود کفاره روزه ماه رمضان را به مصرف تعمیر ساختمان مسجد یا غسل خانه رسانید یا خیر؟

بسمه تعالی، مصرف کفاره روزه، فقرا هستند.

4. کسی که محل کارش در سر چهار فرسخی یا بیشتر است که هر روز باید صبح برود و عصر برگردد، یا در هفته، چند روزی می رود و بر می گردد و شب را گاهی در محل کار می ماند، در صورتی که چندین سال طول می کشد، تکلیف نماز و روزه اش چیست؟ بر فرض باطل بودن روزه، برای قضای روزه وقتی ندارد چه باید کرد؟ مستدعی است جواب را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، حکم مسافر دارد.

دوستت دارم خمینی عزیز از ته قلب؛ ای اماما دعا کن شهید شوم؛ دعا کن.

بسمه تعالی

پیشگاه حضرت امام خمینی رهبر اسلام سلام علیکم،

ضمن سلام و آرزوی طول عمر شریف تا انقلاب مهدی (عج)، امیدوارم که همیشه صحت و سلامت باشید و انقلاب اسلامی ایران را به پیروزی نهایی برسانید، این جانب از دور دست های جناب عالی را می بوسم، من يك محصل روستازاده هستم خواستم این مسأله را از جناب عالی سؤال نمایم: آیا يك نفر می تواند زکات مال خود را به فرزندش که تحصیل می کند بدهد یا نه؟

بسمه تعالی، در نفقه واجبه نسبت به فرزند صرف زکات جایز نیست ولی در سایر مخارج از قبیل کتاب و لوازم تحصیل مانع ندارد.

[سؤال 3807] 3051

5. هل يجوز أخذ الزكاة من الناس لمن كان أبوه متمكناً من الصرف عليه ولكنه لم يكن باذلاً عليه إلا بترك طلب العلم في الحوزة؟ أي قال له: (أترك الحوزة وأنا أبذل لك).

بسمه تعالی، يجوز أخذها مع فقره.

[سؤال 3808] 1883

بسمه تعالی 2 شعبان 1402 ق

خدمت مبارك حضرت آيت الله العظمى امام خميني، دامت برکاته

همان طوری که حضرت عالی در جریان هستید، مناطق آزاد شده شیعه نشین افغانستان از تمام امکانات مادی محرومند، خصوصاً اطفال مظلوم آن سامان که نیاز شدید به تربیت و تعلیم دارند. صرف زکات فطره و زکات مال و سهم امام علیه السلام برای تعلیم و تربیت آن ها چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، صرف زکات فطره و زکات مال در مورد مرقوم مانع ندارد.

ص: 590

3. آیا شخصی می تواند زکاتی که در ذمه پدرش بوده در جبهه جنگ بدهد یا نه؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 3810] 1884

بسمه تعالی 1361 / 2 / 16

محضر رهبر عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت تأییداته

آیا اجازه می فرمایید بابت وجوهات، جهت کمک به جبهه ها و جنگ زدگان داده شود یا خیر؟ والسلام

بسمه تعالی، از زکات مانع ندارد.

[سؤال 3811] 1885

بسمه تعالی

آیا فرستادن زکات را برای کمک به جبهه اجازه می فرمایید؟

بسمه تعالی، برای فرستادن به جبهه از زکات مانع ندارد.

[سؤال 3812] 1886

بسمه تعالی

محضر مبارك حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

بعضی از افراد مؤمن بابت زکات فطره و زکات مال، وجه یا جنس و یا قربانی در عید قربان در محل - عین قربانی یا وجه آن - را برای مصرف و مخارج جبهه های جنگ و امور رزمندگان تحویل ستاد می دهند. خواهشمندم نظر مبارك را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، صرف زکات فطره و زکات مال و قربانی مستحب در عید قربان جهت جبهه های جنگ و امور رزمندگان در جبهه ها، اشکال ندارد.

بسمه تعالی 1361 / 3 / 11

دفتر امام خمینی، دامت برکاته

احتراماً؛ این جانب ساکن شهرستان سمیرم استان اصفهان به استحضار می‌رساند: آیا می‌توان خمس یا زکات را جهت جبهه‌های جنگ و یا بازسازی مناطق جنگی پرداخت نمود.

بسمه تعالی، از زکات مانع ندارد.

[سؤال 3814] 1888

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی

باتوجه به نقش مهم و مؤثر بسیج مستضعفین در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و پشت جبهه‌ها و تأمین امنیت شهرها و روستاها و مناطق حساس مرزی و با توجه به این که بودجه‌ای برای این نهاد عظیم اسلامی منظور نشده است، آیا جایز است زکات را به عنوان فی سبیل الله در مورد هزینه‌ها و نیازهای بسیج به مصرف رساند؟

بسمه تعالی، تأمین نیازمندی‌های بسیج مستضعفین، از مصادیق فی سبیل الله است و صرف زکات در آن اشکال ندارد.

[سؤال 3815] 2545

3. إنا نتبرع كل شهر بكمية من المال، للذين يجاهدون في سبيل الله، من العراقيين.

فهل يمكن احتساب ذلك من الزكاة؟

بسمه تعالی، لا مانع من احتسابه من الزكاة.

[سؤال 3816] 1891

2. آیا از ردّ مظالم و زکات مال به حساب قبلی که برای خسارت دیدگان در انقلاب افتتاح شده بود می‌توان پرداخت یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 3817] 1979

3. شخصی می خواهد برای پسرش عیالی بیاورد مثل زکات و رد مظالم در ذمه دارد، آیا می تواند عوض شیربهای عروسیش بدهد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر پسرش فقیر است می تواند به خود او بدهد که خرج عروسیش کند.

[سؤال 3818] 823

5. آیا برای پرداخت زکات مال و زکات فطره، احتیاج به اذن مجتهد است یا نه؟

بسمه تعالی، اذن مجتهد لازم نیست.

[سؤال 3819] 1171

4. حسب دستور دادگاه اسلامی در روستاها، شورای محل پس از تراشیدن گندم، زکات گندم را از صاحب زراعت می گیرد؛ نظر به این که شوراها چیزی به زارعین واگذار نمی کنند و آنان هم (یعنی زارعین) از بستگان و غیره افرادی مستحق دارند که سابقاً زکاتشان را به آن ها می داده اند و الآن آن ها محروم شده اند، لذا مستدعی است امر فرماید شوراها نصف و یا ثلث زکات را به زارعین واگذار کنند که به افراد مستحق از اقوام و غیره بپردازند.

بسمه تعالی، اختیار زکات با مالک است و دیگران حق ندارند او را اجبار کنند.

[سؤال 3820] 1564

4. پولی را که تعیین شده و جدا گردیده برای وجوه شرعی، می شود آن ها را خرد یا عوض نمود به پول دیگر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و به جدا کردن تعیین نمی شود؛ مگر در زکات که با جدا کردن متعین می شود و نباید در آن تصرف کرد.

ص: 593

کسی که زکات فطره بر او واجب است

[سؤال 3821] 1417

3. زکات فطره رزمندگان اسلام - که مخارج آن ها را دولت یا مردم می دهند - در ماه مبارك رمضان، به عهده چه کسی است؟
بسمه تعالی، بر خود آن ها است، با شرایط وجوب فطره.

[سؤال 3822] 7006

16. آیا زن حامله باید دو فطریه بدهد؟

بسمه تعالی، حمل تا متولد نشده فطریه ندارد.

[سؤال 3823] 7385

4. آیا فطریه، به حیوانات خانگی نیز تعلق می گیرد؟

بسمه تعالی، فطریه، فقط به انسان تعلق می گیرد.

[سؤال 3824] 4620

3. زکات فطره که به نانخور علاقه می کند و اگر مهمانی هم قبل از غروب آفتاب، به کسی وارد شود، زکات فطره آن هم به عهده صاحب خانه است، در چنین صورت این همه رزمنده ها که نانخور دولت جمهوری اسلامی هستند، زکات فطره آنان به عهده دولت اسلامی است یا خودشان باید بدهند؟

بسمه تعالی، بر عهده خودشان است.

[سؤال 3825] 1416

3. پرداخت فطریه برای فرزندان که دارای عیال و اولاد بوده و جدا از پدر (البته در شهر دیگری) زندگی می کنند، در صورتی که شب عید فطر در منزل پدر باشند، باز

غیر از پرداخت فطریه به وسیله پدر، برای اولاد و عیالاتش واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، در صورتی که پیش از غروب روز آخر ماه رمضان بر منزل پدر وارد شوند و جزء عائله نانخور او محسوب شوند، فطریه شان بر عهده پدر است.

جنس فطریه

[سؤال 3826] 1401

2. آیا در دادن فطریه می بایست معادل سه کیلو قوت سالیانه را داد یا نه، هر کدام که داده شود کفایت می کند؟ یعنی اگر من در عرض سال غالباً برنج مصرف می نمایم، می توانم در موقع دادن فطریه، سه کیلو گندم و یا وجه آن را بدهم یا خیر؟

بسمه تعالی، قوت غالب یا قیمت آن را بدهند؛ و گندم یا قیمت آن کافی است.

وقت وجوب زکات فطره

[سؤال 3827] 1889

بسمه تعالی

1. در زکات فطره اگر شب عید عزل کرد در رساله فرموده شد که تبدیل آن جایز نیست. بنابراین اگر در شب عید مثلاً شصت تومان بابت زکات بدهکار است، و یک صد تومانی از مال خود جدا کرد به قصد این که شصت تومان آن مال زکات باشد، موقع ادا کردن اگر بخواهد آن شصت تومان را بدهد، ناچار باید خرد کند و لو نزد غیر تا شصت تومان را بدهد. عدم جواز شامل این صورت هم می شود یا خیر؟ بر فرض عدم جواز چه باید بکند که صحیح باشد؟

بسمه تعالی، معزول اگر بیش از مقدار زکات فطره باشد، تحقق عزل مشکل

ص: 595

است و لازم است علی الاحوط آن را نزد فقیر مستحق خورد کند و زیادی را از او پس بگیرد.

2. کسی که خانه مسکونی خود را می فروشد، اگر خمس آن را بدهد نمی تواند با بقیه آن خانه دیگری که لازم دارد تهیه کند و ناچار باید قرض کند تا بتواند خانه مناسب حال خود و همچنین سایر شؤون را تهیه کند. در این صورت خمس لازم است یا خیر؟

بسمه تعالی، خمس واجب است و می تواند دستگردان کند تا به تدریج ادا نماید.

[سؤال 3828] 1890

بسمه تعالی

1. کسی که وطن دارد ولی با زن و بچه ماه مبارک می روند جای دیگر تا روز عید فطر آن جا است زکات فطره را باید آن جا بدهد یا در وطن؟

بسمه تعالی، مخیر است در وطن یا در آن محل فطره را بدهد لکن از ظهر روز عید نباید تأخیر بیندازد و نیز بنا بر احتیاط با وجود مستحق زکات را نقل به جای دیگر نکند و اگر نقل کرد و تلف شد ضامن است.

[سؤال 3829]

2. کسی که آخر ماه مبارک می رود به زیارتی، بقیه روزه را آن جا می گیرد با قصد، فطره را آن جا بدهد یا وطن؟

بسمه تعالی، حکم این مسأله همان حکم مسأله قبل است.

3. به فتوای شما روز در ده روز اقامه، از اول شفق است، آیا در سی روز هم حساب روز چنین است یا نه؟

بسمه تعالی، میزان ماندن سی روز است ولو سی شب نمانده باشد و مبدأ روز طلوع فجر است و تلفیق هم می شود در صورتی که در بین روز وارد شده باشد.

4. کسی که وطن دارد ولی از جای دیگر زنی گرفته، گاهی با زن و بچه خود از محل زندگی غیر وطن می آید به وطن اصلی که اعراض نکرده، آیا زن و بچه از لحاظ حکم وطن تابع مرد و پدر خود هستند یا نه؟ و نیز زنی که در غیر وطن خود عروس شده گاهی به عنوان دیدن پدر و مادر می آید به وطن اصلی

ص: 596

آیا حکم وطن باقی است یا به مجرد ازدواج و زندگی در جای دیگر اعراض محقق می شود.

بسمه تعالی، تابع حساب نمی شوند و مجرد ازدواج و زندگی در محل دیگر اعراض از وطن اصلی نیست.

5. مردی در شهری زن گرفته، زندگی زن آن جاست، مرد هم گاه گاهی چند روز می رود آن جا، برای همیشه بنا ندارد آن جا باشد، آیا وطن مرد هم محسوب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، وطن مرد محسوب نمی شود.

6. کسی که روزه گرفته و پیش از ظهر به قصد سفر خارج شده تا حد مسافت شرعی، سپس چیزی نخورده مراجعت می کند آیا می تواند یا لازم است قصد روزه کند دوباره، مانند مسافری که قبل از ظهر به وطن رسیده و اگر چیزی نخورده باشد باید قصد روزه نماید یا نه؛ چون قصد روزه اش با قصد مسافت و خروج از حد ترخص باطل شد و نمی تواند دوباره قصد روزه کند؟

بسمه تعالی، اگر قبل از ظهر به وطن خود رسیده باید روزه بگیرد.

7. کسی روزه داشت و به قصد مسافت شرعی از حد ترخص خارج شد ولی به حد مسافت نرسیده برگشت به وطن پیش از ظهر چیزی نخورده آیا باید قصد روزه کند یا نه؟

بسمه تعالی، باید روزه بگیرد.

8. افرادی که شغل آن ها سفر است مانند راننده ها گاهی چند روز ماشین را در محل گذاشته با وسیله دیگر برای تهیه لوازم ماشین می رود به شهر دیگر در این چند روز تکلیف او از لحاظ روزه و نماز چیست آیا شغل با چنین سفری قطع می شود یا نه؟

بسمه تعالی، سفر مزبور سفر در شغل نیست و وظیفه او در این سفر قصر است ولی احتیاط به جمع مطلوب است.

9. افرادی از وطن اصلی خود می روند برای زندگی به شهر دیگر، به حسب بنای خود قصد مراجعت برای زندگی در وطن را ندارند ولی احتمال می دهند که وضع طوری بشود باز برگردند به وطن، لذا قطع علاقه قلبی نمی کنند آیا در این فرض وطنیت اصلی باقی است یا با قطع زندگی عملاً اعراض محقق شده.

بسمه تعالی، در فرض مذکور اعراض محقق نشده است.

10. اگر کسی نذر کرد که اگر نماز جماعت را ترك کرد ده تومان به فقیر بدهد اتفاقاً وقتی نماز را به جماعت نخواند آیا به علاوه ده تومان كفاره حنث نذر را هم باید بدهد یا نه؟

بسمه تعالی، باید ده تومان را بدهد و اضافه بر آن كفاره ثابت نیست.

11. کسانی که از منافع سال ماشین سواری یا ماده گاو و گوسفند برای زندگی خود یا دکان ملکی برای کسب می خرنند با فرض احتیاج، یا نه بلکه برای این که در رفاه باشند آیا جزء مؤونه محسوب می شود مطلقاً، یا نه مطلقاً، یا تفصیل است.
- بسمه تعالی، ماشین سواری اگر در زندگی شخص مورد حاجت باشد از مؤونه است و خمس ندارد وگرنه خمس آن باید داده شود و گاو و گوسفند و دکان خمس دارند و از مؤونه نیستند.
12. کسانی که در آخر سال به حساب سال خود می رسند دیونی دارند آیا کسر دیون کفایت می کند یا باید ادا کنند به حکم اداء الدیون من المؤونه؟
- بسمه تعالی، اگر دین برای مؤونه همین سال بوده استثنا می شود هر چند ادا نشده باشد و در سایر دیون در صورتی که در بین سال ادا شده باشد استثنا می شود وگرنه مستثنا نیست.
13. برای دخترها پدر و مادر از پول خود یا پول کار دختر لوازم زندگی به عنوان جهیزیه در طی چند سال تهیه می کنند آیا مقداری که تهیه شده جزء مؤونه و جهیزیه حساب می شود و خمس ندارد یا جهیزیه سالی که دختر می رود به خانه شوهر جزء مؤونه است؟
- بسمه تعالی، اگر طوری باشد که در سال آخر يك دفعه نتواند تهیه کند و باید آن را به تدریج تهیه نماید مقدار متعارف آن جزء مؤونه است و خمس ندارد.
14. در ابتدا تقلید از مرجع جامع الشرايط مظنون الاعلمیه یا محتمل الاعلمیه مقدم است به جهت فتوا، اگر پس از تقلید از زیدی دیگری مظنون یا محتمل الاعلمیه شد آیا می تواند عدول کند یا نه؟
- بسمه تعالی، لازم است عدول کند بنابر احتیاط.
15. گاهی افرادی در مریض خانه استخدام می شوند برای رانندگی و آوردن مریض از اطراف، گاهی چند روز متوالی تا سه مسافت برای آوردن مریض مسافرت می کنند و گاهی هم چند روز در محل می مانند
- آیا این فرد جزء کسانی است که شغلشان سفر است یا نه؟
- بسمه تعالی، حکم کسی که شغلش سفر است را ندارد.
16. انگشتر طلا در حال طواف مبطل طواف است یا نه؟
- بسمه تعالی، بطلان طواف معلوم نیست لکن احوط مراعات است.
17. افرادی در کاروان حج استخدام می شوند برای تمشیت کارها روی ضرورت چند بار باید از جدّه بروند مکه معظمه و برگردند به جدّه تکلیف این افراد در این چند دفعه رفت و آمد از نظر وظیفه به طوری که اشکالی نداشته باشد چیست؟
- بسمه تعالی، اگر عمره تمتع به جا آورده باشند حق ندارند خارج شوند مگر آن که برای حج

محرم شوند و اگر عمره مفرده به جا آورده باشند خروج بدون احرام مانع ندارد و بنا بر احتیاط هر بار خارج شدند برای دخول مکه از محل احرام برای عمره مفرده محرم شوند و وارد شوند و عمره مفرده به جا آورند و عمره تمتع را وقتی اتیان کنند که بعد از آن از مکه خارج نشوند.

18. شنیده شده که محل ذبح را از منی آورده اند به وادی محسّر، اگر چنین شده باشد تکلیف حاجی از لحاظ قربانی چیست؟

بسمه تعالی، اگر متمکن از ذبح در منی نیستند در همان محل قربانی کنند کفایت می کند.

19. ارکان حج که اگر به جا آورده نشود حج باطل خواهد بود به فتوای حضرت جناب عالی چند تا است؟

بسمه تعالی، غیر از وقوفین که ترك سهوی هر دو به تفصیلی که در مناسک ذکر شده است محلّ به صحت حج است ترك سهوی سایر اعمال مبطل حج نیست و تفصیل آن در مناسک مذکور است.

20. در باب قسمت خمس و مستحق آن در تحریر می فرمایید «وبالجملة نزلوا الجائر منزلتهم وأمضوا أفعالهم بالنسبة إلى ما يكون محل الابتلاء للشيعة صوناً لهم عن الوقوع في الحرام والعسر والخرج». کسی می گوید طبق این فتوا کلیه اعمال دول جائر شیعه ولو اعتقاداً که محل ابتلاء شیعه است مانند تقسیم اراضی و برنامه های دیگر در حکم اعمال امام زمان علیه السلام است، در زمان غیبت دولت شیعه جانشین امام است استناداً به این عبارت، آیا این استفاده درست است یا نه؟

بسمه تعالی، استفاده نمی شود و چنین توهمی باطل است.

21. در تحریر الوسيله فرموده اید که جایز است افطار در ماه رمضان برای اشخاصی: «الشيخ والشيخة

إذا تعذّر عليهما الصوم...» تا آخر، آیا با این تریخص می توانند روزه استیجاری بگیرند و روزه خود را نگیرند یا نه؟

بسمه تعالی، در ماه رمضان روزه غیر رمضان صحیح نیست.

22. کسی کارمند اداره ای بوده در گذشته، ورثه او حقوق بازنشستگی او را بعد از مرگش می گیرند، آیا این جزء ارث است باید بین ورثه طبق قانون ارث تقسیم شود یا جزء فوائدی است که نصیب ورثه می شود و باید علی فرض زیاده از مؤونه خمس آن را بدهند.

بسمه تعالی، اگر از حقوق کارمند محسوب باشد به ورثه بر طبق قانون ارث می رسد و قبل از تقسیم باید خمس آن را بدهند و در غیر این صورت به هرنحو به آن ها داده شود مالک می شوند و خمس ندارد.

23. چند مورد در باب حرمت ربا استثنا شده - زوج با زوجه، مسلم با کافر، پدر و پسر - آیا اختصاص به ربای معاملی دارد یا شامل ربای قرضی هم می شود؟

بسمه تعالی، استثنا در ربای قرضی هم ثابت است.

24. آیا در خمس هم مانند زکات قصد قربت معتبر است یا نه؟

بسمه تعالی، باید با قصد قربت باشد.

25. در رساله ها در باب جماعت نوشته اند: اگر مأموم برسد وقتی که امام مشغول خواندن تشهد آخر نماز است چنانچه بخواهد به ثواب جماعت برسد باید بعد از نیت و گفتن تکبیرة الاحرام بنشیند و تشهد بخواند با امام تا آخر مسأله، سؤال این است که نیت مأموم در این صورت نیت اقتدا به امام به قصد جماعت است یا نیت نماز خود همچون حال فرادا؟

بسمه تعالی، باید به قصد ملحق شدن به جماعت تکبیر گفته شود.

26. کسی می خواهد نیابتاً به حج برود اگر درست انجام مناسک را نمی داند و قرائتش هم درست نیست. ولی با کمک و راهنمایی افراد دیگر و نیابت در نماز می تواند حج را به جا آورد، آیا می تواند نایب شود یا نه؟

بسمه تعالی، اجاره او صحیح نیست مگر آن که بتواند در وقت عمل خودش آن را به طور صحیح انجام دهد.

27. افرادی از طرف خود در شهرهای بزرگ به وسیله نامه یا تلفن جنسی می خرند، خریدار می گوید به وسیله پست یا کسی بفرستد فروشنده طبق دستور او فرستاد ولی در راه تلف شد آیا خسران بر بایع است یا مشتری.

بسمه تعالی، اگر قبل از تحویل به مشتری یا وکیل او تلف شده خسران آن بر بایع است.

28. موقوفاتی در بین اراضی اشخاص هست نظر به این که روی حوادث روز از آن ها نگیرند و از بین ببرند علی الظاهر انکار عنوان موقوفه بودن آن ها را کرده اند، آیا اگر نشد در بین خود عنوان موقوفه را مخفی حفظ کنند راهی برای فروش و مصرف در امر خیری دیگر دارد یا نه، تکلیف این ها چیست؟

بسمه تعالی، حق فروش و تبدیل ندارند.

29. گاهی اجناسی در شهری ترقی می کند افرادی می روند به شهرستان که خبر از ترقی ندارند اجناسی به قیمت ارزان می خرند ولی قیمت محل اجناس همان است که خریده اند پس از چند روز صاحب های

جنس متوجه ترقی می شوند ادعای غبن می کنند آیا خیار غبن دارند یا نه؟

بسمه تعالی، در فرض مزبور خیار غبن ندارند.

[سؤال 3830] 1891

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

از آستان ولی عصر - عجل الله تعالی فرجه الشریف - استقلال ایران و همه ممالک اسلامی را در زیر سایه آن رهبر بزرگ انقلاب خواستاریم.

1. در مورد زکات فطره امر مبارک اجرا شده و به حساب 200 ریخته شد، آیا مخلوط شدن این فطره که در اختیار افراد گذاشته می شود، چنانچه بعضی از آنان از سادات مستضعف باشند اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، با این که صرف آن تحت نظر حاکم شرع و ضوابط شرعیه است اشکال ندارد.

2. آیا از ردّ مظالم و زکات مال به حساب قبلی که برای خسارت دیدگان در انقلاب افتتاح شده بود می توان پرداخت یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

3. اگر شخصی در افعال نماز کثیرالظن باشد، حکم کثیر الشک را دارد یا حکم دیگری دارد؟

بسمه تعالی، حکم شك را دارد، مگر وسوسه باشد که نباید اعتنا کند.

[سؤال 3831] 1892

بسمه تعالی 1361 / 7 / 20

دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با آرزوی موفقیت و طول عمر و عزّت دارین برای آن حضرت

محترماً به استحضار می رساند که در خمینی شهر، مردم شهیدپرور، فطریه خود را به حساب بازسازی مناطق جنگی واریز نموده اند و چون مقدار پول، قابل تفکیک

ص: 601

نمی باشد خواهشمند است دستور شرعی آن را صادر نمایید. ومن الله توفیق

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 3832] 17

3. مبالغی به عنوان رد مظالم و زکات فطره بر ذمه ام می باشد؛ اجازه بفرمایند تدریجاً به حساب 100 تقدیم نمایم.

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 3833] 1893

بسمه تعالی

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

محترماً؛ به عرضتان می رسانیم که ما اهالی قریه کلایه از توابع قزوین، زکات فطریه را جمع آوری کردیم و در قریه خودمان فقیر وجود ندارد؛ ولی حمام غیر بهداشتی و جاده تمام خراب و مدرسه راهنمایی نیمه تمام داریم، آیا اجازه می فرمایید که این پول در همین جا مصرف شود؟ والسلام

خدایا، خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار، خدا نگهدار

بسمه تعالی، مجازید.

[سؤال 3834] 5746

3. منزلی جهت سکونت عالم محل، به وسیله مؤمنین خریداری شده است و وقف گردیده و عالم، متدین و عامل به وظایف اسلامی است و منزل مذکور، نیاز به تعمیر دارد. آیا از زکات فطره می توان جهت تعمیر آن اقدام نمود یا خیر؟ و چنانچه از زکات فطره نشود، از سهم امام علیه السلام اجازه می فرمایند یا خیر؟

بسمه تعالی، در صورتی که عالم محل، تمکن از تعمیر خانه ندارد، زکوات فطره را به او بدهند تا صرف تعمیر خانه نماید.

ص: 602

بسمه تعالی

آیا فطره را می توان صرف تعمیر مسجد نمود یا برای جبهه جنگ فرستاد یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ اگر چه بهتر است در صورت وجود فقیر در محل، به فقرا بدهند.

[سؤال 3836] 5429

8. زکات فطریه را می توان کمک ساختمان یا تعمیر مسجد یا حسینیه یا مدرسه یا به حساب دولت ریخت؟

بسمه تعالی، صرف در تعمیر لازم ساختمان مسجد مانع ندارد.

[سؤال 3837] 1895

بسمه تعالی

ضمن عرض سلام

نامه ای توسط انجمن اسلامی روستای دامنه، به دفتر استفتائات امام، به شماره 38 در تاریخ 5/5/61 در مورد سؤال شرعی فرستاده شده و تا کنون جوابی نرسیده. لذا سؤال را دومرتبه کتباً نوشته و از آن دفتر محترم، تقاضای جواب می نمایم.

روستای دامنه دارای لوله کشی آب است البته از زمان طاغوت، ولی قسمتی از ده که نوساز است و احتیاج مبرم به آب آشامیدنی دارد، از این آب لوله کشی محرومند. انجمن اسلامی ده از هیچ راهی نتوانسته این کمبود را جبران نماید و اهالی آن جا نیز فقیرند؛ لذا زکات فطریه را جمع آوری نموده و قصد دارد آن را در این راه مصرف نماید. آیا جایز است یا نه؟ توضیح بفرمایید. والسلام

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، زیر نظر نماینده ای از حاکم شرع مانع ندارد.

ص: 603

بسمه تعالی 1361/5/3

دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ضمن آرزوی سلامت و طول عمر حضرت امام از خداوند متعال، احتراماً معروض می دارد: نظر به این که بعضی از روستاهای کشور، از نظر امکانات رفاهی اولیه، در مضیقه می باشند، آیا از نظر شریف امام می توان زکات فطره را جهت احداث درمانگاه، جاده، مسجد و امثال این ها مصرف نمود یا خیر؟

مقتضی است نظر شریف امام را ذیل همین ورقه مرقوم بفرمایید.

بسمه تعالی، مصرف زکات فطره، همان مصرف زکات مال است و صرف آن، در مصالح عامه مسلمین مانع ندارد؛ ولی بهتر است در صورت وجود فقیر محتاج، به مصرف فقرا برسانند.

[سؤال 3839] 1897

بسمه تعالی 1361/6/29

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، متّعنا الله بطول بقائه، ضمن عرض سلام

با تقدیم ادعیه خالصانه و بهترین تحیت به حضور آن امام، معروض می دارد: مبلغی از بابت فطریه روزه، جهت مصرف و کمک به مناطق زلزله زده کرمان دریافت شده. در موقع مصرف، معلوم شد که به آن صورت نیازی نیست. بفرمایید: آیا این مبلغ را می توان در مناطق جنگ زده و جبهه ها مصرف و خرج نمود یا خیر؟

بسمه تعالی، صرف مبلغ مزبور در جبهه ها مانع ندارد.

ص: 604

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه موفق به تولید نرم‌افزارهای تلفن همراه، کتاب‌خانه‌های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارک امام علیه السلام پشتیبانی می‌شود.

برای خدمت‌رسانی بیشتر شما هم می‌توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می‌دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک می‌گوییم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه‌ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آبادی - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

